

Hakikat Kitâbevi Yayınları No: 11

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

Peygamberlik Müjdeleri

Mevlânâ Abdürrahmân Câmî

Terceme eden:

Mahmûd bin Osmân Lâmiî Çelebî

Onsekizinci Baskı

Hakikat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. 53 P.K.: 35 **34083**
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
<http://www.hakikatkitavevi.com.tr>
e-mail: bilgi@hakikatkitavevi.com.tr
Fâtih-İSTANBUL
MART-2007

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
Mukaddime	21
Birinci Bölüm: Muhammed aleyhisselâm doğmadan önce, meydâna gelen ve Peygamberliğine müjde olan âlâmetler	37
İkinci Bölüm: Muhammed aleyhisselâmın doğumundan Peygamberliği bildirilinceye kadar görülen Peygamberlik müjdeleri ve âlâmetleri	67
Üçüncü Bölüm: Muhammed aleyhisselâmın Peygamberliğinin bildirilmesinden hicretine kadar vukû' bulan hâdiseler	96
Dördüncü Bölüm: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretinden vefâtına kadar vukû' bulan hâdiseler	125
Birinci Kısım: Resûlullahın hicretinden vefâtına kadar, kitâb- larda ne zemân meydâna geldiği bildirilen mu'cizeleri.....	125
İkinci Kısım: Hangi kitâbdan alındığı ve zemânı zikir edilmiyen, hicretten vefâtına kadar vukû' bulan hâdiseler	203
Beşinci Bölüm: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğine delâlet eden, fekat ne zemân vukû' bulduğu bildirilmeden nakl edilen mu'cizeleri.....	252
Birinci Kısım: Zemâna bağlı olmıyan mu'cizeler	252
İkinci Kısım: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtından sonra Peygamberliğine delâlet eden mu'cizeleri.....	261
Altıncı Bölüm: Eshâb-ı kirâmdan ve e'imme-i i'zâmdan bildirilen peygamberlik delilleri ve müjdeleri	272
Ebû Bekr "radiyallahü anh"	280
Ömer bin Hattâb "radiyallahü anh"	285
Osmân "radiyallahü anh"	299
Alî bin Ebî Tâlib "radiyallahü anh"	304
İmâm-ı Hasen	324
İmâm-ı Hüseyin	328
İmâm-ı Zeynel'âbidîn	339
Muhammed Bâkir	345
Ca'fer-i Sâdik	354
Mûsâ Kâzım	363
Alî Rızâ	368
Muhammed Takî	381
İmâm-ı Hâdî	384
İmâm-ı Askerî	389
İmâm-ı Hucet Muhammed	392
Eshâb-ı kirâmdan ba'zılarının bahsi	402
Yedinci Bölüm: Tâbi'în, tebe-i tâbi'în ve sofiyye tabakasına kadar vukû' bulan hâller	417
Hâtime (Son Bölüm):	441

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.
29 Ekim Cad. No. 23 Yenibosna-İSTANBUL
Tel: 0.212.454 30 00

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

ÖNSÖZ

Bismillâhirrahmânirrahîm

İnsan için üç dürlü hayât vardır: Dünyâ, kabr, âhîret hayâtı. Dünyâda, beden rûh ile birlikdedir. İnsana hayât, canlılık veren rûhdur. Rûh bedenden ayrılınca, insan ölür. Beden mezârda çürüyüp, toprak olunca veyâ yanıp kül olunca, yâhud yırtıcı hayvan yiyip yok olunca rûh yok olmaz. Kabr hayâtı başlar. Kabr hayâtında his vardır, hareket yoktur. Kıyâmetde bir beden yaratılıp, rûh ile bu beden birlikde Cennetde veyâ Cehennemde sonsuz yaşarlar.

İnsanın dünyâda ve âhîretde mes'ûd olması için, müsli mân olması lâzımdır. Dünyâda mes'ûd olmak, râhat yaşamak demektir. Âhîretde mes'ûd olmak, Cennete gitmek demektir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı için, mes'ûd olmak yolunu, Peygamberler vâsıtası ile kullarına bildirmiştir. Çünkü insanlar bu se'âdet yolunu, kendi akları ile bulamazlar. Hiçbir Peygamber kendi aklından birşey söylememiş, hepsi, Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri söylemişlerdir. Peygamberlerin söyledikleri se'âdet yoluna **(Din)** denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne **(İslâmiyyet)** denir. Âdem aleyhisselâmdan beri binlerle Peygamber gelmiştir. Peygamberlerin sonuncusu Muhammed aleyhisselâmdır. Diğer Peygamberlerin bildirdikleri dinler, zemânla bozulmuştur. Şimdi se'âdete kavuşmak için islâmiyyeti öğrenmekden başka çâre yoktur. İslâmiyyet, kalb ile inanılacak **(İmân)** bil-

gileri ve beden ile yapılacak (**Ahkâm-ı islâmiyye**) bilgileridir. İmân ve ahkâm-ı islâmiyye ilmleri (**Ehl-i sünnet âlimleri**)nin kitâblarından öğrenilir. Câhillerin, sapıkların bozuk kitâblarından öğrenilmez. Hicrî bin senesinden evvel, islâm memleketlerinde çok (**Ehl-i sünnet âlimi**) vardı. Şimdi hiç kalmadı. Bu âlimlerin yazdıkları arabî ve fârisî kitâblar ve bunların tercemeleri, dünyânın her yerinde, kütübhânelerde çok vardır. Hakikat kitâbevinin bütün kitâbları, bu kaynaklardan alınmıştır. Se'âdete kavuşmak için, (**Hakikat kitâbevi**)nin kitâblarını okuyunuz!

***Aklın varsa eğer, islâmiyyete bağlan!
İslâmiyyetin ashı, Hadîsdir ve Kur'ân!***

TENBÎH: Misyonerler, hıristiyanlığı yaymağa, yehûdiler, Talmûtu yaymağa, İstanbuldaki Hakikat Kitâbevi, islâmiyyeti yaymağa, masonlar ise, dinleri yok etmeğe çalışıyorlar. Akıllı, ilmi ve insâfî olan, bunlardan doğrusunu iz'ân, idrâk eder, anlar. Bunun yayılmasına yardım ederek, bütün insanların dünyâda ve âhiretde se'âdete kavuşmalarına sebep olur. İnsanlara bundan dahâ kıymetli ve dahâ fâideli bir hizmet olamaz. Bugün hıristiyanların ve yehûdîlerin ellerindeki Tevrât ve İncil denilen din kitâblarının, insanlar tarafından yazılmış olduklarını kendi adamları da söylüyor. Kur'ân-ı kerîm ise, Allahü teâlâ tarafından gönderildiği gibi tertemizdir. Bütün papazların ve hahamların, Hakikat Kitâbevinin neşrettiği kitâbları dikkat ile ve insâf ile okuyup anlamağa çalışmaları lâzımdır. Hakikat Kitâbevinin bütün kitâbları bilgisayara verilmekte, buradan da internet vâsıtası ile bütün dünyadaki bilgisayarlara yayılmaktadır.

**Mîlâdî
2001**

**Hicrî Şemsî
1380**

**Hicrî Kamerî
1422**

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHÎM

Yaratdıklarını şahid yaparak ülûhiyyetinin sırlarını bize bildiren Allahü teâlâyâ hamd olsun. Sonradan olanlar ile ve imkân delilleri ile rubûbiyyetinin ikrâr yolunu bize gösterdi.

Kendisine kulluk etmek şerefini, fadl ve ihsânı ile bildirdi. Azametinin ihsânı olarak; bize, se'âdete, rahmete ve magfirete vesîle olan yolları gösterdi. Âhır zemânda, insanlara ve cinlere, Adnân oğullarından olan habîbi Muhammed aleyhisselâmı Peygamber olarak göndermekle, kalbleri îmân nûru ile ve irfân sırları ile aydınlattı. Kur'ân-ı kerîm sofrasını indirmekle, Habîbine "sallallahü aleyhi ve sellem" ihsânında bulundu. Habîbini Furkân ile ve hidâyete sebep olucu olarak gönderdi. Diğer Peygamberlere hiçbir zemân vermediği altı şey ile Habîbini mümtaz kıldı. Onun ümmetini de, magfireti ve rızâsı bulunan beş şey ile üstün kıldı. O, Kureys kabîlesine mensûb, Hâşim oğullarından, ümmî bir Resûldür. Onun dîni bütün dinleri yürürlükten kaldırdı.

Ebül Kâsım Muhammed aleyhisselâm, öncekilerin ve sonrakilerin seydidir "sallallahü aleyhi ve sellem ve alâ sâ-iril-enbiyâ-i vel mürselîn ve alâ âlihî ve sahbihî". Onun eshâbı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", din semâsının, şeytânları kovan yıldızlarıdır. Hangisine uyarsanız, Allahü teâlânın yardımı ile ve güç vermesi ile kurtulursunuz. Tâbi'în, tebe-i tâbi'în ve selef-i sâlihîn "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în" üzerine salât ve selâm olsun.

Şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. [İlah, herşeyi yokdan var eden ve her an varlıkta durduran demektir.] Yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm Allahü teâlânın kulu ve Resûlüdür ve emînidir. Devâmlı ve doğru olan bir şehâdet ile şehâdet ederim. Söylemekle, göklerin ve yerin

her tarafını dolduran bir şehâdet ile şehâdet ederim.

Allahım! İnsanların ve cinlerin tâati, cismânî ve rûhânî âlemde bulunanların ibâdetleri, Senin ihtiyâcsızlığın, sonsuz kudretin yanında beyhûde bir sedâdır. Lâkin, bu za'îf ve gön-lü kederli kulların inlemesi ve muhabbet çimeninde öten bül-büllerin iştîyâklî sesleri Senin katında dahâ kıymetlidir. İlâhî! Her ne kadar cürüm ve isyânımızın sonu yok ise de, Senin rahmet ve gufrân denizinin de sınırsızdır. Ma'siyet ateşi âlemi tutuşursa, Senin rahmetinin bir damlası onu söndürür. Cihâ-nı zulmet bulutu kaplasa, Senin inâyet rüzgârının bir nefeslik esmesi ile dağılır, gider. Kâinâtı zulmet bulutu kaplasa, Senin hidâyet güneşinin bir zerresi o perdeyi kaldırır.

İlâhî! Senin hayât verdiğin gönlü kimse öldüremez. Senin yakdığın çırağı kimse söndüremez. Senin muhabbet cezben nasîb olan kimse, Senin sevdiğin olur. Senin haşmetinin bir parıltısına kavuşan hayrete düşer.

İlâhî! Senin makbûlün olan bir azîzin eli kılıç gibi kesdi. Cevher cânı safâ nûru ile doldu. Senin red ettiğin sultânın eli tutuldu. Hevâ yoluna düşüp, perîşan oldu.

İlâhî! Bütün âleme rahmet etsen, cenâbından bir zerre noksan olmaz. Lâkin hikmetinin sırrına ermek için, akla im-kân yokdur. İlâhî! Riyâ ateşinden kalbi kurtarıp, muhlîs ey-le. Bu kalbi muhabbet potanda, inâyet cevherin ile hâlis al-tın eyle. İlâhî! Her ne kadar, cürmüm çok ise de, Habîbin “sallallahü aleyhi ve sellem” hurmetine afv eyle! Lutfüne lâ-yık olanı ihsân eyle. İlâhî! Cân-ı müştak ayrılık ateşini duy-maz. Susamış gönül, kavuşmanın hâsil edeceği zevki duy-maz. İlâhî! Bu ne ateş dolu bir içecektir ki, divânelik maya-sı ve susuzluk sermâyesidir. İlâhî! Bu nasıl sınırsız bir susuz-lukdur ki, yüzbin okyânus [deryâ] içilse, aynen kalıp, susuz-luk gitmiyor. İlâhî, bu ne devâmlı kalan bir bardak ki, bunun doldurucusu, vaslın iştîyâkıdır. İlâhî, bu ne te'sîr edici bir sâ-kîdir ki, sundukca, içecek devâmlı kalıyor. İlâhi, bu işde akl şaşkındır. Şöyle ki, hüsnünün güneşi meydânda iken, gizlidir, görünmez. Bu parlıyan nasıl bir nûrdur ki, gözler onu gör-

mekde hayrettedir. İlâhî, bu ne gönül sırrıdır ki, akllar onu bilmekte bulanıktır. İlâhî, se'âdet ve şekâvet alın yazısıdır. O hâlde iyi ameline de güvenmemelidir [Onun afv ve mağfi-retine güvenmelidir]. İlâhî, çünkü, yazılmış ise, silinmiş yokdur. O hâlde Senin inâyetin dışında birşey bulmuş olan yokdur. İlâhî, bu ne güzelliştir ki, bu güzelliği anlatmakta bir za'îf karınca [benim gibi âciz bir kimse] söz sâhibi oluyor. İlâhî, bu ne haşmet ve celâldir ki, akl onu anladığını söylemekde dilsizdir. Ba'zen hükümünün sırrı, örümcek ağını perde yapar. Ba'zen azametinin sivrisineğin iğnesini zülfikâr yapar.

[HİLYE-İ SE'ÂDET

*Eshâbına nasihatdan sonra,
Fahr-i âlem dedi, benden sonra,*

*Hilye-i pâkimi, görse biri,
olur o, yüzümü görmüş gibi.*

*Gördükde, hubbu hâsıl olsa,
ya'nî, hüsnüme âşık olsa.*

*Beni görmeği etse arzû,
kalbi, sevgimle olsa dolu.*

*Cehennem olur, ona harâm,
Rabbim, Cenneti eder ikrâm.*

*Dahî, haşretmez çıplak, ânı Hak,
olur gufrânına, Hakkın mülhak.*

*Denildi ki, hilye-i Resûli,
severek yazsa, birinin eli,*

*Eder Hak, onu korkudan emîn,
belâ ile dolsa, rûy-i zemîn.*

*Hastalık görmez, dünyâda teni,
ağrı çekmez hiç, bütün bedeni.*

*Günâh etmiş ise de, bu adam,
Cehennem cismine, olur harâm.*

*Âhiretde azâbdan kurtulur,
dünyâda her işi, kolay olur.*

*Haşr eyler, ânı hem, Rabb-i celle,
dünyâda, Resûlü görenlerle.*

*Hilye-i Nebîyi, güç iken beyân,
başlarız, ona oldukça imkân.*

*Sığmarak Zülcelâle,
vasf ederiz âcizâne.*

*İttifak etdi, bu sözde ümem,
kırmızı beyâzdı, Fahr-i âlem.*

*Mubârek yüzü, hâlis ak idi,
Gül gibi, kırmızımtrak idi.*

*İnci gibi, yüzündeki teri,
pek hoş eylerdi, güzel cevheri.*

*Terleyince, O menba'ı sürûr,
dalgalanırdı sanki, bahr-i nûr.*

*Görünürdü gözü, dâim sürmeli,
kalbleri çekerdi, güzel gözleri.*

*Akı, beyâz idi gâyetle,
medh eyledi Rabbi, âyetle.*

*Siyâhı ânın, değildi ufak,
bir idi ona, yakınla uzak.*

*Geniş, güzel ve latîfdi gözü,
nûr saçardı hep, mubârek yüzü.*

*Kuvve-i bâsıra-i Mustafavî,
gece gündüz gibi, olurdu kavî.*

*Bakmak arzû etseydi, bir yere,
cism-i pâki de dönerdi bile.*

*Başa tâbi' ederdi cesedi,
bunu terk etmemişdi ebedî.*

*Hem, cism idi, Resûl-i ekrem,
yaraşır, rûh-i mücessem desem.*

*Güzel, hem sevimli idi Resûl,
Hakka çok, sevgili idi Resûl.*

*Mâlikle Ebû Hâle, söyledi,
hilâl gibi, açık kaşlı idi.*

*İki kaşı arası, her zemân
gümüş gibi görünürdü, ayân.*

*Mubârek yüzü, az yuvarlakdı,
derisi, berrak, hem de parlakdı.*

*Siyâh kaşları mihrâbı, ânın,
kiblesi idi, bütün cihânın.*

*Ortası yüksekce görünürdü,
yandan bakınca, mubârek burnu.*

*Çok güzel idi, çekme ve latîf,
edemez gören, Onu tam ta'rîf.*

*Seyrek idi, dişlerinin arası,
parlardı, sanki inci sırası.*

*Ön dişleri, etdikçe zuhûr,
her tarafı, kaplardı bir nûr.*

*Gülse idi, iki cihânın serveri,
canlı cansız, herşeyin Peygamberi.*

*Görünürdü, ön dişleri, pek afîf,
dolu dâneleri gibi, çok latîf.*

*İbni Abbâs der, Habîb-i Hudâ,
gülmeğe, eyler idi istihyâ.*

*Hem hayâsından O, dînin senedi,
kakkaha etmedi derler, ebedî.*

*Nâzık, mahcûb idi, Resûl-i cenâb,
dâim eyler idi, bakmağa hicâb.*

*Yüzü benzerdi, yuvarlak aya,
zâtı aynaydı, yüce Mevlâya.*

*Nûrlu idi hep, o vech-i hasen,
bakılmazdı, tenevvüründen.*

*Gönüller aldı, o güzel Nebî,
âşıkı oldu yüzbin Sahâbî.*

*Bir kerrecik görenler, rü'yâda,
dediler, böyle zevk yok, dünyâda.*

*Hem güzel yanakları, bileler,
fazla etli değildi, diyeler.*

*Ânın etmişdi, cenâb-ı Hâlık,
severek, yüzün ak, alın, açık.*

*Boynunun nûru, ederdi her ân,
saçları arasında, leme'an.*

*Mübârek sakalından, iyi bil,
ağarmışdı ancak, on yedi kıl.*

*Ne kıvrıkcıdır, ne de uzun,
her uzvu gibi idi, mevzûn.*

*Gerden-i pâk-i Resûl-i âfak,
gâyet ak idi ve gâyet berrak.*

*Eshâb içinden, çok ehl-i edeb,
karm, göğsiyle, birdi, dedi hep.*

*Açılsaydı, mübârek sînesi,
feyz saçardı, ilm hazînesi.*

*Aşka olunca, mahall-i teşrîf,
başka olurmu, o sadr-ı şerîf?*

*Mübârek sînesi, geniş idi,
ilm-i ledün, Ona inmiş idi.*

**Ak ve berrakdı, o sadr-ı kebîr,
sanırdı görenler, bedr-i münîr.**

**Ateş-i aşk-ı zât-ı ezelfî,
odlara yakmışdı, O güzeli.**

**Bilir elbet bunu, pîr-ü civân,
yassı kürekliydi, Fahr-i cihân.**

**Sırtı ortası hem, etli idi,
kerem sâhibi, devletli idi.**

**Gümüş teninde, letâfet vardı,
irice mühr-i nübüvvet vardı.**

**Sırtında idi, mühr-i nübüvvet,
sağ tarafına yakındı, elbet.**

**Bildirdi bize, edenler ta'rîf,
Bir büyük ben idi, mühr-i Şerîf.**

**Rengi, sarıya yakın, karaydı.
güvercin yumurtası kadardı.**

**Etrâfına çevirmiş, sanki hatlar,
birbirine bitişik, kılcağızlar.**

**Anlatanlar, O âlî nesebi,
dedi, iri kemikliydi Nebî.**

**Her kemik iri, merdâne idi,
sûreti, sîreti şâhâneydi.**

**Mubârek a'zâsının her biri,
uygun yaratılmışdı hem, kavî.**

**Çok hoş idi, her uzvu ânın,
âyetleri gibi, Kur'ânın.**

**Elleri ayası, O sultânın,
ayakları altı, dahî ânın.**

**Geniş ve pâk idi, nâzik mergûb,
tâze gül gibi, latîf ve mahbûb.**

*Çok mevrûn idi, der ehl-i nazar,
o kerâmetli, mubârek eller.*

*Selâm verseydi, birine eğer,
tebessüm ederdî hep, Peygamber.*

*Bir iki gün, geçseydi aradan,
hattâ uzasaydı da, bir aydan.*

*Belli olurdu, hoş kokusundan,
o kimse, adamlar arasından.*

*Billûr gibiydi, ten-i bîmûyu,
nice medh edeyim, ol pehlûyu.*

*Dostu seyr etmek için, O şerîf,
göz olmuşdu, bütün cism-i latîf.*

*Kemâl üzereydi, nâzik teni,
Hallâk göstermişdi. hikmetini.*

*Yokdu, göğsünde, karnında aslâ,
hiçbir kıl, sanki gümüş levha.*

*Göğsü ortasından aşağı yalnız,
bir sıra kıl, dizilmişdi, hilâfsız.*

*Bu siyâh hat, mubârek bedeninde,
hoşdu, hâle gibi, ay çevresinde.*

*Bütün ömründe kalmışdı, kezâ,
gençlikde gibi, mubârek a'zâ.*

*İlerledikçe, sinn-i Nebevî,
tâzelenirdi hep, gonca gibi.*

*Hem dahî, kâinatın Sultânı,
zan eyleme ki, ola pek yağlı.*

*Ne za'îf, ne de pek etli idi,
mu'tedil, hem pek kuvvetli idi.*

*Lâhmi, şahmı, dediler ehl-i derûn,
birbirinden, ne ziyâdeydi, ne dûn.*

*Etmîş, ol beden serâyın üstâd,
adl-ü dâd ile, esâsın bünyâd.*

*İ'tidâl üzere idi, pâk teni,
nûra gark olmuşdu, bütûn bedeni.*

*Orta boylu idi, o Sidre mekân,
ortalık, Onun ile buldu nizâm.*

*Seyreden, mu'cize-i kâmetini,
dedi hep, medhedip hazretini.*

*Görmedik böyle, gül yüzlü güzel,
boyu, hem hûyu, hem yüzü güzel.*

*Orta boylu iken, Nebî,
uzun kimseyle yürüseydi.*

*Ne kadar, uzun olsa idi, o er,
yine yüksek görünürdü, Peygamber.*

*uzun boylu olandan o cevher,
yüksek idi, el ayası kadar.*

*Bir yol gitseydi, izzetle,
hızlı yürür idi, gâyetle.*

*Deriz, vasf-ı şerîfinde yine,
yürürken, eğilirdi önüne.*

*Ya'nî, bir yokuşdan iner gibi,
dâim önüne, az eğilirdi.*

*Şanlı, şerefli idi, o Celîl,
İftihâr eylerdi, rûh-ı Halîl.*

*Bir zâtı ki, murâd ede Hudâ,
her a'zâsı, olur elbet a'lâ.*

*Yolda giderken, eğer bir kimse,
ansızın, Resûlullahı görse,*

*Korku düşerdi, kalbine ânın,
yüksekliğinden, Resûlullahın.*

*Hem de biri, Nebî ile, müdâm,
sohbet ederek, söylese kelâm.*

*Sözlerindeki lezzet ile, ol,
kul olurdu, kabûl etse Resûl.*

*Etmişdi Onu, Hallâk-ı ezel,
hüsn-i ahlâkla, bî misl-ü bedel.*

*Yâ Resûlallah! gücüm yok medhine,
yaratıldık hep, senin hurmetine.*

*Hâsılı, ey Şâh-ı iklîm-i vefâ,
sana cânım da fedâ, herşey fedâ!]*

Ma'lûm ola ki, islâmın şartlarının birincisi, kelime-i şehâdet getirmekdir. Ya'nî **“Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü”** demektir. Hakîkî îmân, bu iki husûsun ma'nâsına cân-ı gönülden kesin olarak inanmak, tasdîk etmektir. Ya'nî, evvelâ Hak Sübhânehü ve teâlânın Vahdâniyyetini ikrâr edip, inanmak ve ikinci olarak; hazret-i Muhammed Mustafânın “sallallahü aleyhi ve sellem” nübüvvetini ve risâletini söyleyip, kabûl etmektir. Hak celle ve alâ hazretlerinin Vahdâniyyetini ikrâr ve tasdîk; ancak nübüvvet kaynağından alarak, inanmak ile mu'teberdir. Sâdece aklî deliller ile iktifâ edip, felsefeciler gibi, Nübüvvet kaynağından almadan inanmak, kurtuluş ve yüksek derecelere ulaştırmaz. Bütün se'âdetlerin sermâyesi ve bütün ni'metlerin yüksek mertebesi, hazret-i Muhammed Mustafânın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” nübüvvetine ve risâletine inanmaktır. Ya'nî (**ikrârün bil lisân ve tasdîkun bil cenândır**) [ya'nî lisânı ile söyleyip, kalbi ile tasdîk etmektir]. Böyle inanmak demek de, Onun tebliğ ettiği bütün ahkâma ve Ondan gelen bütün hükmlere inanağı ve tasdîk etmeyi îcâb etdirir. Bu tasdîk ve îmânda asl olan, yaratılışın aslında Resûlullah aleyhisselâm ile bir münâsebet, bir benzerliğin bulunmasıdır. İnsanlar bu benzerlik ve münâsebet husûsunda birbirinden farklıdır. Ba'zı kim-

selerde bu münâsebet o kadar kuvvetlidir ki, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek cemâlini sâdece görmekte ve mu’cize göstermesine gerek kalmadan îmân se’âdeti ile şereflendiler.

Mesnevî

Değildir îmân sebebi mu’cizeler.

Ona benzerlik sıfatları cezb eder.

Düşmânı kahr etmek içindir mu’cizeler.

Ona benzerlik gönü cezb eder.

Abdullah bin Selâmdan “radıyallahü anh” rivâyet olunur: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Medîne-i münevvereye teşrîf etdiklerinde, varıp, Onu göreyim diye huzûrlarına gitdim. Ne zemân ki mubârek yüzünü gördüm, anladım ki, bu yüz yalancı yüzü değildir. Emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bir gün Abdullah bin Selâma “radıyallahü anh”, hazret-i Peygamberin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hâlinden sordu. O da şöyle cevâb verdi: Benim, Onun nübüvvetinin doğruluğuna ma’rifetim [inancım], oğlumun hâline ma’rifetimden ziyâdedir. [Ya’nî oğlumun; kendi oğlum olduğuna inancımın dan dahâ çokdur.] Hazret-i emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bu nasıl olur, deyince; O şöyle cevâb verdi: Mümkündür ki, oğlumun anası bana ihânet edip, oğlum, benim olmamış olabilir. Ammâ, Muhammed aleyhisselâmın şânında ve Onun sıdkı [doğruluğu] bâbında; kat’iyyen şek ve şübhe yokdur. [Mutlaka inanırım.] Emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” onu yüzünden ve gözünden öpdü.

Ebû Remse-i Teymîden nakl edilmiştir: Hazret-i Resûlün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yanına vardım. Mubârek cemâlini bana gösterdiler. Dedim ki, bu, Allahü teâlânın şeksiz ve şübhesiz Resûlüdür.

Câmi’ bin Şeddâd “radıyallahü anh” anlatır: Bizden Târik adlı birisi dedi ki, Resûlullahı “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Medîne-i münevvereye teşrîflerinde gördüm. Fe-

kat, onu tanımıyordum. Bana sordu, hiç satılık birşeyin var mıdır. Dedim ki, vardır; işte bu deveyi satarım. Dedi ki, kaç paraya satarsın. Dedim ki, şu kadar vesk hurmaya satarım. Hemen devemin yularını tutup, götürdü. O gidince, biz bir-birimiz ile konuşup, dedik ki, biz devemizi bir kimseye verdik ki, kim olduğunu bilmiyoruz. Bir hâtun bizim ile berâber idi. Dedi ki, ben devenize keflim. Bir kimse ki, ayın ondördü gibi olsun, size hıyânet etmez. [Ya'nî hıyânet etmesi mümkün değildir.] Sabâh oldu. Bir kişi bir mikdâr hurma getirdi. Dedi ki, ben Allahın Resûlünün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” elçisiyim. Beni size gönderdi ve buyurdu ki, bu hurmadan yiyesiniz ve gelip devenizin behâsını ölçüp alarsınız. Ba'zı âlimler buyurmuşlardır: Allahü teâlâ, meâl-i şerîfi, (... Mubârek bir zeytin ağacının yağından tutuşdurulur. Bu öyle saf bir yağdır ki, nerede ise, ateş dokunmasa da aydınlık verecek. Bu aydınlık nûr üstüne nûrdur. (Allahü teâlânın mü'minleri hidâyeti î mân nûru üstüne bir nûrdur). Allahü teâlâ dilediği kimseyi nûruna kavuşdurur. Allahü teâlâ insanlara böyle misâller verir ki, ibret alıp, î mân etsinler. Allahü teâlâ herşeyi bilir.) olan [Nûr sûresi 35.] âyet-i kerîmede buyurup, misâl vermesi, Resûlü “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” içindir. Bu bir misâldir ki, Allahü teâlânın Resûlünün hakkında vârid olmuştur. Ya'nî buyurmuştur ki, Kur'ân-ı kerîm okunup bildirilmese bile, onun mubârek yüzü, nübüvvetine ve yüksek derecelerine delâlet eder. Nitekim, Abdüllah bin Revâha “radiyallahü anh” demiştir ki: Beyt:

***Şâyet olmasa idi, Onda apaçık deliller.
Güzel görünüşü de sana hayr ile verirdi haber.***

[Sende bu hüsn-i cemâl ve hulk-ı cemîl, şânına gün gibidir rûşen delîl.]

Basîret ehli olanların mu'cizeleri ve delîlleri görmeleri muhabbetlerini kuvvetlendirir, keşf ve yakînlerini arttırır. Allahü teâlâ; [Feth sûresi 4.cü âyetinde meâlen] (... **Î mânları artsın diye, mü'minlerin kalblerine ma'nevî huzûru indirdi.**

Bütün göklerin ve yerin orduları Allahındır. Allah alîm ve hakîmdir!) buyurmuşdur.

İnsanlardan ba'zılarının ise, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile irtibâtları olsa da; örf ve âdetler tabî'atlarına iyice yerleştiği için [o hâller huyları hâline geldiği için], Onun ile olan münâsebetleri örtülü kalmışdır. Bu sebeble; Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hâllerini, sözlerini ve mu'cizelerini görüp, işitmedikçe, Ona îmân etmek ni'meti ile şereflenemezler. O hâlde alâmetler ve mu'cizeler böyle kimselerin, îmânın aslına kavuşmalarına sebep olur. Bunları görmeden îmân etmiş kimselerin ise, bunları görerek yakînleri artar. Bu bakımdan Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” nübüvvetinin şâhidlerini, risâletinin delîllerini müşâhede edenler, görenler, iki kısma ayrılırlar. Bunun gibi, âdil ve güvenilir kimselerden delîlleri ve mu'cizeleri işitenler de iki kısımdır. Bunlardan bir kısmının Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile öyle münâsebetleri vardır ki, Onun asrından sonra, mu'cize gibi olmasa da, O Resûlün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek sözlerinin açıklamalarını, hâllerini ve ahlâkını işitdiklerinde, Onun nübüvvetini tasdîk ve getirdiklerine îmân ederler. Mu'cizeler ise onların îmânını ve tasdîkini dahâ da kuvvetlendirir. İkinci kısım kimseler ise, mu'cizeleri duyup, Onun “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” nübüvvetini tasdîk etmedikçe, îmân ni'metine kavuşamazlar. Tasdîk ve îmân ni'metine kavuşduktan sonra, mu'cizeleri mülâhaza ve ibretle düşünmek yakîni artırdır. İnsanlardan diğer bir kısmının ise, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile münâsebetleri ve benzerlik nûru yok olmuştur. Her ne kadar Onun “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” nübüvvetinin delîlleri ve mu'cizeleri karşılarında olsa da ve bunları görseler de, inâd ve kibrlерinden dolayı inanmadılar. Kureyş kabîlesinin ileri gelenleri böyledir. İmân etmek için mu'cize istediler. Mu'cizeleri görünce, bunlar sihr ve göz boyamaktır, dediler. Mu'cizeleri görmeleri şekâvet ve bedbahtlıklarını arttırmaktan başka birşey yapmadı. Mülhidler ve zındıklar da bunla-

ra dâhildir. Bunlardan sonraki asrlarda olanlar, mu'cizeleri inkâr etmişler ve etmektedirler. İnâd ve kibr yolunu tutmuşlardır. Hâlen de böyledir. Mu'cizeleri, nübüvveti, Peygamberliği mutlak olarak inkâr etmektedirler. Haşr, neşr, kıyâmet gününe, hesâba ve kitâba, Cennet ve Cehenneme ve Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” haber verdiği diğer husûslara îmân etmiyorlar.

İnsanlardan bir kısım kimseler de, nakl edilen delillere ve mu'cizelere inandıklarını söylüyorlar ise de, onların hepsini te'vîl ediyorlar. Onları mu'cize olmaktan çıkaracak şekilde açıklıyorlar. Mu'cizeleri, hârikul'âde hâlleri, mutlak olarak inkâr ediyorlar. Bundan dahâ acâibi de, bu inkârlarına rağmen, halkın gönüllerini kendilerine çekmek için ve onlardan çeşidli menfe'atler elde etmek için, kerâmet ve hârikul'âde hâller sâhibi olduklarını iddiâ ediyorlar. Çeşidli yalan ve hîleler ile, bilgisiz, câhil kimseleri kendilerine bağlıyorlar. Nefsimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allahü teâlâyâ sığınırız. Allahü teâlânın hidâyete kavuşdurduğunu, kimse sapdıramaz. Onun sapdırdığını da kimse hidâyete kavuşduramaz.

Mu'cizeleri bizzat görmek veyâ âdil ve güvenilir kimselerden duymak, ma'lûm olduğu üzere, ba'zısının îmân etmesine, ba'zısının yakîninin artmasına sebep olur. Bu sebebdan dolayı Seyyid-il Mürselînin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yolunda giden din âlimleri, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ümmetine şefkat ve Onun sünnetine uymalarını teşvîk için, nübüvvetinin şâhidlerini ve risâletinin delîllerini anlatan kitâblar yazmışlardır. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” diğer hâllerinden ve sözlerinden ayrı olarak eserlerini bu delîller ile süslemişlerdir.

Bu âlimlerden biri de derin âlim ve büyük velî Mevlânâ Abdürrahmân Câmî hazretleridir. [817 [m. 1414]de Îrânın Câm kasabasında tevellüd, 898 [m. 1492]de Hîrâtda vefât etmiştir.] Önceki ve sonraki âlimlerin yazdığı kitâblarda bildirilen açık ve meşhûr haberleri topharak, “**ŞEVÂHİD-ÜN**

NÜBÜVVE Lİ-TAKVİYET-İ EHLİL-FÜTÜVVE” adı ile; bir mukaddime ve yedi rüknden meydâna gelen bir kitâb yazmıştır.

Kulların en aşağısı ve âcizi Mahmûd bin Osmân Lâmiî “Allahü teâlâ günâhlarını afv etsin”, bu kitâbın temâmını okumakla şereflendim. Muhabbetin kuvvetlenmesinde sayısız fâidelerini gördüm. Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” uymanın sonsuz güzelliklerini buldum. Üstâd-ı kâmil ve imâm-ı fâdil Mevlânâ Abdürrahmân Câmînin, bu kitâbın yazılmasında, büyük bir gayret gösterdiğini ve çok zahmet çektiğini müşâhede etdim. Açık, mu’teber ve fâideli olması için, muhtelîf rivâyetleri ve çeşidli isnâdları almıştır.

Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Âlinden, Eshâbından, tâbi’inden ve tebe-i tâbi’inden meydâna gelen hârikul’âde hâlleri [kerâmetleri] de mu’cize kabîlinden yazmıştır. Çünkü, Velînin kerâmeti, Nebînin mu’cizesindedir, denilmiştir. Zîrâ, tâbi’ olmak vâsıtası ile, tâbi’ olandan zuhûr eden her kemâl, tâbi’ olunana âiddir. O hâlde ümmetden parlıyan her fazîlet ve kerâmet nûru, hakîkatde nübüvvetin parlak nûrlarındandır. Şübhe yok ki, O Nebînin mu’cizele-rindedir.

Mevlâna Abdürrahmân Câmî hazretleri bu kitâbı fârisî olarak yazmıştır. Bu fakîr “Lâmiî Çelebi”, kolay anlaşılması ve herkese fâideli olması için, kendi lisânımız türkçeye terceme etdim. [Mahmûd bin Osmân Lâmiî Çelebî 877 [m. 1472]de Bursada tevellüd, 938 [m. 1531]de orada vefât etmiştir.] Allahü teâlânın kemâl-i kereminden müyesser ettiği fâideli sırlardan ve mu’teber kitâblardan yazılmış olan sahîh isnâdlardan bulduklarımı bu kitâbda topladım. Doğru yola kavuşduran Allahü teâlâdır. O düâları kabûl edicidir. Yanılmaktan ve hatâ etmekten Ona sığınırız. Ümîd olunur ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ, kereminden ve herkese saçtığı ni’metlerinden âşık ve sâdık tâliblerin ve din kardeşlerimin kalblerini, bu kitâbın tedkîki ile ve bu haberlerin ve mu’cize-

lerin mülahâzâsı sebebi ile, yakîn ve îmân nûrları ile doldurup, mesrûr eylesin. Âmîn! Yâ Mucîbessâilîn.

Bu kitâbda, bir mukaddime, yedi bölüm, bir hâtime vardır:

1) Mukaddime: Nebî ve mürsel kelimelerinin ma'nâlarını ve bunlara bağılı şeyleri açıklamaktadır.

2) Birinci bölüm: Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” doğumundan evvel, Peygamberliğine delîl olan alâmetler hakkındadır.

3) İkinci bölüm: Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” doğumundan bi'setine [Peygamberliği bildirildiği vakte] kadar, meydâna gelen alâmetler hakkındadır.

4) Üçüncü bölüm: Bi'setden hicrete kadar meydâna gelen mu'cizelerin beyânı hakkındadır.

5) Dördüncü bölüm: Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar olan mu'cizeleri hakkındadır.

6) Beşinci bölüm: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra meydâna gelen ve ayrıca zemânı kesin belli olmıyan veyâ bir vakte mahsûs olmıyan alâmetler hakkındadır.

7) Altıncı bölüm: Eshâb-ı kirâmdan ve Ehl-i beytten [oniki imâmdan] meydâna gelen kerâmetler anlatılmaktadır.

8) Yedinci bölüm: Tâbi'în, tebe-i tâbi'în ve sofiyyeden sâdır olan kerâmetler hakkındadır.

9) Hâtime: Din düşmanlarının gördüğü cezâ ve belâlardan bahs edilmektedir.

MUKADDİME

Nebî ve Mürsel [Resûl] kelimelerinin ma'nâları ve bunlara bağlı şeylerin açıklanması hakkındadır.

Resûl, kendisine Allahü teâlâ tarafından vahy yolu ile yeni bir din gönderilen Peygamberdir. Bu din ile Allahü teâlâya nasıl ibâdet edileceğini bildiren, her asrda gelen Peygamberlere Nebî denir. Peygamberliğini bildirdikten sonra, îmân etmeyenlerle cihâd etmesi emr olunan Peygamberlere “Ülül'azm” denir. [Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, İsâ ve Muhammed Mustafâ aleyhissalâtü vesselâm ülül'azm Peygamberlerdir.] Nitekim, Peygamberimize “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Peygamberliğinin bildirildiği ilk zemânlarda; **(Senin vazîfen ancak emrleri teblîğdir!)** buyruldu. Bir zemânda da [Kehf sûresi 29.cu âyetinde meâlen], **(Ey Resûlüm! De ki, Kur'ân-ı kerîm Rabbinizden gelen bir hakdır. Artık dileyen îmân etsin, dileyen kâfir olsun! Çünkü biz, zâlimler için öyle bir ateş hâzırladık ki, onun kalın dıvârları kendilerini kuşatmıştır)** buyruldu. Fekat, son zemânlarında teblîğ şekli değişti. Ve Allahü teâlâ [Tevbe sûresi 36.cı âyetinde meâlen], **(... Onlar ile toptan harb edin!..)** ve [Bekara sûresi 191.ci âyetinde meâlen], **(O kâfirleri nerede bulursanız öldürünüz!)** buyurdu.

Mu'cize; Peygamberliğini bildiren bir Peygamberden, hiç kimsenin i'tirâz edemediği, âdet-i ilâhiyye dışında ve kudret-i ilâhiyye içinde meydâna gelen âdet dışı hâdiselerdir. Evliyânın kerâmetleri ve kâfirlerin istidrâcları, mu'cize ta'rifinin dışındadır. Zîrâ; Evliyâ; Nübüvvet da'vâsında bulunmaz. Dalâlet ehlinden, her ne kadar nübüvvet da'vâsında bulunanlar düşünülebilse de, Allahü teâlânın âdet-i ilâhiyyesi şöyledir ki, onlar hârikul'âde işler yapmak istedikleri sırada, bu şeyler onlardan meydâna gelmez. Gelse bile bunlara karşı çıkan ve iddiâlarının aksini söyleyen bulunur. Bu da onların da'vâlarının aslsız olduğunu gösterir.

Nebî ve Resûllerden ba'zıları dahâ üstündür. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde [Bekara sûresi 253.cü âyet-i kerîmede meâlen], **(Bu Peygamberlerin bir kısmını, kendilerine verilen özellikler ile diğerlerinden üstün kıldık...)** buyurmuşdur. Sülemî, **(Hakâik)** kitâbında şöyle yazmışdır: Sehl “rahimehullah” buyurdu ki, Peygamberlerden ba'zısının ba'zısından üstün kılınması, ma'rifet ve tâ'at husûsundadır. Cüneyd-i Bağdâdî “rahimehullah”, Temyîz ve sırrı saklamak bakımındandır, buyurdu. Ba'zı âlimler; cömerdlik ve ahlâk bakımından, ba'zıları ise hilm ve hilkatdendir, demişlerdir. Yine âlimlerden bir kısmı, bu üstünlük, sözüne güvenirlilik ve tevekkül bakımından demişlerdir. Bir kısmı da nefsin hîlelerini ve şeytânın vesveselerini bilmek bakımındandır, demişlerdir. Fekat, Peygamberler hakkında bu bakımdan fazîletlidir diye ta'yîn etmek meşrû' değildir. [Emânet, sıdk, teblîg, adâlet, ismet, fetânet, emnül-azl sıfatlarının bütün Peygamberlerde bulunduğuna inanmak lâzımdır.] Nitekim Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” şöyle buyurmuşdur: **(Peygamberler arasında ayırım yapmayınız!).** Ancak biz, Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” dahâ fazîletli olduğunu biliriz. Çünkü Onun, diğer Peygamberlerden fazîletli olduğu nâss ile, ya'nî âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile sâbitdir. Hadîs-i şerîfde şöyle bildirilmiştir: **(Ben, Âdem oğullarının seyyidiyim, öğünmüyorum!). (Ben önce ve sonra gelenlerin en kerîmiyim, öğünmüyorum!)** Hazret-i Muhammed “aleyhi minnessalevâtî efdalühâ ve minettehiyyâtü ekmelühâ” hâtemün nebiyyîn [Son Peygamber olarak] ve Seyyidil mürselîn [Bütün resûllerin en üstünü olarak], âlemlere rahmet ve kıyâmet gününün şefâ'atcisidir. Nitekim bu husûs âyet-i kerîme ile sâbit olmuşdur. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 40.cü âyetinde meâlen], **(Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fekat o, Allahın resûlü ve Peygamberlerin sonuncusudur.)** ve [Enbiyâ sûresi 107.cü âyetinde meâlen] **(Ey Resûlüm! Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik!)** buyurmuşdur. **[(Mektûbât Tercemesi)** kitâbında 44.cü mektûbu okuyunuz!]

Muhammed aleyhisselâm bütün insanlara ve cinlere Peygamber olarak gönderilmiştir. Onun dîninin gönderilmesi ile bütün dinler nesh olmuş, yürürlükten kaldırılmıştır. Ona Kur’ân-ı kerîm gönderilince, diğer semâvi kitâblar nesh edilmiş, hükmleri yürürlükten kaldırılmıştır. [Bu kitâblar, dahâ önce insanlar tarafından tahrîf edilmiş, bozulmuş idi. Bugün aslı üzere Tevrât ve İncil yoktur. Olsa bile, nesh edilmiş olduğundan makbûl değildir.] Onun gönderilmesi ile Peygamberlik son buldu. Ondan sonra Peygamber gelmeyecektir. Onun dîne da’vetinden başka, diğer da’vetler merdûddur, kabûl olunmaz. Zîrâ islâm dîni Onun gelmesi ile ve O hayâtta iken kemâle erdirilmiştir. Nitekim; [Mâide sûresi 3.cü âyetinde meâlen], **(Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim)** buyurulması bu husûsu bildirmektedir.

(Güzel ahlâkı temâmlamak için gönderildim) buyurulan hadîs-i şerîf de, bunu gösteren açık bir şâhiddir. O hâlde, kemâl üzerine fazla söylemek noksanlıktır. Şübhesiz ki, her kim Ona tâbi’ olmakdan yüz çevirirse ve Onun dîninin hükmlerini mutlaka kendine lâzım bilmeyip, ehemmiyyet vermez ise, şeytânın dostu ve Rahmânın düşmânı olur. Böyle kimse zındıklardan ve mülhidlerdendir. Allahü teâlâ onları zelîl eylesin! Böyle kimselerde hârikul’âde şeyler görülür ise, bunlar kerâmet cinsinden değildir. Öyle kimselerde zuhûra gelen bu hâllere mekr ve istidrâc denir. İyi bilmek îcâb eder ki, Allahü teâlânın, bir kulun bütün murâdını yerine getirmesi, her istediğini vermesi, isterse bu verilen şeyler hârikul’âde olsun, o kulun Allahü teâlâ katında makbûl bir kul olduğunu göstermez. Bunlar, ba’zı kullarına iyilik ve ihsândır. Ba’zılarına da istidrâcdır. Allahü teâlâ [A’râf sûresi 182.ci âyetinde meâlen], **(... Onları derece derece aşağı indiriyoruz. Onlar bilmiyorlar)** buyurdu.

[(Se’âdet-i Ebediyye) kitâbının 747.ci sahîfesinde buyuruluyor ki:

Seyyid Abdülhakîm bin Mustafâ “rahmetullahi aleyh” bir mektûbunda buyuruyor ki:

Vâridât-i ilâhiyenin hepsi, âdet-i ilâhiyye içinde hâsıl ol-

makdadır. Ya'nî, Allahü teâlâ, herşeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeblere, iş yapabilecek te'sîr, kuvvet vermişdir. Bu kuvvetlere, tabî'at kuvvetleri, fizik, kimyâ ve biyoloji kanûnları diyoruz. Bir iş yapmamız, birşeyi elde etmemiz için, bu işin sebeblerine yapışmamız lâzımdır. Meselâ, buğday hâsıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lâzımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü teâlânın bu âdeti içinde meydâna gelmektedir. Allahü teâlâ, sevdiği insanlara, iyilik, ikrâm olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için, bunlara, **(Hârik-ul'âde)** olarak, ya'nî âdetini bozarak, sebepsiz şeyler yaratıyor. [Her insanda nefis vardır. Nefs, Allahın düşmanıdır. Hep kötülük yapmak ister. İslâmiyyete uymak istemez. İslâmiyyete uyanların nefsleri temizlenir, düşmanlıkları kalmaz. Açlık çeken, sıkıntılı yaşayan kâfirlerin nefsleri ise za'îfler. Kötülük yapamaz. Bunun için, Evliyâda ve papazlarda Hârikul'âde işler hâsıl olur.]

1- Peygamberlerden “aleyhimüsselâm”, tam temiz oldukları için âdet-i ilâhiyye dışında ve kudret-i ilâhiyye içinde şeyler meydâna gelir. Buna **(Mu'cize)** denir. Peygamberlerin “salevâtullahi teâlâ aleyhim ecma'in” mu'cize göstermesi lâzımdır.

2- Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” ümmetlerinin Evliyâsında, nefslerinin kötülükleri kalmadığı için âdet dışı meydâna gelen şeylere, **(Kerâmet)** denir. İbni Âbidîn, Mürtedleri anlatırken diyor ki, **[(Mu'tezile)** ve **(Vehhâbî)**ler, kerâmete inanmadı. İmâm-ül-haremeyn ve İmâm-ı Ömer Neseffî ve birçok âlimler “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'in”, kerâmetin câiz olduğunu isbât etmişlerdir.] Evliyânın kerâmet göstermesi lâzım değildir. Bunlar, kerâmet göstermek istemez. Allahü teâlâdan utanırlar.

3- Ümmet arasında, Velî olmıyanlardan meydâna gelen âdet dışı şeylere, **(Firâset)** denir.

4- Fâsıklardan, günâhı çok olanlardan zuhûr ederse **(İstidrâc)** denir ki, derece derece, kıymetini indirmek demektir.

5- Kâfirlerden zuhûr edenlere ise (**Sihr**), ya'nî büyü denir.]

İstidrâcın ma'nâsı: Allahü teâlânın bir kimseye, isteklerini dünyâda vermesidir ki, o kimsenin haddi aşması, inâdı, ce-hâleti ve fesâdı artıp, her zemân ve belki her ân dergâh-ı iz-zetden [Allahü teâlâ katından] uzaklaşarak, rahmetden mahrûm kalmasına sebep olmasıdır.

İstidrâcın kısımları:

1- Mekr: Allahü teâlâ [A'râf sûresi 99.cü âyetinde me-âlen], (... **Hüsârâna uğrayan kimselerden başkası, Allahın mühlet vermesinden emîn olamaz.**) ve [Neml sûresi 50.ci âyetinde meâlen] (**Böyle bir hîle kurdular. Biz de onların ha-beri olmadan, hîlelerinin cezâsını verdik!**) buyurdu. Mekr, bir kimseyi aldatmak, hîle yapmak demektir.

2- Keyd: Allahü teâlâ [A'râf sûresi 183.cü âyetinde me-âlen], (... **İhsân görünüşünde, helâk ve perîşan edişim pek çetindir!**) buyurdu. Mekr ma'nâsına yakındır.

3- Hıdâ': Allahü teâlâ [Nisâ sûresi 142.ci âyetinde me-âlen], (**Münâfıklar zanlarınca, Allaha hîle yaparlar. Allah da hîlelerini başlarına geçirir.**) ve [Bekara sûresi 9.cü âyetinde meâlen], (**Onlar (akllarınca) Allahı ve mü'minleri aldatırlar. Hâlbuki onlar ancak kendilerini aldatırlar. Ve bunun farkın-da değildirler.**) buyurdu. Hıdâ'; bir kimseye tahmîn etmediği taraftan zarar vermektir.

4- İmlâ: Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 178.ci âyetinde meâlen], (**İnkâr edenler, kendilerine ömr ve mühlet verişimi-zi, sakın kendileri için hayrlı sanmasın. Biz onları sâdece gü-nâhlarını artdırınlar diye bırakıyoruz**) buyurdu. Bu âyet-i kerîmede nümlî kelimesi, mühlet verdik demektir.

5- İhlâk: Allahü teâlâ [En'âm sûresi 44.cü âyetinde me-âlen], (... **Nihâyet kendilerine verilen bu genişlik ve serbest-likle tam ferâhlandıkları sırada onları ansızın yakaladık**) ve [Kasâs sûresi 39 ve 40.cü âyetlerinde Fir'avn hakkında me-

âlen], **(O Fir'avn ve askerleri yeryüzünde (Mısırda) hakları olmıyarak büyüklük tasladılar. Ve zan etdiler ki, bize döndürülmiyecekler. Biz de hem Fir'avnı, hem askerlerini yakaladık da onları denize atıverdik..)** buyurdu. İhlâk, çok kerre ni'met olarak verilen birşeyi sonunda azâb olarak gönderip, aldatmaktır.

O hâlde bu âyet-i kerîmelerden anlaşıldı ki, arzû edilen şeylerin ele geçmesi, se'âdete kavuşmaya, olgunluğa ve hayra delâlet etmez.

Kerâmet ile istidrâc arasındaki fark şöyledir: Kerâmet sâhibi olan kimse, unsûru latîf ve cevheri şerîf olan kerâmet ile meşgûl olmaz ve onunla öğünmez. Bilâkis, kendisinden kerâmet zuhûr edince, kendisinden meydâna gelen bu hâlin istidrâc olabileceği endîsesi ile Allahü teâlâdan korkusu iyice artar. Onun kahrından sakınması son derece fazlaladır. Yâhud da, bu amellerinin dünyâda cezâsı olabilir diye düşünür. Fekat istidrâc sâhibi olan kimse, bu durum, güzel hâller ve ameller ve bu amellerin netîceleridir diye zan eder. Bunlar mekr, aldatma ve sapdırma değildir diyebilir. Kendinde bir olgunluk ve üstünlük olduğu hayâli ile insanlara hakâret nazarı ile bakar. Kendini ikâb-ı ilâhîden emîn bulur. Kötü akîbetden sakınmaz. Bu sebebden kâmil ve derin âlimler buyurmuşlardır ki; Allahü teâlâdan uzaklaşanların, ya'nî dalâlete düşenlerin ekserîsi, kerâmet gösterme makâmında düşmüşlerdir.

Şübhesiz ki, kerâmetlerin ve hârikul'âde hâllerin zuhûrundan ve çeşidli belâlardan sakınıp, korkanlar, mâsivâyâ nazâr etmiyenler mekre düşmezler ve Allahü teâlâdan uzaklaşmazlar. Onlar yakîn ehli ve âlemlerin Rabbinin makbûlüdürler. Sahîh nakillerde gelmiştir ki, Bel'am bin Bâura, Bersîsa ve bunlar gibi kimseler; zemânlarında çok ibâdet ve ağır riyâzetler yapmaları sebebi ile çeşidli hârikalar, keşf ve kerâmet sâhibi olmuşlardı. Lâkin, bu hâllerin meydâna gelmesinden mağrûr oldular. Bu sebep ile mekr-i ilâhîye düşdüler. Nihâyet köpek ve domuz mertebesine düşdüler. [İmâm-ı

Rabbânî Ahmed Fârûkî Serhendî “rahmetullahi aleyh”, **(Mektûbât)** kitâbının 2.cild 92.ci mektûbunda; hârikaları ve kerâmetleri ve Velî olmak için bunlara ihtiyâc olmadığını, kerâmet ve istidrâc sâhiblerinin nasıl ayırd edileceğini bildir-mektedir. Bu mektûbun tercemesi **(Se’âdet-i Ebediyye)** ki-tâbında 749.cu sahîfede vardır.]

Rivâyet olunur ki, Fir’avn bir zemân Nil nehrinin yanına gelmişti. O yürüdükce Nil akar, durdukca da dururdu. Şüb-hesiz ki, bu gibi hâller kerâmet değildir. Mekr-i ilâhîdir [al-datmadır]. Sâhibinin perîşan olmasına, Hakdan son derece uzaklaşmasına ve mahrûmiyyetine sebep olur. [Bekara sûresi 26.cı âyet-i kerîmesinde meâlen], **(... Bir çoğunu şaşırıp, sapdırır ve yine onun ile bir çoğunu hidâyete erdirir...)** buyur-urdu.

Hazret-i İsâ “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhim” âhır zemânda, kıyâmete yakın, gökden inip, bizim Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dîni ile, ya’nî islâ-miyyet ile amel edecektir. Salîbi [haç] kırıp, içki ve domuza harâmıdır, diyecektir. Her ne kadar Peygamber efendimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, âlem-i şehâdetde, bütün Peygamberlerden sonra ise de, âlem-i ervâhda onların evveli ve birincisidir. Nitekim, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **(Âdem aleyhisselâm su ile toprak arasında iken ben Peygamber idim!)** buyurmuşdur. Arabî beyt tercemesi:

***Her ne kadar sûretde isem de ibni Âdem,
Benim için onda babalığımı gösteren bir ma’nâ vardır.***

Bu hadîs-i şerîfin ma’nâsı şöyledir: Allahü teâlâ zâtından başka bir şeyin bulunmadığı sonsuz öncelerde, önce kendi zât-ı mukaddesine, arada vâsita olmaksızın yaptığı ilk tecel-lîde, herşeyin aslı önce Allahü teâlânın kendisinde idi. Bu mertebede, mevcûdâtın hakîkatleri zât-ı ilâhîden ayrı olmadıkları gibi, birbirinden de farklı değil idi. Bu mertebeye te’ayyün-i evvel veyâ Hakîkat-i Muhammedî denir. Diğer mevcûdâtın hakîkatleri, o hakîkatin cüz’leri ve tafsilâtıdır. Onların sûreti ile vâkî’ olan tecellîler, gayb âleminde, o hakî-

katin sûretindeki tecellîden yayılmışdır. O hakîkatin varlık sûreti, önce rûhlar mertebesinde mücerret bir cevherdir ki, Şâri' [Resûlullah] “sallallahü aleyhi ve sellem” buna ba'zen akl, ba'zen kalem, ba'zen rûh veyâ nûr buyurmuşlardır. Hadîs-i şerîflerde; **(Allahü teâlâ önce aklı yarattı.) (Allahü teâlâ önce kalemi yarattı.) (Allahü teâlâ ilk önce benim rûhumu veyâ nûrumu yarattı.)** buyurulmuşdur. Farklı ifâdeler, değişik i'tibârat sebebi ile dir. Zîrâ ilk cevher olma mertebesi birşeyden başkası için olamaz. Diğer hakîkatlerin varlık sûreti o hakîkatin varlık sûretinden dolaydır. Bu, mertebe mertebe aşağı inmiştir. Cismânî sûrette insan unsurundaki ferdlerin ilki Âdem aleyhisselâmdır. Onda nihâyet buldu. Hakîkat-i insanî, önce mertebe-i kalem-i a'lâdaki akl-ı evvelidir. Müteayyin olur. İkinci olarak, levh-i mahfûz mertebesindeki nefsi küllîdir, te'ayyün bulur. Üçüncü olarak, Arşî azîmdeki muhadded-i cihât-ı mekân ve müstevây-ı ismi rahmândır. Dördüncü olarak, mertebe-i kürsiyyi kerîmdeki müstevây-ı ismi rahîmdir. Beşinci olarak, yedinci gökdeki felek-i zühâl ve müstevây-ı ismi Rabdır. Altıncı olarak, altıncı gökdeki felek-i müşterî ve mazhar-ı ismi alîmdir. Yedinci olarak, beşinci gökdeki, felek-i merîh ve sûret-i ismi kahrâdır. Sekizinci olarak, dördüncü gökdeki, felek-i şems ve âyine-i ismi muhyîdir. Dokuzuncu olarak, üçüncü gökdeki felek-i zühre ve mir'ât-ı ismi musavverdir. Onuncu olarak, ikinci gökdeki, felek-i utârîd ve sırr-ı ismi Bârîdir. Ondan sonra birinci gökdeki felek-i kamer ve masdâr-ı ismi Hâlıkdır. Ondan sonraki âlem-i anâsırda ve mevâlid-i selâseden, baba sulbüne varınca, gelip, ta'yîn ve temyîz gösterir. Bu mertebelere mertebe-i istidâ' derler. Yanî mertebe-i vedî'atdır. Baba sulbünden ana rahmine düşüp, karar kılar. Bu mertebeye mertebe-i istikrâr denir. Allahü teâlâ [En'âm sûresi 98.ci âyetinde meâlen], **(Sizi tek bir nefsdan yaratan Odur)** buyurmuşdur. O nefsi küllî nefsdır. Onlar için ana rahminde istikrâr ve ata [baba] sulbünde ve sair zikr olunan mertebelerde istidâ' vardır.

Âdem ve diğer Enbiyâ “aleyhimüsselâm” âlem-i şehâdet-

de [dünyâda] cism sûretinde ortaya çıkmadıkça, Peygamberlik sıfatı ile sıfatlanmazlar. Fekat Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” böyle değildir. Onun mübârek rûhu yaratılınca, Peygamberlik ile müjdelendi. Nitekim; **(Âdem “aleyhisselâm” su ile toprak arasında iken ben Peygamber idim)** hadîs-i şerîfi buna işâretidir. Bütün Peygamberlerin dinlerinde icrâ olunan ahkâm, Muhammed aleyhisselâmın dîninden alınmıştır. Hakîkatde diğer Nebîler ve Resûller Onun dîninin ahkâmını teblîğ için gönderilmiş olan vekîlleridir. Nitekim, Emîr-il mü'minîn Alî “radiyallahü anh” ve Mu'âz bin Cebel “radiyallahü anh”, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” vekîl olarak, ahkâmı teblîğ için [dîni anlatmak için] Yemen diyârına gittiler. Hakîkatde bütün Peygamberlerin dinleri Onun dînidir ki, nâibleri [vekîlleri] vâsıtası ile mahlûkâta ulaşmıştır. Muhammed aleyhisselâmın mübârek vücûdunun yaratılması ile bu din zâhir oldu. Allahü teâlânın hikmeti ile bütün dinler nesh edilip, başka bir din ile başka hükümler teblîğ edildi. Zîrâ insanların kâbiliyyetlerinin ve istidâtlarının değişik olması, dinlerin de değişik olmasını îcâb etdirir. Nitekim, bir tabîb-i hâzık, bir hastada sarılık görse, ona göre ilâc verir. Sonra bu hastada öksürük olsa, öksürük ilâcı verir. Velhâsıl hastalığa göre ilâc verir. Hastalık değişdikçe ilâc da değişir. Kalbleri hasta olan insanlara, Peygamberlerden müşfik tabîb-i hâzık olmaz. Allahü teâlâ onlar hakkında [Bekara sûresi 10.cu âyetinde meâlen], **(Onların kalblerinde nifâk ve hased hastalığı vardır...)** buyurdu. [Ahzâb sûresi 6.cı âyetinde meâlen], **(Peygamberler mü'minlere (her husûsda) nefslерinden evlâdır...)** buyurdu. Peygamber aleyhisselâm hastalıklara göre ilâc, çâre bildirir. Buna uyarlar ise, sıhhat ve se'âdete kavuşurlar.

(Fasl-ül hitâb) kitâbında şöyle buyurulmaktadır: (Her asrda gönderilen Peygambere, o asrdaki insanların istidâtlarını içine alan bir istidât verilmiştir. Peygamberin bu istidâdı, o asr için ta'yîn edilen istidâda ve mizâca denkdir. Her asrda gönderilen Peygamberler, gönderildikleri asrda yaş-

yan insanların kâbiliyetlerine ve istidâtlarına gönderilir. Bu sebeble, her asrda gelen insanların kâbiliyetlerinin farklı olmasından dolayı, dinleri de farklı oldu. Bu farklılık, dinlerin aslının bir din olmasına mâni' değildir. Nitekim, güneşin ışığının farklı yerlerde, farklı şekilde görünmesi, bu ışıkların hepsinin aynı güneşin ışığı olmasına mâni' değildir.)

Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilince, Onun istidâdı bütün Peygamberlerin istidâtlarından dahâ mükemmel ve dahâ mu'azzam ve bütün âfetlerden sâlim oldu. Şübhesiz Onun ümmetinin istidâtları da, diğer ümmetlere nisbetle dahâ mükemmel oldu. Muhakkak ki, bütün Peygamberlerin dinleri, zuhûruna ve zemâna göre sırât-ı müstekîm-i Muhammedîde ve dîn-i mardıyye-i Mahmûde-i Ahmedîde mûnderic ve dâhil oldu, toplandı. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 85.ci âyetinde meâlen], **(Muhammed aleyhisselâmın getirdiği islâm dîninden başka din isteyenlerin dinlerini, Allahü teâlâ sevmez ve kabûl etmez. Dîn-i islâma arka çeviren, âhretde ziyân edecek, Cehenne me girecektir!)** buyurdu. Sırât-ı müstekîm olan tevhîd yolunda bütün Enbiyâ ve asfiyâ birleşmişlerdir. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 64.cü âyetinde meâlen], **((Resûlüm), de ki: Ey kitâb ehli (Hıristiyan ve yehûdîler)! Bizimle sizin aranızda müsavî bir kelimeye gelin. Allahdan başkasına tapmayalım, Ona hiç birşeyi ortak koşmayalım...)** buyurdu. Ya'nî, ey ehl-i Tevrât ve İncîl, geliniz bir kelime ile azm; kabûl ve amel edelim. Bu husûs hakkında Tevrât, İncîl ve Kur'ânda ihtilâf yoktur. Muhkemât kabilinden olanlar nesh kabûl etmez. Aramızdaki o kelime şudur: Allahdan başkasına tapmayalım ve Ona şerîk tutmayalım. Zîrâ tarîk-ı tevhîdden gayrisına tâbî' olmak azgınlık ve dalâlete sebep olur. Allahü teâlâ [En'âm sûresi 153.cü âyetinde meâlen], **(... Başka yollara ve dinlere uyup gitmeyin ki, sizi Onun yolundan saptırıp parçalamasınlar...)** buyurdu. Tevhîdin kemâli de şöyledir ki, kul Allahü teâlânın tasarrufu karşısında bütün arzû ve isteklerden uzak olmalıdır. Nitekim Seyyidüttâife hazret-i Cüneyd “rahmetullahi teâlâ aleyh” şöyle buyurmuştur: “Tev-

hîd, kulun, Allahü teâlânın huzûrunda, Onun takdîr ve tasarrufları, kulun üzerinde cereyân edinceye kadar zikr etmiş olmasıdır. Nitekim, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” fenâ fillâh mertebesinde cümle Enbiyâdan dahâ yüksek mertebede ve tevhîdde efdaldır. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ Ondan sâdır olan fi’li Ona nisbet etmeyip, kendi zât-ı mukaddesine izâfet edip [Enfâl sûresi 17.ci âyetinde meâlen], **(Ey Resûlüm, kâfirlere atdiğını sen atmadın, onları Allahü teâlâ atdı)** buyurdu. Bu cins iş hazret-i Dâvûd aleyhisselâmdan sâdır olduğu vakt, Allahü teâlâ [Bekara sûresi 251.ci âyetinde meâlen] **(Dâvûd “aleyhisselâm” da düşmân hükümdârı Câlûtu öldürdü)** buyurdu. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm, Tûr dağına tecellî kıldığını görünce, bayılıp, yere düşdü. Allahü teâlâ [A’râf sûresi 143.cü âyetinde meâlen] **(Nihâyet Rabbi, o dağa tecellî edince, onu yer ile bir etdi. Mûsâ da bayılarak yere düşdü)** buyurdu. Hazret-i Seyyidil mürselin Muhammed aleyhisselâma bütün ni’metler ve azâblar gösterildi, hâlinde bir zerre değişiklik olmadı. Allahü teâlâ [Necm sûresi 17.ci âyetinde meâlen] **(Gözü ne kaydı, ne de aşdı)** buyurdu. O hâlde, O Sultân-ı Enbiyânın “sallallahü aleyhi ve sellem” cümle Enbiyâya bağlı olması, bütün dinler Onun dîninin tufeylisi olması tabi’îdir. Allahü teâlâ hadîs-i kudsîde **(Sen olmasaydın mahlûkâtı yaratmazdım)** ve [Duhâ sûresi 5.ci âyetinde meâlen] **(İleride (kıyâmet günü), Rabbin sana (şefâ’at makâmını) verecek de hoşnûd olacaksın)** buyurdu. Bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde demişlerdir ki; (Cümle mahlûkât benim rızâmı isterler ve biz senin rızâmı isteriz. Havas her ne kadar havas ise de senin makâmın yanında âmîlerdir. Hâsdan da hâs olan sensin yâ Muhammed. Hakîkat şudur ki, O hazretin mertebesinin kemâlini ve yüksekliğini hakkıyla kimse idrâk edemez.) Beyt:

***Nebîyi nebî tanıyabilir,
Mustafâyı da Alî tanıyabilir.***

[Çün aşk denizi dalgalandı,
ol dürr-i yetîm, zâhir oldu.

Şânında buyurdu, Hâlıkı pâk
(levlâke levlâk lemâ halaktül eflâk).

Mahmûdu Muhammedü mübeccel,
mahbûb-i Hudâ, nebiyyi mürsel.

Doğdukda, o şemsin ziyâsı,
doldurdu bütün kâinatı.

Gördü Onu, basîr olanlar,
görmiyor, yalnız, kör olanlar.

O gonca, Mekkede açıldı,
kokusu dünyâyâ saçıldı.

Zerredir, O güneşden el'ân,
âlemdeki ilm ile irfân.

Bugün dolduran, rûy-ı zemîni,
ilmler, O gülün bir filizi,

Ol güneşin olmasa berkı,
kim parlatırdı şark-ı garbı?

Olmasa, Endülüs okulu açık,
kim Avrupaya tutardı ışık?

İlm merkezi Semerkand, Bağdâd,
etdi, yer yüzün cehlden âzâd.

Böylece, kapladı her yeri,
hızla envâr-ı Muhammedî.

İnsâf et, ey inadcı insâf,
meydânda değil mi, ilm-i eslâf?

Kim eyledi Mustafâ gibi,
tevhîd-i Cenâbı ezelf?

Verdi mi, öyle dersi irfân,
Hitit ve Âsûr, Roma, Yunân?

**Ölçülse, Tevrât, Zebûr, İncîl,
üstün elbet, Kitâb-ı tenzîl.**

**Bir mu'cizedir, nûr-i Kur'ân,
değişmez hiç, durdukca cihân.**

**Kıyâmete dek, olur mer'i,
şübhe edene, (Fe'tû) emri.**

**Yehûd, mason, komünist şimdi,
Kur'âna, hep, hücûma geçdi.**

**Her asrda böyle çatdı a'dâ,
biri zafer bulmadı aslâ.**

**Çünkü, onu Cenâb-ı Bârî,
değişikliklerden kıldı ârî.**

**Şer' ile yaydı, o Nebî,
Yer yüzüne ilmi, edebi.**

**Kim giderse onun izinde,
iyilik bulur her işinde.**

**Her kim ki, bu yola özenir,
güzel sıfatlarla bezenir.**

**Ümmîdir, eğerçi, o Nebî,
ilm ile doldurdu heryeri.**

**Ümmî ki, sözlerinde parlar,
her mahlûka âid haklar.**

**Ümmî idi, hocası yokdu,
fenne uygun âyet okudu.**

**Seçilmiş, sevgili iken o,
dâim beğenirdi yokluğu.**

**Emrine geçmişken memâlik,
üç gömleğe değildi mâlik.**

**Askeri olurken muzaffer,
açlığı sever idi ekser.**

**Çok mal bulunmazdı evinde,
fevfindе, görüldü, zırhı rehinde.**

**Vârını fakîre verirdi,
yoksul olunca, sevinirdi.**

**Ekser zemân gördüğü şeyler,
yanında, dünyâ neye değer?**

**İhsânları, herkese çokdu,
birşey yok demek, onda yokdu.**

**Ba'zan, o kadar çok verirdi,
düşmânları hep, eğilirdi.**

**Şefkati boldu, her leîme,
müşfik babaydı, her yetîme.**

**Her işinde vardı, çok hikmet,
hiç etmedi kimseye minnet.**

**Hastayı ziyâret ederdi,
derdliyi şifâyâb ederdi.**

**Teheccüdü hiç bırakmazdı,
Allah korkusundan yatmazdı.**

**Tutardı herkesi, Peygamber,
hep kendi nefsîle berâber.**

**İftihâr ederdi, kullukla,
huylu idi, ilâhi hulkla.**

**Bir mektebe oldu, müdâvim,
Allahdı, zâtına muallim.**

**Anlatmak için Rahman, anı,
Kur'ânda hoş etdi beyânı.**

**Haşra dek, Şâh-ı enbiyâyâ,
olsun salevât, bî nihâyê!**

**Olsun Âline, Eshâbına,
salât, selâmı âcizâne!]**

Enbiyâ “aleyhimüsselâm” bütün insanlardan efdaldır. Evliyâdan ve siddîklardan hiçbir kimse, ne kadar yüksek olursa olsun, Enbiyâ derecesine erişemez. Sultân-ül ârifîn hazret-i Ebû Yezîd Bistâmî “kaddesallahü sirrehül’azîz” buyurmuştur ki: “Siddîkların yükseldiği en son makâm, Enbiyânın hâllerinin başladığı ilk makâmdır.” İbni Attâr “rahi-mehullah” buyurmuştur ki: (Resûllerin en aşağı derecesi Nebîlerin en yüksek mertebesidir. Nebîlerin en aşağı mertebesi, siddîkların en yüksek mertebesidir. Siddîkların en aşağı mertebesi, şehîdlerin en yüksek mertebesidir. Şehîdlerin en aşağı mertebesi, sâlihlerin en yüksek mertebesidir. Sâlihlerin en aşağı mertebesi, mü’minlerin en yüksek mertebesidir.) Geçmiş evliyânın ba’zılarından şöyle nakl edilmiştir: Vilâyet nübüvvetden efdaldır. Şuna mebnîdir ki, Nebînin iki yönü vardır. Birisi vilâyet yönüdür ki, bâtını nübüvvetdir. Diğeri, nübüvvet yönüdür ki, zâhiri vilâyetdir. Her Nebî vilâyet cihetiyle Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden ihsân ve feyz alıp, nübüvveti cihetiyle mahlûkâta verir. Şübhesiz ki o yönüyle onunla mu’âmele-i hak edib cem’iyyet huzûru hâsıl olur. Şu cihetden efdal ve şerefliidir ki, onunla mahlûkâta iltifât olunup, mihnet ve zahmet yükü çekilir. Gerçi Enbiyâyâ “aleyhimüsselâm” her çeşid belâ ve mihnet, safâ ve râhat cem’iyyetin artması, kurbetin ziyâdeleşmesi içindir.

Fârisî beyt tercemesi:

***Dost altın gibi, belâ da ateş gibidir,
Hâlis altın gönülde hoş bir ateş gibidir.***

Vilâyet nübüvvetden efdaldır demeleri Nebînin vilâyet yönü nübüvvet yönünden efdaldır demektir. Yoksa Velînin vilâyeti, tâbi’ olduğu Nebînin nübüvvetinden efdaldır demek değildir. Zîrâ Nebînin vilâyet ciheti evliyâullahın vilâyet cihetinden ekmel ve etemm olduktan sonra nübüvvet ciheti fazladır. Âriflerin büyüklerinden ba’zıları şöyle buyurmuştur: Ehlullahdan birinin, (Vilâyet nübüvvetden dahâ yüksektir), dediğini işitirsen veyâ ondan sana böyle bir söz nakl edilirse, o bununla Nebînin vilâyetinin nübüvvetinden dahâ yüksek olduğunu kast etmektedir. Veyâ böyle bir zât, velî,

nebî ve resûlden üstün derse, o bu sözüyle bir peygamberin vilâyetinin nübüvvetinden üstün olduğunu kast etmektedir.

Eğer bir kimse vilâyet ve nübüvvet cihetlerinin temâmına nübüvvet diye ad verse, o zemân nübüvvet vilâyetden efdâl olur. Zîrâ bir bütün parçalarından efdâldir. Hâce Muhammed bin Alî “kaddesallahü teâlâ sirruhümâ” buyurmuşlardır ki: (Enbiyânın nihâyeti evliyânın bidâyetidir. Bu ilmde azîmete ve tarîkatın parlaklığına işâretidir. Ya'nî Enbiyânın şerî'atde nihâyeti evliyânın tarîkat sülûkunda bidâyetidir. Zîrâ Enbiyâ “aleyhimüsselâmın” dinleri zemânlarının sonunda kemâle erişir. Nitekim hazret-i Muhammed Mustafâya “sal-lallahü aleyhi ve sellem”, Allahü teâlâ [Mâide sûresi 3.cü âyetinde meâlen], **(Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim ve sizin üzerinize ni'metlerimi temâmladım)** buyurdu. O hâlde velî kemâlî şerî'atle sülûke başlamayınca velîlik vilâyetine adım atamaz. Mekke'de nâzil olan ahkâm ile amel edip, Medîne'de nâzil olan ile amel etmese aslâ vilâyet sırrına ermek mümkün değildir. Belki inkâr eylese, Allahü teâlâ korusun, kâfir olur. Ma'lûm oldu ki velînin vilâyetinin başlangıcı nebînin şerî'atinin nihâyetinde vâki' olan hükmleri kabûl edip, ittibâ eylemektir.) [Nübüvvetin kemâlâtı yanında, vilâyetin kemâlâtı hiç gibidir. Vilâyet nübüvvetden efdaldır diyen tesavvuf erbâbı, henüz yolu temâmlamamış sekr hâlinde olanlardır. Sekrden sahva gelince, Nübüvvet kemâlâtının, vilâyet kemâlâtından üstün olduğunu, hattâ bir Peygamberin vilâyetinin, nübüvvetine ulaşamayacağını anlarlar. Vilâyet kemâlâtı, nübüvvet kemâlâtı yanında denize nazaran bir damla su gibidir. Nübüvvetin ve vilâyetin kemâlâtını açıklamakda, İmâm-ı Rabbânînin “radiyallahü anh” **(Mektûbât)**ı kadar kıymetli bir kitâb dahâ yazılmamıştır.]

Doğru yola kavuşduran Allahü teâlâdır. Ni'mel mevlâ ve ni'meddelîl.

BİRİNCİ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâm doğmadan önce meydâna gelen ve peygamberliğine müjde olan alâmetler:

● İrbâz bin Sâriye “radıyallahü teâlâ anh” şöyle rivâyet etmiştir: Hazret-i Resûl-i ekrem “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Âdem aleyhisselâmın cesedi toprak hâlinde ve henüz rûh verilmemiş hâlde iken, Allahü teâlâ katında benim adım “**Hâtemunnebiyyîn**” diye yazılmışdı. Size hâlimin başlangıcından bahsedeyim diyerek buyurdular ki: Hazret-i İbrâhîm aleyhisselâm şöyle düâ etmiştir: [Bekara sûresi 129.cu âyetinde meâlen] **(Yâ Rabbî! Onlara senin âyetlerini okuyacak bir resûl gönder.)**. İsâ aleyhisselâm da şöyle müjde vermiştir: [Saf sûresi 6.cı âyetinde meâlen] **(Ey İsrâîl oğulları! Ben size Allahın peygamberiyim. Tevrâtın tasdîkçisi ve benden sonra gelecek bir peygamberin müjdecisi olarak geldim ki, o peygamberin ismi “Ahmed”dir...)**.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yine şöyle buyurdu: Annem Âmine kendisinden bir nûrun doğuya ve batıya yayıldığını görmüştür. O nûrun aydınlığında Şâmın köşkleri ve serâyaları görünmüştür.

● Tevrâtın ilk âyeti: “Allahü teâlâ önce mu’azzâm bir nesneyi yaratdı. Sonra gökleri, sonra da yeri yaratdı.” Bu âyetde geçen “Vehîm” kelimesi büyük şân sâhibi ma’nâsında olup, Muhammed aleyhisselâmın rûhu demektir. Nitekim hadîs-i şerîfde şöyle buyrulmuştur: **(Allahü teâlânın ilk yaratdığı şey benim rûhum veyâ nûrumdur)**. Eğer yehûdîler derlerse ki bundan murâd neden Muhammedin “aleyhisselâm” rûhu olsun? Cevâb olarak deriz ki, size göre harflerle hesâb mu’teberdir. Nitekim Tevrâtda bir âyetde geçen “Bezât” kelimesinin dörtyüzon demek olduğunu söylersiniz. Bununla Süleymân aleyhisselâmın Beyt-i mukaddesi binâ etmesinden dörtyüzon sene sonra harâb olur diye söylemeniz

gerçekleşti. Bunun birçok başka misâlleri de vardır. Rivâyet olunur ki, Muhammed aleyhisselâma yehûdî âlimlerinden bir gurup geldiler ve yâ Muhammed! İşitdik ki, sana “Elif lâm mîm” âyeti gelmiş. Bu senin ümmetinin yetmişbir sene hüküm süreceğine işâretidir dediler. Bunun üzerine Muhammed aleyhisselâm buyurdu ki: Bana sâdece “Elif lâm mîm” gelmedi. “Hâ mîm ayn sîn kaf” ve “Kaf ha yâ ayn sâd” ve “Elif lâm ra” ve “Elif lâm mîm sâd” âyet-i kerîmeleri de geldi. Yehûdî âlimleri bunları işitince işimiz çok zorlaştı yâ Muhammed “aleyhisselâm”, diyerek ayrılıp gittiler.

Tevrâtın ilk âyetinde geçen “El vehîm” kelimesini harf hesabıyla hesâb ederek doksaniki çıktığını gördük. Bu rakam “Muhammed” ismine uygundur.

Yine i'tirâz ederek (El vehîm) kelimesi Tevrâtın ilk âyetinde geçen mu'azzâm bir nesne kelimesinin mef'ulü değil fâilidir. Ya'nî mu'azzâm nesne yaratandır, yaratılan değildir derlerse iki dürlü cevâb veririz. Birincisi, cümlede geçen “gökleri yarattı” ifâdesinin mu'azzâm nesneye atf edilmesi yanlış olur. İkincisi, yaratma fi'linin fâili içinde gizlidir. Ya'nî yaratan Allahü teâlâdır. Nitekim, Tevrâtta bu ifâdenin birkaç satır altında açıkca, “Allahü teâlâ bir mu'azzâm nesneyi gökleri ve yerleri yarattı. Allah en iyi bilen ve en iyi hüküm sâhibidir” yazılıdır.

● Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğine önceden müjde olan haberlerden biri de şöyledir: Tevrâtın beşinci sifrinin ikinci cüz'ünde, yehûdî âlimlerinden yetmiş kişinin doğruluğunda ittifak ettikleri bir âyetde, iki yönden Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğine delîl vardır. Bu âyetin ma'nâsı şudur: “Yâ Mûsâ! Muhakkak ki, Benî İsrâîlin kardeşlerinin oğullarından senin gibi bir peygamber gönderceğim. Kelâmımı onun diliyle bildiririm. O Peygamber emrlerimi kavmine bildirir. Kabûl etmeyenlerden elbette intikâm alırım.” Bundaki delîllerden biri şöyledir: İsrâîl Ya'kûb aleyhisselâmın ismidir. Benî İsrâîl de onun kavminin ismidir. Ya'kûb aleyhisselâmın babası İshak aleyhisselâmdır. İshak aleyhisselâmın kardeşi ise İsmâ'îl aleyhisselâmdır. Be-

nî İsrâîlin kardeşlerinin oğulları, amcalarının oğulları demektir. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra İsmâ'îl aleyhisselâmın soyundan sâdece Muhammed aleyhisselâm peygamber olarak gelmiştir. İkinci yönden ise âyet-i kerîmede geçen “Senin gibi” ifâdesinden maksad, peygamberlik bakımındandır. Bütün vasflarda değildir. Nitekim Tevrâtda bu âyetden önce ve sonraki âyetleri bu ma'nâyı kuvvetlendirerek, Benî İsrâîlin kardeşlerinin oğullarından ya'nî İsmâ'îl aleyhisselâm neslinden gelen peygamberin ülül'azm, din ve kitâb sâhibi olduğu bildirilmektedir. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra, bu vasfda sâdece Muhammed aleyhisselâm gelmiştir. Bu peygamber yehûdî âlimlerinin zan ettiği gibi, Yûşâ bin Nûn olamaz. Çünkü o, Benî İsrâîldendir ve din sâhibi değildir. Yine Nasrânî patriklerinin zan ettikleri gibi Mûsâ aleyhisselâmdan sonra gelen din sâhibi peygamber İsmâ aleyhisselâm da değildir. O da İsrâîl oğullarındandır ve din sâhibi değildir. Nitekim İncilde İsmâ aleyhisselâmın şöyle dediği yazılıdır. “Ben Mûsânın “aleyhisselâm” dînini değiştirmek için gelmedim, temâmlamak için geldim.”

● Tevrâtda şöyle bildirilmiştir: Ya'kûb aleyhisselâm kavminin toplanmasını emr etdi ve onlara âhir zemânda gelecek bir Peygamberden şöyle haber verdi. “Hâkimin hükmü ve râsimin resmi ancak bütün kabîlelerin ve cemâ'atlerin etrâfında toplanacağı kimsenin gelmesiyle yürürlükten kalır.” Ya'kûb aleyhisselâm kavmine söylediği hâkim sözüyle, din ve hüküm sâhibi Mûsâ aleyhisselâmı, Râsim sözüyle de Onun dînini temâmlayan İsmâ aleyhisselâmı kasdetmiştir. Hazret-i Mûsâ ve hazret-i İsmâdan “aleyhisselâm” sonra etrâfında bütün insanların toplandığı din sâhibi peygamber şeksiz şübhesiz bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmdır. O sâdece bir kavme değil, bütün insanlara gönderildi. Ondana başka bütün insanlara gönderilen bir Peygamber yoktur.

● Tevrâtda hazret-i İbrâhîme “aleyhisselâm” şöyle hitâb olunmaktadır: “Ben senin düânı İsmâ'îl aleyhisselâm için

kabûl etdim. İsmâ'îli “aleyhisselâm” de Bemâdmâd ile bereketlendirdim.” Bemâdmâd kelimesindeki harfler hesâb edilince Muhammed kelimesindeki harfler gibi doksan iki çıkıyor. O hâlde Tevrâtdaki bu âyetde “İsmâ'îli “aleyhisselâm” Muhammed ile “aleyhisselâm” bereketlendirdim” demektir. Allahü teâlâ Tevrâtda İsmâ'îl aleyhisselâmın bereketinden bahsettiği her âyetde hep Bemâdmâd kelimesine uygun getirmiştir. Eğer i'tirâz ederek, Bemâdmâd kelimesindeki (bâ) harfi silâ içindir, ile ma'nâsınadır. Bâ harfi kelimenin kendi harfi değildir. Mâdmâd ile İsmâ'îli bereketlendirdim demektir. Mâdmâd kelimesinin harf sayısı Muhammed kelimesine denk değildir derlerse bunun cevâbı şöyledir: İbrânî dili kâidelerine göre aynı iki harf bir kelimedede gelirse ve biri zâid biri de kelimenin aslından olursa telâffûz zor olduğundan zâid olan harf kaldırılır. Nitekim yehûdî âlimleri Tevrâtın tefsîrlerinde bunu beyân etmişlerdir. İşte bemâdmâd kelimesinde de ile ma'nâsına gelen (be) harfi kaldırılmış, kelimenin aslından olan (be) harfi kalmıştır.

● Tevrâtın son âyetinde: “Allahü teâlâ Sînâdan geldi. Sâiri şerefliendirdi, Fârân dağından göründü.” buyrulmaktadır. Burada gelmek, şerefliendirmek ve görünmek, Allahü teâlânın zâtının değil, ism-i câmi'inin zuhûrundan bir zuhûrdur. Sînâ kelimesi ile Mûsâ aleyhisselâmın makâmı olan Tûr dağı kastedilmiştir. Sâir, Şâm dağlarında bir yerin adıdır. O makâmda Ya'kûb nebînin “aleyhisselâm” kardeşi Veîs pâdişâhlık yapmıştı. Nasarâ onun neslindedir. Fârândan murâd Mekke'de bir dağdır ki, Muhammed aleyhisselâmın makâmıdır. Orası İsmâ'îl aleyhisselâmın da makâmı idi. Peygamber efendimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, hazret-i İsmâ'îlin “aleyhisselâm” neslindedir.

● Haykuk nebî “aleyhisselâm” şöyle buyurmuştur: Tevrâtda şöyle yazılır: “Allahü teâlâ Fârân dağından bir peygamber getirir. Gökler Ahmed tesbîhi ile dolar. Onun ümmeti karada olduğu gibi, denizde de ata biner. O yeni bir kitâb ile gelir. Beyt-i mukaddesin yıkılmasından sonra tanır.”

● Şu'yâ nebî “aleyhisselâm” şöyle buyurmuşdur: “Biri merkeb üzerinde, biri de deve üzerinde iki kimse gördüm ki, yeryüzünü aydınlatıyorlardı.” Merkeb üzerindeki İsâ aleyhisselâmdır. Deve üzerindeki Peygamber Efendimizdir “sallallahü aleyhi ve sellem”. Yine o şöyle buyurmuşdur: “Ben deve üzerine binen bir zât gördüm. Onun yüzü ay gibidir.” Hazret-i Mûsâ Benî İsrâîle vasıyyetinde, “Size, kardeşleriniz oğullarından bir peygamber gelecektir. Onu tasdik ediniz ve sözlerini dinleyiniz” buyurdu.

İbni Abbâsdan “radiyallahü anhümâ” şöyle rivâyet edilmişdir: “Peygamber efendimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Tevrâtda, Ahmed, Dâhûk, Kattal, deveye binici ve yün hırka giyen, kırıntılarla iktifâ eden, kılıcı yanında gibi ism ve sıfatlar ile geçtiği haber verilmiştir. Dâhûk kelimesinin ma'nâsı; güler yüzlü, herşeye üzülmeyen demektir. Ba'zen mubârek azı dişleri görününceye kadar gülerdi. **(Ben latîfe ederim, amma, doğrudan gayri söylemem!)** buyurmuşdur. Yalan söylemeden şaka yapardı. Bir gün bir ihtiyâr kadına, ihtiyâr kadınlar Cennete giremez, buyurdu. O ihtiyâr kadın ağladı. Bunun üzerine ihtiyâr kadınlar gençleşirler, sonra Cennete girerler buyurdu. Bu ma'nâya işâretidir ki, Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 159.cu âyetinde meâlen], **(Sen Allah-dan gelen bir merhamet sâyesindedir ki, onlara (Eshâbına) yumuşak davrandın. Eğer sert, katı yürekli olsaydın, muhakkak onlar etrâfından dağılıp gitmişlerdi...)** buyurdu. Kattâl kelimesinin ma'nâsı, Allahü teâlânın düşmânlarıyla harb etmeğe son derece harîs demektir. Kılıcı yanında demek, kılıcını kullanmakta behâdır ve şeca'ât sâhibidir ve tek başına gazâ eyler demektir. Emîr-ül mü'minîn Alî “radiyallahü anh ve kerremallahü vecheh” şöyle buyurmuşdur: “Biz savaşın en şiddetli anlarında Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” sığınırđık. Hepimizden önce düşmâna O yaklaşırdı.”

● Zebûrda, Dâvüd aleyhisselâmın şöyle düâ ettiği bildirilmiştir: “Yâ Rabbî! Fetret, câhiliyyet devrinden sonra sünneti ikâme edecek din sâhibi bir Peygamber gönder.” Dâvüd aleyhisselâmdan ve Tevrâtda bildirilen dînin yok olmasın-

dan sonra, bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâm-
dan başka peygamber gelmemiştir. Îsâ aleyhisselâm, Tevrât-
tın hükmüne muvâfık ve Mûsâ aleyhisselâmın dînini tekmîl
için gönderilmiştir.

● İmâm-ı Abdürrahmân Cevzî “rahmetullahi aleyh” (**Ki-
tâb-ül-vefâ fi-fadâilil-Mustafâ**) kitâbında şöyle yazmıştır.
Ebû Nu’aym “rahmetullahi aleyh” Sa’d bin Abdürrahmân
Mugâfirînin şöyle rivâyet etdiğini naklen bildirmiştir: Bir
gün Ka’bül-Ahbâr “radıyallahü anh” bir yehûdî âliminin ağ-
ladığını gördü. Niçin ağlıyorsun diye sordu. Ba’zı şeyleri hâ-
tırladım, o sebeble ağlıyorum, dedi. Bunun üzerine Ka’b
“radıyallahü anh” istersen seni ağlatan şeyleri sana söyleye-
yim, beni tasdîk edeceksin, dedi. Yehûdî âlimi söyle deyin-
ce, şöyle dedi: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâtdan okuyarak: Yâ
Rabbî! Ben bir ümmet gördüm ki, onlar ümmetlerin hayrlı-
sıdır. İmân etmeleri için insanlara emr-i ma’rûf ve nehy-i
münker yaparlar. İlk ve son kitâba inanırlar. Dalâlet ehline
karşı cihâd ederler. Bir gözü kör olan Deccâl ile savaşırlar.
Bunları bana ümmet eyle dedi. Allahü teâlâ; yâ Mûsâ! On-
lar Ahmedin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ümmetidir,
buyurdu. Bunları dinleyen yehûdî âlimi doğru söyledin yâ
Ka’b diyerek, onu tasdîk etdi. Ka’b “radıyallahü anh” sözle-
rine devâm ederek şöyle dedi: Mûsâ aleyhisselâm Tevrât-
dan okuyarak: Yâ Rabbî! Bir ümmet buldum ki, onlar çok
hamd ederler ve hükm edicidirler. Bir iş yapmak isteyince
inşâallah derler. Onları bana ümmet eyle, dedi. Allahü te-
âlâ, yâ Mûsâ! Onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir,
buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söyledin yâ Ka’b, dedi. Yine
Ka’b “radıyallahü anh” şöyle devâm etdi: Mûsâ aleyhisse-
lâm Tevrâta bakıp, yâ Rabbî, ben bir ümmet görüyorum ki,
onlar yükseğe çıksa tekbîr getirirler, alçak yere inseler
hamd ederler. Onlar için yeryüzünün toprağı temiz kılındı.
O toprakla necâsetden ve hadesden, cünüblükden, su ile te-
mizlendikleri gibi temizlenirler. Yeryüzü onların mescidleri-
dir. Ya’nî nerede dilerlerse orada ibâdet ederler. Onları ba-
na ümmet eyle, dedi. Allahü teâlâ, yâ Mûsâ! Onlar Ahme-

din “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söylüyorsun ey Ka’b, dedi. Yine şöyle anlatdı: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâtta okuyup, yâ Rabbî, bir ümmet gördüm ki, onlar merhamet edilmiş ve za’îf kimselerdir. Kitâbullaha vârisdirler ve seçilmişdirler. Allahü teâlâ [Fâtır sûresi 32.ci âyetinde meâlen] (... **Onlardan da kimi nefslerine zulm edicidir, kimi kötülük ve iyiliğe müsâvî gidendir, kimi de Allahın izniyle hayrlarda ileri geçendir. İşte bu** (Kur’âna vâris olmak), **büyük ihsândır**) buyurdu. Onlardan merhamet edilmiş kimse görmedim. Onları bana ümmet eyle, dedi. Allahü teâlâ, Onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî, Ka’ba “radıyallahü anh” doğru söyledin, dedi. Yine şöyle anlatdı: Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtta görek, yâ Rabbî, ben bir ümmet buldum ki, onların mushafları kalblerindedir. Nemâz kılarken melekler gibi saf tutarlar. Mescidlerinde bal arısı gibi sesleri işitilir. Onlardan pek azı Cehenneme gider. Onları bana ümmet eyle deyince, Allahü teâlâ, yâ Mûsâ “aleyhisselâm”, onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söyledin yâ Ka’b dedi. Mûsâ aleyhisselâm, Muhammed aleyhisselâmın ümmetine verilen hayrları ve üstünlükleri görünce, Onun ümmetinden olmak istedi. Allahü teâlâ Mûsâ aleyhisselâma şu üç âyeti bildirerek onu tesellî eyledi: Birincisi [A’râf sûresi 144.cü âyetinde meâlen] (**Yâ Mûsâ, ben (seni) peygamber göndermekle ve (seninle vâsitasız) kelâm etmekle, seni asrımın insanları üzerine seçtim. Şimdi şu sana verdiğim emr ve yasakları al da şükr edenlerden ol.**), ikincisi [A’râf sûresi 145.ci âyetinde meâlen] (**Biz Mûsâ için Tevrâtın levhalarında herşeyden yazdık: Nasihatlarla ve din hükmlerinin açıklanmasına âid her şeyi...**), üçüncüsü [A’râf sûresi 159.ci âyetinde meâlen] (**Mûsânın kavminden insanları doğru yola götürür ve hak ile adâlet yapar bir topluluk vardı.**) buyuruldu.

Bu anlatılan şeyler, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” tarafından da bildirildiği, hadîs-i şerîf kitâblarında vardır. Tafsilâtı o kitâblardadır.

- Yine Abdürrahmân Cevzî “rahmetullahi aleyh” İbni

Ömerin “radiyallahü anhümâ” şöyle rivâyet etdiğini bildirmişdir. Ka’b “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir kimse bana rü’yâsında insanların mahşer günü hesâb için toplandığını gördüm dedi ve şöyle anlattı: Peygamberler “aleyhimüsselâm” da’vet edildi. Herbiri ümmetiyle geldi. Herbirinin iki nûru vardı. Kendilerine tâbi’ olanların ise birer nûru vardı ve o nûr ile yürüyorlardı. Sonra Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” da’vet olundu. Onun başında ve sakalında olan kıllar sayısınca nûrları vardı. Ona tâbi’ olanların ise ikişer nûru vardı. O iki nûrla koşuyorlardı. Ka’b “radiyallahü anh” dedi ki: Ben o kişinin anlattıklarının rü’yâ olmadığını zan etdim ve bunları sana kim anlattı dedim. Bunları rü’yâmda gördüm deyince, rü’yânda mı gördün dedim, evet, dedi. Bunun üzerine Ka’b “radiyallahü anh”, dedi ki: Nefsim kudretinde olan Allah hakkı için bunlar doğrudur. Bu Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin ve enbiyânın ümmetinin sıfatlarıdır. Ben bunları Tevrâtdan devâmlı okuyup dururum.

● Yine Abdürrahmân Cevzî nakl etmişdir: Nemle “radiyallahü anh” babası Ebû Nemleden şöyle rivâyet etmişdir: Benî Kurayzâ yehûdîleri Muhammed aleyhisselâm gelmeden önce, Onun vasflarını kitâblarından ders olarak okuturlardı. Çocuklarına Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sıfatlarını, isimlerini ve Medîneye hicret edeceğini devâmlı anlatarak öğretirlerdi. Muhammed aleyhisselâma peygamberliği bildirilince ve Medîneye hicret edince hasedlerinden inkâr etdiler.

● Abdürrahmân Cevzî şöyle yazmışdır: Ebû Sa’îd-i Hudrî “radiyallahü anh” babasının, Ebû Mâlik bin Sinânın şöyle dediğini rivâyet etmişdir. Bir gün aramızdaki harbden dolayı, sulh için, Benî Abdüleşhel kabîlesine gitdim. Yehûdî Yûşa’ şöyle diyordu: Ahmed ismindeki Peygamberin Haremnden (Mekkededen) zuhûr etme zemânı yaklaştı. Halîfe bin Sa’lebe el-Eşhelî onunla alay ederek, o Peygamberin sıfatı nedir diye sordu. O da şöyle dedi: Ne kısa, ne de uzun boy-

ludur. İki gözünde kırmızılık vardır. Yün hırka giyer, merkebe biner. Bu belde (Medîne şehri) hicret yeri olacaktır.

Ebû Mâlik bu sözlere hayret edip, bunları kavminden Ebû Hudriye anlattı. Kendilerinden bir kimse bu sözleri işittince, bunları sâdece yehûdî Yûşa' söylemiyor ki, Medînenin bütün yehûdîleri aynı şeyleri söylüyorlar, dedi. Ebû Mâlik sözlerine devâmla şöyle anlatmıştır: Benî Kurayzâ kabilesine mensûb yehûdîlerin yanına gittim. Onlar da Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zuhûr edeceği husûsunu aralarında konuşuyorlar idi. Zübeyr bin Bâtâ şöyle diyordu: Yine kızıl bir yıldız doğdu. Bu ancak bir peygamberin geleceğine işâret olarak doğar. Peygamberlerden Ahmed adındaki peygamberden başka gelmeyen kalmamıştır. Bu belde (Medîne) Onun hicret edeceği yerdir. Ebû Sa'îd şöyle demiştir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye hicret edince, babam bu haberleri Resûlullah'a "aleyhisselâm" anlattı. Bunları dinleyince, buyurdu ki: "Eğer Zübeyr, iki arkadaşı ve reîsleri müslimân olsalardı, bütün yehûdîler müslimân olurlardı."

● Abdürrahmân Cevzî şöyle yazmıştır: İbni Abbâs "radiyallahü anhümâ" şöyle anlatmıştır: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" gönderilmesinden önce yehûdîler, Evs ve Hazrec kabilelerine karşı yardım beklerlerdi. O peygamberin gelme zemânı çok yakındır. Bizim intikâmımızı sizden alacaktır, derlerdi. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâma peygamberliğini bildirince, yehûdîler kabûl etmediler ve sözlerini inkâr etdiler. Bunun üzerine Mu'âz bin Cebel ve Beşîr bin Berâr "radiyallahü anhümâ", onlara; ey yehûdîler! Allahdan korkun, müslimân olun. Siz, bize Hazret-i Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" gelmesiyle yardıma kavuşacağınızı söylerdiniz. O zemân biz müşrik idik. O Peygamber yakında gelecek diyerek vasflarını sayıyordunuz dediler. Yehûdîlerden Selâm bin Meşkek şöyle cevâb verdi: Bizim size vasf ettiğimiz Peygamber o değildir. Bildiğimiz alâmetler onda yoktur. Bütün bildikleri alâmetleri gördükleri hâlde inkâr etdiler. Bunun üzerine Allahü te-

âlâ onlar hakkında [Bekara sûresi 89. cu âyetinde meâlen], **(Vaktâ ki, onlara Allahü teâlâ tarafından Tevrâtlarını, tev-hîd, nübüvvet ve haşrde tasdik edici Kur’ân-ı kerîm geldi, kabûl etmediler ve inanmadılar. Bununla berâber dahâ önce, Arab müşriklerine karşı yehûdîler müşkîl durumda kaldıkları zemân: Tevrâtda açıklanan âhır zemân peygamberi gelib bu müşrikler üzerine bize yardım edeydi, diye düâ ederlerdi. İşte o Tevrâtda vasfını işitdikleri Peygamber gelince; bu İsrâîl oğullarından değil, İsmâ’îl evlâdındandır, diye inkâr etdiler. Artık Allahın la’neti o kâfirler üzerinedir)** buyurmuşdur.

● Abdürrahmân Cevzî yine şöyle yazmışdır: Katâde “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Yehûdîler, Hazret-i Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile müşrik arablara karşı yardım beklerlerdi ve şöyle düâ ederlerdi: Yâ Rabbî! Tevrâtda geleceğini ve vasflarını okuduğumuz ümmî peygamberi gönder. Arab müşriklerini cezâlandırın ve öldürsün. Muhammed aleyhisselâm zuhûr edince, Onun yehûdîlerden olmadığını görerek hased etdiler ve kabûl etmeyip, kâfir oldular.

● İncilde İsâ aleyhisselâmın şöyle buyurduğu yazılıdır: Ben, benim ve sizin Rabbiniz tarafına gidiciyim. Gâr Klita adında bir Peygamber gelecek ve size herşeyi bildirecektir. Ben onun hak Peygamber olduğunu tasdik ettiğim gibi, o da benim hak Peygamber olduğumu tasdik edecektir. Gâr Klita [Paraklit] ismiyle, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmı kasd etmişdir. Bu ism Ahmed isminin ma’nâsına yakın bir ismdir. Hazret-i İsânın havârîlerinden Yuhannâ, şöyle demişdir: İsâ aleyhisselâm bana kendinden sonra gelecek peygamber Muhammed-ül Arabîyi müjdeledi. Ben de bu müjdeyi havârîlere iletdim, hepsi îmân etdiler.

● Abdüllah bin Amr ibni Âs “radıyallahü anhümâ” buyurdu ki: Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” geçmiş kitâblarda vasfı şöyle yazılmışdır: Tevekkül sâhibi, çirkinlik ve kabalıktan uzak, sokaklarda bağırıp çağırma-

yan, kötülüğe kötülükle karşılık vermeyen, afv eden, bozuk âdetleri düzelten, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığını tasdik edendir.

● Atâ bin Yesâr, Abdüllaah bin Amr ibni Âsdan, Peygamber Efendimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Tevrâtda nasıl vasf edildiğini sorunca, Kurân-ı kerîmde bildirildiği gibi vasf edilmiştir, buyurdu. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 45.ci âyetinde meâlen], (**... Seni şahid, müjdeleyici ve uyarıcı gönderdik.**) buyurdu.

● Cübeyr bin Mutsim “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır. Peygamber Efendimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğini insanlara bildirince, Kureyş kabîlesi Ona çok eziyet etmeğe başladı. Resûlullahı “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kısa zemânda öldüreceklerini zan etdim. Hemen Mekkedden ayrılıp, Şâm tarafına gitdim. Bir kiliseye vardım. Oranın râhibi etrâfındaki adamlarına beni misâfir etmelerini söyledi. Üç gün sonra büyüklerine benim gitmediğimi haber verdiler. Bunun üzerine râhib beni yanına çağırdı ve sen harem ehlinde misin, ya'nî Mekkelimisin diye sordu. Evet oralyım dedim. Sen orada Peygamberliğini bildiren zâtı tanıyormusun, dedi. Evet diye cevâb verince, elimden tutup, beni bir odaya götürdü. O kilisenin dıvârlarında pekçok insan resmi vardı. Bunların içinde o peygamberin resmi var mı diye sordu. Bakdım ve yok dedim. Beni dahâ büyük bir odaya götürdü. Orada dahâ çok resm vardı. Bana bu resmlere bak, Onun resmini bu resmler arasında görürsün dedi. Bakdım, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” resmi ve yanında da Hazret-i Ebû Bekrin resmi vardı. Fekat içimden hangisi olduğunu göstermeyeyim, bakalım râhib ne diyecek diye düşünerek, elimle göstermedim. Bunun üzerine râhib kendisi eliyle işâret ederek, bu resm midir dedi. Ben de evet, Allah hakkı için şehâdet ederim ki, Odur dedim. Râhib ben de şehâdet ederim ki bu sizin Peygamberinizdir, dedi. Sonra yanındaki hazret-i Ebû Bekrin resmini de göstererek, bu da Onun halîfesi olacaktır, dedi. Ben dünyâda aslına bu kadar benzeyen resm görmemişdim. Râhib bana, sen Onu

öldüreceklerinden korkuyorsun, dedi. Ben zan ediyorum ki, Onu şimdiye kadar öldürmüşlerdir, dedim. Râhib dedi ki: Vallahi Onu kimse öldüremez. Fekat O kendisini öldürmek isteyenleri öldürür. Allahü teâlâ Onu düşmânları üzerine muhakkak gâlib getirecektir.

● Hişâm bin Âs “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr “radiyallahü anh” halîfeliği sırasında beni bir arkadaşı ile rûm imperatörü Herakle gönderdi ve onu islâma da’vet etmemizi söyledi. Heraklin vâlîlerinden Cebeli Gassanînin bulunduğu Gavtaya vardık. Vâlî ile görüşmek istedik. Bir kimse göndererek bu isteğimizi bildirdik. Vâlî de bize bir kimse göndererek söyleyeceklerini sana söylesinler demiş. Biz söyleyeceklerimizi vâlînin kendisine söyleyeceğiz dedik. Bunun üzerine bizi vâlînin yanına götürdüler. Vâlî niçin geldiniz, söyleyecekleriniz nedir, diye sordu. Hişâm bin Âs “radiyallahü anh” aralarında geçen konuşmayı şöyle nakl etmiştir: Sizi islâmîyyete da’vet etmek için geldik, dedim. Vâlî siyâh elbiseler giymişti. Niçin siyâh elbiseler giydin diye sordum. Müslimânları Şâmdan çıkarıncaya kadar siyâh elbiseler giyeceğim, dedi. Bize Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdi ki, sizin şu ânda oturduğunuz topraklarınızı da biz alacağız dedim. Vâlî; Siz gündüz oruc tutup, gece yemek yiyen kavm değilsiniz ki, buraları alabilesiniz, dedi ve bize orucdan sordu. Biz de gündüz oruc tutup gece yemek yidiğimizi söyleyerek, nasıl oruc tutduğumuzu anlattdık. Bunları dinleyince vâlînin yüzü simsiyâh oldu. Sonra bizim yanımıza bir kimse katarak Herakle gönderdi. Heraklin bulunduğu şehre yaklaşıncaya, yanımızdaki adam, siz bindiğiniz bu develerle şehre giremezsiniz. Sizi başka bineklere bindirelim, dedi. Biz kendi develerimizden başka bineğe binmeyiz, dedik. Durumu Herakle bildirdikten sonra, biz develerimizin üzerinde ve kılıçlarımızı kuşanmış olarak şehre girdik. Heraklin serâyının önüne vardık. Herakl, serâyının penceresinden bize bakıyordu. Yüklerimizi indirdik. **“Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber”** dedik. Heraklin bakmakta olduğu pencerede otur-

duğu yer hurma dalı gibi sallandı. Bize bir adamı ile, sakın dinlerini bize hemen açıklamasınlar diye haber gönderdi. Sonra bizi serâya aldı. İçeri girince Herakl tahtına oturdu. Kırmızı elbiseler giymişdi. Bütün eşyaları da kırmızı idi. Rûm patrikleri de orada toplanmışdı. Melikin yanına yaklaştık. Bize, birbirinize verdiğiniz gibi, bize neden selâm vermediniz, dedi. Biz de, birbirimize verdiğimiz selâmı size vermeyiz ve sizin birbirinize verdiğiniz selâmı da biz söylemeyiz, dedik. Sizin birbirinize verdiğiniz selâm nedir? diye sorunca, “Esselâmü aleyküm”dür dedik. Büyüklerinize nasıl selâm verirsiniz, dedi. Yine aynı sözle dedik. Sonra sizin aranızda en büyük sözünüz nedir, dedi. “**Lâ ilâhe illallah vallahü ekber**”dir, dedik. Bu sırada içinde bulunduğumuz oda yine sallandı. Melik başını kaldırıp tavana bakdığında başı da sallanıyordu. Sonra bize dönüp, siz bu sözü büyüklerinizin yanında söyleyince bulunduğunuz yerde böyle sallanma olur mu? dedi. Hayır sallanmaz. Biz böyle sallanmayı sâdece burada gördük diye cevâb verdik. Melik, isterdim ki bu sözü söylediğiniz her yerde böyle sallanma olsaydı, dedi. Niçin dedik. Çünkü, o zemân bu sallanma peygamberlik alâmetlerinden olmazdı. Bir göz boyamacılık ve sihr olurdu, dedi.

Sonra bize arzû etdiği birçok sorular sordu, cevâbını verdik. Abdestimizden, nemâzımızdan sordu, biz de cevâb verdik. Sonra bize iyi bir yer hâzırlatdı. Orada üç gün misâfir kaldık. Bir akşam bizi yanına çağırdı. Önceki sorduğu soruları tekrâr sordu. Biz de cevâblarını verdik. Sonra işâret etti, bir sandık getirdiler. Sandığın dört köşesi altınla süslenmiş ve eskimiş birçok bölümleri vardı. Her bölümün kapağı ve üzerinde kilidi vardı. Bir bölümü açıp içinden siyâh renkli bir ipek parçası çıkardı. Bu ipeğin üzerinde bir insan resmi yapılmışdı. Kırmızı benizli, büyük gözlü, güler yüzlü, uzun boylu ve siyâh elbiseli idi. Fekat sakalı yokdu. Böyle bir kimseyi hiç görmemiştik. Bunu tanır mısınız, kimdir, dedi. Biz hâyır bilmiyoruz dedik. Melik, bu Âdemin “aleyhis-selâm” resmidir, dedi. Sonra sandıktan başka bir bölmeyi

açdı. Bir parça siyâh ipek dahâ çıkardı. Üzerinde bir insan resmi vardı. Beyâz benizli, kıvrıcık saçlı, kırmızı gözlü, başı büyük ve sakalı güzel idi. Bunu tanır mısınız, dedi. Tanımayız dedik. Bu Nûh aleyhisselâmdır, dedi. Sonra sandıktan bir bölme dahâ açıp bir parça siyâh ipek çıkardı. Onun üzerinde de bir insan resmi vardı. Çok beyâz, açık alınlı, güzel gözlü, beyâz yüzlü, ak sakallı ve sanki canlı gibi tebessüm eder bir hâldeydi. Bunu tanıdınız mı, dedi. Hâyır dedik. Bu İbrâhîm aleyhisselâmdır, dedi. Sonra bir resm dahâ çıkardı. Ak benizli idi. Herakl bize bunu tanıdınız mı, dedi. O Peygamber Efendimiz idi “sallallahü aleyhi ve sellem”. Hemen tanıdık ve evet vallahi bu bizim Peygamberimizdir, dedik ve ister istemez ağlaştık. Melik ayağa kalkdı ve sonra oturdu ve Allah hakkı için bu sizin Peygamberinizdir, dedi. Biz de evet bu bizim Peygamberimizin sûretidir, sanki onu canlı gibi görüyoruz, dedik. Sonra Melik bize dikkatlice bakdı ve bu resm bu sandığın son bölümündedir. Fekat ne yapacağınızı görmek için bunu size acele ederek önce gösterdim, dedi. Sonra sandığın diğer bölmelerini birer birer açdı. Her birinde bir Peygamber sûreti vardı. Son olarak bir yiğit resmi çıkardı. Siyâh sakallı, nûr yüzlü, güzel gözlüydü. Bunu tanıdınız mı, dedi. Hâyır bilmiyoruz, dedik. Bu İsâ bin Meryemdir “aleyhisselâm”, dedi.

Herakle, bunları nereden buldunuz. Bunlar peygamberlerin hilyelerine uygundur. Zîrâ Peygamber Efendimizin sûreti hilye-i se’âdetine uygundur, dedik. Dedi ki, Âdem aleyhisselâm, neslinden ne kadar peygamber gelecekse sûretlerini görmeyi Allahü teâlâdan diledi. Allahü teâlâ onların sûretlerini gönderdi. Âdem aleyhisselâmın hazînesinde idi. Zülkarneyn o resmleri garb tarafında bir yerde buldu ve Danyâl aleyhisselâma verdi. Danyâl aleyhisselâm o resmleri ipek parçaları üzerine geçirdi. Bunlar aynen Danyâl nebînin tasvîr etdiği resimlerdir. Herakl bunları anlattıktan sonra; Mülkümü terkedip sizin yanınızda ölünceye kadar hizmetcilerinizden olmayı çok isterdim, dedi. Sonra bize güzel hediyeler vererek gönderdi. Emîr-ül mü’minîn Ebû Bekrin

“radiyallahü anh” huzûruna varınca olanları aynen anlattık. Hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” ağladı ve eğer Allahü teâlâ ona iyilik ve hayr verse idi, dediğini elbette yapardı, dedi. Sonra buyurdu ki: Nasârânın ve yehûdîlerin Tevrât ve İncilde, Resûlullahın sıfatlarını okuduklarını Resûlullah “aleyhisselâm” bildirdi. Bu husûsda Allahü teâlâ [A’râf sûresi 157.ci âyetinde meâlen] **(Yanlarındaki Tevrât ve İncilde yazılı buldukları o ümmî peygambere uyanlara o peygamber iyiliği emr eder, onları kötülükden sakındırır...)** buyurdu.

● İskenderiyyede bir taş bulundu. Üzerinde şöyle yazıyordu: Ben Şeddâd bin Âdım. Denize bir hazîne bıraktım. Bunu ancak ümmet-i Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” çıkarır.

● Şeyh Muhyiddîn-i Arabî “kuddise sirruh” **(Fütûhât-ı Mekkiyye)** adlı kitâbının sonunda şöyle nakl etmiştir: Ebûl Abbâs Ca’fer bin Muhammed Huldî şöyle anlatmıştır. Hazret-i Cüneyd “kuddise sirruh” ile Hicâza gidiyorduk. Tûr-i Sînâ dağına varınca, hazret-i Cüneyd dağa çıktı. Biz de onunla birlikde çıktık. Mûsâ aleyhisselâmın durduğu makâmda durdu. Üzerimizi o makâmın heybeti kapladı. Yanımızda bir kimse dahâ vardı. Hazret-i Cüneyd ona bir şi’r oku dedi, o da şu şi’re başladı:

***Aşk kemâle erdikden sonra,
Gözleri kamaşdıran bir şimşek çaktı.***

Şi’ri sonuna kadar okuyup bitirdi. Bunun üzerine hazret-i Cüneyd tevâcûde (Simâ’ya) başladı. Biz de başladık. Yerdemiyiz, gökde miyiz, kendimizden geçtik. Bulduğumuz yerin yakınında bir kilise vardı. Kilisedeki râhib bize; Ey ümmet-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Bana cevâb veriniz, diye bağırды. Biz öyle bir tatlı hâlde idik ki, hiç birimiz ona iltifât etmedik. Râhib tekrâr seslenip, temiz dîninizi için cevâb veriniz, dedi. Yine hiç cevâb veren olmadı. Üçüncü def’a seslenip, Ma’bûdunuz hakkı için cevâb veriniz, dedi. Simâ’ hâlinde olduğumuz için kimse cevâb verme-

di. Simâ'ı bitirince, Cüneyd-i Bağdâdî hazretleri Tûr dağın-
dan aşağı inmek istedi. Kilisedeki râhibin bana cevâb veriniz
diye yemîn verdiğini söyledik. Öyleyse onunla konuşalım.
Belki Allahü teâlâ hidâyet verir de müslimân olur, dedi. Râ-
hibi çağırдық. Yanımıza gelip, selâm verdi. Sonra bize içiniz-
den hanginiz üstâddır, dedi. Hazret-i Cüneyd, bunların hep-
si üstâddır, dedi. Râhib, muhakkak ki içinizden biriniz en
büyüğünüzdür, dedi. Biz Cüneyd hazretlerini göstererek,
büyüğümüz bu zâtdır, dedik. Râhib, Cüneyd hazretlerine,
bu yaptığınız iş (simâ') dîninizde umûmî midir, husûsî midir,
dedi. Hazret-i Cüneyd husûsîdir cevâbını verdi. Ne niyetle
simâ' yaparsınız? diye sorunca da, ümmîd ve ferâhlık için ya-
parız, dedi. Râhib, ne niyetle sayha (çoşup, bağırma) ya-
parsınız, dedi. Cüneyd hazretleri, Rabbimize kulluğumuzun
kabûlü için, dedi. Sonra da, nitekim Allahü teâlâ rûhlara
“Ben sizin Rabbiniz değilmiyim” buyurduğunda rûhlar,
“Evet Rabbizsin” demişlerdi, dedi. Râhib o ses nedir de-
yince, ebedî nidâdır dedi. Râhib ne niyetle otursunuz di-
ye sorunca, Allahü teâlâdan havf (korkmak) niyetiyle otu-
ruruz, dedi. Râhib doğru söylüyorsun deyip, kelime-i şehâ-
deti söyledi ve müslimân oldu. Cüneyd hazretleri râhibe, bi-
zim doğru söylediğimizi nereden bildin, dedi. Râhib dedi ki:
Ben Mesîh bin Meryeme inen İncilde şöyle okudum: Mu-
hammedin “aleyhisselâm” ümmetinin havâssının [seçilmiş-
lerinin] elbiseleri hırka, yemekleri ekmek parçaları ve mes-
kenleri bir odadır. Onlar Allahü teâlâyâ âşıkdırlar ve ancak
Onunla ferâhlık ve râhatlık bulurlar. Devâmlı Onu isterler.
O râhib müslimân olduktan üç gün sonra vefât etdi “rahme-
tullahi aleyh”.

● Âmir oğullarından Evs bin Hârise ölmek üzere idi. Ak-
rabâları yanında toplandılar. Gençliğinde evlenmedin. Mâ-
likden başka oğlun yokdur. Hâlbuki kardeşinin beş oğlu var-
dır, dediler. Evs şöyle dedi. Allahü teâlâ ateşi taşdan çıkar-
mağa kâdirdir. Benim neslimi de Mâlikden çoğaltır. Sonra
yüzünü oğlu Mâlike döndü. Vasiyyetini yaptı ve sonunda bir
kaç beyt okudu. Son iki beyti şöyledir:

**Âl-i gâlib neslinden bir Peygamber çıkacak,
Zemzem ile Hacerin arasında duracak.
Bütün şehh halkıyla Ona yardım ediniz,
Ey Âmiroğulları, se'âdet Ona yardımda olacak.**

● Ka'b-ül Ahbâr "radıyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Babam bana Tevrâtın bir sifri (cüz'ü) hâriç her tarafını okutmuşdu. Okutmadığı sifri sandığa koyup kilitlemişti. Babam vefât edince sandığı açıp, o sifri sandıktan çıkardım. Onda şöyle yazılı idi. Âhir zemânda bir Peygamber gelecektir. Saçlarını bırakır, elini ayağını yıkar. Beline izâr bağlar. Doğacağı yer Mekkedir. Hicret edeceği yer Medîne-i Tayyîbedir. Ümmeti dâimâ Allahü teâlâyâ hamd edicidir. Yüksek yerlerde tekbîr getirirler. Abdest almaları sebebiyle kıyâmet gününde elleri, ayakları ve alınları parlak ve nûrlu olacak.

● Vehb bin Münebbih şöyle nakl etmiştir. Allahü teâlâ, Benî İsrâîl nebîlerinden Şu'yâ aleyhisselâma şöyle vahy etti. "Kavmin için hoş hatîb ol ki, senin dilinle vahyimi bildireyim". Şu'yâ aleyhisselâm Allahü teâlâyâ hamd etdi. Tesbîh ve takdîs ve tehlîl söyleyip, "Ey gökler, sâkin olun! Ey yer, sessiz ol! Ey dağlar, benimle birlikde söyleyin ki, Allahü teâlâ Benî İsrâîli cihânda en üstün kavm yapmak ister. Onlara husûsî kerâmetler (ikrâmlar) vermiştir" dedi. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Şu'yâ aleyhisselâmın lisânı ile siyemli hitâblarda bulundu. O bu azarlayıcı hitâbın sonunda şöyle buyurdu: (Gökleri ve yeri yarattığım zemân, Peygamberliği, mülkü ve pâdişâhlığı Benî İsrâîlden başkasına takdîr etdim. Mülkü koyun güden bir tائفeye verdim. İzzeti, mutevâzi' bir kavme verdim. Kuvveti za'îf bir cemâ'ate ihsân etdim. Hurmete lâıyk olmağı, efendiliğı fakîr bir kavme verdim. Bunların arasından öyle birini Peygamber seçtim ki, sağrıları işitir hâle getirir. A'mâların gözlerini açar, kararmış gönülleri aydınlatır. Onun doğacağı yer Mekke, hicret edeceği yer Medîne, mülkü Şâm ve da'veti umûmîdir. Tevekkül sâhibidir. Kötülük yapanları afv eder. Yükü ağır olan hayvanlara, yetîmleri olan dul kadınlara acır. Ya-

nan bir mumun yanından geçse, eteğinin rüzgârı mumu söndürmez. Kuru kamışlar üzerinde yürüse, ayağının sesi duyulmaz. Kendisinden sonra ümmeti, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak doğru yolu gösterirler. Ümmeti nemâz kılar, zekât verir, sözlerinde dururlar. Bu benim ihsânımdır, dilediğime veririm. Ben çok büyük ihsân sâhibiyim) buyurdu.

● Mu'âviye “radiyallahü anh” Abdüllah ibni Abbâsdan “radiyallahü anhümâ” Kureyş isminin nereden geldiğini sordu. Şöyle cevâb verdi: Kureyş; denizlerde yaşayan büyük bir canavardır. Her nereye uğrasa za'îf ve semîz hayvanları yir. Kendisi yinmez. Bütün hayvanlara gâlibdir. Mu'âviye “radiyallahü anh”, arab şâirlerinden bundan bahs eden biri var mı diye sordu. Abdüllah ibni Abbâs “radiyallahü anh” evet var dedi ve Cemhînin bir şi'rini okudu. Şi'r Resûlullahdan “sal-lallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bahs ederek bitiyordu. Şi'r şöyledir:

***Kureyş, denizlerde yaşayan çok büyük bir hayvândır,
Bunun için Kureyş kabîlesine Kureyş adı verilir.***

***Saldırır her balığa za'îf semîz demez yir,
Kureyş, bu balık gibi hattâ dahâ güçlüdür.***

***Sür'atle saldırınca yener her kabîleyi,
Onlardan bir Nebî, âhır zemânda öldürür çok düşmânı.***

● Mutrâf bin Mâlik şöyle anlatmışdır: Emîr-ül mü'minîn Ömerin “radiyallahü anh” halffeliği sırasında Tüster feth e-dildi. Alınan ganîmet malları arasında bir sandık bulduk. İçinden bir kitâb çıktı. Bizimle birlikte bulunan Na'îm adında bir nasrânî bu kitâbı bana satın dedi. Bu kitâbın ilâhî kitâblardan olabileceğini düşünerek sandığı satıp, kitâbı hediye etdik. Mu'âviye “radiyallahü anh” zemânında Beyt-i Mukaddesde idim. Bir atlı gördüm ve Na'îme benzetdim. Sen Na'îm misin? diye sordum. Evet dedi. Hâlâ hristiyanmısın dedim. Hâyır müslimân oldum, dedi. Berâber Şâma gittik. Orada Ka'bül Ahbârla karşılaştık. Sonra onu da alarak yine Beyt-i Mukaddese geldik. Yehûdî âlimleri Ka'b ve

Na'imin haberini alıp yanımıza geldiler. Ka'b "radiyallahü anh" o kitâbı onlardan birine verip, oku dedi. Yehûdî okudu. Kitâbın sonuna doğru gelince kızıp kitâbı yere atdı. Na'im kızarak kitâbı yerden aldı. Bu kitâb çok eskidir. Sonuna kadar okumazsanız sizi bırakmam, dedi. Birisine okutdu. Kitâbın sonunda, "Bir kimse islâm dîninden başka bir din seçerse kabûl edilmez ve âhiretde hüsrâna düşenlerden olur." cümlesi yazılı idi. O gün yehûdî âlimlerinden kırkiki kişi müslimân oldu. Mu'âviye "radiyallahü anh" onlara hediyeler verdi.

● Abdüllah bin Ömer "radiyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmiştir: Emîr-ül mü'minîn Ömer "radiyallahü anh" Kadsiyede bulunan Sa'd bin Ebî Vakkâsa "radiyallahü anh" bir mektûb yazarak, Mu'âviye-i Ensârînin oğlu Nadlayı "radiyallahü anhüm" Irakda Halvana göndermesini istedi. Bunun üzerine Sa'd bin Ebî Vakkâs, Nadlayı Irakda Halvana gönderdi. Nadla Halvanı alıp, çok esîr ve ganîmet elde etdi. İkinci vakti bir dağın eteğine indi. Ezân okumaya başladı. "Allahü Ekber" deyince dağdan, "Tekbîrin büyük olsun yâ Nadla!" diye bir ses geldi. "Eshedü en lâ ilâhe illallah" deyince, "İhlâsı söyledin yâ Nadla!" diye bir ses geldi. "Eshedü enne Muhammeden Resûlullah" deyince; "O dîni ve O peygamberi bana Îsâ aleyhisselâm müjdeledi. O din, O peygamberin ümmetinde kıyâmete kadar bâkî kalır," diyen bir ses işitdi. "Hayye ales salâh" deyince, "Devâmlı nemâza giden ve devâmlı nemâz kılan kimselere müjdeler olsun" diye bir ses geldi. "Hayye alel felâh" deyince, "Bu da'vete icâbet eden felâh bulur" diye bir ses geldi. "Allahü ekber" deyince, "İhlâsın hepsini temâmladın yâ Nadla!" diye bir ses geldi. Ezân bitince; Allah sana rahmet etsin! Sesini duyuyoruz, kendini de göster. Zîrâ biz Allahü teâlânın kulları ve Resûlünün ümmetiyiz ve Ömer bin Hattâbın cem'atıyız, dedik. Bunun üzerine âniden dağ yarıldı ve içinden büyük bir insan başı göründü. Saçlı, ak sakallı, yünden iki eski hırka giymiş birisiydi. Esselâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtühü, dedi. Biz de ve aleykesselâm ve berekâtühü diye cevâb ve-

rip, sen kimsin dedik. Ben Zerîb bin Yuşeliyim. Îsâ bin Mer-yemin vasîsiyim ve Allahü teâlânın sâlih bir kuluyum. Îsâ bin Meryem “salevâtullahi ve selâmühü aleyh” beni bu dağda gizledi. Îsâ aleyhisselâm gökden inip domuzları öldürünceye ve haçları kırıncaya kadar ve Nasârânın iftirâsından kurtul-masına kadar benim uzun ömrlü olmam için düâ etdi, dedi. Sonra sözlerine şöyle devâm etdi: Ben Muhammed aleyhis-selâm ile görüşemedim. Hazret-i Ömere selâmımı iletiniz ve Ona, “Yâ Ömer! Doğrulukdan ayrılma ve güler yüzlü ol. Kı-yâmet yaklaşmaktadır,” dediğimi söyleyiniz, dedi. Sonra gözden kayboldu. Nadla bu hâdiseyi yazıp, Sa’d bin Ebî Vakkâsa “radiyallahü anh” gönderdi. O da Emîr-ül mü’mi-nîn Ömere “radiyallahü anh” gönderdi. Hazret-i Ömer, Sa’d bin Ebî Vakkâsa şöyle yazdı: “Yanında bulunan ensâr ve muhâcirîn ile o dağa git. Benden o kimseye selâm söyle! Re-sûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana Îsâ aleyhisselâ-mın vasîlerinden ba’zılarının o dağda yaşadığını söylemişti. Sa’d bin Ebî Vakkâs, ensâr ve muhâcirînden dört bin kişilik bir cemâ’atle o dağa gitdi. Kırk gün orada kalıp, ezân okudu-lar. Dağdan hiçbir ses işitilmedi.

● Ka’bül Ahbâr ”radiyallahü anh” şöyle rivâyet etmiştir: Buhtunnasâr Benî İsrâîli katl ve esîr etdikden sonra, korku-lu bir rü’yâ gördü ve gördüğü rü’yâyı unuttu. Kâhinlerini ve sihrbazlarını toplayıp, rü’yâsının ta’bîrini sordu. Onlar da rü’yânı söyle ki ta’bîrini yapalım, dediler. Buhtunnasâr on-lara kızıp, ben sizi böyle günler için tutarım. Size üç gün müddet veriyorum. Eğer rü’yâmı bilip ta’bîr edemezseniz, hepinizi öldürürüm, dedi. Bu haber halk arasında yayıldı. O sırada Peygamberlerden Danyâl aleyhisselâm Buhtunnasâr-ın hapsinde idi. Zindancıya dedi ki: “Buhtunnasâra söyle, ben hem rü’yâsını hem de ta’bîrini biliyorum.” Zindancı ha-ber verdi. Bunun üzerine zindandan çıkarılıp, Buhtunnasâr-ın yanına götürüldü. İçeri girince secde yapmadı, Buhtun-nasârın huzûruna girince, secde yapmak o kavmin âdetlerin-den idi. Buhtunnasâr, içerde bulunanlar dışarı çıksın, dedi. Sonra Danyâl aleyhisselâma, niçin secde etmedin diye sor-

du. O da şöyle cevâb verdi: Rabbim bana, başkasına secde etmemem şartıyla rü'yâ ta'bîri ilmini öğretti. Eğer sana secde edersem o ilmi benden alır. Senin rü'yânı ta'bîr edemem ve beni öldürürsün. Sana secde etmemekden dolayı gelecek sıkıntı, secde etmekden dolayı gelecek sıkıntıdan dahâ kolaydır, hafîftir. Sana secde etmemem hem benim için, hem de senin için iyi olacağı için secde etmedim, dedi. Bunun üzerine Buhtunnaşâr, Sen Rabbinin ahbine vefâ ettiğin için sana i'timâd edilir. Rabbinin ahbine vefâ eden kimse iyi kimsedir. Benim rü'yâmın ta'bîrini biliyormusun dedi. Bunun üzerine Danyâl aleyhisselâm ona şöyle dedi: Sen rü'yânda bir put gördün. Üst tarafı altından, ortası gümüşten, uçları bakırdan, topukları demirden, ayakları saksıdan idi. Sen bu puta hayretle bakıp, seyrederken, âniden gökden bir taş düştü. O putun başına isâbet edip, onu toz hâline getirdi. O altın, gümüş ve saksı birbirine öyle karıştı ki, insanlar ve cinler bir araya gelseler, onları birbirinden ayıramazlardı. Bir rüzgâr esse darmadağın olacak hâldeydi. Sonra gördün ki, o taş büyüdü, büyüdü ve bütün yer ve gökyüzünü kapladı. O taşdan başka birşey görmedin. Buhtunnaşâr bunları dinleyince doğru söyledin. Gördüğüm rü'yâ budur. Şimdi bu rü'yâyı ta'bîr eyle dedi. O da şöyle ta'bîr etti: O gördüğün put çeşidli ümmetlerdir. Altın kısmı senin içinde bulunduğu ümmet, gümüş kısmı senden sonra oğlunun hâkim olacağı ümmettir. Bakır rûmlar ve demir Fâris ehlidir. Saksı kısmı ise, rûmlara ve acemlere pâdişâh olacak iki kadındır. Gökden inen ve o putu toz hâline getiren taş ise âhır zemânda gelecek olan bir dindir. Allahü teâlâ arablar arasından bir Peygamber gönderecektir. Onun dîni bütün dinleri yürürlükten kaldıracak ve bütün yeryüzüne yayılacaktır.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle rivâyet etmiştir: İsrâîl oğulları, memleketleri Buhtunnaşâr tarafından istilâ edilip ve zulme uğradıkları için, memleketlerini terk etdiler. Bunlar arasında Hazret-i Hârûnun “aleyhisselâm” evlâdlarından bir gurub, Tevrâtda Muhammed aleyhisselâmın

medh edildiğini ve Onun Arabistanda hurma ağaçlarının çok olduğu bir yerde bulunacağını okudular. Bu sebeble Şâmdan çıkıp, Yemene kadar bütün beldeleri dolaşdılar. Tevrâtta okuduklarına uygun yer olarak Medîneyi buldular ve orada yerleşdiler. Muhammed aleyhisselâmın zuhûr etmesini ve Onu görmekle şereflenmeyi ümmîdle beklediler. Fekat ömrleri yetmedi. Evlâdlarına Ona “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kavuşur ve görürseniz îmân ediniz diye vasiyyet etdiler.

● Ka'b bin Lüey bin Gâlib, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” beşyüz altmış sene önce yaşamışdır. Tevrât ve İncil ehlerinden Peygamber efendimizin medhini ve vasflarını işitmişdi. Hutbelerinde dâimâ işitdiği bu vasfları ve medhleri söylerdi. Şu beyt onun şi'rlereindir:

Arabî beyt tercemesi:

***İnsanlar gâfletde iken gelir yüce Peygamber,
Muhammeddir, doğrudur, ondadır doğru haber “aleyhisselâm”!***

● İbni Adî bin Rebî'anın adı Muhammed idi. Baban, câhiliyye devrinde senin adını neden Muhammed koymuş diye sordular. Dedi ki: Ben de aynı şekilde babama sordum. Şöyle cevâb verdi: Bir gün dört arkadaşı Şâma giderken bir kilisenin yanında konakladık. Aramızda konuşuyorduk. Kilisenin râhibi başını dışarı uzatıp, sizin diliniz bu şehir halkının diline benzemiyor, dedi. Biz de evet, biz arab diyârındanız, dedik. Bunun üzerine dedi ki: Size müjdeler olsun. Hak Sübhânehü ve teâlâ sizin aranızdan bir Peygamber gönderecektir. Ona îmân etmekle ve hizmetle şereflenesiniz. O Hâtemünnebiyyîndir. Biz Onun ismi nedir, dedik. Onun ismi Muhammeddir, dedi. Şâmdan dönünce Allahü teâlâ dördümüze de birer erkek evlâd verdi. İsmelerini Muhammed koyduk.

● Abdüllah ibni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle nakl etmişdir: Satîh Gassânî adında bir kâhin vardı. İnsanlardan onun gibisi görülmemişdi. Şöyle ki, bedeninde kemik ve si-

nir yokdu. Sâdece başında ve elinin içinde kemik vardı. Dîlinden başka hiçbir yeri hareket etmezdi. Hurma ağacından ve yaprağından ona bir taht yapmışlardı. Vücûdunu ayaklarından boğazına kadar sarmışlardı. Kaftan sarar gibi sarıp, yaptıkları tahtın üzerine koymuşlardı. Bir yere götürmek istedikleri zemân o tahtla taşırldı. Onu bir gün Mekkeye götürdüler. Kureyş kabîlesinin ileri gelenlerinden dört kişi onu görmek için yanına geldiler. Yanlarına hediyeye aldılar ve hediyelerini ve neseblerini gizlediler. Kendilerini başka bir kabîleden tanıtdılar. Kâhin onlara dedi ki: Siz bahs etdiğiniz kabîleden değil, Kureyş kabîlesindensiniz. Bunun üzerine gizledikleri hediyeleri de çıkarıp, kâhinin önüne koydular. Sonra kâhine gelecek hâllerden sordular. Kâhin Satîh pek çok şeyler anlatdı. Sonunda (Mekke'de Abd-i Menâf oğullarından bir yiğit gelecek. İnsanları doğru yola da'vet edecek, putları kıracak. Allahü teâlânın bir olduğunu ve yalnız Ona tapılacağını bildirecek. O Peygamberin halîfeleri olacak) dedi ve her birinin vasflarını da ayrı ayrı söyledi. Dahâ sonra gelecek olan meliklerden haber verdi. Bunların tafsilâtı, ki-tâblarda yazılmışdır.

● Yemen meliklerinden biri korkulu bir rü'yâ görmüşdü. Kâhinleri ve münecimleri toplayıp, rü'yâsını ta'bîr etmelerini istedi. Onlar da rü'yânı anlat, ta'bîr edelim dediler. Melik rü'yâmı da siz söyleyin ve ta'bîr edin ki, o zemân ta'bîrinize tam inanırım, dedi. Biz bunu yapamayız. Bunu ancak kâhin Satîh ve kâhin Şık yapabilir, diyerek o zemânda kâhinler arasında meşhûr olan bu iki kâhinin yapabileceklerini söylediler. Melik o kâhinlere adam gönderip çağırtdı. Önce kâhin Satîh geldi. Melike sen rü'yânda kül veyâ kömür gördün ve insanlar ondan yiyordu, diyerek rü'yâsını söyledi. Sonra ta'bîri şöyledir diyerek şunları anlatdı: Habeşliler sana gâlib gelecekler. Melik; bu ne zemân olur deyince, altmış veyâ yetmiş sene sonra olur, dedi. Melik; bu memleket, Habeşlilerin elinde devâmlı kalır mı deyince, hâyır, Zilyezen kılıçları onları oradan sürer diye cevâb verdi. Melik bu mülk Zilyezen oğullarına kalır mı diye sorunca da, hâyır, bir Pey-

gamber gönderilecek, o mülkü alacaktır, dedi. O peygamber hangi kavmdendir, dedi. Gâlib bin Lüveyy oğullarındandır. Din, o peygamberle son bulur. Mülk Onun kavmine kalır, dedi. Melik, dünyânın sonu gelir mi diye sorunca, evet bir gün insanlar bir yerde, ya'nî mahşerde toplanır ve işlerine göre karşılık verilir, dedi. Kâhin Satfih sözlerini bitirdikten sonra kâhin Şık geldi. O da kâhin Satfih'in söylediklerini aynen söyledi. Bunun üzerine Melik âilesini ve yakınlarını İra-ka gönderdi. Acem meliklerine bir mektûb yazarak onlara sâhib çıkmalarını istedi. Acem melikleri onları Hîre denilen yere yerleştirdiler. Nu'mân bin Münzîr o Melikin evlâdındandır.

● Abdülmuttalib şöyle anlatmıştır: Evimde uyurken, bir rü'yâ gördüm ve çok korktum. Ta'bîri için Kureyşin kâhini- ne gitdim. Bana bakıp; efendimize acabâ ne oldu da yüzünün rengi değişti, başına bir iş mi geldi, dedi. Rü'yâmda şöyle gördüm diyerek rü'yâmı anlatmaya başladım: Yerden göklerle yükselen bir ağaç gördüm. Dalları doğu ve batıya ulaşı-yordu. O ağaçdan dahâ parlak bir nûr görmedim. Güneşden yetmiş def'a parlak idi. Arablar ve acemler ona doğru secde ediyordu. Ağacın büyüklüğü, nûru ve yüksekliği gitdikce artıyordu. Ba'zan gözden kayboluyor, ba'zan açığa çıkıyordu. Kureyş kabîlesinden bir kısmı bu ağacın dallarına sarılıyordu. Bir kısmı ise o ağacı kesmeye çalışıyordu. Onun gibisini hiç görmediğim güzel yüzlü bir genç, gelip ağacı kesmek isteyenlere engel oluyordu. Bir kısmının arkasından tutup çeki-yor, bir kısmının da gözüne ışık salıyordu. Ben o ağaçdan nasîbimi almak için elimi uzatdım ve oradaki gence, bu nûr kimlere nasîb olur, dedim. Senden önce bu ağacın dallarına yapışanlar nasîblenirler, dedi. Sonra korku ile uyandım. Ben bunları kâhine anlatınca, kâhinin rengi değişti ve eğer sen bu rü'yâyı gerçekten görmüşsen, senin neslinden bir oğul gelecek, doğudan batıya kadar heryere hâkim olacak, bütün insanlar ona ita'ât edecekdir, dedi. Sonra Abdülmuttalibin yanında bulunan oğlu Ebû Tâlibe bakıp, o sen olmayasın, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zuhûr edince,

Ebû Tâlib bu hâdiseyi devâmlı anlatırdı ve o ağaç Ebûl Kâsım Muhammed-ül-Emîndir, derdi. Ebû Tâlibe, öyleyse neden îmân etmiyorsun, dediklerinde, ayblanmaktan korkuyorum diye cevâb verirdi.

● Abdülmuttalib Yemene gitmişti. Yehûdî âlimlerinden biri onu görüp, hangi kabîledensin diye sordu. Kureyş kabîlesindenim deyince, hangi kolundansın, dedi. Hâşimoğulları kolundanım, dedi. Bunun üzerine iki a'zâna bakmama müsâade edermisin dedi. Abdülmuttalib edeb yerleri hâriç müsâade etdi. Yehûdî âlimi, burnuna ve ellerine bakayım, dedi. Bakdı ve senin bir elinde pâdişâhlık ve meliklik alâmeti ve burnunda da peygamberlik alâmeti görünüyor, dedi. Sonra evlimisin diye sordu. Hâyır, dedi. Öyleyse Benî Zühre kabîlesinden bir kızla evlen, dedi. Abdülmuttalib, Yemenden dönmünce Benî Zühre kabîlesinden Vehebin kızı Hâle ile evlendi.

● Hâricetebnî Abdüllah bin Ka'b bin Mâlik babasının şöyle anlatdığını nakl etmiştir: Kavmimizin yaşlılarından bir gurubla umre yapmak için Mekkeye gidiyorduk. Yolda bir yehûdî tüccârı da bize katıldı. Mekkeye vardık. Abdülmuttalibi gören yehûdî dedi ki: Biz değişikliğe uğramamış kitâblarımızda okuduk. Bu kişinin neslinden bir peygamber gelecektir. O ve Onun kavmi bizi, Âd kavmini öldürdükleri gibi öldüreceklerdir.

● Âdem aleyhisselâm insanların ilkidir. Diğer insanlar onun evlâdıdır. Onun sulbünde zerreler olarak toplu hâlde bulunuyorlardı. Muhammed aleyhisselâmın cismânî bedeninin maddesi olan zerre de onun sulbünde idi. Bu sebeple Âdem aleyhisselâmın mubârek yüzünde devâmlı bir nûr parlardı. Bu nûr hazret-i Havvâya, Ondan da hazret-i Şit [Şis] aleyhisselâma geçdi. Böylece temiz babalardan temiz analara geçerek, Abdüllah bin Abdülmuttalib bin Hâşime kadar ulaşıdı. Bu zerre ona ulaşınca da alında bir nûr parlardı. Onda öyle bir güzellik hâsıl oldu ki, bütün Kureyş kızları onunla evlenmek istedi. Fekat o devlet ve se'âdet Vehebin

kızı hazret-i Âmineye nasîb oldu. İnşâallah bu husûs anlatılacaktır.

● Şâmda yehûdî âlimlerinden birinin yanında beyâz yünden bir cübbe vardı. Bu cübbeye Yahyâ bin Zekeriyâ aleyhisselâmın kanı bulaşmışdı. Önceki mukaddes kitâblarda, bu hırkadaki kuruyan kanın damla hâlinde akıp, cübbe bembeyâz olunca, Muhammed aleyhisselâmın babası Abdüllah dünyâyâ gelecektir diye okumuşlardı. Bir gün hırkadaki kan lekelerinin damla hâlinde akdığını ve cübbenin bembeyâz hâle geldiğini gördüler. Anladılar ki, hazret-i Abdüllah dünyâyâ geldi. Aradan epeyce zemân geçdikden sonra, Kureys kabîlesinden bir gurub kimse, ticâret için Şâma gittiler. Yehûdî âlimleri bunlardan Abdüllah bin Abdülmuttalibin hâlini sordu. Onlar da, Onun güzelliğinden, üstün ahlâkından ve alnında parlıyan nûrdan bahsettiler. Yehûdî âlimleri: O nûr Abdüllahın nûru değil, bilâkis Muhammedin nûrudur. Onun sebebiyle Abdüllahın alnında parlıyor. Muhammed aleyhisselâm bütün putları kıracaktır, dediler. Kureyşliler bu sözleri işitince ve önceden bu alâmetleri gördükleri için, Kâ'benin Rabbi hakkı için yehûdî âlimleri doğru söylüyor diyerek, onların anlattıklarını tasdik etdiler.

● Yehûdîler, hazret-i Abdüllahın doğduğunu kesin öğrendiler. Sonra sihrbâzlarından ve ileri gelenlerinden yetmiş kişilik bir kâfile ile Mekkeye gidip, hazret-i Abdüllahı öldürmek için karar verdiler. Gece yürüyüp, gündüz saklanarak Mekke civârına ulaştılar. Gizlenip fırsat beklediler. Hazret-i Abdüllah Mekke dışına avlanmaya çıkınca, onu öldüreceklerdi. Bir gün, hazret-i Abdüllahı, Mekke vâdilerinden birinde gördüler. Öldürmek için harekete geçtiler. Mekke halkından Veheb bin Abdi Menâf bu durumdan haberdâr oldu ve gayretine dokundu. Kureyşin eşrâfından birini yehûdî tâifesinin öldürmesi revâmıdır diyerek, adamlarını toplayıp, Abdüllahı kurtarmaya gitti. Oraya varınca, gökden insanlara benzemeyen bir tâife indiğini ve yehûdîleri darmadağın etdiklerini ve bu husûsda çok gayret gösterdiklerini gördüler. Veheb bin Abdi Menâf bunları görünce

hemen evine döndü. Hanımı Berreyi Abdülmuttalibin evine gönderip, kızı Âmineyi Abdüllaha vermek istediğini bildirdi. Abdülmuttalib şöyle dedi: Öyle bir kızı teklîf etdiniz ki, ondan başkası Abdüllaha münâsib ve lâıyk değildir. Memnûniyyetle kabûl etdi. Zîrâ hazret-i Âmine Kureyşin en güzel ve en nâmûslu kızı idi. Ona Kureyşin seyyîdesi derlerdi. Böylece Abdüllah ile Âminenin nikâhları yapılıp evlendiler.

● Hazret-i Abdüllah, hazret-i Âmine ile evlendikten sonra, bir müddet dahâ alnındaki nûr parladı. Alnındaki nûrdan dolayı Abdüllahın güzelliği her tarafda duyulmuşdu. Şâm pâdişâhının Fâtıma adında çok güzel ve meşhûr bir kızı vardı. Abdüllahın nûruna sâhib olmak için hizmetçileri ile birlikte Mekkeye gitti. Kâ'benin çevresinde birkaç gün bekle-dikten sonra, hazret-i Abdüllahı gördü. Alnındaki nûr parlı-yordu. Dayanamayıp evlenmeyi teklîf etdi. Abdüllah, ba-bam Abdülmuttalibe sorayım, izn verirse evleniriz, dedi. O gece, Abdüllahın alnındaki nûr hazret-i Âmineye geçdi. Sa-bâhleyin babası Abdülmuttalibe Şâm pâdişâhının kızı Fâtı-manın kendisiyle evlenmek istediğini söyledi. Babası da izn verdi. Hazret-i Abdüllah o kızın yanına gidip, babasının ni-kâhlanmalarına izn verdiğini söyledi. Fâtıma Abdüllahın al-nındaki nûru göremeyince, bir âh çekdi ve alnındaki nûru başkaları almış. Artık aramızda bir evlenme arzûsu kalmadı dedi ve çok üzüntülü bir hâlde Şâma döndü.

● Abdüllah ibni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle rivâ-yet etmişdir: Abdülmuttalib, oğlu Abdüllahı evlendirmek istediği sıralarda, Fâtıma Hasâmiyye adında kâhine bir kadına rastladılar. Kadın Abdüllahın alnındaki nûru görünce, be-nimle hemen evlenirsen, sana yüz deve veririm, dedi. Abdül-lah nikâhsız istiyorsan olmaz. Nikâhlı istiyorsan bekle düşü-neyim, sonra gelirim dedi. Oradan ayrıldılar. Hazret-i Ab-düllah, hazret-i Âmine ile evlendikten bir müddet sonra, o kâhine kadınla karşılaştı. Alnındaki nûrun kaybolduğunu gördü ve hazret-i Âmine ile evlendiğini öğrendi. Bunun üze-rine şöyle dedi: Ben fâhişe bir kadın değilim. Alnındaki nû-

run bana geçmesini istemişdim. Fekat Allahü teâlâ başkasına nasîb etmiş, dedi.

● Muhammed aleyhisselâmın nûru, Âmine vâlidemize intikâl ettiği ânda, bütün putlar yüzüstü devrildi. Bütün şeytânlar âciz kalıp, işlerini yapamaz oldular. Melekler İblîsin tahtını parçalayıp, denize atdılar ve İblîse kırkgün cezâ verip, eziyet etdiler. Sonra kaçıp, Ebû Kubey's dağının üzerine çıktı ve şiddetli bir feryâd etdi. İblîsin bu feryâdını duyan bütün orduları etrâfında toplandı. Onlara; Vay sizin hâlinize. Muhammedin “aleyhisselâm” doğması yaklaştı. Bundan sonra Lat ve Uzzaya tapılmaz. Tevhîd nûru bütün âleme yayılır, dedi. Muhammed aleyhisselâmın nûrunun, Âmine vâlidemize intikâl ettiği gece bütün sihrbâzlar ve kâhinler işlerinde âciz kaldılar. Kehânet sona erdi. Sihrlere te'sîrsiz kaldı. O gece yeryüzündekiler, gökden “Âhır zemân peygamberinin binlerce iyilik ve ihsânlarla gelme zemânı yaklaştı” diye bir ses işitdiler. Hazret-i Âmine Ona hâmile olduğu dokuz ay müddetle hiçbir elem ve sıkıntı çekmedi. Resûlullahın “sal-lallahü aleyhi ve sellem” dünyâyâ gelişi, Rebî'ül-evvel ayının onikisinde pazartesi gecesiydi. Ebrehe'nin Kâ'beyi yıkmak için geldiği ve Fil vak'ası denilen gündün ellibeş gün sonra idi. Nûşîrvân-ı âdil'in zemânı idi. Nûşîrvân Onun doğumundan sonra yirmi iki sene dahâ yaşadı.

● Muhammed aleyhisselâm doğmadan önce meydâna gelen ve Onun Peygamberliğine müjde ve alâmet olan hâdiselerden biri de Fil Vak'asıdır. Bu hâdiseye şöyle vuku' bulmuşdur. Habeşistan kralı Necâşinin Yemende Ebrehe adında bir vâlîsi vardı. [Habeş pâdişâhlarının hepsine (Necâşi) denir.] San'ada Kuleys adını verdiği bir kilise yaptırdı. Sonra Necâşiyeye bir mektûb yazıp şöyle dedi: Senin için bir kilise yaptım ki, benzeri görülmemiştir ve senden önceki krallara böylesi nasîb olmamıştır. Burayı arablar için hac yeri yapacağım ve artık Kâ'beye kimseyi göndermeyeceğim. Ebrehe'nin bu sözü arablar arasında duyulup yayıldı. Buna kızan arablardan biri, kilisenin içine girip, def-i hâcetini yaparak kirlendi. Başka bir rivâyete göre ise, arablardan bir cemâ'at

kilisenin yakınında ateş yakmışlardı. Rüzgârla ateş kıvılcımı sıçrayıp ağaçdan yapılmış ve altın yaldızla süslenen kilise, temâmen yandı. Yemen vâlîsi Ebrehe bundan dolayı çok kızıp, Kâ'beyi yıkacağım diye yemîn etdi. Habeş askerlerini toplayıp, gidip Kâ'beyi yıkmak için yola çıktı. Ebrehenin bir fili vardı. On veyâ bin fili olduğuna dâir rivâyetler de vardır. Mekkeye yaklaştıkları sırada, Abdülmuttalib, Mekke mallarının üçte birini vereyim, geri dönün dedi. Kabûl etmediler. Fili önlerine alıp Mekkeye doğru yürüdüler. Fili Kâ'beye doğru sürdüler. Fil aslâ o tarafa yürümedi. Yönünü başka tarafa çevirdiklerinde, o tarafa koşarak gidiyordu. Sonunda bir yerde durmak mecbûriyyetinde kaldılar. Mekke çevresine adamlar gönderdiler. Bunlar Abdülmuttalibin ikiyüz devesini yakalayıp getirdiler. Abdülmuttalib develerini istemek için Ebrehenin yanına geldi. Ebrehe onu uzakdan görünce, heybetinden ürperdi. Bu gelen kimdir diye sordu. O Mekkenin büyüğü, reîsidir, dediler. Ebrehe onu karşılayıp, kendi minderi üzerine oturtdu ve ne istiyorsun, dedi. Abdülmuttalib, senin süvârilerin benim develerimi tutup getirmişler. Onlara söyle de, develerimi geri versinler, dedi. Ebrehe ona, ey Kureyşin efendisi! Ben size izzet ve şeref kazandıran şu Kâ'beyi yıkmak için geldim. Sen ise ondan bahsetmiyorsun da, develerini istiyorsun, dedi. Abdülmuttalib şöyle cevâb verdi: Ben develerin sâhibiyim, kendi malımı istiyorum. Kâ'benin sâhibi vardır. O herkese karşı gâlib gelir ve Kâ'beyi korur. Sonra Abdülmuttalibe develerini verdiler, geri döndü. Kâ'beye gidip kapısının halkasına yapışarak, Allahü teâlâyâ münâcâta, düâyâ başladı. O sırada gökyüzünde ansızın sürü hâlinde kuşlar gördü. O zemâna kadar öyle kuşlar hiç görmemişti. Kuşlardan herbirinin gagasında ve iki ayağında mercimekten büyük, nohuddan küçük taşlar vardı. Her taşın üzerinde bir kâfirin ismi yazılı idi. Kuşların bıraktığı taş, başına isâbet eden askerın altından çıkıyor ve o asker hemen ölüyordu. Atlı ise, atı da ölüyordu. Ebrehenin ordusu kaçmaya başladı. Kuşlar ta'kip edip, taş bırakarak hepsini öldürdüler. Ebrehe de çok perîşân bir hâlde öldü. Ebrehenin vezîri kaçıp kral Necâşnin yanına gitdi. Hâdiseyi an-

latdı. Necâşî, bunlar nasıl kuşlarmış ki, bunca seçme ve sa-
vaşçı askeri öldürdüler, dedi. Bu sırada vezîr yukarı bakıp, o
kuşlardan birinin başının üzerinde dönüp durduğunu gördü.
Vezîr Necâşîye o kuşu göstererek, işte o kuşlardan biri dedi.
O sırada kuş vezîrin başına bir taş bıraktı. Vezîr, Necâşînin
gözü önünde öldü.

Bu hâdisе Muhammed aleyhisselâmın doğmasının yak-
laşdığına ve Onun peygamberliğine bir işâret idi. İbni Ab-
bâs; Ümmi Hânînin evinde fil vak’asında kuşların atdığı taş-
lardan çok vardı. Çocukluğumuzda o taşlarla oynardık, diye
anlatmıştır.

Fil vak’asından ellibeş gün sonra, Muhammed aleyhisse-
lâm doğdu. Onun doğduğu zemândan İsâ aleyhisselâm ze-
mânı arası altıyüzyirmi senedir. [İbni Asâkirin, Şa’bîden
“rahmetullahi teâlâ aleyhimâ” haber verdiği göre, İsâ
aleyhisselâm ile Muhammed aleyhisselâm arasında [963] se-
ne fark vardır. **(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbının 761.ci sahîfesi-
ne bakınız! **(Herkesе Lâzım Olan İmân)** 15.ci sahîfesinde, vi-
lâdet-i nebeviyenin, mîlâdın 571.ci senesinde olduğu bildi-
rilmiştir, yazılıdır. Sağlam rivâyet de budur.] Hazret-i İsâ ile
hazret-i Dâvüd aleyhimesse-lâm arası bin ikiyüz senedir.
Hazret-i Dâvüd ile hazret-i Mûsâ aleyhimesse-lâm arası
ki zemân beşyüz senedir. Hazret-i Mûsâdan hazret-i İbrâhîm
Halîl aleyhimesse-lâm zemânına kadar yediyüzyetmiş sene
geçmiştir. Hazret-i İbrâhîmden hazret-i Nûh aleyhimesse-
lâm zemânına kadar bindörtüyüzyirmi sene idi. Tûfandan
Âdem aleyhisselâma kadar ikibinikiyüzkırk sene idi. Bunla-
rın toplamı altıbinyediyüzelli olur.

[Dünyânın ömrü ve insanoğlunun dünyâ üzerine gelişi ke-
sin olarak bilinmemektedir. Dünyânın ömrünü, ya’nî yara-
tıldığı günden kıyâmete kadar olan zemânı, eski münecim-
ler, ya’nî astronomlar, seyyâre yıldızların adedince, bin sene,
ya’nî yedibin sene demişlerdir. İdrîs aleyhisselâm buyurmuş
ki, (Bizler, Peygamber olduğumuz hâlde, dünyânın ömrünü
bilemedik). Dahâ geniş ma’lûmât için, **(Se’âdet-i Ebediyye)**
kitâbının yetmişdokuzuncu sahîfesine bakınız!]

İKİNCİ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâmın doğumundan peygamberliği bildirilinceye kadar görülen peygamberlik müjdeleri ve âlâmetleri:

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” annesi Âmine hâtun şöyle anlatmıştır: O hazretin [ya'nî Muhammed aleyhisselâmın] doğacağı sırada evde yalnız idim. Abdülmutilib Beytüllahı tavâf etmeye gitmişti. Abdüllah dört ay önce Medîne'de vefât etmişti ve orada defn edilmişti. Evin tavanı tarafından büyük bir şey indiğini hissettim ve beni korku kapladı. Bir ak kuşun kanadıyla beni sıvazladığını hissettim ve korkum dağıldı. Sonra bana süt gibi beyâz bir şerbet verdiler. Çok susamıştım. Aldım, bu şerbeti içtim. Uzun boylu küçük yüzlü hâtunlar gördüm. Abd-i Menâfın kızlarına benziyorlardı. Etrâfımda duruyorlardı. Gökden yere kadar uzanmış beyâz ipekden bir örtü gördüm. Birisinin, Onu insanların gözünden gizliyoruz dediğini işitdim. Bir bölük kuşlar gördüm ki gagaları zümrüden, kanatları yâkuttan idi. O sırada gözümden perde kaldırıldı. Doğudan batıya kadar yeryüzünü gördüm. Biri doğuda, biri batıda, biri de Kâ'benin damı üzerinde üç alem [sancak] gördüm. Sonra çok hâtunlar gelip çevremde oturdular. Muhammed aleyhisselâm doğar doğmaz başını secdeye koydu. Parmağını semâya kaldırdı. Sonra bir bulut indi ve onu kaldırıp götürdü. Bakdım yerde göremedim. Gözden kaybolmuştu. Sonra “Muhammedi bütün âlemde dolaştırınız. Bütün mahlûkât Onu ismiyle, sûretiyle ve sıfatıyla tanısin, bilsin” diye bir ses işitdim. O bulut bir anda Onu geri getirdi. Onu beyâz bir yün içine sarmışlardı. Sardıkları kundak sütden ak, ipekden yumuşak idi.

Yine bir bulut geldi, öncekinden büyük idi. Bulutun arasında at kişnemeleri işitiyordum. Şöyle bir ses duyuyordum:

Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bütün insanlara, cinnîlere ve hayvânlara gösterdiler. Ona Âdemin saffetini, Nûhun rikkatini, İbrâhîmin hulletini, İsmâ’îlin lisânını, Yûsûfün cemâlini, Ya’kûbun besâretini, Eyyûbün sabrını, Yahyânın zühdünü ve İsânın keremini “aleyhimüssalâtü vesselâm” verdik. Sonra bulut bir ânda açıldı.

● Osmân bin Ebîl Âs “radiyallahü anh”, annesinin şöyle anlattığını rivâyet etmiştir: Muhammed aleyhisselâmın doğduğu sırada hazret-i Âminenin yanında idim. O gece ne tarafta baksam gündüz gibi aydınlık idi. Yıldızlara bakdıkça bana yaklaşıklarını gördüm. Neredeyse üzerime düşecekler sanırdım.

● Abdülmuttalibin kızı Safiyye hâtun şöyle anlatmıştır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduğu sırada Âminenin ebesi idim. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” nûru, lambanın ışığını basdırıyordu. O gece altı âlâmet gördüm. Birincisi, doğar doğmaz secde etdi. İkincisi, başını kaldırıp, fasîh bir lisânla “Lâ ilâhe illallah innî Resûlullah” dedi. Üçüncüsü, Onun nûruyla ev çok aydınlandı. Dördüncüsü, doğduktan sonra yıkamak istediğimde, zahmet etme, biz Onu yıkadık diye bir ses işitdim. Beşincisi, oğlan mıdır, kız mıdır diye merâk etdim. Göbeği kesilmiş ve sünnet edilmiş gördüm. Altıncısı, istedim ki Onu kundağa sarayım. Sirtında mühür-i nübüvveti gördüm. İki küreği ortasında “Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah” yazılı idi.

● Peygamber Efendimizin dedesi Abdülmuttalib şöyle anlatmıştır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduğu gece Kâ’beyi tavâf ediyordum. Gece yarısı geçince, Kâ’benin, makâm-ı İbrâhîm tarafına secde ettiğini gördüm. Allahü Ekber, Allahü Ekber diye tekbîr sesleri ile, beni müşriklerin pisliklerinden ve câhiliyye zemânının kötülüklerinden temizlediler diye sesler geliyordu. Sonra bütün putlar yüz üstü yere düştü. En iri put olan hubele bakdım, başaşağı bir taşın üzerine düşmüştü. Birisinin Âmine Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” doğurdu diye nidâ ettiğini işit-

dim. Bu sözü işitince Safâ tepesi tarafına çıktım. Bir gürültü vardı. Sanki bütün kuşlar ve hayvanlar Mekke'de bir yere toplanmışlardı. Sonra Âminenin evine gitdim. Kapı kilitli idi, açın diye bağırdım. İçerden Âmine, ey baba! Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” doğdu, dedi. Getir göreyim, dedim. Müsâade yok, birisi geldi ve ey Âmine, sakın bu çocuğu üçgün kimseye gösterme, dedi diye cevâb verdi. Kılıcımı çekip içeri girmek istedim. Karşıma eli kılıçlı ve yüzü örtülü birisi çıktı. Ey Abdülmuttalib, geri dön melâike-i mukarrebîn ve sükkân-ı illiyîn torununu ziyâret edinceye kadar girme, dedi. Vücûduma bir titreme geldi ve elimden kılıç düştü. Dışarı çıktım. Bu hâdiseyi Kureyş halkına anlatmak istedim. Fekat üç gün dilim tutuldu. Kimseye birşey söyleyemedim.

● Mücâhid “radiyallahü teâlâ anh” demiştir ki: İbni Abbâs'dan “radiyallahü anhümâ” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirilmesi husûsunda, kuşların ve diğer canlıların münâkaşa edip-etmediklerini sordum. İnsanlardan başka bütün canlılar, Onu emzirmek için nizâ', münâkaşa etdiler, dedi. Çünkü, O doğunca; Ey canlılar! Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” doğdu. Onu emzirene ne mutlu diye bir nidâ geldi. Bunun üzerine bu husûsda bütün canlılar münâkaşaya tutuştu. Sonra; Onu insanlardan birinin emzirmesi takdîr olunmuşdur diye bir nidâ geldi. Üç gün sonra Ebû Lehebin câriyesi Süveybe hâtun, Halîme hâtun gelinceye kadar dört ay emzirdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimizin doğduğu gece, İrân kralı (Kisrânın) serâyı sallandı ve ondört burcu yıkıldı. Fârisin (mecûsîlerin) bin seneden beri hiç sönmeyen yanan ateşi söndü. Sâve gölünün suyu yere çekilip kurudu. Mecûsîlerin meşhûr âlimi Mü'bedân rû'yâsında, serkeş develerin önlerine katdığı atları öldürüp, Dicle nehri- ni geçtiklerini ve memleketlerine dağıldıklarını gördü. Kisrâ, serâyının sallanmasından ve burçlarının yıkılmasından çok korktu. Kimseye bildirmek istemedi. Fekat sabâhleyin tahtına oturunca sabr edemeyip bu hâdiseyi vezîrlere ve

ileri gelen adamlarına anlattı. O bunları anlatırken mecûsîlerin ateşinin söndüğünü bildiren bir mektûb geldi. Kısra dahâ çok endişelendi. Sonra Mü'bedân gördüğü rü'yâyı anlattı. Kısra, Mü'bedâna bu hâdiseler için ne denebilir? diye sordu. O da bunlar arablar arasında meydâna gelen bir hâdiseye işâretidir, dedi. Sonra Kısra, Nu'mân bin Münzîre mektûb yazıp, bu hâdisenin îzâhını sorabileceği bir âlim göndermesini istedi. O da Abdülmesîh Gassânîyi gönderdi. Kısra bu hâdiseleri ona sordu. Abdülmesîh Gassânî dedi ki: Bu ilmi dayım Satîh kâhin bilir. O Şâmdadır, dedi. Kısra, git ondan bu hâdiseleri sor dedi. Şâma gidip Satîh kâhini buldu. O ânda ölmek üzere idi. Selâm verdi, cevâb alamadı. Bir şi'r okumaya başladı. Satîh kâhin şi'ri işitince gözlerini açdı ve ey Abdülmesîh! Kısra, serâyının sallanması, burçlarının yıkılması, Mü'bedânın rü'yâsı, Sâve gölünün kuruması sebebiyle, bunları sordurmak için seni bana gönderdi, dedi. Bunların hepsi âhır zemân Peygamberinin doğduğuna işâretidir. O bu beldeleri alacaktır. Kısralardan, yıkılan burçlar sayısı kadar kimse Îrâna pâdişâhlık yapacaklar. Sonra devletleri yıkılacaktır. Abdülmesîh bu haberi Kısraya götürdü. Kısra ondört kişi pâdişâhlık yaptıktan sonra bu devlet yıkılacak. Bu bir hayli iş ve uzun zemân alır, dedi. Fekat bu kısralardan on kişinin pâdişâhlığı dört senede bitdi. Diğer dördü Emîr-ül mü'minîn Osmân "radiyallahü anh" zemânına kadar saltanat sürdürdüler.

Ba'zı rivâyetlerde şöyle bildirilmiştir: Kısra Dicle nehri kenârında büyük bir serây yaptırmıştı. Bu serây için hesâb edilemeyecek kadar çok para harcamıştı. Bir sabâh kalkıp bu serâyın ikiye bölündüğünü, sular altında kaldığını gördü. Yanında kâhinlerden, münecimlerden ve sihrbâzlardan üç yüz altmış kimse bulunduruyordu. Bunlar arasında arablardan Sa'îb adında biri vardı ki, kâhinlikde mahâretli ve meşhûr idi. Verdiği hükm ve haberlerde az hatâ ederdi. Kısra bunları toplayıp, köşkünün ikiye yarılıp, harâb olmasının sebebini araştıırıp, bulmalarını emr etdi. Herbiri bir tarafa gidip araştırmaya başladılar. Sihrbâzların, kâhinlerin ve mü-

neccimlerin haber alma yolları kapandı.

Sa'ib adındaki kâhin karanlık bir gecede yüksek bir tepeye çıktı. Gökyüzüne ve yeryüzüne bakınırken, Hicâz tarafından bir şimşek çakıldığını ve batıya kadar ulaştığını gördü. Sabâhleyin, ayağını basdığı yer yeşermişdi. Kendi kendine, eğer gördüğüm doğru ise, Hicâzdan bir pâdişâh çıkacak, her tarafa hâkim olacak. Âlemde refâh ve ucuzluk olacak kanâatine vardı. Bütün sihrbâzlar, kâhinler ve münecimler bir yere toplanıp, birbirlerine hâllerini anlattılar. Sonra bir Peygamber gönderilmiş veyâ gönderilecektir, diye ittifâk etdiler. Kısırânın mülkünü alacaktır. Ammâ bunu Kısırâya söyleyemeyiz. Çünkü hepimizi öldürür, dediler. Sonra Kısırânın yanına gittiler. Serâyın yıkılmasının sebebi, yapılma zemânının yanlış seçildiğindendir. Bir zemân belirtelim. O zemânda yapılınsın dediler. Bir zemân ta'yîn etdiler ve köşk o zemânda yapıldı. Kısırâ bütün devlet adamlarıyla birlikde o köşkde bir meclis kurdu. Bu sırada Dicle nehri suyu yükseldi. Köşkü su basıp yıkdı. Kısırâyı boğulmak üzere iken sudan çıkardılar. Kısırâ, kâhin ve münecimlere kızıp çoğunu öldürtdü. Diğerleri biz hatâ etmişiz. Köşkün yapılması için tekrâr bir zemân seçelim dediler. Belirttikleri zemân içinde köşk yeniden yapıldı. Kısırâ korka korka gelip köşke çıktı. O çıkar-çıkamaz köşk ayağının altından kayıp yıkıldı. Kısırâ nehre düşdü. Kısırâyı yarı ölü vaziyette nehrden çıkardılar.

Kısırâ o kâhinleri toplayıp sizi öldürürüm diye tehdîd etdi. Bunun üzerine kâhinler doğrusunu söyleyerek, bu alâmetler bir Peygamber geldiğini veyâ yakında geleceğini, senin saltanatına son vereceğini, mülkünü alacağını göstermekdedir, dediler. Kısırâ bu sözleri işitince, Dicle kenârına binâ yapmaktan vazgeçti. Oradaki yıkılan binâ da temâmen harâb oldu.

● Mekkede oturan bir yehûdî vardı. Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimizin doğduğu gece Kureyşden bir topluluğun yanına gelip; dün gece sizden bir oğlan dünyâyâ geldi mi diye sordu. Bilmiyoruz dediler. Eğer

sizde değilse korku yoktur. İyi biliyorum ki, dün gece bu ümmetin Peygamberi doğdu. Eğer sizde değilse Filistinde olsa gerektir. Onun iki küreği arasında ince kıllar (nübüvvet mührü) vardır. Cinnîlerden bir ifrit parmağını onun ağzına koyduğu için, iki gün süt emmeyecektir. Kureyşliler oradan ayrılınca, şaşdıkları bu sözleri büyüklerine söylediler. Bir de işitdiler ki, Abdüllah bin Abdülmuttalibe Allahü teâlâ bir oğul vermiş. Adını Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” koymuşlar. Bunu o yehûdîye haber verdiler. Hazret-i Âminenin evine geldi. O alâmeti çocuğun sırtında görünce, bayılıp düşdü. Aklı başına gelince: Vallahi peygamberlik artık Benî İsrâîlden gitdi, dedi. Sonra Kureyşlilere dönüp, siz bu hâdiseye sevinirsiniz, ama bu çocuk sizin üzerinize gâlib gelecektir. Onun şânı doğudan batıya her yerde duyulacaktır, dedi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” süt annesi hazret-i Halîme hâtun şöyle anlatmışdır. Kabîlemden bir gurub kadınla süt anneliği yapmak için Mekkeye gitdik. Kocam da yanımda idi. Bir za’îf dişi merkebimiz ve süt vermekden kesilmiş bir devemiz vardı. Benim de sütüm azdı. Oğlum Damra doymadığından, geceleri ağlar, beni uyutmazdı. Mekkeye varınca bana Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” vermek istediler. Bilmediğimden dedim ki, süt emziren süt anneye ücret vermek için cömert bir baba olması lâzımdır. Bu çocuğun babası yok diyerek almak istemedim. Benimle gelen bütün kadınlar birer çocuk buldular. Artık çocuk kalmadı. Kabîleme çocuk almadan dönmekten utan-dım. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” kabûl etdim. Âmine hâtun bana dedi ki: Üç gece önce bana bir kimse gelip, bu oğlunun süt annesini Benî Sa’d kabîlesinden ve Züveyb oğullarından tut dedi. Ben de, Benî Sa’d kabîlesinden olduğumu ve babamın da Züveyb oğullarından olduğunu söyledim. Âmine hâtun elimden tutup, beni evine götürdü. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Yünden beyâz bir kundak içine sarılmış, ondan etrâfa misk kokusu yayılıyordu. Yüzünün güzelliğinden etrâfa se’âdet nûrları

yayıyordu. Yeşil bir ipek üzerinde uyuyordu. Mememi sînesi üzerine koyunca gözlerini açdı. Bakdım ki gözlerinden çıkan bir nûr semâya yükseliyordu. Hemen yüzünü örterek bunu Âmine hâtundan sakladım. Sonra Onu kaldırıp, sağ mememi ağzına verdim. Emmeye başladı. Sonra sol mememi verdim, onu emmedi. İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” demişdir ki, o zemân da Allahü teâlâ Ona adâlet ilhâm etdi ki, o sütü ya'nî sol memeyi ortağına bıraktı. Halîme hâtun şöyle demişdir. Dâimâ sağ taraftan Muhammed aleyhisselâm emerdi. Sol taraftan da oğlum Damra emerdi. Aslâ kendi çocuğum, Muhammedden “sallallahü aleyhi ve sellem” önce süt emmezdi.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Hazret-i Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirmeye başlayınca, sütüm öyle çoğaldı ki, hazret-i Muhammede “aleyhisselâm” ve oğlum Damraya süt verdiğim hâlde sütüm hiç azalmadı, dolup taşıdı. Süt vermeyen devemiz süt vermeye başladı. Evimizde süt bollaşdı. Bütün kaplarımız sütle doldu. Kocam bana: Ey Halîme! Evimiz bereketlendi. Allahü teâlâ bize ih-sânda bulundu. Bütün bunlar, yanımızda bulundurmakla şereflediğimiz bu se'âdetli yavrunun bereketi ile olmaktadır derdi ve çok sevinip mutlu olurdu.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi “aleyhisselâm” evime götürmek için alınca, üç gün Mekke'de kaldık. Üçüncü gece, yeşil elbiseler giymiş nûr yüzlü bir kimse Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” yasdığına oturmuş, yüzünden öpüyordu. Kocama da gösterdim. Kocam bunu sakın anlatma. Bilmiş ol ki, bizden dahâ mutlu olarak evine dönen yoktur, dedi.

● Yine Halîme hâtun anlatmışdır: Mekke'den evimize döneneğimiz zemân merkebime bindim. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” önüme aldım. Merkeb Kâ'beye doğru üç def'a secde etdi. Sonra yola çıktık. Merkebiz bütün merkepleri geçdi. Yol arkadaşlarımla hepsi geride kaldı. Bana, ey Halîme, merkebin yularını biraz çek. Bu merkeb ge-

lirken zorla yürüyen merkeb değil midir dediler. Ben de kucağımdaki Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” göstererek, öyle zan ediyorum ki, bu iş şu oğulcuğumun bereketiyledir, dedim.

● Halîme Hâtun anlatmışdır: Benî Sa’d menzillerinden konakladığım her yer yeşerir, oranın güzelliği ve tâzeliği artardı. Allahü teâlâ hayvanlarımıza öyle bir bereket verdi ki, koyunlarımızın memeleri sütle doldu. Benî Sa’dlılar çobanlarını azarlayıp derlerdi ki, niçin Ebû Züveybin koyunları semîz ve sütlüdür de, bizim koyunlarımız za’îf ve sütsüzdür. Siz de koyunlarınızı onların koyunlarının otladığı yerde otlatınız, derlerdi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” konuşma zemânı yaklaşıncı, herkesin hayretleri arasında, Allahü Ekber, Allahü Ekber, Elhamdü lillahi Rabbil âlemîn dedi. Rivâyet edilmişdir ki, iki aylık olunca oturur ve emeklerdi. Üç aylık iken ayakda dururdu. Dört aylık iken dıvârdan tutunarak yürürdü. Beş aylık iken bir yere tutunmadan yürürdü. Altı aylık olunca çabuk çabuk yürümeye başladı. Yedi aylık iken her tarafa koşardı. Sekiz aylık iken anlaşılacak şekilde konuşmaya başladı. Dokuz aylık iken çok açık bir şekilde konuşmaya başladı. On aylık iken çocuklarla ok atmaya başladı.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirdiğim müddetce, Ondan son derece memnûndum. Aslâ hiçbir şeyi kirletmezdi. Gündüz ve gece bir def’a tebevül eder, bir dahâ o vakte kadar hiç tebevül etmezdi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirmek için alıp, Mekkededen yola çıkmışdık. Yolda bir su kenârında konaklamışdık. Orada Huzeyl kabîlesinden bir ihtiyâr vardı. Yol arkadaşlarım bana; Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” annesi Âmine hâtunun, Onun hakkında anlattığı hârikul’âde hâdiseleri bu ihtiyârdan sor dediler. Ben de ihtiyâra; bu çocuğun annesi

doğum ânında kendisinden bir nûr yükseldiğini, o nûrun aydınlığında her tarafı gördüğünü ve doğunca yerden bir avuç toprak alıp, sonra başını yukarı kaldırdığını söyledi dedim. O yaşlı kimse bu sözleri duyunca; Ey Huzeyl kabîlesi! Bu çocuğu öldürün! Çünkü bütün dünyâya hâkim olacaktır. Gökden inecek haberi bekliyor, diye bağırdı.

● Halîme hâtun şöyle anlatmıştır: Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” iki yaşına girmişti ve sütten kesme zemânı gelmişti. Onu annesine teslim etmek için Mekkeye götürdüm. Onun sebebiyle kavuşduğumuz bereketin gitmesini hiç istemiyordum. Annesi Âmine hâtuna biz bu çocukdan bereketli çocuk görmedik. Mekkenin havası çok sıcak, vebâ da olabilir. Biraz dahâ yanımızda kalmasına müsâade eder misiniz dedim. Müsâade etdi ve bir sene dahâ bizimle beraber kaldı. Bir gün Habeş nasrânîlerinden bir cemâ’atin bulunduğu bir yere yolum düştü. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüler. Dikkatli dikkatli Ona baktılar. İşlerini bırakıp, Onun hâllerini sormaya başladılar. Sırtında iki küreği arasındaki nübüvvet mührüne bakıp düşündüler. Mubârek gözlerinin kırmızılığını gördüler. Bana senin bu oğlun hiç göz ağrısından şikâyet eder mi diye sordular. Hâyır deyince, gözlerindeki bu kırmızılık hiç kaybolur mu dediler. Hâyır kaybolmaz, dedim. Bunun üzerine bana dediler ki: Ne kadar mal istersen sana verelim ve yüz minnetle cânımızı fedâ edelim, bu çocuğu bize ver de Habeş diyârına götürelim. Kitâblarımızdan okuduğumuza göre bunun şânı yüce olacaktır. Bir son Peygamber gelecektir ve Onun doğacağı yer Harem (Mekke)dir. Zan ediyoruz ki, O Peygamber doğmuştur veyâ doğması yaklaşmıştır, dediler. Onlardan çok korktum ve O gece gözüme uyku girmedi.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmıştır: Muhammed aleyhisselâm üç yaşına girince, süt kardeşleriyle koyun otlatmaya giderdi. Eline bir sopa alır, zevk ve neş’e ile giderdi. Akşam da şen ve sevinçli dönerdi. Bir gün hava çok sıcak oldu. Kendi kendime üzümlüp bu gün hava çok harâretli. Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” bir sıkıntı gelmesin de-

dim. Süt kardeşi Şeymâ, ey anne, üzülme, bugün Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” kuzuların arasına oturmuştu. Üzerinde bir bulut onu gölgeliyordu. O nereye gitse, o bulut da Onunla birlikde hareket ediyor. O güneşden aslâ râhatsız olmıyor, dedi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün yine süt kardeşleriyle koyun otlatmaya gitmişti. Süt kardeşi Damra öğle vaktinde âniden ağlayarak eve çıka geldi. Anneciğim, Kureyşli kardeşime birşey oldu, dedi. Ne oldu anlat dedim. Bizimle oynarken birisi gelip Onu aramızdan aldı ve bir dağın tepesine çıkardı. Bıçakla karnını yardı, dedi. Kocam Ebû Züveyb ile birlikde koşarak o dağa çıkdık. Bir de baktık ki, Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzü kızarmışdı ve gök yüzüne doğru bakıyordu. Hemen yanına oturup alnından öpdüm ve ey cânım yavrum sana ne oldu. Sana bunu yapan kimdir, dedim. Şöyle anlattı: Kardeşlerimle oynuyordum. Üç kişi geldi. Birinin elinde gümüşden bir ibrik, birinin elinde içi karla dolu zümrüd bir leğen vardı. Beni kardeşlerimin arasından alıp dağın üzerine çıkardılar. Onlardan biri beni tam bir lutf ile okşadı ve göğsümü göbeğime kadar yardı. Ben bakıyordum ve hiç acı duymuyordum. Elini göğsüme sokup, yüreğimi çıkardı ve yardı. İçinden bir parça uyuşmuş siyâh kan çıkarıp atdı. Sonra dedi ki, bu senin vücûdunda şeytânın te’sîr edeceği bir parça idi. Allahü teâlânın emriyle çıkarıp, şeytânın şerrinden ve mekrinden emîn olasın diye seni ondan temizledik, dediler. Sonra yüreğimi yerine koydu. Ben seyrediyordum. Üçüncü kişi geldi. Onlara siz çekilin, işinizi temâmladınız, dedi. O kimse yanıma yaklaşp elini göğsümün üzerine koydu. O ânda göğsümdeki yara kapanıp iyileşdi. Yanındakilerden birine bunu, ümmetinden on kişi ile tartınız dedi. Tartdılar, ben ağır geldim. Yüz kişiyle tartınız dedi. Tartdılar, ben ağır geldim. Bin kişiyle tartın dedi. Tartdılar. Yine ben ağır geldim. Bunun üzerine, Onu bırakınız. Bütün ümmetiyle tartsanız ağır gelir, dedi. Sonra elimden tutarak beni oturtdu. Üçü de başımdan ve alnımdan

öpdüler ve ey Allâhü teâlânın Habîbi, korkma. Bir bilsen sana ne se'âdetler ve ihsânlar verilmiştir, dediler ve havâda uçup gökün ortasından içeri girdiler. İsterseniz size içeri girdikleri yeri göstereyim, dedi.

● Yine Halîme hâtun anlatmıştır: Muhammedden “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüğüm hâlleri halka anlatıyordum. Bana bu çocuğu bir kâhine götür, belki cinnîlerin te'sîrinde kalmıştır, dediler. Bunun üzerine Onu bir kâhine götürdüm. Onda gördüğüm hâlleri temâmen anlattım. Kâhin bunları dinleyince, hemen yerinden kalkıp: Ey arablar! Geliniz, başınıza bir belâ gelmek üzeredir. Ona şimdiden engel olunuz! Bu çocuğu öldürünüz. Eğer öldürmezseniz, büyüünce dîninizi bırakın deyip, sizi hiç işitmediğiniz ve tasavvur etmediğiniz bir dîne da'vet edecek diye bağırmağa başladı. Bu sözleri duyunca, Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” elinden tutup çekdim. Kâhine asıl seni bir kâhine götürmek lâzım. Sen delirmişsin. Eğer böyle saçma sapan konuşacağını bilseydim, sana aslâ gelmezdim. Ben oğlumu öldürtmem, ama seni öldürmek gerekir, dedim. Sonra Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” alıp evime döndüm.

● Halîme hâtun şöyle demiştir: Bu hâdiselerden sonra çok korkmaya başladım. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeye götürüp, emâneti teslim etmek istedim. Mekkeye doğru yola çıkmak üzere iken bir nidâ işitdim, şöyle diyordu: Ey Mekke vâdisi, sana âfiyet olsun. Bundan sonra, yakîn nûru ve dînin cemâli, kemâli ikbâl ve Allâhü teâlânın sevgilisi sana dönecektir. Sonra merkebe binip Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeye ulaştırdım. Bir topluluk gördüm. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” onların yanına bıraktım. Ba'zı mühim işlerimi yapmaya gitdim. Âniden kulağıma korkulu bir ses geldi. Acele geri döndüm. Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bıraktığım yerde bulamadım. Yanına bıraktığım kimselere sordum. Nereye gittiğini söylemediler. Ağlayıp feryâd ederek, âh Muhammed! Vah Muhammed diyordum. Âniden karşıma za'îf, ince uzun boylu bir ihtiyâr çık-

dı. Sana Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” nerede olduğunu bilen bir kimseyi söyleyeyim, dedi. Kimdir deyince, şu hubel putudur dedi. Bunun üzerine o kimseye kızarak, sen Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduğu gece hubel putunun ve diğer putların yere yıkıldığını bilmiyormusun, dedim. O kimse bana sen delirmişsin. Ben hu bele varıp yalvarayım da, senin oğlunu geri versin, dedi. Sonra hubelin etrâfında dönüp başını öpdü ve putu medh ederek, bu kadının oğlu Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” kaybolmuş dedi. Yaşlı kimse hubel putunun yanında Muhammed ismini söyler söylemez, hubel ve diğer putlar yüzüstü yere yıkıldılar. Ey ihtiyâr, biz Muhammedin elinde kırılacağız diye bir ses geldi. O ihtiyâr titreyerek ve ağlayarak putların yanından ayrıldı. Bana, ey Benî Sa’dlı kadın, senin oğlunun sâhibi vardır. Onu kaybolmaktan korkur, hiç üzülme, dedi.

Halîme hâtun sözlerine devâm ederek şöyle anlatmıştır: Bu haberin Abdülmuttalibe ulaşmasından korktum. Hemen gidip kendim durumu bildirdim. Bu iş Kureyşlilerin bir hilesidir diyerek kılıcını çekti ve ey Kureyş kabîlesi diye bağırarak onları yanına çağırıldı. Yanına toplandılar. Onlara durumu anlattı. Her birisi bir tarafa gidip, Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” aramaya başladı. Hiçbiri bulamadı. Abdülmuttalib ise Kâ’beye gidip, yedi kerre tavâf ettikten sonra: Yâ Rabbî! Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bize geri ver diye münâcâtda bulunarak, şu ma’nâda bir şi’r okudu:

***Yâ Rabbî! Kavuşdur beni Muhammedime,
Döndür Onu bana, o sağ kolum yerinde.
Muhammedim kayboldu bilinmiyor hiç yeri,
Zarar gelirse Ona helâk et kavmimi.***

Bunları söyledikten sonra, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” Tihâme vâdîsinde falan ağacın altındadır diye bir ses işitti. Derhâl o vâdîye doğru yola çıktı. Yolda Varaka bin Nevfel ile karşılaştı. Birlikde Tihâme vâdîsine gitti-

ler. Vâdiye vardıklarında, Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bir ağacın altında ağacın dallarıyla ve yapraklarıyla oynar hâlde buldular. Abdülmuttalib yanına yaklaşıp: Ey evlâdım sen kimsin? dedi. Muhammed bin Abdüllah bin Abdülmuttalibim diye cevâb verdi. Bunun üzerine Abdülmuttalib, ben senin deden olurum, dedi. Sonra Onu Mekkeye getirdiler. Süt annesi Halîme hâtuna çok ikrâmda bulunup, kıymetli hediyeler vererek, kabîlesine gönderdiler. Abbâs “radıyallahü anh”, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” medh etmek için yazdığı ba’zı şi’rlerinde bu hâdiseden şöyle bahsetmiştir:

***Yapraklar altında korunduğun gibi sen,
Bundan önce de gölgeliklerde hoş idin sen.***

● Abbâs “radıyallahü anh” Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” demiştir ki; sen beni beşikde iken islâma çağırıydın kabûl ederdim. Sen beşikde yatarken ay ile konuşurdun. Parmağınla her ne tarafa işâret etsen, ay o tarafa meyl ederdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: “Ben ay ile, o da benimle konuşurduk. Beni ağlamakdan men’ ederdi. Ayın arş altında secde edişinin sesini işitirdim.”

● Muhammed Mustafâyı “aleyhisselâm” annesi Âmine hâtun, Medîne’de bulunan dayıları Neccâroğullarının yanına götürdü. Ümmi Eymen de onlarla birlikde idi. Bir ay orada kaldılar. Nitekim Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince, dahâ önce orada bir ay kaldığında geçen hâdiseleri hâtırladılar ve buyurdular ki: Bir yehûdî bana dâimâ bakardı. Bir gün beni yalnız bulup adın nedir, dedi. Ahmeddir, dedim. Sırtıma bakdı ve kendi kendine şöyle dedi: Bu ümmetin Peygamberidir. Sonra dayılarımın yanına geldi ve onlara da böyle söyledi. Annem bu sözleri işitince korktu ve Medîneden ayrıldık. Ümmi Eymen de şöyle anlatmıştır: Medîne’de bulunduğumuz sırada, bir gün öğle vaktinde iki yehûdî bulunduğumuz yere gelip; Ahmedi dışarı çıkarınız dediler. Çıkardık. Ona bakdılar ve bilhâssa sırtına

çok bakıp düşündüler. Sonra birbirlerine, bu ümmetin Peygamberidir. Bu Medîne şehri bunun hicret edeceği yerdir. Bu şehirde savaşların olmasına az kaldı, dediler.

● Medîneden Mekkeye dönerlerken Ebvâ denilen yerde, hazret-i Âmine hastalandı. Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” annesinin başı ucunda oturmuşdu. Bir ara hazret-i Âmine kendinden geçdi. Bir müddet sonra kendine geldi. Oğlu Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” mu bârek yüzüne bakdı ve birkaç beyt okudu. Şu beytler onlardandır:

***Yüce Allah bereketler versin sana,
Eğer doğru çıkarsa gördüğüm rü'yâ.
Sen peygamber olacaksın insanlara,
Celîl ve kerîm olan Allah katında.***

Hazret-i Âmine bu şi'ri okuduktan sonra şöyle dedi: Yaşayan herkes ölecektir. Yeni olan herşey eskiyecektir. Eğer ben ölürsem gam yimem. Adım âlemde dâimâ anılır. Çünkü, böyle pâk ve mubârek bir evlâd yâdigâr bıraktım. Hazret-i Âmine vefât edince, cinnilerin ağlama sesleri işitildi ve ta'ziye için şu beytleri okuyorlardı:

***Ağlasın iffetli genç kızlar Âmineye,
Anne olmakla şereflendi, Peygambere.
Abdüllahın zevcesi, yakınıdır hem de,
Vakârlı hem sâhib-i minber Medînede.***

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduktan sonra, Seyf ibni Zilyezen, Habeşistanı aldı. Abdülmuttalib, Veheb bin Abdi Menâf ve Kureyş kabîlesinin diğer ileri gelenleri Zilyezeni tebrîk için Yemene gittiler. Müsâade alıp içeri girdiklerinde, Abdülmuttalib pâdişâhın yakınına oturdu. Konuşmak için izn istedi ve gâyet fâsih bir ifâde ile pâdişâhı tebrîk etdi. Düâlar yaptı ve medhiyede bulundu. Bu durum pâdişâhın çok hoşuna gitdi ve sen kimsin diye sordu. Abdülmuttalib de ben Hâşimoğullarıdanım dedi. Şâh dahâ çok ikrâm edip, onu yanına oturtdu ve Kureyş kabîle-

sinin diğer ileri gelenlerine de çok ikrâm ve iltifâtda bulundu. Sonra onları misâfirhâneye yerleşdirip, son derece ikrâm ve iyilikde bulundu. Bir ay misâfir kaldılar. Ne yanlarına uğradılar, ne gitmeleri için izin verdiler. Bir aydan sonra pâdişâh bir kimse gönderip, Abdülmuttalibi odasına çağırtdı. Ona şöyle dedi: Ey Abdülmuttalib! Sana bir sırrımı söyleyeceğim. Senden başkasına bu sırrımı söylemem. Çünkü sen, bir cevherin kaynağısın. Seni bundan haberdâr edeyim. Bu sırrı vakti gelinceye kadar saklı tut. Allahü teâlâ bu sırrı vakti gelince bütün âleme açıkca gösterir. Haberin olsun ki, hazînemde kendim için husûsî olarak sakladığım bir kitâbda, bir hayırlı haber ve mu'teber bir şey okudum. Bu iş sana ve bütün mahlûkâta fâideli, umûmî ve tam bir ni'met olacaktır. Bu müjde şöyledir: Mekkede bir erkek çocuk doğmuşdur ve yâ doğması yaklaşmışdır. Onun adı Muhammeddir "sallallahü aleyhi ve sellem". Babası ve annesi vefât etmişlerdir. Onu dedesi ve amcası himâye edeceklerdir. Allahü teâlâ Ona peygamberlik verecek ve halkı Hakka da'vet edecekdir. Ona dost olanlar azîz ve mansûr olurlar. Düşmânlık edenler zelîl ve hakîr olurlar. Allahü teâlâ bizi Ona tâbi' ve yardımcı eylesin. Allahü teâlâ O Peygamber vâsıtasıyla küfr ve dalâlet ateşini söndürecek ve tevhîd dînini ortaya çıkaracaktır. Kehânet sona erecek, şeytânlar taşlanacak ve kovulacaktır. Putlar yüzüstü düşecek. O Peygamberin sözü hak ile bâtilü birbirinden ayırıcıdır. Hükmü adâletlidir. Allahü teâlânın râzı olduğu şeyleri yapar ve yapılmasını emr eder. Râzı olmadığu şeylerden sakınır ve sakındırır.

Abdülmuttalib, pâdişâhdan bu sözleri dinleyince, ona düâ ve medhiyede bulundu ve ey melik! Bu sırrı biraz dahâ aç dedi. Bunun üzerine yemîn ederek: Ey Abdülmuttalib, O gelecek Peygamberin dedesi sensin. Bunda aslâ yalan yoktur, dedi. Abdülmuttalib bu sözleri işitince şükr secdesine kapandı. Pâdişâh, başını kaldır ey Abdülmuttalib! Aslın gibi neslin de yüce âleme yol göstericidir. İşin temâm ve maksadın hâsıl oldu. Sonra söylediğimin kim olduğunu anladın mı dedi. Abdülmuttalib şöyle dedi: Evet anladım. Oğlum Ab-

düllahı Vehebin kızı Âmine ile evlendirmişdim. Bir oğlu dünyâya geldi. İsmi Muhammed koydular. Babası ve anesi vefât etdi. Onu ben ve amcası himâye ediyoruz. Seyf ibni Zilyezen Abdülmuttalibe dedi ki: Sana söylediklerim doğrudur. Gönlünü hoş tut. Onun hâlini gizle. Onu yehûdîlerden koru. Onun düşmânıdır. Hak Sübhânehü ve teâlâ Onu, onlara karşı muzaffer kılacaktır. Onlar Ona zarar veremeyeceklerdir. Bu sözleri seninle buraya gelen yol arkadaşlarına söyleme. Onların hîlesinden emîn değilim. Allahü teâlâ korusun, Onu öldürmek kasdıyla bir tuzak kurarlar. Elbette bunlar veyâ bunların oğulları Ona düşmânlık edecekler, belki savaşacaklardır. Fekat Hak Sübhânehü ve teâlâ senin torununu onların hepsine karşı gâlib edecektir. Eğer ömrümün yeteceğini bilseydim, bütün ordularımı Medîneye toplardım. Orayı kendime şehr seçerdim. Ona yardım etmekle şereflenirdim. Çünkü, kitâblarımızda Onun Medîneye yerleşeceği, ya'nî yerinin Medîne olduğu bildirilmiştir. İşleri orada yapacak, yardımcıları oradan olacak. Defn edileceği yer orası olacaktır. Şimdi Ona bir zarar gelmesinden korkmasaydım, bütün Arabistan halkını Ona tâbi' olmaya ve îmân etmeye çağırırdım. Bu emâneti sana bırakıyorum. Bu husûsda bir kusûr etmeyesin.

Sonra pâdişâh misâfirlerinin herbirine onar köle ve onar câriye, kırk parça kumaş, yüz deve, beş rıtl altın, on rıtl gümüş ve bir ipek kab içi dolusu anber hediye etti. Abdülmuttalibe dahâ çok verdi. Gelecek sene tekrâr geliniz dedi. Fekat pâdişâh Seyf ibni Zilyezen o sene vefât etdi. Abdülmuttalib Kureyşlilere şöyle dedi: Bana çok verdi diye hased etmeyiniz. Zîrâ pâdişâhın verdiklerinin temâmı bana ve benim oğullarımdan olacak şerefe nisbetle çok azdır. Abdülmuttalibe o şeref nedir diye sordular. Fekat o bunu gizli tuttu.

● Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini müjdeleyen hâdiselerden biri de şöyledir: Bir gün çocuklarla oynarken, Müdleç oğullarından bir gurub Onu gördü. Yanlarına çağırdılar ve ayağına bakıp hayli ze-

mân durdular. Sonra Abdülmuttalibin yanına uğradılar. Muhammed aleyhisselâmi onun yanında gördüler. Bu çocuk kimdir, diye sordular. Abdülmuttalib oğlumdur, dedi. Bunun üzerine biz bunun ayağı kadar makâm-ı İbrâhîmde olanların ayağına benzer ayak görmedik. Aman bu çocuğu iyi muhâfaza et, dediler.

● Bir gün Abdülmuttalib Hicre, Kâ'benin yanında oturuyordu. Yanında yakın dostu Buhayra üsküf de vardı. Üsküf Abdülmuttalibe dedi ki: Biz kitâblarımızda okuduk ki, İsmâ'îl aleyhisselâm neslinden henüz teşrîf etmiyen bir Peygamber kalmışdır ki, o da yakında gelecektir. Zan ediyorum ki doğmuşdur. Onun sıfatları şöyle şöyledir diye sayarken, hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” çıkageldi. Üsküf Ona dikkatle bakdı. Gözünü ve sırtını dikkatle inceledi. Sonra, benim geleceğini söylediğim Peygamber budur. Bu kimin oğludur, diye sordu. Abdülmuttalib, benim oğlumdur, dedi. Bunun üzerine üsküf bunun babasının hayâtda olmaması lâzım, dedi. Abdülmuttalib bu benim oğlumun oğludur. Annesi buna hâmile iken babası vefât etdi, dedi. Sonra Abdülmuttalib, oğullarına dönerek, kardeşinizin oğluna dikkat ediniz, işitiyor musunuz. Onun için ne diyorlar, dedi.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” yedi yaşında iken şiddetli bir göz ağrısına tutuldu. Ne kadar ilâc yapıldırsa da fâide vermedi. Sonunda Abdülmuttalibe, Uk-kaz panayırında bir râhib var, göz için ilâc yapıyor dediler. Abdülmuttalib, hazret-i Habîb-i Ekremi “sallallahü aleyhi ve sellem” o râhibe götürdü. Râhibin bulunduğu kilisenin kapısını kapalı buldular. Açdırmak için bağırdılar. Cevâb gelmedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile aşığı indiler. O ânda kilise sallanmaya başladı. Abdülmuttalib kilise üstümüze yıkılacak diye korkdu. Râhib içerden koşarak geldi ve ey Abdülmuttalib, şu bir gerçektir ki, bu çocuk bu ümmetin Nebîsidir. Eğer dışarı çıkmasaydım bu kilise üzerime yıkılırdı. Bunu götür ve dikkatle koru. Çünkü ba'zı ehl-i kitâbdan buna zarar erişebilir, dedi. Sonra

göz ağrısı için yaptığı ilâclardan verdi.

● İbni Abbâs “radyallahü anh” şöyle rivâyet etmiştir: Kâ’benin yanına Abdülmuttalib için bir minder koyarlar idi. Abdülmuttalibe hürmeti ve saygısından dolayı kimse o minderin üzerine oturmazdı. Oğulları etrâfında otururlardı. Abdülmuttalib de o minderin üzerine otururdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çocukluğunda bir gün o minderin üzerine oturmak istedi. Amcaları mâni’ oldular. Abdülmuttalib onlara (o yavrucuğuma dokunmayın. İsteddiği yere otursun. Vallahi Onun şânı çok yüce olacaktır. Görüyorum ki, bir gün gelecek, o sizin seyyidiniz, efendiniz olacak. Onun alınında bir nûr görüyorum ki o nûr serverlik, ya’nî peygamberlik nûrudur) dedi. Sonra oğullarından Abdullah ile aynı anneden olan Ebû Tâlibe döndü ve bu oğlumun önünde büyük işler vardır, Onu gözetiniz dedi. Dedesi Abdülmuttalib Onu boynunda taşır ve Kâ’beyi tavâf ederdi. Putları sevmediğini bildiği için, tavâf ederken onlara yaklaştırmazdı. Abdülmuttalib seksen iki yaşında ve bir rivâyete göre de yüzon yaşında vefât etdi. Ebû Tâlib, babasının vasıyyeti üzerine hazret-i Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” himâyesine alıp, yanında barındırdı. Onunla çok iyi ilgilenmesi meşhûrdur.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” dedesi Abdülmuttalibin yanında kalıyor idi. O vefât edince amcası Ebû Tâlibin yanında kaldı. Bu sırada sekiz yaşında idi. Ebû Tâlib Onu çok severdi. Ebû Tâlibin âilesi, birlikte veyâ ayrı ayrı yemek yidiklerinde doymazlardı. Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” ile birlikte yidikleri zemân doyarlardı. Ebû Tâlib, âile fertlerine yemek verdiği zemân, onlara sabr edin, bekleyin, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” sofraya otursun, derdi. Çünkü, O onlarla birlikte yemeğe başlayınca, hepsi az bir yemekle doyarlardı ve Onun bereketiyle yemek artardı. Meselâ bir içimlik süt olsaydı, önce Muhammed aleyhisselâm içerdi. Sonra onlara verirdi. Hepsi süde kanardı. Ebû Tâlib Ona, ey oğul! Sen çok mubâreksin, derdi.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” her sabâh uykudan uyanınca, yüzünden nûr yayılırdı. Ebû Tâlibin oğulları Onun yüzünün nûru ile şereflenirlerdi. Hepsinin saçları karışık, kirpikleri yapışmış vaziyette olurdu. Muhammedin “aleyhisselâm” uyanınca, misk kokulu saçları taranmış ve cihânı gören gözleri sürmelenmiş hâlde görürlerdi.

● İmâm-ı Abdürrahmân Cevzî hazretleri (**Kitâbü'l-vefâ fi fadâil-il Mustafâ**) adlı kitâbında şöyle bildirmiştir: Hazret-i Habîb-i Ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” on yaşında iken amcası Zübeyr ile bir sefere çıktı. Bir dereye vardıklarında, orada erkek bir deve gördüler. Kimseyi dereden geçirmiyordu. Kervândakiler dönmek istediler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ben bu husûsda işinizi hâllederim, buyurdu. Sonra ileriye doğru yürüdü. Deve, Habîb-i Ekrem hazretlerini görünce yere yatdı. Hazret-i Resûlullah kendi devesinden inip, onun üzerine bindi. Onu sürüp oradan uzaklaştırdı. Kervândakiler dereyi geçtikten sonra, üzerinden inip salıverdi ve kendi devesine bindi. Seferden dönüşlerinde yine bir dereye rastladılar. Bu derenin suyundan geçemediler. Kervândakiler durdular. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hepiniz beni ta’kîb ediniz, buyurdu. Sonra kendisi önden yürüdü. O sırada Allahü teâlâ azze ve celle o derenin suyunu kurutdu. Hepsi râhatca geçdiler. Mekkeye vardıklarında Kureyş arasında bu hâdiseleri anlatdılar. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” şâ-nı çok yüce olacaktır, dediler.

● Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” on iki yaşında idi. Bir gün amcası Ebû Tâlib Şâma sefere çıkacaktı. Hazret-i Resûlullah amcasının ayrılığı ağır geldi. Ey amca, beni burada kime bırakıp gideceksin. Annem yok, babam yok, dedi. Ebû Tâlib bu sözlerden çok duygulandı ve Onu da yanında Şâm seferine götürmeye karar verdi. Kardeşleri bu henüz çocukdur, sefere tâkat getiremez, dediler. Bunun üzerine Ebû Tâlib endişeye düşdü. Bir gün hazret-i Resûlü “sallallahü aleyhi ve sellem” ağlarken gördü. Niçin

ağlıyorsun diye sordu. Cevâb vermedi. Benden ayrı kalacağın için mi ağlıyorsun deyince, evet diye cevâb verdi. Bunun üzerine Ebû Tâlib yemîn edip bundan sonra senden hiç ayrılmayacağım dedi. Onu da yanına alıp, Şâm seferine çıktdı. Onu kendi cânından dahâ çok gözetip, dâimâ dikkatle himâye etdi. Şâm topraklarında Busrâ denilen bir yere ulaşılar. Orada Bahîra adında bir râhib vardı. O zemân nasârânın [hristiyanların] en âlimiydi. Dahâ önce o kâfile nice kerreler yanına uğramışdı. Fekat hiç iltifât etmemişdi. O sene Ebû Tâlibin kâfilesi yaklaşınca, o kâfileden bir şahsı beyâz bir bulutun gölgelediğini ve O nereye gitse, bulutun Onu ta’kîb etdiğini gördü. Kervân bir ağacın altına konaklayınca, bulut da ağacın üzerinde durdu. Ağacın dalları gölgelemek için başı üzerine meyl ediyordu. Bahîra bu âlâmetleri görünce, hemen bir sofrâ hâzırlatdı. Kâfileyi yemeğe da’vet etdi. Kâfiledekiler gelince, Bahîra aralarında görmek istediği kimseyi bulamayınca, büyük olsun küçük olsun, sizden gelmeyen, geride kalan kimse var mı diye sordu. Herkes geldi. Sâdece küçük bir çocuğu eşyâlarımızın yanında bıraktık dediler. Bahîra onu da buraya getirin, dedi. Hâris bin Abdülmuttalib bu sözü işitince, yemîn ederek, Muhammed bin Abdüllahı konakladığımız yerde bırakıp, bizim burada yemek yimemiz kerem ve mürüvvete sığmaz, dedi. Bahîra, Muhammed ismini duyunca, Onun getirilmesinde dahâ çok acele etdi. Hâris Onu getirmeye gitdi. Bahîra bir de bakdı ki o ağacın altından ayrılınca, üzerinde Onu gölgeleyen beyâz bulut da Onunla birlikte hareket etdi. Yanlarına yaklaşınca, Bahîra kalkıp tam bir hurmet ve saygı ile Onu karşıladı ve dikkatli dikkatli Ona bakmaya başladı. Önceki mukaddes kitâblarda okuduğu âlâmetleri tek tek Onun üzerinde gördü. Yemek yinip herkes bir tarafa çekilince, Bahîra hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem”: Sana ne sorarsam Lât ve Uzza hakkı için doğru söyle deyip, arabaları taklîd ederek yemîn verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Bana Lât ve Uzza adına yemîn verme. Ben onlara buğz etdiğim kadar, hiçbir şeye buğz etmem, dedi. Bunun üzerine Bahîra, Allah hakkı için soracağım herşeye

doğru cevâb veresin, dedi. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” her ne dilersen sor, dedi. Bahîra Ona uykusundan, uyanık iken olan hâllerinden ve diğer hâllerinden sordu. Birer birer cevâb verdi. Bu cevâbların hepsini bildiklerine uygun buldu. Sonra nübüvvet mührünü görmek istedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sırtını açmadı. Ebû Tâlib, ey oğul. Ne olur aç, göster deyince, açdı. Bahîra mukaddes kitâblarda okuduğu gibi nübüvvet mührünü görünce, hemen öpdü. Sonra bir taraftan ağladı. Bir taraftan da Ebû Tâlibe bu çocuk senin neyin olur, dedi. Ebû Tâlib oğlumdur deyince, oğlun olmaması îcâb eder. Çünkü, bu çocuğun babası ve annesi vefât etmiş olması lâzımdır. Bunun üzerine kardeşimin oğludur deyince, Bahîra şimdi doğru söyledin, dedi. Sonra: Bu çocuğun gözlerindeki kırmızılık hiç kaybolur mu? diye sordu. Ebû Tâlib hâyır kaybolmaz, dedi. Sonra Bahîra Ebû Tâlibe, kardeşinin oğlu bu çocuk, bu ümmetin Peygamberi olacaktır. Bunu çabuk kendi memleketine geri götür. Onu yehûdilerden koru. Eğer benim anladığım gibi onlar da hâlini anlarılarsa, bu çocuğa bir zarar verebilirler. Bizim üzerimizde bununla alâkalı olarak çok ahd ve misâk vardır, dedi. Ebû Tâlib, o ahd ve misâki sizden kim bildirmişdir, dedi. Bahîra tebessüm ederek, Allahü teâlâ İsâ aleyhisselâma gönderdiği kitâbda bildirmişdir, dedi. Ebû Tâlib o seferden Mekkeye döndükden sonra, Onu bir dahâ sefere götürmedi. Sefere gideceği zemân, ayrılığı sebebiyle Onun üzüleceğini anlarsa, gitmekten vazgeçerdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yirmibeş yaşında idi. Hazret-i Hadîce ile henüz evlenmemiş idi. Hazret-i Hadîcenin kölesi Meysere ile birlikde Şâm seferine çıkdı. Busraya varınca, Nastura adında bir râhibin bulunduğu yerin yakınında bir ağacın altında konakladılar. Nastura Meysereyi tanıdı. Ey Meysere! Bu ağacın altında oturan kimdir, dedi. Meysere, o, Kureyşin eşrâfından ve Hâşimoğullarının ileri gelenlerinden bir kimsedir, dedi. Nastura dedi ki: Hakîkat şudur ki, bu ağacın altında Peygamberlerden başkası konak-

lamamıştır. Onun gözlerinde hastalık sebebiyle olmayan bir kırmızılık var mıdır diye sordu. Meysere evet vardır deyince, O âhır zemân Peygamberidir ve Hâtem-ül-enbiyâdır. Ne olaydı, Onun peygamberliği zemânına kadar yaşasaydım ve islâma girip Ona tâbî' olsaydım, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Meysere ile Şâm seferine çıktı. Bu seferde alış-veriş yaptığı bir kimseyle aralarında anlaşmazlık çıktı. O kimse doğru söylüyorsa Lât ve Uzzaya and iç dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ben Lât ve Uzza adına aslâ yemîn etmem. Bana göre onlardan dahâ kötü şey yoktur, buyurdu. Bunun üzerine o şahs, sen Harem ehlinde misin diye sorunca, evet buyurdu. O şahs Meysere ile tenhâ bir yerde iken, ona vallahi senin bu yol arkadaşın Hak Sübhânehü ve teâlânın Peygamberidir. O Hâtem-ül-enbiyâdır. Meysere bu sözleri duyunca, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” hürmetini ve ikrâmını artırdı. Ona hizmette çok dikkatli davrandı.

● Şâm seferinden dönüşte, Merrüzzahrâna geldiler. Kervânda hazret-i Ebû Bekr-i Sıddık da vardı. Meysereye kervânın dönüşünü müjdelemek için Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hadîceye gönder dedi. Meysere kabûl edip, hazret-i Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderdi. Kâfilede Ebû Cehl de vardı. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” yaşı küçüktür. Başka birisini gönderelim, dedi. Meysere, yaşı küçük ama çok akıldır, dedi. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” müjdecisi olarak gitmek üzere yola çıktı. Bir müddet gitdikden sonra, deve üzerinde uyudu. Deve yoldan çıktı. Allahü teâlâ Cebrâîl aleyhisselâma devenin yularından tutup, doğru yola çek. Üç günlük yolu bir günde kat'yle diye emir buyurdu. Cebrâîl aleyhisselâm da öyle yaptı. Bu ma'nâda Allahü teâlâ [Duhâ sûresi 7.ci âyetinde meâlen] **(Seni şaşırma bulup, doğru yola erişdirmemi)** buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o gün Meyserenin mektûbunu hazret-i Hadîceye ulaştırdı. Aynı gün tekrâr geri döndü. Kervâna yaklaşınca Ebû Cehl uzaktan görüp, sevindi. Ey Meysere benim sözü-

mü dinlemedin. İşte Muhammed, yolu şaşırıp geri dönmüş, dedi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve Meysere üzöldüler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kervâna ulaşır, hazret-i Hadîcenin mektûbunu Meysereye verdi. Meysere sevinerek Ebû Cehle, anlaşıldı ki, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” şaşırmamış, sen şaşırmışsın, dedi. Ebû Cehl utanıp rezil oldu. Ben Onun üç günlük yolu bir günde gitdiğine ve bu mektûba inanmıyorum. Bu mümkün değildir, dedi. Kendi kölemi göndereceğim diyerek kölesini gönderdi. Sonunda doğru olduğunu öğrenince, çok mahcûb oldu, üzüntüsü iyice arttı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hadîce ile nikâhlanırken, Mudâr kabîlesinin reîsleri ve Hâşimoğullarının ileri gelenleri de var idi. Burada, Ebû Tâlib övünerek şöyle bir hutbe okudu: “Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, bizi hazret-i İbrâhîmin zürriyyetinden ve hazret-i İsmâ’îlin neslinden eyledi. Bizi Mead ve Mudar soyundan eyledi. Bizi Beytinin ve Haremin muhâfızları yaptı. Hareminin işlerine de hizmetci eyledi. Bize hac edilen, ziyâret edilen bir beyt (Kâ’beyi) ihsân eyledi. Yine bize içine girildiğinde emîn olunan bir Harem ihsân etdi. Bizi insanlara hâkim kıldı. Şübhesiz ki kardeşimin oğlu Muhammed, bütün Kureyş gençlerinden dahâ üstündür. Vallahi bundan sonra Onun için büyük haberler ve mühim işler vardır.

● Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini müjdeleyenlerden biri de Kus bin Sa’îde-tül Eyâdîdir. Bir def’asında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna, İyâd kabîlesinden bir hey’et geldi. Onlara hanginiz Kus bin Sa’îdeye ulaşmıştır ve onu bilir diye, sordu. Yâ Resûlallah, hepimiz onu biliriz dediler. Hâli nice oldu diye sorunca da, vefât etdi, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Sanki dün gece gibi hâtırlıyorum. Ukaz panayırında bir kızıl tüylü deve üzerine binip va’z eylerdi. Hoş nasihatlar yapar, Hak Sübhânehü ve teâlânın bir olduğunu ve Ona îmân etmeye çağırırdı. Birçok beytler okurdu. Hâtırlamıyorum. Bu sırada bir ki-

şi, yâ Resûlallah, ben o beytleri Kus bin Sa'ideden işitmişdim. Müsâade ederseniz okuyayım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "**Şi'r, güzeli güzel, çirkini de çirkin olan bir sözdür**" buyurdu ve izin verdi. O kimse Kus bin Sa'idenin şöyle söylediğini işitdim, diyerek şi'ri okudu. Şi'rin ma'nâsı şöyledir: "Önce gelip geçenlerde bize ibret alacak şey çoktur. Ölüm ırmağının girecek yerleri var ama, çıkacak yeri yoktur. Büyük küçük hep göçüp gidiyor. Giden geri gelmiyor. Kat'iyyetle anladım ki, herkesin başına gelen benim de başıma gelecek, ben de öleceğim."

Bundan sonra, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" oradakilere, kim bize Kus bin Sa'idenin îmânının alâmetlerinden dahâ başka şeyler söyleyecek buyurdu. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda bulunan hey'etden bir kişi şöyle anlattı: Yâ Resûlallah! Bir gün memleketimizde bir dağa çıkmışdım. Bir dereye sayısız hayvân ve kuş toplanmışdı. Kus bin Sa'ide bir çeşmenin başında elinde asâsiyla durmuş. Yeri göğü yaratan Allah hakkı için, kuvvetlilerin za'îflerden önce su içmesine müsâade etmem. Önce za'îfler, sonra kuvvetliler su içeceklerdir, diyordu. Seni insanlara peygamber olarak gönderen yüce Allaha yemîn ederim ki, gözlerimle şöyle gördüm: O hayvânların ve kuşların kuvvetlileri za'îfler su içinceye kadar bir tarafa çekilip beklediler. Sonra kuvvetliler su içdiler. Hayvanlar ve kuşlar Kus bin Sa'idenin yanından gitdikden sonra, yanına yaklaştım. Bakdım ki iki kabr arasında durmuş nemâz kılıyordu. Bu kıldığın ne nemâzıdır dedim. Arablar bunu bilmez. Bu öyle bir nemâzdır ki, göklerin ve yerin yaratana için kılarım dedi. Lât ve Uzadan başka ilâh var mıdır? dedim. Ben böyle deyince titredim ve rengi değişti ve: Benden uzak dur! Şübhesiz ki göklerin ilâhı vardır. Onun şânı yücedir. Bütün mahlûkâtı O yaratdı ve onları tertîb etdi. Güneşi aydınlatıcı, ayı nûrlandırıcı ve yıldızları zînet kıldı, dedi. Sonra ona, neden Allahü teâlâyâ bu iki kabr arasında ibâdet ediyorsun diye sordum. Bu iki kabrde yatanlar benim dostlarım idiler. Burada ölümden onlara erişen şey bana da erişsin, ben de burada öleyim diye

beklerim, dedi. Sonra şöyle dedi: Yakında size bu taraftan hak erişecek diyerek Mekke tarafını gösterdi. O hak nedir dedim. Lüveyy bin Gâlib neslinden bir kimsedir. Sizi ihlâsa (tevâhîde) da'vet eder, ebedî hayâta ve bitmeyen ni'metlere çağırır. Onun da'vetini kabûl ediniz! Eğer ben Onun zemânına kadar hayâtda kalsaydım, en önce Ona ben îmân ederdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunları anlatan kimseye çok güzel söyledin. Kus bin Sa'îde öyle bir kimsedir ki, Allahü teâlâ Onu kıyâmet gününde yalnız bir ümmet olarak diriltir, buyurdu.

● Şöyle rivâyet edilmiştir: Ensârdan biri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda kalkıp şöyle anlattı: Devemi kaybetmişdim. Aramak için dağlara ve sahrâlara çıktım. Akşam oldu. Gece karanlığında bir korkulu yerde kaldım. Sabâha yakın bir ses işitdim, şöyle diyordu:

***Ey karanlıklarda karar kılıp kalmış kimse,
Şübhesiz, Allah bir Nebî gönderdi Haremde.
O, Benî Hâşimden, vefâlî, kerem sâhibi,
Cennetlerin ebedîliğini müjdeledi.***

Bunları işitince, ne kadar etrâfıma bakdıysam da, sesin sâhibini göremedim ve şöyle dedim:

***Ey karanlıklardan bana seslenen kimse,
Bu sıkıntılı zemânda hoş geldin bize.
Allahü teâlâ hidâyet versin sana,
Söylediğini iyice açıklasana.***

Ben böyle deyince, ansızın yine şöyle diyen bir ses işitdim:

"Nûr zâhir oldu [açığa çıkdı]. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâmi Peygamber olarak ve her bakımdan en üstün olarak gönderdi. Mahlûkâtı abes olarak yaratmayan ve bizi Îsâ aleyhisselâmdan sonra başı boş bırakmayan ve bize kıymet veren, en şerefli ümmet olarak yaratan Allahü teâlâyâ hamd olsun. Muhammed aleyhisselâmi bize gönderdi. O Nebîlerin en üstünüdür. Ona salât ve selâm olsun. Hiç bir top-

luluk, Ona karşı gâlib gelemez” dedi. Sabâh olduğunda sevincimden devemi unutmuşdum. Yola çıkıp yürümeye başladım. Bir yere geldim. Bir de bakdım ki, Kus bin Sa’îde bir ağaç altında oturmuş, elindeki bastonunu bir taşla vurarak cenk şi’ri okuyordu. Yanına yaklaşıp selâm verdim. Selâma cevâb verdi. Orada bir çeşme ve iki kabir ve iki kabrin arasında bir mescid vardı. Yanında iki dâne de aslan vardı. Aslanlar teberrûken kendilerini ona sürerlerdi. Aslanlardan biri oradaki çeşmeye su içmeye giderken, diğeri de peşine düştü. Kus bin Sa’îde elindeki bastonu arkadaki aslana vurup, sen dur, senden önce giden su içip gelsin, sonra da sen git, dedi. Önce giden aslan su içip gelince, beklemekte olan diğeri aslan gidip, su içti. Bu kabirler kimin kabridir diye sordum. Benim iki arkadaşım vardı. Burada benimle birlikte Allahü teâlâyâ ibâdet ederlerdi ve Ona aslâ şirk koşmazlardı. Onlar vefât etdiler. Bu iki kabir onların kabirleridir. Ben de burada onlara kavuşma zemânımı bekliyorum, dedi.

● Zeyd bin Amr ve Varaka bin Nevfel hak din aramak için Musulda bir râhibe gitdiler. Varaka bin Nevfel nasrânî oldu. Zeyd bin Amr nasrânîliği uygun bulmadı ve kabûl etmedi. Oradan ayrılıp yola devâm etdi. Başka bir râhibe uğradı. Râhib nereden geliyorsun diye sorunca, hazret-i İbrâhîmin yapmış olduğu Kâ’beden geliyorum, dedi. Niçin oradan ayrılıp yola çıktın deyince de, hak din aramak için ayrıldım, dedi. Bunun üzerine râhib ona, hemen geri dön, senin aradığın hak din yakında sizin memleketinizde zuhûr edecektir, dedi. Zeyd bin Amr, hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğinin bildirilmesinden önce öldürülmüştür. Allahü teâlânın bir olduğuna, îmâna, kıyâmet gününe dâir çok şi’rleri vardır. Sa’îd bin Zeyd “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Ben ve Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh” Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” Zeyd bin Amrın hâlini sorduk. Buyurdu ki: “O kıyâmet günü tek bir ümmet olarak kalkacaktır”.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğini müjdeleyen hâdiselerden biri de Abd-i Kelâl bin Yegûs

El-Humeyrî kıssasıdır. Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Bir gün Kubâ mescidinde Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile nemâz kılmıştık. Mubârek yüzünü bizden tarafa çevirince, deve üzerinde siyâh sarıklı, kılıç kuşanmış bir köylünün dağdan aşağıya doğru indiğini gördü. Benim gördüğümü siz de görüyor musunuz buyurdu. Biz, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizden dahâ iyi görür ve bilir dedik. Bir köylü dağdan aşağıya doğru geliyor. Abdüllah Hafâkî olması lâzım buyurdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunları söyledikten biraz sonra o köylü mescidin kapısına geldi. Devesini bağladı, yenlerini sıvayarak ve eteğini çekerek Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve selâm verdi. Resûlullah ona, Allahü teâlâ dilini yalan söylemekden, kötülükden korusun, buyurdu. Sonra köylü konuşmak için müsâade istedi.

İzn verilince şöyle anlattı: Yâ Resûlallah! Biz kavmimizden bir cemâ'at ile Hadramuta gidiyorduk. Gece ay ışığında giderken ay batdı. Biz korkulu bir dereye ulaştık ve orada konakladık. Oraya henüz konaklamışdık ki, birden bire bir gürültü kopdu. At kişnemeleri, deve sesleri, kadınların fer-yâdı, çocukların ağlaşma sesleri geliyordu. O sırada bir ses dahâ işitdik, şöyle diyordu: Ey Yemâme kâfilesi. Vallahi kı-yâmet yaklaştı! Bütün putların bâtil olduğunu ve bütün dinlerin hükmsüz kılındığını bildiren bir Peygamber geldi. O Peygambere uyan kimse bahtiyâr olur. Uymayanlar, muhâlefet edenler, bedbaht olurlar. Biz ona, Allahü teâlâ sana rahmet etsin, sen kimsin dedik. Ben Teklân cinnîyim, dedi. Bu gürültüler nedir diye sorduk. Bu gürültüyü çıkaranlar, cinnîlerden bir tâifedir. Kureyş kabîlesinden bir Peygamber gönderildi. Ona îmân etdiler, dedi. Bundan sonra ses kesildi. Sabâh olunca yola çıkıp, çöle doğru yürümeye başladık. Yolculuğumuz sırasında arkadan bir kişiyi kaybetdik. Yol arkadaşlarıma siz durun, bekleyin, ben o kaybolan kimdir bir bakayım dedim. Yedek bir bineğim vardı. Ona bindim, kılıcımı da kuşandım, onu aramaya gitdim. Bir kimseye rastladım.

İhtiyârlıktan beli bükülmüş ve kirpikleri dökülmüş. Bir yeri kazıyordu. Bineğimin ayak seslerini duyunca, başını kaldırıp bakdı. Beni bir heybet kapladı. Kur'ân-ı kerîmden âyetler okuyarak Allahü teâlâyâ sığındım ve çok salevât okudum. Sonra o kimseye; Allahü teâlâ sana merhamet etsin. Biz bir gurub yolcuyuz. Yolumuzu şaşırdık. Yâ bize yol göster veya konaklayacak bir yer göster. Hiç olmazsa içecek su ver, dedim. Benim sizi konaklatacak evim ve çadırım yok. Size içecek südüm ve suyum da yok. Yolunuz karşınızdadır. Falan dağın üzerine çıkın, dedi. Sen kimsin diye sordum. Ben Abd-i Kelâl bin Yegûs El-Humeyrîyim, dedi. Kavmin ne oldu diye sordum. Üçyüz seneden beri onlardan haberdâr değilim. Benî Mâzin kabîlesine geldim. Onların arasında bin-beşyüz yaşında bir ihtiyâr var. Bana burada Âd kavminin kaplanmış bir su ırmağı olduğunu söyledi. Üçyüz senedir burayı kazıyorum. Irmaktan bir nişân bulamadım. Fekat üç dâne levha buldum. Onlar üzerinde neler yazılmış, eğer okuma biliyorsan sana göstereyim, dedi. Bilirim getir göreyim, dedim. Gösterdi. Levhalardan birinde Âd kavminin kötülüklerini bildiren iki beyt yazılı idi. İkinci levhâda Sâlih aleyhisselâmın kavminin zemmi ve deveyi öldürmeleri hakkında iki beyt yazılı idi. Üçüncü levhada da buna benzer şeyler yazılı idi. Sonra elimden tutup beni bir yere götürdü. Orada altından bir taht üzerinde sırt üstü yatmış bir şahsın ölüsü vardı. İki gözünün arasına şöyle bir yazı yazılmışdı: Benim adım, Şeddâd bin Âd. Irem bağları ve imâd sâhibiydim. Bin sene yaşadım. Bin şehir kurdum. Bin kız ve hizmetçiyle yaşadım. Bin kantar altına sâhib oldum. Binlerce askerim vardı. Şarkın ve garbın saltanatına sâhib oldum. Ne dünyâ bana kaldı, ne de ben dünyâda bâkî kaldım. Benden sonra kimse dünyâyâ mağrûr olmasın.

Sonra elimden tutup bir yere dahâ götürdü. Gümüşden bir taht üzerinde sırt üstü yatmış bir kadının ölüsü vardı. Onun alnında şöyle yazılı idi: Ben Şeddâd bin Âdın kız kardeşiyim. Her kim yanıma gelirse, bana ibret nazârıyla baksın. Sonra beni bir taşın yanına götürdü. O taşın altından bir

sahîfe çıkardı. Bunu oku dedi. Onda şöyle yazılı idi: O ay yüzlü Nebî zuhûr edince, azîz ve celîl olan Allahü teâlâyâ da'vet eder. Ona muhâlefet edenleri, beldeler, dağlar ve vâdiler kabûl etmez. O Tihâme topraklarından, Mekkedden çıkacaktır. O bulutlar üzerinde görünen ay gibidir. O doğru sözlüdür. Susması hikmetlidir. Sultânlar Ona boyun eğer. Kapalı şeyler Ona açık olur.

Bundan sonra benden ayrılıp gitmek istedi. Eteğinden tuttum. Görüşüp konuşmamızı nasîb eden Allahü teâlâ hakkı için söyle, ne yirsin, ne içersin, dedim. Benim yiyeceğim şu tepelerin otlarıdır. Suyum yağmur suyudur, dedi. Sonra onunla vedâlaşıp ayrıldım. İki sene Hadramutda kaldım. Geri dönerken o yere yine uğradım. Orası yeşil bir yer olmuş ve bir ırmak akıyordu. Oraya bir de kabr yapılmıştı. Kadınlardan bir topluluk vardı. Onlara Kelâl bin Yegûs ne oldu diye sordum. Vefât etdi, şu kabr onun kabridir, dediler. Kabrinin başında bir taş vardı. O taşın üzerinde şöyle yazılıydı: Âdın kuyusunu bütün gücümle kazmaya başladım. Nihâyet ben de İyâs gibi, o kuyunun dibine ulaşımdım. Bal gibi tatlı ve pek lezzetli olan suyu buldum. O su ile su ihtiyâcımı giderdim. Ancak kuyuyu iyice kazma işini temâmlayamadım. Çünkü, dostlarım bana sıkıntı verdi. Elimde âlet azdı. Taşlar arasında kaldım. Toprakla uğraşmak beni yidi bitirdi.

Bunları anlatınca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ağladı ve buyurdu ki: Allahü teâlâ Abd-i Kelâl bin Yegûsa rahmet eylesin. O kıyâmet gününde tek bir ümmet olarak kalkacaktır. [Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın hilye-i se'âdeti ve güzel ahlâkı, **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbında ve ayrıca mu'cizeleri, fazîletleri, güzel ahlâk ve âdetleri; **(Herkes'e Lâzım Olan İmân)** kitâbında mufassal olarak anlatılmışdır. Lütfen oralardan da okuyunuz!]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğinin bildirilmemesinden hicretine kadar vukû' bulan hâdiseler:

● Hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” Cebrâîlin “aleyhisselâm” gelmesi ve vahy getirmesi yaklaşmışdı. O sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkenin dışına çıktığında, yanından geçtiği her taşdan: “Esselâmü aleyke yâ Resûlallah” diye ses gelirdi. Etrâfına bakınca, kimseyi göremezdi.

(Sahîh-i Buhârî)de şöyle bildirilmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliği bildirilmeden önce sahîh rü'yâlar görürdü. Gördüğü rü'yâlar gündüz aynen çıkarıldı. Sonra yalnızlığı sevmeye başladı. Halkdan uzaklaşıp, çoğu geceleri Hira dağındaki mağarada ibâdet ile geçirirdi. Hazret-i Hadîcenin “radiyallahü anhâ” yanına gelir, birkaç günlük azığını alır giderdi. Ramezân ayında birgün Hira dağındaki mağarada ibâdet ile meşgûl iken, bir kimse geldi. Elinde ipekden bir örtü vardı.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurmuşdur: O kimse bana “Oku” dedi. Ben okuma bilmem dedim. Elindeki örtüyü başımın üzerine koydu. Başımı ve yüzümü örttü. Zan etdim ki öleceğim. Sonra o örtüyü başımdan kaldırdı ve “Oku” dedi. Ben okuma bilmem dedim. Yine önceki gibi, meâl-i şerîfi, **(İnsanı bir kan pıhtısından yaratan Rabbinin adıyla oku! Oku, insana bilmediklerini öğreten ve kalemle yazdıran Rabbin en büyük kerem sâhibidir)** olan Alak sûresinin [1-5] âyet-i kerîmelerini okudu. Sonra geri çekildi. Ondandır işitdiklerim kalbime temâmen yerleşti. Fekat bana mecnûn ve şâir demelerinden korktum. Onları hiç sevmedim. Çok endişelendim. Bu sırada gök tarafından bir ses işitdim. Ey Muhammed! Sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Ben de Cibrîlim, dedi. Semâda nereye baksam onu görüyordum.

Tâ akşam nemâzına kadar bu hâlde hayret içinde kaldım. O vaktde Hadîce, beni aratmak için her tarafa adamlar göndermiş. Onlardan ba'zıları gelip beni buldular. Cebrâîl görünmez oldu. Hadîcenin “radiyallahü anhâ” yanına geldim. Üzerimde hayret hâli ve vücûdumda titreme vardı. Hadîcenin dizine dayandım ve hâlimi anlattım. Kâhin olmaktan korkuyorum dedim. Hadîce “radiyallahü anhâ”, Allahü teâlâ korusun! Allahü teâlâ senin hakkında hayr murâd etmiştir. Ümmîd ediyorum ki sen, bu ümmetin Peygamberi olacaksın, dedi. Sonra hazret-i Hadîce, amcasının oğlu ve eski kitâbları okumuş olan Varaka bin Nevfelin yanına gitdi. Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ahvâlini söyledi. Varaka bin Nevfel anlatılanları dinledikten sonra, nefsim kudretinde olan Allahü teâlâ hakkı için, eğer bu söylediklerin doğru ise, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” bu ümmetin Peygamberidir. Mûsâya “aleyhisselâm” gelen Nâmûs-u Ekber “Cebrâîl aleyhisselâm” ona da gelmiştir. Dahâ sonra Varaka bin Nevfel, Muhammed aleyhisselâmı Kâ'benin yanında gördü ve başından geçenleri bana anlat dedi. O da anlattı. Yemîn ederek dedi ki: Sana gelen Nâmûs-u Ekberdir. O sana ilâhî hükmleri getirecektir. Nitekim, Mûsâya da “aleyhisselâm” getirdi. Sen bu ümmetin Peygamberisin. Sana kavminden elemeler gelecek. Seni memleketinden çıkaracaklar. Bir tâife sana yardım edecektir. Eğer ömrüm vefâ ederse, sana elimle, dilimle, malımla ve canımla yardım ederim! Sonra hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başından öpdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kalbi mutmeîn bir hâlde hazret-i Hadîcenin “radiyallahü anhâ” evine geldi.

● Hâdiselerden biri de Eksem bin Sayfî kıssasıdır: Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini işitince, gidip görmek istedi. Kavmi onun gideceğini duyunca, sen bizim büyüğümüzsün, hafiflik yapma. Kavminden iki kişi gönder, gidip o Resûlün “sallallahü aleyhi ve sellem” ahlâkını, sözlerini, hâllerini görüp gelsinler, dediler. İki kişi gönderdi. Gidip dönünce, Resûlullahın “sallallahü aley-

hi ve sellem” hâllerini birbir anlattılar. Bunun üzerine kavmine şöyle vasiyyet etdi: Ona îmân etmekte önce davranan dünyâda ve âhîretde azîz ve muhterem olur. Kendisi bunları söylediğiden kısa bir süre sonra vefât etdi.

● Hâdiselerden biri de Ümeyye bin Ebî Salt kıssasıdır: Ebû Süfyân şöyle anlatmışdır: Ümeyye bin Ebî Salt Şâmda bana Utbe bin Rebînin hâlini sordu. Anlattım, güzel dedi. Sonra yaşını sordu, söyleyince, ihtiyârlamış. Onun kusûru budur. Böyle söyleme, ihtiyârlık ona şeref ve fazîletten başka bir şey getirmemiştir, dedim. Bunun üzerine, sus da bunun sırrını söyleyeyim diyerek şöyle anlattı: Biz kitâblarımızda okuduk ki, bizim diyârımızdan bir Peygamber gelecektir. Ben şübhesiz o Peygamber ben olsam gerekidir diyordum. İlm ehli olanlarla bu husûsu konuşduk. O Peygamberin Abd-i Menâf oğullarından geleceğini söylediler. Abd-i Menâf oğullarına ne kadar dikkatle bakdıysam da bu işe Utbe bin Rebîden başka uygun birini göremedim. Fekat sen onun yaşını söyledin, yaşı geçmiş. Anladım ki gelecek olan Peygamber o değildir. Çünkü o, kırk yaşını geçmiş ve ona peygamberlik bildirilmemiş. Bu konuşmalardan sonra aradan günler geçdi. Hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirildi. Ben ticâret için Yemen tarafına gitdim. Ümeyye bin Ebî Saltın yanına uğradım ve alay yollu beklediğın Peygamber gönderildi, dedim. Bunun üzerine bana o hak ve gerçek Peygamberdir. Ona tâbî’ ol, dedi. Ben de sen niçin tâbî’ olmazsın, dedim. Dedi ki, kabîlemin kadınlarından utanırım. Onlara dâimâ gelecek olan peygamber ben olacağım derdim. Şimdi benim Abd-i Menâf oğullarından bir kimseye tâbî olduğumu görürlerse kınarlar. Ey Ebû Süfyân! Kendini Onun huzûrunda boynuna ip takılmış bir oğlak gibi kabûl et ve Ona tâbî’ ol. Her ne emr ederse aslâ muhâlefet gösterme, diye tenbîh etdi.

Rivâyet edilmişdir ki, Ümeyye bin Ebî Salt, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Göklerin ve yerlerin nasıl yaratıldığını, Peygamberlerin “aleyhimüsse-lâm” hâllerini bildiren ve Muhammed aleyhisselâmın med-

hiyle biten bir kasîde getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona Tâhâ sûresini okudu. Ümeyye bin Ebî Salt dinleyince, bu insan sözü değildir, dedi. Fekat, benim kardeşlerim vardır, onlar ile, meşveret yapmadan bir iş yapmam, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, sana yazık olur, îmân et müslimân ol, doğru yola gir, buyurdu. Çok çabuk gelirim diyerek devesine bindi ve sür’atle Şâma gitdi. Yolda bir kiliseye uğradı. Orada râhibler vardı. Hâlini onlara anlattı. Râhiblerden biri bahsettiğin zâtı gördün mü, görseñ tanır mısın, diye sorunca, evet gördüm, dedi. Bunun üzerine onu, içinde Peygamberlerin “aleyhimüsse-lâm” resmlerinin bulunduğu bir eve götürdüler. Resmleri birer birer gösterdiler. Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” resmini görünce işte budur, dedi. Râhib, Ümeyyeye dedi ki: Sana yazıklar olsun. Hemen geri dön ve Ona îmân et! O âlemlerin Rabbinin Resûlüdür. Son Peygamberdir, dedi. Ümeyye bin Ebî Salt geri dönüp, Hicâza ulaştı. O sırada Bedr gazâsı yapılmış ve Kureyş kabîlesinin ileri gelenleri ölmüşdü. Ümeyye bunu öğrenince, eğer O Peygamber olsaydı, kendi kavminin ileri gelenlerini öldürmezdi deyip, ölenler için bir mersiye söyledi. Hemen Tâife gitdi. Uzun zemân orada kaldı. Bir gün uyumuşdu. Kız kardeşi de yanında idi. Rü’yâsında evin damının yarılıp iki beyâz kuşun içeri girdiğini gördü. Kuşlardan biri karnının üzerine konup kaftânını açdı. Diğeri öleceğini iştmişdir, dedi. Hâyır, Allahü teâlâ gecinden versin diyerek kaftânını üzerine örttü. Sonra evin damından çıkıp, gitdiler. Evin damında hiç yarık izi kalmadı. Kız kardeşi Ümeyyeyi uyandırdı. Rü’yâsını anlatıp, bana bir haber getirmişler. Fekat bana söylenmesine müsâade edilmemiş dedi. Bundan sonra Tâifden Şâma gitdi. Cefne oğullarının yanına varıp, onları medh etmekle meşgûl oldu. Kuşların dilini bilirdi. Bir gün onlarla şerâb içiyordu. Oradan geçen bir karga ses çıkardı. Ümeyyenin rengi değişti. Sana ne oldu, dediler. Eğer şu karganın garîb sözü doğru ise, şerâb sırası bana gelmeden ben ölü-rüm, dedi. Onun söylediklerinin doğru çıkmaması için şerâb sırasında acele davrandılar. Şerâb sırası Ümeyyenin yanın-

daki kimseye ulaşdığı sırada, Ümeyye bin Ebî Salt yere düşdü. Kaftânını üzerine örtdüler. Bir müddet sonra kaftânını kaldırıp, baktılar ki ölmüş! Ölümünden sonra dilinden bu beytler işitildi:

***Hayât her ne kadar uzun olursa olsun,
Dâimâ bitmeye mahkûmdur, biter en son.
Keşke ben bunu anlamadan dahâ önce,
Keçi otlatan olsaydım, dağ tepesinde.***

● Askalan bin Ebî Avâlim el Humeyrî kıssası: Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğinin bildirilmesinden önce ticâret için Yemene gitmişdim. Askalan bin Ebî Avâlimin evinde misâfir olmuşdum. O çok yaşlı, za’îf, âdetâ kuş yavrusu gibi kalmış bir ihtiyârdı. Her ne zemân Yemene gitsem, onun evinde kalırdım. Her gidişimde bana sizin aranızdan, şeref ve şöhrat sâhibi ve dîninize muhâlefet eden bir kimse çıkdı mı diye sorardı. Ben de hâyır, diye cevâb verirdim. Bir def’asında yine gitmişdim. O son derece za’îflemiş ve kulakları da işitmez olmuşdu. Oğulları ve torunları etrâfında toplanmışlardı. Bana nesebini söyle, dedi. Ben de söyledim. Sana öyle güzel bir müjde vereceğim ki, ticâretten çok iyidir, dedi ve şöyle bildirdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ senin kavminden geçen ay bir Peygamber gönderdi. Onu bütün mahlûkâtdan üstün kıldı ve Ona bir kitâb gönderdi. Putlara tapmaktan men’ eder, dîn-i islâma da’vet eder. Hakka çağırır, bâtıldan sakındırır. O hangi kabîledendir, dedim. Hâşimoğulları kabîlesindedir ve siz Onun dayılarısiniz. Ey Abdürrahmân! Hemen git, Ona tâbi’ ol, doğru söylediğine inan ve yardımcı ol ve benim şu bir kaç beytimi Ona götür, dedi. O beytlerden üçünün ma’nâsı şöyledir:

***Sonsuz ilm sâhibi Allaha inanırım,
Geceyi sabâh ile aydınlatan Allaha inanırım.***

***Şehâdet ederim, Mûsânın Rabbine,
Seni Resûl olarak gönderdiğine.***

***Şefâ'atcim ol Rabbimin huzûrunda,
İyiliğe, kurtuluşa çağrıldığımda!***

İşlerimi çabuk bitirip, Mekkeye döndüm. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” ile karşılaşmış, Humeyrînin söylediklerini anlattım. Evet, Allahü teâlâ Muhammed bin Abdüllahı “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamber olarak gönderdi. Huzûruna git, dedi. O sırada hazret-i Resûl-i Ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hadîcenin evinde idi. Oraya gidip girmek için izin istedim. İzn verildi, içeri girdim. Beni görünce tebessüm edip, iki hayırlı şeyden birini getirdin, buyurdu. Nedir deyince, yâ hediye getirdin veyâ bir kimseden mektûb getirdin, buyurdu. Orada bulunanlara da, biliniz ki, Humeyrî mü'minlerin üstünlerindedir, buyurdu. Sonra ben kelime-i şehâdet söyleyerek müslimân oldum. Humeyrînin şi'rinin okudum ve söylediklerini anlattım. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Beni tasdik eden ve îmân eden, zemânımda bulunan ve bana gelen nice insanlar vardır ki, işte onlar gerçekten benim kardeşlerim ve dostlarımdır.)** Abdürrahmân bin Avf bu hâdisiye ile alâkalı nice beytler söylemiştir. Bu beytler kitâblarda yazılmıştır.

● Semhâc adlı Cinnînin kıssası: İbni Mes'ûd “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Safâ tepesine çıktık. Müşrikler orada toplanmıştı. Ebû Cehl de aralarında idi. Müşrikler oradaki bir puta tapıyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” aralarına girip: Ey Kureyş cemâ'ati! Lâ ilâhe illallah diyerek îmân ediniz, dedi. Bunun üzerine Velîd bin Mugîre, Ebû Cehle; Muhammedi utandırırım mı dedi. Ebû Cehl yemîn vererek mutlakâ bunu yap, dedi. Velîd bin Mugîre o putu boynuna yaklaşıdırarak, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” döndü ve: Ey Muhammed. Sen benim Rabbim şâh damarımdan dahâ yakındır, dersin. İşte benim rabbim de boynumdadır. Senin Rabbin nerededir, görelim dedi. Sonra putu yere koydu. Kureyşin müşrikleri puta secde etdiler. Puta ey tanrımız bize yardım et de Muhammedi öldürelim diye

yalvardılar. O sırada putun içinden Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” aleyhinde birkaç beyt ile Ehl-i islâmın hilâfına şeyler işitildi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oradan ayrıldı. İbni Mes’ûd “radiyallahü anh” demiştir ki; ben de Resûlullah ile geri döndüm ve annem babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! O putdan ne sesler geldiğini işitdiniz mi, dedim. Buyurdu ki: Evet işitdim. O bir şeytândır, putların içine girer ve halkı Peygamberleri öldürmeğe kışkırtır. Peygamberleri kötüleyen ve onlara dil uzatan şeytânları Allahü teâlâ çok çabuk helâk eder. Bu hâdiseden iki üç gün sonra, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda oturuyordum. Bir kimse geldi, esselâmü aleyke yâ Muhammed, dedi. Biz onun sözünü işitdik, ammâ kendisini göremedik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona gök ehlin-den misin diye sordu. Hâyır, dedi. Cinnîlerden misin deyin-ce, evet dedi. Niçin geldin deyince, ben gayb olmuşdum. Bana Allahü teâlânın Resûlünü, bir şeytân zemetdi, diye haber verdiler. Ben o şeytânı arıyordum. Safâ tepesine yakın bir yerde buldum ve onu kılıç ile öldürdüm. Onu senden uzaklaştırdım yâ Resûlallah, dedi. Yârin Safâ tepesine dost-larınızla birlikte teşrîf ediniz, sizi sevindireceğim, dedi. Resûlullah ona ismin nedir, dedi. Semhâc deyince, ister misin sana bundan dahâ güzel bir ism vereyim, buyurdu. O ism nedir yâ Resûlallah deyince: Sana Abdûllah ismini koydum buyurdu. Bundan sonra o cinnî ayrılıp gitdi.

Abdûllah ibni Mes’ûd “radiyallahü anh” demiştir ki, bana o geceden dahâ uzun bir gece olmadı. Sabâhleyin Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Safâ tepesine gitdik. Müşrikler orada toplanmışdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” aralarına girip: Ey Kureyşliler! Lâ ilâhe illallah deyiniz, buyurdu. Müşrikler yine oradaki putun önüne gidip, secde etdiler ve puta yalvarmağa başladılar. Bugün de önceki gibi olacak zan ederek korktum. O sırada putun içinden âniden bir ses geldi. Ben Abdûllah bin Heyarâyım! Tertemiz Peygamberi kötüleyen fitne sâhibi şeytânı öldürdüm. Müşrikler putdan bu sesleri işitince puta söverek biz senin gibisi-

ne tapmadık. Muhammed sana sihr yapmış. Dün Onu kötü-lüyordun. Bugün medh ediyorsun, dediler. Sonra putu yere vurup parçaladılar. Sonra Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” hüçüm etdiler. Mubârek alnını kanatdılar. O sırada müşriklerin arasından elinde demirli baston bulunan bir ihtiyâr ortaya çıktı. Ey Kureyşliler, işitdim ki Muhammed sizden kuvvetli imiş. Beni Onun yanına götürün de, şu bastonu onun karnına vurayım, dedi. Vurmak için elini kaldırıncı eli kurudu ve havada asılı kaldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o mel’ûnun şerrinden kurtuldu.

● İskenderiyye Üsküfünün kıssası: Mugîre bin Şu’be “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğinin bildirildiği sırada, ticâret için bir kâfile ile Tâifden İskenderiyyeye gitdim. Orada bir üsküf [hıristiyan din adamı] vardı. Bu kimse çok ibâdet ederdi. Halk, hastalarını, şifâya kavuşması için ona getirirlerdi. Ona hiç gönderilmedik Peygamber kaldı mı diye sordum. Evet, Hâtem-ül enbiyâ vardır. Onunla Îsâ aleyhisselâm arasındaki zemân çok değildir. O son Peygamber, ne uzun ne kısa boyludur. Ne siyâh, ne beyâzdır. Gözlerinde kırmızılık vardır. Saçlarını uzatır, kılıç kuşanır. Kimseden korkmaz, savaşa katılır. Eshâbı Onun için canlarını fedâ ederler. Onu anne ve babalarından ve evlâdlarından çok severler. Sıcak bir yerden çıkar. Bir haremde bir hareme hicret eder. Kurak bir yerde yerleşir. İbrâhîm aleyhisselâmın dînine mütâbeat gösterir, dedi. Mugîre bin Şu’be “radiyallahü anh” sözlerine devâm ederek şöyle nakl etmişdir: O Üsküfe, biraz dahâ O Peygamberden bahs et dedim. Şöyle anlattı: O Peygamber beline izâr bağlar. Her Peygamber kendi kavmine gönderildi. O ise bütün insanlara ve cinnîlere gönderildi. Yeryüzünün her tarafı Ona mescid kılındı. Su bulamadığı zemân teyemmüm ederek nemâz kılar. Ondan bunları dinledikten sonra İskenderiyyede uğradığım her kilisenin üsküfüne Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sıfatlarını ve hilyesini, şeklini, şemâilini sordum ve hepsini tek tek hâfızama yerleşdirdim. Medîneye dönünce, hepsini Resûlullaha

“sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdım. Hoşlarına gitdi. Eshâba da “radıyallahü anhüm ecma’ın” anlat buyurdu. Ben de günlerce Eshâb-ı kirâma gurub gurub anlatdım.

● Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” müslimân olması hâdisesi: Emîr-ül mü’mînîn Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Ebû Cehl ve Şeybe ile birlikde oturuyorduk. Ebû Cehl ayağa kalkıp, ey Kureyş topluluğu! Muhammed sizin tanrılarınızı kötülüyor. Size aklsız ve câhil diyor. Atalarınız Cehennemdedir diyor. Her kim Muhammedi öldürürse, ona yüz kızıl tüylü ve yüz kara tüylü deve ile bin ölçek gümüş vereceğim diye bağırdı. Bunun üzerine ben ayağa kalkdım ve Ey Ebel Hakem. Söylediğin sözde doğru musun, ya’nî sözünde durur musun dedim. Evet, hemen vereceğim deyince, ben de lat ve uzza hakkı için, bu işi ben yaparım, dedim. O ânda elimden tutup beni Kâ’benin yanındaki hubel putunun yanına götürdü ve hubeli bana şâhid tutdu. O bütün putların en büyüğü idi. Her ne zemân bir sefere veyâ savaşa çıkacak olsalar, sulh veyâ nikâh yapacak olsalar, hubel putunun yanına varırlar, hubelle meşveret ederler ve onu şâhid tutarlardı. Ben kılıç kuşanıp, hazret-i Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” aramağa çıkdım. Bir yere vardım, bakdım ki, bir kuzuyu kesiyorlardı. Orada biraz durup bakdım. Kuzunun içinden bir ses geliyor ve şöyle diyordu: Ne hoş, ne mubârek işdir ve ne se’âdetdir ki, bir kimse yüksek sesle ve açık bir ifâde ile halkı Allah birdir, Muhammed aleyhisselâm Onun resûlüdür diyerek îmân etmeğe çağırıyor! Ben hemen kendi kendime bu sözler sanadır, dedim. Oradan ayrılınca, bir koyun sürüsüne rastladım. Koyunların içinden de aynı şeyleri söyleyen bir ses geliyordu. Kendi kendime, yemîn ederim ki, bu sözler benden başkasına söylenmiyor, deyip, oradan da ayrıldım. Dımâd denilen putun yanından geçiyordum. Putun içinden bir ses şu beytleri söylüyordu: Beytlerin anlamı şöyledir:

***Peygamberliği açıklanınca, Muhammed-ül Emînin,
Yalnız Allaha tapılır, dımâd putu terk edilir.***

**O Peygamberlere vâris olan kimsedir,
Meryem oğlu Îsâdan sonra, Kureyşden gelen Peygamberdir.
Önce, dîmâd ve diğer putlara tapınanlar,
Keşke hiç tapmasa idik onlara diyecekler.
Yâ Ebâ Hafs [Ömer “radiyallahü anh”], *sabr et, sen öyle bir kişisin,
Sana Adî oğlu şerefinden başka şeref nasîb olacak.
Elin ile ve dilin ile çok yardım edeceksin,
Hiç acele etme, sen Onun dinine gireceksin.***

Artık kesin olarak anladım ki, bu sözler bana söyleniyordu. Kız kardeşimin evine gitdim. Habbâb bin Erat “radiyallahü anh” ve kız kardeşimin kocası Sa’îd bin Zeyd “radiyallahü anh” orada idiler. Beni kılıç kuşanmış bir vaziyette görünce korkdular. Korkmayın, dedim. Bunun üzerine Habbâb bana: Ey Ömer, yazık sana müslimân ol, dedi. Su istedim, getirdiler. Abdest aldım ve hazret-i Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” sordum. Erkam bin Ebî Erkamın evindedir, dediler. Hemen oraya gitdim. Kapıyı çaldım. Hamza “radiyallahü anh” dışarı çıktı. Beni kılıç kuşanmış bir hâlde görünce bana bağırdı. Heybetli bir kimse idi. Ben de ona bağırdım. Bu sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıktı. Bana bakıp müslimân olmak için geldiğimi anladı ve Allahü teâlâ senin hakkındaki düâmı kabûl etdi. Ey Ömer! Müslimân ol, buyurdu. Ben, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enneke resûlullah diyerek müslimân oldum. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâm çok sevindiler. O gün benimle müslimânların sayısı kırka ulaştı. Allahü teâlâ [Enfâl sûresi 64.cü âyetinde meâlen] **(Ey Peygamberim! Sana Allah ve mü’minlerden, senin izinde gidenler yetişir!)** buyurdu. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” Allah hakkı için dışarı çıkalım. Müşrikler bize bir şey yapamaz, dedim. Sonra dışarı çıktık. Tekbîr getirdik, öyle ki, müşrikler işitdiler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf etdi. Bu hâdiseden sonra müşriklerle mücâdele edip durduk. Sonunda Allahü teâlâ bizi tam gâlib kıldı.

● Ebû Muhammed Cerîfî Taberî “rahmetullahi aleyh” söyle nakl etmiştir: Emîr-ül mü'minîn Ömer “radiyallahü anh” îmân etmekle şereflenince, müslimânlar kuvvetlendi. İslâm dîni açıktan yayılmağa başladı. Ebû Cehl bu durumu görünce müşriklere, Muhammed büyücdür. Her kim yanına varsa, onu sihrle kendine bağlıyor, dedi. Fırsat kollayıp, Onu yalnız bir yerde bulunca hemen öldürelim, dedi. Müşrikler bu şekilde anlaşır karar verdiler. Bir gün hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tek başına bir dağa doğru gidiyordu. Ebû Cehl beş on kişiyle arkasından gitti. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” üzerine hücum etdiler. Öldürmek istediler! Fekat yapamadılar. Zîrâ Peygamberlere “aleyhimüsselâm” kırk erkek kuvveti verilmiştir. Bizim Peygamberimize ise kırk peygamber kuvveti verilmiştir. Hücum edenler, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını dört yerinden yaralamışlardı. Es-hâb-ı kirâm bu durumu haber alınca, hemen oraya koşdular. Müşrikler onları görünce kaçdılar. Bu hâdisenin olduğu sırada Peygamber efendimizin amcası hazret-i Hamza dahâ müslimân olmamışdı. O gün avda idi. Karşısına bir geyik çıkdı. Bir ok çıkarıp geyiği vurmak istedi. O sırada geyik dile gelip: Ey Hamza! Benden ne istersin! Evine git, sana mühim bir iş düşdü, dedi. Hayret etdi. Avlanmayı bırakıp, evine döndü. Kameriye adlı bir câriyesi vardı. Bu câriye yemeğini getirip, önüne koydu. Fekat bir taraftan da ağlıyordu. Hazret-i Hamza câriyesine niçin ağlıyorsun dedi. Muhammed aleyhisselâm için ağlarım. Evinde yaralı yatıyor. Ebû Cehl beş on kişiyle üzerine hücum edip, yaralamışlardır. Hazret-i Hamza bunu duyar duymaz, hiddetle yerinden kalkdı! Yayını eline aldı ve Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” öcünü almadıkca bu yemeği yimem dedi. Hemen Ebû Cehlin evine doğru yürüdü. Ebû Cehl evinin önünde müşriklerle birlikde oturuyordu. Hazret-i Hamzayı uzakdan kızgın bir hâlde görünce, dağılıp kaçmaya başladılar. Ebû Cehl de kaçıyordu. Fekat hazret-i Hamza yetişip onu yakaladı. Elindeki yay ile başına vurmağa başladı. Yay param parça oldu. Ebû Cehlin başında yedi dâne derin yara açıldı.

Hazret-i Hamzanın karşısına çıkmağa kimsenin cesâreti yokdu. Halk araya girip sulh yaptırdılar. Hazret-i Hamza oradan hemen Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdi. Yatıyordu. Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Düşmânından öcünü aldım. Ebû Cehlin başını yedi yerden yardım. Araya girenler olmasaydı öldürürdüm dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Ey amca! Bu işin bana fâidesi yokdur. Eğer îmân edersen o zemân memnûn olurum, buyurdu. Hazret-i Hamza, eğer ben îmân edersem, senin gönlün hoş olur mu, dedi. Evet, buyurunca, hemen îmân etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çabuk iyileşip kalkdı.

● Süfyân Hüzeli “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir kervânla Şâm yolunda gidiyorduk. Bir gece sabâha karşı bir yerde uyumak için konakladık. Âniden havada duran bir atlı gördük. Ey uyuyanlar! Kalkınız, uyku zemânı değildir. Çünkü, Ahmed “sallallahü aleyhi ve sellem” zuhûr etdi ve cinnîlerin temâmı kovuldu, diyordu. Biz cesûr kimseler olduğumuz hâlde korkduk. Evlerimize döndüğümüzde, Mekke’de bir ihtilâf ortaya çıktığını, Abdülmuttalib oğullarından birinin Peygamber olduğunun bildirildiğini ve isminin Ahmed “aleyhisselâm” olduğunu işitdik.

● Urve bin Merre el-Cühenî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Câhiliyye dönemi günlerinde hac yapmak için Mekkeye gitdim. Rü’yâmda Kâ’beden bir nûrun çıktığını ve Medînenin dağları görününceye kadar yayıldığını gördüm. O nûrdan bir ses geldiğini ve zulmet parçalandı, nûr yayıldı! Hâtem-ül-Enbiyâ gönderildi diye işitdim. Sonra bir nûr dahâ çıktı. O nûrun aydınlığında Hirenin ve Medâyinin bütün köşklerini gördüm. O nûrdan da bir ses geliyor ve şöyle diyordu:

***İslâmiyyet geldi, putlar kırıldı,
Akrabâlar ziyâret edilir oldu.***

Uykudan uyanınca korkdum ve kavmime, vallahi Kureyş arasında bir hâdise olmuşdur, dedim. Memleketimize dö-

nünce, Ahmed adında bir zâtın halkı islâma da'vet ettiğini haber aldık. Huzûruna gidip gördüğüm rü'yâyı anlattım ve müslimân oldum.

Hâdiselerden biri de şöyledir: Bir kimse Bâbilden Mekkeye ticâret için gelmişti ve Ebû Cehle koyunlarını satmıştı. Ebû Cehl parasını vermiyor ve oyalıyordu. Bir gün Bâbilli tüccâr Kureyş kabîlesinin reîsine gelip, ben garîb bir kimseyim. Ebû Cehl koyunlarımı satın aldı ve parasını vermedi. Kim ondan benim hakkımı alabilir, dedi. Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” o sırada onlara yakın bir yerde oturuyordu. Kureyşliler alay ederek o kimseye, işte şu oturan kimse senin hakkını alır diyerek, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gösterdiler. Bunun üzerine Bâbilli kimse, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, başından geçenleri anlattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hemen kalkıp, gel senin hakkını alayım, dedi. Kureyşliler haber getirmeleri için iki kişiyi arkalarından gönderdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ebû Cehlin kapısına varıp, kapıyı çaldı. Kimsin diye sorunca, Muhammed bin Abdüllahım. Dışarı gel, buyurdu. Ebû Cehl hemen dışarı çıktı. Rengi değişmiş ve vücûdu titriyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona, bu kimsenin hakkını ver, buyurdu. Ebû Cehl veririm, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu kimsenin hakkını temâmen vermedikçe buradan ayrılmam, buyurdu. Bunun üzerine Ebû Cehl acele evine girdi. O kimsenin hakkının temâmını getirip, verdi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oradan ayrılıp gitti. Bâbilli kimse Kureyşlilerin toplu hâlde buldukları yere gidip, Allahü teâlâ Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” iyilikler versin. Hakkımı o zâlimin elinden aliverdi, dedi. Sonra müşriklerin haber getirmek için gönderdikleri iki kişi de yanlarına geldiler ve olanları aynen anlattılar. Onların ardından Ebû Cehl de oraya geldi. Kureyşliler onu kınadılar. Bunun üzerine Ebû Cehl, Muhammed kapıma gelip kapıyı çalınca, sanki kalbim yerinden fırladı. Hemen dışarı çıktım. Muhammedin başı üzerinde bü-

yük bir aslan gördüm. Ağzını açmışdı. Eğer o kimsenin hakkını vermekte bir ân dahâ duraklasam aslan beni parçalayacaktı, dedi. Oradakiler bu da Muhammedin sihrlereindir, dediler.

● Abdürrahmân bin Cevzî (**Kitâb-ül-Vefâ fi ahvâlil Mustafâ**) adlı eserinde, Hâlid bin Sa'îd bin Âs "radiyallahü anh" hazretlerinin şöyle anlattığını nakl etmiştir: Bir gece rü'yâmda Mekkeyi bir karanlığın kapladığını gördüm. Öyle ki, bir kimse kendi elini göremezdi. Bu esnâda zemzem kuyusundan bir nûr çıktı, gökyüzüne yükseldi ve Kâ'be üzerine ışık verdi. Sonra Mekkenin temâmını aydınlattı. Sonra da Medînenin hurmalıklarını aydınlattı. Öyle ki, hurma ağaçlarının dalları üzerindeki hurma koruklarını o nûrun aydınlığında görüyordum. Bu hâlde iken uyandım. Rü'yâmı kardeşim Amr bin Sa'îde anlattım. Kardeşim firâseti kuvvetli bir kimse idi. Ey kardeşim! Bu iş Abdülmuttalib oğullarından zuhûr edecek. Görmezmissin o nûr onların atalarının kazdığı kuyudaki sudan çıkmış. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilince, huzûruna gidip o rü'yâmı anlattım. Bana ey Hâlid! Vallahi o nûr benim. Ben Allahü teâlânın Resûlüyüm, buyurdu. Sonra îmân edilecek şeyleri bildirdi. Ben de müslimân oldum. Sonra kardeşim Amr da müslimân oldu.

● Benî Esed kabîlesinden bir kimse, satmak için pazara üç deve getirmişdi. Ebû Cehl müşteri oldu ve satın aldı. Fakat parasını vermedi. O sırada Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidde oturuyordu. Develerini Ebû Cehle satıp, parasını alamayan kimse, Resûlullahın huzûruna gelip, hâlini anlattı. Develerin şu ânda nerededir diye sorunca da, henüz pazardadır, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" pazara gitti. O kimsenin develerini rızâsıyla satın aldı. Sonra devenin ikisini satıp, üç devenin bedelini ödedi. Kalan bir deveyi de satıp, parasını Abdülmuttalib oğullarının fakîrlere paylaştırdı. Ebû Cehl pazarın bir köşesinde durmuş, hiçbir şey söyleyemiyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ebû Cehl: Artık bundan sonra böyle işler yapma!

Eğer yaparsan, kimsenin başına gelmemiş olan bir belâ senin başına gelir, buyurdu. Ebû Cehl: Artık yapmam yâ Muhammed dedi. Müşriklerden ba'zıları Ebû Cehle Muhammedin karşısında hor düşdün. Onun dînine mi girdin, yoksa, Ondan korkdun mu, dediler. Ebû Cehl, ben aslâ Onun dînine girmem. Fekat Onun sağ tarafında bir kaç kişi gördüm. Ellerinde mızraklar vardı. Eğer karşı gelseydim, beni o ânda helâk edeceklerdi, dedi. Müşrikler, bu da Muhammedin sihrilerindendir, dediler.

● Zenîre adında bir câriye müslimân olmuştu. O sıralarda gözleri görmez oldu. Ebû Cehl bu lât ve uzzanın işidir, dedi. Zenîre, lat ve uzza putları insanların ibâdet edip etmediklerinden haberdâr olamazlar. Benim gözlerimin kör olması Rabbimin takdîriyledir. Rabbim gözlerimi tekrâr açmaya kâdirdir, dedi. O gece gözleri açıldı. Tekrâr görmeğe başladı. Fekat Kureyş kabîlesinden, gönül gözü kör olanlar, bu iş de Muhammedin sihrilerindendir dediler ve dalâletde kaldılar.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımı hazret-i Hadîce “radiyallahü anhâ” hayâtda iken, kızlarından Zeynebi “radiyallahü anhâ” kız kardeşinin oğlu Ebûl Âsa vermişdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kızlarından Rukayyeyi veyâ Ümmü Gülsümü de Uteybe bin Ebî Lehebe nişânlamışdı. Resûlullah “aleyhisselâm” ile Kureyşliler arasında düşmânlik büyüyünce, müşrikler dâmâdlara Onun kızlarını almakla yükünü hafifletiyorsunuz. Kızlarını boşayın ki, zahmete düşsün. Kureyşin kızlarından hangisini isterseniz size verelim, dediler. Dâmâdlarından Ebûl Âs, ben hanımından ayrılmam ve Kureyş kadınlarından hiçbirini ona denk tutmam, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onu medh etdi. Uteybe, bana Sa'îd bin Ebil-Âsın kızını verirseniz nişânı bozarım, dedi. Sa'îd bin Ebil-Âsın kızını ona verdiler. O bedbaht, henüz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kızıyla evlenmemişdi. Resûlullah kızı ile otururken, huzûruna gelip, sana îmân etmiyorum ve kızından ayrıldım diyerek, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” doğru

tükürdü. Kötü sözler söyledi ve gitdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Allahım, köpeklerinden birini ona musallat et, diye düâ etdi. Ebû Tâlib de orada idi. Uteybeye, ey kardeşimin oğlu, bu düâdan hangi hîle ile kurtulabilirsin, dedi. Ba’zıları da Ebû Tâlibin üzüldüğünü, Resûlullah’a, ey kardeşimin oğlu bu düâdan sana ne menfe’at var dediğini rivâyet etmişlerdir. Uteybe bu düâyı babasına söyleyince, babası üzüldü. Bu hâdiseden sonra ticâret için kervânla Şâma gitdi. Yolda bir yerde konaklamışlardı. Orada bir râhib onlara; burada yırtıcı hayvân çokdur, dedi. Bunun üzerine Uteybe yol arkadaşlarına bana yardımcı olun. Muhammedin düâsından dolayı emîn değilim, dedi. Bütün yükleri yığdılar. Uteybeyi yüklerin en üstüne yatırdılar. Kendileri de etrâfını çevirip yatdılar. Gece yarısı bir aslan geldi. Oradakilerin herbirini tek tek kokladı. Sonra yüklerin üstüne sıçradı. Pençesiyle Uteybenin karnını yardı ve cânını Cehenneme yolladı. Hasân bin Sâbit “radiyallahü anh” bu hâdiseyi bir kasîdesinde anlatmıştır.

● Necâşî ile alâkalı hâdiseler: Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” Habeşistâna ikinci def’a hicret etdiklerinde seksen iki erkek ve yirmidört kadın idiler. Ca’fer bin Ebî Tâlib “radiyallahü anh” ve Ümmü Seleme “radiyallahü anhâ” da onlar arasında idiler.

Ümmü Seleme “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Habeşistânda ikâmetimiz sırasında râhatlıkla dînimizi açıkladık. Allahü teâlâyâ ibâdet ile meşgûl olduk. Hiç kimse bize mâni’ olmadı. Bizim râhat ve refâh içinde olduğumuz Mekke de duyulunca, Kureyşliler sözbirliği ederek, Amr bin Âsı ve Abdüllah bin Ebî Rebîayı hediyyelerle birlikde, Necâşîye ve patriklerine ve adamlarına gönderdiler. O iki kişi Habeşistâna gelip, hediyyeleri dağıtdılar. Sonra Necâşînin adamlarına dediler ki: Bir gurub kimse babalarının ve dedelerinin dînini bırakarak Mekkedden buraya geldiler. Melikin dînine de girmediler. Onların babaları ve akrabâları bizi gönderdiler. Melik onları bizim yanımıza katıp, Mekkeye göndersin dediler. Patrikler, bu durumu Melike kendiniz

arz edin, biz de size yardımcı olalım dediler. Mekkedden gelen o iki kişi patriklerin yanında durumu Melik Necâşîye söylediler. Bunu fırsat bilen patrikler, ey Melik! Bu iki kişi onların hâlini iyi bilir. Onları bu kişilere teslim et dediler. Necâşî onlara kızıp, bu kimselerin sözleriyle iş yapmak doğru olmaz. Bize sığınanları çağıralım, işin hakikatini onlara soralım. Eğer bu iki kişinin söylediği doğru ise, onları teslim edeyim. Şâyet hâdise bunların dediği gibi değilse, buraya sığınanlara dahâ çok alâka göstermemiz ve bunlara hiç dokundurmamamız îcâb eder, dedi. Sonra âlimlerinin toplanmasını emr etdi.

Âlimler Necâşînin etrâfında toplandılar ve kitâblarını önlerine koydular. Sonra Eshâb-ı kirâmdan Habeşistâna hicret etmiş olanları çağırtdı. Ca'fer bin Ebî Tâlib ve diğer Eshâb geldiler. Onlar gelince âlimler kalkıp, Ca'fer bin Ebî Tâlibi "radıyallahü anh" Necâşîye takdîm etdiler. Necâşî de hürmet ve iltifât gösterdi. Necâşî durumu sordu. Ca'fer bin Ebî Tâlib şöyle dedi: Ey Melik! Biz câhiliyye ehlinde, puta tapan, leş yiyen, kumar oynayan ve dahâ nice kötü işleri yapan bir kavimdik. Allahü teâlâ ihsân ederek, kavmimizden, nesebi, emâneti, diyâneti en iyi olan birini seçip, Peygamber olarak gönderdi. O bize Allahü teâlânın bir olduğunu bildirdi ve îmâna da'vet etdi. Biz O yüce Allaha ibâdet ederiz ve Ona şirk koşmayız. Biz nemâz kılarız, doğrulukdan ayrılmayız, sözümüzde dururuz. İyilik ederiz, akrabâyı ziyâret ederiz. Biz o Peygambere îmân etdik ve tâbî' olduk. Bu sebeble kavmimiz bize düşmân oldu. Eskisi gibi şirk ve küfre dönmemiz için çok sıkıntı çekdirdiler ve işkence yaptılar. Onların işkencesine dayanamayıp buraya sığındık. Burada düşmânlık yapamazlar.

Necâşî "rahmetullahi aleyh" bunları dinledikten sonra Peygamberinize indirilen kitâbdan biraz oku dedi. Ca'fer bin Ebî Tâlib "radıyallahü anh", Meryem sûresinden bir mikdâr okudu. Necâşî dinlerken o kadar ağladı ki sakalı ıslandı. Yanında bulunan âlimler de ağladılar. Göz yaşları, önlerinde bulunan kitâblarını ıslatdı. Sonra Necâşî şöyle dedi: Bu nûr,

Mûsâya “aleyhisselâm” gelen nûr ile aynı yerden geliyor. Müslimânları geri götürmek için Mekkedden gelen iki müşri-ke de, vallahi ben bunları size vermem dedi. Bunun üzerine o iki kişi Necâşînin huzûrundan çıktılar. Amr bin Âs, ben Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” eshâbına bir iş yapayım da perîşan olsunlar, dedi. Abdüllah bin Ebî Rebîa, ey Amr, böyle bir şey yapma. Her ne kadar onlarla aramızda muhâlefet varsa da, onlar da bizim akrabâlarımızdır, dedi. Amr onu dinlemedi ve Necâşîye, Muhammedin eshâbı Îsâya “aleyhisselâm” köle diyorlar diye haber yolladı. Necâşî, Ca’fer bin Ebî Tâlibi ve Habeşistâna hicret etmiş olan di-ğerk müslimânları tekrâr yanına çağırıldı. Siz Îsâ aleyhisselâm hakkında ne dersiniz diye sordu. Ca’fer bin Ebî Tâlib: Îsâ aleyhisselâm kelimetullah ve rûhullahdır. Allahü teâlâ böyle bildiriyor diye cevâb verdi. Necâşî yemîn ederek Îsâ “aleyhisselâm” da böyle söylemiştir. Bundan sonra bu memleket- de emîn olarak kalınız. Hiç kimse size dokunmasın dedi. Sonra patriklerine, Mekkedden gelen o iki kişiye getirdikleri hediyeleri geri veriniz. Onların hediyelerine ihtiyâcım yoktur, dedi. O iki kişi reddedilmiş olarak dönüp gittiler. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” huzûr içinde ikâmet etdiler. [Habeş pâdişâhlarının hepsine Necâşî denir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânındaki Necâşînin adı Eshame idi. Nasrânî iken müslimân oldu. Cenâze nemâzını Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medînedede kıldırdı. Amr bin Âs “radiyallahü anh” da hicretin 8.ci senesinde müslimân oldu.]

● Habeşistân pâdişâhı Necâşînin üsküflerinden yirmi kişi Necâşîden izin alarak, Mekkeye gittiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’bede Makâm-ı İbrâhîmde oturuyordu. İzin isteyip huzûruna geldiler. Onlardan Tapûr adındaki üsküf, Allahü teâlânın resûlü olduğunu söyleyen zât siz misiniz dedi. Evet benim buyurunca, halkı neye da’vet ediyorsun diye sordu. Şerîki olmayan Allahü teâlâyâ îmân etmeye çağırıyorum, buyurdu. Sonra onlara Kur’ân-ı kerîm okudu. Hepsi ağlamaya başladılar. Göz yaşları sakallarını ıslatdı.

Tapûr üskûf, ben Allahü teâlâya ve senin Onun resûlü olduğuna îmân etdim, dedi. Diğer üsküfler de hemen o ânda îmân etmekle şereflendiler. Bunlar, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrundan ayrılınca, Ebû Cehl ve Ümeyye bin Halef, Kureyşden bir cemâ’at ile onlara dediler ki, siz buraya din araştırmak için gönderildiniz. Bu kimsenin dîni hakkında haber götürecekdiniz. Sizin hiç aklınız yokmu. Onun huzûrunda bir sâat oturdunuz ve dîninizi değışdirdiniz. Ne söylediyse tasdîk etdiniz. O iki seneden beri Peygamber olduğunu söyler. Bizden birkaç aklsız ve birkaç fakîrden başka kimse inanmadı. Onların bu sözleri üzerine üsküfler, siz susun, biz kimsenin hakkını zâyi’ etmeyiz. Biz apaçık bir hakka kavuşduk. O hak dinle aydınlandık. Câhillerin sözüyle bu hak dinden dönmeyiz, dediler. Sonra Kur’ân-ı kerîmi ve islâmîyyetin esâslarını öğrendiler ve memleketlerine döndüler.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, Mi’râcını anlatırken, Kur’ân-ı kerîmde bildirildiğı gibi, Mescid-i Aksâya uğradıklarını söyledi. Kureyşliler, Onun Mescid-i Aksâyı dahâ önce görmediğini biliyorlardı. Mescid-i Aksânın şeklini sordular. O sırada Cebrâîl “aleyhisselâm” Mescid-i Aksâyı Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” gözlerinin önüne getirdi. Sorulan şeylere Mescid-i Aksâyı seyrederek [televizyon gibi] cevâb verdi. Ayrıca Kureyşlilerin Şâma gitmiş olan bir kervânından haber sordular. Kervân yoldadır. Ben onlara uğradığım zemân, falan kişi deve üstünde oturmuşdu. Hava soğuk idi. Kölesinden kilim istedi. Ben susamışım. Falan kimsenin bardağından su içdim. Bir kimse bir şey kaybetmişdi. Onu arayıp buldular. Bizim Burakımızdan kervândaki develer ürkdü ve etrâfa dağıldılar. Eğer develeri toplamak için çok oyalanmazlarsa, falan gün güneş doğarken Mekkeye gelirlenir, buyurdu. Kervânın geleceğini söylediğı gün müşrikler iki gurub oldular. Bir gurubu kervânın geleceğı tarafı, bir gurub da güneşin doğacağı tarafı gözetlemeye başladılar. Kervânı gözetleyenler âniden, işte kervân geldi diye bağırdılar. O ânda güneşin doğuşunu gö-

zetleyenler de, işte güneş doğuyor diye bağırdılar. Kervânı karşıladılar ve anlatılanları ve başlarından geçen hâdiseleri tek tek sordular. Hepsinin doğru olduğunu öğrendiler. Fekat inâdlarından ve kibrlерinden dolayı îmân etmediler. İnkârları ve kibrleri arttı. **“Allahü teâlânın dalâletde bıraktığını, kimse hidâyete erdiremez.”** Yûnus bin Bükeyr, İbni İshâkın siretine ilâveten şöyle demiştir: O gün güneşin doğması, kâfilenin gelmesine kadar Allahü teâlâ tarafından geciktirilmiştir.

● Birgün Ebû Cehl, uzun münâkaşalardan sonra Kureyşlilere dedi ki, biz, Muhammedin hakkında artık ma'zûruz. Bundan sonra onu âdeti üzere nemâz kılariken görünce, başına bir taş vurayım. Böylece Onun elinden kurtulmuş olurum. Fekat bana yardımcı olun, düşmân eline bırakmayınız. Ebû Cehle, sana her bakımdan yardımcı olacağız. Seni gözteceğiz, seni düşmân eline bırakmayacağız diye söz verip, and içdiler ve bu işi yap, dediler. Sabâhleyin, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nemâz kıldığı yere gelip, nemâza durdu. Ebû Cehl eline bir taş alıp, arkadan yaklaştı. Yanına yaklaşıncı, yüzünün rengi değişti. Vücûdu titremeğe başladı ve perîşan bir hâlde geri döndü. Kureyşliler, Ebû Cehle, sana ne oldu diye sorunca; dedi ki taşı vurmak için Ona yaklaşıncı, kocaman ve hırçın bir deve gördüm. Ömrümde öyle uzun ayaklı, keskin dişli ve heybetli deve görmemişdim. Eğer biraz dahâ yaklaşıyaydım beni öldürürdü, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, “Eğer yaklaşıyaydı, onu elbette yakalardı. Cebrâîl “aleyhisselâm” bana böyle haber verdi” buyurmuşdur.

● Ebû Cehl, Kureyş müşriklerine, Muhammed sizin yanınızda yüzünü toprağa sürer mi. Ya'nî nemâz kılıyor mu diye sordu. Onlar da, evet kılıyor, dediler. Eğer ben Onu nemâz kılariken görürsem ayağımla başını ezeceğim, dedi. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nemâz kılariken dediğini yapmak için üzerine doğru yürüdü. Dahâ yaklaşıncı yüzünden birşeyler silerek derhâl geri döndü. Müşrikler sana ne oldu, dediklerinde, Muhammed ile aramızda ateş-

den bir hendek gördüm. Zebânîler bana hücum etdiler. Hemen geri döndüm, dedi. Bu hâdisе üzerine Allahü teâlâ meâl-i şerîfleri, **(Sen nemâz kılan kulu (peygamberi) bundan men' edeni görmedin mi? Keşke o engelleyici doğru yolda olsaydı, yâhud iyiliği ve kötülükden sakınmayı emr etseydi. Keşke o yalanlasa ve dönüp gitseydi (sataşmasaydı). O acabâ olanları Allahın görmekte olduğunu bilmedi mi! Hakikat şu ki, şâyet yapmakda olduğu kötü davranışlardan vazgeçmezse, derhâl alınandan yakalar, Cehenneme atarız. Çünkü, o yalancı, günâhkar bir alın! O hem gidip meclisini çağırır. Biz de zebânîleri çağıracağız. Hâyır ona uyma! Allaha secde et ve yalnızca Ona yaklaş.)** olan, Alak sûresinin 9.cu âyetinden 19.cu âyeti sonuna kadar gönderdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün Hakem bin Ebûl Âsın yanından geçdi. Hakem, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” arkasından vücûdunu, elini, kolunu oynatarak alay etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Onun bu hâlini nübüvvet nûruyla gördü ve “O şekilde kalasın” buyurdu. O ânda Hakem bin Ebûl Âsın vücûdunu bir titreme aldı ve ömrünün sonuna kadar o titremeden kurtulamadı.

● Kureyşliler, aralarında anlaşarak iki kişiyi yehûdî âlimlerine gönderdiler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hâlini sordurdular. Yehûdî âlimleri, üç şeyi sorun. Eğer doğru cevâb verirse, biliniz ki o Peygamberdir, Ona uyunuz. Yoksa yalancıdır. O zemân Ona dilediğinizi yapınız, dediler. Bu sââllerden birincisi, Eshâb-ı Kehf kıssası, ikincisi, Zülkarneyn kıssası, üçüncüsü de rûhun ne olduğu hakkında idi. Kureyşliler bunları sordular. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yârin cevâb vereyim, dedi. İnşâallah dememişdi. On gün vahy gelmedi. Müşrikler sevinmeye başladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu durum çok ağır geldi. Sonra Cebrâîl “aleyhisselâm” o sââllerin cevâbını bildiren Kehf sûresini getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu sûreyi müşriklere okudu. Fekat inâd ve kibrleri sebebiyle îmân etmediler. Allahü teâlâ [Bekara sûresi 26.cı âyetinde me-

âlen], (... Allah onunla birçok kimseyi sapdırır, bir çoklarını da hidâyete erişdirir...) buyurdu.

● Müşriklerden Esved bin Abdülmuttâlib, Âs bin Vâil, Velid bin Mugîre ve İbni Talâtıla adındaki kimseler, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile alay etmekte çok ileri gitmişlerdi. Bir gün Cebrâîl “aleyhisselâm” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında durdu. O kimseler Kâ’beyi tavâf ediyorlardı. Velid bin Mugîrenin eline ok değmiş ve şişmişti. Cebrâîl aleyhisselâm yanından geçerken onun elindeki şişliğe nazar kıldı. O ânda elindeki şişlikden kan boşanmağa başladı ve öldü. Sonra Âs bin Vâil geldi. Ayağına diken batıp yaralanmışdı. Cebrâîl aleyhisselâm o yaraya işâret eyledi, yarası tâzelenip, o ânda öldü. Sonra Esved bin Abdülmuttâlib geldi. Bir yeşil yaprakla gözüne vurarak, gözünü kör etdi. Onun peşinden İbni Talâtıla geldi. Cebrâîl aleyhisselâm onun da başına bir işâret koydu. Başından irinler akmağa başladı ve o ânda öldü. Allahü teâlâ onlar hakkında [Hicr sûresi 95.ci âyetinde meâlen], **(Biz seninle alay edenlere kifâyet ederiz)** buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün Kureys kâfirlerinin şerrinden dolayı Mekkenin dışına çıkmışdı. Uzakdan bir karartı gördü. Yaklaşınca deve sürüsü olduğunu anladı. Deve sürüsünün içine girip oturdu. Develer ürküdü. Deve sürüsünün başında bulunan Ebû Servân, develerin etrâfında dolaşdı. Kimseyi göremedi. Develerin arasına girince Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördü. Sen kimsin, develerimi ürkütdün, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, korkma! Develerinin arasında biraz râhat edeyim diye oturdum, dedi. Tekrâr sen kimsin diye sorunca, korkma! Develerinin arasında biraz râhatlamak isteyen birisiyim, dedi. Bunun üzerine Ebû Servân, öyle zan ediyorum ki, sen Peygamberlik da’vâsında bulunan kimsesin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evet ben Peygamberim. Seni de Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh diyerek müslimân olmağa da’vet ediyorum, buyurdu. Ebû Servân, develerimin arasın-

dan çık, sen develerimin arasında oldukça develerim râhat edemezler dedi ve Resûlullahı develerinin arasından çıkardı. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Onun için; Yâ Rabbî ömrünü uzun, kendisini şakî eyle! diye beddüâ etdi. Ebû Servân çok ihtiyârladı, dâimâ ölmeyi arzû ederdi. Halk ona, seni aldığın beddüâ sebebiyle helâk olmuş görüyoruz, derdi. O ise, hâyır helâk olmuş değilim, derdi. İslâmiyyet yayılıp duyulunca, Ebû Servân Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi ve îmân etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun için hayr düâ ve istigfâr etdi. Lâkin, önceki düâ bu düâdan önce kabûl olunmuştu.

● Bir gün müşrikler Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” çok incitmişler ve mubârek yüzünden kan akıtmışlardı. Bir yere oturmuşdu ve son derece üzgündü. O sırada Cebrâîl “aleyhisselâm” geldi ve şu vâdîdeki ağaçlardan falan ağacı çağır dedi. Çağırdı ve ağaç Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına geldi. Sonra ağaca yerine geri git buyurdu. Ağaç eski yerine gitti. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu bana yeter buyurdu.

● Kureyş müşrikleri, Ebû Tâlibin himâyesi sebebiyle, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile mücâdele edemeyince âciz kaldılar. Bir yere toplanıp, Abdülmuttalib ve Hâşimoğullarıyla akrabâlığı, alış-verişi, kız alıp-vermeği, konuşmayı yasaklayan bir ahdnâme yazıp, Hak Sübhânehü ve teâlânın adı ile and içdiler. O ahdnâmeyi bir ipeğe sarıp mumladılar, üzerini mührlediler ve Kâ'beye asdılar. Bunun üzerine, Ebû Leheb hâriç bütün Abdülmuttalib ve Hâşimoğulları, evlerinin bulunduğu iki dağ arasındaki bir vâdîde bulunan mahallelerine çekildiler. Üç sene orada kaldılar. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” dâmâdı Ebûl Âs bin Rebi'adan başka bütün Kureyşliler, onlarla her dürlü alâkayı kesdiler. Ebûl Âs geceleri onlara buğday ve hurma götürürdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona çok düâ ederdi. Müslimânların günleri darlık ve sıkıntı içinde geçiyordu. Sıkıntı çok şiddetlenmişdi. Allahü teâlâ müşriklerin

Kâ'beye asdıkları ahdnâmesine bir kurd gönderdi. Ahdnâmedeki Allah ism-i şerîfinden başka temâmını yiyip bitirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu durumu amcası Ebû Tâlibe bildirdi. Ebû Tâlib, Abdülmuttalib ve Hâşimoğullarına güzel elbiseler giydirecek, onlarla birlikte Kureyşlilerin meclisine gitdi. Kureyşliler iyi karşıladılar. Onlara ey Kureyşliler! Size bir iş sebebiyle geldik. Bu husûsda bize karşı âdil ve insâflı davranınız. Şöyle ki, Muhammed "aleyhisselâm" bana dedi ki, Kâ'beye asdığınız ahdnâmeye Allahü teâlâ bir kurd musallat etmiştir. Bu kurd, Allah isminden başka ahdnâmenin temâmını yiyip bitirmiştir. Ben Ondan aslâ hiç yalan işitmedim. O ahdnâmeye bakınız, eğer Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" dediği doğru ise, Allahdan korkun ve insanlardan utanın da, yaptığınız bu aklısızca işten vazgeçin. Eğer yalan söylemişse, Onu size bırakayım, himâye etmekden el çekeyim. O zemân Ona dilediğinizi yapınız. Kureyşliler ey Ebû Tâlib! İyi düşünmüşsün, dediler. Bir kimse gönderip, Kâ'bede asılı ahdnâmeyi getirttiler. Açıp baktılar ki, içinde "Bismike Allahümme"den başka yazılmış olan yazıların hiç biri kalmamış. Bunun üzerine Ebû Tâlib müşrikleri kınadı. Hiç biri konuşamadı ve ahdnâmeden vazgeçtiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve bütün akrabaları buldukları vâdîden çıktılar. Kureyşliler de bir müddet onlarla alış-veriş yaptılar, geçici olarak dost göründüler.

● Bir gün müşrikler, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına geldiler. Eğer sen peygamberlik da'vâsında doğru isen, ayı ikiye ayır da görelim, dediler. Eğer ayı ikiye bölersem îmân eder misiniz, buyurdu. Evet îmân ederiz, dediler. O sırada ayın ondördüncü gecesi idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlâyâ düâ etdi, o ânda ay ikiye ayrıldı. Bir parçası Ebû Kubey's dağı üzerinde, diğer parçası da başka bir dağın üzerinde idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" müşrikleri birer birer adlarıyla çağırarak, ey filan, ey filan gördünüz mü, buyurdu. Fekat müşrikler, Muhammed bize sihr yaptı dediler. Sonra dediler ki, et-

râfdan gelen misâfirlere soralım, eğer biz de gördük derlerse doğrudur. Her misâfire sordular. Onlar da biz de sizin gördüğünüz gibi ayı ikiye bölünmüş hâlde gördük, dediler. Ayın ikiye ayrıldığını görmüşlerdi. Fekat hakîkati görememişlerdi. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 179.cu âyetinde meâlen] **(Onların gözleri vardır, fekat onlarla göremezler)** buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” meşhûr pehlivân Rügâne bin Zeydi gördü. Henüz îmân etme zemânın gelmedi mi. İster misin sana mu'cize göstereyim, buyurdu. Rügâne karşıdaki ağacın yarısını çağır yanına gelsin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ağacın yarısını çağırıldı. Ağaç yarıldı ve yarısı huzûruna geldi. Sonra geri git buyurdu, tekrâr geri gidip, diğer yarısıyla birleşti. Bu hâdiseyi nakl eden râvî şöyle demiştir: O ağacı gördüm. İki parçasının birleştiği yer uzun bir ip gibi belli idi. Rügâne bu mu'cizeyi görünce, ben bunları bilmem. Seninle güreş tutalım. Eğer beni yenersen koyunlarımın yarısı senin olsun, dedi. Güreştiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yendi. Rügâne bir dahâ güreşelim, dedi. Yine yenildi ve Kureyşlilerle karşılaşınca onlara ne söyleyeceksin diye sordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Rügâneyi güreşde yendim ve koyunlarının yarısını aldım derim, buyurdu. Rügâne, öyle söyleme, bana hoş gelmez. Koyunları bana bağışladı dersin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yalan söyleyemem buyurdu. Rügâne, sen hiç yalan söylemez misin dedi. Evet, Rabbime söz verdim, söylemem buyurunca, Rügâne müslimân oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece, **(Yâ Rabbî! Ömer bin Hattâb veyâ Ebû Cehl bin Hişâmdan biriyle islâmı kuvvetlendir)** diye, düâ buyurdular. Sabâhleyin hazret-i Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh” geldi ve müslimân oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece tehecüd ile meşgûl idi ve Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Nusaybin cinnîlerinden yedi cinnî oraya uğradılar. Resûlullahın oku-

duğu Kur'ân-ı kerîm âyetlerini işitdiler. Bir müddet sonra Nusaybin cinnîlerinden kalabalık bir toplulukla gelip, Mekkenin yukarısına indiler. Onlardan birisi, Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” eshâbı ile oturuyordu. Eshâb-ı kirâma, kalbinde zerre kadar korku bulunmayan kim benimle gelir buyurdu. Abdüllah bin Mes'ûd “radiyallahü anh” ayağa kalkdı ve Resûlullahın hurma nebi-ziyle dolu olan matarasını su dolu zan ederek aldı. Birlikde Mekkenin yukarısına gitdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir çizgi çizip: Ey Abdüllah, bu çizginin içinden dışarı çıkma ve hiçbir şeyden korkma buyurdu. Abdüllah ibni Mes'ûd “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: O çizginin içinde oturdum. Uzakda bir topluluk vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara yaklaşıncı ayağa kalkdılar, hürmet gösterdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sabâha kadar onların arasında kaldı. Sonra benim yanıma geldi ve çok bekledin yâ Abdüllah buyurdu. Nasıl beklemiyeyim ki yâ Resûlallah. Dünyâ ve âhîret se'âdeti senin emrine uymağa bağlıdır, dedim. Sonra o kalabalık arasından iki kişi Resûlullahın yanına geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara niçin geldiniz ki, sizin işinizi hâlletdim, buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Sabâh nemâzını seninle birlikde kılmak istiyoruz, onun için geldik. Bunun üzerine Resûlullah bana yanında su var mı buyurdu. Hurma suyu vardır, dedim. Hurma güzeldir, suyu temizdir buyurdu ve onunla abdest aldı. Onlar kimlerdir diye sordum. Nusaybin cinnîleridirler. Müslimân oldular. Ba'zı ihtilâfları vardı. Hâlletdim. Kendilerine yiyecek ta'yîn edilmesini istediler. Kemikleri kendileri için, tezeği de hayvânları için yiyecek olarak bildirdim, buyurdu. Bu hâdiseden sonra kemikle ve tezek ile tahâretlenmeyi yasakladı.

● Abdüllah ibni Mes'ûd “radiyallahü anh” şöyle nakl etmişdir: Bir gece Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” elimden tutup, beni Mekkenin bir vâdîsine götürdü. Beni bir yere oturtdu ve etrâfıma bir çizgi çizdi. Bu çizgiden dışarı çıkma! Buradan bir topluluk geçecek, onlarla konuşma! On-

lar da seninle konuşmak istemezler, buyurdu ve bir yere gitti. Orada otururken bir de baktım ki, bir kalabalık görüldü. Yanıma geldiler, etrâfımdaki çizginin içine girmediler. Kenârından geçip, Resûlullaha doğru gittiler. Gecenin sonunda Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Dizime dayanarak uyudu. Birden bire beyâz elbiseli ba’zı kimseler geldi. O kadar güzel idiler ki, anlatılamaz. Allahü teâlâ bilir. Bir kısmı Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başı ucunda, bir kısmı da mubârek ayakları tarafına oturdular. Birbirleriyle konuşmağa başladılar. Şöyle diyorlardı: Gözleri uykuda iken, kalbinin uyanık olması hâli, bu Peygamberden başka hiçbir kimseye verilmemiştir. Bu Peygamberin da’vetini kabûl etmek, bir serây yapıdırıp, çok güzel yemekler hâzırlatan ve herkesi da’vet eden pâdişâhın da’vetini kabûl etmeye benzer. Da’veti kabûl edip, ziyâfetden yiyip içenler, sultâna yakın ve kıymetli oldular. Kabûl etmeyenleri ise azarlayıp, cezâlandırır. Bunları konuştuğundan sonra gittiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” uyandı. Bana, Ey ibni Mes’ûd! Bu cemâ’atin ne söylediklerini işittin mi, bunlar kimdir, buyurdu. Ben de Allahü teâlâ ve Resûlü bilir, dedim. Buyurdu ki: Onlar melekler idiler. Söyledikleri misâl şu idi: Allahü teâlâ Cenneti yarattı. İnsanları ona da’vet etti. Bu da’veti kabûl edenler Cennet ni’metlerine kavuşurlar ve Allahü teâlâ katında kıymetli olurlar. Da’veti kabûl etmeyenler cezâ ve azâb görürler.

● Mesrûkdan “rahmetullahi aleyh”, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kur’ân-ı kerîm okurken, gece cinnîlerin gelip dinlediklerini, Resûlullaha kim haber verdi diye sordular. Dedi ki, Eshâb-ı kirâmından “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’in” birisinden işittim. Şöyle dedi: O gece bu durumu Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir ağaç haber verdi.

● Zübâb bin Hâris “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Câhiliyyet zemânında bir putum vardı, ona tapardım. Cinnîden de bir dostum vardı. Arablar arasındaki hâdiseleri bana haber verirdi. Bir gün o putun önünde uyumuşum. Âniden cinnî dostum geldi ve ey Zübâb! Ey Zübâb, dinle hayret ve-

rici haberi! Muhammed “aleyhisselâm” bir kitâbla peygamber olarak gönderildi. Mekke de insanları da’vet ediyor. Da’vetini kabûl etmiyorlar. O doğru söylüyor, yalan söylemiyor, dedi. Bu sözleri işitince hayret etdim. Kavmime haber vereyim diye dışarı çıktım. O sırada âniden bir kimse geldi ve Muhammed aleyhisselâmın peygamberliği ile alâkalı haberi getirdi. Tapmakta olduğum putu kırdım. Bir deveye binip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmek üzere yola çıktım. Huzûruna varıp mubârek yüzünü gördüm. O zemâna kadar ömrümde böyle güzel bir yüz görmemişdim. Mubârek yüzünden nûr saçılıyordu. Yanına yaklaştım. Bana niçin geldin, yâ Zübâb, buyurdu. Ne emr buyurursanız tutayım diye geldim, dedim. Bana memleketimde kırdığım putumdan ve cinnimden haber verdi. Putu kırdığım ve cinninin bana haber getirdiği günü söyledi. Ben “Eşhedü enneke Resûlullah” (şehâdet ederim sen Allahın resûlüsün) dedim. Önce Eşhedü en lâ ilâhe illallah de, sonra Eşhedü enneke Resûlullah de buyurdu. Söyledikten sonra kalbime gelen şu şi’ri okudum.

***Allahü teâlâ dînini gönderince,
Hidâyetle gelen Resûle hemen uyduum.
Putu şiddet gösterip, onu terk etdim,
Resûlün da’vetine icâbet etdim.***

***Alışkanlıklarımı bırakıp hemen,
Putuma muhâlefet edip, kırdım hemen.
Zîrâ bir iki şeye sâhib olamazdım,
Onun için Resûle tâbi’ oldum hemen.***

● Câbir “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Ağaç altında bî’at yapıldığı sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Kırmızı devenin sâhibi hâriç ağaç altında bî’at edenlerin hepsi Cennete girer.” Bî’atdan sonra o kırmızı devenin sâhibi kimdir, görelim diye aradık. Bakdık ki, bir kimse devesini kaybetmiş, onu arıyordu. Gel bî’at et deveni sonra ararsın dedik. Devemi bulmam benim için bî’at etmemden dahâ iyi olur, dedi!

● Mâzin bin el-Gadviyye “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmıştır: Kavmimizin bir putu vardı. Herkes ona tapardı. Bir gün o putun önünde bir kurban kesdim. Putun içinden: “Ey Mâzin! Beni dinle, memnûn kalırsın. Hak zuhûr etdi, açığa çıkdı. Şer kayb oldu. Allahü teâlâ bir Peygamber ile dî-nini gönderdi. Taşları, yontulan putları terket ki, Cehennem ateşinden kurtulasın.” Bu sesden korktum. Kendi kendime büyük bir iş olacak dedim. Birkaç gün sonra o putun önün-de bir kurban dahâ kesdim. Yine putun içinden bir ses geldi. Söyle diyordu: “Bana gel de herkesin bildiği şeyleri duyusun. Bir Peygamber vahy ile gönderildi. Yakacağı taş olan Ce-hennem ateşinden kurtulmak için Ona îmân et.” Kendi ken-dime bu beni îkâz eden bir haberdir, dedim. Aradan günler geçdi. Bir gün bize bir kimse geldi. O kimseden haber sor-dum. Dedi ki, Mekke Kureyş kabîlesinden bir zât Pey-gamber olduğunu söylüyor, ismi Ahmeddir. Her kime rastla-sam Allahü teâlânın da’vetcisine îmân ediniz diyor, dedi. Kendi kendime putun içinden iştiğim haber budur, dedim. Kalkıp putu parçaladım. Mekkeye gitmek üzere yola çıkdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna varıp, müslimân olmakla şereflendim. Ben gece gündüz nefsinin arzûları peşinde koşan, şerâb içen fâhişe kadınlarla düşüp kalkan, şarkı ile meşgûl bir kimse idim. Nice seneler kıtlık ve zillet, şiddetli sıkıntı içinde yaşadım. Mallarım hep helâk ol-du. Oğlum olmadı. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sel-lem” bu kötülüklerden soğuyup uzaklaşmam için düâ iste-dim. Benim için şöyle düâ etdi: (Allahım! Onu şarkıcılıktan kurtarıp, Kur’ân-ı kerîm okuyucu eyle. Harâmla meşgûliyye-tini halâl ile meşgûliyyete çevir. Ona şerâb yerine halâl içe-cekler nasîb eyle. Fuhşdan kurtar, iffet nasîb eyle. Nefsine uymaktan kurtar, hayâ ihşân et ve ona sâlih bir evlâd ver.) Allahü teâlâ benim için yapılan bu düâları kabûl buyurdu. Rivâyet olunur ki, bu kimse bir mescid yapırdı ve o mescid-de ibâdet ederdi. Zulme uğrayan her kim o mescidde üç gün ibâdet yapıp, kendine zulm eden zâlime beddûâ eylese, o zâ-lim kısa zemânda helâk olurdu veyâ baras hastalığına yaka-lanırdı. O mescide Muberris denirdi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar vukû’ bulan hâdiseler. Bu bölümde iki kısım vardır. Birinci kısım, kitâblarda ne zemân meydâna geldiği bildirilen mu’cizeler ile alâkalıdır. İkinci kısım ise, hangi kitâbdan alındığı ve zemânı zikr edilmeden anlatılan hâdiseler ile alâkalıdır.

BİRİNCİ KISM:

Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar meydâna gelen ve kitâblarda ne zemân meydâna geldiği bildirilen mu’cizeler.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeden Medîneye hicret etmesi bildirildiği zemân, bi’setin ondördüncü senesi idi. Mekkeden ayrıldığı gece, Kureys müşrikleri aralarında, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” öldürmek için anlaştılar. Gece uyku vakti gelince, Resûlullahın kapısının önünde toplanıp, uyusun da öldürelim diye beklemeye başladılar. O gece Yâsîn sûresinin ilk âyetleri nâzil oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden bir avuç toprak aldı. Meâl-i şerîfi, **(Önlerinden bir sed ve arkalarından bir sed çekdik de onları kapatdık, artık göremezler.)** olan Yâsîn sûresi 9.cu âyetini üzerlerine okuyarak ve elindeki toprağı da başlarına saçarak, aralarından geçip gitti. Hiç görmediler ve farkına varamadılar. İçlerinde sâdece biri gördü ve müşriklere Muhammedi göremediniz! O çıkıp gitti, dedi. Müşrikler kalkıp yüzlerindeki ve başlarındaki toprağı sildiler.

● O gece Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” ile birlikte Sevr dağında bir mağaranın önüne kadar gittiler. Hazret-i Ebû Bekr: Yâ Resûlallah! Mağaranın içine önce ben gireyim. Sana bir

zarar gelmesin, dedi. İÇeri girip, parmağı ile mağaranın divârındaki delikleri bir bir yokladı. Büyük bir delik buldu. O deliği kontrol için ayağını içine sokdu. Ayağı uyluğuna kadar içeri girdi ve geri çıkardı. Bir rivâyete göre ise gömleğini parçalara ayırıp, o parçalarla delikleri tıkadı. Bir delik kaldı. Oraya da ayağını koydu ve ayağını yılan sokdu. Yâ Resûlallah! İÇeri buyurunuz. Sizin için yer hâzırladım, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mağaranın içine girip istirahat etdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk o gece yılan sokması sebebiyle ayağının acısından çok acı çekti. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirmedi. Sabâhleyin Resûlullah, hazret-i Ebû Bekrin ayağını şişmiş hâlde görünce, bu nedir Ey Ebû Bekr diye, sordu. Yâ Resûlallah! Bu gece yılan soktu deyince, bana niçin bildirmedi, buyurdu. Sizi üzmem istedim yâ Resûlallah, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, mubârek elini şişen yere sürdü, o ânda iyileşdi, şişlik kayboldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” mağaranın içine girer girmez, o gece mağaranın kapısının önünde bir ağaç yeşerdi. İki yabânî güvercin o ağacın üzerine yuva yapıp yumurtladılar. Bir örümcek de mağaranın ağzını ağıyla ördü. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkedden ayrıldığını haber alan müşrikler ok ve yaylarını alıp, ta’kîbe çıktılar. Mağaranın ikiyüz zrâ veyâ bir rivâyetde elli zrâ kadar yakınına geldiler. [Bir zrâ 48 cm.dir.] Aralarından birini mağaranın içine girip bakması için gönderdiler. O kimse mağaranın önüne geldi ve geri dönüp gitdi. Niçin döndün dediler. Mağaranın kapısı örümcek ağıyla kaplı ve orada iki güvercin var. Anladım ki içerde kimse yok, dedi. Müşrikler mağaranın kapısına konan iki güvercini göreyerek döndükleri için, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o güvercinlere hayr düâda bulundu. Allahü teâlâ o güvercinlere haremde yer nasîb etdi ve nice seneler orada yaşayıp yavruladılar.

● Müdlec oğulları kabîlesinin reîsi Sürâka şöyle anlatmıştır: Kavmimin arasında oturuyordum. Bir kimse geldi ve de-

niz sâhilinde bir karartı gördüm. Zan ediyorum ki, Muhammed “aleyhisselâm” ve Eshâbıdır, dedi. Ben anladım ki onlardır. O kimseye dedim ki: Onlar değildir. Belki falan falan kimselerdir. Develerini kaybetmişler, onu arıyorlardır. Sonra evime gidip hizmetçime atımı dışarı çıkarıp, hâzırlamasını söyledim. Mızrağımı aldım. Atıma binip ta’kîb için sürdüm. Onlara yetiştim. O kadar yaklaştım ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kur’ân-ı kerîm okuyordu. Onu işitiyordum. Hiç arkasına dönüp bakmıyordu. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk devâmlı bakıyordu. Birden bire atımın ayakları karnına kadar yere batdı. Feryâd ederek, siz bana beddûâ etdiniz! Düâ ediniz, kurtulayım. Yemîn ediyorum ki kime rastlarsam geri çevireceğim, dedim. Düâ etdiler, kurtuldum. Ta’kîb için gelen kime rastladiysam geri çevirdim.

Rivâyet edilir ki o sırada Sürâka, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benim koyun sürüme uğrayınca, koyunlarımdan hangisini isterseniz tutup alınız, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” biz müşriklerin bağışını kabûl etmeyiz, buyurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret ederken, yolda Ümmü Ma’bedin çadırına uğradılar. O, Resûlullahı bilmiyordu. Ey Ümmü Ma’bed! Yanında hiç süt var mıdır diye sordu. Süt yok, koyunlarım da uzakdadır, dedi. Çadırda bir koyun gördü ve bu nedir deyince, o za’îf, güçsüz bir koyun. Onun için sürüden geri kaldı, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, izn verersen, bu koyundan süt sağalım deyince, siz bilirsiniz. Fekat bu koyun kısırdır, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o koyunu yanına yaklaştırdı ve mubârek elini koyunun memesine sürdü ve sağdı. O kadar süt geldi ki, çadırda bulunan bütün kaplar sütle doldu. O sütden içdiler. Sonra bir kab dahâ istedi. Onu da sütle doldurup, Ümmü Ma’bede verdiler ve oradan ayrıldılar.

Ümmü Ma’bed şöyle demiştir: O koyun evimizde o kadar bereketli oldu ki, Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “ra-

dıyallahü anh” zemânına kadar sabâh akşam o koyundan süt sağdık. O sene bütün kabîlelerde hiç süt elde edilememiş idi.

Ebû Ca’fer bin Harîr Taberî şöyle rivâyet etmiştir: Ümmü Ma’bedin Ma’bed adında kötürüm bir oğlu vardı. Resûlullah-dan “sallallahü aleyhi ve sellem” mu’cize görünce, oğlunu hu-zûruna getirdi ve düâ istedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ etdi. Çocuk o ânda iyileşip, yürümeye başladı.

● Zemahşerî, (**Rebîül-Ebrâr**) adlı kitâbında şöyle rivâyet etmiştir: Ümmü Ma’bedin kızkardeşinin oğlu Hindden, o da Ümmü Ma’bedden şöyle nakl etmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çadırıma uğradı. Gece çadırımdaistirâhat edip, uyudu. Uyanınca su istedi. Mubârek ellerini yıkadı ve ağzını çalkalayıp, suyunu çadırımın yanında bulunan bir dikenin dibine dökdü. Sabâhleyin baktık ki, oradan büyük bir ağaç yetişmiş. Kocaman meyveler vermişti. Meyvelerin kokusu anber gibi, tadı şeker gibi idi. O meyveleri aç kimse yise doyar, susuz kimse yise suya kanar, hasta olan yise sıhhate kavuşurdu. Üzüntülü kimse yise neş’elenirdi. O ağacın yaprağından yiyen deve ve koyunlar hesâbsız süt verirdi. Biz o ağacın adını mubârek ağaç koymuşduk. Çevredeki kabîleler, hastaları için onun meyvelerinden istemeye gelirlerdi. Bir seher vaktinde o ağacı yemişleri dökülmüş, yaprakları küçülmüş bir hâlde gördüm. Çok korktum ve üzüldüm. Bir de işitdim ki, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât haberi geldi. Bu hâdiseden sonra, aradan otuz sene geçti. Yine bir sabâh vakti dışarı çıkıp baktım ki, o ağaç kökünden budaklarına kadar diken hâlini almış, meyveleri yere dökülmüşdü. Hazret-i Alînin “kerremallahü vecheh” şehîd edildiği haberini işitdik. Bu hâdiseden sonra o ağaç artık meyve vermedi. Fekat yapraklarından fâideleliyorduk. Bir gün baktım ki ağacın içinden hâlis kan akıyordu. Yaprakları solmuşdu. Üzüntülü bir hâlde otururken, hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” şehîd edildi diye haber getirdiler. Ondan sonra o ağaç kökünden kurudu ve belirsiz oldu. Zemâhşerî şöyle demiştir: Hayret edilir ki, bu hâdis

koyun hâdisesi gibi meşhûr olmamıştır.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret sırasında Ümmü Ma’bedin çadırına ulaştığında, müşrikler ne tarafa gittiğini bilemediler. O gün Ebû Kubeys dağının üzerinden bir ses işitdiler. Ba’zı beytler okudu. Fekat sesin sâhibini göremiyorlardı. O beytlerde şöyle diyordu:

***Allahü teâlâ onlara bol iyilikler versin,
Çadırına vardılar, Ümmi Ma’bedin!***

***İkisi hicret etdiler, Hak olan emr ile,
Muhakkak felâha erer, arkadaşı Muhammedin “aleyhisselâm”!***

Mekkeli müşrikler, bu beytleri işitince, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîne tarafına gitmiş olduğunu anladılar.

● Hicret sırasında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yolda iken, Büreyde-i Eslemî, kabîlesinden yetmiş kişiyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önüne çıktı. Resûlullah onu görünce, adı ile çağırdı ve (Berâde emrûnâ) ya’nî işimiz soğudu [râhatladık] anlamına gelen ismine işâret etdi. Selâmete ermek anlamına gelen Eslem kabîlesinden olduğunu öğrenince de (Sellimnâ) ya’nî selâmet bulduk buyurdu. Büreyde-i Eslemî, Resûlullah’a siz kimsiniz diye sorunca, ben Muhammed bin Abdüllahım ve Allahü teâlânın Resûlüyüm, buyurdu. Bunun üzerine Büreyde-i Eslemî hemen, “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve enneke abdühü ve resûlühü” diyerek müslimân oldu. Yanındaki yetmiş kişi de îmân etmekle şereflendiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile berâber yola devâm etdiler. Medîneye bir menzil mesâfede bir yerde gecelediler. Sabâhleyin, Büreyde-i Eslemî: Yâ Resûlallah! Medîneye bayraksız girmemiz olmaz diyerek, sarığını çıkarıp bir mızrağın ucuna bağladı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önünde tutarak yürüdü. Böylece Medîneye girdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Ey Büreyde! Benden sonra, Horasân şehirlerinden Zülkarneynin kurduğu Merv şehrine gidecek-

sin. Vefâtın da orada olacaktır. Kıyâmet gününde şark ehlinin önderi olacaksın.” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi oldu. Büreyde “radiyallahü anh” bir savaşta Merv şehrine gitdi ve orada vefât etdi. Hadîs âlimleri demişlerdir ki, şehirler hakkında vârid olan hadîs-i şerîflerden en sıhhatli hadîs, Büreyde “radiyallahü anh” hadîsidir. Büreydenin “radiyallahü anh” kabri, Hakîm ibni Amr Gaffârînin kabrinin yanındadır. Hakîm ibni Amr Gaffârî Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbındandır. Merve emîr ve kâdî olmuştur. Hicretin ellinci senesinde vefât etmiştir. Büreyde “radiyallahü anh” ise hicretin altmışıncı senesinde vefât etdi.

● Selmân-i Fârisî “radiyallahü anh” müslimân olmadan önce birçok râhib ile sohbet etmiş, pekçok patriğin hizmetinde bulunmuştu. Herbiri ömrünün sonunda başka bir râhibin yanına gitmesini vasiyyet etmişti. Yanında bulunduğu son râhibin de, vefâtı yaklaşınca, sizden sonra kimin yanına gideyim, diye sordu. O râhib dedi ki: Şu ânda yeryüzünde sohbetinde bulunacağın ve sana hayr gelecek bir kimse bilmiyorum. Fekat, âhır zemân Peygamberinin gönderilmesi yaklaştı! O Peygamber İbrâhîm aleyhisselâmın dîni üzere olur. O iki taşlık arâzî arasında ve hurma ağacının bol olduğu bir yerde bulunacaktır. İki kürek kemiği arasında nübüvvet mührü vardır. Hediyeyi kabûl eder. Sadakayı kabûl etmez. Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” o râhibin vasiyyeti üzerine Arabistâna gitmek üzere yola çıktı. Sonunda Medîneye ulaştı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret ederken Kubâda konakladıkları sırada, Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” yanına bir şeyler alıp, Resûlullahın huzûruna gitdi. Götürdüğü şeyleri bunlar sadakadır diyerek takdîm etdi. Resûlullah, Eshâbına, siz yiyiniz, buyurdu ve kendisi yemedi. Selmân-ı Fârisî kendi kendine alâmetin birisi ortaya çıkı, dedi. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kubâdan Medîneye gelince, yine yanıma birşeyler alıp, huzûruna gitdim. Bunlar hediyedir, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Es-

hâbıyla birlikde o hediyyeden yidiler. Kendi kendime ikinci alâmet de temâm dedim. Sonra bir def’asında dahâ huzûruna vardım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Bakî kabristânında Eshâbından birinin cenâzesinde idi. Üzerinde biri ridâ, biri de izâr olmak üzere iki gömlek vardı. Ben nübüvvet mührünü göreyim diye yakın durdum. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni nübüvvet mührünü görsün diye mubârek omuzundan ridâsını indirdi. Nübüvvet mührünü gördüm. Tam râhibin bana ta’rîf ettiği gibi idi. Elimde olmayarak eğilip, nübüvvet mührünü öpdüm ve ağladım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni huzûruna çağırdı. Varıp oturdum. Başımdan geçen hâdiseleri birer birer anlattım. Hoşlarına gitdi. Eshâb-ı kirâmın da bunları duymasını istedi.

● Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” bir yehûdînin kölesi idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Selmân-ı Fârisîye, sâhibine söyle, seni bedel karşılığında serbest bıraksın, buyurdu. Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” sâhibine çok ısrâr etdi. Bunun üzerine yehûdî onu üçyüz hurma ağacı dikip tutdurması ve kırk kayye gümüş ya’nî dörtbin dirhem gümüş vermesi şartıyla serbest bırakacağını söyledi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbına; kardeşiniz Selmâna yardım ediniz, buyurdu. Eshâb-ı kirâmın herbiri elinden geldiği kadar yardım edip, üç yüz hurma fidanı topladılar. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ey Selmân! Bunların dikileceği yerleri kazıp, hâzırla ve bana haber ver buyurdu. Çukurları kazıp, hâzırladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kendi mubârek elleriyle hurma fidanlarını dikdi. Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” yemîn ederek, cânım kudretinde olan Allahü teâlâ hakkı için, o hurma ağaçlarının temâmı tuttu. Sonra Eshâbdan birisi, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna yumurta büyüklüğünde hâlis altın getirdi. Bir ma’inde bulmuşdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Selmân-ı Fârisîyi “radiyallahü anh” çağırıp, al bunu serbest bırakılman için istenen borcunu öde, buyurdu. Yâ Resûlallah! Zimmetimde kırk kayye borç vardır,

bu kâfi gelmez, deyince, Allahü teâlâ senin borcunu bununla edâ eder, buyurdu.

Bir rivâyetde de şöyle bildirilmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yumurta büyüklüğündeki o altını mubârek diline dokundurdu ve bununla borcunu öde buyurdu. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” onu alıp, yehûdîye götürdü. Tartdılar, tam kırk kayye çıktı. Ne eksik ne de fazla idi.

● Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” îmâna gelmek se’âdetine kavuşunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun ne söylediğini anlamak için fârisî bilen bir tercümân istedi. Fârisî ve arabî bilen bir yehûdî tüccâr buldular. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” medh ediyor ve yehûdî kavmini de kötü-lüyordu. O yehûdî onun sözlerinden alınıp, bu kişi size düşmândır. Kötü söz söylüyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hayret etdi ve bu farslı kimse bize ezâ yapmaya gelmiş, buyurdu. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Selmân-ı Fârisînin “radıyallahü anh” ne dediğini bildirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o yehûdîye Selmân-ı Fârisînin “radıyallahü anh” söylediklerini birer birer açıkladı. Yâ Muhammed, sen onun lisânını biliyordun da beni neden istedin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bilmiyordum. Fekat, Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve ta’lîm eyledi, buyurdu. Ey Muhammed! Bundan önce seni yalanlardım. Şimdi anladım ki sen Allahın Resûlüsün. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve enneke Resûlullah diyerek müslimân oldu. Bundan sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cebrâîl aleyhisselâma Selmâna arab lisânını ta’lîm eyle, dedi. Cebrâîl aleyhisselâm gözünü yumsun ve ağzını açsın, dedi. O da öyle yaptı. Ağzının suyundan onun ağzına koydu. O ânda Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” arabî konuşmağa başladı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kusvâ adlı devesinin üzerinde, Medîne-i münevvereye girince, uğradığı her mahalle halkı ve her kabîle, devesinin yularından tutarak, kendilerine misâfir olmasını çok istediler. Resûlullah “sallal-

lahü aleyhi ve sellem” devenin yularını tutmayınız. O me’mûrdur, buyurdu. Nihâyet deve sonradan mescidin yapıldığı yere varıp, oraya çökdü. O arsa Sehl ve Süheyl adında iki yetîmin mülkü idi. Deve çökdüğü o yerde biraz durdu. Sonra sağına ve soluna bakdı ve kalkıp biraz yürüdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devenin yularını salıp serbest bırakmışdı. Sonra deve ilk çökdüğü yere bakıp, tekrâr oraya gelip, orada çökdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devenin üzerinden indi. Ebû Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd “radiyallahü anh” devenin üzerindeki eşyâları evine götürdü. Dahâ sonra devenin ilk çökdüğü o arsa iki yetîmden satın alındı ve orada Mescid-i Nebî yaptılar. [Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-ensârî, hicrî 50. senede Süfyân bin Avf kumandasındaki askerler ile İstanbulla gelen, burada vefât eden büyük Sahâbî. Onun bulunduğu yere Eyyûb Sultân denilir.]

● (**Şeref-ül-Mustafâ**) adlı kitâbda şöyle bildirilmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîne Mescid-i Nebîyi yapıdırırken, hazret-i Ebû Bekre “radiyallahü anh” bize şöyle birkaç direk lâzımdır, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” Mekkede öyle direkler bir evde vardır. Keşke burada olsaydı, dedi. Bunun üzerine Resûlullah, burada olmasını ister misin buyurunca, evet isterim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ etdi. Allahü teâlâ o direklerle kanat verdi. Uçarak Medîneye geldiler ve ihtiyâc olan yere yerleşdiler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye girince, Medînenin kadınları ve çocukları sevinçle ve coşkuyla şu şi’ri söylediler:

***Vedâ tepelerinden ay doğdu üzerimize,
Hakka da’vet etdikce, şükr vâcib oldu bize.***

Enes “radiyallahü anh” ise şöyle rivâyet etmiştir. Benî Neccâr câriyeleri gelip, def çalarak şu şi’ri okudular:

***Biz Benî Neccâr câriyeliyiz,
Muhammed ne güzel komşudur.***

● Ümmül mü'minîn Safiyye “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Babam Huyey bin Ahtabın ve amcam Ebû Yâsir bin Ahtabın çocukları arasında en çok sevdiğim bir çocukdum. Ne zemân yanlarına varsam, beni severlerdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret sırasında Kubâda konakladığı haberinin geldiği gün, babam ve amcam sabâhleyin erkenden Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” görmeğe gittiler. Akşam döndüler. Çok yorgun ve kederli görünüyordular. Zor yürüyorlardı. Her zemânki gibi yanlarımdım. Son derece üzgün ve tasalı olmaları sebebiyle bana hiç alâka göstermediler. Amcam babama, bu o mudur, dedi. Babam, evet vallahi odur, dedi. Amcam, sen onu tanırmısın ve isbât edebilir misin deyince, babam evet vallahi ederim, dedi. Sonra amcam babama senin gönlünde ne var, dedi. Babam dünyâda yaşadığım müddetce düşmânlik var dedi!

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret etmeden önce, Medîne halkı Abdûllah bin Selûli kendilerine reîs edinmişlerdi. Ona cevherlerle süslü bir tâc vermişlerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye teşrif edince, Medîne halkı temâmen Ona hürmet ve alâka göstermeğe başladılar ve tâbi' oldular. İbni Selûl bir köşede değersiz bir hâlde kaldı. Ona alâka göstermez oldular. Bunun üzerine Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” öldürmek veyâ bir sıkıntı vermek için harekete geçti. Bir gün yehûdîler onun yanına toplandılar. Bu husûsda ba'zı plânlar yaptılar. Lebîd bin Âsımdan yardım istediler. Lebîd, falan mahallede Hayre adında yaşlı bir kadın var. Sihir yapmakda çok ileridir. Onu bulun dedi. Bulup o kadına on kayye (bin dirhem) altın ve on top kumaş verdiler. Eğer Muhammedi helâk edersen dahâ sana çok şeyler vereceğiz, dediler! Yaşlı kadın bir güvercin yavrusuna iğneler batırıp, iplikleri düğümleyerek, güvercin yavrusunun üzerine sardı. Medînenin dışında harâb bir kuyunun içine koyup, ağzını kapattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hastalandı. A'zaları hareketsiz kaldı. Çeşidli ilâclar verdilerse de fâide sağlamadı. Bu hâl dokuz gün devâm etti. Sonra Cebrâil aleyhisselâm geldi, durumu haber verdi. Resû-

lullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” oraya götürdüler. Kuyuyu açıp güvercini çıkardı. Fekat iplerdeki düğümleri çözmek mümkün olmadı. Cebrâîl aleyhisselâm Mu’avvizeteyn [Kûl e’üzü] sûrelerini getirdi. Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Bu sûreleri o düğümlerin üzerine oku, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o sûreleri okumağa başladı. Her âyeti okudukça düğümlerden biri çözülmeğe ve iğnelerden biri çıkmağa başladı. Sûreleri temâmen okuyunca, düğümlerin de temâmı çözüldü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hastalıktan temâmen kurtulup, sıhhate kavuştu. Sonra o mel’ûn kimseleri çağırıp, azarladı. Medîne ehâlsî onlara öyle cezâlar verdiler ki, helâk oldular.

● Ammâr bin Huzeyme şöyle anlatmışdır: Evs ve Hazrec kabîleleri arasında, Ebû Âmirden dahâ ziyâde Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” medh eden yokdu. Çünkü, yehûdîler arasında çok bulunmuş ve onlardan Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sıfatlarını işitmişdi. O Peygamberin hicret edeceği yer Medînedir diye söylemişlerdi. Ayrıca din aramak için Şâma gitmişdi. Orada da yehûdîlerden ve nasrânîlerden Resûlullahın vasflarını, şeklini ve şemâilini işitmişdi. Sonunda Medîneye dönüp orada yerleşdi. Yünden hırka giyer, rûhbanlık iddiâsında bulunurdu. Dâimâ millet-i hanîf üzere olduğunu iddiâ ederdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderilmesini bekledi. Nihâyet Resûlullahı Mekke'de peygamberliği bildirilince bunu işitdi. Fekat Mekkeye gitmedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince de, Ebû Âmirin içine bir hased ve nifâk düşdü. Resûlullahın yanına gidip, Ey Muhammed! Ne ile Peygamber oldun dedi. Dîn-i hanîf üzere buyurunca, sen bu dîne birşeyler karışdırmışsın, dedi. Resûlullah bu dîni apaçık ve tertemiz getirdim. Yehûdî ve nasrânî âlimlerinin benim vasflarım hakkında sana bildirdikleri nereye gitdi, buyurdu. Ebû Âmir, o sen değılsin, dedi. Resûlullah, yalan söylüyorsun deyince de, yalan söyleyen memleketinden sürülüp garîb ölsün, dedi. Bu sözleriyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekke'den Medîneye gelmiş olmasını kast ediyordu.

Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kim yalan söylüyorsa öyle olsun, buyurdu. Sonra Ebû Âmir Mekkeye gidip müşriklere tâbi’ oldu. Mekke fethedilince Tâife kaçdı. Tâif halkı müslimân olunca da, Şâma gitdi. Orada vatanından sürülmüş ve yalnız bir hâlde, ölüp gitdi.

● İslâmiyyetden önce Şâmda İbni Heyyebân adında bir yehûdî vardı. Bu yehûdî Medîneye gelip yerleşdi. Benî Kureyzâ kabîlesinin arasında kalırdı. O kabileden biri şöyle demişdir. Aslâ onun gibi edeb ve şartlarını gözeterek nemâz kılan kimse görmedim. Ne zemân kıtlık olsa, yağmur düâsı için onun yanına giderdik. Bize sadaka vermemizi söylerdi. Sadakadan sonra düâ ederdi. Biz henüz yanından ayrılmadan yağmur yağmağa başlardı. Vefâtı yaklaşıp yakında öleceğini anlayınca, bize vasiyyet ederek şöyle dedi. Ey yehûdî cemâ’ati! Biliyor musunuz ben niçin ni’meti bol olan Şâmı terk edip de, kıtlık bulunan bu Medîne şehrine gelip, burayı kendime vatan edindim! Allah bilir dediler. Bunun üzerine dedi ki: Ben buraya şu sebeble geldim. İlahî kitâblarda okudum ve anladım ki, âhır zemân Peygamberinin gelmesi yaklaşmıştır. Bu şehir Onun hicret yeri olacaktır. Dîni burada kuvvet bulacaktır. Ümmîd ediyordum ki, Ona hizmetle ve tâbi’ olmakla şerefleneyim. Ona îmân ederek dalâletden hidâyete kavuşayım. Fekat kesin olarak anladım ki, fırsat elvermedi! Ömrüm o zemâna yetmedi! Sakın, sakın! gaflet etmeyiniz! Câhillik ve inâd yoluna gitmeyiniz. O Peygamberin zuhûru zemânı yaklaştı. Ona îmân etmekde yarışanlardan olmağa çalışınız. Ona îmân edip tâbi’ olarak, hidâyete erip, dalâletten kurtulunuz. O kendisine muhâlefet edenleri öldürecek, kadınlarını ve çocuklarını esîr alacaktır. Bu durum Ona tâbi’ olmanıza engel olmasın. Zîrâ O bu işle emr olunmuşdur! Zemân geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Benî Kureyza kabîlesini kuşatdı. Aralarından İbni Heyyebânın vasiyyetini işitenler: Ey Kureyza oğulları. Bu İbni Heyyebânın haber verdiği peygamberdir dediler. Diğerleri bu o değildir, dediler. Fekat vasiyyeti işiten insaflılar, vallahi Odur diyerek hemen kal’adan aşağı inip îmân etdiler. Cânlarını,

mâllarını ve âilelerini kurtardılar.

● Rûfâa bin Râfi' "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Bedr gazâsında kardeşim Hallâd bin Râfi' ile birlikte bir deve yavrusuna binmişdik. Devemiz Ravhâ denilen yere varınca yorulup kaldı. Kardeşim, yâ Rabbî! Eğer bu deve bizi Medîneye geri götürürse, bunu kurbân edeceğim, dedi. Biz o hâlde iken bir de baktık ki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çıka geldi. Bizi o hâlde görünce su istedi. Verdik. Mubârek ağzını çalkaladı ve bir abdest alıp suyunu bir kabın içinde topladı. Sonra biz o devenin ağzını açdık, bu sudan dökdü. Sonra başına, boynuna, gövdesine ve kuyruğuna dökdü. Bize, binin buyurdu ve kendisi gitdi. Biz o deveye binip, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" yetişdik. Seferde o deve bizi koşarak taşıdı. Bedr savaşından dönüp Medîneye ulaşınca, devemiz yine çöküp kaldı. Kardeşim onu kesip, etini fakîrlere paylaştırdı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Bedr gazâsında, mubârek eliyle, şurada falan kimse, şurada falan kimse öldürülecek diye belli yerleri gösterdi. Aynen buyurduğu gibi, kimin nerede öldürüleceğini gösterdiyse, orada öldürüldü.

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radiyallahü anh" buyurdu ki: Resûlullahı Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, kimin nerede öldürüleceğini gösterdiyse, orada öldürüldü.

● Bedr gazâsında, müşriklerden bir takım gençler savaşa gitmemişdi. Gece ay ışığı altında birbirleriyle konuşup, birşeyler anlatıyorlar ve şi'rleri okuyorlardı. O sırada âniden bir ses işitdiler. Birkaç beyt okundu ve "Hanîf cemâ'ati zafere ulaştı" diyordu. Sesin geldiği yere gitdiler. Fekat kimseyi görmediler. Çok korkup geri döndüler. Hicre (Kâ'benin yanına) geldiler. Orada yaşlılardan bir gurub kimse oturuyordu. Durumu onlara anlatdılar. Yaşlı kimseler, eğer söylediğiniz doğru ise, Muhammed zafere ulaşmıştır. Çünkü Muhammed ve eshâbına hanîf derler. Aradan bir gece geçti. Bedr savaşında müşriklerin mağlûb olduğu, Resûlullahın "sallallahü

aleyhi ve sellem” müşriklere karşı zafere ulaştığı haberi geldi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeden hicret edince, Ukbe bin Mu’ayt şu ma’nâda iki beyt söyledi: “Ey Kusvâya binip bizden ayrılan kimse! Az sonra beni atımın üzerinde yanında göreceksin. Mızrağımı size kaldırıp kanınızla ıslatacağım. Kılıcım da sizi parçalayacaktır.”

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu beytleri işittince: “Yâ Rabbî! Onu burnunun üzerine düşür, sar’a hastalığı ver” diye beddûa etdi. Bedr gazâsında atı huysuzluk yaptı. Eshâbdan biri onu esîr alıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna getirdi. Boynunun vurulmasını emr buyurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Bedr gazâsına Eshâb-ı Tâlüt adedince, ya’nî üçyüz onbeş sahâbî ile çıktı. [Eshâb-ı Bedrin isimleri, (**Câliyet-ül-ekdâr**) kitâbında vardır. Bu kitâb, Hakikat Kitâbevi tarafından basdırılmışdır.] Onlar için şöyle düâ etdi. “Allahım onlar yalın ayakdır, onların gitmelerine yardım eyle. Elbiseleri yokdur, onları giydir. Açdırılar, onları doyur.” Onlardan hiç biri, ganîmete kavuşmadan dönmedi. Hepsinin karınları tok olarak, elbiseleri ile ve birer ikişer deveye sâhip olarak döndüler.

Emîr-ül mü’minîn Ömer “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Meâl-i şerîfi, (**O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır**) olan [Kamer sûresi 45.ci] âyet-i kerîmesi nâzil olunca, bu (hezîmet-i cem’) [toplu hezîmet] ne demektir, diye düşünüyordum. Bedr gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zırhını giyerken bu âyet-i kerîmeyi okuduğunu duydum. O zemân âyet-i kerîmede neye işâret olduğunu yakînen anladım.

● Bedr gazâsından, bir gece önce, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” askerleri üzerine öyle bir uyku basdı ki, kalkmak isteseler de kalkamıyorlardı. Zübeyr “radiyallahü anh” diyor ki, birazcık doğrulmak istesek, elimizde olmadan

düşüp uyuyorduk. Eshâb-ı kirâmın hepsi bu hâlde idiler. Ruffâa bin Râfi' şöyle demiştir. O gece üzerime öyle uyku basdı ki, ihtilâm oldum, gusl etdim. Müşriklerin ordusu Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yakınında konaklamışdı. Fekat korkularından hiçbirini kılmıdayamıyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ammâr bin Yâseri ve İbni Mes'ûdu "radiyallahü anhümâ" müşrikler hakkında haber getirmeleri için gönderdi. Gidip haber getirdiler. Yâ Resûlallah! Kureyşlileri öyle bir korku kaplamışdır ki, atları bir ses çıkarsa, atların başlarına vuruyorlar, dediler.

● Emîr-ül mü'minîn Alî "radiyallahü anh" Bedr gazâsının yapıldığı gün, Bedr kuyusundan su çekiyordu. Şöyle anlatmışdır: Âniden kuvvetli bir yel esip geçdi. Böyle kuvvetli bir yel hiç görmemişdim. Arkasından bir kuvvetli yel dahâ esip geçdi. Öncekinden dahâ kuvvetli idi. Üçüncü olarak bir kuvvetli yel dahâ esip geçdi. İlk yel Cebrâîl aleyhisselâmın yeli idi. Yanında bin melek vardı. İkinci yel, Mîkâîl aleyhisselâm ve yanında bin melekle geçip giderken çıkardığı yel idi. Üçüncü yel, İsrâîl aleyhisselâm ve yanında bulunan bin melek ile geçerken çıkardığı yel idi. Mîkâîl aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sağında duruyordu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radiyallahü anh" da orada idi. İsrâîl aleyhisselâm sol tarafta duruyordu. Ben de orada idim.

● İbni Abbâs "radiyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmiştir. Ensârdan biri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve şöyle dedi. Yâ Resûlallah! Müşriklerden birinin peşine düşdüm. Dahâ bir adım atmadan başımın üstünde bir kamçı sesi ile atını sür'atle süren müşriğin sesini işitdim. Bir de bakdım ki, yüzüstü düşmüşdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: O melek idi, gökten yardım için inmişti. O gün Ebû Bürde "radiyallahü anh" da Resûlullahın huzûruna üç kesik baş getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" memnûn oldu ve sağ elin dâimâ muzaffer olsun, buyurdu. Ebû Bürde; yâ Resûlallah! Bu başların ikisini ben kesdim. Üçüncü başı beyâz elbiseli, güzel yüzlü bir yiğit kesdi ve ben aldım, dedi. Resûlullah "sallalla-

hü aleyhi ve sellem” bu inâyet-i Rabbânî ve meded-i âsûmânîdir. Allahü teâlâdan gelen yardımdır, buyurdu. Birçok kimseden şöyle dedikleri rivâyet edilmiştir. Kureyş müşriklerinden Bedr savaşı günü kime hücum etsek dahâ kılıç vurmada başı düşerdi.

● Bedr savaşında müşrikler mağlûb oldular. Bedrden kaçıp, Mekkeye dönünce, aralarında bulunan Ebû Süfyân bin Harbe, Ebû Leheb savaşın durumunu sordu. Ey Ebû Leheb! Düşmânlarımız silâh kuşanmışlar. Onlar ne tarafa hücum etseler vuruyorlar. Onların yanında gök ile yer arasında beyâz tenli ve gösterişli atlara binmiş kimseler gördüm. Biz onların karşısında dayanmaya aslâ güç yetiremedik, dedi.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” rivâyet etmiştir: Benî Gıfâr kabîlesinden biri şöyle anlattı: Ben ve amcamın oğlu yeni müslimân olmuşduk. Bedr savaşında bir tepenin üstüne çıkıp, savaşı seyrederek bekledik. Hangi taraf gâlib gelirse, onların arasına katılıp, ganîmet alacaktık. Üstümüzden âniden bir bulut geçti. Bulutun içinden at kişnemeleri işitiyorduk. O sırada birisi ileri yâ Hayzûm diyordu. Bu heybetden amcamın oğlu öldü. Ben de neredeyse ölüyordum. Hayzûm Cebrâîl aleyhisselâmın atının adıdır.

● Bedr gazâsında Ebûl Yüsr Ka’b bin Amr “radiyallahü anh”, Abbâs bin Abdülmuttalibi “radiyallahü anh” esîr etmişti. Hâlbuki kendisi çok za’îf, Abbâs bin Abdülmuttalib ise çok cüsseli idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nasıl esîr etdin diye sorunca, bana heybetli ve kuvvetli birisi yardım etdi. Onu önceden görmemişdim, sonra da göremedim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sana bir melek yardım etmiş, buyurdu.

● Resûlullahın amcası Abbâs bin Abdülmuttalib “radiyallahü anh”, Bedr gazâsında müslimânların eline esîr düşdü. Yanında yirmi kayye ya’nî ikibin dirhem altın vardı. Müşriklere harcamak için getirmişdi. Çünkü onlardan herbiri on müşrik askerini doyurmayı üzerine almışdı. O da bunu üzerine alanlardan biri idi. Savaşda henüz ona doyurma sırası gelmemişdi. Kendisi şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” o altınları benden alınca, yâ Muhammed! Esîrlikden kurtulmak için, o altınları fidyem olarak hesâba kat dedim. Düşmânıma yardım için getirdiğin şey fidyene katılmaz. Fidyeye bedeli olarak başka mâl vereceksin, buyurdu. Bunun üzerine dedim ki, yâ Muhammed! Beni o hâle düşürürsün ki, ömrüm boyunca dilencilik mi yapayım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, benimle savaşa gelirken, (eğer başıma bir iş gelirse, bu altınlar sana, Abdüllaha, Fâzıla ve Kuseme lâzım olur) diyerek, gece yarısı zevcen Ümmü Fâzıla verdiği altınlar ne oldu, buyurdu. Sen onu nereden biliyorsun deyince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bana Allahü teâlâ bildirdi, dedi. Bunun üzerine dedim ki, sen hakîkaten Peygambersin. Zîrâ o altınları Ümmü Fâzıla verdiğimi Allahdan başka kimse bilmiyordu. Ben şehâdet ederim ki, Allahdan başka ilâh yokdur ve Sen Onun Resûlüsün, dedim.

● Ukâşe bin Mihsan “radiyallahü anh” Bedr gazâsında düşmânla çarpışırken kılıcı iki parçaya ayrıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun eline bir ağaç dalı verdi ve bununla savaş buyurdu. Ağaç dalını eline alıp sallamaya başlayınca, iyi bir kılıç hâlini aldı. Bütün savaşlarda o kılıç ile savaştı. O kılıcı mürtedlerle yapılan savaşta şehîd düşdüğü güne kadar kullandı. O kılıca Avn (ilâhî yardım) adını vermişlerdi.

● Bedr gazâsında Ümeyye bin Halef, Habîb hazretlerine “radiyallahü anh” bir kılıç darbesi vurarak, kolunu omuzundan kesdi. Sonra Habîb “radiyallahü anh”, Ümeyye bin Halefi öldürdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Habîbin kolunu yerine koydu. Allahü teâlâ sıhhat verdi, kolu iyileşti.

● Bedr gazâsında, Katâde bin Nu’mânın “radiyallahü anh” gözüne bir nesne dokundu ve gözünü çıkardı. Gözü yüzü üzerine sarkdı. Kavmi onu keselim, fekat önce Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sorup, istişâre edelim dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Katâdeyi “radiyallahü anh” huzûruna çağırıldı. Yanağına sarkmış olan gözünü yerine yerleşdirdi ve mubârek eliyle sıvazladı ve gözü iyi-

leşdi. Öyle ki hangi gözü çıkmışdı bilemediler.

● Sâib bin Hubeys “radiyallahü anh”, Emîr-ül mü’minîn Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh” zemânında şöyle anlatmışdır: Vallahi beni Bedr gazâsında kimse esîr etmedi. Fekat Kureyş müşrikleri ile birlikte ben de kaçıyordum. Beyâz tenli, uzun boylu bir kimse, gösterişli bir ata binmiş, havada üzerimden yetişdi ve beni tutup bağladı. Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” gelip beni bağlı buldu. Bunu kim bağladı diye bağırarak sordu. Hiç kimse cevâb vermedi. Sonra beni Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdü. Resûlullah bana seni kim tutdu, ey Ebû Hubeys, dedi. Durumu bildirmek istemediğim için bilmiyorum, dedim. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” seni meleklerden bir melek tutdu, buyurdu. Sonra Abdürrahmân bin Avfa esîrini al götür buyurdu. O söz hiç hâtırimdan çıkmadı. Fekat müslimân olmam gecikti, sonunda müslimân oldum.

● Bedr vak’ası olduktan sonra, Umeyr bin Vehb el-Cühamî, Safvân bin Ümeyye ile bir gün Bedr savaşında uğradıkları hezîmeti konuşuyorlardı. Umeyr bin Vehbin oğlu bu savaşda esîr düşmüşdü. Safvân, işimiz karışdı, dedi. Umeyr bin Vehb de doğru söylüyorsun, bundan sonra yaşamanın tadı kalmadı. Eğer borçlarım olmasaydı ve çoluk çocuğumun perîşan olmasından korkmasaydım, Muhammedi öldürmek için Medîneye giderdim. Çünkü, Muhammed Medîne pazarında yalnız başına dolaşmış ve herkesle konuşmuş. Ayrıca oğlum orada esîr olduğu için, bir behânem de var dedi. Bunun üzerine Safvân, borçlarını ben ödeyeyim. Çoluk çocuğunun geçimini de üzerime alayım. Yeter ki sen bu işi yap dedi. Böylece anlaşdılar. Safvân, Umeyrin yol hâzırlığını yaptı. Kılıcını da bileyip, zehirli su verdi. Umeyr, bu sıramızda kalsın. Sakın kimse farkına varmasın diye tenbîh etdikden sonra, Medîneye gitmek üzere yola çıkdı. Medîneye varınca, mescidin önünde hayvanından inip, bineğini bağlayıp, kılıcını kuşandı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına gitmek üzere yürüdü. O sırada Emîr-ül mü’minîn Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh” bir cemâ’at ile bir-

likde oturuyordu. Ümeyri görür görmez, bu köpeği tutunuz! O Allahın düşmânıdır. Bedr savaşında kavmini bizimle savaşmağa teşvîk ediyordu. Bizim ordumuzun az olduğunu kavmine haber veriyordu, dedi. Bunun üzerine onu yakaladılar. Hazret-i Ömer, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, durumu arz etdi. Resûlullah onu getiriniz, buyurdu. Hazret-i Ömer bir eliyle Umeyrin kılıcının bağını boynuna takıp bağladı ve sıkıca tuttu. Bir eliyle de kılıcın kabzasından tuttu. Böylece Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdü. Ensârdan ba’zılarına da, Resûlullahın önünde oturun ve bunun saldırmasını engelleyin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu durumu görünce, ey Ömer onu salıver, buyurdu. Sonra, yaklaş Ey Umeyr! Niçin geldin, dedi. Oğlum esîr olmuşdu, onun için geldim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” doğru söyle, doğruyu söylemedikçe kurtulamazsın, buyurdu. O yine esîr oğlu için geldiğini söyledi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Safvân bin Ümeyye ile oturup, Bedr savaşının hezîmetini konuşmadınız mı? O senin borcunu ve âilenin geçimini üzerine alıp, sen de beni katl etmek için gelmedin mi? Sen beni öldürmek için geldin! Fekat Allahü teâlâ seni maksadına kavuşturmadı, buyurdu. Umeyr bunları işitince hakîkati anladı ve sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Şimdiye kadar câhilliğimden seni inkâr etmişim. Zîrâ bu işi benden ve Safvândan başka hiç kimse bilmiyordu. Bunu sana ancak Allahü teâlâ haber verdi ve beni müslimân olmakla şereflendirdi, diyerek müslimân oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, kardeşinize islâmiyyetin hükmlerini ve Kur’ân-ı kerîmi öğretiniz, buyurdu. Umeyr bir müddet sonra Mekkeye dönmek üzere müsâade istedi. Mekkeye döndükden sonra, pekçok kimse onun vâsıtasıyla müslimân olmakla şereflendi.

● Hâris bin Ebî Dırâr, Bedr savaşında esîr düşen yakınlarını fidye karşılığında kurtarmak için birkaç deve ve bir câriye alıp, Medîneye geldi. Yolda develeri ve câriyeyi bir yere sakladı ve eli boş bir hâlde, Resûlullahın “sallallahü aleyhi

ve sellem” huzûruna çıktı. Fidyeye olarak ne getirdin buyurdu. Hiç bir şey getirmedim, dedi. Falan yere sakladığın develer ve câriye ne oldu deyince, Hâris hemen kelime-i şehâdeti söyleyerek müslimân oldu. Çünkü, develeri ve câriyeyi sakladığını kendisinden başka kimse bilmiyordu. Benim yanımda kimse yoktu ve benden önce de kimse gelmedi, dedi.

● Kabbâs bin Eşyem el-Kenânî “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bedr savaşında müşrikler tarafında idim. Müslimânların az oluşu ve bizim askerlerimizin, süvâriyelerimizin çokluğu hâlâ gözümün önündedir. Bizim askerlerimizin herbirinin nereye baksam kaçışdıklarını görünce, içimden kendi kendime böyle bir iş görmedim. Savaşdan ancak kadınlar kaçır dedim. Sonra ben de kaçıp Mekkeye döndüm. Bir müddet sonra gönlüme islâmiyyetin merâkı düştü. Medîneye gideyim, bakayım Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” neye da’vet ediyor, bir göreyim dedim. Medîneye varınca, Resûlullahın nerede olduğunu sordum. İşte mescidin gölgesinde, eshâbı ile oturuyor diyerek gösterdiler. Yaklaşıp selâm verdim ve eshâbı arasında Onu bildim. Bana ey Kabbâs! Sen Bedr savaşında ben böyle bir iş görmedim. Savaşdan ancak kadınlar kaçır diyen kimse değilmisin, buyurdu. Bunun üzerine ben şehâdet ederim ki, sen Allahın Resûlüsün. Zîrâ o sözü dilimle söylemedim, içimden geçti ve hiç kimseye de açıklamadım, bir sırdı. Eğer sen Allahü teâlânın Resûlü olmasaydın, kalbdeki sırta muttali’ olamazdın, dedim. Mubârek elini tutup bî’at ederek, müslimân oldum.

● Asmâ binti Mervân, Beni Ümeyye bin Zeydden idi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” devâmlı sıkıntı verir ve her yerde müslimânların aleyhinde konuşurdu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Bedr savaşına gittiği sırada, o mel’ûn islâmiyyeti kötöleyen şi’rleri söylemişti. Ümeyr bin Adî el-Hutamî “radıyallahü anh”, âmâ olması sebebi ile savaşa gidemeyip, Medînede kalmıştı. Onun bu şi’rlerini işitti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye dönünce, Asmâ binti Mervânı öldüreceğim diye, Allah için ahd etdi. Resûlullah Medîneye döndükten sonra Ümeyr, bir

gece yarısı Asmâ binti Mervânın evine gidip, içeri girdi. Çocukları etrâfında uyuyorlardı. Memesi küçük oğlunun ağzında olduğu hâlde uyumuşlardı. Çocuğu geriye çekip kılıcını Asmânın göğsüne koyup bastırınca, kılıç arkasından çıktı. Sabâh nemâzını Resûlullah ile “sallallahü aleyhi ve sellem” kıldı. Resûlullah ona bakıp: Ey Ümeyr! Mervânın kızını öldürdün mü buyurdu. Evet yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzünü Eshâb-ı kirâmdan tarafa çevirdi ve Allahü teâlânın ve Resûlünün gâibden yardımına çalışan bir kimse görmek isterseniz, Umeyr bin Adîye bakınız, buyurdu. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” gecesini ibâdetle geçiren bu âmâ mı dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Âmâ deme, ki o görür” buyurdu.

● Da’sûr bin Hâris bin Muhârib, Benî Hâris ve Benî Sa’lebe kabîlesinden bir gurupla Medîne çevresini basmak için harekete geçmişdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dört yüz elli kişilik bir kuvvetle onlara karşı Medîneden hareket etdi. Benî Sa’lebe kabîlesinden bir kişi Resûlullahın huzûruna gelip müslimân oldu. Yâ Resûlallah! Onlar sizinle harbe cesâret edemezler, dedi. Resûlullah yerlerini öğrendi. Oraya vardıklarında, hepsi eşyâlarını dağlara saklayıp kaçmışlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Zâemr denilen yere doğru hareket edip, üç gün orada kaldı. Dördüncü gün bir ihtiyâc için Eshâbın arasından ayrılmışdı. Yağmur yağdı ve kaftânı ıslandı. Kurutmak için çıkarıp bir ağacın altına oturdu. Köylüler dağbaşından Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” yalnız bir hâlde görüp, Da’sûr bin Hârise haber verdiler. Kılıcını çekip yürüdü ve Resûlullahın yanına yaklaşp, seni benim elimden kim kurtarabilir, dedi. Allahü teâlâ kurtarır buyurdu. O ânda Cebrâil aleyhisselâm gelip, Da’sûrun göğsüne bir darbe vurarak yere yıkdı ve kılıcı elinden düşdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Da’sûrun kılıcını alıp, seni benim elimden kim kurtarır, dedi. Da’sûr, hiç kimse kurtaramaz deyip, kelime-i şehâdeti söyleyerek müslimân oldu. Savaş için artık aslâ asker toplamaya çağına söz verdi.

● Uhud savaşında, islâm ordusunun zor ânlar yaşadığı sırada, müşriklerden Übeyy bin Halef bir ata binmiş, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” doğru sürüyordu ve bugün eğer sen sağ kalırsan, ben sağ kalmayayım diye hücum ediyordu. Resûlullah, Hâris bin Sameh ve Süheyl bin Hanîfin arasında siperlenmişti. Übeyy bin Halef bir hamle yaptı. Mus’ab bin Umeyr kendisini Resûlullah’a siper etdi. Übeyy bin Halef, Mu’sab bin Ümeyre bir mızrak vurarak şehîd etti. Süheyl bin Hanîfin elinde kırık bir mızrak vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kırık mızrağı alıp, onunla Übeyy bin Halefin koltuğunun altından vurdu. O ân da Übeyy bin Halef atını geri çevirip kaçtı. Kavminin arasına varınca, sığır gibi böğürüyordu! Ebû Süfyân, bir diken yarısı kadar küçük bir yaradan dolayı böyle ne bağıryorsun, dedi. Übeyy bin Halef, bana mızrağı kim vurdu biliyormusun! Muhammed vurdu. Birgün bana Mekke’de senin benim elimde helâk olman yakındır demişti. Anladım ki Onun bu darbesiyle öleceğim. Ben bu yaradan kurtulamam. Benim bu yaradan çektiğim acıyı bütün Hicâz halkına paylaşırsalar hepsi ölür, dedi. Sonra nâra vurup, feryâd ederek cânı Cehenneme gitti.

● Yehûdî âlimlerinden Mahyerîk adında meşhûr bir kimse vardı. Mâlî, mülkü, hurmalıkları son derece çok olup, he-sâba gelmezdi. Fekat kendi dinlerine sevgisi, âyinlerine alışkanlığı ve kavmine bağlılığı ve ayblamalarından çekinmesi sebebiyle müslimân olmaktan mahrûm kalmıştı. Uhud savaşının yapıldığı gün pazar günü idi. Mahyerîk, yehûdîlere, bilirsiniz ki bugün Muhammed’e yardım etmek sizin üzerinize vâcibdir, dedi. Onlar, bu gün pazar günüdür deyince, Mahyerîk, artık pazar gününün hükmü kaldırıldı, dedi. Sonra kendisi hemen silâhını kuşanıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına gidip, savaşa katıldı. Kavmine şöyle vasiyyet etmişti. Eğer bugün beni öldürürlerse, bilmiş olunuz ki bütün malım Muhammedindir “sallallahü aleyhi ve sellem”. Sonunda Mahyerîk öldürüldü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yehûdîlerin en hayırlısı Mahyerîkdir, buyurdu. Bütün

malını alıp, Medîne'de sadaka olarak dağıtdılar.

● Eshâb-ı kirâm arasında Kazman adında bir kimse vardı. Eshâb-ı kirâm Uhud savaşına gidince, o Medîne'de kalıp savaşa katılmamışdı. Kadınlar senin bizden farkın yok deyince utanarak, gidip savaşa katıldı. Müşriklerle şiddetle ve çok gayret göstererek savaşıyordu. Onun bu hâlini Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdiler. O Cehennem ehli'dendir, buyurdu. Eshâb-ı kirâm hayret etdiler. Kazman kendi kendine kaçmaktan ölmek yeğdir, diyordu. O kadar savaştı ki, müşriklerden yedi kişi öldürdü. Kendisi de bir çok yerinden yaralandı. Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları onu savaş sırasında yaralı hâlde görüp şehîdlik sana âfiyet olsun ey Kazman dediler. Bunun üzerine Kazman şöyle dedi: Yemîn ederim ki ben din için savaşmıyorum. Kureyşin bize gâlib gelerek hurma bağçelerimizi harâb etmelerinden korkduğum için savaşıyorum, dedi! Yaraları ona o kadar acı veriyordu ki, kılıcını göğsüne dayayıp kendini öldürdü. Eshâbdan ba'zıları onun durumunu bilmedikleri için Resûlullah'a Kazman müşriklerden yedi kişi öldürdü ve şehîd oldu, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü teâlâ dilediğini yapar)** buyurdu. Sonra Kazmanın gerçek hâlini açıklayıp, **(Şehâdet ederim ki, ben Allahü teâlânın Resûlüyüm)** buyurdu. Bundan sonra Eshâb-ı kirâma dönüp, **(Allahü teâlâ bu dîni fâcir kimselerle de elbette kuvvetlendirir)** buyurdu.

● Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh", Uhud savaşında muhâcirlerin sancağını taşıdı. O gün İbni Kamie onu Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zan etdi. Bir kılıç darbesi vurarak, sağ kolunu kesip düşürdü. Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh" sancağı sol eliyle tutup, meâl-i şerîfi **(Muhammed "aleyhisselâm" ancak bir peygamberdir...)** olan [Âl-i İmrân sûresinin 144.cü] âyet-i kerîmesini okudu. İbni Kamie atlı idi. Geri dönüp bir kılıç darbesi dahâ vurarak sol kolunu da düşürdü. Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh" sancağı pazuları arasında tutarak yere düşürmedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sancağı hazret-i Alîye "radıyallahü anh" verinceye kadar öyle tuttu.

● Eshâb-ı kirâmdan Hanzala bin Ebî Âmir “radiyallahü anh” Cemîle binti Abdü Allah İbni Ebî Selûl ile evlenmişti. O zifâf gecesinde iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmla Uhud savaşına gitmişti. Hanzalaya “radiyallahü anh” bu gece hanımın ile birlikde ol buyurmuşdu. O gece Hanzala “radiyallahü anh” sabâh nemâzını kılıp, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” yetişmek için yola çıkacaktı. Çıkarırken hanımı eteğine yapışıp halvet taleb etdi. Fekat dahâ önceden, yakınlarına haber verip, dört kimseyi şâhid olarak hâzırladı. Hanzala “radiyallahü anh” onunla zifâfa girdi. Gusl abdesti almak îcâb etdi. Fekat savaşa yetişemem ve cihâddan mahrûm kalırım korkusuyla gusl abdesti almağa vakt bulamadan, silâhını kuşanıp, yola çıktı. Uhuda varıp, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” ulaştığı sırada askerler savaş için saflara dizilmişdi. Savaş başlayınca düşmânla çok şiddetli savaştı. Eshâb-ı kirâmdan ba’zıları şehîd düşdü. Hanzala “radiyallahü anh” Ebû Süfyân bin Harble karşı karşıya geldi. Ebû Süfyânın atına bir darbe vurup onu atdan yere yıkdı. Hemen göğsünün üzerine oturdu. Öldüreceği sırada Ebû Süfyân, Ey Kureyşliler ben Ebû Süfyân bin Harbim, diye yardım istedi. Gelip kurtardılar. Hanzala “radiyallahü anh” savaşa devâm edip, öyle savaştı ki müşriklerden bir çoğunu öldürdü. Sonunda onu şehîd etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmla müşriklere karşı gâlib gelip savaş bitince, dağın eteğine doğru bakdı. Oraya bakın kim var, orada melekler gümüş leğen getirerek ona yağmur suyu ile gusl abdesti aldırıyorlar, buyurdu. Ebû Üseyd Sa’id “radiyallahü anh” şöyle demiştir. Gidip oraya bakdım. Hanzala şehîd olmuş yatıyordu ve başından sular damlıyordu. Bu durumu Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdim. Bunun üzerine onun durumunu sordurmak için hanımına bir kimse gönderdi. Hanımı savaşa giderken gusl abdesti alması gerekiyordu. Yetişemem diyerek gusl abdesti alamadan gitdi, dedi. Yine hanımına, onunla zifâfa girdiğine niçin şâhidler tutdun diye sordular. Dedi ki, rü’yâmda gökden bir kapı açıldığını gördüm. Hanzala “radiyallahü anh” o kapıdan içeri girdi ve kapı kapandı. Anladım ki Hanzala şehîd olacak, bunun için şâhidler tutdum.

● Hâris bin Samma “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Uhud savaşında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Uhud dağında idi. Bana Abdürrahmân bin Avfî gördün mü, buyurdu. Gördüm yâ Resûlallah, dağdan aşağı indi. Müşriklerden bir gurub etrâfını sardı. Ona yardım etmek istedim. Sizi görünce yanınıza geldim, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, ona melekler yardım ediyor ve müşriklerle savaşıyorlar, buyurdu. Bunları işitince geri dönüp, Abdürrahmân bin Avfînin yanına gitdim. Bakdım ki, müşriklerden yedi kişinin ölüsü yanında duruyordu. Dâimâ muzaffer olarsın. Bunları sen mi öldürdün, dedim. Şu ikisini ben öldürdüm. Diğerlerini bir kimse öldürdü. Fekat ben o kimseyi hiç tanımam dedi. O bunları söyleyince, kendi kendime, doğru söyledin yâ Resûlallah, dedim.

● Uhud savaşında müslimânların sıkıntılı ânlarında, Kâtâde bin Nu’mân “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanından aslâ ayrılmadı. Gözüne bir darbe vuruldu ve gözü çıkdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gözünü yerine yerleşdirdi. Gözü iyileşip, öncekinden dahâ iyi görmeğe başladı. Rivâyetlerin çoğunda böyle bildirilmiştir. Fekat bir rivâyetde de bu hâdisenin Bedr savaşında geçdiği bildirilmiştir. Nitekim anlatıldı.

● Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Uhud savaşında islâm ordusu dağıldığı sırada, dikkat ediniz haber veriyorum. Muhammed öldürüldü diye bir ses duydum. Öldürülenler arasına bakdım. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” bulamadım. Vallahi Resûlullah öldürülmemiştir ve O aslâ kaçmaz. Allahü teâlâ bize gazab edip, Onu aramızdan aldı. Benim için ölünceye kadar savaşmaktan dahâ iyi bir iş yokdur. Resûlullahın cemâli olmayınca dünyâyâ dönüp bakmam, dedim. Sonra kılıcımın kınını kırdım ve savaşarak şehîd olmağa karar verdim. Müşriklerden bir topluluğun üzerine hücum etdim. Darmadağın oldular. Bir de bakdım ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onların arasında imiş, etrâfını sarmışlar! Allahü teâlânın emriyle, melekler Onu korumuşlar ve müşriklerden

bir zarar gelmemiş.

● Ebû Berâ, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” iki atı ve iki deveyi hediye olarak gönderdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, eğer bir müşrikin hediyesini kabûl etseydim, Ebû Berânın hediyesini kabûl ederdim, buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Onun büyük bir çıbanı var, hiçbir ilâc fâide vermemiş. Şifâyâ kavuşmak için size bu hediyeleri göndermiş. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” eline bir kesek alıp mubârek ağzının suyunu bu keseğe sürdü. Bu suya koysun ve suyundan içsin buyurdu. Ebû Berâ böyle yaptı ve tam şifâyâ kavuştu.

● Hicretin dördüncü senesinde vuku’ bulan Rec’ gazvesinde, Âsım bin Sâbit “radiyallahü anh” şehîd oldu. Düşmânlar başını kesip, Sa’d kızı Selâkiye götürmek istediler. Âsım bin Sâbit “radiyallahü anh”, Uhud savaşında o kadının kardeşini öldürmüştü. Bu sebeble her kim Âsımın başını getirirse ona yüz deve vereceğim ve Âsımın kafa tasıyla şerâb içeceğim diye ahd etmişti. Allahü teâlâ Âsım bin Sâbitin “radiyallahü anh” cesedinin çevresine pekçok arı gönderdi. Başını kesmek için kim yaklaşırsa, arılar yüzünden gözünden sokup şişiriyorlardı. Neredeyse öleceklerdi. Gece arılar çekilir, o zemân gelip başını kesip alırlar diyerek, dönüp gitmek zorunda kaldılar. Gece yağmur yağdı. Büyük bir sel gelip, Âsım bin Sâbitin “radiyallahü anh” cesedini alıp götürdü. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Âsım bin Sâbit hiçbir müşriği kendine dokundurmak için söz vermişti ve sözünde durdu. Şehîd olduktan sonra da Allahü teâlâ onu kâfirlerin dokunmasından korudu.

● Habîb bin Adî “radiyallahü anh” Rec’ vak’asında esîr düştü. Onu Mekkede müşriklere yüz deveye satdılar. Müşrikler onu uzun zemân habs etdiler. Bir gün baktılar ki, tâze üzüm yiyordu. Hâlbuki o sırada Mekkede aslâ tâze üzüm yoktu. Bu üzümü nereden buldu diye sordular. Bu Allahü teâlânın bana verdiği bir rızktır, dedi.

● Müşrikler Mekkede Habîb bin Adîyi “radiyallahü anh” i’dâm ederek şehîd edecekleri sırada, Habîb bin Adî onlara beddüâ etdi. Hazret-i Mu’âviye şöyle anlatmıştır: Habîb beddüâ edince, babam Ebû Süfyân onun beddüâsından korkarak beni yere yatırdı. Fekat beni öyle hızlı yere çarparak yatırdı ki, uzun zemân onun acısı geçmedi. Arablar arasında şöyle bir inanış yaygındı. Kim beddüâ sırasında yere yatarsa beddüâ ona te’sîr etmez, diye inanırlardı. Habîb bin Adînin “radiyallahü anh” darağacına asılarak şehîd edildiğini seyredip görenler, aradan bir sene geçmeden, çok azı dışında, her birinin başına bir belâ gelerek helâk oldular. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radiyallahü anh” Sa’îd bin Âmir Humusda bir vazîfe vermişti. Sa’îd bin Âmir zemân zemân kendinden geçer, çevresinden habersiz kalırdı. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radiyallahü anh” onun böyle kendinden geçmesinin sebebi ni sordu. Şöyle cevâb verdi: Habîbi “radiyallahü anh” darağacına bağlayıp, şehîd edecekleri sırada orada idim. Her ne zemân o hâdiseyi hâtırlasam, böyle kendimden geçerim, dedi.

Habîb bin Adînin i’dâmı şöyle vuku’ bulmuşdu: Onu bir darağacına bağladıklarında şöyle dedi: Yâ Rabbî! Resûlün “sallallahü aleyhi ve sellem” her neyi teblîg edip bildirmişse, biz ona îmân etdik. Şu ânda burada benim selâmımı Resûlüne iletecek bir kimse yok ki, söylesin dedi. Üsâme “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: O gün Mekkede Habîbin “radiyallahü anh” şehîd edileceği sırada, biz Medînede birkaç kişi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda idik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbı arasında oturuyordu. Üzerinde vahy gelince görülen hâl görüldü. Mubârek başını kaldırıp, Ve aleyhisselâm ve rahmetullah, dedi. Sonra mubârek gözlerinden gözyaşları akdı. Sonra, kardeşim Cebrâil aleyhisselâm Allahü Sübhânehü ve teâlâ tarafından bana, Habîbin selâmını getirdi, buyurdu. Habîbin darağacına asılarak şehîd edildiği haberini alınca da, Habîbi o darağacından indiren kimsenin kıyâmet gününde mükâfâtı Cennettir, buyurdu. Zübeyr bin Avvâm “radiyallahü anh”

ve Mikdâd bin Esved “radiyallahü anh” bu iş için hâzırlanıp yola çıktılar. Geceleri yol alıyorlar, gündüzleri de gizleniyorlardı. Böylece Mekkeye ulaştılar. Bir gece o darağacının bulunduğu yere gittiler. Birkaç kişiyi bekçi olarak koymuşlardı. Bekçilerin hepsi uyumuştu. Habîbi “radiyallahü anh” yavaşca darağacından yere indirdiler. Bakdılar ki eli yarasının üzerinde idi. O yarasından devâmlı tâze kan akıyordu. Kanı misk gibi kokuyordu. Şehîd edildikten sonra, aradan kırk gün geçmesine rağmen vücûdu hiç bozulmamış, taptâze duruyordu. Zübeyr bin Avvâm “radiyallahü anh” Onun cesedini atının arkasına aldı ve oradan ayrıldılar. Fekat müşrikler haberdâr oldular. Peşlerine yetmiş kişi düşüp ta’kîbe başladılar. Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved “radiyallahü anhümâ” müşrikler yaklaşınca Habîbi yere koydular. O ânda yer yarılıp Habîbin “radiyallahü anh” cesedini yutdu. Bu sebeble ona yerin yutduğu şehîd diye lakab verilmiştir. Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved müşriklerle çarpışarak onları geri çevirdiler. Medîneye dönüp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna giderek hâdiseyi anlatdılar. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip; yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, illiyîn melekleri (yüksek derecede bulunan melekler) ümmetinden bu iki kişiyle övünüyorlar diye haber verdi.

● Hicretin dördüncü senesi idi. Hayberde insanları müslimânlara karşı kışkırtan Selâm bin Ebî Hukayk diye birisi vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onu öldürmeleri için, Eshâb-ı kirâmdan beş kişi gönderdi. Bu beş sahâbîden biri de Ebû Katâde “radiyallahü anh” idi. Haybere gittiler. Geceleyin Selâm bin Ebî Hukaykın evine girerek, onu öldürdüler. Sonra oradan ayrıldılar. Ebû Katâde yayını orada unuttu. Almak için geri döndü. Her nasılsa ayağı yaralandı. Büyükçe bir yara idi. Ba’zıları da ayağının kırıldığını rivâyet etmişlerdir. Sargı ile ayağını sarıp arkadaşlarına yetişdi. Arkadaşları onu nöbetleşe taşıdılar. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdüler. Resûlullah mubârek eliyle ayağını sıvâzladı. O ânda yarası iyileşdi.

● Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Zâtürrüka’ gazvesinde iken bir devem vardı. Çok za’ifdi ve ikide bir çöküp kalıyordu. Yine tam çöküp kaldığı bir sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yanıma teşrif etdiler. Beni bekler bir vaziyetde görünce, niçin duruyorsun, buyurdu. Ben de devemin hâlini söyledim. Bir asâ istedi ve o asâ ile deveye üç kerre vurup dürttü. Sonra su istedi ve bir avuç suyu devenin yüzüne serpdı. Beni ta’kîb et buyurarak, oradan hareket etdi. Ben de deveme binip ta’kîb etdim. Muhammed aleyhisselâmı hak peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çok sür’atli gitdiği hâlde, Ondan hiç geri kalmadım. Devem cânlandı ve râhatlıkla ta’kîb etdim.

● Zâtürrükâ’ gazvesinden sonra, bir eşkıyâ ata binmiş ve bir deveyi de yularından çekiyordu. O hâliyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Atımın karnında ne vardır? dedi. Resûlullah, gaybı Allahü teâlâdan başkası bilmez, buyurdu. Yağmur ne zemân yağacak, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o öyle bir işdir ki ne zemân yağacağını Allahü teâlâ bilir, buyurdu. Adam sormağa devâm edip; yârin ne olacak, dedi. Resûlullah bana ma’lûm değildir, diye cevâb verdi. Sonra Allahü teâlâ, meâl-i şerfi, **(Kıyâmet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allahın katındadır. Yağmuru (dilediği zemân, dilediği yere, dilediği mikdâr) O yağdırır. Rahîmlerde olanı o bilir. Hiç kimse yârin ne kazanacağını bilmez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilmez. Şühesiz Allah, herşeyi bilendir, herşeyden haberdârdır) olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. Sonra o kimse, yâ Muhammed! Bana şu devem senin Rabbinden dahâ sevimlidir, dedi! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de ona, (Rabbim cânımdan dahâ sevimli, nefsimden ve âile ferdlerimden dahâ azîzdır!)** buyurdu. Sonra secdeye kapandı. Secdeden doğrulup o adama Rabbim bana haber verdi ki, senin yüzünün bir tarafında bir yara açılacak! Yüzünün eti ve derisi çürüyüp dökülecek ve sonra öleceksin, buyurdu. Kısa bir müddet sonra o kimsenin yüzünde bir yara çıkdı. O yaradan öy-

le pis kokular yayılıyordu ki, halk nefret ederek yanından kaçıyorlardı. O şahs Muhammedin söylediği doğru çıktı diyordu. Sonunda o perîşan hâliyle ölüp gitdi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek hanımlarından Ümmül mü'minîn Cüveyriye binti Hâris “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Benî Mustalak gazvesi için Medîneden yola çıkmışdı. Babam Benî Mustalak kabîlesinin reîsi idi. Rü'yâmda Medîneden bir ayın doğduğunu ve gelip yanımda durduğunu gördüm. Hiç kimseye anlatmadım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ordusuyla üzerimize geldiği sırada, babam bir ordu geliyor ki, benim o orduya karşı koymaya gücüm yetmez, dedi. Bakdım büyük bir ordu gördüm. Askerleri sayızsıdı. Zâhirleri silâhlı, bâtınları ise nûr saçıyordu. Tertîb içinde geliyorlardı. Aralarında gösterişli atlara binmiş olan kimseler gördüm. Uğradıkları yerden şiddetli rüzgâr gibi geçiyorlardı. O kadar çok asker, at ve silâh gördüm ki, müslimân olup, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile evlenmekle şereflendikten sonra, islâm ordusuna bakdım o kadarını göremedim. Anladım ki, onlar imdâd-ı Rabbânî ve inâyeti sübhânî vâsıtasıyla imiş. [Cüveyriyyenin “radıyallahü anhâ” babası Hâris ve iki oğlu îmân etmişdir. **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbı 1088.ci sahîfeye bakınız!]

● Hendek gazvesinde, Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în” Medînenin çevresinde hendek kazıyorlardı. Büyük bir taş çıktı. Onu kimse parçalayamadı. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” bu durumu Resûlullah'a haber verdi. Eshâb-ı kirâmdan bir kısmı hendeğin kenârında durdular. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eline bir külünk aldı ve o taşa vurdu. Taş iki parçaya ayrıldı. Taşa vurduğu ânda, taşdan şimşek çakar gibi bir kıvılcım çıktı. O kıvılcım, Medîneyi münevverenin her tarafını aydınlattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tekbîr getirdi. Bütün Eshâb-ı kirâm da tekbîr getirdiler. Taşa bir kerre dahâ vurdu. Yine şimşek gibi bir kıvılcım çıktı. Resûlullah ve Eshâb-ı kirâm tekrâr tekbîr getirdiler. Taşa üçüncü def'a vurdu ve aynı

şekilde şimşek gibi bir kıvılcım çıktı. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh”, anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu ne hâldir. Ben şimdiye kadar ömrümde aslâ böyle bir hâl görmedim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Es-hâb-ı kirâma, Selmânın gördüğünü siz de gördünüz mü, buyurdu. Hepsi, gördük yâ Resûlallah, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Birinci vuruşta çıkan kıvılcımın ışığında Kısranın memleketinde, Hayrenin köpek dişi gibi köşklerini gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin orayı alacaktır, diye haber verdi. Taşa ikinci vuruşumda çıkan kıvılcımın ışığında, rûmun kızıl köşklerini gördüm. Köpeklerin azı dişleri gibi idi. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin o diyârı alacak diye işâret eyledi. Üçüncü vuruşumda sıçrayan kıvılcımın ışığında San’anın [Yemenin] köpek dişleri gibi köşklerini gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin o beldeleri feth edecektir, dedi.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kısranın beyâz köşkünün vasflarını anlattı. Selmân-ı Fârisî orayı gördüğü ve bildiği için: Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Aynen buyurduğunuz gibidir. Ben şehâdet ederim ki, sen Allahü teâlânın Resûlüsün, dedi. Resûlullah sözlerine devâm ederek buyurdu ki: Şâm elbette feth olunacaktır! Herakl memleketinin bir köşesine kaçır, siz Şâma hâkim olursunuz. Onlardan kimse sizinle savaşmağa cesâret edemez. Yemen de mutlaka feth olunacaktır. Kısra öldürülür ve ondan sonra artık hiç kısra kalmaz. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdiği bu hâdiselere aynen birer birer şahid oldum. Hepsi aynen gerçekleşti, demiştir.

● İmâm-ı Nevevî, Tahâvîden naklen Müslim şerhinde şöyle yazmıştır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” henek kazarken ikindi nemâzının vakti geçti. Güneş batmışken, Allahü teâlâ geri döndürdü. İkinci nemâzını kıldılar.

● Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Henekde çıkan taş

kırmak için hendeğe indiğinde, açlıktan mubârek karnına taş bağlamışdı. Bu hâli görünce dayanamadım. Müsâade alıp evime gittim. Bu durumu evimdekilere anlattım. Evde bir sa' arpa ve bir de oğlak var dediler. Arpayı öğütdüm ve oğlağı kesip tencereye koydum. Sonra Resûlullahın yanına döndüm. Dönerken hanımım yemeğin az olması sebebiyle mahcûb olmayalım diye tenbîh etdi. Durumu Resûlullah'a arz edince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ey hendek halkı! Câbir bize ziyâfet hâzırlamış, da'vet ediyor. Geliniz, yemeği bol ve güzel yemekdir, buyurdu. Sonra, bana buyurdu ki, hanımına söyle! Ben gelmeden tencereyi ateşden indirmesin, ekmekleri de pişirmesin. Ben önce gidip hanımına, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", muhâcirîn ve ensâr ile birlikte bütün Eshâbıyla, bize yemeğe teşrîf ediyorlar dedim. Hanımım, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yemeğin ne kadar olduğunu biliyorsa, hiç üzülmez, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâmla birlikte evime teşrîf edince, Eshâbın gurub gurub içeri girmesini emr buyurdu. Sonra bize hamuru getiriniz buyurdu. Hamuru getirince, bütün hayrların menbâi ve bütün bereketlerin mayası olan mubârek ağzını açıp hamurun üzerine bir kere üfürdü. Allahü teâlâ hamura bereket verdi. Sonra ekmekleri kim pişirecekse pişirsin buyurdu. Emri üzerine tandırdan ekmekleri ve tencereden eti çıkardım ve Eshâb-ı kirâma ikrâm etdim. Hepsi temâmen doydu. Evimden ayrılıp gittiklerinde ekmekler ve et hiç eksilmemiş, aynen duruyordu.

● Yine Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Âlemlerin efendisi ve insanların rehberi Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" her kim da'vet etse kabûl buyurlardı. Bir gün ben de da'vet etmişdim. Falan gün gelirim buyurdu. Zemânı gelince, Câbir bin Abdüllahın "radıyallahü anh" evine teşrîf etdiler. Hazret-i Câbir, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" evine teşrîfiyle o kadar sevindi ki, karşılamak için sevinçle koşarken, su tulumunu devirdi ve su döküldü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" içeri girip oturdu. Hazret-i Câbirin bir kuzusu vardı. Onu

hemen kesip kebâb yapmak için hâzırladı. İki oğlu vardı. Büyük oğlu küçük oğluna, babam kuzuyu nasıl kesdi, gel sana göstereyim, dedi. Kardeşini bağlayıp bıçağı boğazına sürdü. Fekat, göstereyim derken, farkına varmadan kardeşini boğazlayıp ölümüne sebep oldu. Hazret-i Câbirin hanımı, çocuklarının bu hâlini görünce, büyük oğlunu yakalamak için peşinden koştu. Çocuk korkusundan kaçayım derken, kendisini evin damından aşağı bıraktı ve düşüp öldü. Kadın çocuklarının ölmesinden dolayı feryâd edip ağlarsam, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” üzülmeye sebep olurum diye düşünerek sabr etdi, hiç ses çıkarmadı. Çocuklarının ölüsü üzerine bir kilim örttü. Kimse onların öldüğünün farkına varmadı. Kendisi de belli etmemeye çalıştı. Fekat içi yanıyordu. Hâzırlanan kebâbı pişirdi. Kocası hazret-i Câbire, olan hâdiseyi hiç söylemedi. Kuzu kebâbı Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önüne getirilip, ikrâm edildi. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve Yâ Muhammed! Allahü teâlâ, Câbire oğullarını da sofraya getirmesini söylemenizi emr buyurdu, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Câbire, oğullarını da sofraya getir, buyurdu. Dışarı çıkıp hanımına oğlanlar nerededir, Resûlullah onların sofraya gelmelerini istiyor, dedi. Hanımı, Resûlullaha onların burada olmadıklarını söyle, dedi. Hazret-i Câbir durumu arz edince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Allahü teâlânın emridir. Onları muhakkak getirmen lâzımdır, buyurdu. Hazret-i Câbir tekrâr hanımının yanına varıp, çocuklar nerede iseler mutlaka bulmamız lâzım. Allahü teâlânın emri böyle gelmiştir, dedi. Zevallı, çâresiz hanımı ağlayarak, ey Câbir, oğlucuklarımızın ne olduğunu sana söylemeğe tâkatim yok, dedi. Sonra ölü yatan çocuklarının üstündeki kilimi kaldırıp, onları gösterdi. Hazret-i Câbir iki oğlunun da ölmüş olduğunu görünce, ağlamağa başladı. Hanımı ile birlikte Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna girip ağlaşmağa başladılar. Evde feryâd sesleri yükseldi. O sırada Allahü teâlâ Cebrâîl aleyhisselâmı Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderip, çocukların başında düâ etmesini ve çocukları dirilteceğini bildirdi. Re-

sûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kalkıp düâ etdi. Câbir bin Abdüllahın her iki oğlu da Allahü teâlânın izniyle dirildi.

● Eshâb-ı kirâmdan Beşir bin Sa’dın “radiyallahü anh” kızı şöyle anlatmışdır: Annem bana bir avuç hurma verip, kızım bunları babana ve dayın Abdüllah bin Revâhâya götür, yisinler, dedi. Hurmaları alıp giderken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir yerde oturmuşdu. Beni görünce, kızım yanıma gel, buyurdu. Yanında ne var diye sordu. Ben de birazcık hurma var dedim. Sonra hurmaları iki mubârek avcuna koydum. Mubârek eliyle o hurmaları kaftânının üzerine topladı. Sonra bir kimseye, henek kazanların hepsini çağır gelsinler, buyurdu. Hepsi toplanıp geldiler. O hurmalardan istedikleri kadar yidiler ve dönüp gitdiler. Henek kazma işinde bulunanlar üçbin kişi idiler. Onlar doyasıya hurma yiyip gitdikleri hâlde, hurmalar kaftânın kenârlarından taşıp dökülüyordu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Henek savaşında Huzeyfetebni Yemânîyi “radiyallahü anh” müşriklerin arasına gidip, onlardan haber getirmesi için gönderdi. Gönderirken mubârek eliyle göğsünü ve sırtını sıvazlayıp; yâ Rabbî! Önden-arkadan sağdan-soldan gelecek zarardan muhâfaza et diye düâ etdi. O gece çok soğukdu. Huzeyfe “radiyallahü anh” şöyle demişdir. Sanki hamâma girmiş gibi idim. Hiç soğuk hissetmedim. Nihâyet müşriklerin arasına girip, haber topladım ve geri döndüm. Eshâb-ı kirâmın yanına geldiğimde soğuk bana te’sîr etmeye başladı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeyi “radiyallahü anh” Henek savaşında müşriklerin vaziyetini öğrenmek için aralarına gönderince, nemâz kıldı ve şöyle düâ etdi. “Ey üzüntülü kimselerin imdâdına yetişen ve güç durumda olanların düâsını kabûl eden Allahım! Sıkıntımızı ve üzüntümüzü gider. Benim ve yanımda bulunanların hâlini sen görüyorsun.” O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Allahü teâlâ sana selâm eder. Sana zafer verdi. Dünyâ gökün-

den onların üzerine taş yağdıran bir rüzgâr gönderdi. Huzeyfe “radıyallahü anh” şöyle demiştir. Müşriklerin arasına vardığımda soğuk bir rüzgâr esiyordu. Müşriklerin hepsi bir yere toplanmış ve ateşleri sönmüştü. Birbirine soğukdan öleceğiz diye bağırıyorlardı. Bundan sonra büyük bir fırtına çıktı. Kocaman taşları sürüklüyordu. Müşrikler kalkanlarını si-per yapıyorlardı. Fekat fâide vermiyordu. Sonunda hepsi perîşan olup, kaçmağa karar verdiler. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 9.cu âyetinde meâlen], **(Ey îmân edenler! Allahın üzerinizdeki ni'metini hâtırlayınız. Hani size [Hendek savaşında sizi yok etmek için kâfirlere âid] ordular saldırmıştı da, biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermişdik. Allah ne yaptığımızı görmekteydi)** buyurdu.

Hendek savaşında, Kureyş müşrikleri kaçıp gitdikden sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Bu seneden sonra Kureyş sizinle savaş yapmaz. Fekat siz onlara karşı gazâ yaparsınız” buyurdu. Ondan sonra Kureyş müşrikleri, müslimânlara savaş açamadılar. Müslimânlar ise Mekkeyi feth etdiler.

Hendek savaşında, Kureyşliler perîşan ve mağlûb oldular. Ebû Süfyân Kureyşden bir cemâ'at ile oturmuş konuşuyordu. Diyordu ki; içinizde kimse yok mudur. Fırsat kollayarak Muhammedden öcümüzü alsın. Çünkü, Muhammed pazarlarda dolaşıyormuş ve yalnız başına sahrâlara gidiyormuş. Halkı dîne da'vet ile meşgûl olduğu için, kimsenin hâlerinden haberi yokmuş. Ebû Süfyânın bu sözleri üzerine bir köylü, Ebû Süfyânın yanına gidip, eğer beni desteklersen bu işi ben yaparım. Yolları iyi bilirim ve gâyet keskin bir hançerim var, dedi. Ebû Süfyân ona yol azığını ve ne lâzımsa verdi. Aralarında bunu hiç kimseye söylememek üzere sözleşdiler. O köylü yola çıkıp, altı günde Medîneye ulaştı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” nerede olduğunu sordu. Abdüleşhel kabîlesi tarafına gitti, dediler. Adam devesini bağlayıp, yürüyerek o tarafa gitti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'at ile sohbet ediyordu. Uzakdan o köylünün geldiğini görünce, bu kimsenin kötü

bir düşüncesi var! Fekat, Allahü teâlâ onu maksadına kavuşturmaz, buyurdu. Köylü kimse yaklaşıncı, Abdülmuttalibin oğlu nerede diye sordu. Resûlullah, Abdülmuttalibin oğlu benim, dedi. Bir haber söyleyecekmiş gibi Resûlullahı yaklaşıncı istedi. Eshâb-ı kirâmdan Üseyyid bin Hudayr o kimseyi tutup çekdi ve uzak dur ey mel'ün dedi. Eliyle belini yokladı. Kaftânının altında hançeri olduğunu gördü. Adamın Resûlullahı sû'i kâsd için geldiği anlaşılınca, adam Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ayaklarına kapanıp, beni bağışla diye yalvarmağa başladı. Resûlullah o kimseye doğruyu söyle, doğruyu söylemen menfe'atinedir. Yalan söyleme. Allahü teâlâ senin düşünceni bana bildirdi, buyurdu. Bunun üzerine adam emân diledi ve hâdiseyi aynen anlattı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onu Üseyyid bin Hudayra "radiyallahü anh" teslîm etdi. Ertesi gün o kimseyi çağırđı ve sana emân verdim. Dilediğın yere gidebilirsin. İstersen bundan dahâ iyi bir iş söyleyeyim, buyurdu. O köylü kimse o iş nedir, dedi. Allahü teâlânın bir olduğuna ve benim Onun Resûlü olduğuma şehâdet etmendir, buyurdu. O kimse, kelime-i şehâdet söyledikten sonra dedi ki: (Ben kimseden korkmaz, kılıçdan ve okdan sakınmazdım. Ne zemân ki Sizi gördüm, bilmem bana ne oldu da, aklım başımdan gitdi. Siz benim yapmak istediğim düşüncelerimi bildiniz. Hâlbuki Size bunu önceden kimse haber vermemişdi. Anladım ki Size bunları bildiren ve Sizi koruyan Rahmân olan Allahdır. Ebû Süfyânın tâifesi şeytânın tâifesidir). Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onun bu sözlerine te-bessüm etdi. O kimse bir kaç gün dahâ Medînede kaldı. Sonra müsâade alıp gitdi. Bir dahâ kendisinden haber alınamadı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin altıncı senesinde Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'atle Umre için Mekkeye gitmek üzere yola çıkdılar. Hudeybiyeye gelince, orada konakladılar. Orada bir kuyu vardı. Suyu azalmışdı. Bir mikdâr su çekdiler. Kuyunun suyu bitdi. Eshâb-ı kirâm susuzlukdan Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" şikâyetde

bulundular. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” terkîsinden bir ok çıkarıp, bu oku o kuyuya bırakın, buyurdu. Bu hâdiseyi anlatan râvi şöyle nakl eder: Vallahi oku kuyuya atıldıktan sonra, bin dört yüz kişi o kuyudan su içtik, bütün hayvânlarımızı suladık.

(Sahîh-i Buhârî)de, Berâ bin Âzib rivâyetinde şöyle bildirilmiştir: Hudeybiyede Eshâb-ı kirâm susuzluktan şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kuyunun kenârına geldi ve bir kova su istedi. O sudan abdest alıp, mubârek ağzının suyunu o kuyuya dökdü. Biraz sonra kuyunun suyu o kadar çoğaldı ki, bütün Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi aleyhim ecma’in” içip suya kandılar ve bütün develerini de suladılar.

● Câbir bin Abdüllah “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Hudeybiye gününde halka susuzluk galebe çaldı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında bir kırba su vardı. O sudan abdest aldı. Bunun üzerine bütün Eshâb-ı kirâm Resûlullahın yanına toplandı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” size ne oldu, ne lâzım buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Ne abdest almağa, ne içmeğe bir damla suyumuz yok. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini abdest aldığı su kırbasının içine soktu. Mubârek parmakları arasından çeşmeler akmağa başladı. Herkes o sudan içip kandı ve abdest aldı. Câbir bin Abdüllaha “radiyallahü anh” kaç kişi idiniz diye sorulunca; eğer yüzbin kişi olsak o su yeterdi. Biz binbeş yüz kişi idik dedi.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmıştır: Hudeybiyeye yaklaştığımız sırada, Kureyşin bir öncü kuvvet gönderdiği haberi geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bizi Hudeybiyeye başka yoldan kim götürebilir, buyurdu. Anam, babam sana fedâ olsun, yâ Resûlallah, ben götürebilirim, dedim. Bir başka yoldan hareket etdik. O yolda biraz yürüdükdense sonra, nice tepeler ve engeller önümüzde dümdüz oldu. Hiçbir tepeye rastlamadan Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiyeye ulaştırdım.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Kureyş arasındaki andlaşmayı Alî bin Ebî Tâlib “radiyallahü anh” yazdı. Andlaşmanın başına Bismillâhirrahmânirrahîm ve Muhammedün Resûlullah yazdı. Süheyl bin Amr o sırada henüz îmân etmemişti. Dedi ki; bizim kitâbımıza göre ben Rahmânı bilmem, onun yerine Bismike Allahümme yaz. Muhammedün Resûlullah yerine de Muhammed bin Abdüllah yaz. Eğer bize Onun Peygamberliği ma’lûm olsaydı Onunla savaştık. Böylece Eshâb-ı kirâm ile Süheyl arasında epeyce konuşmalar geçti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Yâ Alî! Onu sil, Süheylin dediği gibi yaz. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” edebinden silmeye eli varmadı. Resûlullah kendisi sildi ve buyurdu ki: Ey Alî! Bir gün senin başına da böyle bir hâdise gelir. Nitekim Sıffîn harbinden sonra hazret-i Alî ile hazret-i Mu’âviye arasında andlaşma yapıldı. Andlaşmayı yazan kâtib, Emîr-ül mü’minîn Alî diye yazdı. Hazret-i Mu’âviye kâtibe Emîr-ül mü’minîn diye yazma, eğer onun Emîr-ül mü’minîn olduğunu kabûl etseydik, onunla savaştık, dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bunu işitince, Resûlullahın sözlerini hâtırlayıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediği çıktı, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiyede bulunduğu sırada saçlarını traş etdirdi. Kesilen saçlarını bir yeşil ağacın üstüne koydu. Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi aleyhim ecma’in” o ağacın yanında toplanıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” saçlarını kapışdılar. Eshâbdan Ümmü Ammâr şöyle anlatmıştır: O gün ben de Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” saçının telinden birkaç dâne elde etdim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, her kim hastalansa, o saç tellerini suya koyup, o suyu hastaya verirdim. Allahü teâlâ o hastayı sıhhate kavuştururdu.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiyede yirmi gün kadar kaldıktan sonra geri döndüler. Eshâb-ı kirâm, konaklama yerlerinden birinde yiyeceklerinin kalmadığından şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” develerini gösterdi. Hazret-i Ömer bunu işitince, Resûlullahın huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Halkın binecek başka hayvanları yok. Azıklarından kalanları bir araya toplasalar da, Allahü teâlânın fadlı ve inâyetiyle bereket vermesi için düâ buyursanız. Sizin düânız şübhesiz ki kabûl olunur, dedi. Sonra Eshâbdan bir avuç hurması ve bir avuç seviki (kavrulmuş un) olanlar, onları bir araya topladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bereket için Allahü teâlâyâ düâ etdi. Kimin kabı varsa, getirsin buyurup, getirilen bütün kablari o bereketlenerek artan yiyeceklerle doldurdu. Öyle ki develer taşımaktan âciz kalıyorlardı. Konakladıkları o yerden ayrıldılar. Mevsimin yaz olması sebebiyle hava açık ve çok sıcaktı. Allahü teâlâ bir de öyle yağmur yağdırdı ki, hepsi suya kandılar ve kablalarını doldurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretin altıncı senesinde Zilhicce ayının sonunda veyâ yedinci senesi Muharrem ayının başında hükümdârlara elçiler gönderdi. Dihye-i Kelbîyi “radıyallahü anh” Rûm kralı Herakle elçi olarak gönderdi. Onunla bir mektûb yolladı. O mektûbda şöyle yazılı idi. (Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu mektûb Allahın kulu ve Resûlü Muhammedden Rûmun büyüğü olan Herakledir. Hidâyet üzere olanlara selâm olsun. Ben seni islâma da’vet ediyorum. Müslimân ol ki selâmet bulasın ve Allahü teâlâ ecrini arttırır. Eğer bu büyük ni’metden yüz çevirirsen, bütün rûmlar sana tâbi’ ve emrinde olduklarından, hepsinin günâhı senin üzerinedir.) Allahü teâlâ [Âli İmrân sûresi 64.cü âyetinde meâlen], (“Resûlüm” **de ki: Ey ehl-i kitâb! Sizinle bizim aramızda müsâvî olan bir kelimeye geliniz. Allahdan başkasına tapmayalım. Ona hiç bir şeyi ortak koşmayalım. Allahı bırakıp da birbirimizi ilâh edinmeyelim. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman; şâhid olunuz biz gerçek müslimânlarınız deyiniz**) buyurdu.

Dihye-i Kelbî “radıyallahü anh” Humus şehrinde Herakle ulaşp, mektûbu verdi. Mektûb arabî olduğu için, Herakle bir tercümân istedi.

(Sahîh-i Buhârî)de şöyle bildirilmektedir: O sırada Ebû Süfyân bir gurub Kureyşli ile birlikte Kudüsde idi. Herakl onları yanına çağırıp, sizden hanginiz bu mektûbu gönderen kimseye dahâ yakındır, diye sordu. Ebû Süfyân ben hepsinden dahâ yakınım, dedi. Herakl onun yanına yaklaşmasını ve diğerlerinin geride durmasını istedi. Herakl tercümâna bunlar mektûbu gönderen zâta yakın olduklarını söylüyorlar. Eğer yalan söylerlerse, yalanlarını açıklarsın diye tenbîh etti. Ebû Süfyân, eğer tezkîb etme korkusu olmasaydı yalan söyleyebilirdim, demişdir. Herakl, Ebû Süfyâna şöyle sordu: Bu mektûbu bana gönderen zâtın nesebi nasıldır? Ebû Süfyân: Nesebi çok şereflidir. Herakl: Kavminizden ondan başka birisi Peygamber olduğunu söyledi mi? Ebû Süfyân: Hâyır söyleyen olmadı. Herakl: Onun atalarından hiç hükümdâr var mı? Ebû Süfyân: Hâyır yok. Herakl: Ona tâbi' olanlar halkın eşrâfı mı, yoksa fakîr ve za'îfler mi? Ebû Süfyân: Za'îf ve fakîrler. Herakl: Gün geçdikçe Ona uyanlar artıyor mu, azalıyor mu? Ebû Süfyân: Artıyor. Herakl: Onun dîninden dönen oldu mu? Ebû Süfyân: Hâyır olmadı. Herakl: O Peygamber olduğunu bildirmeden önce hiç yalan söyledi mi? Ebû Süfyân: Hâyır hiç yalan söylemedi. Herakl: Hiç özrü, kabâhati var mıdır? Ebû Süfyân: Hâyır yoktur. Ama şu ânda Ondan uzağız, hâlimden haberimiz yok, dedi.

Sonra Ebû Süfyân şöyle demişdir. Herakl bana öyle peş-peşe sorular soruyordu ki, bu söylediklerimden fazla bir şey söyleyemiyordum. Sonra aralarındaki konuşma şöyle devâm etti. Herakl: Onunla hiç savaş yaptınız mı? Ebû Süfyân: Evet yaptık. Herakl: Bu savaşlar nasıl oldu? Ebû Süfyân: Ba'zen O gâlib geldi, ba'zen de biz gâlib geldik. Herakl: O size neyi emr ediyor? Ebû Süfyân: Allah birdir, Ona ibâdet ediniz. Ona ortak koşmayınız, diyor. Nemâz kılmayı, sadaka vermeği, nâmûslu olmayı ve akrabâyı ziyâret etmeyi emr ediyor, dedi.

Bu konuşmalardan sonra Herakl tercümânı aracılığı ile dedi ki, Onun nesebini sordum, şerîf dedi. Peygamberler böyle olur. Aralarında hiç böyle bir da'vâda bulunan var mı

diye sordum. Olmadığını söyledi. Eğer Ondan önce birisi böyle bir da'vâda bulunmuş olsaydı onu ta'kîb ediyor olurdu. Atalarından hiç melik olmadığını söyledi. Şâyet olsaydı o sebeble bu da'vâda bulunuyor olurdu. Hiç yalan söylemediğini de bildirdi. Anladım ki halkı arasında doğruluğu ile tanınan kimse, Allah adına hiç yalan söyler mi! Ona za'îf kimselerin tâbi' olduğunu söyledi. Peygamberlere dâimâ kavmin za'îf kimseleri tâbi' olurlar. Ona tâbi' olanlar günden güne artıyor dedi. Âdet-i ilâhî böyledir. Din temâm oluncaya kadar günden güne çoğalmak ehl-i hakkın alâmetidir. Kimse nin o dinden dönmediğini söyledi. Bu hâl safây-ı kalbe ve yakîn nûruna alâmetdir. Dedi ki, özrü yok, suç işlemez, Allahü teâlânın bir olduğuna îmân etmeği emr eder. Şirkden sakındırır. Nemâz kılmayı, sadaka vermeği, nâmûslu olmayı ve akrabâyı ziyâret etmeyi emr ediyor, dedi. Bütün Peygamberler böyle emr etmişlerdir. Herakl bunları söyledikten sonra, Ebû Süfyâna; eğer söylediklerin doğru ise, benim şu ânda üzerinde bulunduğum topraklar yakın zemânda o zâtın eline geçecektir. Ben böyle bir Peygamberin gönderileceğini kesin olarak biliyordum. Fekat sizden, arablardan olacağını hiç zan etmezdim. Eğer Ona kavuşmamın nasîb olacağını bilsem, Ona kavuşmayı, ganîmet sayardım. Onun ayaklarının tozunu gözlerime sürme yapardım, dedi. Sonra Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Dîhye-i Kelbî "radıyallahü anh" ile gönderdiği mektûbun açılmasını emr etdi. Mektûbu açıp okudular. Herakl yazılanları dinleyip anlayınca, düşündüğü ve söylediği gibi çıktı. Ebû Süfyân şöyle demiştir: Mektûb okununca konuşmalar çoğaldı. Biz Heraklin huzûrundan dışarı çıktık. Ben yanımdaki arkadaşlarıma Muhammedin işi yükseldi, temâm oldu. Çünkü, Benî Asfar meliki Onun korkusundan titredi, dedim. İyice anladım ki, Onun işi tam kemâle erecektir. Bu yakîn benim kalbimde gün geçdikce arttı ve sonunda Allahü teâlâ beni islâm nûruyla nûrlandırdı. Müslimân olmakla şeref lendim.

● Herakl bir gün Beyt-ül mukaddesde korku ile uykusun-

dan uyanmış, kederli ve mahzûn bir hâlde oturuyordu. Patrikler, ey Melik, niçin üzgün ve sıkıntılısınız, dediler. Herakl, rü'yâmda sünnetli kimselerin topraklarıma girdiklerini gördüm, dedi. Bir rivâyete göre de, Herakl, ilm-i nücûmu iyi bildiğinden dedi ki, sünnetli kimseler benim memleketime girerler. Patrikler Herakle, biz yehûdîlerden başka sünnetli bir tâife bilmeyiz. Onların hepsi sana itâ'at ederler. Onların hepsini öldür. Böylece korkudan emîn olursun, dediler. Onlar bu endîşede iken, Heraklin Basra vâlîsinden bir adam geldi. Yanında da arablardan bir kişi vardı. Heraklin huzûruna gelen elçi, yanındaki kimseyi göstererek, bu kişi arablar arasında bir kimse çıktığını, Peygamber olduğunu söylediğini ve pekçok kimsenin Ona tâbi' olduğunu söylüyor. Birçok kimsenin de Ona muhâlefet ettiğini, aralarında savaşlar yapıldığını bildiriyor, dedi. Herakl bunları haber veren kimseyi içeride bir yere alıp, sünnetli midir, bakmalarını emr etti. Sünnetli olduğunu gördüler. Sonra ona arabların hâlleri soruldu. Hepsinin sünnetli olduğunu söyledi. Herakl vallahi benim rü'yâmda zuhûr edeceğini gördüğüm tâife bunlardır, dedi. Yehûdî kavmi değildir, dedi. Bundan sonra Herakl rûm diyârında bulunan ve ilm-i nücûmda mâhir olan bir arkadaşına mektûb yazıp, ahkâm-ı nücûmdan sordu. Kendisi de Humus tarafına gitdi. Bir müddet sonra arkadaşının cevâbı olan mektûbu getirdiler. Şöyle yazmışdı: Bundan sonra arablardan bir Peygamberin hâkimiyeti meydâna çıkacaktır.

● Herakl Humusdaki arkadaşından, arablardan bir Peygamberin çıkacağını ve hâkimiyet sağlayacağını bildiren bir mektûb alınca, Rûm diyârının bütün ileri gelenlerini büyük bir ibâdethânelerinde topladı. Hepsi gelip içeri girince, kapıları kilitletti. Sonra onlara, ey rûmun ileri gelenleri, doğruluk, iyilik ve selâmet istiyor musunuz. Devletimizin ve saltanatımızın devâmını arzû ediyor musunuz, diye sordu. Ey Melik! Niçin istemeyelim, elbette isteriz, dediler. Bunun üzerine Herakl şöyle dedi. Gelin arablar arasından çıkan Peygambere tâbi' olalım ve Onun emrlerine uyalım! Rûmla-

rın ileri gelenleri, Heraklin bu sözlerini duydukları ânda, vahşî merkebler gibi ürküdüler! Kapılardan tarafa koşuşarak, çıkıp gitmek istediler. Bakdılar ki, kapılar kilitlenmiş. Kızgın ve üzgün bir hâlde dikilip kaldılar. Herakl bunların hâlini görünce, geri çağırırdı. Bu sözleri söylemekden maksadım sizleri denemekdi. Dîninize ne derece bağlı olduğunuzu anlamakdı, dedi. Hepsi sevinip, teşekkür ederek secdeye kapandılar.

Bir rivâyetde Ebû Süfyân ile Herakl arasında şöyle bir konuşma geçtiği bildirilmektedir. Ebû Süfyân Herakle, ey Melik! Eğer müsâade edersen, bizim aramızdan çıkıp peygamber olan o kimsenin kendi sözlerinden birini söyleyeyim. Böylece Onun yalanı ortaya çıksın, dedi. Herakl söyle bakalım nedir, dedi. Ebû Süfyân; O kimse ben bir gece içinde Beyt-ül Mukaddese gitdim ve sabâh olmadan Mekkeye geri döndüm, diyor, dedi. Ebû Süfyân şöyle de anlatır: Ben bu sözleri söylediğim sırada Beyt-ül Mukaddesin patriği de yanımızda idi. O patrik bunları duyunca dedi ki: Ben o geceyi hâtırlıyorum. O gece alâmetler gördüm. Bunları melike bildirmişdim. Her gece âdetim üzere Beyt-ül Mukaddesin bütün kapılarını kapatır, sonra yatarım. O gece çok uğraşdığım hâlde, bir kapıyı kapatamadım. Beyt-ül Mukaddesde bulunanlar toplanıp o kapıyı kapatmak için çok uğraşdılar. Fekat onlar da kapatamadılar. Sabâhleyin o kapının yanında bir hayvanın bağlanmış olduğuna dâir işaretler ve izler gördüm.

● Herakl, kavminin îmân etmemesi sebebiyle üzülmüdü. Kendisine elçi olarak gelen Dıhye-i Kelbîye “radıyallahü anh”, vallahi biliyorum ki, bahsettiğiniz zât Peygamberdir. Eğer rûmların beni öldüreceklerinden korkmasaydım, elbette Onun dînine girer, emrlere itâ’at ederdim. Bunu kendim için dünyâda ve âhiretde se’âdet vesîlesi bilirdim! Fekat sen falan üsküfe git, o rûm diyârında benden dahâ i’tibârlıdır. O ilâhî kitâbların hükmlerini benden dahâ iyi bilir. Bakalım ne diyecek, dedi. Dıhye-i Kelbî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Heraklin söylediği üsküfün yanına gitdim. Durumu

ona anlatdım. Vallahi bahsettiğin zât Peygamberdir. Biz Onun vasflarını kitâblarda gördük, dedi. Sonra evine girip üzerindeki siyâh elbiseyi çıkarıp, beyâz bir elbise giyerek dışarı çıktı. Eline asâ aldı ve rûm halkının arasına gitti. Halk kilisede toplanmışdı. Onlara, ey rûm halkı! Bana gerçekten Peygamber olan Ahmedden bir elçi geldi. Beni Allahü teâlâya kulluk yapmaya da'vet ediyor. Ben de diyorum ki: Gökleri ve yeri yaratan yüce Allahdan başka ilâh yoktur. Bana elçisi gelen zât da Allahın Resûlüdür. Rûm halkı bu sözleri işitince, üsküfün üzerine hücûm etdiler. Şehîd edinceye kadar dövdüler. Dıhye-i Kelbî “radiyallahü anh” tekrâr Heraklin yanına gidip, bu hâdiseyi anlatdı. Herakl, ben sana bu halk beni öldürürler, onların kastından emîn değilim, demedim mi. O öldürdükleri üsküfe halk benden dahâ çok i'tibâr eder ve emrlerine uyarlardı. Durumu gördün, ona ne yaptılar, dedi.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Şüca' bin Vehebi “radiyallahü anh” Melik Hâris bin Ebî Şemr Gassâniye elçi olarak gönderdi. O melik Şâmda Gavta denilen yerde idi. Şüca' bin Veheb önce melikin vezîri ile görüşdü. Vezîr ondan Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ba'zı hâllerini sordu ve îmân etdi. Söylediğin şeyleri aynen Îsâ aleyhisselâm da bildirdi. O Peygamberin geleceğini haber vererek müjdeledi, dedi. Vezîr, Şüca' bin Vehebe “radiyallahü anh” hürmet ve ikrâmda bulundu. Sonra onun elçi olarak geldiğini melik Hârise bildirdi. Hâris bin Ebî Şemr başına bir tâc giyip huzûruna çağırıldı. Şüca' bin Veheb Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” islâma da'vet mektûbunu verdi. Hâris bin Ebî Şemr mektûbu okudukdan sonra yere atdı. Mülkümü elimden alabilirmiş. Hemen atları nallayıp hâzırlayın. Yemende bile olsa Onun üzerine bir ordu göndereyim, dedi. Bunun üzerine müslimân olan Vezîr, Şüca' bin Vehebe “radiyallahü anh” dedi ki: Bu olanları gidip, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” anlat. Müslimân olduğumu söyle ve selâmımı ilet. Sonra onu uğurladı. Gelip durumu Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdi. Resûlullah o helâk olur,

buyurdu. O sene Hâris öldü ve memleketi başkasının eline geçti.

● Ferme bin Amr el-Huddâmî, Ummânda Kayserin nâibi [vâlisî] idi. Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğini işitince îmân etdi. Müslimân olduğunu bildirmek için Resûlullahâ “sallallahü aleyhi ve sellem” bir mektûb yazdı ve hediyeler gönderdi. Mektûbunda: (Muhammed aleyhisselâma arz ederim ki, ben müslimân oldum. İnaniyorum ki sen İsâ aleyhisselâmın geleceğini müjdelediği Peygambersin. Vesselâmü aleyküm.) diye yazdı. Onun müslimân olduğunu Kayser haber alınca, vâlîlik vazîfesinden atdı ve habs etdirdi. Ferme, Kaysere şöyle dedi: Vallahi ben Muhammedin “aleyhisselâm” dîninden aslâ dönecek değilim. Sen de biliyorsun ki, o Allahü teâlânın Resûlüdür. O İsâ aleyhisselâmın geleceğini müjdelediği Peygamberdir. Senin Ona îmân etmemen dünyâyâ çok düşkün olduğundandır. Kayser İncil hakkı için doğru söylüyorsun, dedi. Ferme bin Amr islâmdan dönmedi ve habsde vefât etdi.

● Hâtıb bin Ebî Beltea “radıyallahü anh” elçi olarak Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mektûbunu İskenderiyye meliki Mukavkasa götürdü. Melik onu iyi karşılayıp, ikrâmda bulundu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mektûbuna cevâb olarak şöyle yazdı. Ben biliyorum ki gönderilmedik bir Peygamber kaldı. O Hâtem-ül enbiyâdır. Fekat zan ediyorum ki, o Peygamber Şâmdan çıkacaktır, dedi. Mektûbla berâber iki câriye vererek, elçiyi geri gönderdi. O câriyelerden biri hazret-i Mâriye idi. İbrâhîmin “radıyallahü anh” annesidir. Mukavkas bir de beyâz katır hediyeye etdi. Bu katır Döldül adıyla meşhûrdur. Ayrıca başka hediyeler de gönderdi. Elçi Hâtıb bin Ebî Belteaya senin sıfatlarını söylediğin Peygamber, İsâ aleyhisselâmın geleceğini haber vererek müjdelediği Peygamberin sıfatlarıdır, dedi. Hâtıb bin Ebî Beltea dönüp, Mukavkasın söylediklerini Resûlullahâ “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdı. Resûlullah, o habîs mülkünü kıskandı. Fekat mülkü ona kalmayacak, buyurdu. Mukavkas, hazret-i Ömerin halîfeliği sırasında Mısrda öldü.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Selî bin Amr ibni Âs ile Yemâmede bulunan, Hevze bin Alî el-Hanefîye islâma da’vet mektûbu gönderdi. Hevze bin Alî şöyle cevâb yazdı: Ben kavmimin şâiri ve hatûbiyim. Arablar benden çekinirler. Senin halkı da’vet ettiğin şey gâyet güzeldir. Fekat bana bir iş, bir yerin idâresini verirsen, sana tâbî olurum! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eğer benden yere düşmüş olan bir hurmayı dahî istese vermem, buyurdu. Hevze bin Alînin elinde olan mülkü de elinden gitti. Mekke feth edildiği zemân, Cebrâîl aleyhisselâm Hevzenin ölüm haberini getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bundan sonra Yemâmede bir yalancı çıkacak. Benim vefâtımdan sonra onu öldürürler, buyurdu. Buyurduğu gibi oldu. [Müseylemetül kezzâb, Yemâmede peygamber olduğunu iddia etdi. Ebû Bekr-i Sıddıkın hilâfetinin ikinci senesinde Hâlid bin Velîdin askeri ile Yemâmede büyük muhârebe yaptı. Vahşi “radiyallahü anh”, Müseyleme-tül kezzâbı öldürdü.]

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Abdûllah bin Huzâfeyi, Kistrâya elçi olarak gönderdi. Kistrâya bir islâma da’vet mektûbu yazdı. Kistrâ o se’âdetli mektûbu, yırtıp parça parça etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bunu haber alınca, Allahü teâlâ da onun mülkünü parça parça etsin, buyurdu. Kısa zemân sonra Kistrâyı oğlu Şîreyye öldürdü.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mektûbundan Kistrâyı bir heybet kapladı. Mektûbu götüren Abdûllah bin Huzâfe “radiyallahü anh” yanından çıkınca, Kistrâ adamlarını çağırıp, bundan sonra benim yanıma arablardan hiç kimsenin girmesine izin vermeyiniz, diye tenbîh etdi. Sonra husûsî odasına çekildi. Oraya hiç kimse giremezdi. Bir de bakdı ki odasında bir arab duruyor! Elinde bir sopa tutuyordu. Ey Kistrâ! Allahü teâlâ halkı hak dîne da’vet eden bir Peygamber gönderdi, îmân et, dedi. Kistrâ hele bu gün git de sonra, dedi. Kistrâ hemen adamlarını çağırıp, bir takım behânelerle kimini asdırdı, kiminin ayağını kesdirdi. Ben size sıkı sıkı tenbîh ettiğim hâlde, niçin benim odama bir arabın girmesine izin verdiniz, dedi. Adamları yemîn

ederek biz kapıyı kilitledik ve içeriye aslâ kimseyi salmadık dediler. Sonra o şahs bir def'a dahâ Kısranın karşısına çıktı. Yaklaşıp, elindeki sopa ile Kısranın başına bir def'a vurdu. Ey Kısra, bu sopa başında parçalanmadan çabuk îmân et, dedi. Îmân etmedi ve üçüncü def'a karşısına çıkınca sopa başında parçalandı. O gece Kısra oğlu Şireviyye tarafından öldürüldü.

● Kısra, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” da’vet mektûbunu yırttıktan sonra, Yemendeki nâibi [vâfisi] Bâzana bir mektûb yazıp, o tarafda bir şahsın peygamberlik da’vâsında bulunduğunu haber aldık. Derhâl iki âlim gönderip, onun hâlini araştırsınlar. Mümkinse yakalatdırıp bana ulaştır diye emr verdi. Bâzan iki kişi gönderdi. Medîneye varıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna çıktılar. Melik Kısra, Bâzana mektûb yazmış, seni huzûruna çağırıyor, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tebessüm etdi ve oturun, dedi. İki de diz çöküp oturdular. Resûlullah onları müslimân olmağa da’vet etdi. O iki kişi, yâ Muhammed, melik Kısranın emrine uy. Eğer kendi isteğınle gidersen, Bâzan senin için melike bir mektûb yazar da, sana fâideli olur. Eğer gitmezsen Kısranın nasıl bir kimse olduğunu biliyorsun. Seni ve kavmini helâk ve mülkünü harâb eder, dediler. O iki kişi her ne kadar bunları söyledilerse de, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrun-da bulunmanın heybetinden vücûdlarını bir titreme almışdı. Dışarı çıkınca birbirlerine, eğer huzûrun-da bizi biraz dahâ alkoysaydı, az kaldı helâk olacaktık, dediler. Sonra o iki kişi Bâzanın mektûbuna cevâb istediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara bugün gidin, yârın gelin, dedi. Ertesi gün huzûruna geldiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara şöyle dedi. Gidin sâhibinize söyleyin. Rabbim bana bildirdi ki, sizin melikiniz Kısrayı dün gece oğlu öldürdü! Eğer, Bâzan îmân edip, islâmı kabûl ederse, hâlen elinde bulunan mülkü yine ona bırakayım. Yakında benim dînim her tarafda duyulur ve yayılır. Müslimânlar Kısranın memleketine hâkim olurlar! Resûlullahın bu sözle-

rini Bâzana iletdiler. Bâzan eğer sözü doğru çıkarsa muhakkak o Allahın resûlüdür. Hiç bir melik Ona îmân etmeden, ben îmân ederim, dedi. O sırada bir elçi gelip, Kısranın öldürüldüğünü söyledi. Bâzan bütün âilesini ve akrabasını ve kavminden îmân edecekleri toplayıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldiler ve huzûruna îmân etmekle şereflendiler ve islâm ni’metine kavuşdular.

● Hicretin yedinci senesinde, Hayber gazâsı yapıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bayrağı önce Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömere “radiyallahü anh” verdi. Bayrağı çekip islâm ordusuyla kal’aya hücum etdi. Çok savaştılar. Fekat kal’ayı düşüremeyip, geri döndüler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başı ağrıyordu. Dışarı çıkmadı. Fekat harb ediniz buyurdu. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” bayrağı alıp, savaşa gitti. Çok şiddetli savaştıkları hâlde, kal’a yine feth edilemedi. Geri döndüler. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” bir def’a dahâ bayrağı alıp gitti. Çok savaştılar, fekat kal’a feth edilemedi. Geri döndüler. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” bu haber ulaştınca, “Yârın bayrağı öyle birisine vereceğim ki, onu Allahü teâlâ ve Resûlü seviyor. O da Allahü teâlâyı ve Resûlünü seviyor. Kal’ayı feth etmeyince dönmez”, buyurdu. Bunu nakl eden râvi şöyle demiştir: Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh” o gün orada yokdu. Gözü ağrıyordu. Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer ve Eshâb-ı kirâmdan diğerleri, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” işâret buyurduğu kişi kimdir, diye merâk ediyorlar ve bekliyorlardı. Sa’d “radiyallahü anh” o kişi ben olayım diye ümmîd ederek, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” gözü önünde diz üstü çökdüm ve geri kalkdım, demiştir. Hazret-i Ömer de “radiyallahü anh” o gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” “Allahü teâlâ ve Resûlü onu sever. O da Allahü teâlâyı ve Resûlünü sever, kal’ayı feth etmeden geri dönmez” buyurduğunu işitinceye kadar, emîr olmayı hiç istemezdim, buyurmuşdur. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alî-

nin “radiyallahü anh” huzûruna getirilmesini emr buyurdu. Getirdiklerinde mubârek ağzının suyundan hazret-i Alînin gözüne sürdü. Gözü derhâl iyileşdi. Ondan sonra, ömründe hiç göz ağrısı çekmedi. Bundan sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bayrağı hazret-i Alîye verdi. Zırhını ona giydirdi ve Zülfikârı eline verdi. Allahım bunu soğuktan ve sıcaktan koru, diye düâ etdi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”: (Bu düâdan sonra bana soğuk ve sıcak te’sîr etmedi) demiştir. Yazın yünlü kaftân giyerdi, hiç râhatsız olmazdı. Kışın da bir gömlek giyer, aslâ üşümezdi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh ve kerremallahü vecheh” sür’atle Hayber kal’asına doğru harekete geçip, hücum etdi. Dahâ askerinin bir kısmı kal’aya ulaşmadan kal’a feth edildi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kölesi Ebû Râfi’ “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Hazret-i Alî “radiyallahü anh” kal’aya hücum edince, bir yehûdî kılıç vurarak kalkanını elinden düşürdü. Bunun üzerine hazret-i Alî “radiyallahü anh” hemen kal’anın demir kapısını koparıp, kendine kalkan yaptı. Kal’a feth olununcaya kadar kapıyı elinde tuttu. Kal’a düşünce de kapıyı sırtına koyarak köprü gibi tuttu. Eshâb-ı kirâm o kapı üzerinden kal’aya girdiler. Sonra kapıyı bıraktı. Ebû Râfi’ sonra şöyle demiştir. Yedi kişi o kapıyı bir taraftan bir tarafa çeviremedik. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”, Hayber kal’asının kapısını cismânî kuvvetle değil, rûhânî bir kuvvetle kaldırdım, buyurmuştur.

● Hayber gazâsında, yehûdî kadınlarından biri, Peygamber efendimize “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâma yidirmek için, bir koyun keserek kebâb yaptı. Koyunun etine zehr katdı. Bilhâssa kol ve but kısımlarına dahâ çok zehr katdı. Çünkü, Peygamber efendimizin etin bu kısımlarını sevdiğini biliyordu. Et ikrâm edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzına bir lokma alır almaz but dile gelip, yâ Resûlallah, bana zehr katdılar diye, seslendi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağızlarına alıp çiğnediği lokmayı çıkarıp atdı. Eshâb-ı kirâmdan Beşir

bin Berâ “radiyallahü anh” o etden bir parça yimişdi. O zehrlenerek şehîd oldu.

● Hayber gazâsında bir kal’a kuşatılmışdı. O sırada siyâh tenli bir çoban, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Yanında bir koyun sürüsü vardı. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Bana islâmı anlat diyerek, îmân edip müslimân olacağını bildirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona islâmiyeti anlattı. Çoban; yâ Resûlallah! Ben bu koyunların sâhiblerinin ücretli çobanım. Koyunlar bana emânetdir. Bunları ne yapayım dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” koyunların yüzlerine vur, onlar sâhiblerine gider, buyurdu. Çoban bir avuç çakıl alıp koyunların yüzlerine doğru atdı. Haydi sâhiblerinize gidiniz. Artık ben size çoban olmam, dedi. Koyunlar bir yere toplandılar. Sonra sanki onları birisi sürüp götürüyormuş gibi, kendi başlarına kal’aya gitdiler. O çoban müslimân olduktan sonra, o kal’anın fethi için o kadar savaştı ki sonunda şehîd oldu. Eshâb-ı kirâm onun cenâzesini bir yünlü dokumaya sardılar. Sonra getirip Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” arkasında bir yere koydular. Resûlullah ondan tarafa dönerek iltifât etdi. Sonra da mubârek yüzünü geri çevirdi. Yâ Resûlallah! Mubârek yüzünüzü niçin geri çevirdiniz diye sordular. Şu ânda onun yanında hûrîlerden iki hâtun vardır buyurdu.

● Esmâ binti Umeys şöyle anlatmışdır: Hayber gazâsı sırasında Hayberde idim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını hazret-i Alînin “radiyallahü anh” dizine koymuşdu ve vahy nâzil oldu. O sırada güneş ufukda idi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” ikinci nemâzını kılmamışdı. Vahy temâm olunca güneş batdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Yâ Rabbi! Eğer Alî “radiyallahü anh” Senin ve Resûlünün tarafında ise güneşi geri döndür, diye düâ etdi. Esmâ binti Umeys der ki, gördüm ki güneş batmış olduğu hâlde geri çıkdı ve yeryüzünü aydınlattı. Tahavî bu hadîs sahîhdir ve râvileri sikadır (i’timâd edilir) demişdir. Ahmed bin Sâlih’in ehl-i ilm bu hadîs-i şerîfi muhâfaza etmelidir. Çünkü,

Peygamberlik alâmetlerindendir dediğini bildirmiştir.

● Hicretin yedinci senesinde Mahlem bin Cesâme, Âmir Eşcafi imân ettikten sonra öldürdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mahlem bin Cesâmeyi itâb ederek, müsli-mân bir kimseyi niçin öldürdün, dedi. Mahlem bin Cesâme; yâ Resûlallah! Ölümünden korktuğu için kelime-i şehâdeti söyledi, dedi. Resûlullah: Sen onun kalbini yardım mı ki, onun kalbinden ne geçmiştir bilesin. Dil kalbin tercümânıdır, buyurdu ve Ona beddüâ etdi. Bir hafta sonra Mahlem bin Cesâme vefât etdi. Defn etdiler. Yer cesedini kabûl etmeyip, dışarı atdı. Beş def’a defn etdiler, yer kabûl etmedi. Sonunda tenhâ bir yere bıraktılar. Bu durum Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verilince: Yer ondan dahâ beterlerini kabûl eder. Bu hâl size Kelime-i şehâdetin şerefini bildirmek için vukû’ buldu, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hutbe okurken, mescidde bulunan hurma ağacından bir direğe dayanırdı. [Bu direğin adı Hannâne idi.] Hicretin sekizinci, bir rivâyetde de yedinci senesinde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” için bir minber yaptılar. Cum’a günü o minbere çıkarak hutbe okudu. O sırada dahâ önce dayanarak hutbe okuduğu hurma direği insan gibi inledi. Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahı aleyhim ecma’in” bu sesi işitdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu hurma direği, üzerine dayanarak hutbe okumadığım için inliyor buyurdu. Sonra minberden inip, mubârek eliyle o hurma direğini sıvâzladı, inlemesi kesildi. Tekrâr minbere çıkdı. Mescidin önceki hâli değiştirildiği sırada o hurma direğini Übeyy bin Ka’b evine götürdü. Onun evinde kurdlar yiyip, dökülünceye kadar durdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretin sekizinci senesinde, üç bin kişilik bir orduyu Şâmın bir beldesi olan Mûteye gazâyâ gönderdi. Zeyd bin Hâriseyi “radiyallahü teâlâ anh” emîr ta’yîn etdi. Buyurdu ki, eğer Zeyd şehîd olursa, Ca’fer bin Ebî Tâlib “radiyallahü teâlâ anh” emîr olsun. Eğer Ca’fer şehîd olursa, Abdüllah bin Revâha “radi-

yallahü anh” emîr olsun. Eğer Abdüllaah da şehîd olursa, müslimânlar kendi aralarında kimi seçerlerse, o emîr olsun. İslâm ordusu Mûtede kâfirler ile savaşa başladığı sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medînede minbere çıkdı ve bayrağı Zeyd aldı, şehîd oldu. Ondan sonra bayrağı Ca’fer aldı, şehîd oldu. Bayrağı Abdüllaah aldı, o da şehîd oldu. Ondan sonra bayrağı Hâlid bin Velîd aldı. Onun elinde fetih oldu, buyurdu. Hâlid bin Velîd için, “Allahım. O Senin kılıçlarından bir kılıcdır, Sen ona yardım eyle!” diye düâ etti. O günden sonra Hâlid bin Velîde “radiyallahü anh”, Seyfullah denildi. Ya’lâ bin Münebbih “radiyallahü anh”, Mûte harbinden haber vermek üzere, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Resûlullah ona sen mi anlatırsın, ben mi anlatayım, buyurdu. Yâ Resûlallah! Siz anlatınız, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mûte gazasında meydâna gelen hâdiseleri bir bir anlattı. Ya’lâ bin Münebbih, seni âlemlere Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ hakkı için, aynen anlattığınız gibi oldu, dedi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Allahü teâlâ yeryüzünü benim için aradan kaldırdı, harb meydânını gördüm.”

● Benî Bekr kabîlesi, Kureyşlilerden yardım alarak, Huzâa kabîlesi üzerine gece baskını yaptılar. Huzâa kabîlesinin çoğunu öldürdüler. Huzâa kabîlesi Hudeybiyede Resûlullah ile dahâ önce anlaşma yaparak emânına girmişdi. Baskının yapıldığı sabâh, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Âişe-i Siddîkaya “radiyallahü anhâ”, Huzâada bir hâdisse oldu, buyurdu. Hazret-i Âişe, Kureyş kılıc altında öldürülmüşdür, niçin ahdlarını bozdular, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Onlar ahdlarını Allahü teâlânın dilemesiyle bozdular, buyurdu. Hazret-i Âişe; bu iş müslimânlar için hayrlı mıdır diye sordu. Hayrlı olacak buyurdu. (Bu sebeble Kureyş üzerine gidilip, Mekke fethedildi.)

● Hicretin sekizinci senesinde Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeyi fethede çıkacaktı. Yâ Rabbî! Biz Mekkeye ulaşınca kadar Kureyşi gâfil eyle, diye düâ etti.

Muhâcirînin büyüklerinden ve Bedr ehlinden olan Hâtıb bin Ebî Beltea “radiyallahü anh” âilesinin Mekke’de olması ve Kureyşlilerin onları gözetmelerini sağlamak maksadıyla, Kureyşlilere Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” falan gün sizin üzerinize, Mekkeye hareket edecek diye bir mektûb yazdı. Mektûbu Ebû Lehebin azâdlı câriyesi Sâriye ile gizlice gönderdi. Cebrâîl aleyhisselâm bu durumu Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi, hazret-i Zübeyri, hazret-i Mikdâdı, hazret-i Ammârı, hazret-i Talhayı ve hazret-i Ebâ Mersedi “radiyallahü teâlâ anhüm ecma’în” gönderdi. Hâh bağçesine kadar gidiniz. Orada bir za’îf kadın vardır. O kadında bir mektûb var. O mektûbu Hâtıb Mekkelilere gönderdi. O mektûbu alıp getirin. O kadını da salverin. Eğer direnirse ve mektûbu vermezse, boynunu vurun, buyurdu. Gidip kadının peşinden yetişdiler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” kılıcını çekince, kadın mektûbu saçlarının arasından çıkarıp verdi. Mektûbu Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” getirdiler. Resûlullah, Hâtıb bin Ebî Belteayı huzûruna çağırды. Niçin böyle yaptın, diye sordu. Yâ Resûlallah! Sana îmân ettiğim günden beri, küfre dönmedim. Nasihatımı dinlediğimden beri hiç ihânetde bulunmadım. Fakat, âilem Kureyşlilerin arasındadır. İstedim ki Kureyşliler âilemi gözetсинler. Yoksa kesin biliyorum ki, benim mektûbumdan onlara fâ’ide gelmez, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onu tasdik etdi. O sırada meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! Düşmânlarımı ve düşmânlarınızı dost edinmeyin. Siz onlara sevgi gösteriyorsunuz. Hâlbuki onlar Kur’ândan size geleni inkâr etdiler. Rabbiniz olan Allaha inandığınızdan dolayı, Peygamberi ve sizi yurdunuzdan [Mekkedden] çıkarıyorlardı. Eğer sizler benim yolumda ve rızâmı kazanmak için cihâda çıkmışsanız, onlara nasıl sevgi gösterirsiniz. Oysa ben sizin gizlediğinizi de açığa vurduğunuz da bilirim. Sizden kim bunu yaparsa artık doğru yoldan sapmış olur)** olan, Mümtehîne sûresi 1.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

● Mekke feth edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf etdi. Kâ’benin çevresinde üçyüzaltmış put vardı. Putlar ayaklarından bakır ve kurşunla yere perçinlenmişti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mübârek elindeki bir çubuk ile bir puta işâret ederek, meâl-i şerîfi, **(De ki, Hak geldi, bâtıl yıkılıp gitti. Zâten bâtıl dâimâ yıkılmaya mahkûmdur)** olan İsrâ sûresinin 81.ci âyeti kerîmesini okudu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” elindeki çubuk puta henüz dokunmadan, putlar yüzüstü devrildiler. Mekke de evlerde bulunan putlar da o ânda yüzüstü devrildiler.

● Mekke feth edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alî “radiyallahü anh” ile Kâ’benin içine girdiler. Ba’zı putlar yüksek yerlere konmuştu. Onları devirmek için el ulaşmıyordu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” yâ Resûlallah! Ayağınızı benim sırtıma basarak bu putları indiriniz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Alî! Sen peygamberlik sıkletini çekemezsin. Sen benim sırtıma bas da o putları indir, buyurdu. Hazret-i Alî emre uyararak, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mübârek sırtına basıp, putlara uzanarak, onları birer birer aşağıya indirdi. O hâlde iken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Yâ Alî! Kendini nasıl buluyorsun. Alî “radiyallahü anh”, yâ Resûlallah! Bütün perdeler kalkdı. Başım Arşın tavânına yaklaştı. Elimi uzatsam Arşın tavanına değeceğim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Senin hâlin Allahü teâlânın işini yaptığın için iyidir. Benim hâlim de, Allahü teâlânın sevdiği birini taşıdığım için iyidir, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkenin feth edildiği gün öğle nemâzı vaktinde, Bilâl-i Habeşîye “radiyallahü anh” yüksek bir yere çıkıp, öğle ezânını okumasını emir buyurdu. Kureyşliler dağlara kaçmışlardı. Ezân oralardan duyuluyordu. “Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah” dendiğini işitdiklerinde, Ebû Cehlin kızı Cüreyre, İlâhî senin zikrin yücedir. Biz nemâz kılmıyoruz, fekat bizim dostlarımızı katl eden kimseye (Muhammed aleyhisselâma) muhabbet

ederiz. Babam, Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” geldiği gibi, nübüvvetden geleni kabûl etmedi. Kendi kavmine ve dostlarına muhâlefet etmeyi istemedi, dedi. Hâlid bin Üseyyid de çok şükr ki, babam bu sesi (ezâmı) duymadan öldü, dedi. Babası Mekkenin fethinden bir gün önce ölmüşdü. Dağlara kaçışmış olan Kureyşliler, ezâmı işitince, her biri birşey söyledi. Ebû Süfyân ise, ben birşey söylemeyeceğim. Eğer bir şey söylersem, bu taşlar Muhammede haber verirler, dedi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gelip, yanlarına durdu. Her birinin ismini söyleyerek, ey falan, sen şöyle söyledin. Ey falan sen de böyle söyledin, diyerek söylediklerini bildirdi. Ebû Süfyân, Yâ Resûlallah! Ben birşey söylemedim deyince, Resûlullah tebessüm etdi.

● Şeybe bin Osmân şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkenin fethinden sonra, Huneyn gazâsına çıktı. Huneyn Mekke ile Tâif arasında bir vâdîdir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huneyn vâdîsinde konakladılar. Benim babam ve amcam Uhud savaşında islâm askerleri tarafından öldürülmüşdü. Kendi kendime dedim ki: Fırsat kollayayım ve Muhammedden intikâmımı alayım. Sağ tarafından yaklaşmak istedim, o tarafında Abbâs “radiyallahü anh” ayakda duruyordu. O bana fırsat vermez, dedim. Sol tarafına dolaşım. Orada da bir kişi vardı. Sonunda, arkadan yaklaştım. Hemen sıçrayıp bir kılıç darbesi vurmak istedim. O sırada âniden şimşek gibi bir ateş parladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile benim aramızda perde oldu. O ateş beni yakacaktı. Korkumdan elimle gözlerimi kapatıp, geriye kaçtım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dönüp bana bakdı. Ey Şeybe! Yanıma yaklaş, buyurdu. Huzûruna yaklaşınca, İlâhî, bundan şeytânı uzaklaşdır, buyurdu. O ânda gözüm Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzüne düştü. Bana cânımdan dahâ sevimli geldi. Sonra, ey Şeybe! Kâfirlerle harb et, buyurdu.

● Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf ederken, bir el ve bir alaca kaftân gördük. Ben, yâ Resûlal-

lah, o el ve alaca kaftân ne idi diye sordum. Siz onu gördünüz mü, dedi. Gördük yâ Resûlallah, dedim. O Îsâ bin Mer-yem idi. Gelip bana selâm verdi, buyurdu.

● Mâlik bin Avf Huneyn gazâsında kâfirlerin ordu kumandânı idi. İslâm ordusuyla savaşmak için yaklaştığı sırada, islâm ordusunun içine câsûslar göndererek, haber getirmelerini istedi. Câsûsları gidip, perîşan bir hâlde geldiler. Mâlik bin Avf câsûslarına, neden böyle tuhâf bir hâldesiniz diye sordu. Dediler ki, islâm ordusunda gösterişli atlara binmiş, bembeyâz kimseler gördük. Eğer bizimle savaşılırsa, vallahi biz onların karşısında savaşmaya tâkat getiremeyiz! Eğer bizi dinlersen, ordunu topla hemen geri dön. Bizi ve kendini helâk olmaktan kurtar!

● Huneyn gazâsında islâm ordusu önce mağlûb olacak gibi bir duruma düştü. Sonra tekrâr toplandılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Yâ Rabbî! Va’d ettiğin yardımı ve zaferi ihsân eyle, diye düâ etdi. Bundan sonra, Rabbânî yardım ve Sübhânî meded yetişti. Beyâz melekler atlara binmiş oldukları hâlde muhârebeye katıldılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, şu ân gazâ tandırının ısındığı ândır, buyurdu. Sonra bir avuç toprak istedi ve o toprağı kâfirlerin yüzlerine serpdı ve yüzleri çirkin olsun, buyurdu. Kâfirlerden o toprakla gözü dolmadık hiç kimse kalmadı. Sonra hezîmete uğrayıp, dayanamadılar ve kaçıp gittiler. Bu husûsda bir rivâyet de şöyledir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hazret-i Abbâsa “radiyallahü anh”: Ey Abbâs, bana bir avuç toprak ver, buyurdu. Resûlullah böyle söyleyince, üzerine binmiş olduğu deve karnı yere değinceye kadar çökdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle bir avuç toprak aldı ve müşriklerin yüzlerine serpdı. “Yüzleri çirkin olsun, yardımsız kalsınlar” buyurdu. Allahü teâlâ onları hezîmete düşürdü.

● Âmir bin Amr Medenî “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmıştır: Huneyn gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önünde ceng ediyordum. Âniden alınma

bir ok isâbet etdi. Alnımdan çıkan kan yüzüme akdı. Sakalıma ve göğsüme kadar ulaştı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle yüzümdeki ve gözlerimdeki kan göğsüme doğru akıttı. Âmir bin Amr bu hâtırasını ömrü boyunca anlattı. Vefât ettiği cennâzede yıkılırken göğsünde Resûlullahın mubârek elinin değdiği yere baktılar. Orası atın alnındaki beyâzlık gibi parlıyordu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretin dokuzuncu senesinde Benî Kilâb kabîlesine bir seriyye [askerî birlik] gönderdi. Bir de mektûb göndererek islâma davet etti. Benî Kilâb kabîlesi müslimân olmayı kabûl etmediler. Kendilerine gönderilen deri üzerine yazılı mektûbu suya atıp, yazılarını imhâ etdiler. Deriyi de su kovası yaptılar. Bu haber, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretlerine bildirilince: “Allahü teâlâ akllarını gidersen” buyurdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bu beddûâsından sonra, o kavmin temâmı aklını kaybettiler. Karma karışık konuşmaya başladılar. Ba’zıları öyle oldu ki, ne söylediği aslâ anlaşılmazdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazvesine giderken, Eshâb-ı kirâmla bir yerde konaklayıp, gecelediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sabâha yakın bir vaktde uyudu. Güneş doğunca uyanıp, Ebû Katâdeden “radıyallahü anh” su istedi. Ebû Katâde şöyle anlatmıştır. Matarada suyum vardı. Resûlullahın mubârek eline dökdüm, abdest aldı. Suyun kalanını sakla lâzım olacak, buyurdu. Herkes önden gitmişti. Susuz bir yerde konaklamışlardı. Her ne kadar hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer “radıyallahü anhümâ” bir su başında konaklayalım dedilerse de, dinlememişlerdi. Yanlarına ulaştınca baktık ki, havanın harâreti onları çok etkilemiş. Susuzluktan develerini kesip develerin mîdelerinde kalan suları içiyorlardı. Resûlullah bu hâllerini görünce, Ebû Bekr ve Ömeri dinleseydiniz, bu sıkıntıyı çekmezsiniz, buyurdu. Sonra matarada kalan suyu istedi ve herkesi çağırıp, suyu dökmeye başladı. Eshâbın hepsi susuzlukları gidinceye kadar su içtiler. Onbin ata ve onbeşbin deveye su verdiler.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazâsına gitmişti. Eshâb-ı kirâmdan Abdûllah bin Hayseme “radıyallahü anh” gitmemişdi. İki güzel hanımı vardı. Herbirinin gâyet güzel gölgeği vardı. Gölgeklere su serpip, güzel yaygılar ve minder döşemişlerdi. Nefîs yiyecekler hâzırlamışlardı. Abdûllah bin Hayseme bu durumu görünce, Sübhânalâh, geçmiş ve gelecek hiçbir günâhı bulunmayan ve Allahü teâlânın lütfuna kavuşmuş olan bir Peygamber, bu sıcak havada silâhını alıp kâfirlerle cihâda gitsin de, Abdûllah bin Hayseme hoş gölgekte hanımlarıyla otursun, sohbet etsin. Bu insâfa sığmaz! Vallahi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna kavuşmadıkça ve hizmetiyle şereflenmedikçe, bu kadınlardan hiç biriyle konuşmam, dedi. Sonra hemen devesine binip yola çıktı. Hanımları ne kadar konuşmak istedilerse de, hiç cevâb vermedi. Tebûke yaklaşıncâ, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” uzakdan deveye binmiş, gelmekte olan birisi göründü diye haber verdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ümmîd ederim ki o Abdûllah bin Haysemedir. Huzûruna gelip selâm verince, yâ Abdûllah bin Hayseme! Dünyanın fâni ni’metlerini bırakıp, Allahü teâlânın rızâsını taleb etmen senin için ne iyi, ne sevimsizdir, buyurdu.

● Ebû Umeyye “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinde vâdiyül-kurâya varmışdı. Orada bir kadın, güzel bir hurma bağçesi yapmışdı. Resûlullahın emriyle Eshâb-ı kirâm o bağçenin hurmalarını topladılar. On vesk hurma çıktı. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kadına bağçedeki hurmaları topla ve ne kadar çıktığını ölç, buyurdu. Kadın hurmaları topladıktan sonra, ne kadar çıktı diye sordular. On vesk çıktı dedi. Eshâb-ı kirâmın topladığı kadar çıkmışdı. (Resûlullahın mu’cizesiyle kadının hurması hiç eksilmedi. Bağçesi ne kadar hurma veriyorsa o kadar çıktı.)

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferi sırasında, Vâdiyül-kurâdan Tebûke doğru yola çıktıklarında; (Bu gece kuvvetli rüzgârlar esecek! Hiç kimse yerinden

kalkmasın! Develeri sıkı bağlayın!) buyurdu. O gece şiddetli rüzgâr esdi. Her nasılsa iki kişi gece yerinden kalkmışdı. Rüzgâr onları alıp götürdü ve uzak dağlara bıraktı.

● Ebû Zer Gıfârî “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferine çıktığı sırada, benim gâyet za’îf ve yürümez bir devem vardı. Birkaç gün devemi besleyeyim de, sonra gidip Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” yetişirim, dedim. Devemi birkaç gün yemle besledim. Sonra yola çıktım. Bir yere kadar varınca devem çökdü kaldı ve yerinden kalkmadı. Bunun üzerine eşyâlarımı sırtıma alıp, şiddetli sıcak altında Tebük yolunu tuttum. Benim karaltım uzakdan görününce, Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, tek başına bir yaya kimse geliyor, demişler. Resûlullah da umarım ki, o gelen Ebû Zer Gıfârîdir, buyurmuş. Ben yanlarına yaklaşıncâ, Eshâb-ı kirâm vallahi Ebû Zer Gıfârîdir, dediler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna vardım. Yerinden doğrulup, merhabâ yâ Ebû Zer! Râhatlık ve sevinç Ebû Zer’in olsun ki, yalnız yürür, yalnız ölür ve yalnız diriltilir buyurdu. Nitekim Ebû Zer Gıfârî ıssız bir yer olan Rebzede yerleşdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi, orada yalnız yaşadı ve yalnız vefât etdi.

İbni Mes’ûd “radıyallahü anh” şöyle demiştir: Ebû Zer Gıfârîyi “radıyallahü anh” Rebzede yalnız bir hâlde, vefât etmiş buldum. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediği gerçekleşdi, dedim. Müstaksa şöyle demiştir: Rebzede Ebû Zer Gıfârînin “radıyallahü anh” kabrini ziyâret ettim. Onun kabrinde diğer sahâbînin kabrinde bulamadığım bir te’sîr buldum. Kabrinin yanında nemâz kıldım. Başımı secdeye koyunca, kabrinin toprağından burnuma misk kokuları geliyordu.

● Tebük gazvesinde bir konaklama yerinde, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devesi kayboldu. Münâfıkların birisi, Muhammed peygamber olduğunu sanır ve size göklerden haber verir. Fekat kendi devesinin nerede oldu-

ğunu bilmez, dedi. O münâfığın sözlerini Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediler. Buyurdu ki: Ben ancak Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri bilirim. Şu ânda Rabbim bana devemin falan derede yuları bir ağaca sarılmış olduğunu bildirdi, buyurdu. Gidip deveyi o vâdîde yuları bir ağaca sarılmış hâlde buldular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazâsına çıktığında, münâfiklardan bir gurub da orduya katılmıştı. Onlardan biri Vedi’â bin Sâbit idi. Bir diğeri de Eşca’dan Mahşî bin Humeyr idi. Münâfiklar kendi aralarında ordunun içinde şöyle konuşuyorlardı. Müslimânlar Benî Asfar ile yapacakları gazâyı diğerleriyle yaptıkları gazâ gibi olacak zan ediyorlar. Göreceksiniz yârın müslimânları nasıl esîr edip iplere dizerler! Bu konuşmalar sırasında Mahşî bin Humeyr, vallahi her birimize yüz değnek vursalar da, yeter ki hakkımızda Kur’ân âyeti nâzil olmasa, dedi. Onlar böyle konuşurken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ammâr bin Yâsere “radiyallahü anh”, git ordunun arasında birbiriyle konuşanları bul ve ne konuştuklarını sor. Eğer inkâr ederlerse, siz şöyle şöyle söylediniz diye söyle, buyurdu. Ammâr bin Yâser “radiyallahü anh” gidip, o sözleri onlara söyledi. Bunun üzerine hepsi özr dilediler ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldiler. Onlardan Vedi’â bin Sâbit, Resûlullahın devesinin yularından tutup: Yâ Resûlallah! Biz her dürlü söze daldık. Maskaraca boş sözler söyledik, dedi. Mahşî bin Humeyr ise benim ve babamın ismi bunların arasında anılmasın diyerek afv edilmesini istedi. Afv edildi ve ismi değiştirilip, Abdürrahmân ismi verildi. Sonra Allahü teâlâyâ düâ edip, kimsenin bilmediği tenhâ bir yerde şehîd olmayı diledi. Yemâme savaşında şehîd oldu ve ondan bir dahâ haber alınmadı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinde, Tebüke yaklaştığı sırada Eshâb-ı kirâma, yarın kuşluk vaktinde Tebüke ulaşacaksınız. Ben gelmeyince kimse elini suya dokunmasın, buyurdu. Oraya varınca gördüler ki, suyu gâyet az akan bir çeşme vardı. Suyu el sürmediler. Resûlul-

lah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. O çeşmenin suyu ile mübârek ellerini ve yüzünü yıkadı. O ânda çeşmenin suyu çoğaldı ve coşarak akmağa başladı. Bütün ordu istediği kadar su aldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mu’âz bin Cebile “radiyallahü anh” o kadar ömrün olur ki, bu çeşmenin suyunun, bostanlara akdığını görürsün, buyurdu.

● Mu’âz bin Cebel “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Tebuk gazâsından dönerken, bir dereye gelmişdik. O derede taşın yarığından akan bir pınar vardı. Suyu bir veyâ iki kişinin içeceği kadardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hiç kimse benden önce o suya gitmesin. Giden olursa o suya dokunmasın, buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan dört kişi o suya önce gitdiler. Su biraz birikmişti, onu aldılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm ile oraya ulaşınca baktılar ki, suyu almışlar. Bu suyu kim aldı diye sordu. Falan falan kimseler aldı, dediler. Onları azarladı. Sonra aşağı indi, taşın yarığını mübârek parmağıyla sıvazladı ve Allahü teâlânın dilediği şeyleri söyledi. Taşın yarığından su çıkmaya başladı. Bir avuç alıp o dereye serpd. Mu’âz bin Cebel “radiyallahü anh”, Vallahi o derede şimşek sesi gibi suyun çağladığını işittik, demiştir. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sizden kim yaşarsa bu derenin diğer derelerden dahâ yeşil ve güzel olduğunu görür, buyurdular. Selef-i sâlihînden bir zât; vallahi bizimle Şâm arasında o dereден güzel ve yeşillik bir dere yokdu, demiştir.

● Tebuk seferinden dönerken yolda, büyük, heybetli ve acâib şekilde bir yılan, Eshâb-ı kirâmın önüne çıkdı. Çok korkdular ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına toplandılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında bulunanları çok gözetirdi. Dahâ sonra korkunç yılan yoldan çekildi. Başını kaldırıp, Eshâb-ı kirâma bakdı. Sonra başını aşağı indirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Bu gördüğünüz yılan, bana Kur’ân-ı kerîm dinlemek için gelen cinnîlerden biridir. Onun bulunduğu yere yaklaştığımız için, yanınıza geldi. Size selâm veriyor, cevâbını veriniz. Eshâb-ı kirâm cevâb verdiler. Sonra Resûlullah

“sallallahü aleyhi ve sellem”: “Her kim olursa olsun Allahü teâlânın kullarını seviniz” [ya’nî, mü’min kullarını seviniz!] buyurdu.

● Benî Sa’d kabilesinden bir genç şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmdan altı kişiyle Tebukde bir yerde oturuyordu. Yanlarına gitdim. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah diyerek müslimân oldum. Resûlullah bana; ebedî se’âdete kavuşdun, buyurdu. Sonra Bilâl-i Habeşîden “radiyallahü anh” yiyecek istedi. Hazret-i Bilâl de deriden bir sofraya serdi. Dağarcıktan yağ ile hâzırlanmış bir mikdâr hurma çıkardı. Hepimiz o hurmadan yidik ve doyduk. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Müslimân olmadan önce, ben bu kadar hurmayı tek başıma yirdim, yine de doymazdım, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Kâfir yedi bağırsağına yir. Mü’min ise bir bağırsağına yir.” Bir başka gün kuşluk vakti, islâmiyyete olan yakînimin artması için, yine Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” on kişiyle birlikte oturuyordu. Bilâl-i Habeşîden “radiyallahü anh” yiyecek istedi. O da dağarcıktan bir avuç hurma çıkardı. Resûlullah, hurmaların hepsini çıkar, Allahü teâlâ herkesin rızkına kefilidir, ümmîdsiz olma buyurdu. Bilâl-i Habeşî “radiyallahü anh” dağarcıkdaki hurmaların hepsini çıkardı. İki müd kaddı. [Bir müd, iki avuç dolusu mikdârdır.] Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini hurmaların üzerine koydu ve Bismillâh diyerek, yiyiniz buyurdu. Herkes yidi, ben de yidim. Ben o kadar çok yidim ve doydum ki, artık bir hurma yiyecek mecâlim kalmadı. Yerdeki yaygı üzerinde Bilâl-i Habeşînin koyduğu kadar hurma aynen duruyordu. Üç gün dahâ o hurmadan kalanı yidik. Sonra Bilâl-i Habeşî “radiyallahü anh” koyduğu kadar hurmayı tekrâr dağarcığına doldurdu. Bende islâmiyyetin hak din olduğuna dâir tam bir inanç ve yakîn hâsil oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebüke vardı-
ğı sırada, Herakl de Humusa gelmişti. Orada bekleyip, Re-

sûlullahın her dürlü hâlini araşdırıp öğrenmesi için bir kişi gönderdi. O şahs gelip, Resûlullahın üstün ahlâkına ve güzel hâllerine şâhid oldu. Mubârek gözlerindeki kırmızılığı, nübüvvet mührünü gördü. Sadaka kabûl etmediğini öğrendi. Geri dönüp gördüklerini Herakle anlattı. Herakl bunları haber alınca, kavmini topladı. Müslimân olmağa da'vet etdi ve Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” tâbî' olmalarını emr etdi. Kavmi Heraklin bu sözlerini işitince, silâhlarını alıp hücûma kalkışdılar. Heraklin oturduğu yerden kıpırda-maya mecâli kalmadı. Binbir hîle ile kavminin hücûmunu zor yatışdırdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hâlid bin Velîdi “radiyallahü anh”, Eshâbdan bir cemâ'at ile Tebükden Dûmetül-Cendele gönderdi. Dûmetül-Cendelin reîsi olan Ekîdir, nasrânî idi. Onun ile harb edeceklerti. Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh”, yâ Resûlallah, biz düşmân memleketindeyiz. Kuvvetimiz de çok az, hâlimiz nice olur, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, o bir dağ sığırını avlamakla meşgûl iken, Allahü teâlâ seni ona karşı gâlib kılar buyurdu. Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh” mehtâblı bir gecede, Ekîdirin hisârına ulaştı. Ekîdir hanımıyla hisârın damında çalgı çaldırıp, şerâb içiyordu. Bir şarkıcı kadın da şarkı söylüyordu. Hâlid bin Velid “radiyallahü anh” bir yere gizlenmişdi ve onları görüyordu. O sırada bakdı ki, iki dağ sığırı birbiriyle oynaşarak hisârın kapısına geldiler. Boynuzlarıyla kapıya vurdular. Şarkıcı kadın Ekîdire onları göstererek, hiç böyle av gördün mü, onları kaçırma, dedi. Ekîdir atının hâzırılanmasını emr etdi. Yanına kardeşi Hassâmı ve birkaç adamını alarak, hisârdan dışarı çıkdı. Kadınlar da peşlerinden çıkdı. Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh” üzerlerine hücûm etdi. Hassâmı öldürdü. Ekîdiri esîr aldı. Diğerleri kaçıp hisâra girdiler.

● Tebükde Benî Sa'd kabîlesinden birkaç kişi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldiler. Yâ Resûlallah! Kabîlemizin bir kuyusu var, suyu gâyet azdır, kabîlemize yetmiyor. O kuyunun suyunun fazlalaşması için Allahü

teâlâyâ düâ etmenizi istemeye geldik. Böylece refâhımız art-
sın. Düşmânlarımıza muhtâc olmaktan kurtulalım, dediler.
Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kaç dâne küçük
taş getiriniz, buyurdular. Üç dâne çakıl taşı getirdiler ve mu-
bârek eline verdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”
o taşlara mubârek elini sürdü ve getiren kimseye geri verdi.
Bu taşları Allahü teâlânın ismini söyleyerek birer birer o ku-
yuya atınız, buyurdu. Buyurduğu gibi yaptılar. O kuyunun
suyu hem son derece çoğaldı, hem de tatlandı. Böylece râha-
ta kavuşdular ve düşmânlarına karşı da gâlib geldiler.

● Irbâz bin Sâriye “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır:
Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebukde Ümmü Se-
lemenin “radiyallahü anhâ” çadırında iken, iki kişinin ve be-
nim karnımız acıkdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”
bizim için yiyecek istedi, fekat bulunamadı. Bilâl-i Habeşîye,
bunlar için yiyecek bul, buyurdu. O da vallahi bütün dağar-
cıkları, torbaları silkeledim, içlerinde hiç birşey kalmamış,
dedi. Tekrâr silkele, belki birşeyler kalmıştır, buyurdu. Bi-
lâl-i Habeşî “radiyallahü anh” torbaları birer birer silkeledi.
Yedi dâne hurma çıktı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-
lem”, mubârek elini o hurmaların üzerine koydu ve besmele
ile yiyiniz, buyurdu. Ben ellidört dâne yidim. Çekirdekleri
elimde toplamışdım. Arkadaşlarım da benim kadar yidiler.
Sonunda yedi hurma önümüzde duruyordu. Resûlullah “sal-
lallahü aleyhi ve sellem” Bilâl-i Habeşîye “radiyallahü anh”,
bu hurmaları sakla, bunları yiyen muhakkak doyar, buyur-
du. Sonra başka bir gün on fakîr Resûlullahın “sallallahü
aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. O yedi hurmayı Bilâl-i Ha-
beşîden istedi. Mubârek elini o yedi hurma üzerine koydu ve
Bismillâh diyerek yiyiniz buyurdu. Hepsi doydu ve yedi hur-
ma önlerinde duruyordu. Bundan sonra Resûlullah “sallalla-
hü aleyhi ve sellem”: “Rabbimden hayâ etmeseydim, Medî-
neye kadar orduyu bu hurma ile doyururdum.” buyurdu.
Sonra o hurmaları küçük bir çocuğa verdi.

● Tebuk seferinden dönüşde münâfıklar, Resûlullahı
“sallallahü aleyhi ve sellem” dağ yolundan aşağı atmak için

aralarında kararlaştırdılar. Gece vakti akabeye geldikleri sırada Resûlullah, Eshâb-ı kirâma, hepiniz dere yolundan gidiniz. Kimse benimle gelmesin, buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kendisi devesine binip akabeden, dağ yolundan yola devâm etdi. Devesinin yularını Ammâr bin Yâsere “radiyallahü anh” verdi. Huzeyfeyi de “radiyallahü anh” deveyi sürmekle vazîfelendirdi. Böylece akabe yolundan gidiyorlardı. Arkalarından gelmekte olan bir gurub insan gözükdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeye “radiyallahü anh” gelenleri geri çevir, diye emr etdi. O da, gelenlerin develerinin yüzlerine vurmaya başladı. Münâfıklar, Muhammed “aleyhisselâm” hîlemizi anladı diyerek, hemen geri dönüp, akabeden aşağı indiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeye “radiyallahü anh” o topluluktan tanıdığın kimse var mı diye sordu. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”, falan falan kimselerin devesini tanıdım. Fekat hepsi yüzünü bağlamışdı ve gece karanlıkdı, onları tanıyamadım, dedi. Sabâh olunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Üseyyid bin Hudayra “radiyallahü anh”, ey Ebâ Yahyâ, biliyor musun gece münâfıklar ne düşündüler. Beni gece dağdan aşağı atmak istiyorlardı, dedi. Üseyyid bin Hudayr “radiyallahü anh”, yâ Resûlallah! Müsâade ederseniz başlarını getireyim, dedi. Halkın, harb bitdi, Muhammed Eshâbını öldürmeye başladı demelerini istemem, buyurdu. Üseyyid bin Hudayr, yâ Resûlallah onlar senin Eshâbından değildirler deyince, onlar dilleriyle görünüşde şehâdet getiriyorlar. Allahü teâlâ beni şehâdet getireni öldürmekden men’ etdi, buyurdu. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” münâfıkları tek tek Huzeyfeye “radiyallahü anh” bildirdi ve Allahü teâlâ beni onların cenâze nemâzını kılmaktan men’ etdi, buyurdu. Huzeyfetebni Yemânînden “radiyallahü anh” başka kimse onları bilmiyordu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, emîrül mü’minîn Ömer “radiyallahü anh” cenâze olduğu vakt Huzeyfeye “radiyallahü anh” bakardı. O cenâze nemâzı kıllarsa kıllardı. Kılmazsa o da kılmazdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebükde iken buyurdu ki: Allahü teâlâ bana, fârisin ve rûmun (İrânın ve Bizansın) hazîneleri ile, Hımyerin meliklerinin, Allah yolunda cihâda yardımcı olacaklarını müjdeledi. Medîneye döndükden sonra Hımyer melikinın bir elçisi geldi. Müşrikliğı bırakıp, müslimân olduklarını bildirdi. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” dîn-i islâmı anlatan bir kitâb istedi. Resûlullah, islâmiyyetin hükmlerini anlatan bir kitâb yazılıp, verilmesini emr etdi. Ahkâm-ı islâmiyyeyi anlatan bir kitâb yazdılar. Elçi ile berâber gönderdiler.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinden döndükden sonra, Medîneye çevrede bulunan meliklerden ve kabîle reislerinden elçiler geldiler. Elçi gönderen kabîlelerden biri de Benî Mürre kabîlesi idi. Onuç kişiyi elçi olarak gönderdiler. Bunlar kabîlelerinin müslimân olduğunu bildirdiler. Memleketlerinde hiç yağmur yağmadığını, otların bitmediğini ve şiddetli bir kıtlık çekdiklerini söylediler. Bu sıkıntıdan kurtulmak için Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ istediler. “Yâ Rabbî onları yağmur ile suya doyur” diye düâ etdi. Benî Mürre kabîlesinin elçileri memleketlerine dönünce, kavmlerinin temâmen râhatladığını gördüler. Çünkü, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara düâ ettiği gün, orada bol yağmur yağmışdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tâif seferine giderken, bir gece Tâif yakınında Nuceyb denilen bir vâdiden geçdi. Bu vâdi çok ağaçlı idi. İçinde sedir ve mugılân ağaçları pek çokdu. Bu vâdiden geçerken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devesinin üzerinde uyuyordu. Gece karanlığında başının hizâsına bir sedir ağacı çıkdı. Sedir ağacı ortasından ikiye ayrıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ağaca çarpmadan sıkıntısızca geçdi. O ikiye ayrılan sedir ağacı uzun zemân öylece kaldı. Bu ağaç o civârda meşhûr olmuşdu ve Nebînin sedir ağacı diye bilinirdi. O vâdide koyunlarını otlatanlar veyâ başka bir iş için gidenler, oradan ağaç keserler ve ot toplarlardı. Fekat o sedir ağacına hiç dokunmazlardı. Çünkü, o ağacın hâtırasını herkes bilirdi. Bu

mu'cize, bâkî kalan mu'cize olarak, (**Şeref-ül Mustafâ**) adlı kitâbda yazılıdır.

● Abdülkays kabîlesinden Medîneye bir hey'et geldi. Yanlarında da bir deli getirmişlerdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdüler. Yanlarında getirdikleri delinin deliliği bakışlarından belli oluyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bunun sırtını çeviriniz, buyurdu. Sırtını çevirdiler. Resûlullah onun sırtına bir kaftân örtüp, çık ey Allahın düşmânı dedi. O ânda delinin bakışları düzeldi, delilik belirtileri kayboldu. Akıllı kimseler gibi bakmağa başladı. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o deli kimsenin yüzünü kendine çevirip, mubârek elini gözüne sürdü. İhtiyârlamış olduğu hâlde yüzü gençleşti ve aklı tam yerine geldi. Öyle aklandı ki kavmi arasında ondan dahâ akıllı kimse yokdu.

● Abdülkays kabîlesinden Medîneye gelen hey'et arasında bir kimse vardı. Bu şahs Bahreynde amcasının oğlu ile şerâb içerken, amcasının oğlu ayağını yaralamışdı. O yarannın izi hâlâ belli idi. Hey'etdekiler, yâ Resûlallah! Bizim oturduğumuz yerin havası iyi değildir. Biz yemeklerden sonra şerâb içeriz, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onların bu sözü üzerine; sizden biriniz şerâb içer, serhoş olur. Kal-kıp amcasının oğlunun ayağını yaralar, dedi. Ayağında yara izi bulunan o şahs bu sözleri işitince, ayağını örttü.

● Tebük seferinin yapıldığı sene Habeş meliki (Necâşi) vefât etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbına Bakî kabristânında toplanmalarını emr buyurdu. Orada toplandılar. “Kardeşiniz Necâşî vefât etdi” buyurdu ve dört tek-bîr alarak onun gıyâbına cenâze nemâzı kıldırdı. Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle demişdir: “Necâşînin kabri üzerinde devâmlı bir nûr görülürdü.” [Bu melikin ismi Eshâme idi. Müslimân olmuşdu.]

● Hicretin onuncu senesinde Benî Âmir kabîlesinden bir hey'et, Medîneye gelip müslimân olduklarını bildirdiler. İslâmiyyetin hükmlerini öğrendiler. Onların arasında bulunan

Erbede bin Kays ve Âmir bin Tufeyl adlı meşhûr kimseler müslimân olmadılar. Âmir bin Tufeyle kavmindekiler, müslimân ol dediler. Âmir, bütün arablar bana tâbi' oluncaya kadar muhârebeye yemîn etdim. Şimdi nasıl olur da, Kureyşli bir gence tâbi' olabilirim, dedi. Sonra arkadaşı Erbede bin Kaysa, ben Muhammedin yüzünü kendimden tarafa çevirip konuşarak Onu meşgûl edeyim. Sen de arkadan kılıç ile Onu öldür, dedi! Sonra Âmir bin Tufeyl, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve benim için bir haraç ta'yîn et ve beni kendi hâlime bırak dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mâdem ki îmân etmiyorsun, öyle olacak, dedi. Güyâ konuşarak, Resûlullahı oyalıyor ve Erbede bin Kaysa bakıyordu. Fekat o hiç birşey yapamıyordu. Konuşma uzadı. Âmir, Resûlullahı memleketini süvârî ve yaya askerle dolduracağım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", "Yâ Rabbî beni Âmirin şerrinden koru" diye düâ etti. Allahü teâlâ ona bir tâ'ûn hastalığı vererek helâk etdi. Erbede bin Kays ise, ben arkadan Muhammede kasd ettiğim sırada, Âmiri aramızda görürdüm. Kılıcımı vuramazdım, demiştir. Allahü teâlâ, Erbedeyi de bir yıldırımla helâk etdi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin onuncu senesinde hazret-i Alîyi "radiyallahü anh" islâmiyeti yayması için Yemene gönderdi. Ka'b-ül Ahbâr Yemende idi ve henüz müslimân olmamıştı. Hazret-i Alîden Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sıfatlarını sordu. Hazret-i Alî Resûlullahın güzel ahlakını, şeklini, şemâilini anlattı. Ka'b-ül Ahbâr bunları dinleyince tebessüm etdi. Hazret-i Alî sebebini sorunca, şunun için tebessüm ediyorum. Senin söylediğin bu sıfatların temâmını biz Tevrâtdan okuduk, dedi ve îmân etdi. Mümkün olduğu kadar islâmiyetin hükmlerini öğrendi. Yemende kaldığı süre içinde halka islâmiyeti öğretti. Hazret-i Ömerin "radiyallahü anh" halîfelîği sırasında Medîneye geldi. Keşke hicretten sonra gelseydim de Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetinde bulunmak se'âdetiyle şeref lensydim diye çok üzüldü. Ba'zı kitâblarda böyle bildirilmiştir.

Ancak Ka'b-ül Ahbâr ile alâkalı meşhûr olan haber şöyledir: Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” halife iken, Şâmda onunla görüşerek müslimân oldu. Sa'îd bin Müseyyib “radiyallahü anh” anlatır: Abbâs “radiyallahü anh” Zemzem kuyusunun yanında oturuyordu. O sırada Ka'b-ül Ahbâr huzûruna geldi. Ka'b-ül Ahbâra ne mâni' vardı ki, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında ve Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekrin “radiyallahü anh” zemânına kadar îmân etmekte gecikdin, dedi. Bunun üzerine Ka'b-ül Ahbâr şöyle anlattı: Babam bana Tevrâtdan ba'zı şeyler yazıp verdi. Bununla amel et, dedi. Tevrâtı mührledi ve o mühürü açmamam için bana yemîn etdirdi. İslâmiyyet gelince, islâmdan dahâ hayrlı birşey bulunmadığını gördüm. Kendi kendime, babam benden ba'zı bilgileri ve haberleri gizlemiştir, diyerek, mührlediği Tevrâtın mühürünü söküp okudum. Onda Muhammed aleyhisselâmın ve ümmetinin sıfatları yazılı idi. Bunları okuyunca geldim ve îmân etdim.

● Hicretin onuncu senesinde Cerîr bin Abdüllah “radiyallahü anh” Yemenden Medîneye gelip, müslimân oldu. O Medîneye gelmek üzere iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hutbe okurken, şu kapıdan bir kişi gelmek üzeredir. O Yemen ehlinin en fazîletlisi ve eşrefi olsa gerekir, buyurdu.

Cerîr bin Abdüllah at üstünde duramazdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle göğsüne vurdu. Elinin izi göğsünden hiç gitmedi. Allahım onu sâbit kıl, hidâyete erdir ve hidâyete erdirici eyle, diye düâ etdi. Ondan sonra hiç atdan düşmedi.

● Hicretin onuncu senesinde, Tay kabîlesinin hey'eti Medîneye gelip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda müslimân oldular. Aralarında kabîlelerinin reîsi ve ileiri gelen bir kimse olan Zeyd bin Hayl de vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona Zeyd-ül-Hayr ismi verdi ve şimdiye kadar arablardan her kimin fazîleti bana anlatılmışsa o kimseyle karşılaşınca anlatılandan az olduğunu gördüm. Fe-

kat Zeyd-ül Hayrın fazîletini, duyduğumdan fazla gördüm, buyurdu. Zeyd-ül Hayr “radiyallahü anh” memleketine döneceği zemân, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, keşke Zeyd Medînenin hummâsından kurtulsaydı, buyurdu. Zeyd “radiyallahü anh” memleketinin sınırına yaklaştığı sırada, Necîd beldelerinden birinde hummâ hastalığından vefât etdi.

● Adî bin Hatem Medîneye gelmişti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona müslimân ol, selâmet bul, buyurdu. Adî bin Hatem benim dînim vardır deyince, Resûlullah, ben senin dînini senden dahâ iyi bilirim. Sen nasârâ ve sâbieyn dînini seçmişdin, buyurdu. Evet deyince, sen kavmin arasında ganîmet malının dörtde birini alıyorsun. Hâlbuki bu sizin dîninizde câiz değildir, buyurdu. Adî bin Hatem demiştir ki, bunları işitince, kalbimde islâm dînine karşı olan kötü düşünceler kalmadı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sözlerine devâm ederek ona şöyle buyurdu: (Sen müslimânları fakîr görüyorsun ve bu sebeble müslimân olmuyorsun. Bir gün gelecek onların malları o kadar çoğalacak ki, sadaka verecek fakîr bulamayacaklardır. Şâyet sen müslimânların düşmânları çok diye müslimân olmuyorsan, hiç Hîreye gitdin mi.) Hâyır, fekat orayı bilirim, dedim. Buyurdu ki: (Çok kısa zemânda bir kadın, Hîreden tek başına Mekkeye gelip, Kâ'beyi tavâf edecek ve Allahü teâlâdan başka hiç kimseden korkusu olmayacak. Eğer melikler ve sultânlar müslimân değildir diye müslimân olmuyorsan, kısa zemân sonra Kısra bin Hürmüzün memleketini müslimânlar feth edecekler ve hazînelerini alacaklardır). Adî bin Hatem diyor ki, Kısra bin Hürmüzün memleketini mi diye hayretle sordum, evet buyurdu. Ben hemen îmân etdim. Valahi Hîreden bir kadının tek başına Kâ'beye gidip, tavâf ettiği şâhid oldum. Kısra'nın memleketi de müslimânların eline geçti. Onun memleketini feth edenler arasında ben de vardım. Müslimânların sadaka verecek kimse bulamayacak kadar zengin olması da muhakkaktır.

● Yine hicretin onuncu senesinde Eslâm kabîlesinden bir hey'et Medîneye geldi. Müslimân oldular. İslâmiyyetin hükmlerini öğrendiler. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sel-

lem”, bizim memleketimizde kıtlık var, bu sene hiç yağmur yağmadı. Bizim için düâ buyurunuz, dediler. Resûlullah onlar için düâ etdi. Memleketlerine döndüklerinde düâ edildiği gün yağmur yağmış olduğunu gördüler.

● Necâşînin kız kardeşinin oğlu Firûz Deylemî “radiyallahü anh” hicretin onuncu senesinde Medîneye gelerek îmân etdi. Peygamberlik iddiâsında bulunan Esved-i Anesfi o öldürdü. Onu öldürdüğü gecenin sabâhında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâma, dün gece Esved-i Anesî öldürüldü, buyurdu. Yâ Resûlallah! Onu kim öldürdü diye sorduklarında, mübârek bir hânedândan mübârek bir kimse öldürdü. Onun ismi Firûzdur dedi ve Firûz muzaffer olsun diye düâ buyurdu.

● Hicretin onuncu senesinde müslimân olmak için Medîneye gelen hey’etlerden biri de, Kinde kabîlesinin hey’eti idi. Bu hey’et aralarına meliklerinin oğlu Vâil bin Haceri de almışlardı. O şöyle demiştir: Ben Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna çıkmadan önce, Eshâb-ı kirâm bana, senin geleceğini Resûlullah bize üç gün önceden müjdeledi dediler. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, müslimân oldum.

● Sa’d bin Ebî Vakkâs “radiyallahü teâlâ anh” vedâ haccı sırasında hastalanmışdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ziyâretine gitti. Yâ Resûlallah! Herhâlde ben Mekke’de Eshâbından geri kalacağım deyince, İnşâallah Allahü teâlâ sana sıhhat verecek. Çünkü, senden çok hayırlar ve fâideli işler meydana gelecek. Bir kavim senden iyilikler görecektir. Bir kavmi de zarara uğratacaksın, buyurdu. Sonra sıhhatine kavuştu. Hazret-i Mu’âviye “radiyallahü anh” zemânına kadar yaşadı. Irakı feth etdi. Mürtedlerle yapılan muhârebelerde çok savaşmış büyük işler yaptı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi mürtedlere büyük zararlar verdi.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmıştır. Vedâ haccında Mekke evlerinden birine girdim. Resûlullah “sallallahü aley-

hi ve sellem” orada idi. Mubârek yüzü ayın ondördü gibi parlıyordu. Yemâmeli bir adam, bir oğlan çocuğunu bir parça beze sararak getirmişdi. Resûlullah o çocuğa, ben kimim, buyurdu. Çocuk, sen Resûlullahsın deyince, doğru söyledin. Allahü teâlâ seni mubârek etsin, buyurdu. Ondan sonra o çocuk büyüüp konuşabilecek yaşa gelinceye kadar hiç konuşmadı. Ona Mübârek-ül-Yemâme ismini verdiler.

● Üsâme bin Zeyd “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vedâ haccına giderken, yolda bir kadın önüne çıktı. Kucağında küçük bir çocuk vardı. Selâm verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” durdu. O kadın, yâ Resûlallah, bu çocuğum doğduğundan beri onu birşey tutuyor ve çok zahmet veriyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ellerini uzatarak kadından çocuğu aldı. Mubârek ağzının suyundan çocuğun ağzına koydu ve ey Allahın düşmânı çık! Ben Resûlullahım buyurdu. Sonra çocuğu annesine verdi. Bundan sonra söylediğin sıkıntı olmaz, buyurdu. Vedâ haccından dönerken, o kadının bulunduğu yere ulaşmışdık. O kadın bir koyunu kebâb yapıp getirdi: Yâ Resûlallah! Ben, sıkıntıdan kurtardığınız çocuğun annesiyim, dedi. Resûlullah çocuğun hâli nasıldır, diye sordu. Kadın sizinle ilk karşılaştığımız günden beri hiç sıkıntı çekmedi, dedi. Üsâme “radiyallahü anh” şöyle nakl eder. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Üsâme, o koyunun bir kolunu ver, buyurdu. Verdim. Sonra bir kolunu dahâ ver, buyurdu. Verdim. Tekrâr, ey Usâme, bir kolunu dahâ ver buyurunca, ben yâ Resûlallah! Bir koyunda iki koldan fazla olmaz, dedim. Eğer böyle söylemeseydin, her elini uzatıldığında, o koyunda biz istedikce devâmlı bir kol dahâ bulurdun, buyurdu. Sonra ey Üsâme, çevreye gidip bak kazay-ı hâcet için tenhâ bir yer var mıdır, buyurdu. Çevreyi yoruluncaya kadar dolaşdım. Ne insanlar arasından çıkabildim, ne de tenhâ bir yer bulabildim. Geri dönüp durumu Resûlullaha bildirdim. Hiç ağaç ve taş gördün mü diye sorunca, evet bir yerde üç hurma ağacı ve diplerinde de bir kaç taş gördüm, dedim. O

ağaçların ve taşların bulunduğu yere git ve Allahın Resûlü birleşmenizi istiyor de, buyurdu. Gidip aynen söyledim. Onu insanlara hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ için, o ağaçlar köklerinden sökülüp toprağı yarararak, sıçraya sıçraya bir araya geldiler. Sanki hepsi bir tek ağaç gibi oldular. Taşlar da birbirinin üzerine çıkararak bir yerde toplanarak dıvâr oldular. Gelip durumu Resûlullaha bildirdim. Su getir buyurdu. Hemen suyu hâzırlayıp, Onlardan evvel götürdüm. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” abdest aldı. Sonra çadıra geri geldi. Ey Üsâme, o ağaçlara ve taşlara, Allahü teâlânın Resûlü geri yerinize gitmenizi istiyor. Yerlerinize gidiniz diye söyle, buyurdu. Buyurduğu gibi söyledim. Resûlullahı insanlara hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ hakkı için, herbirisinin, sıçrayarak önceki yerine gitdiğini gördüm.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna kurban etmesi için beş veyâ bir rivâyete göre altı deve getirdiler. Develer birbirinin önüne geçerek, Resûlullah önce beni kurban etsin, kesmeğe benden başlasın diye, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına yaklaşmak için yarış etdiler.

● Âişe-i Sıddîka “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Hicretin onbirinci senesinde, bir gece Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yatağından kalkdı, dışarıya çıkıyordu. Ben, anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu vaktde nereye gidiyorsun, dedim. Bakî’ kabristânına gidiyorum. Orada bulunanlara magfiret için düâ edeceğim, böyle emr olundu, buyurdu. Ebû Müveyhibe ve Ebû Râfi “radiyallahü anhümâ” Resûlullahın hizmetinde bulunanlardan idiler. Birlikde gittiler. Ebû Müveyhibe şöyle anlatır: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Bakî’ kabristânında uzun müddet kaldı. Orada yatanların magfireti için düâ etdi. Sonra Allahü teâlânın size verdiği ni’metler âfiyet olsun. Kapıları yüzünüze rahmet ile açılan serâyalar size mubârek olsun. Dünyânın halka yüz tutmuş ve karanlık geceler gibi olan fitnelerinden kurtuldunuz. O fitnelerin sonu başına ulaşmıştır. Gelecek

olanı geçenlerden beterdir, buyurdu. Sonra bana: Ey Müveyhibe! Beni dünyâ hazîneleri ve dünyâda bâkî kalmakla, Cennet ve Allahü teâlâyâ kavuşmak arasında muhayyer bıraktılar, buyurdu. Ben, yâ Resûlallah! Anam babam sana fedâ olsun. Dünyâ hazînelerini ve dünyâda kalmağı ve sonra Cenneti seçiniz, dedim. Hâyır ey Müveyhibe! Allahü teâlâyâ kavuşmağı ve Cenneti seçtim, buyurdu. Bir kaç gün sonra da hastalandı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bütün hastalıklarında, Allahü teâlâdan sıhhat ve âfiyet talep ederdi. Fekat son hastalığında ey nefis, tâkatsızlıktan niçin başkasına sığı-
mıyorsun, buyurdular.

● Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sıhhatde olduğu günlerde buyurdu ki: (Hiçbir Peygamber Cennetdeki makâmını görmeden dünyâdan gitmez. Onu muhayyer bırakırlar. İsterse Cennete kavuşdururlar. İsterse sıhhatte kavuşdururlar.) Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” son hastalığında, mübârek başını benim dizime koymuşdu. Bir ân gözünü evin tavânına dikdi. Sonra (Allahümme er-refikül a'lâ) buyurdu. Anladım ki, Refikül a'lâyı seçti. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” son sözü bu oldu.

● İbni Mes'ûd “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından bir ay önce, bizi hazret-i Âişenin “radiyallahü anhâ ve an ebîhâ” evinde topladı. Bize hayr düâlar yaptı ve vasıyyetlerini bildirdi. Allahü teâlâ bizim üzerimize (bizden sonra) halîfe verdi buyurdu. Biz rihletiniz ne zemândır diye sül etdik. Eshâbımdan ayrılıp, Allahü teâlâyâ kavuşmak, Cennetde olmak zemânı yaklaştı, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mu'âzı “radiyallahü anh” Yemene gönderirken, uzun bir vasıyyetde bulundu. Ey Mu'âz! Eğer bir dahâ görüşmemiz mümkün olacak olsaydı, vasıyyetimi kısa yapardım! Lâkin kıyâmet gününe kadar seninle buluşamayacağız, buyurdu. Nitekim Mu'âz

“radiyallahü anh” Yemende iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” son hastalığı sırasında hazret-i Fâtımayı “radiyallahü anhâ” yanına çağırđı. Kulağına birşeyler söyledi. Hazret-i Fâtımâ “radiyallahü anhâ” ağlamağına başladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını tekrâr hazret-i Fâtımanın kulağına yaklaştırıp, bir şeyler dahâ söyledi. Bu sefer hazret-i Fâtıma gülmeğıne başladı. Ezvâc-ı Tâhirât hazret-i Fâtımadan bunun sebebini sordular. Bu sırrı açıklayamam dedi. Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra tekrâr sordu. Cevâb verip dedi ki, babam bana, Cebrâil “aleyhisselâm” bana Kur’ân-ı kerîmi her sene bir kerre arz ederdi. Bu sene iki kerre arz etdi. Vefâtımın yaklaşdığını anladım, dedi. Bunu işitince ağladım. İkinci def’a kulağıma yaklaşıp, bu ümmetin seyyidesi olacaksın ve bana ehlinden en önce sen kavuşacaksın, buyurdu. Bunu işitince de güldüm, dedi.

● Hazret-i Fâtıma “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” başı ucunda oturmuşđum. Âniden kapıya bir kimse geldi. Esse-lâmü aleyke ey ehl-i beyt-i nübüvvet! İçeri girmeme müsâade var mıdır. Allahın Resûlünün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yanına varayım, dedi. Ey Allahın kulu. Bu ziyâret için Allahü teâlâ sana ecrler versin. Yalnız bir ân müsâade et. Şu ânda Resûlullahı ziyârete kimseye müsâade yok, dedim. Bunun üzerine ey Fâtıma, beni men’ eyleme, benim içeri girmem lâzımdır, diye bana söyledi. O sırada Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ağırları biraz hafifledi. Mubârek gözlerini açıp, ey Fâtıma, kiminle konuşuyorsun biliyor musun. O melek-ül-mevtdir! İzn ver içeri girsin, buyurdu. Azrâil “aleyhisselâm” girdi ve Esselâmü aleyke yâ Resûlallah! Yâ Emîrallah! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, Senden önce hiç kimsenin kapısından içeri girmek için izn almadım. Bundan sonra da kimseden izn almam, dedi.

● Ümmü Seleme “radıyallahü anhâ” anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, elimi mubârek göğsüne koymuşdum. Haftalarca elim misk kokdu. Ne kadar abdest alırken elimi yıkasam da o misk kokusu elimden gitmedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, Eshâb-ı kirâm “radıyallahü anhüm ecma’în” diğer cenâzeler gibi mi, yoksa gömleği üzerinde iken mi yıkayalım diye te reddüt etdiler. O sırada hepsini bir uyku hâli basdırdı. Başlarını tutamayıp uyukladılar. O hâlde iken, hepsi birden Allahın Resûlünü gömleği içinde yıkayınız diye bir ses işitdiler.

● Emîr-ül-mü’minîn Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vasıyyeti üzerine, mubârek bedenini ben yıkadım. Benden başka kim mubârek vücûduna baksa kör olurdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek bedenini yıkarken, sanki bana gaybdan yardım ederlerdi. Mubârek azâlarından birini yıkayıp temâmlayınca, vücûdunu çevirmekte üç kişi bana yardımcı olurdu. Hazret-i Alî, Resûlullahın cenâzesini yıkarken mubârek vücûdunda hiç yara bere görmedi. Anam babam sana fedâ olsun, hayâtın da memâtın da ne kadar güzel, dedi.

● Emîr-ül-mü’minîn hazret-i Alînin “radıyallahü anh” hâfızası çok kuvvetli idi. Bunun sebebini sordular. Dedi ki: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” cenâzesini yıkarken göz çukurlarında bir mikdâr su birikmişti. O suyu yere dökmeğe kıyamadım. Dilimle alıp içdim. İşte bendeki hâfıza kuvveti, o serçeşmenin bereketidir.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” şöyle bildirmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, gâibden bir nidâ geldi. Esselâmü aleyküm yâ ehle beyt-i Resûlillah ve rahmetullahi ve berekâtühû! Her nefis ölümü tadacaktır. Ecrinizi kıyâmet gününde bulursunuz, diyordu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât haberini, mü’ezzini Abdüllah bin Zeyd, bağçesinde bulunduğu bir sırada aldı. Hemen yâ Rabbî benim gözlerimi görmez eyle, diye düâ etdi. Düâsı kabûl edilip, gözleri görmez oldu. Niçin böyle düâ etdin diye sorduklarında, dünyânın lezzeti görmektedir. İstedim ki, gözlerim Muhammed aleyhisselâmın vefâtından sonra kimsenin yüzünü görmekle lezzetlenmesin.

● Emîr-ül-mü’minîn Alî “kerremallahü vecheh” şöyle anlatmıştır: Resûlullahı defn etdikden sonra, bir köylü geldi. Kendini kabr-i şerîfin üzerine bıraktı. Topraklarını başına saçdı. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Emr buyurdun, emrine itâ’at etdik. Allahü teâlâ sana Kur’ân-ı kerîmi gönderdi. Biz de senden kabûl etdik. O Kur’ân-ı kerîmden bir âyet-i kerîmede Allahü teâlâ [Nisâ sûresi 64.cü âyetinde meâlen] **(Nefslerine zulm edenler, sana gelip, Allahü teâlâdan afv dilerse ve Resûlüm de, onlar için afv dilerse, Allahü teâlâyı, tevbeleri kabûl edici ve merhamet edici bulurlar)** buyurmaktadır. Biz kendi nefsimize zulm etdik. Şimdi bizim için avf dileyessin diye geldik, dedi. O ânda kabr-i şerîfden, afv etdiler diye bir ses işitildi.

● Abdürrahmân el-Anberî şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir arefe günü hutbe okuyordu ve sadaka vermeğe teşvîk ediyordu. Bir genç kalkıp, yâ Resûlallah! Bu deve fakîrlerin olsun dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o deveye bakdı ve emr eyledi satın aldılar. O günlerde Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ömere “radıyallahü anh” sana acâib bir haber vereyim mi buyurdu. O da buyurun dedi. Buyurdular ki: “Bu gece dışarıya çıkmışdım. O deve bana esselâmü aleyke yâ Resûlallah dedi. Ben, Allahü teâlâ sana bereketler versin dedim. Dedi ki, yâ Resûlallah, benim anam Kureyşden bir kişinin devesiydi. Sütünü sağacağı zemân yem verir doyururdu. Sağmayacağı zemân hiç birşey vermezdi. Ben onun beşinci yavrusuyum. Câhiliyye zemânında bir deve beş def’a doğursa, beşinci yavrusunu putlar için ayırıp ona binmezler ve

yük yüklemelerdi. Beni köylüler âriyet verdiler. Onlardan kaçdım. Kırlarda otladım. Otlar bana, önce bana gel, bana gel, sen Muhammedinsin diye seslenirlerdi. Geceleyn yırtıcı hayvânlar, ona dokunmayın, o Muhammedindir “sallallahü aleyhi ve sellem” derlerdi. Allahü teâlâ beni sana kavuşduruncaya kadar böyle oldu, dedi. Sâhibinin adı nedir dedim. Gadbâdır, dedi. Ona sâhibinin adını verdim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtı yaklaştığı sırada, Gadbâ bana ne vasiyyet edersin diye sordu. Sen kızım Fâtımanınısın, sana dünyâda ve âhıretde o binecektir buyurdu. Gadbâ, bana senden başkasının binmesini istemezdim, deyince, sana kızım Fâtımadan başkası binmez, buyurdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra hazret-i Fâtıma “radıyallahü anhâ” bir gece dışarı çıkmışdı. Gadbâ selâm verip, ey Resûlullahın kızı, artık dünyâdan ayrılma zemânım yaklaştı. Resûlullahın vefâtından sonra yiyeceğe ve içeceğe hiç ihtiyâc duymadım, dedi. Bu hâdise (**Şeref-ül-Mustafâ**) kitâbında bildirilmiştir.

● Hayber feth edilince, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” ganîmet hissesinden bir merkeb düşmüşdü. Merkebe binip adın nedir diye sordular. Yezîd bin Şihâb dedi. Ben senin adını Ya’fûr koydum buyurdu. Sâhibin kim idi diye sordular. Bir yehûdî idi, dedi. Senin mubârek ismini duyunca uygunsuz sözler söylerdi. Bu sebeble benim üzerime her bindiğinde kasden sürçerdim ve onu düşürürdüm. Kendisini düşürdüğüm için beni aç bırakırdı ve eziyyet ederdi, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona, bir dileğin var mıdır, yanına bir eş alayım mı dedi. Hâyır, çünkü atalarımduydum. Bizim neslimize yetmiş Peygamber binmiştir. Neslimizden sâdece ben kaldım. (**Şeref-ül-Mustafâ**) kitâbında şöyle bildirilmektedir. O merkeb dile gelip, dedi ki, benim atalarım dedelerimden şöyle bildirdi. Bizim neslimizden sonuncusuna bir peygamber binecektir. O peygamberin ismi Muhammed bin Abdüllahdır. Şimdi bizim neslimizden sâdece ben kaldım. Peygamberlerden de senden başkası kalmadı, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona binip bir

kimsenin evine bir iş için gittiği zemân, o merkeb başıyla o kişinin kapısına vururdu. Ev sâhibi çıkınca da cevâb ver diye Resûlullahdan tarafa işâret ederdi. O merkeb Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtına kadar hizmet etdi. Resûlullah vefât edince çok feryâd etdi. Üç gün sonra kendini Ebû Heysemînin kapısına atdı ve orada öldü.

İKİNCİ KISM:

Hangi kitâbdan alındığı ve zemânı zikr edilmeyen, yine Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar vukû’ bulan hâdiseler.

● Zeyd bin Erkam “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Medîne köylerinden birine giderken, bir köylünün çadırına rastladık. O köylü, çadıra bir dişi geyiği bağlamışdı. Geyik feryâd ederek dile gelip; yâ Resûlallah! Bu köylü beni avladı. Benim uzakda iki dâne yavrum var. Memelerim süt ile dolu. Ne beni boğazlıyor ki, bu belâdan kurtulayım. Ne de salıverir ki gidip iki yavrumu emzireyim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geyiğe seni serbest bırakırsam, yine gelirmisin, buyurdu. Gelirim, eğer gelmezsem Allahü teâlâ bana on kişinin azâbını versin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geyiği salıverdi. Geyik gidip aradan çok geçmeden geri geldi. Diliyle dudaklarını yalıyordu. Resûlullah onu tekrâr çadıra bağladı. O sırada çadırın sâhibi, elinde bir tulum su ile geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bu geyiği bana satar mısın deyince, yâ Resûlallah, sizin olsun, dedi. Resûlullah o geyiği alıp, serbest bıraktı. Zeyd bin Erkam “radiyallahü anh” geyiği çöllerde, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah diyerek, dolaşdığım gördüm, demişdir.

● Seleme bin el-Ekva’ “radiyallahü anh” anlatır. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir gurub insana rastladık. Ok atıyorlardı. Bu oyun iyi oyundur. Sizin babalarınızdan birisi ok atıcı idi, buyurdu. Ben İbni Ekva’ ile olayım ok atalım buyurdu. O topluluk ok atmaya bıraktı. Niçin atmazsınız deyince, yâ Resûlallah! Siz İbni Ekva’ ile bir olunca

hepimize gâlib gelirsiniz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, ben yalnız hepinize karşı olayım buyurdu. O gün akşama kadar ok atdılar. Akşam olunca birbirlerinden ayrıldılar, baktılar ki berâbere kalmışlar.

● Ebû Sa’îd Hudrî “radiyallahü anh” nakl eder. Medîne-nin çevresinde bir çoban koyun otlatıyordu. Bir kurt sürüden bir koyun kapmak istedi. Çoban mâni’ oldu. Kurt kuyruğunun üzerine oturup dile geldi ve şöyle dedi. Allahü teâlâdan korkmuyor musun da, benim rızkıma mâni’ oluyorsun! Çoban ne acâib işdir, kurt insan gibi konuşuyor, deyince, kurt: Bundan dahâ acâibi şudur ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîne’de halka geçmiş ümmetlerin hâllerini söylüyor, dedi. Çoban koyunlarını acele acele sürerek, Medîneye yakın bir yere geldi. Koyunlarını emniyetli bir yere bıraktı. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, başından geçenleri anlattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıktı ve çobana kurdun sana söylediği şeyleri halka anlat, buyurdu. Çoban yüksek bir yere çıkıp, olanları bir bir anlattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çoban doğru söyledi. Yırtıcı hayvânların insanlar ile konuşması kıyâmet âlâmetlerindedir, buyurdu.

● İhbân bin Üveys, Hüza’a kabîlesinin koyunlarını otlatıyordu. Bir kurt âniden sürüden bir koyun kapıp parçaladı. İhbân, vallahi ben hiç böyle zâlim bir kurt görmedim, diyerek, koyunu kurdan almak için peşinden koştu. Kurt dile gelip, ey İhbân! Allahü teâlânın verdiği nasîbimden beni mahrûm mu etmek istiyorsun, dedi. İhbân şaşırıp, acâib bir iş, kurt konuşuyor, dedi. Kurt; bundan dahâ şaşılacak şey, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîne’de sizi Allahü teâlânın kitâbına da’vet ediyor, siz ondan gâfilsiniz, dedi. İhbân, ben Muhammedin “aleyhisselâm” huzûruna gitsem, koyunlarıma kim bakar, dedi. Kurt bana yetecek kadar koyun ayırır isen, koyunlara ben bakarım. Ayırdığından fazlasına da dokunmam, dedi. İhbân, kurda birkaç koyun ayırıp, sürüyü bırakarak, bir gurub çobanla Medîneye gitti. Medîneye vardıklarında, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve

sellem” Eshâb-ı kirâm ile oturuyordu. İhbânı görüp, ey İhbân, kurt sözünde durdu, buyurdu. İhbân “radiyallahü anh” yanındaki çobanlarla birlikte müslimân oldu.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmışdır: Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kişi yemek getirdi. Biz yi-meğe başladık. Resûlullah bir lokma aldı. Ne kadar çiğne-diye de mubârek boğazından geçmedi. Nihâyet lokmayı çıkarıp bıraktı. Elini yemekden çekti. Biz de Resûlullahın yemekden vazgeçtiğini görerek yemeği bıraktık. Resûlul-lah “sallallahü aleyhi ve sellem” yemeğin sâhibini çağırıp, bu yemeği nereden aldın diye sordu. Yemeğin sâhibi, bu bir koyunun etidir ki, sâhibi gelmeden ben acele edip, pa-rasını sonra veririm diyerek kesdim. Onu pişirdik, dedi. Bunun üzerine Resûlullah, o yemeğin esîrlere verilmesini emr etdi.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” haz-ret-i Abbâsa “radiyallahü anh”, Ey Ebel Fadl! Ben gelince-ye kadar git evinde otur, buyurdu. Hazret-i Abbâs evine gi-dip, bekledi. Kuşluk vakti Resûlullah onun evine gidip, ev halkına selâm verdi. Onlar da selâmına cevâb verdiler. Son-ra bir araya toplanınız buyurdu. Ridâsını onların üzerine örtüp: “Yâ Rabbî! Bunlar benim ehl-i beytimdir. Ridâmla onları örttüğüm gibi, sen de onları Cehennem ateşinden ört” diye düâ etdi. Evin dıvârlarından ve kapısından âmîn, âmîn diye sesler işitildi.

● Bir gün muhâcirîn ve ensârın kadınları “radiyallahü an-hünne” bir araya toplanmışlardı. Hazret-i Fâtımanın “radi-yallahü anhâ” da gelmesi için Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” izn istemişlerdi. Hazret-i Fâtıma, o toplan-tıda giyeceği güzel elbiseleri olmadığı için, gitmek istemedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “Git yâ Fâtıma! Bi-zim yolumuzda kimseyi ümmidsiz bırakmak yokdur” buyur-du. Hazret-i Fâtıma o toplantıya katıldı. Döndüğünde üzün-tülü idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o toplantıya katılan kadınlardan birini çağırıp, o toplantının durumunu sordular. O hanım dedi ki: Yâ Resûlallah! Fâtıma gelince

bütün kadınlar onun güzel elbiselerine hayrân kaldılar. Bir-birlerine böyle güzel elbiseleri nereden almışlar, diyorlardı. Hazret-i Fâtıma, yâ Resûlallah niçin bana öyle görünmedi ki, ben de sevineydim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, o elbiselerin güzelliği senin üzerine örtülmesindedir. Onları sana göstermediler ve sen görmedin, buyurdu.

● Yemende bir su vardı. O sudan kim içse ölüyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o suya haber gönderdi ve buyurdu ki: Herkes müslimân oldu, sen de müslimân ol. Ondan sonra o sudan içen hiçbir kimse ölmedi. Ancak hummâ hastalığına tutulurdu.

● Eshâb-ı kirâmdan bir zât şöyle anlatmışdır: Medîneye gelip îmân etdim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrundan hiç ayrılmazdım. Bir gece akşamla yatsı vakti arasında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıkdı. Bana islâmiyyetin hükmlerini öğretti. Her nasılsa, o gece gök gürleyip şimşek çakdı. Her taraf iyice karardı ve şiddetli yağmur yağdı. Biz yâ Resûlallah, evlerimize nasıl gideceğiz dedik. Ben sizi evlerinize ulaştırırım. Size aslâ bir sıkıntı erişmez, buyurdu. Sonra bekleyiniz buyurdu. Biz de bekledik. Mescidden dışarı çıkdı. Her tarafı koyu bir karanlık kaplamışdı. Gökden devâmlı yağmur yağıyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bize, evlerinize doğru yürüyüp gidiniz, buyurdu. Bunun üzerine evlerimize gitmek üzere yürüdük. Hiç birimize yağmur dokunmadı. Elbiselerimiz de ıslanmadı.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” anlatır: Gâyet güzel yüzlü bir yehûdî vardı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetlerinde devâmlı bulunurdu. Bir gün Resûlullah o yehûdîye, senin gibi güzel yüzlü bir kimsenin Cehennemde yanmasına acıyorum, buyurdu. Yehûdî ben dînimi başka biri için terk etmem, dedi. O yehûdî yine bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetine gelmişdi. Resûlullah hûrîlerden bahseden ve meâl-i şerîfi, **(Onlar için, iri gözlü (güzel yüzlü) hûrîler de var. Gün görmemiş inci misâli)** olan

Vâkı'a sûresi 22, 23.cü âyet-i kerîmelerini okudu. O yehûdî yâ Resûlallah, o hûrflerden biri için bana kefil olur musun, dedi. Birine değil, yetmişine birden kefil olurum, buyurdu. Yehûdî îmân edip müslimân oldu. İslâmiyyetin emrlerine gâyet iyi uydu. Sonra da vefât etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” cenâze nemâzını kıldırdı. Kabre koydu ve kabrinin içine inip uzun müddet kaldı. Kabrden çıktığında mubârek alnı terlemişdi ve gömleğinin yakası yırtılmışdı. Es-hâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” bunun sebebini sorduklarında: Kabre çok hûrî hüçûm etdi. Hepsi ben onun olacağım di-yordu. Güçlkle yetmiş hûri ayırdık. Bu arada yakamı yırt-dılar, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân ve hazret-i Alî “radi-yallahü anhüm ecma’in” ile birlikde bir gün, Ebû Heysem bin Teyhânın evine gıtdiler. Ebû Heysem, hoş geldiniz yâ Resûlallah ve eshâbı! Evimi şereflendirseniz de size ikrâmıda bulunsam diye dâimâ arzû ederdim. Bu gün ise evimde az bir yiyecek vardı. Fekat onu komşulara verdim, dedi. Resûlul-lah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (çok iyi yapmışsın, Cebrâîl aleyhisselâm bana komşu hakkında o kadar çok vasıyyetler-de bulundu ki, komşuların birbirlerine mîrâscı olacağını zan etdim!) buyurdu. Evin bağçesinde bir hurma ağacı görüp, ey Ebâ Heysem, izn verir misin şu hurma ağacından hurma top-layalım, buyurdu. Yâ Resûlallah! O hurma ağacı hiç hurma vermedi. Siz bilirsiniz, dedi. Resûlullah, Allahü teâlâ o ağaç-dan çok hurma verecekdir, buyurdu. Alîye “radiyallahü anh” bir bardak su getir, buyurdu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir bardak su getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bardakdaki suyun bir kısmını içdi. Bir kısmını da mubârek ağzında çalkalayıp, o hurma ağacının üzerine dök-dü. Hemen o ânda ağacın üzerinde hurma salkımları göröl-dü. Hurmaların bir kısmı tâze, bir kısmı kuru idi. Hurmaları topladılar. Tam yetecek kadardı. Sonra Resûlullah “sallalla-hü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Bu Allahü teâlânın size kı-yâmet gününde vereceği ni'metlerdendir.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gazâda bana, ey Ebâ Hüreyre, yanında yiyecek bir şey var mıdır, buyurdu. Yâ Resûlallah, dağarcıkda birkaç dâne hurma var, dedim. Getir, buyurdu. Ben de götürdüm. Mubârek elini kabın içine soktu ve hurma çıkardı. O hurmaya mubârek elini sürdü ve düâ etdi. Sonra bana, Eshâbdan on kişi da’vet eyle buyurdu. Çağırdım, geldiler ve o hurmalardan yidiler. Onlar gidince, on kişi dahâ çağır buyurdu. Yine on kişi dahâ çağırdım, gelip onlar da o hurmalardan yiyip gitdiler. Böylece bütün orduyu onar onar da’vet etdim. Hepsi hurmalardan yiyip doydular. O kabın içinde yine hurma vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, bu kabı sakla, elini içine sok, ağzını aşağı çevirme, buyurdu. Resûlullah hayâtda iken her ne zemân elimi o kabın içine soksam, hurma çıkarıp yirdim ve halka da dağıtırdım. Hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’in” halifelikleri sırasında bu hâl aynen devâm etdi. Hazret-i Osmânın şehîd edildiği gün benim evimi de yağmaladılar ve o hurma kabını da almışlar. O hurma dağarcığından ikiyüz veskden fazla hurma almışdım. Bir vesk altmış sa’dır. [Bir sa’ 4,2 litredir.]

● Râşid bin Abd-i Rabbih “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir çok kabîlenin tapdığı Süva’ adında bir put vardı. Ba’zı kabîleler bana, Süva’ putuna götürmem için bir takım hediyeler verdiler. Giderken yolda bir başka putun yanına uğradım. O putun içinden “Abdülmuttalib oğullarından bir Nebî çıkdı. Zinâyı, fâizi ve putlar için kurban kesmeyi harâm etdi. Bu iş çok dikkate şâyândır. Gökyüzünden şeytânların parlıyan ateşle haber çalmaktan kovulması da çok şaşılacak şeylerdendir.” diye bir ses işitdim. Bir başka putun içinden de şöyle bir ses geldi: “Tapılmakta olan Dımad terk edildi. Nemâz kılan, oruc tutmayı ve zekât vermeği emr eden bir Peygamber çıkdı.” Bir diğer putdan ise: “İsâ bin Meryemden sonra Peygamberliğe ve hidâyete kavuşmağa sebep olmağa vâris olan kimse Kureyşden Ahmeddir” diye bir ses geldi.

Sonra Süva adlı putun yanına gitdim. Bakdım ki iki tilki o putun çevresinde dolaşıyorlardı. Dilleriyle putu yalıyorlar ve yanına konulmuş olan hediyelerden yiyorlardı. Sonra da ayaklarını kaldırıp putun üzerine bevl ediyorlardı. Ben bu hâli şî'le şöyle ifâde etdim.

***Tilkilerin başına bevl ettiği şey hiç rab olur mu,
Tilkilerin üzerine bevl ettiği şey muhakkak zefildir.***

Bu hâdisе Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Me-dîneye hicret ettiği sıralarda olmuşdu. Bunlar başımdan geçdikden sonra, Medîneye gitdim. O zemân benim adım Zâlim idi. Yanımda bir köpeğim vardı. Onun adı da Râşid idi. Resûlullahın huzûruna varınca adımı sordu. İsmim Zâlimdir, dedim. Köpeğimin adını sordu, Râşiddir dedim. Senin adın Râşid, köpeğin adı Zâlim olsun buyurdu. Ben îmân edip, müslimân oldum. Sonra Resûlullahdan kendi memleketimde bir yer istedim. Bana, bir at koşumu ve üç taş atımı genişliğinde bir yer verdi. Bir matara da su verdi. O suyun içine mubârek ağzının suyundan koydu. Bu suyu sana verilen toprağa dök. Su senden artarsa halkı ondan men' etme, onlar da alsınlar, buyurdu. O suyu götürüp kendisine ayrılan toprağa dökdü. Oradan bir tatlı pınar çıktı. Oraya hurma ağaçları dikdi. O diyârın halkı şifâ niyetiyle o pınarın suyu ile yıkanır-lardı. O suyun adını Ma'ür-Resûl (Resûlullahın pınarı) koydular. Nakl edilir ki, Râşid “radiyallahü anh” erâzisinde bir kayayı yuvarlamışdı. Bu iş insan gücü ile olacak bir iş de-ğildi, denilmişdir.

● Birgün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm ile “radiyallahü anhüm ecma'in” oturuyordu. Deveye binmiş olduğu hâlde bir kimse geldi. Yorgun ve uykusuz görünüşünden, yoldan geldiği anlaşılıyordu. Hanginiz Muhammedsiniz diye sordu. Eshâb-ı kirâm, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gösterdiler. Yâ Muhammed! Önce sen Allahü teâlânın sana emr ettiği şeyi mi bildirirsin, yoksa ben putlardan işitdiklerimi mi anlatayım, dedi. Önce Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona îmânı bildirdi. Sonra o kim-

se şöyle anlattı: Benim adım Gassân bin Mâlik Âmirdir. Bizim memleketimizde bir put vardı. Onun önünde kurbanlar keserdik. Bir gün Isâm adında bir kimse, o putun önünde kurban kesdi. Âniden o putdan, “Ey Isâm, ey Isâm, günler temâm oldu, islâm geldi. Putların bâtil olduğu ortaya çıktı. Boşa kan akıtmak yasaklandı. Sıla-ı rahm emr edildi. Tevhîd inancı apaçık ortaya çıktı, vesselâm” diye bir ses işitdiğini ve korkduğunu bana anlattı. Sonra yine Târik adında birisi dahâ o putun önünde kurban keserken: Ey Târik, ey Târik, sâdık Nebî gönderildi. Azîz olan Hâlıkdan apaçık bir vahyle geldi, diye bir ses işitdiğini anlattı. Artık senin haberin bizim diyârda yayıldı. Bunları işitdikden birkaç gün sonra, ben de o putun önünde kurban kesdim. Kurbanı kesdikden sonra, o putun içinden yüksek bir ses açık bir dille şöyle dedi: “Ey Gassân! Tihâmeden (Hicâzdan) çıkan Peygamber hakdır. Ona tâbî’ olan selâmet bulur. Onunla mücâdele eden pişmân olur. Onun islâma da’veti kıyâmete kadardır.” Bunları putdan işitdikden sonra put yukarı doğru kalktı ve yüzüstü yere düştü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Es-hâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm ecma’in” bunları duyunca, Allahü ekber diyerek, tekbîr getirdiler. Gassân bin Mâlik ise, yâ Resûlallah bu ma’nâda üç beyt söyledim. Müsâade ederseniz o beytleri okuyayım dedi. Müsâade edildi ve o beytleri okudu.

● Abbâs bin Mirdâs “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Sıcak bir günde develerimin arasında oturuyordum. Âniden beyâz bir deve kuşunun üstüne binmiş, bembeyâz elbiseli bir kimse karşıma çıktı. Ey Abbâs bin Mirdâs! Salı günü iyilik ve takvâ ile gönderilen ve Kusvâ devesinin sâhibi olan kimseyi görmedin mi, dedi. Korktum ve develerimin arasından çıkıp tapmakda olduğum dımad adındaki putumun yanına gittim. Putun içinden birdenbire bir ses geldi, şöyle diyordu: “Süleymoğulları kabîlelerine söyle ki, Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm getirilmeden önce, ötedenberi tapılmakda olan dımad putu yıkıldı ve mescid ehli ondan kurtuldu. Meryemoğlu Îsâdan “aleyhisselâm” sonra nübüvveti ve hidâ-

yeti getiren zât Kureyş kabîlesinden bir Peygamberdir.” Putdan bunları işitince, çok korktum. Gidip bu durumu kabîleme anlattım. Benî Hârise kabîlesinden üçyüz kişi toplanıp, Medîneye gitdik. Mescide girince, Resûlullah bana bakıp tebessüm etdi. Ey Abbâs, nasıl müslimân oldun? buyurdu. Vuku’ bulan hâdiseleri anlattım. Doğru söylüyorsun buyurdu ve çok memnûn oldu. Hepimiz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda müslimân olduk.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Huzeym bin Fâtek “radiyallahü anh”, bir gün emîr-ül müminîn hazret-i Ömere “radiyallahü anh” nasıl müslimân olduğumu anlatayım mı, dedi. Anlat buyurdu. Bunun üzerine şöyle anlattı. Devemi kaybetmişdim. Onu ararken akşam oldu. Korkulu bir dereye kaldım. Yüksek sesle, buradaki kötü kimselerden bu vâdînin azîzine sığınırım, dedim. O sırada bir ses duydum. Yazıklar olsun sana. Celîl olan, ni’metler veren, yüce Allaha sığın, diyordu. Ey seslenen kimse, söylediğin hak mıdır, dalâlet midir, dedim. Tekrâr seslenip şöyle dedi. Allahü teâlânın mu’cizeler sâhibi Resûlü Medînede insanları hayrlara da’vet ediyor. Nemâz kılmağı ve oruc tutmağı emr ediyor. İnsanları boş oyun ve eğlenmelerden sakındırıyor. Bunları işitince, deveme binip, Medînenin yolunu tuttum. Medîneye vardığım gün Cum’a günü idi. Ebû Bekr “radiyallahü anh” mescidden çıkıp, yanıma yaklaştı. Mescide gir, senin müslimân olduğunun haberi bize ulaştı, dedi. Ben tahâret nasıl yapılır bilmiyorum deyince, bana öğretti, abdest alıp mescide girdim. İçeri girince minber üzerinde Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Mubârek yüzü ayın ondördü gibi parlıyordu ve şöyle buyuruyordu: “Bir müslimân şartlarına uygun abdest alsa, sonra tam bir dikkatle nemâzı devâmlı kılsa muhakkak Cennete girer.”

Bu husûsda bir rivâyet de şöyledir: Huzeym bin Fâtek “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bana seslenen ve kendisini görmediğim kimseye sen kimsin diye sordum. Ben Mâlik ibni Mâlikim. Necid cinnîlerinin reîsiyim. Resûlulla-

hın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda îmân etdikden sonra, beni Necid cinnîlerini Allahü teâlâyâ îmâna da’vet için vazîfelendirdi. Ey Huzeym! Şimdi sen hemen Medîneye git, Resûlullahın huzûruna varınca, îmân edip müslimân ol. Ben senin deveni bulup evine götürür, âilene teslîm ederim, dedi. Medîneye gittim, Cum’a günü idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” minber üzerinde hutbe okuyordu. Devemi mescidin önüne bağlayayım ve nemâzı bitirsinler, sonra mescide gireyim, hâlîmi bildireyim diye düşündüm. Bir de bakdım ki, Ebû Zer “radıyallahü anh” mescidden dışarı çıkdı. Merhâba ey Huzeym! Beni sana Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderdi. Senin müslimân olduğunu haber verdi. Mescide gir ve cemâ’at ile birlikde nemâz kıl, dedi. Mescide girdim, cemâ’at ile nemâz kıldım. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna yaklaştım. Bana hâlîmden haber verdi ve arkadaşın sözünde durdu, deveni bulup âilene teslîm etdi, buyurdu. **(Şevâhid-ün nübüvve)** kitâbının müellifi şöyle yazmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bi’seti sırasında cinnîlerden vâkî’ olan haberler pek çokdur. Bunları kitâblarda yazmışlardır. Biz kısaca bu kadar bildirdik.

● Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bir gün bir yerde oturmuşdu. Önünden bir şahs geçdi. Bu geçen Sevâd bin Kâribdir. Onun cin arkadaşı ona, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zuhûrundan, peygamberliğinden haber vermişdir, dediler. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu çağırıp, yine önceki gibi kehânetine devâm ediyor musun, diye sordu. Sevâd bin Kârib çok kızdı ve ey Emîr-el mü’minîn! Hiç kimse bana böyle yüzüme karşı konuşmamışdır, sen konuştun. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, kızma, zîrâ senin kehânetin bizim dahâ önce içinde bulunduğumuz şirkden dahâ kötü değildi. Bizlere anlat. Senin cinnî arkadaşın sana Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğinden nasıl haber vermişdi, dedi. Bunun üzerine Sevâd bin Kârib şöyle anlattı: Bir gece uyku ile uyanıklık arasında bir hâlde oturuyordum. O cinnî yanıma gelip

ayağı ile dürterek, kalk ey Sevâd. Eğer akllı isen sözlerimi dikkatle dinle! Şu bir gerçektir ki Allahü teâlâ Lüveyy bin Gâlib oğullarından bir Peygamber gönderdi. O halkı Allahü teâlâyâ ibâdete da'vet ediyor, dedi. Bunu anlatmak için bana birçok beytler okudu. Beni bırak uykusuzum, dün gece uyuyamadım, dedim ve ona iltifât etmedim. İkinci gece tekrâr geldi ve aynı şeyleri söyledi. Yine aynı şekilde cevâb verdim. Üçüncü gece yine geldi ve aynı sözleri söyledi. Ben de önceki gecelerde olduğu gibi cevâb verdim. Fekat bu sefer sözleri bana çok te'sîr etdi. Sabâhleyin Medîneye gitdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbı ile oturuyorlardı. Yâ Resûlallah! Bir şey arz edebilir miyim, dedim. Müsâade etdi. Hâlimi anlatıp, sözlerimin sonunda şu ma'nâdaki beytleri okudum:

***Şehâdet ederim, Allahdan başka rab yok,
Görünür, görünmez herşeyden emînsin sen çok!***

***Ey kıymetli kimselerin evlâdı, sen Allaha vesîlesin,
Peygamberlerin en üstünü sensin.***

***Ey cihânın güzeli, bize bildir herşeyi,
Ne kadar saçımızın ağarsa da her teli.***

***Senden başka bir şefâ'atci olmadığı zemânda,
Sevâd bin Kârîbe sen şefâ'atci ol orada.***

Ben başımdan geçenleri anlatıp, bunları söyleyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve Eshâb-ı kirâm çok memnûn oldular. Resûlullahın memnûniyeti mubârek yüzünden belli oluyordu. Hazret-i Ömer, Sevâd bin Karîbden bunları dinleyince, bu hâdiseyi senden dinlemek istiyordum. Elhamdülillah nasîb oldu, dedi. Sonra o cinnî sana hâlâ geliyor mu diye sordu. Sevâd bin Kârîb, hâyır Kur'ân-ı kerîm okuduğumdan beri gelmedi. Bu bana o cinnînin sözlerinden çok dahâ iyidir, dedi.

● Hazret-i Alî "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" beni, halk arasında islâmiyyetin hükmleri ile hükmetmem için Yemene kâdî olarak

vazîfelendirdi. Yâ Resûlallah! Ben âlim değilim. Kâdîlık yapacak hükmleri bilmem, dedim. Mubârek elini göğsüme koydu ve (Yâ Rabbî! Kalbine hidâyet et ve lîsanına istikâmet ver) diye düâ buyurdu. Ondan sonra iki kimse arasında hüküm vermekte hiç şübheye düşmedim.

● Yine hazret-i Alî “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, benim develope binerek Yemene git. Yemen yakınında falan tepeye varıp, üzerine çıktığın zemân, halkın seni karşılamaya geldiğini göreceksin. Orada taşla toprağa Resûlullah size selâm söyledi diye söyle, buyurdu. O tepeye varınca halkın beni karşılamaya geldiğini gördüm. Esselâmü aleyküm ey taşlar ve topraklar. Resûlullah size selâm söyledi, dedim. O ânda birden bire yeryüzünde bir uğultu ve gürültü kopdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” selâmına cevâb verdiler. Beni karşılamaya gelenler bu hâli görünce, îmân etdiler.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah! Senden işitdiklerimi unutuyorum, diye şikâyetde bulundu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ridânı yere ser, buyurdu. Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” ridâsını yere serdi. Resûlullah mubârek elini uzatıp havadan bir kerre veyâ üç kerre birşey alıp ridânın içine bıraktı. Ridânı topla ve göğsüne koy buyurdu. Ebû Hüreyre buyurduğu gibi yaptı. Ondan sonra işitdiği hiçbir şeyi unutmadı.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Annem müşrik bir kadın idi. Ne kadar islâma da’vet etdiysem de kabûl etmedi. Bir gün yine onu islâma da’vet etdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hakkında bir söz söyledi. Çok incindim. Ağlayarak Resûlullahın huzûruna gitdim. Bu durumu anlatıp, yâ Resûlallah, bir düâ ediniz de Allahü teâlâ Ebû Hüreyrenin annesine îmân nasîb etsin dedim. “Yâ Rabbî, Ebû Hüreyrenin annesine hidâyet ver” diye düâ buyurdu. Anneme müjde vereyim diye eve gitdim. Evin kapısını kilitli buldum. İçerden su sesleri geliyordu. Gusl abdesti

aldığını anladım. Annem içerden, ey Ebû Hüreyre, biraz sabr eyle, diye seslendi. Biraz sonra elbisesini giyip kapıyı açtı ve innî eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü diyerek müslimân olduğunu bildirdi. Ben hemen koşarak Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gittim. Sevincimden ağlayarak, müjde yâ Resûlallah, annem hakkındaki düânız kabûl olundu, dedim. Sonra, yâ Resûlallah, bir düâ dahâ ediniz de Allahü teâlâ insanların kalbinde ben ve annemi sevgili eylesin ve onları da bizim kalbimizde sevgili eylesin, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bunun için de düâ buyurdu. Hiçbir mü'min yoktur ki, benim adımı işitsin de beni sevmemiş olsun.

● Bir yehûdî, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” için süt sağmıyordu. “Yâ Rabbî ona cemâl, güzellik ver” diye düâ buyurdu. O yehûdînin saçları yetmiş yaşına kadar ağarmadı.

● Nâbiga adlı bir şâir, bir gün şi'ri Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” okudu. Resûlullah onun hakkında, “Allahü teâlâ ağzını bozmasın, dağıtmasın” diye düâ etdi. Nâbiga yüzyirmi sene yaşadığı hâlde ağzından bir dişi düşmedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini Kays bin Zeyd’in başına koyup, Ey Kays! Allahü teâlâ sana bereket versin, diye düâ etdi. Kays bin Zeyd yüz sene yaşadı ve hiç başı ağrımadı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elinin dokunduğu saçları hiç ağarmadı ve hiç ihtiyârlamadı.

● Câbir bin Abdüllah “radiyallahü anh” anlatır: Gazvelerden birine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile birlikte çıkmışım. Birgün bir ağacın gölgesinde otururken, Resûlullah bulduğum yere geldi. Yâ Resûlallah, gölge yere buyurun, dedim. Teşrîf edip, oturdu. Yanımda salatalık vardı. Çıkarıp Resûlullah’a ikrâm etdim. Bunu nereden buldun diye sordu. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”,

Medîneden getirdim, dedim. Benim develerimi otlatan bir arkadaşım vardı. O sırada o da yanımda idi. Üzerinde eski bir elbise vardı. O hâliyle yürüyüp gitti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana bu arkadaşının üzerindeki elbisesinden dahâ iyi elbisesi yokmu diye sordu. Yâ Resûlallah! İki elbisesi dahâ var, ben vermişdim. Çantasında saklıyor deyince, arkadaşını çağır, o iyi elbiseleri giysin, buyurdu. Onu çağırdım. Gelip, çantasındaki elbiseleri giyinip gitti. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, arkadaşının hâlinin ne olacağını biliyor musun? Allahü teâlânın onun için takdir ettiği ölüm bu harbde olacaktır, buyurdu. Arkadaşım bu sözleri işitip, yâ Resûlallah, Allah yolunda mı öleceğim diye sordu. Evet, buyurdu. O gazâda şehîd oldu “radıyallahü anh”.

● Gazvelerden birinde Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devesi kayboldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Allahü teâlânın o deveyi geri göndermesi için düâ etdi. Allahü teâlâ bir kasırğa gönderdi. Kasırğa deveyi önüne katıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına getirdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini Hanzala bin Huzeymin “radıyallahü anh” başının üzerine koydu. Resûlullah ona, “Allahü teâlâ sana bereketler versin” diye düâ etdi. Bir kimsenin yüzünde veyâ bir hayvanın memesinde şişlik olsa, Hanzala “radıyallahü anh” o şişliğe üfürür, sonra elini kendi başı üzerine koyarak, “Bismillâh alâ eser-i yed-i Resûlillah” derdi. Sonra elini o şişliğin üzerine sürerdi. Şişlik hemen kaybolurdu.

● Habîb bin Fûveyk “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Gözlerime beyâz perde inmişti. Hiç görmezdi. Babam beni Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdü. Gözlerine ne oldu diye sordular. Bir gün devemi sürerken, ayağım bir yılan yumurtasına dokundu. O ânda gözlerime ak indi, görmez oldu, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek nefesleriyle iki gözüme üfürdüler. O ânda gözlerim görmeğe başladı. Habîb bin Fûveyk seksen

yaşına geldiği hâlde, gözleri gâyet iyi görürdü ve iğneye iplik takardı.

● Bir şahs sol eliyle yemek yirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” niçin sağ elinle yimiyorsun diye sordu. O şahs yalan söyleyerek, sağ elimle yiyemiyorum, dedi. Sağ elinle yiyemeyesin buyurdu. Artık o şahsın sağ eli hiç ağzına yetişmedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir Cum’a günü hutbe okuyordu. Mescide bir kimse girip, yâ Resûlallah, davârlarımız helâk oldu. Yollar ıssızlaşdı. Düâ buyurunuz da Allahü teâlâ bize yağmur versin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ellerini kaldırıp, **(Allahım bize yağmur ver, Allahım bize yağmur ver, Allahım bize yağmur ver)** diye düâ etdi. Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Gökde bir zerre bulut yokdu. Âniden dağ üzerinden bir kalkan büyüklüğünde bulut gözükdü. Gök yüzünün ortasına gelince yayıldı ve her tarafı kapladı. Sonra yağmur yağmaya başladı. Bir hafta güneş yüzü görmedik. Yine Cum’a günü geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hutbe okurken bir kişi mescide girdi ve: Yâ Resûlallah, hayvânlarımız yağmurdan helâk oldu, yollar kesildi. Düâ buyurunuz da yağmur kesilsin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ellerini kaldırıp, **(Allahım, bizim üzerimize değil, etrâfımıza döndür. Tepelere, yüksek yerlere, vâdîlere, ağaçlıklara çevir)** buyurdu. Mescidden çıktığımızda yağmur kesilmiş, güneş açmış, her taraf aydınlanmışdı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buna benzer mu’cizeleri çok görülmüşdür.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Urve bin Ebil-Ca’d Bârakîye bir koyun satın alması için bir dinâr verdi. O da gidip bir dinâra iki koyun satın aldı. Sonra koyunun birisini bir dinâra satdı. Bir koyun ve bir dinârla Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona (Allahü teâlâ seni ve ticâretini bereketli eylesin) diye düâ etdi. Urve “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Kûfe pazarın-

da kırk bin dirhem kazanmadan dönmezdim. Nakl edilir ki, Urve “radiyallahü anh” Kûfenin zenginlerinden oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Sa’d bin Ebî Vakkâsa “radiyallahü anh” şöyle düâ buyurdu: “Yâ Rabbî! Sa’d düâ edince, düâsını kabûl eyle”. Bu düâdan sonra Sa’d bin Ebî Vakkâsın her düâsı kabûl olurdu.

● Medlûk “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Hizmetçilerimle birlikde Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, îmân etdim. Resûlullah mübârek elini başıma sürdü. Başımda Resûlullahın dokunduğu yer ağarmadı. Diğer kısımları ağardı.

● Cu’ayl-i Eşcaî “radiyallahü anh” anlatmıştır: Bir gazvede Resûlullah ile birlikde idim. Atım çok za’îf idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kamçısıyla atıma bir kerre vurdu ve “Allahım, bu atı ona bereketli eyle” diye düâ etdi. Artık atımın başını tutamadım. Bütün atlıları geçerdim.

● Enes “radiyallahü anh” anlatır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir şahsı nemâz kılariken gördü. O şahs secdeye eğildikçe, saçını yere değmesin diye eliyle tutuyordu. Resûlullah “Allahım onun saçını çirkin eyle” diye düâ etdi. O şahsın saçları döküldü.

● Sa’lebe bin Hâtıb, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah, mâlımın çok olması için bana düâ buyur, dedi. Bunun üzerine: (Vah sana ey Sa’lebe, şükrünü yapabildiğin az mâl, şükrünü yapamayacağın çok mâldan iyidir) buyurdu. Sa’lebe tekrâr, yâ Resûlallah, düâ et Allahü teâlâ bana çok mâl versin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: (Vah sana ey Sa’lebe, benim gibi olmayı istemez misin! Eğer şu dağların altın olmasını ve benim yanımda hareket etmelerini dileydim, olurdu!) Sa’lebe tekrâr, yâ Resûlallah düâ eyle ki, Allahü teâlâ bana çok mâl versin. Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, mâlım üzerine düşen her hakkı

edâ edip, yerine getireyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tekrâr, (Ey Sa’lebe şükürünü yapabildiğin az mâl, şükürünü yapamadığın çok mâldan iyidir) buyurdu. Fekat, Sa’lebe ısrâr edip yine, yâ Resûlallah, düâ et de Allahü teâlâ bana çok mâl versin, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (Allahım Sa’lebeyi çok mâl ile rızklandır) diye düâ etdi. Sa’lebe bir mikdâr koyun satın aldı. Allahü teâlâ bu koyunlara öyle bereket verdi ki, koyunlar çoğalıp, Medîneye sığmaz oldu. Koyunlarını alıp Medînenin dışına çıkdı. Gündüz mescide nemâza gelir, gece gelmezdi. Koyunları zemânla dahâ çok arttı. Çok uzaklara gitdi. Artık Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidine Cum’adan Cum’aya gelirdi. Koyunları dahâ da artınca öyle uzağa gitdi ki, aslâ mescide ve cemâ’ate gelemez oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” epey zemândan beri Sa’lebeyi göremeyince hâlini sordu. Hâlini anlattılar. Bunun üzerine, “Vay Sa’lebe bin Hâtıba” buyurdu.

Bir müddet sonra Allahü teâlâ zenginlere zekât vermeği farz kıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zenginlerin zekâtını toplamak üzere iki kişi vazîfelendirdi. Sa’lebeye ve Benî Süleym kabîlesinden zengin bir kimse var, ona uğrayınız, buyurdu. O iki kimse Sa’lebenin yanına gidip zekâtını istediler. Sa’lebe elinizdeki mektûbu göreyim, dedi. Mektûbu gösterdiler. Sa’lebe bu istediğiniz harâcdan başka birşey değildir. Hele siz gidin başkalarından bir toplayın bakalım, dedi. O iki kimse Sa’lebenin yanından ayrılıp, başka yere gittiler. Süleym kabîlesine mensûb olan zengin kimse onların kendisine zekât almak için geldiklerini haber alınca, onları karşıladı. Develerimin en iyilerini zekât için alınız, dedi. O iki sahâbî sana farz olan zekât bunlardan azdır, dediler. O kimse ise bu iyi develeri alınız. Allahü teâlânın rızâsını mâlımın en iyisiyle kazanayım, dedi. Sonra o iki sahâbî tekrâr Sa’lebenin yanına geldiler. Sa’lebe tekrâr mektûbu gösterin, dedi. Mektûbu gösterdiler. Sa’lebe bu harâcdır, siz gidin ben bir düşüneyim, dedi! O iki sahâbî Medîneye dönüp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna

çıkdılar. Henüz onlar söze başlamadan, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Vay Sa’lebe bin Hâtıba” dedi. Süleym kabîlesinden olan ve zekâtını veren zengin kimseye ise, berekete kavuşması için düâ etdi. Allahü teâlâ Sa’lebe hakkında [Tevbe sûresi 75, 76.cı âyetlerinde meâlen], **(Onlardan kimi de Allaha şöyle kesin söz vermişti. Eğer bize lütf ve kereminden ihsân ederse, muhakkak zekâtını vereceğiz, gercekden sâlihlerden olacağız. Ne zemân ki Allah, kereminden isteklerini verdi, cimrilik edip yüz çevirdiler. Zâten yan çizip duruyorlardı.)** buyurdu. Sa’lebenin kabîlesi bunu işittince, Sa’lebeye haber verip, helâk oldun. Allahü teâlâ senin hakkında âyet-i kerîme gönderdi, dediler. Sa’lebe, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, işte mâlımın zekâtı kabûl eyle, dedi. Resûlullah, Allahü teâlâ senin zekâtını kabûl etmekden beni men’ etdi, buyurdu. Sa’lebe ağladı ve başına toprak serpdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, sen kendi kendine etdin! Sana söyledim, sözümü dinlemedin! buyurdu ve onun zekâtını almadı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdikden sonra Sa’lebe zekâtını hazret-i Ebû Bekre “radiyallahü anh” getirdi. Yâ Emîr-el mü’minîn! Zekâtımı kabûl eyle, dedi. Hazret-i Ebû Bekr, ben Resûlullahın kabûl etmediğini nasıl kabûl edebilirim, buyurdu. Dahâ sonra hazret-i Ömere “radiyallahü anh” getirdi. O da kabûl etmedi. Fekat hazret-i Osmân “radiyallahü anh” halîfeliği sırasında kendi ictihâdına binâen kabûl etdi. Sa’lebe, hazret-i Osmânın “radiyallahü anh” halîfeliği sırasında vefât etdi.

● Katâde bin Melcân, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelmişti. Resûlullah mubârek elini onun yüzüne sürdü. Katâde “radiyallahü anh” yaşlanıp, her a’zasında ihtiyârlık alâmetleri görüldüğü hâlde, yüzü gençliğinde olduğu gibi tâze kaldı. Bunu nakl eden kimse şöyle demiştir. Katâde “radiyallahü anh” vefât ettiğinde yanına oturdum. O sırada arkamdan bir kadın geçdi. O kadının yüzünü Katâdenin “radiyallahü anh” yüzünde aynada görür gibi gördüm.

● Câbir “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” pazarda giderken bir kadın feryâd ederek, yâ Resûlallah! Benim bir kocam var, bana devâmlı eziyyet ediyor. Hakkımı gözetmiyor. Beni ondan ayır, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kadının kocasını çağırtdı. O kimse gelip, yâ Resûlallah! Ben onu dâimâ azîz tutarım. Onu incitmem, iyi geçinirim, dedi. Kadın ağladı ve yalan söylüyor. Yalan söylemekte hiç hayr yoktur. Ben yalancıyı kendime yâr edinmem, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tebessüm etdi. Kadının başörtüsünün bir ucundan kocasının da başından tutarak, “Yâ Rabbî bunların arasında ülfet ve muhabbet nasîb eyle” diye düâ buyurdu. Câbir “radiyallahü anh” demiştir ki, o kadın bir ay sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Ben şehâdet ederim ki, sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Yeryüzünde bana kocamdan dahâ sevgili kimse yoktur, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kimseyi bir iş için bir yere gönderdi. O şahs gelip o husûsda yalan söyledi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona beddûâ etdi. O kimse karnı yırtılmış ve ölmüş olduğu hâlde bulundu. Defn etdiler, yer kabûl etmedi.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” anlatır: Birgün hava kapalı idi. Bütün Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” mescidde toplanmışdık. Öğle nemâzının vaktinin çıkmasına az kaldı zan etdik. O sırada bir kimse çıka geldi. Henüz nemâzı kılmadınız mı, dedi. Biz Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evindedir, çağır dedik. O kimse essalâtü (nemâz) yâ Resûlallah diye çağırtdı. Sonra susup oturdu. Bir müddet sonra yine essalâtü yâ Resûlallah diye bağırtdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kızgın bir hâlde elinde bir ağaçla dışarı çıkdı. Bağırın kim idi, diye sordu. O kimse ayağa kalkıp, yâ Resûlallah bendim, dedi. Resûlullah elindeki ağaçla ona vurdu. Sonra nemâzı kıldık. Havâdaki bulut dağıldı. Bakdık ki, güneş gökün ortasındadır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kimse nerede buyurdu. O kimse huzûruna geldi. Re-

sûlullah buyurdu ki: Bana eziyyet etdin. Çağırдыңın sırada ben Rabbime ibâdet ediyordum. Bir hâcet için Ona düâ ediyordum. Allahü teâlâ ben nemâz kılincaya kadar güneşi yerinde durdurur. Nitekim Süleymân bin Dâvûd “aleyhimesselâm” bir dünyâ işi ile meşgûl iken, nemâz vakti geçdi. Allahü teâlâ onun için güneşi geri gönderdi, buyurdu. O kimse ben kısâs yapmam yâ Resûlallah, dedi. Öyleyse bana hakkını halâl et, bağışla, buyurdu. O kimse, yâ Resûlallah, asıl bağışlanmaya ben muhtâcım, dedi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onu azâd etmek için bir deveye satın aldı ve “Adâlet Rabbimizdendir” buyurdu.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Bir kimse Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Allahın Resûlü olduğuna delîlin nedir, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hurma ağacını çağırıp, getirirsem îmân edermisin buyurdu. Evet deyince, hurma ağacını yanına çağırđı. Ağaç geldi. O kimse hemen îmân etdi. Bir rivâyete göre ise, Resûlullah o hurma ağacından bir salkım hurmayı çağırmışdır. Hurma salkımı ağaçdan kopup yere düşdü ve sıçraya sıçraya geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hurma salkımına yerine geri git deyince de, yerine gitmişdir. O şahs ben şehâdet ederim ki, Sen Allahın Resûlüsün diyerek îmân etmişdir.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kazâ-i hâcet için sahrâya çıkdılar. Tenhâ bir yer bulamadılar. Eshâb-ı kirâmdan birine: Şu ağaca söyle, öbür ağacın yanına gitsin, buyurdu. O sahâbe gösterilen ağacı çağırđı. O ağaç diğeri bir ağacın yanına gitdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o ağaçların arkasında kazâ-i hâcet yaptılar. Sonra o ağaca yerine git deyince, ağaç yerine gitdi.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Kubâ tarafına gitdik. Bir dıvâra rastladık. Orada bir deve vardı. O deve ile su taşırlandı. Deve, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” görünce, başını yere koydu. Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlallah, biz sana secde etmeğre deveden dahâ çok müstehakız, dediler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Sübhânallah, Allahü teâlâdan başkasına secde etmek câiz olsaydı, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim)** buyurdu.

● Ya'lâ bin Sübâbe “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir yolda giderken kazâ-i hâcet yapmak istediler. Orada karşı karşıya iki hurma ağacı vardı. Emr etdiler, o iki ağaç yanyana geldi. Kazâ-i hâcetden sonra ağaçlar yerlerine gitdiler. Sonra Resûlullahın yanına bir deve geldi. Boynunu yere koydu. Sesini boğazında döndürdü ve o kadar ağladı ki, göz yaşlarından toprak ıslandı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu devenin ne dediğini biliyor musunuz diye sordu. Allahü teâlâ ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedik. Sâhibi bunu yârın kesecekmiş, buyurdu. Sonra devenin sâhibini çağırıp, bu deveyi bana bağışla, buyurdu. O kimse, yâ Resûlallah! Bundan dahâ kıymetli mâlım yokdur, dedi. O hâlde deveni kesme ve ağır işler yapıdırma, buyurdu. O şahs kabûl etdi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kabre uğradı. Bu kabrede yatan kimse, bir günâh sebebiyle azâbdadır. O günâh büyük günâh değildir, buyurdu. Sonra yaş bir hurma ağacını o kabrin üzerine dikdi. Bu hurma dalı yeşil kaldığı müddetçe Allahü teâlâ bu kimsenin azâbını hafifletir, buyurdu.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmıştır: Bir kimsenin iki devesi vardı. Bir gün her nasılsa develer azgınlaşıp koşuşturmağa başladılar ve bir avluya girdiler. Develerin sâhibi avlunun kapısını kapattı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm ile o avluya geldiler. Develerin sâhibine kapıyı aç buyurdular. O kimse, Resûlullah'a bir zarar gelir diye korkarak önce açmak istemedi. Tekrâr aç buyurunca, açdı. Devenin biri hemen kapının yanında idi. Resûlullahı görünce başını yere koyup secde etdi. Onun da başını bağladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” develerin sâhibine, bunlara dikkat et, bir dahâ serkeşlik yapmasınlar, buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân”, bu hâli görünce, yâ Resûlallah, bu develer hiçbir şey bilmedikleri

hâlde size secde etdiler. Size bizim secde etmemiz dahâ lâyük değil midir, dediler. **(Ben kimsenin kimseye secde etmesini emr etmem. Eğer emr etseydim, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim)** buyurdu.

● İbni Mes'ûd "radiyallahü anh" anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Mekke seferinde idik. Resûlullahın âdeti şöyle idi ki, kazâ-i hâcet sırasında uzağa giderdi. Tenhâ bir yer bulmayınca oturmazdı. Zîrâ o sırada kendini mahlûkâtın görmesinden son derece sakınırdı. Kendisini temâmen gizlerdi. Her nasılsa bir menzilde böyle tenhâ bir yer bulunamadı. Orada birbirine uzak iki ağaç vardı. Bana ey İbni Mes'ûd, o ağaçların yanına git, Allahın Resûlü bir araya gelip birleşmenizi istedi, birleşin, onu mahlûkâtın görmesine perde olun diye söyle, buyurdu. O ağaçlar birbirinin yanına geldiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hâcetini giderince, ağaçlar yerlerine gitdiler.

● İbni Mes'ûd "radiyallahü anh" anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîne sokaklarından birinde bulunduğu sırada, bir deve koşarak gelip, Resûlullahın önünde secde etdi. Sonra başını kaldırdı. Devenin gözlerinden yaş akıyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu devenin sâhibi kimdir diye sordu. Falan kimsedir, dediler. Çağırmalarını emr buyurdu. Çağıldılar ve o şahs Resûlullahın huzûruna geldi. Bu deveye ne yapmak istiyorsun da şikâyetçi oluyor, buyurdu. O şahs, yâ Resûlallah! Yirmi senedir bu deve ile su çekerim. Onu uzun zemândan beri besliyorum. Şimdi semîz oldu, onu kesmek istiyorum, dedi. Bunun üzerine, o deveyi bana sat veyâ kesmekden vazgeçip bağışla buyurdu. O şahs, bu deveyi size bağışladım, sizin olsun yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah o deveyi kendi develerinin arasına katdı.

● Câbir "radiyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir sefere çıkmışdık. Yolculuk sırasında bir gün, ey Câbir, matara ile su getir, buyurdu. Bir matara su getirdim. Yolda giderken birbirine dört arşın mesâfede iki ağaç gördük. Şu ağaçlardan birine söyle, diğ-

rinin yanına gitsin, buyurdu. Söyledim, ağaçlar yanyana geldiler. Resûlullah o ağaçların arkasında kazâ-i hâcet eyledi. Sonra ağaçlar yerine gitti. Sonra develerimize binip yola devâm etdik. Karşımıza kucağında çocuğu ile bir kadın çıktı. Yâ Resûlallah! Bu oğlancığı üç def'adır cinnî tutar, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" durdu. Çocuğu alıp devenin palanı üzerine koydu. Üç def'a ey Allahın düşmânı çık, buyurdu. Sonra çocuğu annesine verdi. Seferden dönüşümüzde aynı yere gelince, o kadın çocuğu ile birlikde yine karşımıza çıktı. İki koyun getirmişdi. Yâ Resûlallah! Bunlar benim hediyemdir, kabûl buyurun. Seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, sizinle ilk karşılaştığımız günden beri, çocuğu cinnî tutmadı, dedi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" emri üzerine koyunun birini aldık, birini de kadına bıraktık. Sonra yola devâm etdik. Birden bire karşımıza bir deve çıktı. Gelip Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda başını yere koyarak secde etdi. Resûlullah bize, halka sesleniniz toplansınlar buyurdu. Halkı çağırdık, toplandılar. Resûlullah onlara bu deve kimindir, diye sordu. Ensârdan bir cemâ'at, bizimdir yâ Resûlallah, dediler. Bu deveye ne yaptınız diye sordu. Bu deveyle yirmi senedir su çekerdik. Şimdi onu boğazlamak istedik, kaçdı, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bunu bana satınız buyurdu. Sizin olsun yâ Resûlallah, dediler. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu deve benim oldu. Artık onu eceli gelinceye kadar hoş tutunuz, boğazlamayınız, buyurdu. Orada bulunan müslimânlar, yâ Resûlallah, sana secde etmeğe biz hayvânlardan dahâ lâyıq değilmiz, biz niçin yapmayalım, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Kimsenin Allahü teâlâdan başkasına secde etmesi câiz değildir. Eğer câiz olsaydı, kadınların kocalarına secde etmeleri gerekirdi.)**

● Ya'lâ bin Ümeyye-i Sakafî şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir yere gidiyorduk. Bir deveye rastladık. Deve, Resûlullahı görünce boğazından ses çıkararak bağırp, boynunu yere koydu. Resûlullah "sallalla-

hü aleyhi ve sellem” orada durdu. Bu devenin sâhibi kimdir, diye sordu. Bir kişi gelip, o devenin sâhibi benim yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah, bunu bana sat buyurdu. O kimse, onu size bağısladım, dedi. Bağıslama, sat buyurunca, yâ Resûlallah satmam, bağıslarım, dedi. Sonra o kimse âilemin bu dededen başka geçineceği birşeyi yok, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kimseye mâdem böyle diyorsun, bilmiş olasin bu deve devâmlı iş gördürdüğünüzden ve az yem verdiğinizden şikâyet ediyor. Bu hayvâna iyi davranarak geçimini sağla, buyurdu. Sonra oradan ayrılıp gitdik. Bir yere varınca Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” orada uyudu. Bir de baktık ki, bir ağaç, yeri yara yara gelip, Resûlullahın üzerine gölge yaptı. Sonra tekrâr yerine gitdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” uyanınca bu hâdiseyi söyledik. O ağaç bana selâm vermek için Allahü teâlâdan izn istedi, buyurdu.

● Enes “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün ensârdan birinin avlusuna girdi. Yanında hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer ve ensârdan bir cemâ’at “rıdvânullahi aleyhim ecma’in” vardı. Avluda bir koyun sürüsü bulunuyordu. Koyunlar Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” secde etdiler. Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlallah! Biz size secde etmeğe bu koyunlardan dahâ lâyıkız, dediler. Buyurdular ki, **(Allahü teâlâdan başkasına secde edilmez. Eğer edilse idi, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim.)**

● Ehl-i beytin bir köpeği vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evden dışarı çıkınca, o hayvân kalkar dolaşırdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” eve teşrîf edince, o hayvân iki dizi üzerine çöküp oturur, hiç hareket etmezdi ve hiç ses çıkarmazdı.

● Yemenli birisi şöyle anlatmıştır. Yemende evimde bir kuyu kazmışdım. Tuzlu su çıktı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, bu durumu arz etdim. Bana bir matara su verdi. O suyu götürüp kuyuya dökdüm. Kuyunun suyu tatlandı.

● Ziyâd bin Hâris es-Sadâi şöyle anlatmıştır: Mensûb olduğum kavm Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip şöyle dediler: Yâ Resûlallah! Bizim bir kuyumuz vardır. Yaz gelince suyu azalır ve bize yetmez. Yazın su bulmak için etrâfa dağılırdık. Kışın yine bir araya toplanırdık. Şimdi etrâfımıza düşmânlar geldi. Eğer çevreye dağılırsak bizi öldürürler. Düâ buyurunuz da kuyumuzdaki su bize ve davârlarımıza yetsin, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yedi dâne çakıl taşı istedi. Mubârek ellerini bu taşlara sürdü ve düâ etdi. Bu taşları Allahü teâlânın ismini söyliyerek o kuyuya birer birer atınız, buyurdu. Buyurduğu gibi yaptılar. O kuyunun suyu öyle çoğaldı ki, gece-gündüz devâmlı su çekseler de bir damla eksilmezdi.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekrin “radiyallahü anh” kölesi Sa'd şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir seferde berâber idik. Bir yerde konaklamışdık. Bana, yâ Sa'd, falan yere git. Orada bir keçi var, sütünü sağ getir, buyurdu. Ben o yeri biliyordum. Orada hiç keçi yokdu. Oraya gidip bakdım, bir keçi duruyordu. Memeleri süt ile dolu idi. Yaklaşıp keçiyi sağdım. Kâfilenin hareket zemânı geldi. Keçinin yanına bir kimseyi bıraktım. Ben yolculuk hâzırlığı ile meşgûl iken, keçi kayboldu. Ne kadar aradıysam da bulamadım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Yâ Sa'd, niçin geç kaldın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Yolculuk hâzırlığı ile meşgûl oldum. Sütünü sağdığım keçi de kayboldu. Ne kadar aradıysam da bulamadım, dedim. Onu sâhibi aldı gitdi, buyurdu. Doğru söylüyorsunuz yâ Resûlallah, dedim.

● İbni Abbâs “radiyallahü teâlâ anhümâ” şöyle anlatmıştır: Bir kadın Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna bir oğlan çocuğu getirdi. Yâ Resûlallah! Bu oğlumu her sabâh ve akşam cinnîler tutuyor. Deli gibi hareketler yapıyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle çocuğun göğsünü sıvazladı ve düâ etdi. O ânda çocuk kusdu. Karnından köpek yavrusu gibi siyâh bir şey çıktı. Çocukda görülen önceki hâller artık bir dahâ görülmedi.

● Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” anlatmıştır: Zeyd bin Erkamın “radiyallahü anh” gözü ağrıyordu. Ona geçmiş olsun ziyâretine gitdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” da orada idi. Mubârek elleriyle Zeyd bin Erkamın iki gözünü açdı. Mubârek ağzının suyundan koydu ve “Senin için bir sıkıntı kalmadı” buyurdu. Gözleri hemen iyileşti. Sabâhleyin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdi. Ey Zeyd, gözlerinin ağrısı devâm etseydi ne yapardın? diye sordular. Yâ Resûlallah, sabr ederdim ve Allahü teâlânın takdîrine rızâ göstererek netîceyi beklerdim, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, cânım kudretinde olan Allahü teâlâ için, eğer senin gözlerin o hâlde kalsaydı ve sen sabr etseydin afv edilmiş olarak Allahü teâlâyâ kavuşurdun, buyurdu.

● Utbe bin Ferkadın “radiyallahü anh” hânımı şöyle anlatmıştır: Biz birkaç kadın Utbenin hanımları idik. Güzel kokulu olmak için, hoş kokular sürünürdük ve bir birimizle yarışırđık. Utbe hiç koku sürünmezdi. Fekat onun güzel kokusu, hepimizin güzel kokusunu basdırırdı. Her ne zemân insanlar arasına gitse halk, biz Utbenin kokusundan dahâ güzel koku hiç görmedik derlerdi. Bir gün Utbeye bunun sebebini sorduk. Şöyle anlattı: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında vücûdumda kabarcıklar çıkmışdı. Bu hâlimi Resûlullaha anlattım. Bana vücûdunu aç buyurdu. Açıp huzûruna oturdum. Mubârek eline nefesini üfürüp karnıma ve sırtıma sürdü. Bendeki bu hoş koku o zemândan beri gitmedi.

● Cerhed es-Selemî “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evine gitmişdim. Sofra hâzır idi. Yemeğe oturduk. Sağ elim ağrıdığından, yemeğe sol elimi uzatınca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “Yemeği sağ elinle yi” buyurdu. Yâ Resûlallah, sağ elim ağrıyor, dedim. Mubârek nefeslerini sağ elimin üzerine üfürdüler, elim hemen iyileşdi ve bir dahâ ağrımadı.

● Eshâb-ı kirâmdan bir zât şöyle anlatmıştır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmişdik. Yanı-

mızda bir oğlan çocuğu vardı. O çocuğun bir gün önce sağ kolu kırılmışdı. Kolunun yanlarına küçük tahta parçaları koyup sargıyla sarmışdık. Resûlullah o çocuğu yanına çağırdı. Kolundaki sargıları çözüp açdı. Sonra mubârek elini çocuğun kırık koluna sürdü. O ânda çocuğun kolu iyileşdi. Hangi kolunun kırıldığını oradakiler fark edemediler. Sonra yemek getirdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o çocuğa sağ elinle yi buyurdu. Yemekten sonra o çocuğa bu sargıları al evine götür, buyurdu. Çocuk o sargıları alıp evine gitti. Giderken kavminden î mân etmemiş olan bir ihtiyâra rastladı. İhtiyâr kimse, çocuğun elinde sargıları görünce, bu ne hâldir diye sordu. Çocuk, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kırık kolumdaki sargıları çözdü ve mubârek elini koluma sürdü. O ânda kolum iyileşip, sapaşğlam oldu, dedi. O ihtiyâr kimse bunları işitdikden sonra hemen Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, î mân etdi.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ebû Talhanın “radiyallahü anh” gâyet tenbel ve hiç iyi gitmeyen atına bindi. Resûlullah o ata bindikten sonra, at öyle hızlandı ve çevikleşdi ki, hiçbir at ona yetişemedi.

● Şerhabil Ca'fî “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmışdır: Elimde bir ur çıkmışdı. Birgün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, yâ Resûlallah, elimdeki bu ur sebebiyle kılıç kullanamıyorum ve atın dizginlerini tutamıyorum, dedim. Yanıma yaklaş buyurdu. Huzûruna yaklaştım. Elini aç buyurdu, açdım. Mubârek nefesini elime üfürdü ve mubârek elini elime sürdü. O ânda elimdeki şişlik temâmen kayboldu.

● Câbir bin Abdüllah “radiyallahü teâlâ anh” anlatmışdır: Hastalanmışdım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” ile beni görmeğe geldiler. Ben kendimden geçmişdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” abdest almış ve abdest aldığı sudan benim üzerime dökmüş. Kendime geldiğimde hastalığım temâmen iyileşmişdi.

● Bir gün bir genç, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Zinâ etmem için bana izn ver, dedi. Eshâb-ı kirâm hayrete düşüp, bağışmağa başladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o gence yanıma yaklaş buyurdu. Genç yaklaşip huzûrunda oturdu. Başkalarının annen ile zinâ etmesine râzı olur musun, buyurdu. Genç, hâyır dedi. Senin gibi hiç kimse istemez, buyurdu. Sonra kızınla başkalarının zinâ etmesine râzı olur musun, diye sordu. Hâyır, râzı olmam, dedi. Yine başkalarının kız kardeşin ile zinâ etmesine râzı olur musun, dedi. Hâyır olmam, diye cevâb verdi. Dahâ sonra amcasının, halasının ve diğer akrabâlarının kızları için de ayrı ayrı sordu. Hepsine hâyır, başkalarının onlarla zinâ etmesine râzı olmam diye cevâb verdi. Bunun üzerine Resûlullah mübârek elini o gencin göğsüne koydu ve “Allahım bunun günâhını afv eyle, kalbini temizle ve zinâdan koru” diye düâ buyurdu. O genç artık hiç harâma meyl etmedi.

● Âişe-i Sıddıka “radiyallahü teâlâ anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında işsiz bir kadın vardı. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” et yemeği yirken, o kadın geldi. Allahü teâlânın Resûlüne bakınız, oturmuş kullar gibi yemek yiyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, evet ben kulum, kullar gibi otururum ve yemek yirim, buyurdu. O kadın, yidiğiniz yemeklerden bana da veriniz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o yemekden bir parça verdi. Kadın, yâ Resûlallah, mübârek elinizle ağzıma koyunuz, dedi. Resûlullah mübârek eliyle ağzına verdi. Bu lokmayı yidikden sonra, o kadındaki tenbellik bir dahâ görülmedi.

● Râfi' bin Hadîc “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmişdim. Yanında bir kişi et pişiriyordu. Et hoşuma gitdi. Bir parça, alıp yidim. Bir sene boyunca karnım ağrıdı. Bu hâli Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdım. Onda yedi kişinin hakkı vardı, buyurdu. Sonra mübârek eliyle karnımı sığadı. Onu Peygamber olarak gönderen Allah

hakkı için o ağır geçdi ve bir dahâ hiç karnım ağrımadı.

● Ebû Şehm “radıyallahü anh” anlatmışdır: Medîne yolunda gidiyordum. Karşıma bir kadın çıkdı. Elimle kadına dokundum. Sonra insanların Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bî’at etmeğe gittiklerini gördüm. Ben de gittim. Bî’at için elimi uzatdım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini çekdi. Yolda kadına elimi uzatdığımı hâtırlatdı. Yâ Resûlallah. Bî’atımı kabûl buyurunuz. Bir dahâ aslâ öyle şeyler yapmam, dedim. Çok iyi olur, buyurup benimle bî’at etdi.

● Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda bir kişinin çok ibâdet ve mücâhede yaptığını anlatıyordum. O sırada o kimse arkada bir yerde gözükdü. Yâ Resûlallah! İşte bahsettiğim kimse diyerek onu gösterdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Cânım kudretinde olan Allah hakkı için, ben o kimsenin yüzünde şeytânın eserini görüyorum) buyurdu. Sonra o şahs Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah o şahsa: (Allah hakkı için söyle, bizi görünce, içinden bu kavmin benden dahâ iyisi yokdur diye geçmedi mi?) buyurdu. O şahs evet geçdi, dedi. Sonra dönüp gitti. Bir yerde toprak üzerine mescid şeklinde çizgi çizip orada nemâza durdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Kim gidip bu kimseyi öldürür?” diye sordu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” o şahsın yanına gitti. Fekat nemâzdadır diye öldürmekden çekindi ve geri döndü. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Resûlullah, ne yaptın diye sorunca, yâ Resûlallah, onu nemâz kılarken gördüm. Öldürmekden çekindim, dedi. Resûlullah tekrâr “Kim gidip onu öldürür?” diye sordu. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” kalkıp, ben öldürürüm, diyerek o kimsenin yanına gitti. O da hazret-i Ebû Bekr gibi öldürmeden geri döndü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “Bu adamı kim öldürebilir?” diye tekrâr sordu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” kalkdı, ben öldürürüm, dedi. Resûlullah, (Yâ Alî! Eğer onu yerinde bulabilirsen öldürürsün) buyurdu. Hazret-i Alî gitti. Fekat o adamı yerinde bulamayıp geri döndü. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” huzûruna gelip, durumu bildirdi. Bunun üzerine, “O şahs ümmetim arasında fitne çıkaracaktır. Eğer onu öldürseydin, ümmetimden iki kişi arasında aslâ muhâlefet çıkmazdı. Benî İsrâîl yetmişbir fırkaya ayrıldı. Çok geçmeden benim ümmetim de yetmişüç fırkaya ayrılır. Bir fırka hâriç, diğerleri Cehennemdedir” buyurdu.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbına, yârin herkes bir sadaka getirsin, buyurdu. Utbe bin Zeyd “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: O gece Allahü teâlâyâ şöyle münâcâtda bulundum: “Yâ Rabî! Resûlünün bize sadaka getirmemizi emr etdiğini biliyorsun. Benim sadaka edecek hiç bir şeyim yoktur! Ben de kendi kendimi, şânımı sadaka ediyorum” dedim. Sabâh olunca, Eshâb-ı kirâmın herbiri bir sadaka getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana bakdı ve “Dün gece kendi şânını sadaka eden kimse nerededir?” buyurdu. Hiç kimse cevâb vermedi. Yine buyurdular ki: Dün gece kendi şânını sadaka eden kimse nerededir? Yine hiç kimse cevâb vermedi. Bunun üzerine ben ayağa kalkıp, o kimse benim yâ Resûlallah, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üç def’a, “Allahü teâlâ sadakanı kabûl etdi” buyurdu.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana Ramezân ayının zekâtını korumamı emr buyurdu. Bir gece bir kimse gelip, o zekât malından alırken onu yakaladım. Seni Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürürüm, dedim. Beni salıver, bir dahâ gelmem. Bu işi çoluk çocuğum çok muhtâc olduğu ve çok fakîr olduğum için yaptım, dedi. Ben de acıyıp salıverdim. Sabâhleyin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Ey Ebâ Hüreyre! Dün geceki esîrini ne yaptın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Annem, babam sana fedâ olsun. Çoluk çocuğum muhtâc ve çok fakîrim, dedi. Ben de acıyıp serbest bıraktım, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o yalan söyledi, yine gelecek, buyurdu. Onu gözetledim. Geldi ve yakaladım. Sen beni serbest bırak, bir dahâ gelmem demedin mi, diye sordum. Bu

def'a beni serbest bırak, sana bir kaç kelime öğreteyim. Onlardan çok fâide görürsün, dedi. Onlar nelerdir, dedim. Yatacağın zemân Âyet-el kürsîyi başından sonuna kadar oku. Allahü teâlâ seni muhâfaza eder ve şeytân sana yaklaşamaz, dedi. Sabâhleyin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gittim. Yine sordu. Durumu aynen anlattım. Bunun üzerine buyurdu ki: “O yalancı olduğu hâlde doğru söylemiş”. Sonra, Onun kim olduğunu biliyor musun, diye sordu. Hâyır bilmiyorum, dedim. O şeytân “aleyhilla'ne” idi, buyurdu.

● Ebû Sa'îd Hudrî “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün annem beni Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ba'zı şeyler istemem için gönderdi. Huzûruna varıp oturdum. Mubârek yüzünü bana çevirerek, **(Kim mâlik olduğu şeye kanâ'at ederse, Allahü teâlâ onu başkasına muhtâc etmez. Kim çirkin şeylerden sakınırsa, Allahü teâlâ onu iffetli eyley. Kim mâlik olduğu şey ile yetinirse, Allahü teâlâ ona kâfidir. Kim bir okuyelik miktârında birşeye sâhib olduğu hâlde, başkasından birşey isterse, devâmlı isteyici olur)** buyurdu. Ben kendi kendime falan devamız bir okiyeden dahâ iyidir dedim. Hiçbir şey istemeden Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrundan kalkıp gittim.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Teyemmüm âyeti nâzil olmuşdu. Nasıl teyemmüm edileceğini bilmiyordum. Öğrenmek için Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evine doğru gittim. Evlerine yaklaşıncâ, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni gördü. Ne için geldiğimi anladı. Biraz ileri gidip tebevül etdi. Sonra gelip iki mubârek elini toprağa vurup yüzünü ve iki kolunu mesh etdi. Başka birşey yapmadı. Ben de artık birşey sormadan geri döndüm.

● Yine Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Suheyb “radiyallahü anh” Mekkeden hicret ederken, Kureys müşriklerinin gencleri bir gurub hâlinde onu ta'kibe başladılar. Suheyb “radiyallahü anh” yanına aldığı okları göstererek,

benim iyi ok atdığımı bilirsiniz. Bana yaklaşmayınız, dedi. Müşrikler, bize Mekke'de sakladığın yiyeceklerin yerini söyle, seni ta'kîbden vazgeçelim, dediler. Bırakdığı yiyeceklerin yerini söyledi. Onlar da ta'kîb etmekden vazgeçtiler, dönüp gittiler. Suheyb “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna varınca, üç kerre, “Alış verişinde kazançlı çıktın” buyurdu. Sonra, meâl-i şerfi, **(İnsanlar arasında, Allahın rızâsını kazanmak için cânını verenler vardır. Allah, kuluna karşı şefkatlidir)** olan, Bekara sûresinin 207.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün islâm ordusunu bir yere göndermişti. O sene kıtlık olduğundan, her askerin yol azığını ayrı ayrı vermişti. Askerler arasında Cüdeyrin “radıyallahü anh” yol azığını vermeği unutmuşdu. Cüdeyr “radıyallahü anh” islâm ordusunun arkasından gidiyordu. Yol boyunca “Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber sübhânellahi velhamdülillahi velâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyl azîm” diye söylüyordu ve bu ne güzel azıktır yâ Rabbî diyordu. Dâimâ bunu söylüyor ve sabırla yola devâm ediyordu. Cebrâîl “aleyhisselâm” Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gelip, beni Allahü teâlâ gönderdi. Bütün ordunun yiyeceğini verdiniz. Fekat, Cüdeyrin “radıyallahü anh” azığını vermeği unuttunuz. O yolda, Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber sübhânellahi velhamdülillahi velâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyl azîm diyerek ve yâ Rabbî bu ne güzel azıktır diye söyliyerek gidiyor. Onun bu söyledikleriyle yer ve gök arası nûr ile dolacak. Ona yiyecek gönder, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbdan birini çağırıp, Cüdeyrin “radıyallahü anh” azığını götürmesi için ona verdi ve selâm söyledi. Onun azığını unuttum. Allahü teâlâ bana Cibrîli göndererek, bu durumu haber verdi, buyurdu. O sahâbî azığı alıp, Cüdeyre “radıyallahü anh” yetiştirdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediklerini haber verdi. Bunun üzerine Cüdeyr “radıyallahü anh”: Yâ Rabbî, sana hamd olsun. Sen zemân ve mekândan münezzehsin. Za'fliğime ve sabırsızlığıma merhamet etdin. Sen beni unutmadı-

ğın gibi, beni de seni unutmayanlardan eyle” diye düâ etdi. Azığı getiren sahâbî ondan işitdiklerini aynen Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdı. Resûlullah bu haberi getiren sahâbîye: “Eğer o sırada başını yukarı kaldırsaydın, Cüdeyrin sözlerinin nûrunu yer ile gök arasında görürdün” buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâma, bir yere bir cemâ’at gönderdim. Siz de biraz sadaka veriniz, buyurdu. Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” mâlının yarısını sadaka olarak vereyim, yarısını da âileme bırakayım, dedi. Bir başka sahâbî de bir sa’ hurma getirdi. Yâ Resûlallah! Kova ile su çekdim, ücret olarak iki sa’ hurma verdiler. Bir sa’ hurmayı âileme bıraktım, bir sa’ hurmayı da sadaka olarak vermek için getirdim, dedi. Münâfıklar, Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” için onun mâlının yarısını tasadduk etmesi riyâdır, dediler. Bir sa’ hurma getiren sahâbî için de, Allahın ve Resûlünün onun bir sa’ hurmasına ihtiyâcı vardır, dediler. Bunun üzerine Allahü teâlâ [Tevbe sûresi 79.cu âyetinde meâlen], **(O kimseler ki, mü’minlerin isteyerek verdikleri sadakaları ayblarlar. Böylece mü’minler ile alay etmiş olurlar. Allahü teâlâ da onların istihzâlarının cezâsını verir. O münâfıklar için şiddetli azâb vardır)** buyurdu.

● Meymûne “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece benim evimde idi. Abdest almak için kalkmışdı. Üç kerre Lebbeyk dediğini işitdim. Yâ Resûlallah, orada kim var, kiminle konuşuyorsunuz diye sordum. Benî Ka’b kabîlesinin şâiri, Mekkede öldürüleceklerini zan etmişler, benden yardım istedi, buyurdu. Üç gün sonra Benî Ka’b kabîlesinden bir kimse geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile nemâz kıldı. Sonra bir şi’r okudu. Şi’rde Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” yardım istendiği anlatılıyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Lebbeyk Lebbeyk buyurdu. Sonra Medîneden dışarıya çıkıp, Ravhada konakladı. Havada bir bulut gördüler. Benî Ka’b kabîlesine yardım için gelmişdir, buyurdu.

● İbni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" şöyle nakl etmiştir: Bir gece Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir yere gidiyorduk. Kim sabâh nemâzı vaktini bekler buyurdu. Yâ Resûlallah! Ben bekleyip uyandırırım, dedim. Sen uyursun buyurdu. Tekrâr kim sabâh nemâzı vaktini bekler, buyurdu. Yine ben bekleyeyim, dedim. Sonra Resûlullahın devesinin ve kendi devemin yularını birlikde tutup, gece sabâh nemâzının vaktini beklemeye başladım. Gecenin sonuna doğru Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurduğu gibi uyuya kalmışım. Güneşin sıcaklığının te'sîriyle uyandım. Kendi devem yanımda idi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" devesi kaybolmuşdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir kimseye şöyle git diye işâret etdi. O kimse gidip, Resûlullahın devesini buldu. Yuları bir ağaca dolanmıştı. Çözüp getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest aldı. Orada bulunanlar da abdest aldılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Bilâle "radıyallahü anh" ezân okumasını emr buyurdu. Ezân okundu. Sabâh nemâzının sünnetini kıldık. Sonra kâmet okundu, cemâ'atle sabâh nemâzının farzını kıldık. Selâm verdikten sonra, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: "Allahü teâlâ dileseydi sizi sabâh nemâzına uyandırırdı. Fekat sizden sonra gelenler uyuyarak veyâ unutarak sabâh nemâzını geçirdiklerinde sabâh nemâzını bu şekilde kazâ etmelerini öğretmeyi diledi."

● Câbir "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmıştır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir seferde idik. Bir rüzgâr çıktı. "Bu rüzgâr bir münâfığın ölümü içindir" buyurdu. Medîneye geldiğimizde, münâfıklığıyla ve fesadçılığıyla meşhûr azgın bir münâfığın öldüğünü haber aldık.

● Katâde bin Nu'mân "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmıştır: Bir gece çok karanlık ve şiddetli yağmur vardı. Bunu ganîmet bilip yatsı nemâzını Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile kıldım. Nemâz bitince, Resûlullah geri dönüp; bu karanlık gecede burada niçin kaldın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Sizinle nemâz kılmağı ganîmet bildim, dedim. Bana bir asâ

verip, şeytân senden sonra evine girmiştir. Bu asâyı al, ondan yayılan ışıkla evine git. Şeytânı evinde bir köşede bulursun. Bu asâ ile ona vur, buyurdu. Asâyı alıp mescidden çıktım. Asâdan bir ışık yayıldı. Onun aydınlığında evime gittim. Evdekiler uyumuşlardı. Evde köşelere bakdım. Şeytân bir köşede kirpi sûretinde duruyordu. Elimdeki asâ ile ona o kadar vurdum ki, sonunda evimden çıkıp gitti.

● İbni Abbâs “radiyallahü teâlâ anhümâ” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bize doğru geliyordu. O sırada bir bulut peydâ oldu. Biz o bulutdan yağmur yağacak diye ümmîd etdik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, bu bulutu sürükleyen melek bana geldi ve selâm verdi. Yâ Muhammed “aleyhis-selâm”, bu bulutu, Yemen diyârında falan vâdiye sevk ediyorum, dedi. Birkaç gün sonra Yemenden develer üzerinde ba’zı kimseler geldi. Onlara sorduk. Bulutu gördüğümüz gün oraya yağmur yağdığını söylediler.

● Ebû Cüz’a adında bir kimse, Kubâda bir kadına âşık olmuştu. Onunla bir dürlü buluşamadı. Pazara gidip Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” elbisesi gibi bir elbise satın aldı. O elbiseyi giyip Kubâya gitti. Onlara beni Resûlullah gönderdi ve kendi elbisesini de bana giydirdi. İstediğin evde misâfir ol buyurdu, dedi. Kubâ halkı, Ebû Cüz’anın devâmlı kadınlara bakdığını farketdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bizi dâimâ kadınlara bakmaktan sakındırırdı. Bu kişi kimdir ki, hiç çekinmeden devâmlı kadınlara bakıyor diyerek, o kimsenin hâlinden şübheye düşdüler. İşin aslını anlamak için, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kişi gönderdiler. O iki kimse Resûlullahın huzûruna vardıklarında, kaylûle uykusunda idi. Beklediler, uyanınca, yâ Resûlallah! Ebû Cüz’ayı Kubâya siz mi gönderdiniz, diye arz etdiler. Resûlullah, Ebû Cüz’a kimdir, diye sordu. Kendisini bize sizin gönderdiğinizi söyledi. Üzerinde sizin elbisenize benzer bir elbise var. Bunu bana Resûlullah giydirdi diyor. Biz onun hâlini öğrenmek için huzûrunuza geldik, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” gadablandı, mubârek yüzünün rengi değişti ve “Kim bana isnâden yalan söylese Cehennemdeki yerini hâzırlasın” buyurdu. Sonra o iki kimseye, hemen gidin, eğer onu sağ bulursanız, öldürünüz ve ateşe atınız. Fekat öyle zan ediyorum ki, siz vardığınızda onun işi temâm olmuş, ölmüş bulursunuz. Fekat onu ateşte yakınız, buyurdu. O iki sahâbî Kubâya döndüler. Ebû Cüz’a bevl etmek için bir yere oturduğu sırada âniden bir yılanın onu sokup öldürmüş olduğunu haber aldılar.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ümmü Varakayı “radıyallahü anhâ” ziyâret eder ve ona şehîde derdi. Bir kölesi ve bir de câriyesi vardı. Onları müdebber etmişti. Ya’nî vefâtından sonra serbest olacaklarını söylemişti. Emîr-ül mü’minîn Ömerin “radıyallahü anh” halîfeliği sırasında köle ve câriye anlaşarak Ümmü Varakayı şehîd etdiler. Hazret-i Ömer bunu haber alınca, sadakallahu ve Resûlühü, Resûlullah dâimâ, haydi kalkınız, gidip şehîdeyi ziyâret edelim buyururdu, dedi.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” islâm düşmanı Hâlid bin Nebîhden bahsederek, onu kim öldürerek benim gönlümü onun sıkıntısından kurtarır, buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan Abdüllah bin Üneys “radıyallahü teâlâ anh” ben gidip onu öldürürüm. Yalnız o nasıl bir kimse, bana onun vasfını bildiriniz yâ Resûlallah dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, onu görünce kalbine bir korku gelir, buyurdu. Abdüllah bin Üneys “radıyallahü teâlâ anh” şöyle demişti. Resûlullah böyle buyurunca, yâ Resûlallah, Sizi hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, ömrümde hiç kimseden korkmadım dedim. Hâlid bin Nebîh Arafâtda idi. Abdüllah bin Üneys “radıyallahü anh” onu Arafâtda buldu. Bundan sonrasını şöyle anlatır: Oraya gittim. Güneş batmadan bir kişi gördüm. O kişiyi görünce kalbime bir korku düşdü. Anladım ki o, Hâlid bin Nebîhdir. Bana sen kimsin, dedi. Bir işim var. Onun için dolaşıyorum. Bu gece seninle kalabilirim, dedim. Peki peşimden gel, dedi. Onu ta’kîb etdim. Acele ile ikinci nemâzımı kıldım. Beni gö-

rür diye de korktum. Sonra arkasından ona yetişip kılıç ile vurarak onu öldürdüm.

● Sakîf kabîlesinden bir kimse ile ensârdan bir zât, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ba’zı sûâller sormak için biraraya gelmişlerdi. Sakîf kabîlesinden olan kimse, ensârdan olan zâta sen Medînelisin, sûâlini her zemân sorabilirsin. Müsâade edersen, önce ben sûâllerimi arz edeyim, dedi. O da müsâade etdi. Sakîf kabîlesinden olan kimse, Resûlullahın huzûruna vardı. Resûlullah ona sûâlini sen mi sorarsın, yoksa ben mi söyleyeyim, buyurdu. Yâ Resûlallah siz söyleyiniz dedi. Senin sûâllerin nemâz ve orucundur, buyurarak cevâblandırdı. O kimse seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, benim sûâllerim buyurduğunuz gibi bunlar idi, dedi. Sonra ensârdan olan zât, Resûlullahın huzûruna yaklaştı. Ona da sûâllerini ben mi söyleyeyim, sen mi söylersin buyurdu. Siz söyleyin yâ Resûlallah dedi. Senin sûâllerin hacdan, arefe gününden, saç kesmekten ve tavâfdandır, buyurarak hepsini cevâblandırdı. Ensârdan olan zât, Allah hakkı için benim sûâllerim de bunlardı, dedi.

● Ammâr bin Yâser “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir seferde berâberdik. Bir yerde konakladık. Su getirmeye gitmek için kovamı ve su tulumumu aldım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” su alırken birisi sana mâni’ olmak isteyecektir, buyurdu. Kuyunun başına gittim. Siyâh bir kimse yanıma geldi. Bugün bu kuyudan bir kova su almana izn vermem dedi ve beni tuttu. Ben de onu tutup yere yıkdım. Taşla vurarak yüzünü ve burnunu ezdim. Sonra su kablarımı doldurup, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna döndüm. Suyun yanında bir kimseyle karşılaştın mı diye sordu. Ben de olanları aynen anlattım. O sana mâni’ olmak isteyen şeytân idi, buyurdu.

● Vâbesa bin Ma’bed “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmıştır: Hayr ve şerden herşeyi sormak niyetiyle Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûruna gittim. Bir

cemâ'tat toplanmışdı. Kalabalığın arasında geçip Resûlullah'a iyice yaklaşmak istedim. Oradakiler bana biraz uzakda dur dediler. Beni bırakınız, Resûlullah'a iyice yaklaşayım. Zîrâ bana Ondan dahâ sevgili kimse yokdur, dedim. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", yaklaş, buyurarak, beni huzûruna çağırdı. Mubârek dizlerinin dibine oturdum. Ey Vâbesa. Hayr ve şerden herşeyi sormak için geldin değil mi buyurdu. Evet yâ Resûlallah dedim. Mubârek parmaklarını göğsüme koydu ve "Ey Vâbesa, kalbinden fetvâ iste! Kalbine gelen şey iyi ise kalbin sükûnet bulur. Kalbinde tereddüt ve çarpma olursa o şey kötüdür, günâhdır. Sana başkaları fetvâ verseler bile sen kalbine bak!" buyurdu.

● Ebû Hüreyre "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında iki kişi vardı. Birisi sohbetlere devâmlı gelirdi. Diğeri ise sohbetlere az gelir ve iyi ameli de az görülürdü. Sohbetlere devâmlı gelen kimse, bir gün Resûlullah'a kıyâmet ne zemân kopacaktır diye sordu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" "Kıyâmet için ne hâzırladın" buyurdu. Allahü teâlânın ve Resûlünün muhabbetini hâzırladım, dedi. Resûlullah ona, "Sen sevdiklerinle berâber olacaksın ve senin için hesâb yokdur", buyurdu. Sohbetlere az gelen kimse vefât etti. Resûlullah, "Biliyorsunuz, Allahü teâlâ o kişiyi Cennete koydu" buyurdu. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" hayret ederek birbirlerine bakışdılar. Bu hâli o şahsın hanımına, yine hayretlerini belirterek söylediler. Hanımı şöyle dedi: Kocam her ezân okunduğunda, müezzin Lâ ilâhe illallah deyince, "Allahdan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim. Her şehâdet edene, Allahü teâlânın kâfi geleceğine inanırım" derdi. Müezzin, Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah deyince de: "Her şehâdet eden gibi şehâdet ederim. Bu îmânım bana kâfidir" derdi. Bu sözleri duyanlar, Resûlullahın huzûruna döndüklerinde, dahâ onlar bir şey söylemeden, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", o kimsenin hanımının anlattıklarını söyledi ve Allahü teâlâ onu, bu sebeble Cennete koydu, buyurdu.

● Ukbe bin Âmir el-Cühenî "radiyallahü anh" şöyle an-

latmışdır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrunda idim. Dışarı çıktığımda ehl-i kitâbdan bir cemâ’at, ellerinde kitâblarıyla gelmişti. Benden Resûlullahın huzûruna girmek için izn istediler. Durumu Resûlullah’a haber verdim. “Benim onlarla ne işim var. Onlar bir şey sormak isterler, ben onu bilmem. Ancak Allahü teâlâ bildirirse bilirim.” buyurdu. Sonra bana su getir, buyurdu. Suyu getirdim. Abdest alıp iki rek’at nemâz kıldı. Mubârek yüzünde bir sevinc eseri görüldü. Dışardakilere söyle içeri gelsinler. Eshâbdan da kimi bulursan çağır, buyurdu. Dışarda bekleyenler huzûruna girince onlara, sormak istediğinizi isterse-niz ben size haber vereyim ve kitâblarınızda yazılı olduğu gibi cevâbını vereyim, buyurdu. Onlar, biz de böyle istiyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, siz İskender kıssasını sormak istiyorsunuz, buyurdu ve kitâblarında bildirildiği gibi temâmen anlattı. Ehl-i kitâbdan olan cemâ’atin temâmı Resûlullahın anlattıklarının hepsini i’tirâf etdiler.

● Habîb bin Mesleme-i Fihri “radiyallahü anh” Medîne-ye gelip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmişti. Peşinden babası gelip, yâ Resûlallah, benim bu oğlum elim ayağım gibidir diyerek, onu götürmek istedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Habîbe, kalk babanla geri dön. Çünkü, onun ömrü az kalmıştır. Yakında vefât eder, buyurdu. Babası o sene vefât etdi.

● İmrân bin Hasîn “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile bir seferde idim. Bir gece sabâha az bir zemân kalıncaya kadar yürüdük. Sonra bir yerde konaklayıp uyuduk. Sabâh nemâzına uyanamadık. Güneşin sıcağının te’siriyle ilk uyanan hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” oldu. O da hazret-i Ömer-ül Fârûku “radiyallahü anh” uyandırdı. Hazret-i Ömer uyanınca uyuya kaldığımızı görüp, yüksek sesle tekbîr getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de uyandı. Sonra, Eshâb-ı kirâm uyanıp, sabâh nemâzının geçtiğinden şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” korkmayınız, yola devâm ediniz, buyurdu. Bir müddet gitdikden sonra, Resûlul-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir yerde konakladı ve su istedi. Cemâ’at ile sabâh nemâzını kıldı. [Aynı nemâzları kazâyâ kalmış idi.] Nemâzdan sonra Eshâbdan birinin bir kenârda durduğunu gördü. Sen niçin nemâz kılmadın, diye sordu. O şahs cünüb oldum, su bulamadım yâ Resûlallah, dedi. Teyemmüm et buyurdu.

Sonra yola devâm etdik. Eshâb-ı kirâm susuzluktan şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” ve eshâbdan birini huzûruna çağırıp, bizim için su arayınız, buyurdu. Su aramak için gtdiler. Bir kadına rastladılar. Bir deveye iki tulum su yüklemiş, kendisi de deveye binmişti. O kadından suyun nerede olduğunu sordular. Kadın su için dün bu vakt yola çıkmışdım, dedi. Kadını Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna getirdiler. Resûlullah bir kab istedi ve tulumdaki sudan bu kaba dökün buyurdu. Kaba su dökdüler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kabdaki sudan alıp mubârek ağzında çalkalayıp tekrâr kaba boşalttı. Kabdaki suyu da tulumda boşalttı. Sonra geliniz bu sudan içiniz, buyurdu. Herkes ihtiyâcı kadar su aldı. Sonra cünüb olup su bulamayan sahâbîye de, bir kab su verip, bununla gusl abdesti al buyurdu. Suyun sâhibi kadın olanları seyrediyordu. Herkesin su ihtiyâcı bitince, kadının tulumundaki su öncekinden dahâ fazla duruyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kadına bir mikdâr hurma, un ve sevik verdi. Senin suyunu eksiltmedik. Allahü teâlâ bize su verdi, buyurdu. Kadın oradan ayrılıp kavminin yanına gitti. Niçin geç kaldın, dediler. O da olanları aynen anlattı. Sonra kadın Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” kasdederek, Onun için, kavminin dîninden başka bir dîne da’vet ediyor, diyorlar. O ya büyük bir sihrbâzdır, ya da Allahın peygamberidir, dedi. Sonra Eshâb-ı kirâm o civârda ganîmet elde etdiler. O kadının kavmine hiç dokunmadılar. Kadın bu hâli görünce kavmine, istermisiniz müslimân olalım, dedi. Bütün kavmi müslimân oldu.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir def’asında açlıktan neredeyse karnım sırtıma yapışacaktı. Mi’deme taş bağladım. Birisi beni evine götürsün de bir şey-

ler yidirsin diye, Eshâb-ı kirâmın gelip geçtiği yol üzerine oturdum. Önce hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” geldi. Ona Kur’ân-ı kerîmden bir âyet-i kerîmeyi sordum. Maksadım beni evine götürüp, birşeyler yidirmesi idi. Sonra hazret-i Ömer-ül Fârûk “radiyallahü anh” oradan geçiyordu. Ona da bir âyet-i kerîmeyi sordum. İki de beni götürmediler. Sonra âniden Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Bana bakıp yüzümden aç olduğumu anladı. “Ey Ebâ Hüreyre, benimle birlikde gel” buyurdu. Resûlullahı ta’kîb etdim. Mubârek zevcelerinden birinin evine gitdik. Yanınızda hiç yiyecek bir şey var mıdır diye sordu. Eve, falan kimse sizin için biraz süt hediye göndermiş dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Ebâ Hüreyre git, Eshâb-ı soffayı çağır buyurdu. Eshâb-ı soffa, malı, çoluk çocuğu olmayan sahâbîler idi. Mescidde kalırlar ve Eshâb-ı kirâm onlara bakardı. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” hediye gelince, ondan hem kendisi yir, hem de Eshâb-ı soffaya verirdi. Sadaka gelince kendisi yimez, onun temâmını Eshâb-ı soffaya verirdi. Ben kendi kendime o sütten önce biraz içseydim, sonra Eshâb-ı soffayı çağırıyordum. Çünkü, onlar gelirse, bana bir kâse sütten ne kalacak diye düşündüm. Sonra Eshâb-ı soffayı çağırdım. Hepsisi gelip, Resûlullahın huzûrunda oturdular. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Ebâ Hüreyre, süt kâsesini al bana ver, buyurdu. Sonra tekrâr bana geri verdi. Bunu herkese ver, hepsi içsinler buyurdu. Eshâb-ı soffanın hepsi tek tek o kâsedden süt içdiler. Ben ve Resûlullah henüz içmemişdik. Resûlullah süt kâsesini elimden mubârek eline alıp, yine bana geri verdi ve iç, buyurdu. Sütten bir mikdâr içdim. Yine iç, buyurdu, içdim. Bir dahâ iç buyurdu, tekrâr içdim. Dördüncü def’a iç buyurdu. Yâ Resûlallah, artık içmeğe mecâlîm kalmadı, iyice doydum, dedim. Elimden süt kâsesini alıp, kalan sütü de kendileri içdiler.

● Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Medîneye hicret etdikleri zemân, ben sekiz yaşında idim. Babam vefât etmişti. Annem, Ebû Talha “radiyallahü anh” ile evlenmişti.

Ebû Talha çok fakîrdi. Bir iki gün hiç yemek yimeden geçirdiğimiz zemânlar olurdu. Bir gün annemin eline biraz arpa geçmişti. O arpayı un yaptı ve iki ekmek pişirdi. Komşudan da biraz süt istedi. Bana haydi git, Ebû Talhayı çağır da beraber yiyelim, dedi. Ben yemek yiyeceğiz diye sevinerek dışarı çıktım. Bir de bakdım ki, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în” ile oturuyorlardı. Huzûruna yaklaşp, yâ Resûlallah annem sizi çağırıyor, dedim. Kalkdılar, Eshâb-ı kirâma da kalkınız, buyurdular. Eve doğru yürüdük. Eve yaklaşıncı, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” babalığıma, ey Ebâ Talha, hiçbirşey hâzırladın mı ki bizi da’vet ediyorsunuz, buyurdu. Ebû Talha “radıyallahü anh”, seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, dünden beri bir lokma yiyecek yimedim. Evde de yiyecek birşey olduğunu zan etmiyorum, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, “O hâlde Ümmü Selîm bizi niçin da’vet etdi eve bir bak!” buyurdu. Ebû Talha evine girdi ve hanımı Ümmü Selîme, Resûlullahı niçin da’vet etdin diye sordu. Hanımı iki arpa ekmeği pişirdim, komşudan da biraz süt aldım. Enese, baban Ebû Talhayı çağır, gel yiyelim diye söyledim, dedi. Ebû Talha dışarı çıkıp, durumu Resûlullahı anlatdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üzûlmeyiniz, bizi evine al, buyurdu. Birlikde eve girdik. Resûlullah anneme, Ey Ümmü Selîm, o ekmekleri getir, buyurdu. Sonra mubârek elini ekmeklerin üzerine koydu. Ey Ebâ Talha! Eshâbdan on kişi çağır içeri gelsinler, buyurdu. Ebû Talha on kişi çağırdı. Resûlullah onlara oturun, Bismillâh diyerek benim parmaklarım arasından yiyiniz, buyurdu. O on kişi yiyip doydular. On kişi dahâ çağır buyurdu. Ebû Talha on kişi dahâ çağırdı, onlar da aynı şekilde yiyip doydular. Böylece yetmişüç kişi o yiyecekten yiyip doydular. Sonra bize, Ey Ebâ Talha ve ey Enes, geliniz yiyiniz, buyurdu. Resûlullah ile birlikde biz de yiyip doyduk. Sonra ekmekleri Ümmü Selîme verdi, al yi ve dilediğin kimseye de yidir, buyurdu.

● Abdürrahmân bin Ebî Bekr “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile

Eshâbdan yüzotuz kişi bir yolculukta idik. Resûlullah, içinizde hiç yiyeceği olan var mıdır, diye sordu. Eshâbdan birinde bir sa' kadar [Bir sa' 4,2 litredir] un bulundu. Hamur yapıp pişirdiler. Sonra bir müşrik geldi. Yanında bir koyunu vardı. Resûlullah ona koyunu satar mısın, yoksa hediye mi edersin, buyurdu. Satılıktır deyince, koyunu satın aldı. Koyunu kesip ciğerini kebâb yaptılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" koyunun etinden yüzotuz kişinin herbirine bir parça verdi. O sırada bir kimse orada değildi. Onun payı da ayrıldı. Kebâb yapılan ciğeri iki kap içine koydular. Hepimiz ondan yiyip doyduk. Kab içinde biraz da artmıştı. Sonra develeri yükleyip, yola devâm etdik.

● Sümre bin Cündeb "radiyallahü anh" anlatmıştır: Bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna bir tabak yemek getirdiler. Sabâhdan öğleye kadar, bir gurub yiyip gitti, bir başka gurub geldi. Birisi bana o tabağa başka yerden yemek konuyor mu diye sordu. Hâyır, ancak şuradan yardım geliyor diyerek, gökyüzüne işaret etdim.

● Ümmü Evs "radiyallahü anhâ" şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hediye olarak bir kab yağ gönderdim. O kabdaki yağdan biraz kalıncaya kadar yemişler. Sonra mubârek nefeslerini tabağa üfürüp, bereket ile düâ ederek, bunu Ümmü Evse götürünüz, buyurmuşlar. O kabı bana getirdiler. İçi yağ ile dolu idi. Kabın yağ ile dolu olduğunu görünce, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hediyemi kabûl etmeyip, geri göndermiş zan etdim. Huzûruna gidip ağlayarak, yâ Resûlallah, benden ne günâh sâdır oldu da hediyemi kabûl etmediniz, dedim. Bunun üzerine durumu anlatıp hâtırımı hoş etdi. Tam bir tesellî ile sevinerek huzûrundan ayrıldım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hayâtda olduğu müddetce, hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın "radiyallahü anhüm" halîfelikleri sırasında o yağdan devâmlı yidim, bitmedi. Sıffîn vak'asına kadar böyle devâm etdi. Ondan sonra bitdi.

● Enes bin Mâlikin annesi Ümmü Selîm "radiyallahü anhâ", Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hediye ola-

rak bir tulum yağ gönderdi. Resûlullah yağı kabûl edip, tulumu geri gönderdi. O sırada Ümmü Selîmin evine bir kadın gelip, biraz yağ istedi. Ümmü Selîm dahâ şimdi yağımı Resûlullaha hediye gönderdim. İşte kabı boş duruyor, dedi. Kadın kabı getirin bir bakalım. Belki içinde bir parça kalmıştır, dedi. Ümmü Selîm kızına Resûlullaha yağ gönderdiğimiz kabı getir bakalım, içinde hiç yağ kalmış mıdır dedi. Kızı kabı getirince, temâmen yağ ile dolu olduğunu görüp şaşırdılar. Ümmü Selîm, Resûlullahın huzûruna gidip, yâ Resûlallah! Benden ne günâh sâdır oldu da hediyemi kabûl buyurmadınız. O yağı sizin yimeniz için hâzırladım, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” biz hediyeyi kabûl etdik. O kabın içindeki yağın hepsini boşalttık, buyurdu. Ümmü Selîm, Sizi âlemlere Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için o kab yağ ile dolu duruyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tebessüm ederek, o yağdan yi! Kabı yerinden oynatmayınız, buyurdu. Ümmü Selîmin gönlü ferâhladı ve sevinerek huzûrundan ayrılıp evine gitti. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hayâtı müddetince ve emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın “radiyallahü teâlâ anhüm” halîfelikleri müddetince o yağdan devâmli yidiler. Bu hâl, emîr-ül mü'minîn Alî “radiyallahü anh” ile Mu'âviye “radiyallahü anh” vak'asına kadar devâm etti.

● Ümmü Şüreyk “radiyallahü anhâ” bir gün câriyesiyle Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir tulum yağı, hediye olarak gönderdi. Resûlullah kabûl edip, kabı boşaltarak câriyeye verdi. Bu tulumu ağzını bağlamadan as, buyurdu. Ümmü Şüreyk bir gün evine girince o tulumun yağ ile dolu olduğunu gördü. Hemen ağzını bağladı. Câriyesini azârlıyarak sana bu yağ Resûlullaha götür demedim mi dedi. Câriyesi yemîn ederek, götürdüm. Yağı boşaltıp tulumu geri verdiler. Ağzını yere çevirip bakdım, içinde bir damla yağ yoktu. Resûlullah bana bu tulumu as, ağzını bağlama buyurdu, dedi. Ümmü Şüreykin vefâtına kadar o yağdan yidiler. Hattâ bir def'asında yetmişiki kişi yidiği hâlde hiç ekilmemişti.

● Rûkeyn bin Sa'îd el-Mûzenî "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Dört yüz atlı kimse Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldiler ve yemek istediler. Resûlullah, hazret-i Ömere "radiyallahü anh" bunlara bir şeyler ver, buyurdu. Hazret-i Ömer bir sa' hurmadan başka yiyecek bir şeyim yok, dedi. Resûlullah yine, haydi bunlara bir şeyler ver buyurunca, peki, dedi. Hazret-i Ömerle evine gittik. Evinin kapısını açtı. İçerde bir mikdâr hurma vardı. İstediginiz kadar alıp götürünüz, dedi. Herbirimiz ihtiyâcımız kadar aldık. Dışarı çıkarken baktık ki, sanki o hurmadan hiç alınmamış gibi aynen duruyordu.

● Câbir bin Abdüllah "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Hurmalarımı Medîne'de bir yehûdîye satardım. Önce parasını alırdım. Hurmalar olgunlaşınca toplayıp teslim ederdim. Bir sene hurma az oldu. Toplarken yehûdî yanıma geldi. Yehûdîden borcum için biraz müddet istedim, vermedi. Durumu Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" bildirdim. Eshâb-ı kirâma: "Kalkın gidelim. Yehûdîden Câbir için mühlet isteyelim" buyurdu. Hurma bağçemize geldiler. Resûlullah benim için yehûdîden mühlet istedi. Yehûdî, ey Ebel Kâsım, mühlet veremem, dedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hurma bağçesinin çevresini dolanıp geldi. Tekrâr yehûdîden mühlet istedi. Yine vermedi. Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" bir mikdâr hurma ikrâm etdim. O hurmalardan yidi. Sonra bana bu hurma bağçesinde senin ikâmet ettiğin yer neresidir diye sordu. Falan yerdir yâ Resûlallah, dedim. Oraya benim için bir döşek ser buyurdu. Döşegi serdim. Resûlullah orada biraz uyudu. Uyanınca, bir mikdâr hurma dahâ ikrâm etdim, yidiler. Sonra yine o yehûdîden mühlet istedi, fekat kabûl etmedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kalkıp hurma bağçesinin çevresinde gezindi. Sonra bana hurmaları topla ve borcunu öde, buyurdu. Hurmaları topladım ve borcumu temâmen ödedim. Bir o kadar hurma da arttı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna varıp durumu arz etdim. "Şehâdet ederim ki, ben Allahın Resûlüyüm" buyurdu.

● Yine Câbir bin Abdüllah “radiyallahü anh” anlatmıştır: Babam vefât etdi. Çok borcu kaldı. Hurma toplama zemânı gelince, borçlu olduğumuz kimselere bu hurmaları borcumuza karşılık aranızda paylaşın. Bana hiç kalmasın, dedim. Bu hurmalar borçlarınızı karşılamaz, diyerek kabûl etmediler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, alacaklıların sizi görmesini arzû ediyorum dedim. Hurmaları topla ve gurub gurub ayır, buyurdu. Resûlullahın emr ettiği gibi yaptım. Sonra teşrîf buyurdular. Alacaklılar Resûlullahı görünce bana yapışdılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onların bu hâlini görünce, bir hurma öbeğinin yanına varıp, üç kerre çevresinde dolaşdı ve yanına oturdu. Sonra bana alacaklılarını çağır, buyurdu. Çağırdım, geldiler. Alacakları olan babamın borcu kadar hurmayı ölçüp, tam aldılar. Ben babamın borcunun ödenmesine ve bana bir dâne hurma kalmamasına râzı idim. Bir de bakdım ki, Resûlullahın yanında oturduğu hurma yığını, herkes alacağını aldığı hâlde, bir dâne bile eksilmemişdi.

● Ebû Katâde “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir seferde idik. Akşam nemâzında hutbe okudu ve: “Bu gece sabâha kadar yürürsek, inşâallah yârın suya ulaşırsız” buyurdu. Gece ben Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında yürüdüm. Gece yarısından sonra Resûlullahı uyku basdırdı. Devesinden düşecek gibi oldu. Yandan tutdum. Doğrulup devenin üzerine oturdular. Biraz sonra yine uyudular. Düşecekleri sırada yandan tutdum. Uyanıp devenin üzerine oturdular. Bu hâl üzere sabâha kadar yola devâm etdik. Yine uyku basdırdı ve devenin üzerinden yan tarafa meyl etdiler, hemen tutdum. Mubârek başını kaldırıp bana sen kimsin, dedi. Ebû Katâdeyim, dedim. Ne zemândan beri benimle birlikdesin, buyurdu. Bu gece devâmlı sizin yanınızda idim yâ Resûlallah, dedim. “Peygamberini koruduğun gibi, Allah da seni korusun” buyurdu. Ordudan geri kaldık. Askerlerden hiç kimse görünmüyordu. Bana ey Ebû Katâde, askerlerden hiç kimse görünüyor mu diye sordu. Ben de işte bir atlı, işte bir

atlı dahâ diye gösterirken, yedi kişi bir araya geldik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yolun dışına çıkıp bir yerdeistirâhata çekildi. Bize nemâz vaktini gözleyin, buyurdu. Ancak bizden en önce uyanan Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oldu. Güneş doğmuşdu. Sonra biz de uyanıp sabâh nemâzı geçdi diye feryâd ederek yerimizden kalkdık. Resûlullah bize develerinize bininiz buyurdu. Sonra yola çıkdık. Bir müddet gitdik, güneş yükseldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” su matarasını istedi. Mataramı verdim, abdest aldı. Matarada birazcık su kaldı. Yâ Ebâ Katâde! Bu suyu sakla, bu su çok kıymetli olacaktır, buyurdu. Sonra her zemân kıldığımız gibi sabâh nemâzının sünnetini ve farzını kıldık [kazâ etdik]. Nemâzdan sonra Resûlullah bineklerinize bininiz, buyurdu. Bindik ve yola devâm etdik. Biz kendi aramızda yavaş bir sesle, sabâh nemâzını kaçırdık! Taksirâtımız oldu diye konuşuyorduk. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sizin bana uyanız size yetmez mi? Uykuda taksirât olmaz. Bir nemâzı vakti geçinceye kadar kılmamak günâhdır, buyurdu. Bir müddet dahâ yola devâm etdik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, önden gidenler ne yapıyorlar. Sabâh oldu, Peygamberlerini bulmayacaklar mı? Ebû Bekr ve Ömer “radiyallahü anhümâ” yanındakilere Resûlullah arkamızdadır. Sizi bırakıp gitmez dediler. Bir kısmı da öndedir, dediler. Eğer Ebû Bekrin ve Ömerin “radiyallahü anhüm” sözünü tutarlarsa doğru yolu bulurlar. Bir müddet dahâ yola devâm etdik ve Eshâb-ı kirâma yetişdik. Yâ Resûlallah! Susuzluktan helâk olacağız, dediler. “Size helâk olmak yokdur, helâk olmazsınız” buyurdu. Sonra devesinden inip, bir bardak istedi. Benden de mataramda kalan az mikdârdaki suyu istedi, getirdim. Matardan bardağa su dolduruyor. Ben de Eshâb-ı kirâma veriyordum. Eshâb-ı kirâm, mataradaki suyun az olduğunu görünce, su içmek için izdihâm oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” izdihâm yapmayınız. Hepiniz suya kanacaksınız, buyurdu. Sonunda bütün Eshâb-ı kirâm suya kandı. Benden ve Resûlullahdan başka su içmeyen kalmadı. Resûlullah bana da iç, buyurdu. Önce siz buyurun, içiniz yâ Resûlallah, de-

dim. **“Bir kavmin su dağıtıcısı en son su içer”** buyurdu. Bunun üzerine alıp içtim. Sonra Resûlullah da içti. Sonra oradan kalkıp, yola devâm etdik. Resûlullahın dahâ önceden işâret buyurduğu gibi bir suya ulaştık.

● Mikdâd bin Esved “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir def’asında iki arkadaşımla birlikde Medîneye gitmişdik. Yol meşakkatinden gözlerimiz yanmışdı. Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân” hiç kimse bizi evine götürmedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bizi alıp, evine götürdü. Evinde üç keçi vardı. Bu keçilerin sütünü sağıp içiniz, buyurdu. Kendisi ayrılıp gitdi. Biz keçileri sağıp sütünü içtik. Resûlullahın payını da ayırdık. Akşam, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Uyuyan kimseyi uyandırmayacak ve uyanık kimsenin de duyacağı kadar yavaş sesle selâm verdi. Sonra mescide gidip nemâz kıldı. Sonra gelip kendisi için ayırdığımız sütü içti. Bir gece şeytân bana vesvese verdi. Ensâr, Resûlullaha hediyeler getiriyor. Onun bu süte ne ihtiyacı vardır diyerek, Resûlullah için ayırdığımız sütü içtim. Fekat sütü mi’demde tutamadım, geri çıkardım. Bu işden çok pişmân oldum. Kendi kendime, Resûlullahın payını içtin! Şimdi gelip sana beddüâ ederse, âhretim harâb olur, diyordum. Üzerimde bir örtü vardı. Başımı örtsem ayağım, ayağımı örtsem başım açıkda kalırdı. Hiç uyuyamıyordum. Arkadaşlarım uyudular. Zîrâ onların hiç bir düşüncesi ve sıkıntısı yokdu. O sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Selâm verip mescide geçdi ve nemâz kılıp geri geldi. Süte bakdı, kabı boş görünce, ellerini semâya doğru açdı. Ben kendi kendime işte şimdi bana beddüâ ediyor, dedim. Fekat Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Rab-bî, beni doyurani doyur, bana su verene su ver” diye düâ etti. Hemen yerimden kalkıp elbisemi giydim. Keçilerin en semîzini Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” için kesecekdim. Yanıma da bir bıçak aldım. Keçilere bakdım, memeleri sütle dolu idi. Bir çanak alıp süt sağdım. Sütün yağı üstünde duruyordu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Bana bu gece sütünüzü içtiniz mi diye sordu.

İçdik yâ Resûlallah dedim. Sonra elimdeki sütten biraz içip, sen de iç diye bana verdi. Biraz dahâ içiniz yâ Resûlallah, dedim. Biraz dahâ içip kabı bana verdi. Ben de içtim. Fekat beni bir gülme tuttu. Gülmekten yere düşdüm. Resûlullah bana ey Mikdâd! Bu senin yaramazlığından biridir. Sonra ben olan hâdiseyi anlatdım. Bu Allahü teâlânın rahmetinden başka bir şey değildir. Niçin bana haber vermedin. İki arkadaşını da uyandırsaydık, onlar da bu rahmetden nasıblense-lerdi, buyurdu. Siz rahmete kavuşdunuz. Ben de kavuşdum, başkasının bu rahmete kavuşması veyâ kavuşmamasından endişem yokdur, dedim.

● Ebû Kursâfe “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Benim müslimân olmam şöyle vukû’ buldu: Bir annem bir de halam vardı. Halamı dahâ çok severdim. Koyunlarımız vardı, onları olatmaya giderdim. Giderken halam bana ey öğ-lum, sakın Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına varma, seni sapdırır, derdi. Bir gün koyunları otlakda bır-rakdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Akşama kadar orada kaldım. Akşam koyunları aç ve memeleri boş eve döndüm. Halam koyunlara ne oldu diye sordu. Bilmiyorum, dedim. Ertesi gün yine aynı şekilde yap-dım. O gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Ey in-sanlar, hicret ediniz, islâma sıkı sarılınız. Cihâd devâm ettiği müddetçe hicret kesilmez” buyurdu. O gün de koyunları ön-ceki gün gibi eve götürdüm. Üçüncü gün yine Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetine gitdim ve müslimân oldum. Resûlullah ile müsâfêhâ yaparak bî’at etdim. Sonra halamın ve koyunların hâlinden şikâyet etdim. Koyunlarını yanıma getir, buyurdu. Gidip getirdim. Mubârek elini ko-yunların memelerine ve sırtlarına dokundurdu ve bereket ile düâ etdi. O ânda koyunların hepsi semîz bir hâle geldi ve memeleri süt ile doldu. Koyunları eve getirdim. Halam yav-rum koyunları hergün böyle otlat dedi. Bugün de hergün ol-duğu gibi otladım. Yalnız bu gün başka bir hâdisê oldu, de-dim. Hâdiseyi tek tek anlatdım. Müslimân olduğumu söyle-dim. Annem ve halam da müslimân oldular “radiyallahü an-hüm”.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğine delâlet eden, fekat ne zemân vukû’ bulduğu bildirilmenden nakl edilen mu’cizeleri. Bu bölüm iki kısımdır.

BİRİNCİ KISM: Zemâna bağlı olmayan mu’cizeler:

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzünün güzelliği kemâlde ve mubârek a’zâlarının tenâsübü i’tidâlde idi. Sözleri tatlı idi. Her hareketi ve duruşu, davranışları ve işleri o şekilde idi ki, dahâ güzeli düşünülemezdi. Nitekim bu husûs birçok hadîs-i şerîf ile sâbit olmuştur. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vasfları şöyle bildirilmiştir: Orta boylu, gâyet kemâl ve i’tidâl üzere idi. Yanına uzun boylu birisi gelse, ondan uzun görünürdü. Konuştuğu zemân mubârek dişleri arasından nûr saçılırdı. Mubârek yüzü ayın ondördünden dahâ parlakdı. Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” birgün evinde birşey kaybetmişti. Aradı, karanlıkta bulamadı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” eve teşrîf edince, mubârek alnında parlayan nûr, odayı aydınlattı. Hazret-i Âişe kaybetdiği şeyi buldu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek vücûdu çok temiz idi. Teri nezîh ve kokusu çok güzeldi. Enes “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kokusu gibi hiçbir güzel koku görmedim. Mubârek kokusu ne miske, ne de anbere benzerdi. Resûlullah ile müsâfehâ eden kimsenin, o gün elinin güzel kokusu gitmezdi. Mubârek elini hangi çocuğun başına sürse, o çocuk diğer çocuklardan güzel kokusu ile fark edilirdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün hazret-i Enes’in “radiyallahü anh” evinde uyumuştu. Hava sıcak olduğundan terlemişti. Hazret-i Enes’in annesi Resûlullahın inci gibi ter dânelerini bir şişeye topladı. Resûlullah

bunu ne yapacaksın diye sordu. Bunları güzel kokulara karışdırıyorum. Hiç bir koku ondan dahâ güzel kokmuyor, dedi.

● İmâm-ı Buhârî “rahmetullahi aleyh” (**Târîh-i Kebîr**) adlı eserinde şöyle yazmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir yoldan geçse, ondan sonra, o yoldan geçenler, Resûlullahın oradan geçtiğini güzel kokusundan bilirlerdi. İshak bin Râheveyh, o güzel koku Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” has bir koku idi. Hâricden bir koku sürünmüş değildir, demiştir.

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzüne değen mendili aslâ ateş yakmazdı. Bir gün Enes bin Mâlike “radiyallahü anh” bir gurub insan misâfir oldular. Yemek yidiler. Yemekden sonra câriyesine falan mendili getir, dedi. Cârîyesi kirli bir mendil getirdi. Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” o mendili ateşe atdı. Bir müddet sonra mendili ateşden çıkardı. Mendil yanmamış, kirlere temizlenip, süt gibi beyâz olmuşdu. Misâfirleri bu ne hâldir diye sorunca, bu mendil Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzünü sildiği bir mendildir. Ne zemân kirlense, ateşe atarız, tertemiz olur ve aslâ yanmaz, dedi.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir kimse Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah, kızımı evlendireceğim, bana yardım ediniz, dedi. Resûlullah, şimdi hâzırda bir şey yok. Yârın sabâh ağzı açık bir şişe ve çubuk getir, buyurdu. Sabâhleyin o kimse bir şişe ve bir çubuk getirdi. Resûlullah “sallallahü te-âla aleyhi ve sellem” mubârek kollarının terini o şişeye doldurdu. Bunu götür kızın koku sürünmek istediği zemân, bu çubukla şişeyi karışdırın ve vücûduna sürsün, buyurdu. O kızın böyle yaptığı ve güzel kokusunun bütün Medîne de duyduğu anlatılmıştır. Kızın bulunduğu eve beyt-ül-mutayyibîn, ya'nî güzel kokulu ev adını vermişlerdir.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” büyük abdeste çıkar. Fekat hiç bir eser görülmezdi. Yer yarılıp içine alırdı.

Hazret-i Âiše “radıyallahü anhâ”, yâ Resûlallah helâya gidiyorsun, fekat senden hiçbir eser görünmüyor, dedi. Buyurdu ki: Yâ Âiše, bilmez misin, Peygamberlerden çıkarı yer yutar.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bedeninin kuvveti herkesden fazla idi. O zemânın en kuvvetli pehlivânı Rügâneyi islâma da’vet etdiğinde, onunla gürüşmişti ve yenmişti. Rügânenin babası da o devrin pehlivânı idi. Câhiliyye devrinde onu da mağlûb etmişti. Rügânenin babası üç def’a gürüşti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üç def’asında da onu yendi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yaya yürüdüğünde hiç kimse Ona yetişemezdi. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” demiştir ki: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kadar çabuk yürürdü ki, sanki yer mubârek ayağının altında dürülürdü. Biz zahmet çekerek yürürdük, Resûlullah normal yürürdü, yine de Ona yetişemezdik.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzının suyu ile tuzlu sular tatlı olurdu. Enes “radıyallahü anh” şöyle demiştir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evinde bir kuyu vardı. Suyu tuzlu idi. Mubârek ağzının suyundan o kuyunun içine katdı. Kuyunun suyu tatlılaşdı. Medînedeki kuyular arasında o kuyunun suyundan dahâ tatlısı yokdu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna Yemâmeden bir kimse geldi. Yâ Resûlallah! Bizim köyümüzde mescid yokdur, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” su istedi. O su ile mubârek yüzünü, ağzını, ellerini ve kollarını yıkadı ve o suyu kendisine gelen kimseye verdi. Köyüne git, bir mescid yap, bu suyu başka su ile karışdırıp mescidin arsasına saç, çok bereket göreceksin, buyurdu. O kimse köyüne gidip, Resûlullahın buyurduğu gibi yaptı. Gâyet güzel ve ferâh bir mescid oldu. Orada biten otlar yaz kış hiç kurumadı.

● Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kuyudan

bir kova su getirdiler. O sudan biraz içip mubârek ağzının suyunu kovaya dökdü. Eshâb-ı kirâm o suyu götürüp aldıkları kuyuya dökdüler. Ondan sonra o kuyudan devâmlı misk kokusu gelirdi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek gözleri çok kuvvetli görürdü. Önden gördüğü gibi, arkadan da görürdü. Aydınlıkda gördüğü gibi, karanlıkda da görürdü. Nakl edilmiştir ki, süreyyâdaki ya'nî boğa burcundaki onbir yıldızı görürdü.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”, mubârek azı dişini kıran bir cemâ'atin neslinden gelenlerin aslâ azı dışı çıkmadı.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eli neye dokunsa, hayr ve bereket hâsıl olurdu. Meselâ bir süt-süz koyunun memelerine dokunsa, koyunun memeleri süt ile dolardı. İbni Mes'ûd “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Ebû Bekr “radiyallahü anh”, bulunduğum yerden geçiyorlardı. Ben koyun güdüyordum. Bana ey oğulcağız, hiç südün var mıdır diye sordu. Var, fekat bu koyunlar bana emânetdir, dedim. Bunların arasından kısır bir keçi getirdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle o keçinin memesini sığadı ve çok süt sağdı. Kendisi içti ve hazret-i Ebû Bekre de verdi. Sonra ben huzûruna yaklaşıp, bana dîni öğret, dedim. Mubârek eliyle başımı okşadı ve sen henüz küçüksün, öğrenirsin, buyurdu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilmeden evvel de, sonra da haşmeti, büyüklüğü ve heybeti herkesin gözlerinde ve gönüllerinde yer etmiş idi. Kureyşli müşrikler, Eshâb-ı kirâma eziyyet ederlerdi. Resûlullahı “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gördükleri zemân Ona da eziyyet edelim diye kalblerinden geçirirlerdi. Fekat Onu “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” görünce, heybetinden Ona hürmet ve hizmet ederlerdi. Resûlullahı ansızın gören kimseyi korku kaplar, titremeye başlardı. Bir gün huzû-

runa gelen bir kimse titremeye başlayınca, titreme; ben pâdi-şâh değilim, buyurmuştur.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” iki küreği arasında, sol omuzuna doğru nübüvvet mührü vardı. Bu bir parça et ve belirgin idi. Üzerinde pekçok kıllar vardı. İbni Ömer “radiyallahü teâlâ anhümâ”, o kıllarla Lâ ilâhe illallah yazılı idi, diye rivâyet etmiştir. Bir rivâyetinde de Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah yazılı idi, demiştir.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” aklı, fehmi, ma’rifeti ve ilmi hiç kimseye nasîb olmayacak derecede çok fazla idi. Bunun en açık delîli, ümmî iken ve hiç kimseden birşey öğrenmediği hâlde, işleri, hâlleri, tavırları, sözleri, ah-lâkı, ilmi ve fazîleti o derecede idi ki, hiç kimsenin aklı ve ilmi ona ulaşamazdı. Tevrâtda, İncilde ve diğer ilâhî kitâblarda, suhurlarda bulunan sırları ve haberleri bilirdi. Hâlbuki ehl-i kitâbın âlimleriyle görüşmemiş, onlarla sohbet etmemiş ve onlardan birşey öğrenmemişti. Geçmiş ümmetlerin hâllerini, keşf ehli hükemânın hikmetlerini çok iyi bilirdi. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sâdır olan misâller ve insanları gâyet iyi idâre etmesi, dînin hükmlerini anlatması, âdâb-ı şerîfesi, hisâl-i hamîdesi, aklının kemâline ve ilminin ziyâdeliğine delâlet eder. Nitekim Onun bu hasletleri beşer tâkatının üstünde idi. Hilmi, hayâsı, cömerdliği, insanlara iyi mu’âmelesi, herkese karşı şefkati, za’îflere acıması, merhameti, adâleti, emîn olması, doğruluğu, afvı, mürüvveti, vefâsı, zühdü, kanâ’ati, tevâzu’u, alçak gönüllülüğü, ak-rabâyı ziyâreti sevmesi ve diğer üstün huyları ve vasflarıyla son derece kemâl üzere idi. Dahâ fazlasını düşünmek mümkün değildi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” üstünlükleri kitâblarda çok geniş anlatılmışdır. Biz burada az çoğa delîl ve damla denize işâretidir sözü gereğince kısaca bildirdik.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” en büyük mu’cizesi Kur’ân-ı kerîmdir. Kıyâmete kadar bâkî kalacaktır. İnsanların dilinde okunacak ve sahîfelerde yazılı duracaktır. Hattâ Kur’ân-ı kerîm bir değil binlerce mu’cizedir.

Onun en kısa bir sûresinde, meselâ Kevser sûresinde sayısız mu'cizeler vardır. Bütün insanlar birleşseler, arabların belîgleri bir araya gelip yardımlaşsalar, bir âyet-i kerîmesini söylemekden âcizdirler. Kur'ân-ı kerîm, fesâhat ve belâgatda o kadar yüksektir ki, arab kabîlelerinin bütün fasîhleri ve belîgleri onun benzerini söylemeğe güç yetiremezler. Kur'ân-ı kerîmin şaşırtıcı nazmı ve hayrete düşürücü üslûbu arabların bütün üslûb ve terkîblerinden mümtâzdır. Hiç biri ona benzemez. Arabların sözleri arasında ona benzer bir söz ne nâzil olmadan önce, ne de nâzil olduktan sonra aslâ vâki' olmamıştır.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Arabların fasîhlerinden olan Velîd bin Mugîre işitti ve rikkate geldi. Ebû Cehl onun bu hâlini görünce sitem etdi. Bunun üzerine Velîd bin Mugîre şöyle dedi: Vallahi sizden hiçbiriniz arabların sözlerini ve şi'rlerini benden iyi bilmezsiniz. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” okuduğu hiç birine benzemez!

Arabların merâsimlerinden birinde, arab kabîleleri toplanmışlardı. Velîd bin Mugîre onlara, Muhammed “aleyhisselâm” hakkında söyleyeceğiniz bir söz üzerinde birleşin. Söyledikleriniz birbirinizi yalanlamasın. Böylece arab kabîlelerini Ondan soğutalım ve sakındıralım, dedi. Bir kısmı Ona kâhin diyelim dediler. Velîd bin Mugîre, yok vallahi o kâhin değildir. Çünkü, Onun sözlerinde kâhinlerin sözlerindeki secie benzer bir söz yoktur, dedi. Mecnûndur diyelim diye teklif etdiler. Velîd bin Mugîre, o da olmaz, zîrâ Onda hiç cünûn ve vesvese yoktur. Şâirdir diyelim, dediklerinde ise, ben şi'rini her çeşidini gâyet iyi bilirim. Onun sözleri şi're hiç benzemiyor, dedi. Sihrbâz diyelim, dediler. Velîd bin Mugîre, hâyır sihrbâz da değildir. Çünkü onda sihrbâzlar gibi üfürmek ve düğüm yapmak yoktur. Bunun üzerine Kureys müşrikleri bunların hiçbiri olmaz diyorsun, o hâlde ne diyelim, dediler. Velîd bin Mugîre, Muhammed “aleyhisselâm” karı ile koca arasını, kardeşlerin ve akrabâların arasını açan bir sihrbâzdır diyelim, dedi. Bu söz üzerinde anlaşdılar. Yol

başlarına oturup, halkı bu sözle Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” soğutmağa çalışdılar.

Kur’ân-ı kerîmin îcâzından biri de nazmının şâmil olduğu haberlerdir. Geçmiş asrlarda ve beldelerde, geçmiş ümmetlerin vak’alarını ve dinlerindeki hükmleri bildirmesidir. Ehl-i kitâbın âlimleri, ömürlerini bunları araştırmak ve öğrenmek için harcamışlar ve tam olarak öğrenememişlerdir. Ehl-i kitâb âlimlerinin Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” gelerek görüşüp, konuştukları ma’lûmdur. Çok kerre ehl-i kitâb âlimleri, Resûlullah’a sül sorarlardı ve sülallerini cevâblandıran âyet-i kerîmeler nâzil olurdu. Hepsî tasdîk ederler, inkâr etmeğe mecâlleri kalmazdı.

Kur’ân-ı kerîm, gayba âid ve gelecekde olacak hâdiseleri bildirmesi bakımından da mu’cizedir. Bunlardan bir kısmı vâki’ olmuştur. Bir kısmı da şübhesiz vukû’ bulacaktır.

Kur’ân-ı kerîmin mu’cize yönlerinden biri de kıyâmete kadar korunmasıdır. Allahü teâlâ [Hicr sûresi 9.cu âyetinde meâlen] **(Doğrusu, kitâbı [Kur’ân-ı kerîmi] Biz indirdik, onun koruyucusu elbette Biziz)** buyurdu. Kur’ân-ı kerîm, tahrîf edilmeden ve değişdirilmeden gelmiştir. Nice mülhidler ve zındıklar ve bilhâssa karâmita fırkası onu değişdirmek için uğraşmışlardır. Bir kelimesini ve bir harfini dahî değişdirememişlerdir. Kıyâmete kadar da değişdirilemeyecektir.

Kur’ân-ı kerîmin îcâz yönlerinden biri de pek çok mu’ârız olmasına rağmen, asrlarca değişdirilmekten korunması, beşer tâkatının dışında olmasıdır. Mugayyebâtdan haber vermesi, münâfıkların ve ehl-i kitâbın gizlediği şeyleri haber vermesi de Kur’ân-ı kerîmin îcâzındandır.

Kur’ân-ı kerîmin mu’cize yönlerinden biri de şudur: Onu okuyanları ve dinleyenleri bir heybet ve ürperti kaplar. Nakl edilmiştir ki, birgün Utbe bin Rebîa, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Senin getirdiğin din, kavminin dînine muhâlifdir, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona, Fussilet sûresinden, Ad ve Semûd kavminin helâk edilişlerini bildiren

âyet-i kerîmeleri sonuna kadar okudu. Utbe bin Rebîa heybete kapılıp, elini Resûllahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzına doğru uzatıp, yemîn vererek okumayı bırak, dedi. Şöyle de rivâyet edilmiştir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Fussilet sûresini okurken, Utbe kafası eleri arasında olduğu hâlde dinliyordu. Secde âyeti gelince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” secde yaptı. Utbe ne yaptığını anlamadı ve oradan ayrılıp evine gitdi. Hâlbuki müşrikler Utbeyi dinlemek üzere bekliyorlardı. Gelince, evine gidip kapısına toplandılar. Utbe onlardan özr dileyip, vallahi Muhammed “aleyhisselâm” benimle öyle bir kelâmla sözleşdi ki, bana öyle bir şey okudu ki, aslâ öyle bir kelâm işitmedim. Cevâb vermekden âciz kaldım, ne diyeceğimi bilemedim, dedi.

Bülegâdan, edebiyâtta meşhûr olan pekçok kimse, mu’âraza için Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” gelmişti. Kendilerini bir heybet ve korku kaplamış ve mu’ârazadan, karşı gelmekden vazgeçmişlerdir. O zemânın belîglerinden, meşhûr edebiyâtçılarından olan İbni Mukni’, Kur’ân-ı kerîme mu’âraza için bir söz tertîb etmek istedi. Bu işe başladığı sırada bir oğlan çocuğuna rastladı. O çocuk, Kur’ân-ı kerîmde [Hûd sûresi 44.cü âyetinde meâlen] **(Yere, suyunu çek! Göke, ey gök sen de tut denildi...)** buyrulan âyet-i kerîmeyi okuyordu. İbni Mukni’ bu âyet-i kerîmeyi işittince, âyet-i kerîmedeki belâgat karşısında hayrete düşdü. Hemen gidip, Kur’ân-ı kerîme karşı yazdığı sözleri yırtıp attı. Kesinlikle anladım ki, Kur’ân-ı kerîm insan sözü değildir, dedi. Nakl edilir ki, Endülüsün meşhûr edebiyâtçılarından Yahyâ bin Gazâle, İhlâs sûresinin benzerini yazmak istedi. Kendisini öyle bir heybet ve rikkat kapladı ki, hemen tevbe edip, bu işden vazgeçti.

Kur’ân-ı kerîmin mu’cize olması yönlerinden biri de şudur: Onu okuyan ve dinleyen, okumaktan ve dinlemekten aslâ usanmaz. Ne kadar çok okursa ve dinlerse, okudukça ve dinledikçe muhabbeti ve tat alması artar. Hâlbuki, insanların sözleri ne kadar edebî, fasîh ve belîg olursa olsun, birkaç

def'a okunup dinlendikten sonra tat alınmaz olur ve usanç ve sıkıntı vermeğe başlar.

Kur'ân-ı kerîmin bir mu'cize yönü de, ihtivâ ettiği ilm ve ma'nâların çok derin olmasıdır. Arab dili kâidelerine göre ve arab lisanıyla nâzil olduğu hâlde, temâmını arablar ve hiç kimse anlayamaz. Ondaki ilmleri ve ma'rifetleri, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliği bildirildikten ve Kur'ân-ı kerîm nâzil olduktan sonra bilmiş ve anlamıştır. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde derc ettiği ilmlere ve ma'rifetlere, insanların seçilmişlerinden ba'zılarının da muttali' olmasını ihsân buyurmuştur. Kur'ân-ı kerîmin hakâikının nihâyeti yoktur. İnsan ne kadar yüksek derecelere ulaşırsa ulaşsın, Kur'ân-ı kerîmde bildirilen ma'rifetleri icmâlen, ya'nî kısaca anlamaktan da âcizdir. Nerede kaldı ki, tafsilâtıyla anlamaya kâdir olabilsin. Ondaki ilâhî sırlar, ilmler ve ma'rifetler nihâyetsizdir. O öyle bir deryâdır ki, onda insanı hayretten hayrete düşüren ilmler, hikmetler ve ma'rifetler sonsuzdur. O apaçık bir nûr ve öyle sağlam bir dayanakdır ki, geçmişde ve gelecekte onu bâtil kılacak yoktur. O hakîm ve övülmeğe lâyık olan Allahü teâlâ katından indirilmiştir.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerinden birisi de bildirdiği yüce din islâmiyyetdir. Derin âlimler ve yüksek derecelere kavuşmuş olan ârifler, onun nüktelerinin nihâyetine ve esrârının derinliklerine ulaşmaktan tam bir acziyete düşüklerini i'tirâf etmişlerdir.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" devâm edegelen mu'cizelerinden birisi de, geniş ma'nâları içine alan mubârek sözlerinin, hadîs-i şerîflerinin sahîh ve açık senedlerle nakl edilmesi ve meşhûr olmasıdır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde: **(Cevâmi-ül-kelim, ya'nî az sözle çok şey anlatıcı olarak ve korkulara gâlib gelici olarak gönderildim)** buyurmuştur. İmâm-ı Buhârînin nakl ettiği sahîh bir hadîs-i şerîfde de şöyle buyrulmuştur: **(Din ve ahkâm, kıyâmete kadar bâkî kalacaktır.)**

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devâm eden mu’cizelerinden birisi de, mubârek türbesinden bir nûrun yayılmasıdır. Ravda-i münevveresinin üzerinde şimşek çakması gibi parlayan nûru gören hâcılar, salevât-i şerîfe getirirler. Hâce Muhammed Pârisâ “kuddise sirruh” (**Fasl-ul-Hitâb**) adlı kitâbında şöyle yazmıştır: Resûlullahın vefâtından sonra Rûm diyârından bir genç Medîneye geldi ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ravda-i mukaddesine bakarak; İncilde okudum dedi ve şu ma’nâdaki beytleri yazıp, okudu:

***Mustafânın uğramışdım kabrine,
Sanki kabrde değil, konuşuyordu benimle.***

***Nübüvvet nûru parlar kabrinin üstünde,
O nûr feyz verir, akl-i selîm sâhiblerinin kalbine.***

[Büyük velî Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî, fârisî divânında yazdığı, Kabr-i se’âdeti ziyâretinde söylediği beytlerden birkaçı, (**Fâideli Bilgiler**) kitâbının 437.ci sahifesinde vardır. Lütfen oradan okuyunuz!]

İKİNCİ KISM: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra peygamberliğine delâlet eden mu’cizeleri:

● Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kendinden sonra, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü teâlâ anh” halîfe olacağını haber vermiştir. Bir gün bir kadın Resûlullahın huzûruna gelip, bir şey istedi. Bir müddet sonra gel, buyurdu. Kadın, yâ Resûlallah, gelince sizi bulamazsam ne olacak, dedi. Beni bulamazsan, Ebû Bekre git. Benden sonra halîfe o olsa gerekdir, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kimseye birkaç deve yükü hurma verdi. O şahs, yâ Resûlallah! Senden sonra bu bağışı bana veren olmaz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sana veren olur, buyurdu. Kim olur diye sorunca, Ebû Bekr verir, buyurdu. O şahs bunu hazret-i Alîye “radıyallahü anh” söyledi. Hazret-i Alî o kimseye, Re-

sûlullaha gidip, Ebû Bekrden sonra kim verir, diye sor dedi. Gidip sordu. Ömer bin Hattâb, buyurdu. Bunun üzerine hazret-i Alî o şahsa, yine gidip sor, Ömer bin Hattâbdan sonra kim olur, dedi. O da gidip Resûlullaha yine sordu. Osmân ve Alî “radiyallahü anhümâ” olur, buyurdu. Hazret-i Alî bunu işitince hiçbirşey söylemedi.

● Bir bedevî Medîneye satmak için birçok kılıç getirmişti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kılıçları veresiye satın aldı. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” o şahsı görüp, kılıçları ne yaptın, diye sordu. Resûlullaha veresiye satdım deyince, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir şey olursa, kılıçların parasını kimden alacaksın, dedi. O şahs bilmiyorum, gidip Resûlullaha sorayım, dedi ve gidip sordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o şahsa, senin mâlının bedelini edâ edecek, benim borcumu ödeyecek ve ahdim vefâ gösterecek olan kimse Ebû Bekrdir, buyurdu. O kimse hazret-i Alîye gelip bunu söyledi. Hazret-i Alî eğer Ebû Bekre “radiyallahü anh” birşey olursa parayı kimden alacaksın, dedi. O şahs bunu sormadım, gidip sorayım diyerek, gidip sordu. Bu sefer Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Benim ve Ebû Bekrin başına bir iş gelirse, benim borcumu ödeyip, sözümü yerine getirecek olan kimse Ömer bin Hattâbdır, buyurdu. O şahs bunu da gidip hazret-i Alîye söyledi. Hazret-i Alî peki, Ömer bin Hattâba da “radiyallahü anh” bir şey olursa ne yaparsın, dedi. Bunun üzerine o şahs, Resûlullahın huzûruna gidip, bunu da sordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, Ebû Bekre ve Ömere birşey olursa, sen helâk oldun, demekdir, buyurdu.

● Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir evde idik. Kapı kapalı idi. Birisi gelip kapıyı çaldı. Resûlullah bana, ey Enes bak kimdir, buyurdu. Çıkıp bakdım, gelen hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk idi. İçeri girip, Resûlullaha haber verdim. Kapıyı aç, gelen kimseyi Cennetle müjdele ve benden sonra halîfe olacağımı söyle, buyurdu. Sonra bir kişi dahâ gelip kapı

yı çaldı. Resûlullah, ey Enes, kapıya bak, buyurdu. Gidip bakdım. Hazret-i Ömer-ül Fârûk gelmişti. Resûlullah'a bildirdim. Kapıyı aç, geleni Cennet ile müjdele ve Ebû Bekr'den sonra halife olacağını söyle buyurdu. Dahâ sonra kapı yine çaldı. Ey Enes, bak kimdir, buyurdu. Çıkıp bakdım. Hazret-i Osmân-ı zinnûreyn idi. Resûlullah'a bildirdim. Kapıyı aç, onu Cennetle müjdele ve Ömer bin Hattâbdan sonra halife olacağını söyle ve Onu şehîd edecekler, sabr etsin, buyurdu.

● Sefîne “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” meşic yapıyordu. Bir taş koydu ve Ebû Bekre “radiyallahü anh”, benim koyduğum taşın yanına bir taş koy, buyurdu. Sonra hazret-i Ömere “radiyallahü anh”, sen de taşını Ebû Bekrin taşının yanına koy, buyurdu. Sonra da bunlar benden sonra halifelerimdir, buyurdu.

● Huneyn gazâsında, harbin şiddetlendiği sırada, Cündeb “radiyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah, harb çok şiddetlendi. Eshâbından birini seçiniz, eğer size bir emr vâki' olursa, onu seçelim. Eğer olmazsa, onu seçilmiş bilelim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” işte Ebû Bekr, eğer bana bir şey olursa, onu bana halife olarak seçiniz. Ömer bin Hattâb benim dostumdur. O benim dilimden doğruyu söyler. Osmân bin Affân bendendir ve ben ondanım. Alî bin Ebî Tâlib benim dünyâda ve âhiretde kardeşim ve yoldaşımdır, buyurdu “radiyallahü teâlâ anhüm ecma'in”.

● Sefîne “radiyallahü teâlâ anh” şöyle nakl etmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Benden sonra halifelik müddeti otuz senedir. Ondan sonra melekler saltanat sürer”. Ebû Bekr “radiyallahü anh” iki sene, Ömer “radiyallahü anh” on sene, Osmân “radiyallahü anh” oniki sene ve Alî radiyallahü anh” altı sene halifelik yaptılar.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” haz-

ret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân, hazret-i Talha, hazret-i Zübeyr “radiyallahü teâlâ anhüm ecma’în” ile Hira dağı üzerinde idiler. Dağ sallandı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dağa hitâb ederek, sâkin ol, senin üzerinde bir Peygamber, bir siddîk ve şehîdler var, buyurdu.

● Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle demiştir: Bir gün Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” izn veriniz de beni vefâtımdan sonra senin yanına defn etsinler, dedim. Seni benim yanıma nasıl defn etsinler, kabrimin yanında Ebû Bekrin, Ömerin “radiyallahü anhümâ” ve Îsâ bin Meryemin “aleyhisselâm” kabirlerinden başka kabir olmayacak, buyurdu.

● Yine hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” birgün hazret-i Osmâna “radiyallahü anh” bakdı ve Allahü teâlâ Osmâna rahmet eylesin, o şehîd olacaktır, buyurdu. Sonra hazret-i Aliye “radiyallahü anh” ve Zübeyre “radiyallahü anh” bakdı ve siz birbirinizle harb edeceksiniz! Zübeyr, sen âsî olsan gerekdir, buyurdu. Sonra Talhaya “radiyallahü anh” bakıp, Allahü teâlâ bunu şehîd edene rahmet etsin, buyurdu.

● Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbımdan birinin buraya gelmesini istiyorum. Ona ba’zı söyleyeceklerim var, buyurdu. Ebû Bekri “radiyallahü anh” çağırayım mı dedim. Birşey söylemedi. Anladım ki, ona diyeceği bir şey yoktu. Ömeri “radiyallahü anh” çağırayım mı dedim. Yine birşey söylemedi. Anladım ki istediği o da değildi. Sonra Osmân bin Affânı “radiyallahü anh” çağırayım mı dedim. Çağır gelsin, buyurdu. Hazret-i Osmânı “radiyallahü anh” çağırdım. Gelip Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna oturdu. Resûlullah ona ba’zı şeyler söyledi. Hazret-i Osmânın rengi değişti. Bir şeyler dahâ söyledi. Rengi eski hâline döndü. Hazret-i Osmânın evini kuşatdıkları zemân, niçin muhârebe etmiyorsun, diye sordular. Resûlullah “sal-

lallahü aleyhi ve sellem” bana çok şeyler söyledi. Bu belâyâ sabr ederim, dedi. Hazret-i Osmânı çağırdığım zemân, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ona evinin kuşatılacağını ve şehîd edileceğini söylediğini zan ediyorum.

● Ammâr bin Yâser “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Emîr-ül mü’minîn Alîye “radiyallahü anh”, Ey Alî, sana Sâlihîn “aleyhisselâm” devesini boğazlayan bedbaht insanlardan haber vereyim mi? Onlardan biri senin başına kılıç ile vurup, yüzünü kana bulan kimsedir, buyurdu.

● Ebül-Esved Düelî şöyle nakl etmiştir: Emîr-ül mü’minîn Alîden “radiyallahü anh” işitdim, şöyle dedi: Bir gün Medîneden çıktım. Atıma binip gitmek için, ayağımı atımın üzengisine koyduğum sırada, Abdûllah bin Selâm çıkageldi. Nereye gidiyorsun, dedi. İraka gidiyorum, dedim. Dikkatli ol. Eğer sen İraka gidersen, başına kılıçla vursalar gerek, diye söyledi ve yemîn ederek bunu Resûlullahdan işitdim, dedi.

Emîr-ül mü’minîn Alî “radiyallahü anh” Yenbu’da hastalanmışdı. Niçin burada duruyorsun. Vefât edersen bu köylüler senin işini görmezler. Medîneye gidersen orada kardeşlerin işini görürler, cenâze hizmetini yaparlar, dediler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” buyurdu ki: Ben burada vefât etmem. Hem de başımın kanı yüzüme ve sakalıma akmayınca vefât etmem. Çünkü, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana böyle haber verdi.

● Emîr-ül mü’minîn Alî “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir bağçeye uğramışdık. Yâ Resûlallah! Bu ne hoş bağçedir, dedim. Yâ Alî, Cennetde senin bağçen bundan dahâ güzel olacaktır, buyurdu. Böylece yedi bağçeye uğradık. Ben hepsinde, bu ne güzel bağçedir, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” cevâbında, dâimâ Cennetde senin bağçen dahâ güzeldir, buyurdu. Sonra ağlamağa başladı. Yâ Resûlallah! Seni ağlatan sebep nedir, dedim. İnsanların senin için kalble-

rinde olan kinden dolayı ağlıyorum. Onu, ben vefât etdikden sonra ortaya çıkarırlar, buyurdu. Yâ Resûlallah! Din selâmet üzere devâm eder mi, dedim. Selâmet üzere devâm eder, buyurdu.

● Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle buyurmuşdur: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Talhayı “radiyallahü anh” bir yere giderken gördü. Yer yüzünde yürüyen bir şehîddir, buyurdu.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımlarına şöyle buyurdu: Sizden alını tüylü devenin sâhibi, Hav’abın köpekleri kendisine havladığı yere kadar gider. Çok kimse onun sağ tarafında, çok kimse de sol tarafında öldürülür. Kendisi de zor kurtulur, buyurdu. Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ”, Cemel vak’asında İraka giderken, Benî Âmir sularından bir suyun yanına varmışdı. Orada köpekler havlamağa başladı. Bu suyun adı nedir diye sordu. Hav’ab dediler. Bunun üzerine hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” ben geri dönüyorum, dedi. İbni Zübeyr “radiyallahü anh” geri dönme, Allahü teâlâ senin vâsitanla iki zâtın arasını islâh eder, dedi. Hâyır geri döneceğim. Çünkü, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu diyerek, Resûlullahın zevcelerine buyurduğu şeyi anlattı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cemel vak’asına işâretle; bir kavm çıkar, helâk olurlar. Felâh bulmazlar! Onların önderi bir kadındır ve o Cennete girecektir, buyurmuşdur.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımlarına “radiyallahü teâlâ anhünne”, benden sonra size yardım eden doğru sözlü ve iyi işli birisi olacaktır, buyurdu. Sonra, yâ Rabbî, Abdürrahmân bin Avfi Cennet ırmaklarından kandır, diye düâ etti. Resûlullahın vefâtından sonra, Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” mâlının bir kısmını kırkbin dinâra satdı ve ezvâc-ı tâhirâta taksîm etti.

● Bir gün Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî, Zübeyr ile “radiyallahü anhümâ” başbaşa konuşuyorlardı. Resûlullah “sal-

lallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye Zübeyr ile başbaşa konuşuyorsun. Fekat o seninle muhârebe edecektir, buyurdu. Cemel vak’ası olunca, hazret-i Alî “radiyallahü anh” bunu Zübeyre “radiyallahü anh” hâtırlatdı. Zübeyr “radiyallahü anh” muhârebeden vazgeçip geri döndü. Arkasından biri gelip Zübeyri “radiyallahü anh” şehîd etdi. Kılıcını hazret-i Alîye getirdi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” Zübeyri katleden Cehennemdedir, dedi.

● Hendek kazıldığı gün, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle Ammâr bin Yâserin “radiyallahü anh” başını sıvazlayarak, seni, isyân edenlerden bir gurub şehîd edecektir, buyurdu. Sıffîn muhârebesinin şiddetlendiği bir sırada, Ammâr bin Yâser “radiyallahü anh” yemîn ederek, bugün Resûlullahın bana va’d ettiği gündür, dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” susup hiç cevâb vermedi. Bir dahâ aynı şeyi söyledi. Hazret-i Alî yine cevâb vermedi. Ammâr bin Yâser üçüncü yemîn ederek aynı şeyi söyleyince, hazret-i Alî, evet bu gün o gündür, dedi. Ammâr bin Yâser tekbîr getirerek, bugün tatlı rüzgârlar esmeğe başladı. Bugün Muhammed aleyhisselâma ve Onun yakınlarına kavuşuyorum, dedi. Sonra muhârebeye daldı. Hazret-i Mu’âviyenin “radiyallahü anh” taraftârlarından bir kaç kişiyi düşürdü. O sırada susadı ve su istedi. Süt ile karışık su getirdiler. Bu suyu görünce, Allahü ekber, dedi. Sonra yemîn ederek, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, seni isyân edenlerden bir gurub şehîd edecektir. Şehîd edilmen Cebrâîl ile Mikâîl “aleyhisselâm” arasında olacaktır. Bunun alâmeti şudur ki, o sırada su isteyeceksin, sana süt ile karışık su verecekler buyurdu, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Abdüllah bin Amr bin Âs’a “radiyallahü anh” buyurdu ki: Ammârın kâtilini Cehennem ile müjdele! Sıffîn vak’asında Ammâr bin Yâser “radiyallahü anh” şehîd edildi. İki kişi onun başını hazret-i Mu’âviyeye “radiyallahü anh” getirdiler. Her biri kendisinin onu şehîd ettiğini söylüyordu. Hazret-i Mu’âviye onu şehîd edene bir kese gümüş vereceğim. Bunun anlaşıl-

ması için Abdüllah bin Amr bin Âsı hakem ta'yîn ediyorum, dedi. Abdüllah bin Amr o iki kimseden birine, bunu nasıl katl etdin diye sordu. O kimse üzerine hamle yapıp öldürdüm, dedi. Abdüllah bin Amr ona, hâyır bunun kâtili sen değilsin, dedi. Sonra diğer şahsa nasıl katl etdin diye sordu. O kimse dedi ki, birbirimize hücum etdik. Ben kuvvetli bir vuruşla vurdum. Atından yere düştü. Dizleri üzerinde durup, Cebrâîl ve Mikâîl “aleyhimesselâm” arasında pişmân olacak kimse felâh bulmasın, dedi. Sonra sağına soluna baktı. Yanına yaklaşp başını kesdim, dedi. Bunun üzerine Abdüllah bin Amr o kimseye şu gümüşleri al ve Cehenne gideceğini de bil, dedi. O şahs, ölürsek vay hâlimize! Öldürürsek vay bize dedi. Gümüşleri yere atıp “İnnâ lillah ve innâ ileyhi râci'ûn” âyet-i kerîmesini okudu. Hazret-i Mu'âviye, Abdüllah bin Amra ne oldu dedi. Bunun üzerine Abdüllah bin Amr şöyle dedi: Ben şahidlik ederim ki, mescid yapılırken herkes bir taş getirdi. Ammâr bin Yâser iki taş getirdi. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu ki: “Ey Ammâr! Seni isyân edenlerden bir gurub şehîd edecektir. Sonra bana dönerek, ey Abdüllah, Ammârı katl edeni Cehennem ateşiyle müjdele buyurdu, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye “radiyallahü anh”, yakın zemânda seninle Âişe “radiyallahü anhâ” arasında bir hâdise vukû' bulacaktır, buyurdu. Bu Cemmel vak'asına işâret idi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bu iş Eshâb arasında yalnız bana mı mahsûsdur, dedi. Resûlullah, evet yâ Alî buyurdu. Hazret-i Alî, o zemân ben Eshâbın en kötüsü olmuş olurum, dedi. Hâyır, öyle olmuş olmaz. Fekat o hâdise vukû' bulur. Ona gâlib gelirsin ve onu tekrâr makâmına gönderirsin, buyurdu. Nitekim Cemmel vak'asında hazret-i Alî gâlib geldi. Hazret-i Âişeye hurmet ve ikrâmda bulunarak, onu Medîneye gönderdi.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” Yemenden bir mikdâr altın gönderdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu altınları Necid hal-

kına paylaştırdı. Ensâr ve muhâcirîn “radıyallahü anhüm ecma’în” yâ Resûlallah! Bizi bırakıp Necid halkına altın dağıtıyorsun, dediler. Resûlallah, müslimânlarla iyi geçinsinler diye altınları onlara dağıtdım, buyurdu. O sırada saçı sakalı birbirine karışmış, vücûdunu kıllar kaplamış ve gözleri içine çökmüş bir şahs geldi. Yâ Muhammed! Allahdan sakın, dedi. Resûlallah ben âsî olursam, Allahü teâlânın emrini kim tutar, buyurdu. Hâlid bin Velîd “radıyallahü anh”, yâ Resûlallah, müsâade ediniz bu adamı öldüreyim, dedi. Resûlallah müsâade etmedi. O şahs da dönüp gitdi. Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Bu şahsın neslinden bir kavm çıkacaktır. Kur’ân-ı kerîmi okuyacaklar. Fekat boğazlarından aşağı geçmeyecektir. Müslimânları öldürecekler. Puta tapanlara dokunmayacaklardır. Onlar okun yaydan çıktığı gibi islâm dîninden çıkarlar. Nitekim, hâriciler o kavmden türemiştir. Bu sebeble onlara Mârikîn (dinden çıkanlar) denilmiştir.

● Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem” Esmâ binti Umeyse “radıyallahü anhâ”, seni ümmetimden üç kişi hanım edinecektir. Bunlar Ca’fer bin Ebî Tâlib, Ebû Bekr bin Kuhâfe ve Alî bin Ebî Tâlibdir “radıyallahü anhüm ecma’în”. Bunlardan birisini seç ki, Cennetde kocan olsun, buyurdu. Esmâ binti Ümeys “radıyallahü anhâ”, Ca’fer bin Ebî Tâlibi “radıyallahü anh” seçti. Çünkü Resûlallahın emriyle en önce onunla evlenmişti. Ca’fer bin Ebî Tâlibin vefâtından sonra, onu hazret-i Ebû Bekr nikâh etdi. Hazret-i Ebû Bekrin vefâtından sonra da hazret-i Alî nikâh etdi “radıyallahü anhüm ecma’în”.

● Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye “radıyallahü anh”, sen dinden çıkan bir gurub insanla, ya’nî hâricîlerle harb edeceksin. Onların arasında, bir eli bir parça et olan, omuzu başında kadın memesi gibi bir şey olan ve o et parçası üzerinde yaban fâresi kuyruğu gibi kıllar bulunan bir adam olacaktır, buyurdu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” hâricîlerle savaşmış gâlib gelince, ölümler arasında ta’rîf edilen şahsı arattı. İlk arayışta bulunamadı. Hazret-i Alî ben yalan

söylemem ve bunu bana haber veren de yalan söylemez. Bir dahâ arayın, dedi. Bir dahâ aradılar ve ta'rif edilen kimsenin cesedini kırk ölünün altında buldular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye “radıyallahü anh”, senin eline Benî Hanîfe esîrlerinden bir câriye geçecektir. Ondan bir oğlun olacaktır. Adını Muhammed koy ve onu benim künyemle çağır, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” halîfeliği sırasında Yemâme fethedildi. Benî Hanîfeden esîrlere alındı. Hazret-i Ebû Bekr, esîrlerden Havle binti Ca'fer bin Kays-il Hanefiyye adlı câriyeyi hazret-i Alîye gönderdi. Ondan hazret-i Alînin Muhammed adlı oğlu dünyâya geldi. [Muhammed bin Hanefiyye bu zâtdır. Hicrî 21. senesinde tevellüd, 71 de vefât etdi.]

● Yemâmeden bir kadın başında yara bulunan bir çocuğu Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” getirdi. Resûlullah çocuğun başına mubârek ağzının suyundan sürdü. Yara iyileşti. O çocuğun neslinden gelenlerde bir dahâ bu cins yara hiç görülmedi. Aynı kadın başında yara olan başka bir çocuğu peygamberlik iddiâsında bulunan yalancılardan Müseyleme-tül Kezzâba götürdü. Müseyleme tükrüğünü çocuğun başına sürdü. Çocuğun başı temâmen kel oldu. Neslinde de bu hastalık devâm etdi.

● Ebû Zer Gıfârî “radıyallahü anh” Emîr-ül mü'minîn hazret-i Osmânın halîfeliği sırasında, Medîneden Rebzeye göç edip, orada yerleşti. Vefât etmeden önce çok hastalandı. Annesi devâmlı ağlıyordu. Anneciğim niçin ağlıyorsun, diye sordu. Annesi vefâtın yaklaştı! Evde kefen yapacak bir parça bezimiz dahi yokdur, dedi. Annesine, onun için üzülme. Bir gün bir cemâ'at ile birlikte Resûlullahın huzûrunda oturuyorduk. İcinizden biriniz sahrâda vefât edecektir. Ehl-i islâm'dan bir cemâ'at onun cenâzesinde hâzır bulunacaktır, buyurdu. O zemân o mecliste bulunanlardan benden başka hepsi vefât etdiler. Şimdi sen şu tepeye çıkıp bir bak. Resûlullahın işâret buyurduğu cemâ'atin gelmeleri lâzım, dedi. Annesi, oğlum hâcîların gelip gitme zemânı geçti. Şimdi kim olur, dedi. Çıkıp bakması için ısrâr edince, annesi o tepeye çı-

kıp bakdı. Develerine binmiş oldukları hâlde bir gurub insanın geldiklerini gördü. Onlara işâret etdi. Yanına geldiler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sahâbesi Ebû Zer vefât etmek üzeredir, yanına geliniz, dedi. Gelenler, ona annemiz babamız fedâ olsun diyerek yanına toplandılar. Ebû Zer “radiyallahü anh” onlara, Resûlullahın buyurduğu şeyi söyledi. Sonra kefenim yokdur. Arzû ederim ki reislik, emîrlik veyâ vâliflik yapmış olan birisi bana kefen versin, dedi. Ensârdan bir genç, ey amca, ben söylediğin işleri yapmadım. Fekat yanımda annemin ketenden eğirip dokuduğu iki elbise vardır, dedi. Ebû Zer “radiyallahü anh” o gence hayr düâda bulundu ve sonra vefât etdi. Gelen cemâ’at cenâzesini yıkayıp, nemâzını kıldılar. Onlardan biri Abdüllah ibni Mes’ûd “radiyallahü anh”, biri de Mâlik bin Eşter idi.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetinde bir cemâ’at ile oturuyordum. Resûlullah, içinizden birinin dişi kıyâmet günü Cehennemde Uhud dağından dahâ büyük olur, buyurdu. O gün o mecliste bulunanların hepsi zemânla vefât etdi. Bir ben, bir de Ricâl kalmışdı. Beni bir korku kapladı. Devâmlı Ricâlin hâlinden haber sorardım. Sonunda onun mürted olduğunu ve Müseylemetül Kezzâba tâbi’ olduğunu haber aldım. Böylece o korku benden bir parça gitti.

● Uhud gazâsında Râfi’ bin Hudeycin “radiyallahü anh” göğsüne bir ok saplandı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Göğsümdeki oku çekiniz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Ey Râfi’, istersen oku demiri ile birlikde çıkarayım. İstersen demiri içerde kalsın, oku çıkarayım ve kıyâmet günü senin için bu şehîddir diye şâhidlik edeyim, buyurdu. Râfi’ “radiyallahü anh”, yâ Resûlallah, oku çek demiri içerde kalsın ve kıyâmet gününde şâhidlik eyle, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oku çıkardı. Okun demiri hazret-i Râfi’in vücûdunda kaldı. Hazret-i Mu’âviyenin “radiyallahü anh” halîfeliği zemânına kadar yaşadı. Sonra yarası tâzelendi ve o yara sebebiyle vefât etdi “radiyallahü anh”.

ALTINCI BÖLÜM

Eshâb-ı kirâmdan ve eimme-i r'zâmdan “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în” bildirilen peygamberlik delilleri ve müjdeleri:

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbının “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în” ve Ehl-i beytinin “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în”, diğer ümmetlerden üstün ve faziletli olduklarına i'tikâd etmek dînî bir vecîbe ve islâm akâidindedir. Selef-i sâlihînin onlar hakkında nakl ettikleri hadîs-i şerîflere ve menkıbelerine i'timâd ederiz. Doğru olduğuna inanırız. Onların arasında vukû' bulan ihtilâflar ve muhârebeler hakkında susarız, konuşmayız. Ömer bin Abdül'azîz “rahmetullahi aleyh” şöyle buyurmuştur: “Allahü teâlâ bizim ellerimizi onların kanlarına bulaştırmadığı gibi, biz de dillerimizi bulaştırmayız. Onların işleri hakkında konuşmayız, Allahü teâlâyâ bırakırız.” Onlardan ba'zısı ba'zısından efdal de olsa, işlerinin derinliğine dalmayız. Bunları onların yüksek ilmlerine ve üstün aklarına havâle ederiz. Zîrâ onlar her ne iş yapmışlarsa ve onlardan her ne iş meydâna gelmişse, o işin bir hikmeti vardır ve sünnet-i seniyyeye uygundur. Onlar hidâyet ehlidirler ve dalâlet üzerinde birleşmezler. Her ne kadar ba'zı husûslarda ittifâk etmeyip, ihtilâfa düşmüş olsalar da, bunlar yüksek ictihâdları, Hakka sarılmaları ve dîne bağlılıkları sebebiyle vukû' bulmuştur. Kıyâmet günü bu işlerinden dolayı hesâba çekilmezler. Bilakis kendi ictihâdlarına göre hareket ettikleri için sevâba kavuşacaklardır. Onlar Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetiyle ve dînin yayılmasında, Resûlullahı yardımcı olmakla şereflenmiş seçilmiş kimselerdir. Onların üstünlükleri Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir.

Allahü teâlâ [Feth sûresi 18.ci âyetinde meâlen], **(Ağaç**

altında sana söz veren mü'minlerden Allahü teâlâ elbette râzıdır.), [Feth sûresi 29.cü âyetinde meâlen] **(Muhammed "aleyhisselâm" Allahın Resûlüdür. Onun yanında bulunanlar (Eshâb-ı kirâm) kâfirlere karşı çok şiddetli, kendi aralarında gâyet merhametlidirler. Onları rükû' ve secde ederken (nemâz kılarken) görürsün. Allahdan lütf ve rızâ isterler...),** [Tevbe sûresi 100.cü âyetinde meâlen] **(İyilik yarışında önceliği kazanan muhâcirlere ve ensâr ve onlara güzelce uyanlardan Allah râzı olmuştur. Onlar da Allahdan râzıdırlar...)** buyurmuştur.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Yıldızlar gök ehli için sığınaktır. Ben Eshâbım için sığınagım. Eshâbım da ümmetim için sığınaktır. Hangisine uyarmanız, hidâyete kavuşursunuz. Eshâbıma dil uzatmayınız! Ümmetinden herhangi biri, Uhud dağı kadar altın sadaka verse, Eshâbımın bir müd arpa sadakasına verilen sevâba kavuşamaz.)**

İmrân bin Husaynın "radiyallahü anh" rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfde şöyle buyrulmuştur: **(Zemânlar, asrlar ehâlisinin en hayırlısı, en iyisi benim asrımın ehâlisidir.** [Ya'nî Sahâbe-i kirâmın hepsidir.] **Ondan sonra ikinci asrın, ondan sonra üçüncü asrın mü'minleridir.)** Bu hadîs-i şerîfi Buhârî, Müslim ve Tirmizî "rahimehümullah" bildirmişlerdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde de: **(Beni gören veyâ beni görenleri gören müslimâmı Cehennem ateşi yakmaz)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîfi Tirmizî "rahmetullahi aleyh" bildirmiştir. Diğer bir hadîs-i şerîfde ise: **(Beni görenlere ne mutlu ve Eshâbımı sevenlere ne mutlu, çünkü sizin en hayırlınızdır)** buyruldu. Eshâb-ı kirâmın kalpleri Allahü teâlâyâ kavuşmuş ve Onda fânî olmuşlardır. Konuşdukları zemân hakkı söylerler. Hükmettikleri zemân adâletle hükmederler. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 181.ci âyetinde meâlen], **(Yaratdıklarımızdan bir ümmet vardır ki, hakkı gösterirler ve onunla hükmederler)** buyurdu. Eshâb-ı kirâmın fazîleti hakkında Abdüllah ibni Ömer "radiyallahü anhümâ" buyurmuştur ki: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi

ve sellem” sonra bu ümmetin en üstünü hazret-i Ebû Bekrdir. Sonra hazret-i Ömer, sonra hazret-i Osmân, sonra hazret-i Alîdir. Sefînenin “radiyallahü anh” rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Benden sonra halîfelik otuz senedir. Ondan sonra melikler olur” buyurmuşdur. Ebû Dâvûd “rahmetullahi aleyh” (**Kitâb-ı Sünen**) adlı risâlesinde, İbni Ömerden rivâyet ederek şöyle bildirmiştir: Ümmet-i Muhammedin, Peygamberlerden sonra en fazîletlisi hazret-i Ebû Bekrdir. Ondan sonra hazret-i Ömerdir. Ondan sonra hazret-i Osmândır. Ondan sonra hazret-i Alîdir “rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma’în”. Muhammed bin Hanefîyye şöyle demiştir: Babam hazret-i Alîye “radiyallahü anh”, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sonra bu ümmetin en hayırlısı kimdir, diye sordum. Hazret-i Ebû Bekrdir, dedi. Ondan sonra kimdir, dedim. Hazret-i Ömerdir, dedi. Hazret-i Osmândır diyeceğini düşünerek, ondan sonra kimdir diye sormadan, Ondan sonra sen misin, dedim. Ben müslimânlardan biriyim, dedi. Bunu Buhârî ve Ebû Dâvûd “rahimehümallah” nakl etmişlerdir.

● Süveyde ibni Gafele “radiyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmıştır: Hazret-i Alîye “radiyallahü anh” şöyle dedim: Şîâdan bir cemâ’atin yanına uğramışdım. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömerden “radiyallahü anhümâ” bahsediyorlardı ve onların aleyhinde konuşuyorlardı. Şâyet onlar, senin bu ikisi hakkında kalbinde gizlediğin şeyi bilmeselerdi, böyle konuşmazlardı. Benim bu sözlerim üzerine hazret-i Alî “radiyallahü anh”: “Böyle bir şeyi kalbimde gizlemekten Allahü teâlâyâ sığınırım. Kalbimde onlara karşı iyi düşünceden başka birşey yoktur. Çünkü onlar, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” çok yakın iki dostu ve iki vezîridirler” buyurdu. Sonra ağlayarak, gözlerinden yaşlar akarak ve elimden tutup kalktı. Beyâz sakalını avucuna alıp, üzgün ve düşünceli bir hâlde minbere çıktı. İnsanlar toplanınca ayağa kalktı. Kısa, fekat çok belâgatlı bir hutbe okudu. Buyurdu ki: “Bir takım kimselere ne oluyor ki, Kureyşin iki büyüğü

ve müslimânların babaları gibi olan hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer “radiyallahü anhümâ” hakkında, onların şânına yakışmayan şeyler konuşuyorlar ve bunları da bana isnâd ediyorlar! Bu sözleri söyliyenerler cezâlandırılırlar. Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, o ikisini ancak mü’min olanlar sever. Fâcir ve alçak olandan başkası da onlara buğz etmez. Sizin içinizde onlara denk kim olabilir. Onları seven beni sevmiş olur. Onlara buğz eden bana buğz etmiş olur. Ben onlara buğz edenlerden uzağım. Biliniz ki, bu ümmette Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sonra, insanların en üstünü Ebû Bekr-i Sıddîkdir “radiyallahü anh”. İslâmiyyete ondan dahâ çok hizmet eden yoktur. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” en sevgili olan odur. Resûlullahdan sonra bu ümmet içinde, Allahü teâlâ katında Ebû Bekrden dahâ kıymetli, dahâ hayrlı, dünyâda ve âhîrette ondan dahâ üstün kimse yoktur. Yine Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr-i Sıddîkdan “radiyallahü anh” sonra bu ümmet içinde insanların en hayrlısı Ömer-ül-Fârûk, sonra Osmân-ı Zinnûreyndir “radiyallahü anhümâ”. Sonra benim. Onlar hakkında bana isnâd ettiğiniz yalan sözleri red ediyorum. Sizin bu husûsda Allahü teâlâyâ karşı hiçbir delîliniz yoktur. Kendim için, sizin için ve diğer bütün müslimân kardeşlerim için istigfâr ediyorum.”

Hulâsâ Eshâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm ecma’in” arasında bu dördü, fazîlet, ihsân ve iyilik, herkesin hürmet ve saygısını kazanmak, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” halîfeleri olmak bakımından, muhâcirlerin büyükleri ve islâma yardımda en önde gelen seçilmiş zâtlardır. Onların büyüklüklerini akl ile anlamak mümkün değildir. Onları üstün ve yüksek bilmek, hürmet ve saygı göstermek icmâ’ ile sâbitdir. Selef-i sâlihînin yolu budur. Bunun dışındaki yollar nefse uymak, te’assub, bid’at ve sapıklıktır. Dalâlete düşmekden dâimâ Allahü teâlâyâ sığınırız.

Biliniz ki hazret-i Alî “radiyallahü anh” halîfelik husûsunda ictihâd etdi ve ictihâdında isâbet etdi. O sırada hilâfete ondan dahâ lâyük kimse yokdu. Hazret-i Mu’âviye “radı-

yallahü anh” ictihâdında hatâ etdi.

İbrâhîm Hanefî “rahimehullahü teâlâ” buyurdu ki, Hasen bin Alî “radiyallahü anhümâ” halîfeliği hazret-i Mu’âviyeye teslîm edince, taraftarlarından biri ona, (ey mü’minleri zelîl eden) diye hitâb etdi. Hazret-i Hasen de “radiyallahü anh”: Ben mü’minleri azîz edenim. Babam Alîden “radiyallahü anh” duydum, buyurdu ki: “Mu’âviyenin “radiyallahü anh” halîfeliğine karşı gelmeyiniz. Çünkü benden sonra bu vazîfeyi o üzerine alacaktır. Onu kaybetdiğiniz zemân, başların kopduğunu ve yere düşüğünü görürsünüz.”

Hasen-i Basrî “rahmetullahi aleyh” buyurdu ki: Hazret-i Ebû Bekrin “radiyallahü anh” şöyle buyurduğunu nakl eder. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Yanında hazret-i Hasen vardı. Bir kerre o insanların üzerine doğru gidiyor, bir kerre de insanlar ona doğru geliyorlardı. Bu sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Benim bu öğlum seyyiddir. Ümmîd edilir ki, Allahü teâlâ bunun vâsıtasıyla müslimânlardan iki büyük cemâ’atin arasını ıslâh eder.” Bunu İmâm-ı Buhârî bildirmiştir.

Biliniz ki, Eshâb-ı kirâmın “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” çocukları, babalarının kendilerine güzel terbiye vermeleri sebebiyle fazîletlidirler, üstündürler. Şübhesiz ki, hazret-i Fâtımanın “radiyallahü anhâ” evlâdları, hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin, hazret-i Osmânın evlâdlarından ve hazret-i Alînin hazret-i Fâtımadan “radiyallahü anhüm ecma’în” olmayan evlâdlarından üstündürler. Çünkü onlar, Allahü teâlânın kendilerinden ricisi giderdiği temiz bir nesil, sülâle-i tâhiredirler. Allahü teâlâ onları tertemiz kılmıştır. Onlar Ehl-i beyt-i Resûldürler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Ehl-i beytim Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Ona binen kurtulur.)**

Câbir bin Abdüllah “radiyallahü anh” şöyle bildirmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kusvâ adlı devesi üzerinde hutbe îrâd ederken, şöyle buyurduğunu işitdim: **(Ey insanlar! Size iki şey bırakıyorum. Allahü teâlânın kitâ-**

bını ve Ehl-i beytimi. Onlara yapışsanız, dalâlete düşmezsiniz.) Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Âl-i Muhammedi sevmek sırâtdan geçmeğe vesiledir.)** Çünkü Resûlullah sırât üzerinde bulunacaktır.

İbni Mâlik, İsmâ’îl bin Abdüllaah bin Ca’fer-i Tayyârdan, o da hazret-i Alîden “radiyallahü teâlâ anhüm” şöyle bildirmektedir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gökden inen rahmete (yağmura) bakarak, kim bana düâ eder buyurdu ve iki kerre tekrâr etdi. Hazret-i Zeyneb “radiyallahü anhâ” ben düâ ederim yâ Resûlallah dedi. Bunun üzerine öyleyse Alîye, Fâtımaya, Hasene ve Hüseyne düâ et buyurdu. Sonra hazret-i Haseni sağ tarafına, hazret-i Hüseyini sol tarafına, hazret-i Alîyi ve hazret-i Fâtımayı karşısına aldı. Onların üzerini bir aba ile örttü ve şöyle buyurdu: **(Her peygamberin Ehl-i beyti vardır. Bunlar da benim Ehl-i beytimdir.)** Bir rivâyetde de **(Bunlar benim Ehl-i beytimdir. Benim Ehl-i beytim en iyisidir)** buyurdu. Zeyneb “radiyallahü anhâ”, yâ Resûlallah, ben de sizin aranızda gireyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Sen yerinde dur. Sen inşâallah hayra kavuşacaksın)** buyurdu. **(Ayn-ül meânî)** kitâbında bu hadîs-i şerîfle alâkalı olarak şöyle yazılıdır: Resûlullah da “sallallahü aleyhi ve sellem” o abanın altına girdi. Bu sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, onlarla teberrük için, o da abanın altına girdi. **(Keşf-üs-Sa’lebî)** kitâbında ise şöyle denilmektedir: Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 33.cü âyetinde meâlen] **(... Ey Ehl-i Beyt! Şühhesiz Allah, sizin ricsten (günâhdan) uzak olmanızı istiyor)** buyurdu.

Allahım! Bizi bozuk i’tikâddan, boş şeylerle uğraşmaktan kurtar. Bize eşyânın hakîkatini olduğu gibi göster. Kalblerimizi Evlâd-ı Resûlün ve Eshâb-ı kirâmın muhabbeti üzerine sâbit kıl. Bize Ehl-i sünnet vel-cemâ’at i’tikâdı üzere ölmeği nasîb eyle. Kıyâmet gününde bizi siddîklarla, şehîdlerle haşr eyle. Şühhesiz ki Sen herşeye kâdirsin.

İmâm-ı Ahmed bin Hanbele “rahmetullahi aleyh” şöyle sül edildi: Ey İmâm, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” Eshâbından “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” çok kerâmet bildirilmemiştir. Hâlbuki evliyâdan çok kerâmetler bildirilmiştir. Bunun sebebi nedir? Buyurdu ki: Onların îmânları o kadar kuvvetli idi ki, kerâmetlerle ve hârikalar ile takviye edilmeğe ihtiyâcları yoktu. Fekat diğerlerinin îmânı onların îmânları mertebesinde değildi. Bu sebeble kerâmetlerle îmânları kuvvetlendirildi.

Evliyânın büyüklerinden Şihâbüddîn Sühreverdî “kuddise sirruh” buyurdu ki: Allahü teâlâ sevdiği kullarının yakînini kuvvetlendirmek için, onlara mükâfat olarak kerâmetler ih-sân eder. Onların da üstünde ba’zı kulları vardır ki, onların kalblerinden perdeler kalkmış, bâtnları yakîne ve ma’rifete kavuşmuştur. Böyle kulların yakînlerinin ve ma’rifetlerinin kuvvetlenmesi için hârikalara, kerâmetlere ihtiyâcları yoktur. Bu sebeble Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbından kerâmetler az bildirildi. Sonra gelen evliyâdan ise çok kerâmetler görüldü. Çünkü Eshâb-ı kirâmın “aleyhi-mürriydân” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbetinde bulunmaları bereketiyle, vahyin inişine, meleklerin gelip gitmesine şâhid olmaları sebebiyle, bâtnları nûrlandı. Ahireti görmüş gibi oldular. Dünyâya kıymet vermediler. Nefsleri tezkiye buldu, temizlendi. İslâmiyyete uygun olmayan âdetleri terk etdiler. Kalb aynaları parladı. Kendilerine ih-sân edilen yüksek mertebeler sebebiyle, kendilerinden çok kerâmet görülmesine lüzûm kalmadı. Çünkü, yakînleri çok kuvvetli olanlar, hikmetlerle dolu olan âlemin her zerresinde, Allahü teâlânın kudretinden, başkalarının göremediklerini görürler.

Evliyânın kerâmeti, onların irâde ve isteği dışında meydâna gelir. Kerâmet hissî ve ma’nevî olmak üzere iki kısımdır. İnsanların avâmı, hissî kerâmetlerden başkasını bilmez. Meselâ halk arasında kerâmet denince, hâtırlardan geçenleri söylemek, geçmişe ve geleceğe âid şeyleri haber vermek, su üzerinde yürümek, havada uçmak ve bir ânda bir yerden bir yere gitmek ve insanların gözünden kaybolmak, düâsı derhâl kabûl olmak gibi kerâmetler anlaşılır. Sâdece kendilerinden

böyle kerâmetler görülen kimselere evliyâ derler. Onların ibâdetleri yapıp yapmadıklarına, islâm dîninin ve tesavvufun âdâbına ri'âyet edip etmediklerine bakmazlar. Böyle i'tikâddan Allahü teâlâyâ sığınırız.

Ma'nevî kerâmetlere gelince, onları ancak Allahü teâlânın seçilmiş kulları bilir. İslâmiyyetin emrlerine tam uymak, ma'rifet-i ilâhiyyeye kavuşmak, hayırlı işlere koşmak, üzerine vazîfe olan şeyleri yerine getirmekte gayretli olmak, güzel ahlâk sâhibi olmak, kalbden kin, hased, kötü düşüncelerin ve diğer kötü huyların gitmesi, elinde olanı vermek, benliği terk, Allahü teâlâyâ karşı vazîfeleri yerine getirmek, alıp verdiği nefeslerde gafletten uzak olmak gibi hâller de ma'nevî kerâmetlerdir. Bunlarda mekr ve istidrâc bulunmaz. Bunların hepsi ahde vefâyı ve maksadın doğruluğunu ve kazâyâ rızâyı gösterir. Böyle olan kimselerle mukarreb melekler berâber olurlar.

Avâmın bildiği ve kerâmet olarak gördüğü şeylerde gizli mekr bulunabilir. Şâyet bunlar kerâmet ise, netîcesinin istikâmet veyâ istikâmete sebep olması icâb eder. Yoksa kerâmet değildir. Netîcesi istikâmet olunca, amellerden tad almak, ibâdetlerin mükâfatına ve amellerin netîcesine kavuşmak mümkündür. Eğer bir kimse, kendisinden kerâmet meydana gelmesini isterse, âhîretde hesâba çekilebilir.

Hissî kerâmetlerden hiçbiri, kerâmet-i ma'nevîyeye dâhil değildir. Bu sebeple Eshâb-ı kirâmdan “radiyallahü anhüm ecma'în” hissî kerâmetler çok bildirilmemiştir. Fekat, ma'nevî kerâmetleri çok bildirilmiştir. Bu husûsda Evliyâyı kirâm onların derecesine ulaşamamıştır. Hattâ onlar, Eshâb-ı kirâmın vilâyet kandillerinden feyz almışlardır.

Evliyânın kerâmeti hakdır. Hak olduğu Kur'ân-ı kerîmde bildirilmektedir. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 37.ci âyetinde meâlen] (... **Zekeriyâ ma'bedde onun yanına her girişinde, yanında bir yiyecek bulurdu. Ey Meryem! Bu sana nereden geldi, dedi. O da, bu Allah tarafındandır. Çünkü, Allah dilediğine sayısız rızk verir, dedi.**) buyurdu.

Tefsîr âlimleri bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde şöyle buyurmuşlardır. Hazret-i Zekeriyâ “salevâtullahi ve selâmühü alâ nebiyyinâ ve aleyhi” hazret-i Meryemin yanına her girdiğinde, onun yanında yaz günlerinde kış meyveleri, kış günlerinde ise yaz meyveleri görürdü. Hazret-i Meryemin Peygamber olmadığı sözbirliği ile bildirilmektedir. Bu âyet-i kerîme, Evliyânın kerâmetini inkâr edenlere karşı tam bir delildir. Hadîs-i şerîflerden ve diğer haberlerden ise sayılamayacak kadar pek çok delil vardır.

HAZRET-İ EBÛ BEKR-İ SİDDÎK **“radıyallahü anh”**

Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü anh” bütün hâlleri ve işleri, Hâtem-ül enbiyâ Resûlullah'a tam uyması sebebiyle, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ve diğer Peygamberlerin peygamberliğine apaçık bir delil ve en güzel şâhiddir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Mekkeden Medîneye hicret edeceği zemân, Cebrâil aleyhis-selâmdan benimle kim hicret edecektir, diye sordu. Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” diye cevâb verdi. O günden sonra ism-i şerîfi Sıddîk-ı Ekber oldu. Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” “Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâyâ yemin olsun ki, o gece (hazret-i Ebû Bekrin hicretde Resûlullah ile birlikde olduğu gece) âl-i Ömerden hayrlıdır” demiştir.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretde mağaradan çıkarken, “Yâ Ebâ Bekr! Sana müjdeler olsun. Allahü teâlâ bütün insanlara umûmî olarak tecellî eder. Sana ise husûsî olarak tecellî eder” buyurdu. Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Ebû Bekrin size üstünlüğü, nemâz ve oruçla değil, göğsünde (kalbinde) dolu olan şey iledir” buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” hakkında vârid olan hadîs-i şerîfler sayılamayacak kadar çokdur. Biz burada kısaca onun Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” nübüvvetine delil olan üstün ve hârikul'âde hâllerinden bir kısmını bildireceğiz.

İbni Mes'ûd Ensârî “radiyallahü anh” şöyle bildirmiştir: Hazret-i Ebû Bekrin “radiyallahü anh” müslimân olması vahyin müjdesidir. O şöyle anlatmıştır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliği bildirilmeden önce, bir gece rü'yâmda gökden büyük bir nûrun indiğini ve Kâ'benin üzerine düştüğünü gördüm. O nûr Mekkenin bütün evlerine dağıldı. Sonra önceki gibi tekrâr toplanıp benim evime girdi. Evin kapısını kapatdım. Sabâhleyin bu rü'yâmı yehûdî âlimlerinden birine anlatıp, ta'birini sordum. Gördüğün rü'yâ karışık rü'yâlardandır. Böyle rü'yâlara i'tibâr olunmaz, dedi. Aradan bir müddet geçti. Ticâret için çıktığım bir seferde yolum râhib Bahîrânın bulunduğu kiliseye düştü. O rü'yâmın ta'birini râhib Bahîrâdan sordum. Sen kimsin, dedi. Kureyşden bir kimseyim, dedim. Allahü teâlâ sizin aranızdan bir Peygamber gönderecektir. Sen onun hayâtında vezîri, vefâtından sonra da halîfesi olacaksın, dedi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilip, insanları dîne da'vet etmeğe başlayınca, beni de islâma da'vet etti. Ben her Peygamberin bir delîli vardı, senin delîlin nedir, dedim. Delîlim, gördüğün rü'yâdır. Yehûdî âlimi sana bu rü'yâyı i'tibâr edilmez diye cevâb verdi. Bahîrâ ise o rü'yânın ta'birini şöyledir diyerek sana cevâb verdi, buyurdu. Bunu sana kim haber verdi, dedim. Cebrâîl aleyhisselâm bildirdi, buyurdu. Bunun üzerine ben artık bundan başka delîl ve şâhid istemem. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh diyerek müslimân oldum. Bu hâdise üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “İslâma da'vet ettiğim kimselerden sâdece Ebû Bekr o ânda beni tasdîk edip, sen Allahın Resûlüsün, dedi. O Sıddîk-ı Ekberdir.”

Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Câhiliyye devrinde bir ağacın gölgesinde oturuyordum. Ağacın bir dalı bana doğru eğildi ve başıma ulaştı. Acaba bu ne hâldir diye hayretle bakıyordum. Ağaçdan kulağıma şöyle bir ses geldi. Falan zemânda bir Peygamber gelecektir. Onun yanında insanların en se'âdetlisi sen olacaksın, dedi. Dahâ açık söyle, o Peygamber kimdir? İsmi ne-

dir, dedim. O Muhammed bin Abdüllah bin Abdülmuttalib Hâşimdir, diye bir ses geldi. O benim arkadaşım ve kıymetli bir dostumdur. Ne zemân Peygamberliği bildirilirse bana müjde ver, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğinin bildirildiğini i’lân edince, o ağaçdan ey Ebû Kûhâfenin oğlu! Muhammede “aleyhisselâm” vahy geldi. Mûsânın “aleyhisselâm” Rabbinin hakkı için, Ona herkesden önce sen îmân edeceksin, dedi. Sabâh olunca, Resûlullahın huzûruna gitdim. Beni görünce ey Ebû Bekr, seni Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân etmeğe da’vet ediyorum, buyurdu. Hemen Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah diyerek îmân etdim. Allahü teâlâ seni hak üzere ve aydınlatıcı bir nûr olarak gönderdi, dedim.

Yine Emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilmeden önce ticâret için Yemene gitmişdim. Semâvî kitâbları okumuş dört yüz yaşında bir ihtiyâra misâfir oldum. Beni görünce zan ediyorum ki, sen Mekkedensin, dedi. Evet, dedim. Kureyşden misin, dedi. Evet, dedim. Benî Temîm kabîlesinden misin, dedi. Evet, dedim. Sonra bir alâmet kaldı, dedi. O nedir, dedim. Bana karnını aç, dedi. Ne olduğunu söylemeden açmam, dedim. Bunun üzerine şöyle dedi. İlâhî kitâblarda okudum. Haremde bir Peygamber çıkacaktır. Biri genç, biri ihtiyâr iki yardımcı olacaktır. Genci kuvvetli ve kahramân, ihtiyâr yardımcı ise za’îfdir ve karnında bir ben vardır, dedi. Karnımı açtım. Göbeğimin üzerinde siyâh bir ben gördü. Kâ’benin hakkı için o ihtiyâr yardımcı sensin, dedi. Bana hidâyete yapış ve O Peygamberin dînine sımsıkı sarıl. Allahın sana ihsân ettiği şeyleri gizle diye vasiyyet etdi. Yemende işlerimi bitirdikten sonra, o ihtiyârla vedâlaşmak üzere yanına gitdim. Bana birkaç beyt verdi ve bunu o Peygambere verirsin, dedi. Mekkeye döndüm. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilmişdi. Mekkenin ileri gelenleri beni görmeğe geldiler. Aranızda hiç garîb bir hâdise oldu mu diye sordum. Bundan dahâ garîb birşey olmaz ki, Ebû Tâli-

bin yetîmi Peygamberlik iddiâ ediyor, seni bekliyorduk. Ar-tık sen geldin, ona karşı durursun, dediler. Onları mümkün olan bir şekilde başımdan savdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” nerede olduğunu sordum. Hadîce-tül küb-rânın “radıyallahü anhâ” evinde olduğunu söylediler. Gidip kapıyı çaldım. Resûlullah dışarı çıktı. Ey Muhammed “aley-hisselâm”! Seni kendi hânenizde bulamadım. Atalarının dî-ninden başka bir dîne da’vet ettiğini söylüyorlar, dedim. “Ben Allahü teâlânın Resûlüyüm. Seni ve bütün insanları Allahü teâlâyâ îmân etmeğe çağırıyorum” buyurdu. Delîlin nedir, diye sordum. Yemende gördüğün ihtiyârdır, buyurdu. Bunu sana kim haber verdi, dedim. Benden evvelki Peygam-berlere de gelen büyük bir melek haber verdi, buyurdu. He-men mubârek elini tutup, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhe-dü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh diyerek, îmân et-mek şerefine kavuştu. Sonra dönüp gitdim. Benden dahâ huzûrlu kimse yoktu. Çünkü îmân etmek nasîb olmuştu.

Emîr-ül mü’minîn Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Ölüm hastalığımda hilâfeti kime bırakaca-ğım hakkında tekrâr istihâre yaptım. Allahü teâlâdan rızâsı nerede ise bana bildirmesini diledim. Bilirsiniz, yalan söyle-mek istemem. Hiçbir akllı kimse de müslimânlara yalan söy-liyerek aldatıp da, Allahü teâlânın huzûruna çıkmak istemez, dedi. Huzûrunda bulunanlar: Ey Allahın Resûlünün halîfesi! Senin doğruluğunda hiç kimsenin şübhesi yoktur. İstihâreni-zi söyleyin, dediler. Bunun üzerine şöyle anlatım: Gecenin sonunda idi. Uyku ağır basıp uyumuşum. Resûlullahı “sallal-lahü aleyhi ve sellem” gördüm. İki beyâz kaftân giymişdi. O kaftânların eteklerini ben topluyordum. O sırada o iki kaftân yeşil olmağa ve parlamaya başladı. Bakanların gözünü alırdı. Resûlullahın yanında iki kişi vardı. Yüzleri güzel, elbiseleri nûrlu idi. Onları görmek sürûr veriyordu. Resûlullah “sallal-lahü aleyhi ve sellem” bana selâm verdi ve müsâfehâ etti. Mubârek elini göğsüme koydu. İçimdeki sıkıntı hemen gitti. Ey Ebû Bekr, sana kavuşmağa iştîyâkımız çoktur. Bizim ya-nımıza gelme vaktindir, buyurdu. O kadar ağlamışım ki ev-

dekiler uyanmışlar. Sonra bana söylediler. Yâ Resûlallah sana kavuşacak mıyım, dedim. Şübhesiz kavuşmamıza çok az kaldı, buyurdu. Sonra Allahü teâlâ seni halife seçme husûsunda muhayyer kıldı, buyurdu. Yâ Resûlallah siz seçiniz, dedim. Hilâfete lâıyk, islâmiyyet ile hükmeden, doğru ve kuvvetli olan Ömer-ül Fârûkdur. Yer ve gök ehli ondan râzıdır. Zemânın en iyisidir. Siz ikiniz, dünyâda vezîrlersiniz, vefâtında yardımcılarınısınız ve Cennetde komşularınısınız, buyurdu. Sonra Resûlullah bana selâm verdi. Yanında bulunan iki kişi de selâm verdiler. Sıkıntıdan kurtuldum. Gökde melekler arasında ve yeryüzünde insanlar arasında sıddıksın dediler. Yâ Resûlallah! Anam babam sana fedâ olsun. Bu iki kimse kimdir? Bunlara benzer kimse görmedim, dedim. Bunlar seçilmiş büyük iki melek olan Cebrâîl ve Mikâîldir, buyurdu. Sonra gitdiler. Uyandığımdayüzüm gözyaşlarımla ıslanmışdı. Ehl-i beytim baş ucumdayağlaşıyorlardı.

● Hazret-i Âişe “radiyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Ba’zıları Ebû Bekri “radiyallahü anh” şehîdler arasına defn edelim dediler. Ba’zıları da Bakî’ kabristânına defn edelim, dediler. Ben de benim odamdaya çok sevdiğî Resûlullahın yanına defn edelim, dedim. Biz bu şekilde konuşurken, beni uykuya basdırdı ve birazcık uyudum. Bir ses işitdim, “dosta kavuşdurunuz” diyordu. Sonra uykudan uyandım. O sesi, mescidde olmalarına rağmen herkes işitmiş.

● Ebû Bekr-i Sıddık “radiyallahü anh” şöyle vasiyyet etmişdi: Tabûtumu Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ravdasının kapısına götürün. Esselâmü aleyke yâ Resûlallah, bu Ebû Bekrdir, senin kapının eşğine gelmişdir, deyiniz. Eğer müsâade buyrulup, kapı açılırsa, beni içeri götürüp defn edin. İzn verilmezse Bakî’ kabristânına defn ediniz. Bu vasiyyeti üzerine tabûtı Resûlullahın Ravdasının kapısına götürdüler. Dahâ sözleri bitmeden perde açıldı ve kapı sesi işitildi ve kulağımıza habîbi habîbe kavuşdurun, diye bir ses geldi.

● Bir gece Ebû Bekrin “radiyallahü anh” evine misâfirler gelmişdi. Kendisi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”

yanında idi. Geç vakt eve geldi. Ehl-i beytine misâfirler akşam yemeği yidiler mi, diye sordu. Yemek verdik, sizinle berâber yemek için yimediler, dediler. Üzüldü ve o yemekden yimemeye yemîn etdi. Sonra bu yemîn şeytândandır, dedi. Misâfirlerle birlikde yimeğe başladı. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle anlatmışdır: Yemekden bir lokma alırdık, altında dahâ fazla yemek meydâna gelirdi. Hepimiz doyduk. Tabakda öncekinin üç misli fazla yemek vardı. Sayılarını bilmiyorum, fekat o yemekden çok kimseler yidi.

● Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” ölüm hastalığında iken, kızı hazret-i Âişeye “radıyallahü anhâ”, iki oğlan ve iki kız evlâdını emânet etdiğini söyledi. Hazret-i Âişe, benim bir kız kardeşim vardır. Diğeri kimdir, diye sordu. Ebû Bekr “radıyallahü anh”, hanımım hâmilemdir. Zan ederim kız olacaktır, dedi. Hakîkaten kız doğdu.

HAZRET-İ ÖMER-ÜL FÂRÛK “radıyallahü anh”

Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Geçmiş ümmetlerde velîler vardı. Peygamber olmadıkları hâlde Allahü teâlâ onlara hitâb buyururdu. Eğer bu ümmetde onlar gibi birisi olursa, o Ömer bin Hattâbdır. Abdüllah ibni Ömerin “radıyallahü anhümâ” şu sözü bu ma’nâyı te’yîd etmektedir: Eshâb-ı kirâm herhangi bir husûsda söz söylese, hükmi-ilâhî hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” sözüne uygun nâzil olurdu. Nitekim Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: **(Allahü teâlâ Ömerin “radıyallahü anh” dili ile söyleyicidir)**. Yine Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” nakl etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: Rû’yâda gördüm. Bir kova ile su çekiyordum. Allahü teâlânın dilediği kadar çekdim. Sonra Ebû Bekr “radıyallahü anh” kovayı alıp, bir iki kova su çekti. Onun çekmesinde za’îflik vardı. Allahü teâlâ ona rahmet eyesin. Dahâ sonra Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” kovayı aldı. Onun gibi kuvvetli su çeken görmedim. Bütün havuz-

ları su ile doldurdu ve bütün insanları suya kandırdı. Hazret-i Ebû Bekr iki sene dört ay veyâ altı ay halîfelik yaptı. Ölüm hastalığı sırasında Osmân bin Affâna “radiyallahü anh” yaz buyurarak, şöyle yazdırdı:

(Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu Ebû Bekrin dünyâdan çıkacağı günlerin son ahdi ve âhirete gireceği günlerin ilk ahdidir. Kâfirin ve fâcirin inanacağı ve yalancının tasdik edeceği bir gerçektir ki, ben Ömer bin Hattâbı “radiyallahü anh” halife seçtim. Benim zannım şöyledir ki, şübhesiz o adâletle hükmeder. Herkes yaptığından mes’ûldür. Ben hayrı murâd eyledim. Gaybı bilmem. Zulm edenler yakında hangi dönüş yerine döneceklerini bileceklerdir.) Sonra bu yazı Eshâb-ı kirâmın büyüklerine arz edildi. Yazılı olanları kabûl edip bî’at etdiler. Rivâyet edilir ki, Ebû Bekrin “radiyallahü anh” hastalığı ağırlaşınca, pencereden insanlara hitâben, ey insanlar, ben size bir ahd eyledim, halife seçtim, ona râzı oluyor musunuz, dedi. Evet râzı oluyoruz, cevâbını verdiler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”, Ömer bin Hattâbın “radiyallahü anh” halîfeliğinden başkasına râzı olmayız, dedi. Ebû Bekr “radiyallahü anh” da hayrlı olsun, buyurdu.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmıştır: Allahü teâlâ Eshâb-ı kirâma Medâyinin fethini, Emîr-ül mü’minîn Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliği zemânında nasîb etdi. Ganîmet mallarını getirdiler, Resûlullahın mescidinde açdılar. Önce Hasen bin Alî “radiyallahü anhümâ” geldi. Yâ Emîr-el mü’minîn! Allahü teâlâ müslimânlara feth nasîb eyledi. Ganîmet malından hakkımı ver, dedi. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” ona lütf ve ikrâmla hitâb etdi ve kendisine bin dirhem verilmesini emr etdi. Bin dirhem verdiler. Sonra hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” geldi. Ona da lütf ve ikrâmla hitâb edip, bin dirhem verilmesini emr etdi. Bin dirhem verdiler. Dahâ sonra kendi oğlu Abdüllah bin Ömer “radiyallahü anhümâ” geldi. Ey mü’minlerin emîri. Allahü teâlâ müslimânlara feth nasîb eyledi. Ganîmetden benim hakkımı da ver, dedi. Hazret-i Ömer ona da lütf ve ikrâmla hitâb etdi ve beş yüz dirhem

verilmesini emr etdi. Bunun üzerine Abdüllah bin Ömer, ey mü'minlerin emîri, ben harblerde bütün gücümle savaşıdım. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" önünde kılıç salladım. Hasen ve Hüseyin "radiyallahü anhümâ" Medîne sokaklarında çocuklar ile oynarlardı. Onlara biner dirhem, bana ise beşyüz dirhem veriyorsun, dedi.

Hazret-i Ömer "radiyallahü anh" oğluna şöyle cevâb verdi. Evet öyledir. Haydi sen de onların babası gibi baba, annesi gibi anne, dedesi gibi dede, nineleri gibi nine, amcaları gibi amca, dayıları gibi dayı, halaları gibi hala, teyzeleri gibi teyze getir, sana da vereyim. Onların babası Aliyyül Mürtezâ, annesi Fâtıma-tüz-Zehrâ, dedeleri Muhammed Mustafâ "aleyhisselâm", nineleri Hadîce-tül Kübrâ, amcaları Ca'fer bin Ebî Tâlibdir. Halaları Ümmühânî binti Ebî Tâlib, dayıları Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" oğlu hazret-i İbrâhîmdir. Teyzeleri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kızları Rukayye ve Ümmü Gülsümdür "radiyallahü teâlâ anhüm ecma'in", dedi. Hazret-i Alî, hazret-i Ömerin "radiyallahü anhümâ" bu sözlerini işitince şöyle dedi: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim, şöyle buyurdu: **(Ömer Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur.)** Bunu gelip hazret-i Ömere haber verdiler. Bunun üzerine hazret-i Ömer, Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'ati yanına alarak hazret-i Alînin evine gidip, kapıyı çaldı. Hazret-i Alî dışarı çıkınca, ey Ebel Hasen, sen Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ağzından, **(Ömer Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur)** buyurduğunu işitdin mi, diye sordu. Evet işitdim, dedi. Bunu bana yaz, dedi. Hazret-i Alî şöyle yazdı: Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu Alî bin Ebî Tâlibin Ömer bin Hattâba vesîkasıdır. Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim. O da Cebrâîl aleyhisselâmdan, o da Allahü teâlâdan bildirdi. "Şübhesiz ki, Ömer bin Hattâb Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur". Hazret-i Ömer "radiyallahü anh" bu yazıyı alıp evlâdlarından birine verdi ve şöyle vasiyyet etdi. Ben vefât edince bu yazıyı kefenimin içine koy ki, bununla Allahü

teâlâyâ kavuşayım. Şübhesiz ki Eshâb-ı kirâmın fazîletleri sayısızdır. Onların hârikalarını anlatmaktan diller âcizdir.

● Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” bir Cum’a günü minberde hutbe okurken, hutbeyi bırakıp iki veyâ üç kerre, “Yâ Sâriye el-Cebel, el-Cebel” dedi. Sonra hutbeye devâm edip temâmladı. Cemâ’at, Ömer “radiyallahü anh” divâne olmuş dediler. Nemâzdan sonra Abdürrahmân bin Avf “radiyallahü anh” hazret-i Ömerin yanına yaklaşıp, yâ Ömer “radiyallahü anh”, sana ne oldu da hutbe arasında o sözü söyledin. Halk senin hakkında konuşmağa başladı, dedi. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” dedi ki: “O sırada Sâriye “radiyallahü anh” ordusuyla bir dağın dibinde, kâfirlerle muhârebe yapıyordu. Kâfirler önden ve arkadan durmadan saldırıyorlardı. O hâli gördüm ve dayanamayıp arkalarını dağa versinler ve kâfirlerin şerrinden kurtulsunlar diye o sözü söyledim.” Medîne ile muhârebenin yapıldığı yerin arası bir aylık yol idi. Aradan bir müddet geçdikden sonra, Sâriye “radiyallahü anh” Medîneye döndü ve Eshâb-ı kirâma şöyle anlattı: Bir Cum’a günü kâfirler ile muhârebe yapıyorduk. Sabâhdan Cum’a vaktine kadar harb etdik. Öğle vakti, yâ Sâriye el-Cebel diye bir ses işitdik. Bunun üzerine arkamızı dağa verdik. O kadar savaştık ki, kâfirlerin askerlerinin çoğunu öldürdük. Kalanları da kaçdılar. Hazret-i Ömere divâne oldu diyenler, bunları dinleyince, bunlar hazret-i Ömeri doğru çıkarmak için anlatılıyor, dediler. Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” Cum’a günü hutbede söylediği o sözü hazret-i Alîye söylemişlerdi. Hazret-i Alî, o boş söz söylemez ve boş iş yapmaz. Söyledikleri ve yaptıkları âyet-i kerîmelere muvâfıktır, dedi. İmâm-ı Fahreddîn Râzî “rahmetullahi aleyh” (**Tefsîr-i kebîr**)inde şöyle yazmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radiyallahü anhümâ” için, (**Siz ikiniz benim gözüm ve kulağım gibisiniz**) buyurmuşdur. Nitekim hazret-i Ömer “radiyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” halîfesi olunca, minber üzerinden o kadar uzak mesâfedeki hâli gördü.

● Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” Irak memleketlerinden birine cihâd için ordu göndermişti. Bir gün Medîne otururken, birdenbire; Efendim buradayım! buradayım! diye seslendi. Hiç kimse neden böyle seslendiğini anlayamadı. Nihâyet ordu zaferler kazanarak döndü. Kumandan hazret-i Ömere kazandıkları zaferleri anlatmağa başladı. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” bunları bırak, kendisine zorla suya gir dediğin kimsenin hâli ne oldu, diye sordu. Kumandan, yâ Emîr-el mü’minîn! Bu işde benim kötü bir niyyetim yokdu. Bir suya ulaştık. O sudan geçmek için derinliğini öğrenmek istedik. O kimseyi soyup, suya koyduk. Hava soğuk idi. Yâ Ömer, yâ Ömer “radiyallahü anh” diye feryâd eyledi. Sonra şiddetli soğuk sebebiyle vefât etdi, dedi. Komutanın anlattıklarını dinleyenler, dahâ önce hazret-i Ömerin Lebbeyk, Lebbeyk diye söylemesinin, suya giren askerin ey Ömer “radiyallahü anh”, neredesin, diye seslenmesine cevâb olduğunu anladılar. Hazret-i Ömer, o kumandana eğer bundan sonra üsûl olarak kalmayacağını bilseydim, senin boynunu vururdum, dedi. Haydi şimdi git, o mazlûmun diyetini âilesine ver. Bir dahâ böyle bir şey yapma, dedi. Sonra, bana göre bir müslimânı öldürmek, nice kimseleri öldürmekden dahâ büyük bir işdir, buyurdu.

● Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliği sırasında Mısır fethedilmişti. Amr bin Âs “radiyallahü anh” da Mısra vâli olarak tâyîn edilmişti. Bir gün Mısır halkı Amr bin Âsa gelerek, Nil nehrinin bir âdeti vardır. Bu yapılmazsa suyu çekilir, dediler. O âdet nedir diye sordu. Halk, içinde bulunduğumuz bu aydan oniki gün geçtikden sonra, bir kız buluruz. Annesini babasını mâl ve para vererek râzı ederiz. O kızı güzel elbiselerle ve altınlarla süsleyip, Nil nehrine atarız, dediler. Amr bin Âs “radiyallahü anh” bunları işittince, islâmiyyetde böyle iş olmaz. İslâmiyyet bozuk âdetleri kaldırmıştır, diyerek kabûl etmedi. Üç ay sonra Nil nehrinin suyu kesildi. Mısır halkı vatanlarından göç etmeğe başladı. Amr bin Âs “radiyallahü anh” bu hâli görüp, bir mektûb yazarak durumu hazret-i Ömere “radiyallahü anh” bil-

dirdi. Hazret-i Ömer mektûbu okudu ve bir cevâb yazarak onların âdetlerini yapmamakla iyi etmişsin. Mektûbunun içine bir parça kâğıd koydum. O kâğıdı Nil nehrine bırak, diye yazdı. Amr bin Âs “radiyallahü anh” bu mektûbu aldı. Mektûbun içindeki kâğıdda şöyle yazılı idi: Allahın kulu Ömer bin Hattâbdan Mısırın Nil nehrine. Eğer bundan evvel kendin akdığını zan ediyorsan akma! Eğer seni vâhid ve kahlâr olan Allahü teâlâ akıtıyor ise, vâhid ve kahlâr olan Allahü teâlâdan seni akıtması için düâ ederim, akıtmasını dileirim. Amr bin Âs “radiyallahü anh” o kâğıdı Nil nehrine bıraktı. Ertesi gün sabâhleyin, Nil nehrinin suyu onaltı arşın yükselerek akmağa başladı. Bir dahâ da önceki gibi suyu hiç kesilmedi. Mısır halkı sıkıntıdan kurtuldu.

İmâm-ı Müstafîrî “rahmetullahi aleyh” kendisine kadar uzanan rivâyet zinciri ile nakl ederek şöyle buyurdu: Mûsâ aleyhisselâm Firavna beddûâ eyledi ve Allahü teâlâ Nil nehrinin suyunu kurutdu. Halk vatanını terk etmeğe başladı. Sonra toplanıp Mûsâ aleyhisselâma giderek, bizim için düâ et. Nilin suyu aksın, diye yalvardılar. Mûsâ aleyhisselâm îmâna gelirler diye, Nilin suyunun yeniden akması için Allahü teâlâyâ düâ etdi. Sabâhleyin bakdılar ki, Nil nehrinin suyu on altı zra’ yükselmiş akıyordu. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden hazret-i Ömere “radiyallahü anh” bu kerâmeti verdi.

● Bir gün Medîne’de zelzele oldu. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” elindeki kamçı ile yere vurarak, Allahü teâlânın izniyle sâkin ol, dedi. Zelzele durdu ve Medîne’de bir dahâ zelzele olmadı.

● Bir gün Medîne’de yangın çıktı. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” bir saksı parçasına, ey ateş, Allahü teâlânın izniyle sâkin ol, diye yazıp ateşin içine koydu. Yangın hemen söndü.

● Rûm meliki, hazret-i Ömere “radiyallahü anh” bir elçi göndermişti. Elçi halîfenin evini sordu. Bir serây gösterileceğini zan ediyordu. Sahrâda kerpiç kesiyor, dediler. Elçi sahrâ-

ya doğru gitdi. Bakdı ki, hazret-i Ömer “radiyallahü anh” başının altına bir kerpiç koymuş, toprak üzerinde uyuyordu. Elçi bu hâli görünce, doğuda ve batıda herkes bu kişiden çekiniyor. Bunun hâli ise böyledir diye çok hayret etdi. Sonra burası tenhâ bir yer, bunu öldürürsem kimsenin bundan çekinmesi kalmaz, diye kalbinden geçdi ve kılıcını çekti. O ânda Allahü teâlâ yerden bir aslan çıkardı. Elçi şaşırıp korkusundan kılıcını yere bıraktı. O sırada hazret-i Ömer uyandı. Aslanı görmemişti. Elçiye ne olduğunu sordu. O da durumu anlattı ve müslimân oldu.

● Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” şehîd olduğu gün yeryüzünü öyle bir karanlık basdı ki, çocuklar annelerine, kıyâmet mi kopdu diye sorarlardı. Anneleri, çocuklara hâyır, Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh” şehîd oldu, dediler. Hazret-i Ömerin şehîd olduğu gün şu ma’nâdaki beytler işitildi. Fekat söyleyen görünmedi:

***Eğer islâm üzere ağlıyorsa, ağlayan ağlasın,
Neredeyse helâk olmak üzere idiler, ey geçmiş zemân.***

***Geride kaldı dünyâ ve ondaki hayrlar,
Dünyâdan yüz çevirdiler va’de inananlar.***

***Sana cinnin kadınları içden ağlıyorlar,
Dinarlar gibi yüzlerini tırmalıyorlar.
Hâdiselerden sonra hep siyâh giyiyorlar.***

Şu ma’nâdaki beytleri de, şehîd olmasından üç gün sonra yine cinniler okudular:

***Allah hayrlarla karşılaştırsın hâtırına emîrin,
Onun kudreti ne yücedir, her zerresinde yer yüzünün.***

***Kim binerse deve kuşunun kanatlarına,
O zemân ulaşabilir elden kaçan hayra.***

● Şeyhainin, ya’nî hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin “radiyallahü anhümâ” kerâmetlerinden biri de, kendilerine dil uzatan, edepsiz sözler söyleyen râfizîlerin başlarına çeşidli belâların ve cezâların gelmesidir.

Hâce Muhammed Pârisâ “kuddise sirruh” (**Fasl-ul-Hitâb**) adlı kitâbında şöyle yazmıştır: Hazret-i Alî “radiyallahü anh” buyurdu ki: Bir gurub insanlar beni hazret-i Ebû Bekrden ve hazret-i Ömerden “radiyallahü anhümâ” üstün tutacaklardır. Onların kalblerinde nifâk vardır. Müslimânların bölünmesini, ihtilâfa düşmelerini isterler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana onlardan haber verdi ve katl edilmelerini emr etdi. Onlar zâhiren müslimân görünürler. İçlerinden din düşmânidirlar. Yalan söylemek onlara göre güzeldir. Kalbleri kötülüklerle doludur. Kur’ân-ı kerîmi değişdirirler. Kendi sapık düşüncelerine göre yorumlarlar. Fitne üzerinde birbirleriyle anlaşma yaparlar. Eshâb-ı kirâma “aleyhimürrıdvân” söğerler. Allahü teâlâ onları afv etmez. Bu fitneleri küçükleri büyüklerinden öğrenirler. Böylece devâm ederek, sünneti yok edip bid’ati yayarlar. O zemân sünnete uyanlar, şehîdlerden, âbidlerden ve gâzilerden efdaldır. Se’âdet onlarıdır. Yer yüzünde râfizîlerden çok buğz edilecek kimse yoktur. Yer yüzü onlara buğz eder. Gök onlara tiksinerik gölge verir. Râfizîlerin âlimleri gök kubbesi altında insanların en şerlisi ve en zararlısıdır. Fitne onlardan çıkar ve fitne üzerinde sâbit olurlar. Râfizîlerin âlimleri gökdeki melekler arasında en pis ve en necs kimseler diye ismlendirilirler. Eshâb-ı kirâmı “radiyallahü anhüm ecma’in” kötüledikleri zemân, göğüslerinden hikmet çıkıp gider. Allahü teâlâ râfizîlerin ve bid’at sâhiblerinin sûretlerini değişdirir. Eshâb-ı kirâm, hazret-i Alînin bu sözlerini işitince: Yâ Emîrel mü’mînîn! Biz o zemâna ulaşırsak ne yapalım, dediler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” buyurdu ki: İsâ aleyhisselâmın havârîleri gibi olunuz. Allahü teâlâ size ne emr etdiyse yapınız. Onun Peygamberine itâ’at, Eshâbına muhabbet, râfizîlere buğz ve düşmânlık husûsunda havârîlerin yaptığı gibi yapıp, sabr ediniz. Hak ve sünnet üzere olmak, günâh ve bid’at üzere olmakdan hayrlıdır.

Abdullah bin Sebe’, hazret-i Alîyi, hazret-i Ebû Bekrden “radiyallahü anhüm” üstün tutduğunu söylemişti. Hazret-i Alî onun bu yalan ve fitne sözünü duyunca, yemîn

ederek onu öldürürüm, demiştir. Seni seveni niçin öldürüyorsun, diye sorduklarında, beni onlardan üstün tutanı elbette öldürürüm. Benim bulunduğum şehirde bulunmasın dedi ve onu bulunduğu şehirden sürdü.

● İmâm-ı Müstafirî “rahmetullahi aleyh” (**Delâil-ün-nübüvve**) adlı kitâbında, güvenilir kimseden nakl ederek şöyle yazmıştır: Biz üç kişi Yemene gidiyorduk. Yanımızdaki bir şahs Kûfeli idi. Bu kimse hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radiyallahü anhümâ” hakkında uygun-suz sözler söyler, onlara dil uzatırdı. Her ne kadar nasihat ediysek de fikrinden vazgeçmedi. Yemene yakın bir yerde konakladık ve uyuduk. Sonra kalkıp abdest aldık. O şahsı da uyandırdık. Ne yazık ki ben burada sizden ayrılıyorum. Beni uyandırdığınız sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” baş ucumda idi. Bana ey fâsık kimse, Allahü teâlâ fâsıkı hakîr eyledi! Sen burada sûret değiştireceksin buyurdu, dedi. Biz vah sana, kalk abdest al, dedik. Kalkıp oturdu, ayaklarını topladı. Bir de baktık ki ayak parmakları maymûn parmağı şekline girdi. Sonra dizlerine kadar iki ayağı maymûn ayağı gibi oldu. Böylece göğsü, vücûdu, başı ve yüzü değişip temâmen maymûn oldu. Onu tutup devenin palanını üzerine bağladık ve yola devâm etdik. Güneş batmak üzere iken bir yere ulaştık. Orada bir kaç maymûn toplanmışdı. Onları görünce çok ızdırâb çekti. İpini koparıp o maymûnların yanına gitti. O maymûnlarla birlikte bize doğru döndü. Biz dedik ki, bu insan iken bize eziyyet ve sıkıntı verirdi, şimdi maymûnlar ona dost oldu, dedik. Sonra bize yaklaştı ve kuyruğunun üzerine oturdu. Yüzümüze bakıyor ve göz yaşı döküyordu. Biraz sonra maymûnlar gittiler. O da onların arkasından gitti!

● İmâm-ı Müstafirî “rahmetullahi aleyh” Alî bin Zeydin “radiyallahü anhümâ” şöyle anlattığını nakl etmiştir: Sa’îd bin Müseyyib “radiyallahü anh” bana bir kimse gönder de falan şahsı görsün, dedi. Hâlini sen söyler misin, dedim. Hâyır söylemem, dedi. Bir kimse gönderdim. Sa’îd bin Müseyyib “radiyallahü anh” göstermek istediği şahs hakkında söy-

le anlattı. O şahs Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları hakkında kötü söz söylerdi. Allahü teâlâ onun yüzünde öyle bir yara hâsil etti ki, bütün yüzünü kapladı ve yüzü simsiyâh oldu.

● Yine İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” sâlih bir kimseden naklen şöyle anlatmışdır: Kûfeli bir şahs vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka ve hazret-i Osmân-ı zinnûreyne “radiyallahü anhümâ” dil uzatır, uygunsuz sözler söylerdi. Her nasılsa bir def’asında bir yolculuk sırasında o şahsla berâber olduk. Kendisine çok nasihat etdik, fekat dinlemedi. O hâlde bizden uzaklaş dedik. Uzaklaşıp gitti. Sonra o kimse- nin oğlunu gördük. Babana söyle bizimle berâber gelsin, dedik. Oğlu, babamın iki eli domuz ayağı gibi oldu, dedi. Adamın yanına gittik. Bizimle berâber gel dedik. Bana acâib bir şey oldu, dedi ve ellerini gösterdi. Elleri domuz ayağı gibi olmuştu. Sonra bizimle yola devâm etdi. Pek çok domuzun bulunduğu bir yere ulaştık. O kimse birden bire merkebin- den yere atlayıp, domuzların arasına karıştı. Domuz şekline döndü. Onu diğer domuzlardan ayıramadık. Mâllarını ve kö- lesini Kûfeye getirdik!

● İmâm-ı Müstagirînin “rahmetullahi aleyh” bir gâzîden naklen anlattığı bir hâdise de şöyledir: O gâzî kimse şöyle demiştir: Bir cemâ’at ile gazâyâ gidiyorduk. Yanımızda Benî Temîm kabîlesinden Ebû Hayyân adında biri vardı. Bu şahs hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radiyallahü anhümâ” hakkında uygunsuz sözler söylerdi. Kendisine nasihatlarımız hiç fâide vermedi. Yolda hâkimler- den birine uğradık. Ebû Hayyânı kasederek, bunu benim yanımda bırakınız, dedi. Biz de onu bırakıp gittik. Bir müd- det sonra baktık ki, arkamızdan geliyordu. Yanında bıraktı- ğımız hâkim kendisine bir elbise ve bir de at vermiş. Bize, gördünüz mü, ey Allahın düşmânları diye bağır- ırdı. Bizden uzak dur, dedik. Biz yolun bir tarafından gidiyorduk. O da öbür tarafından gidiyordu. Bir ara ihtiyâcını gidermek için yoldan ayrılp, bir kenâra çekildi. Otururken üzerine arılar hücûm etdi. Bizden yardım istedi. Yardım etmek istedik. Fe- kat bu sefer arılar bize hücûm etmeğe başladı. Biz bırakıp

geri döndük. Arılar tekrâr onun üzerine hüçûm etdiler. Kemikleri parlayıncaya kadar derisini ve etlerini parçaladılar. Biz, Benî Temîmden Ebû Hayyânın mallarını kim alır diye bağırđık.

● İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” selefden büyük bir zâtdan şöyle nakl etmişdir: Benim bir komşum vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anhümâ” hakkında devâmlı çirkin sözler söylerdi. Bir gece rü’yâmda Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Sağ tarafında hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve sol tarafında da hazret-i Ömer-ül Fârûk vardı. Yâ Resûlallah! Benim bir komşum var, bu iki zât hakkında uygunsuz sözler söylüyor. Böylece bana sıkıntı veriyor, çok eziyyet ediyor, dedim. Resûlullah bir kimseye: “Git bunun komşusunu öldür” buyurdu. Sabâhleyin rü’yâmı o komşuma anlatayım diye evden çıkdım. Bir de bakdım ki, o komşumun kapısı önünde bir kalabalık ve gürültü vardı. Ne oldu diye sordum. Gece biri gelip bunu öldürmüş, dediler.

● Yine İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” şöyle yazmışdır: Basra halkından birisi Ehvâz beldesinin ileri gelenlerinden birine mal satmışdı. Mal satdığım adam râfîzîdir. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında uygunsuz sözler söylüyor, dediler. Mal satan kimse bundan sonrasını şöyle anlatmışdır: Gidip gelmek uzun sürecekti. Fekat mal satdığım adamın yanına gitdim. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında kötü sözler söylemeğe başladı. Çok üzüldüm ve adamın yanından ayrıldım. O gece üzüntüden yemek yimedim. Rü’yâmda Resûlullahı gördüm. Yâ Resûlallah! Falan kimseyi görüyor musun. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında neler söylüyor, dedim. Söyledikleri seni üzdü mü, buyurdu. Evet, dedim. Onu buraya çağır, buyurdu, çağırdım. Yere yatırmamı emr etdi. Adamı yere yatırdım. Resûlullah elime bir bıçak verip, onu öldür, buyurdu. Üç kerre öldüreyim mi, yâ Resûlallah, diye sordum. Çünkü adam öldürmek benim için zor bir iş idi. Üçüncü soruşumda, vah sana, öldür diyorum, buyurdu. Bu-

nun üzerine onu öldürdüm. Sabâhleyin bu rü'yâmı o habîs kimseye anlatayım diye gitdim. Mahallesine varınca evinden feryâd seslerinin yükseldiğini işitdim. Bu ne hâldir diye sordum. Falan kimseyi dün gece yatağında öldürmüşler, dediler. Vallahi onu Resûlullahın emriyle ben öldürdüm, dedim. O kimsenin oğlu durumu öğrenince bana, sen hakkımı al, ben onu toprağa gömeyim, dedi. Malımı alıp gitdim.

● İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmıştır: Selefdan bir zât şöyle anlattı: Çocukluğum zemânında bir râfizî hocam vardı. Bana râfizîlik telkîn ederdi. Ben de hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında uygunsuz sözler söyledim. Bir gece rü'yâmda kıyâmet kopmuştu. Bütün insanlar, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda toplanmışlardı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında iki ihtiyâr zât oturuyordu. Herkes sıra ile gidip selâm veriyordu. Ben de selâm vermek için Resûlullahın huzûruna yaklaştım. Yanında bulunan iki zâtdan biri, yâ Resûlallah, bu kimse bizden ne ister, diyerek beni gösterdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni tutmak istedi, o sırada uykudan uyandım. O ânda saç ve sakalım, kaşım ve kipriklerim döküldü. Dört ay öylece kaldım. Bütün tabîblere gitdim, çâre bulamadım. Bir gün dostlardan biri geldi, bu hâlin nedir. Tabîbler sana çâre bulmaktan âciz kalmışlar, dedi. Bu sorusundan anladım ki, birine âşık mı oldun da, onun aşkından mı bu hâle geldin demek istiyordu. O dostuma hâlimi ve rü'yâmı anlattım. Sübhâ-nallah, niçin tevbe edip, afv dilemedin. Demek ki sen bilmiyorsun. Hâlbuki Resûlullaha salât ve selâm okununca ve diğer şeyler mubârek rûhu için okununca, bildirilir. Hemen tevbe et, dedi. Abdest aldım, iki rek'at nemâz kıldım. Sonra tevbe edip, Allahü teâlâyâ düâ etdim. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîki ve hazret-i Ömer-ül Fârûku “radiyallahü anhümâ” çok sevip, üstünlüklerine inandım. Bir hafta geçmeden saçım, sakalım, kaşlarım ve kirpiklerim eskisi gibi yeniden çıktı.

● İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” Selef-i sâlihînden bir zâtın şöyle anlattığını nakl etmiştir: Bir def'asında

Şâma giderken, bir mescidde sabâh nemâzını kıldım. İmâm nemâzdan sonra hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radıyallahü anhümâ” beddüâ etdi. Bir sene sonra yine bir Şâm yolculuğu sırasında aynı mescidde, sabâh nemâzını kıldım. Bu sefer imâm, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömere güzel düâ etdi. Cemâ’ate, geçen sene onlara beddüâ ediyordunuz, şimdi hayırla düâ ediyorsunuz, sebebi nedir diye sordum. Bana geçen seneki imâmı görmek ister misin, dediler. Evet, isterim, dedim. Beni bir eve götürdüler. Orada gözlerinden yaş akan bir köpek vardı. Köpeğe sen geçen sene hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radıyallahü anhümâ” beddüâ eden imâm mısın, diye sordum. Başıyla, evet der gibi işaret etdi.

● Yine İmâm-ı Müstagfirî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Medâyinde bulunuyordum. Her nerede bir garîbin vefât etdiğini duysam, ona kefenlik alırdım. Bir gün bir şahs yanıma geldi. Burada Kûfeli bir kimse vefât etdi. Kefeni yok, dedi. Hizmetçimi kefen almağa gönderdim. Ben de ölen şahsın yanına gitdim. Karnının üstüne bir kerpiç koymuşlardı. Birden bire kerpiç düştü ve ölü canlanıp, vah, bana yazıklar olsun, diye bağırmağa başladı. Ben Lâ ilâhe illallah de dedim. Artık fâidesi yok. Benim kavmim hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında kötü sözler söylerlerdi! Ben de onlar hakkında kötü söz söyleyip söverdim! Şimdi helâk oldum. Cehennemdeki yerimi gösterdiler. İnsanları korkutmam için bana tekrâr cân verdiler, dedi. Hemen dışarı çıkıp, bu hâli arkadaşlarıma anlattım.

● İmâm-ı Kayrevânî “rahmetullahi aleyh” (**Bostân**) kitâbında şöyle yazmışdır: Selefden biri şöyle anlatdı: Benim bir komşum vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anhümâ” hakkında uygunsuz sözler söylerdi. Bir gece çok aşırı gitdi. Dayanamayıp, onunla kavga etdim. Üzgün ve gamlı olarak eve geldim. Yatsı nemâzından sonra uyudum. Rü’yâmda Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Yâ Resûlallah! Falan

kimse senin Eshâbına kötü sözler söylüyor, dedim. Kime kötü sözler söylüyor diye sordu. Hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radiyallahü anhümâ” dedim. Al şu bıçağı git onu öldür, buyurdu. Bıçağı aldım ve gidip o adamı boğazladım. Sanki elime kan bulaşmışdı. Elimi yere sürdüm. O sırada uyandım. O şahsın evinden feryâd sesleri duydum. Ne olmuş diye sordum. Falan kimse bu gece âniden ölmüş, dediler. Sabâhleyin evine gittim. O kimsenin boğazında bir bıçak izi vardı.

● Şeyh-i Ekber Muhyiddîn Arabî “kuddise sirruh” (**Fütûhât-ı Mekkiyye**) kitabında şöyle yazmıştır: Allahü teâlânın sevgili kullarından bir gurub vardır ki, onlara Recebî derler. Onlar kırk kişidir. Sayıları artmaz ve eksilmez. Receb ayında hiç hareket etmezler. Ayakda duramadıkları gibi, oturamazlar da. Ellerini, ayaklarını ve gözlerini dahî kıpırdatacak kuvveti kendilerinde bulamazlar. Receb ayının ilk günlerinde bu hâl üzere olurlar. Günden güne bu hâlleri hafifler. Şa’bân ayı girince, bu hâlleri kalkar. Ba’zen onlardan bir kısmında bu keşf hâlleri kalıp, bir sene devâm eder. Recebîlerden birini gördüm. Onda râfizîlerin durumunu keşf edip görme hâli bâkî kalmıştı. Tanımadığı bir râfizîyi domuz şeklinde görür ve sen râfizîsin, tevbe et, derdi. O râfizî tevbe ederse, onu insan sûretinde görürdü ve sen gerçekten tevbe etdin, derdi. Eğer o kimseyi yine domuz sûretinde görürse, yalan söylüyorsun, sen tevbe etmedin, derdi. Bir gün şâfi’î mezhebinde oldukları ve iyi kimseler olarak tanınan iki kişi huzûruna geldiler. Meğer o iki kişi dışdan iyi görünmelerine rağmen, râfizî imişler. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Osmân hakkında yanlış ve kötü düşüncelere sâhib imişler. O zât huzûruna gelen bu iki kişiye dışarıya çıkmalarını söyledi. Sebebinin sorduklarında, ben sizi domuz şeklinde görüyorum, dedi. O iki kimse o ânda kalblerinden tevbe etdiler. Bunun üzerine o zât, şimdi tevbe etdiniz. Çünkü şu ânda sizi insan sûretinde görüyorum, dedi. O kimseler buna çok şaşdılar ve bozuk i’tikâdlarından temâmen vazgeçdiler.

HAZRET-İ OSMÂN-I ZİNNÜREYN “radıyallahü anh”

Hazret-i Osmânın künyesi İbni Abdüllah, lakabı Zinnüreyndir. Bu lakab, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kızıyla evlenmesi sebebiyle verildi. Resûlullah, kızlarından, önce hazret-i Rukayyeyi ve onun vefâtından sonra da hazret-i Ümmü Gülsümü hazret-i Osmâna nikâh etdi. **(Bir kızım dahâ olsa, onu da Osmâna verirdim. İnsanlardan hiç kimseye bir Peygamberin iki kızıyla nikâhlanmak nasîb olmamıştır)** buyurdu. Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hazret-i Osmân için, “O hesâbsız Cennete girecektir” buyurdu. Hazret-i Osmân Medîneye yarım fersâh uzaklıkta bulunan Rûme kuyusunu Ebû Abdüllah bin Mendere-den otuz bin akçeye satın aldı. Ta’mîr etdirip, müslimânların istifâdesi için vakf etdi. Tebük gazâsında hava çok sıcaktı. Yiyecek ve binek çok azdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, “Bu orduyu kim techîz ederse, o Cennete gider” buyurdu. Hazret-i Osmân bunu duyunca, onbin dinâr getirdi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yâ Osmân, Allahü teâlâ senin geçmişdeki ve gelecekteki, bir rivâyetde, gizli ve âşikâr günâhlarını afv etsin)** buyurdu. Bir hadîs-i şerîfde de hazret-i Osmân için şöyle buyruldu: **(Biliniz ki gökdeki meleklerin hayâ ettiği kimseden ben de hayâ ediyorum.)**

Beyt:

***Allaha ve Resûlüne düşmân olan, düşmândır kendine,
Hayâsızdır düşmân olanlar, hayâ sâhibi Zinnüreyne.***

Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “radıyallahü anh” hicretin yirmiüçüncü senesinde, Zilhicce ayında, nemâzda iken, Mugîre bin Şu’benin “radıyallahü anh” kölesi Ebû Lü’lü Fîruz tarafından yaralandı. Şehîd olacağını anladılar. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” şehîd olmadan önce yaralı hâlde iken şöyle buyurdu: “Halîfeliğe en lâyük olan kimseler şunlardır. Resûlullah onlardan râzı olarak vefât etmiştir. Bunlar; Osmân, Alî, Zübeyr, Talha, Abdürrahmân bin Avf ve Sa’d bin Ebî Vakkâsdırlar “radıyallahü anhüm ecma’în”. Bu

altı kişi, hazret-i Ömerin defninden sonra halife seçmek üzere toplandılar. Hazret-i Zübeyr, ben Alîye “radiyallahü anh” bî’at ediyorum, dedi. Sa’d bin Ebî Vakkâs ise, ben Abdürrahmân bin Avfa bî’at ediyorum, dedi “rıdvânullahi aleyhim ecma’in”. Sonunda halife seçme işini Abdürrahmân bin Avfa bıraktılar. Abdürrahmân bin Avf, hazret-i Alînin elini tutup, Allahın kitâbı, Resûlullahın sünneti ve Şeyhaynın (Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömerin) sîretiyle amel eder misin, dedi. Hazret-i Alî, tâkatım yetdiği kadar amel ederim, dedi. Sonra hazret-i Osmânın elinden tutup aynı şeyi sordu. Hazret-i Osmân, Abdürrahmân bin Avfın istediği gibi cevâb verdi. Bu süâli her ikisine de üçer kerre sordu ve aynı cevâbları aldı. Sonra hazret-i Osmâna bî’at ederek onu halîfe seçti. Eshâb-ı kirâm da hazret-i Osmâna bî’at etdiler “rıdvânullahi aleyhim ecma’in”. Hilm ve hayâ sultânı hazret-i Osmânın “radiyallahü anh” fazîletlerinin ve kerâmetlerinin nihâyeti yoktur.

● Bir gün Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân” biri, hazret-i Osmânın evine gidiyordu. Yolda yabancı bir kadına bakdı. Osmânın “radiyallahü anh” evine varınca, size ne oldu ki gözlerinizde zinâ eseri olduğu hâlde benim evime gelirsiniz, dedi. Bir rivâyetde ise, sizden birinize ne oldu ki, yolda zinâ edip de buraya geldi, dedi. O sahâbî bizden zinâ eden biri yoktur, dedi. Hazret-i Osmân “radiyallahü anh”, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” **(Gözler de zinâ ederler)** buyurdu, dedi. Bunun üzerine o sahâbî, ey mü’minlerin emîri, Resûlullahdan sonra vahy gelir mi, dedi. Hâyır bu vahy değildir, sâdık firâsetdir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Mü’minin firâsetinden sakınınız. Çünkü o, Allahın nûruyla bakar)** buyurdu, dedi. **[(Kıyâmet ve Âhret)** kitabının 158.ci sahîfesine bakınız!]

● Emîr-ül mü’minîn hazret-i Osmân “radiyallahü anh” şehîd edildiği günün gecesinde, rü’yâsında Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördü. “Ey Osmân, yârın bizim yanımızda iftâr edersin” buyurdu. Sabâhleyin kölelerini isyâncılara karşı durmakdan men’ etdi. Çünkü, şehîdlik se’âdetine kavuşmak istiyordu. Abdüllah bin Riyâh ve Ebû Katâde “radı-

yallahü anhümâ” şöyle anlatmışlardır: Biz hazret-i Osmânın “radiyallahü anh” evi kuşatıldığı sırada yanında idik. Kavga şiddetlenince, hazret-i Osmânın köleleri kılıçlarını ellerine aldılar. Hazret-i Osmân onlara, kim kılıcını kınına sokarsa, o azâd olsun, dedi. Biz dışarı çıktık. Giderken Hasen bin Alî “radiyallahü anh” ile karşılaştık. Onunla birlikde hazret-i Osmânın yanına geri döndük. Hazret-i Hasen, ey mü’minlerin emîri. Senin emrin olmadan ben müslimânlara kılıç çekmem. Sen hak üzere halffesin. Emr et, bu belâyı senin üzerinden def’ edeyim, dedi. Hazret-i Osmân, hazret-i Hasene: Ey kardeşimin oğlu, evine git, otur. Allahü teâlânın emri ne ise o olacaktır. Ben kan dökmek istemiyorum. Bu gece rü’yâmda Resûlullahı gördüm. “Harb edersen nusret bulursun. Eğer harb etmezsen şehîd olup, yârin gece yanımda iftâr edersin” buyurdu. Ben Resûlullah ile iftâr etmek istiyorum, dedi.

(Fasl-ül-Hitâb) kitâbının sâhibi şöyle yazmıştır: Bu durum hullet makâmında derdlere ve belâlara teslim olmak alâmetidir. Nitekim, Halîlullah İbrâhîm aleyhisselâmı mançınığa koyup, ateşe atdıkları sırada, Cebrâîl aleyhisselâm gelip, bir arzûn var mıdır, diye sorduğunda, var ama, sana değil **[(Hasbiyallah ve ni’mel vekîl)** ya’nî, bana Allahım yetişir. O iyi vekîl, yardımcıdır], buyurmuştur.

● Hazret-i Osmânın “radiyallahü anh” şehîd edildiği gün, Cühcân bin Sa’îd Gıfârî, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” yâdigâr kalan bir asâyı, hazret-i Osmânın elinden kapıp, dizine koyarak kırmak istedi. Görenler, yapma diye bağrışdılar. O kimsenin dizinde eklem kısmında bir hastalık meydana geldi. Bir sene geçmeden o hastalıktan öldü.

● Güvenilir kimselerden biri şöyle anlatmıştır: Bir gün Kâ’beyi tavâf ediyordum. Kör bir kimse de tavâf yapıyordu ve yâ Rabbî beni afv et, ama afv etmeyeceğinden şübhem yoktur, diyordu. Ben, Sübhânallah! Bu makâmda böyle sözler söylüyorsun, dedim. Bunun üzerine o kör kimse şöyle anlattı: Hazret-i Osmânın evinin kuşatıldığı gün, bir arkadaşımla yemîn etdik ki, eğer hazret-i Osmân şehîd edilirse, yüzüne çıplak olarak bir tokat vuralım, dedik. Şehîd edildi ve

ben arkadaşım ile hazret-i Osmânın evine girdik. Başı hanımının dizi üzerinde idi. Arkadaşım hanımına onun yüzünü aç, dedi. Hanımı maksadınız nedir, diye sordu. Yüzüne tokat vurmamak için and içtim, dedi. Hazret-i Osmânın hanımı, Onun, Resûlullah ile “sallallahü aleyhi ve sellem” sohbet ettiğini ve iki kızını nikâhladığını bilmiyormusun dedi ve dahâ birçok faziletlerini saydı. Arkadaşım utanıp geri çekildi. Ben o sözlere aldırış etmedim. Yaklaşp yüzüne bir tokat vurdum. Hanımı bana Allahü teâlâ senin günâhlarını afv etmesin, ellerin kuruşun ve gözlerin kör olsun, dedi. Henüz evin kapısından çıkmadan ellerim kurudu ve gözlerim kör oldu. Günâhlarımın afv edilmeyeceğinden de şübhem yokdur!

● Hazret-i Osmân-ı zinnûreyn “radiyallahü anh” şehîd edilince, cinnîler, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidinin damında üç gün ağlaşdılar. Onun için mersiyeler söylediler.

● Adî bin Hâtem “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Hazret-i Osmân bin Affânın “radiyallahü anh” şehîd edildiği gün, bir kimsenin şöyle dediğini işitdim: İbni Affânı ferâhlik, râhatlık, se’âdet ve Cennetdeki sayısız ni’metlerle ve Rabbinin rızâsıyla müjdeleyiniz, diyordu. Etrâfımıza baktık, kimseyi göremedik.

● Hazret-i Osmân bin Affân “radiyallahü anh” şehîd edilince, mu’ârizların kargaşasından, üç gün defn edilemedi. Gâibden şöyle bir ses işitildi: Onu defn ediniz, nemâzını kılmayınız, magfirete kavuşdu ve nemâzı kılındı.

● Hazret-i Osmânı “radiyallahü anh” defn etmek için üç gün sonra Bakî kabristânına götürdüler. Arkalarında bir karartı gördüler ve korkdular. Karartı yaklaşınca, cenâzeyi bırakıp dağıldılar. O sırada karartıdan şöyle bir ses geldi. Korkmayınız, biz sizinle defnde bulunmak için geldik, dedi. Defnde bulunanlardan ba’zısı yemîn ederek onların melekler olduğunu söylemişlerdir.

● Bir hac kâfilesi, hac mevsiminde, hazret-i Osmânın “radiyallahü anh” kabrini ziyârete gitdiler. İçlerinden biri, hakîr görüp ziyâret etmedi. Kâfile selâmetle gidip dönerken, bir

yırtıcı hayvân, kâfilenin içine girip, o kimseyi parçaladı ve etinden yemedi. Kâfilede bulunanlar, o kimsenin hazret-i Osmâna “radiyallahü anh” hürmetsizlik ettiği için, bu hâle düşdüğünü anladılar.

● Bir gün Ebû Zer Gıfârînin “radiyallahü anh” yanında hazret-i Osmândan “radiyallahü anh” bahs ediliyordu. Ben onun hakkında hayrdan başka birşey söylemem dedi ve şöyle anlattı: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evinden çıktı ve yürümeğe başladı. Ben de Resûlullahın arkasından gitdim. Bir yere varıp oturdum. Huzûruna yaklaşıp, selâm verdim ve karşısına oturdum. Ey Ebâ Zer, niçin geldin, buyurdu. Allahü teâlâ ve Resûlu dahâ iyi bilir, dedim. O sırada hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” geldi ve Resûlullahın sağ tarafına oturdu. Ona da niçin geldin, buyurdu. Allah ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedi. Sonra hazret-i Ömer “radiyallahü anh” geldi. Ebû Bekrin “radiyallahü anh” sağ tarafına oturdu. Resûlullah ona da niçin geldin, diye sordu. O da, Allah ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedi. Dahâ sonra hazret-i Osmân “radiyallahü anh” geldi. Hazret-i Ömerin sağ tarafına oturdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden yedi veyâ dokuz dâne çakıl taşı aldı. Mubârek avucunda tuttu. Taşlar mubârek avucunda tesbîh etmeğe başladı. Seslerini bal arısının âvâzı gibi işitiyordum. Taşları yere koydu, sesleri kesildi. Sonra hazret-i Ebû Bekrin eline verdi. Taşlar onun avucunda da tesbîh etdiler. O da yere koydu. Taşların sesi kesildi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” taşları alıp, hazret-i Ömerin eline verdi. Taşlar onun elinde de tesbîh etdiler. O da yere bıraktı ve taşların tesbîh sesi kesildi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” taşları alıp, hazret-i Osmânın eline verdi. Taşlar onun elinde de tesbîh etdiler. Yere koyunca tesbîh sesleri kesildi.

● Ensârdan “radiyallahü anhüm” bir kişi Müseyleme-tül Kezzâbın öldürüldüğü gün şehîd olmuşdu. Öldürülenler arasında onu arıyorlardı. Ölülerden birisinden şöyle bir ses geldi. Muhammed “aleyhisselâm” Allahın Resûlüdür. Ebû Bekr sıddîkdir, Ömer-ül Fârûk şehîddir, Osmân Zinnûreyn yumuşak kalbli ve merhametlidir.

İMÂM-I ALÎ BİN EBÎ TÂLİB “radıyallahü anh”

Emîr-ül mü'minîn Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü anh ve kerremallahü vecheh”, (Tesavvufda, insanlara vilâyet yolunun feyzlerinin ulaşmasına vâsita olan) oniki imâmın birincisidir. Künyesi Ebül Hasen ve Ebû Tûrâbdır. En çok sevdiği ismi, Ebû Tûrâb idi. Kendisini bu ismle çağırınca sevinirdi. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kızı hazret-i Fâtımanın “radıyallahü anhâ” evine gitdi. Hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” göremeyince, amcamın oğlu nerede diye sordu. Hazret-i Fâtıma “radıyallahü anhâ” aramızda birşey vâki oldu. Üzülüp dışarı gitdi. Benim yanımda kaylûle yapmadı, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi bulması için bir kimse gönderdi. O kimse araşdırıp geldi ve hazret-i Alînin mescidde kaylûle yaptığını söyledi. Kaylûle öğleden önce biraz uyumaktır. Geceyi ihyâ edenlere sünnettir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mescide gitdi. Hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” uyumuş ve ridâsı üzerinden düşdüğü için arkasına toprak bulanmış olduğu hâlde buldu. Mubârek eliyle toprakları silip, “Kalk yâ Ebâ Tûrâb, kalk yâ Ebâ Tûrâb” buyurdu.

Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Ben kimin mevlâsı isem, Alî de onun mevlâsıdır. Beni seven Alîyi sever)** buyurdu. Berâ bin Âzib “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmiştir: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alînin “radıyallahü anh” elinden tutup buyurdu ki: “Ben mü'minlere nefslerinden sevgili değilmiyim?” Orada bulunanlar, evet yâ Resûlallah, seni nefslerimizden çok severiz, dediler. Sonra hazret-i Alî “radıyallahü anh” için, **(Ben kimin mevlâsı isem, Alî de onun mevlâsıdır! Yâ Rabbî, onu seveni sev! Onu sevmeyeni sevme!)** buyurdu.

● Hazret-i Alînin “radıyallahü anh” fazîletleri ve üstünlükleri söze ve yazıya sığmaz. İmâm-ı Ahmed bin Hanbel “rahmetullahi aleyh” şöyle demiştir: Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” hiç birinden Alî bin Ebî Tâlibin “kerremallahü

vecheh” fazîletleri kadar işitilmemiştir. Seyyid-üt-tâife Cüneyd-i Bağdâdî “kuddise sirruh” ise şöyle demiştir: Eğer hazret-i Alî “radiyallahü anh” muhârebelerden biraz fırsat bulabilseydi, bize tesavvufa âid çok şeyler gelirdi ki, kalbler ona tâkat getiremezdi. (**Şerh-i te’arrüf**) kitâbında şöyle yazılmışdır: Alî bin Ebî Tâlib “radiyallahü anh” âriflerin başıdır. O kendisinden önce kimsenin söylemediği ve kendisinden sonra da benzerini dahî kimsenin söyleyemediği şeyleri söylemiştir. Meselâ, bir gün minber üzerinde: Bana Arşın altında-kilerden sorunuz. Benim kalbim ilmle doludur. Bu ilm, ağzımda bulunan Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzının suyundandır. Mubârek ağzının suyunu ağzıma koymuşdu. Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, eğer izn verilse, Tevrâtda ve İncilde olan şeyleri söyledim ve benim sözlerimi tasdik ederlerdi, buyurmuşdur. O meclisde Da’leb Yemânî adında bir kimse vardı. Hazret-i Alînin “radiyallahü anh” bu sözlerini duyunca, bu kişi ne söylüyor, ona bir soru sorayım da rüsvâ edeyim, dedi. Kalkıp bir şey sormak istiyorum, dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”, öğrenmek için ise sor, inâd için ise sorma, buyurdu. Da’leb Yemânî, sen beni süâl sormağa mecbûr etdin, diyerek, yâ Alî “radiyallahü anh” Rabbini gördün mü, diye sordu. Hazret-i Alî, görmediğim Rabbime tapmıyorum, dedi. Da’leb: Nasıl gördün diye sordu. Hazret-i Alî, baş gözü ile görülmez, ancak kalbler hakîkî yakîn ile görür. Rabbim birdir, ortağı ve benzeri yoktur. Mekânı yoktur. Üzerinden zemân geçmez, hislerle anlaşılmaz, mahlûklara kıyâslanmaz, buyurdu. Da’leb Yemânî bu sözleri duyunca feryâd edip düşdü ve bayıldı. Bir müddet sonra kendine gelince, hiç kimseye inâd ve imtihân niyetiyle soru sormayacağına dâir Allahü teâlâyâ söz verdi. Hazret-i Alî ona dedi ki, şunu bilmelisin ki, İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle buyurmuşdur: Alîye “radiyallahü anh” ilmin onda dokuzu verilmiştir. Onda birine de ortakdır.

● İmâm-ı Müstafirî “rahmetullahi aleyh” (**Delâil-ün-nübüvve**) adlı kitâbında şöyle yazmıştır: Rûm kayseri, Emîr-ül

mü'minîn hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliği zemânında çok müşkil sūâller yazıp, cevâblandırması için bir elçiyle gönderdi. Bu hâdise kitâblarda uzun anlatılmışdır. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” Kayserin mektûbunu okudu ve hazret-i Alîye gönderdi. Hazret-i Alî okudukdan sonra, kalem ve kâğıd istedi. Soruların cevâbını yazıp elçiye verdi. Elçi, hazret-i Ömere, bu cevâbları yazan kimdir, diye sordu. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” da, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” amcasının oğlu, dâmâdı ve dostudur, dedi.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alînin “radiyallahü anh” hâzır ve latîf cevâblarından biri şöyledir: Bir gün yehûdilerden bir gurub gelip: Ey müslimânlar! Siz Peygamberinizin vefâtından sonra ne yaptınız? Birbirinize kılıç çekip, harb bile yaptınız, dediler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” onlara: Ey yehûdîler, sizin ayaklarınız henüz denizden kurumamışdı ki, hazret-i Mûsâya “aleyhisselâm” bize başkalarının ma'bûdları gibi ma'bûdlar bul dediniz, buyurdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alîye “radiyallahü anh” dediler ki, hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin “radiyallahü anhümâ” zemânlarında müslimânlar arasında fitne ve harbler olmadı. Hazret-i Osmânın ve Senin “radiyallahü anhümâ” zemânında ise ızdırâb, üzüntü, karışıklıklar ve harbler oldu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bu söze şöyle cevâb verdi: Hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin “radiyallahü anhümâ” yardımcıları, hazret-i Osmân ve ben “radiyallahü anhümâ” idik. Hazret-i Osmânın ve benim yardımcılarım ise sizler olduğunuzdan böyle oldu.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” Fil vak'asından yedi sene sonra Mekkede doğdu. Ba'zıları o Kâ'bede doğdu demişlerdir. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirildiğinde, hazret-i Alî onbeş yaşında idi. Ba'zıları onüç, ba'zıları on yaşında idi demişlerdir. Dokuz yaşında idi diyenler de vardır. Birinci rivâyet sahîhdir. İbni Cevzî, **(Safve-tüs safve)** kitâbında hazret-i Alînin vefât ettiğiğinde yaşı hakkında dört rivâyet vardır, bunlar altmış üç, altmış

beş, elliyedi ve ellisekidir, diye yazmıştır.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Osmân “radiyallahü anh”, şehîd edildikten üç gün sonra defn edildi. Beş gün sonra ise halk hazret-i Alînin yanına gelip, halîfeliği kabûl etmesini istediler. Zîrâ o sırada halîfeliğe ondan dahâ lâyük kimse yoktu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” kabûl etmemek için çok uğraşdı. Ancak sonunda kabûl etdi ve hâzır bulunanlar ile bî'at yaptı. Bî'at edenler arasında Huzeyme bin Sâbit, Ebül Heysem bin Tihân, Muhammed bin Müslim, Ammâr bin Yâser, Ebû Mûsel Eş'arî, Abdüllah bin Abbâs “radiyallahü anhüm ecma'in” gibi dahâ nice kimseler vardı. Hazret-i Talha ve hazret-i Zübeyr “radiyallahü anhümâ” da bî'at etdiler. Abdüllah bin Ömer, Sa'd bin Ebî Vakkâs da ehl-i kible ile savaşımağa katılmamaları kaydıyla bî'at etdiler. Bu husûsda ki hadîs-i şerîfleri sebep olarak gösterdiler. Hâsılı, hazret-i Alînin hilâfeti bî'at ile gerçekleşdi. Hâl ve akd ehli, bu husûsda ittîfâk etdiler. Hazret-i Alînin “radiyallahü anh” vilâyetinin ve kerâmetinin nihâyeti yoktur.

● Sahîh rivâyetlerle sâbit olmuştur ki, hazret-i Alî mubârek ayağını atının üzengisine koyarken Kur'ân-ı kerîmi okumağa başlar, diğer ayağını koyarken veyâ bir rivâyete göre de ata binip oturunca temâmını hatm ederdi.

● Esmâ binti Umeys hazret-i Fâtımanın “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatdığını rivâyet etmiştir: Zifâfa girdiğim gece, Alîden “radiyallahü anh” korktum. Çünkü yer onunla konuşuyordu. Sabâhleyin bu hâli Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdım. Resûlullah secde yaptı. Bir müddet sonra mubârek başını kaldırdı ve bana şöyle buyurdu: “Sana müjdeler olsun ey Fâtıma! Senin neslin çok temiz olacak. Allahü teâlâ kocanı diğer insanlardan dahâ fazîletli kıldı. Yeryüzüne, şarkdan garba her ne oluyorsa, ona haber vermesini emr eyledi, buyurdu.

● İmâm-ı Fahreddîn Râzî “rahmetullahi aleyh” (**Tefsîr-i kebîr**)inde şöyle yazmıştır: İmâm-ı Alînin “radiyallahü anh” sevdiklerinden Abdüllah Esved adında bir kimse vardı. Bir

gün hırsızlık yaptı. Hazret-i Alînin huzûruna getirdiler. Sen mi, yapdın diye sordu. Esved, evet dedi. Bunun üzerine elini kesdi. Esved dışarı çıkıp giderken, yolda Selmân-ı Fârisîye ve İbni Kevâye “radıyallahü anhümâ” rastladı. İbni Kevâ, elini kim kesdi diye sordu. Esved, elimi mü’minlerin emîri, müslimânların reîsi, Resûlullahın dâmâdı ve Betülün zevcesi kesdi, dedi. İbni Kevâ, sen elini keseni medh mi ediyorsun, dedi. Esved, nasıl medh etmeyeyim ki, benim elimi hak üzere kesdi ve beni Cehennem ateşinden kurtardı, dedi. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” Esvedin bu sözlerini hazret-i Alîye anlattı. Hazret-i Alî, Esvedi yanına çağırıldı. Kesilen elini bileğinin üzerine koydu ve bir mendil ile örtüp düâ etdi. O sırada gökden bir ses işitdiler. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” ördüğü mendilin kaldırılmasını emr etdi. Kaldırıp baktılar ki, Esvedin eli Allahü teâlânın izniyle iyileşmiş, eskisi gibi olmuştu.

● Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” Kûfeye gitmişti. Birgün sabâh nemâzını kıldıktan sonra, bir kimseye falan yere git, orada bir mescid vardır. Mescidin yanında bir ev vardır. O evde bir kadınla bir erkek münâkaşa ediyorlar. Onları buraya getir, dedi. O şahs gidip onları getirdi. Hazret-i Alî onlara, bu gece çok çekişdiniz, dedi. O genç, ey mü’minlerin emîri, bu kadını nikâhla aldım. Ancak ne zemân yanına yaklaşmak istesem bana ondan bir nefret hâsil oldu. Gücüm yetse onu yanımdan temâmen uzaklaştıracakdım. Benimle çekişmeğe başladı. Siz emr gönderip, bizi çağırınca ya kadar kavga ediyorduk, dedi. Hazret-i Alî, ba’zı sözler vardır ki, herkesin işitmesi gerekmez, dedi. Orada bulunan diğer kimseler dağıldılar. Hazret-i Alî o kadına dönerek kocası olan genci gösterdi ve bunun kim olduğunu biliyor musun, dedi. Kadın hâyır, dedi. Hazret-i Alî kadına, ben söyliyeyim. Yalnız sen de inkâr etme, dedi. Sonra, sen falanın kızı falan değil misin, dedi. Kadın evet, dedi. Senin amcanın bir oğlu vardı. Birbirinizi severdiniz. Annen evlenmenize râzı olmadı. Sen bir gece helâya gitmek için dışarı çıkdın. Amcanın

oğlu seni tutdu ve yaklaşdı. Ondan hâmile kaldın. Bu durumu annene söyledin. Babandan gizledin. Çocuğu doğuracağın zemân annen seni dışarı çıkardı. Bir oğlan doğurdun. Bir beze sarıp, insanların kazâ-ı hâcet yaptıkları bir divârın dibine bıraktın. Bir köpek gelip çocuğu kokladı. Sen bir taş atdın. Taş çocuğun başına değip yardı. Annen elbisesinden bir parça bez yırtıp, çocuğun başını sardı. Çocuğu orada bırakıp gittiniz. Bir dahâ da görmediniz. Kadın, evet ey mü'minlerin emîri öyle oldu. Bunu benden ve annemden başka kimse bilmiyordu, dedi. Hazret-i Alî sözlerine devâm ederek şöyle dedi: O gün sabâhleyin çocuğu falan kâfile oradan alıp götürdüler. Büyütüp terbiye etdiler. Sonra o genç kâfile ile Kûfeye gelip, seni nikâh etdi. Gence başını aç dedi. Genç başını açınca, başında taş yarasının izi görüldü. Kadına bu genç senin oğlundur. Allahü teâlâ sizi harâm işlemekten korudu! Haydi oğlunu al git, buyurdu.

● Kûfe halkı Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alîye, Fırat nehrinin suyu taşdı, ekinlerimiz ziyân oldu. Allahü teâlâyâ düâ ediniz de suyu biraz azalsın, dediler. Hazret-i Alî evine girdi. Halk kapısında bekliyordu. Biraz sonra dışarı çıktı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hırkasını giymiş, cübbesini omuzuna almış, sarığını başına koymuş, asâsını da eline almışdı. Bir at istedi ve ata binip Fırat nehrinin kenârına gitti. Halk da yaya olarak arkasından gittiler. Nehrin kenârına varınca atdan indi ve iki rek'at nemâz kıldı. Sonra asâyı eline alıp, köprünün üzerine çıktı. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyin de “radiyallahü anhümâ” yanında idi. Asâsıyla suya doğru işâret etdi. Su biraz azaldı. Bu kadar yeter mi buyurdu. Halk, biraz dahâ azalsın, dediler. Asâsıyla ikinci def'a işâret etdi. Su biraz azaldı. Yine bu kadar yeter mi diye sordu. Biraz dahâ azalmasını istediler. Üçüncü def'a işâret etdi ve su biraz dahâ azaldı. Halk, ey mü'minlerin emîri bu kadar yeter, dediler.

● Cündeb bin Abdüllah el-Ezdî “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Cemel ve Sıffîn harblerinde hazret-i Alî “radiyal-

lahü anh” ile berâberdim. Hazret-i Alînin haklı olduğundan hiç şübhem yokdu. Nehrevâna varıp, orada konakladık. Bu sırada içime bir şübhe düşdü. Karşımızdakilerin hepsi kurra ve seçilmiş kimselerdir. Onları katl etmek büyük bir işdir, diyordum. Sabâhleyin askerlerin arasından çıkdım. Bir matara suyum vardı. Bir yerde mızrağımı yere dikip, kalkanımı üzerine asdım. Kalkanın gölgesinde oturdum. Bir de bakdım ki, Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” çıka geldi. Yanında hiç su var mı, dedi. Mataramdaki suyu verdim. Alıp uzak bir yere gitdi ve görünmez oldu. Sonra göründü. Abdest almışdı. Gelip kalkanın gölgesine oturdu. O sırada atlı birisi geldi ve hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” sordu. Yâ Emîr-el mü’minîn! Bu atlı kimse sizi görmek istiyor, dedim. Çağır gel-sin, dedi. Çağırdım. Huzûruna gelip yâ Emîr-el mü’minîn, muhâlifler Nehrevânı geçdiler ve suyu kesdiler, dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh”, imkânsız geçmiş olamazlar, dedi. Biz böyle konuşurken bir kişi dahâ çıkageldi. Muhâlifler suyu geçdiler, dedi. Hazret-i Alî, geçmediler, dedi. O kimse vallahi ben, onların sancaklarını suyun öbür tarafında görmeden gel-medim, geçdiler, dedi. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî ise, val-lahi geçmediler! Nasıl geçerler ki, onların düşüp, kanlarının akacağı yer burasıdır, dedi. Sonra beklemeğe başladı. Ben de bekliyordum. Kendi kendime, Elhamdülillah elime bir ölçü geçdi. Hazret-i Alînin “radıyallahü anh” hâlini bu ölçü ile an-larım. O yâ yalancı bir bahâdırır veyâ onun Allahü teâlâdan veyâ Resûlünden bildiği bir delîli vardır, dedim. Kendi kendi-me şöyle karar verdim. Muhâlifler suyu geçmişlerse, hazret-i Alîye karşı, geçmemişlerse muhâliflere karşı savaşayım, de-dim. Askerlerin arasından geçdim ve bakdım ki, muhâlifler suyu geçememişler. Bayrakları aynı yerde duruyordu. Bu sırada hazret-i Alî “radıyallahü anh” sırtıma dokunup, haydi işinle meşgûl ol, dedi. Savaşmaya başlayıp, muhâliflerden bi-rini öldürdüm. Arkasından birini dahâ öldürdüm. Birinin üzerine de atımı sürüp hücûm etdim. Onu yaraladım, o da beni yaraladı. İkimiz de yere düşdük. Arkadaşlarım beni alıp götürmüşler. Kendime geldiğimde muhârebe bitmişti.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” bir muhârebeye başla-
yınca şöyle demişdi: Karşı tarafın askerleri katl olunup, on
kişiden az kalmadıkca buradan geçemezler! Benim askerle-
rimden ise on kişiden az şehîd olacaktır. Savaşdan sonra
muhâliflerden dokuz kişi sağ kalmışdı. Hazret-i Alînin as-
kerlerinden ise dokuz kişi şehîd olmuşdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî bir kimseye; seni falan
yerde falan hurma ağacının üzerine asacaklar, dedi. Aynen
söylediği gibi oldu.

● Haccâc bin Yûsüf, Kumeyl bin Ziyâdı “radıyallahü te-
âla anh” yanına çağırdı. Kumeyl bin Ziyâd gitmeyip kaçdı.
Haccâc onun akrabalarını ve yakınlarını buldukları vazî-
felerden uzaklaştırdı. Bunun üzerine Kumeyl bin Ziyâd, ben
zâten yaşlandım. Benim yüzümden yakınlarımı işlerinden
mahrûm etmesi doğru değildir diyerek, Haccâcın yanına gel-
di. Haccâc maksadım seni ele geçirmekdi, dedi. Kumeyl bin
Ziyâd Haccâca, ben ihtiyârladım. Bana istediğini yap, gide-
ceğimiz yer Allahü teâlânın huzûrudur. Beni öldürürsen,
senden hesâb sorulacaktır. Bana Emîr-ül mü'minîn hazret-i
Alî “radıyallahü anh”, Senin kâtilin Haccâc olacaktır diye
söyledi, dedi. Haccâc, Kumeyl bin Ziyâdın “radıyallahü
anh” boynunu vurdurdu!

● Haccâc bir gün, Ebû Türâbın ya'nî hazret-i Alînin “radı-
yallahü anh” Eshâbından birini öldürerek Allahü teâlâyâ yak-
laşmak istiyorum. Onunla en çok bulunup sohbet eden de kö-
lesi Kanberdir, dedi. Kanberi “radıyallahü anh” yanına çağır-
dı. Gelince, Kanber sen misin, diye sordu. Evet benim, dedi.
Alî bin Ebî Tâlibin kulumusun [kölesi misin], dedi. Ben Alla-
hü teâlânın kuluyum. Emîr-ül mü'minîn Alî “radıyallahü
anh” velîni'metimdir, dedi. Haccâc, onun yolundan döner mi-
sin diye sordu. Kanber, onun yolundan, dîninden efdal bir din
göster, dedi. Haccâc, seni öldürmek istiyorum, ne şekilde öldü-
rülmeğe istiyorsun söyle, dedi. Kanber “radıyallahü anh” nasıl
istersen öyle öldür. Ben de kıyâmet günü seni öldürürüm. Zâ-
ten hazret-i Alî “radıyallahü anh” bana, ey Kanber! Seni
zulmle öldüreceklerdir, buyurmuşdu, dedi. Haccâc emr etdi,
Kanberi “radıyallahü anh” öldürdüler.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh” Berâ bin Âzibe “radiyallahü anh”, oğlum Hüseyini “radiyallahü anh” şehîd edeceklerdir. O zemân sen hayâtda olacaksın. Ona yardım etmeyeceksin, buyurdu. Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” şehîd oldu. Berâ bin Âzib “radiyallahü anh” Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî doğru söyledi. Hazret-i Hüseyin şehîd edildi. Ben ona yardım etmedim, dedi. Pişmânlık duydu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî bir yolculuğunda Kerbelâya uğradı. Sağına soluna bakıp ağladı ve geçti. Burası onların develerinin çökdürüleceği yerdir ve katl olunacakları makâmıdır, dedi. Yanında bulunan Eshâbı, ey Emîr-el mü'minîn! Burası neresidir, diye sordular. Burası Kerbelâdır. Burada bir kavm öldürülecektir. Onlar hesâbsız Cennete gireceklerdir, buyurdu. O sırada bu sözün ma'nâsını anlamadılar. Ancak Kerbelâ vak'ası olup, hazret-i Hüseyin şehîd edilince anlaşıldı.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” Kûfeden asker istemişdi. Epeyce i'tirâzlardan sonra gönderdiler. Askerler gelmeden önce, hazret-i Alî “radiyallahü anh” oniki bin kişi geliyor buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan biri demişdir ki, askerlerin geçtikleri yere durdum. Teker teker saydım. Tam onikibin kişi idiler.

● Siffîn harbine giderken, hazret-i Alînin “radiyallahü anh” askerlerinin bir konak yerinde suya ihtiyâcı oldu. Her ne kadar sağa sola koşuşdurdular ise de, su bulamadılar. Hazret-i Alî, Eshâbını yoldan biraz sapdırdı. Çölde bir kilise göründü. Kilisede bulunanlardan su sordular. Buradan iki fersâh uzakda su var, dediler. Eshâbı, hazret-i Alîye, izn verirsen gidelim, herhâlde tâkatımız tükenmeden suya ulaşırız, dediler. Hazret-i Alî oraya gitmeğe lüzûm yokdur, dedi. Sonra katırını kıbleye doğru çevirdi. Bir yere işâret ederek, burayı kazın buyurdu. Biraz kazdılar, büyük bir taş çıktı. Taşı bir dürlü sökemediler. Hazret-i Alî, su bu taşın altındadır. Gayret edin kaldırın, dedi. Çok uğraşdılar. Fekat taşı kaldıramadılar. Hazret-i Alî bu hâli görünce katırından indi. Kol-

larını sığadı. Mubârek parmaklarını taşın altına sokdu, zorlayıp taşı kaldırdı ve uzağa atdı. Oradan gâyet saf, tatlı ve soğuk bir su çıktı. O sudan içdiler. Yanlarına da aldılar. Hazret-i Alî o taşı tekrâr yerine koydu ve üzerini toprakla örtün, buyurdu. Orada bulunan kilisenin râhibi bu hâli gördü. Hemen kiliseden çıkıp, hazret-i Alînin huzûruna geldi. Sen Peygamber misin, dedi. Hâyır, ben mürsel peygamber Muhammed Mustafânın “aleyhisselâm” halifesiyim, dedi. Râhib, hazret-i Alîye, elini ver müslimân olayım, dedi. Râhib, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü ve enneke vasıyyü Resûlühü, ya'nî senin de Resûlün vasîsi olduğuna şehâdet ederim diyerek müslimân oldu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” râhibe, sen bu yaşa kadar kendi dîninde yaşamışsın. Şimdi ne sebeble bizim dînimize girdin, diye sordu. Râhib: Ey mü'minlerin emîri, bu kiliseyi, bu taşı kaldıracak kimse için yapmışlardır. Biz kitâblarımızda okuyorduk ve âlimlerimizden duyuyorduk ki, burada bir çeşme vardır. Üzerinde de bir taş vardır. O taşı ancak Peygamber veyâ Peygamberin vasîsi kaldırabilir. Bu taşı senin kaldırdığını görünce, arzûma kavuşdum ve senelerdir beklediğim şeyi buldum, dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bu sözleri işitince ağladı. Gözlerinin yaşından sakalı ıslandı. Sonra Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, beni unutulmuşlardan eylemedi. Kitâbında zikr edilenlerden eyledi, buyurdu. O râhib, hazret-i Alînin ordusuna katılıp, Şâm ehline karşı çok savaştı ve şehâdet se'âdetine erişti. Hazret-i Alî nemâzını kıldırıp ve Allahü teâlâyâ onun afvı için düâ etdi. Ondan bahs edilince, o benim dostumdur, buyurdu.

● Habbe-i Urnî “radiyallahü anh” Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alînin “radiyallahü anh” Eshâbından idi. O şöyle anlatmışdır: Hazret-i Mu'âviye “radiyallahü anh” ile yapılan harb günlerinde, Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî bir kilisenin yanında konakladı. Bir kişi gelip; esselâmü aleyke yâ Emîr-el mü'minîn, dedi. Hazret-i Alî, ve aleykesselâm, dedi. O kimse, ben Şem'un bin Yuhennâyım. Bu kilisenin sâhibi-

yim. Bizim yanımızda bir kitâb vardır. İsâ aleyhisselâmdan beri, mîrâs olarak bize intikâl etmiştir. İsterseniz okuyayım, dedi. Hazret-i Alî, oku, buyurdu. O kişi okumağa başladı. Kitâbda Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vasfı ve ümmetin vasfları yazılıydı. Sonunda da bu kilisenin yanında Peygambere en yakın olan meşrik ehâlisini dîne, îmâna getiren ve garb ehâlisiyle harb eden birisi konaklar. Ona göre dünyâ, şiddetli fırtınalı bir günde rüzgârın savurduğu kumdan dahâ hafîddir. Ona göre, Allah yolunda ve Onun muhabbetiyle ölmek, susamış kimsenin su içmesinden dahâ kolaydır. Ona yardım eden, Allahü teâlânın rızâsına kavuşur ve onun yanında savaşırken ölen şehîd olur, diye yazılı idi. Sonra o kimse dedi ki: O Peygamber gönderildi. Ben o Peygambere îmân etdim. Sen gelip buraya konaklayınca huzûruna geldim ki, artık diri veyâ ölü hep seninle berâber olacağım. Onun bu sözleri üzerine hazret-i Alî ve yanında bulunanlar ağlaşdılar. Sonra hazret-i Alî: Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, beni unutulmalardan eylemedi. Kitâbında zikr etdi, dedi. Habbe-i Urnî sözlerine devâmla şöyle anlatmıştır: Hazret-i Alî bana, bu kimse seninle birlikde kalsın, dedi. Kuşluk ve akşam yemeklerinde onu yanına çağırırdı. Leyletül-Harîrde, harbin şiddetli bir zemânında o kimse şehîd oldu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” nemâzını kıldırıldı, kabre kendisi indirdi ve bu kimse Ehl-i Beyti seven bir kişidir, buyurdu.

● İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiye gününde, Mekkeye doğru yola çıktı. Müslimânlar susadılar. Hiçbir yerde su bulamadılar. Resûlullah Cahfede konakladı. “İçinizden kim, birkaç kişiyle falan kuyuya gidip, kablara su doldurup bize getirebilir. Allahın Resûlü onu Cennet ile müjdeliyor” buyurdu. Bir kişi kalkıp ben giderim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” suçulardan birkaç kişi ile onu gönderdi. Selemetübni Ekvâ “radıyallahü anh” der ki, ben de onlarla berâberdim. O kuyuya yakın bir yere vardık. Orada ağaçlar vardı. Ağaçların arasından çok sesler

işitdik ve hareketler gördük. Odunsuz ateş görünüyordu. Biz çok korktuk. Ağaçlardan öteye geçmeğe cesâret edemedik. Geri dönüp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldik. Onlar cinnîlerden bir gurub idi, sizi korkutdular. Eğer gitseydiniz önceden söylediğim gibi size hiç zararları dokunmazdı, buyurdu. Bir kişi dahâ kalkıp, ben gideyim yâ Resûlallah, dedi. O da sucular ile berâber gitdi. Onlar da ağaçlık yere varınca korkup geri döndüler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Eğer gitseydiniz evvelce söylediğim gibi size hiç bir zarar gelmezdi, buyurdu. O sırada gece oldu. Eshâb-ı kirâmın susuzluğu iyice arttı.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi “radiyallahü anh” huzûruna çağırıldı. Sucularla berâber gidip o kuyudan su getiriniz, buyurdu. Selemetübni Ekvâ şöyle anlatır: Kablarımızı arkamıza asdık. Kılıçlarımızı ellerimize aldık. Hazret-i Alî önden gidiyor ve şu ma'nâdaki şi'ri okuyordu: “Cinnîlerin gürültülerinden ve korku salmak için gösterdikleri ateşden, korkarak geri dönmekten, Rahmân olan Allahü teâlâyâ sığınırım.” Ağaçlık yere varınca biz de sesler duyduk ve hareketler gördük. Bizi korku kapladı. Kendi kendimize, Alî “radiyallahü anh” de o iki kimse gibi geri döner, diyorduk. Hazret-i Alî bize dönüp, benim arkamdan yürüyorsunuz. Gördüklerinizden korkmayınız. Size onlardan zarar gelmez, dedi. Ağaçların ortasında hiç odun yokken, büyük ateşler yanmağa başladı. Bir takım kesilmiş başlar görüldü. Korkunç sesler çıkarıyorlardı. Çok korktuk. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” o kesik başların arasına girdi. Bize arkamdan geliniz, sağa sola bakmayınız ve hiç korkmayınız, dedi. Arkasından ta'kîb edib kuyuya vardık. Bir kovamız vardı. Berâ bin Mâlik “radiyallahü anh” bir iki kova su çekti. Sonra kovanın ipi kopup, kova kuyuya düştü. Kuyunun dibinden gülüşme ve kakhahâ sesleri geldi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh”, kim gidip askerlerden bir kova dahâ getirir, dedi. Hiç birimiz o ağaçların arasından geçmeğe cesâret edemeyiz, dediler. Bunun üzerine hazret-i Alî “radiyallahü anh” beline bir ip bağlayıp, kuyuya indi. Ku-

yudan kahkaha sesleri geliyor ve gitdikçe artıyordu. Hazret-i Alî kuyunun yarısına kadar inince, ayağı kayıp kuyuya düştü. Kuyudan velvele sesleri geliyordu ve bir insanı boğazlarken çıkan sesler gibi sesler işitiliyordu. O sırada hazret-i Alînin sesi işitildi. Allahü Ekber! Allahü Ekber! Ben Allahın kulu ve Resûlullahın kardeşiyim! Su kablarınızı aşağıya salın di-yordu. Su kablarını kuyuya saldı. Hepsini su ile doldurdu. Ağzlarını bağladı ve birer birer yukarı çıkardı. Biz birer kab, hazret-i Alî iki kab su alıp, gitdik. Ağaçların arasına gelince, önceki işitdiğimiz sesleri ve hareketleri hiç işitip görmedik. Hiç biri yokdu. Ağaçların arasından çıkmamıza az kalmışdı ki, heybetli bir ses işitdik. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” ve hazret-i Alîyi “radiyallahü anh” medh eden beyt-ler okuyordu. Hazret-i Alî önümüzden gidiyordu ve şi’r söy-lüyordu. Resûlullahın huzûruna varınca, hazret-i Alî olanları birbir anlatdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” döner-ken duyduğunuz ses, Safâ tepesinden putların şeytânı olan Müs’iri öldüren Abdûllah adlı cinnînin sesi idi, buyurdular.

● Allahü teâlâ, hazret-i Alî “radiyallahü anh” için güneşi iki kerre batdıktan sonra geri gönderdi. Birisi, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında, diğeri de vefâtın-dan sonra vukû’ buldu.

Ümmü Seleme, Esmâ binti Umeys, Câbir bin Abdûllah ve Ebû Sa’îd-il-Hudrî “radiyallahü anhüm ecma’în” şöyle ri-vâyet etmişlerdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün evinde hazret-i Alînin “radiyallahü anh” yanında oturuyordu. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm vahy getirdi. Vahyin ağırlığından Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını hazret-i Alînin dizine koydu. Güneş batınca-ya kadar o şeklide kaldı. Hazret-i Alî ikinci nemâzını kılmamışdı. İmâ ile oturduğu yerde kıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını kaldırdı. Yâ Alî, ikinci nemâzını kıldın mı, buyurdu. Yâ Resûlallah, oturduğum yerde imâ ile kıldım, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ et, Allahü teâlâ güneşi geri çevirsin, nemâzını vaktinde

ve ayakda kıl, buyurdu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” düâ etdi. Güneş geri geldi ve ikinci nemâzını vaktinde kıldı. Es-mâ binti Ümeys “radiyallahü anhâ” şöyle demiştir: Gurûb vaktinde güneşden bıçkı sesi gibi bir ses duyuldu. Bu hâdisе dahâ evvel geçmişti. Fekat iki rivâyet farklı olduğundan burada tekrâr zikr edildi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh” Bâ-bile giderken, Fırat nehrini geçmek istedi. İkinci nemâzının vakti idi. Kendisi ve Eshâbından bir kısmı ikinci nemâzını kıldılar. Diğerleri hayvânlarını sudan geçirmekle meşgûl oldular Bu sırada güneş batdı. İkinci nemâzını kaçırdılar. Bu konuda çok sözler söylediler. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bu sözleri duyunca, güneşi geri getirmesi için Allahü teâlâya düâ etdi. Allahü teâlâ düâsını kabûl edip, güneşi geri gönderdi. İkinci nemâzını kılmamış olanlar nemâzlarını kıldılar ve güneş tekrâr batdı. O sırada güneşden korkunç bir ses geldi. Eshâb çok korkdular. Tesbîh, tehlîl ve istigfâr etmeğe başladılar.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” kendisinin haberlerini, hazret-i Mu’âviyeye “radiyallahü anh” götüreren bir şahsa, niçin götürdün, dedi. O şahs inkâr etdi. Hazret-i Alî, yemîn edermisin, dedi. O şahs yemîn etdi. Hazret-i Alî, eğer yalan yere yemîn etdiysen, Allahü teâlâ senin gözünü kör etsin, dedi. Aradan bir hafta geçmeden o şahsın gözleri kör oldu. Bastonundan tutup çekerlerdi. Aslâ yolunu göremezdi.

● İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” (**Delâil-ün-nübüvve**) adlı eserinde de bu hâdiseye benzer bir hâdiseyi şöyle nakl etmiştir: Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir gün Rahbede bir şahsa bir şey sordu. O şahs doğru söylemedi. Hazret-i Alî, yalan söylüyorsun, buyurdu. O şahs hâyır yalan söylemiyorum, dedi. Hazret-i Alî, eğer yalan söylüyorsan sana beddûâ edeyim, Allahü teâlâ seni kör eylesin mi, dedi. O da et, dedi. Bunun üzerine hazret-i Alî ona beddûâ eyledi. Dahâ Rahbeden çıkmadan gözleri kör oldu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh”, bir gün meşicidde bulunanlara yemîn vererek: Kim Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” (**Beni seven, Alîyi de seven**) buyurduğunu işitdiyse, şâhidlik etsin, dedi. Oniki kişi şâhidlik etdi. Bir kimse Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bu hadîs-i şerîfi söylediği sohbetde bulunduğu hâlde şâhidlik etmedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” ona ey falan, sen bu hadîs-i şerîfi duyduğun hâlde niçin şehâdet etmedin, diye sordu. O kimse ben ihtiyârdım, unuttum, dedi. Hazret-i Alî, yâ Rabbî eğer bu şahs yalan söylüyorsa, derisinde bir beyâzlık meydâna getir ki, sarığı o beyâzlığı örtmesin, diye düâ etdi. Bu hâdiseyi nakl eden kimse, vallahî o şahsı gördüm, iki gözünün arasında bir beyâzlık meydâna gelmişdi, demişdir. Zeyd bin Erkam “radiyallahü anh” demişdir ki: O gün ben de o meclisde veyâ böyle bir meclisde idim. Ben de o hadîs-i şerîfi işitenlerden idim. Fekat onu gizledim, şâhidlik etmedim. Allahü teâlâ benim gözlerimin nûrunu giderdi. Demişlerdir ki, Zeyd bin Erkam “radiyallahü anh” şâhidlik etmediğinden dolayı dâimâ pişmân olup, Allahü teâlâdan magfîret dilerdi.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir gün minbere çıkdı ve şöyle buyurdu: Ben Allahın kuluyum. Resûlullahın kardeşi ve vârisiyim. Cennetdeki kadınların seyyidesini nikâh eden benim. Benden başka bu da'vâda bulunana Allahü teâlâ bir musîbet versin! O meclisde bulunan bir kimse, ben Allahın kuluyum ve Resûlullahın kardeşiyim diyen bir kimsenin sözü kimseye hoş gelmez. Buna kim inanır, dedi. Dahâ yerinden kalkmadan, aklını kaybedip, delirdi. Orada bulunanlar, dahâ önce buna böyle birşey olmuş mu, idi diye sordular. Kavmi hâyır olmadı, dediler. O kimsenin hazret-i Alî hakkında kötü düşünmesi sebebiyle böyle olduğunu herkes anladı.

● Sıffîn harbinde bir gün Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh”, Ey Ebâ Müslim neredesin, diye nidâ eyledi. Hazret-i Alînin oğlu Muhammed bin Hanefiyye “radiyallahü anh”: Babacığım, Ebû Müslim arka saflardadır, de-

di. Hazret-i Alî, Ey oğlum, Ebû Müslim Havlânîyi kasetmiyorum. Ben bu ordunun kumandanı olacak olan Ebû Müslimi kastediyorum. O meşrik tarafından siyâh bayraklarla çıkar, çok harb eder. Allahü teâlâ onun vâsıtasıyla dînini yarar. Dînin yayılmasında onunla birlikde olanlara ve zâlimlerin başlarının aşağıda olmasına gayret gösterenlere müjdeler olsun, buyurdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh”, Kûfe halkından Muhammed bin Ebî Bekre “radıyallahü anh” yardım etmelerini istedi. Fekat kabûl etmediler. Hazret-i Alî “radıyallahü anh”, yâ Rabbî! Bunlara öyle birini musallat et ki, bunlara hiç acımasın, diye düâ etdi. Bir rivâyetde ise bunlara Sakifden birini musallat et, demişdir. O gece Haccâc doğdu. Haccâc Kûfe halkına çok eziyet etmiştir.

● Hazret-i Mu'âviye “radıyallahü anh” bir gün, ne olurdu ne zemân vefât edeceğimizi bilseydik, dedi. Yanında bulunanlar biz bunu bilemeyiz, dediler. Hazret-i Mu'âviye “radıyallahü anh” ben bunu Alîden “radıyallahü anh” öğrenirim. Çünkü, onun ağzından çıkan söz hakdır, dedi. İ'timâd ettiği kimselerden üç kişi çağırdı. Onlara Kûfeye gidiniz. Kûfeye bir konak kalınca, birbirinizin arkasından aralıklı olarak Kûfeye giriniz. Benim vefât ettiğimi söyleyiniz. Yalnız, hastalığım, vefât zemânım, kabrimin yeri ve nemâzımı kimin kıldıracağı hakkında hepiniz aynı şeyi söyleyiniz, dedi. O üç kişi yola çıktılar. Kûfeye bir konak kalınca, önce birisi gitdi. Nereden geliyor sun, dediler. Şâmdan geliyorum, dedi. Şâmda ne haberler vardır, diye sordular. Hazret-i Mu'âviye “radıyallahü anh” vefât etdi, dedi. Onu hazret-i Alînin “radıyallahü anh” huzûruna götürdüler. Hazret-i Alî onun söylediklerine i'tibâr etmedi. İkinci gün diğer kimse Kûfeye girdi. Ona da önceki kişiye sordukları şeyleri sordular. O da birinci kimsenin söylediklerini söyledi. Bu haberi yine hazret-i Alîye ilettiler. Fekat o iltifât etmedi. Üçüncü günde, üçüncü şahs Kûfeye girdi. O da öncekilerin söylediği şeylerin aynısını söyleyince, hazret-i Mu'âviyenin “radıyallahü anh” vefât ettiğine kimsenin şübhesi kalmadı. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” ise, hâyır o vefât etmedi,

dedi. Mubârek başını göstererek, bunun kanıyla yüzüm kana bulanmadıkca Mu'âviye “radiyallahü anh” vefât etmez, buyurdu. O üç kişi bu haberi hazret-i Mu'âviyeye iletdiler. Hazret-i Mu'âviye kendisinin hazret-i Alîden sonra vefât edeceğini anladı ve öyle oldu.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir hutbesinde Bağdâd vak'asına işâret ederek; sanki ben, Benî Abbâsdan birisinin kurbanlık yerine getirilen develerin tepelendiği gibi, tepelendiğini görüyor gibiyim, dedi. Dinleyenler, buna mâni' olmak mümkün değil mi, dediler. Yazık o kimseye ki, bu gün Allahü teâlânın emrini bırakıp, dünyâyâ dalmış ve zarara uğramışdır, dedi. Sonra o hutbesinde: Eğer istesem o kimsele-
rin isimlerini, künyelerini ve sıfâtlarını, katl olunacakları yeri haber verebilirim, buyurdu.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir hutbesinde de, kendisinin kâtili olan Abdürrahmân bin Mülceme işâret ederek, kendisinin kâtili olacağını söylemişdir. Bir def'asında Abdürrahmân bin Mülcemi Kûfe mescidinde gördü ve şu ma'nâdaki beyti okudu:

***Hâzırlan ölüme, o gelmekdedir sana,
Başlama feryâda, ölüm gelince sana.***

Sonra İbni Mülcemi yanına çağırdı ve ona senin câhiliyyet zemânında veyâ çocukluğunda hiç lakabın varmı idi, diye sordu. Bilmiyorum, dedi. Sana ey şakî veyâ ey Sâlihın kırsır devesi diyen, yehûdî bir süt annen varmı idi, dedi. İbni Mülcem vardı, dedi. Hazret-i Alî başka birşey söylemeyip, susdu.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” bir gün şöyle buyurdu: Dün gece Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” rü'yâda gördüm. Yâ Resûlallah! Ümmetinden bana ulaşan bu miynetler ve husûmetler nedir, dedim. Onların üzerine düâ et, buyurdu. Yâ Rabbî! Bana onlardan iyi karşılık ver ve onların üzerine benden kötüsünü musallat eyle, diye düâ etdim. O gün düâsı kabûl olunup şehîd edildi.

● Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Babam Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radiyallahü anh” vefât edince, bir ses işitdik. Bu Allahın kulunu bize bırakınız, siz dışarı çıkınız, diyordu. Biz dışarı çıktık. Evin içinden bir ses duyduk. Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdi. Onun vasîsi de şehîd oldu. Bundan sonra bu ümmeti kim koruyacaktır, diyordu. Birisi cevâb verip: Kim onun yolundan gider ve onun ahlâkı ile ahlâklanırsa, bu ümmetin koruyucusu o olur, diyordu. Sonra sesler kesildi. Eve girdik. Hazret-i Alîyi “radiyallahü anh” yıkanmış ve kefenlenmiş bulduk. Nemâzını kılıp defn etdik.

● Hazret-i Alî “radiyallahü anh” oğulları hazret-i Hasene ve hazret-i Hüseyne “radiyallahü anhümâ” şöyle vasiyyet etmişti. Vefât ettiğim zemân beni bir serîrin üzerine koyup, Gazbin tarafına götürünüz. Orada beyâz bir taş bulacaksınız. O taşdan nûr yayıldığını görürsünüz. Orayı kazınız. Hâzırlanmış bir mekân bulacaksınız. Beni oraya defn ediniz. Söylediği şeyler aynen görüldü ve vasiyyeti yerine getirildi.

● Hazret-i Alînin “radiyallahü anh” kabrini yerle aynı seviyede örtmüşlerdi. Hârûn Reşîd bir gün avlanırken, Gazbin tarafına gitmişti. Ceylânlar Gazbin tarafına kaçıp gizlendiler. Her ne kadar avcı doğan kuşlarını ve av köpeklerini oraya gönderdilerse de, ceylânlara yaklaşamayıp, geri geldiler. Bunun sebebini Gazbindeki ba'zı ihtiyârlara sordular. İhtiyârlar, dedelerimizden hazret-i Alînin “radiyallahü anh” kabrinin burada olduğunu duyduk, dediler. Hârûn Reşîd bunu duyunca kabûl etdi. Hayâtda olduğu müddetce her sene gelip ziyâret etdi.

● Hazret-i Alîye “radiyallahü anh” muhâlif olanların uğradıkları musîbetlerden bir kısmını İmâm-ı Müstagfirî “rahmetullahi aleyh” (**Delâil-ün-nübüvve**) kitâbında şöyle yazmıştır: Firâs bin Amr, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında baş ağrısına tutuldu. Resûlullah onun iki gözü arasına dokundu. Mubârek parmaklarının dokunduğu yerden kirpi kılı gibi bir kıl çıktı. Baş ağrısı kesildi. Hâricîler, hazret-i Alîye “radiyallahü anh” karşı harekete geçtikle-

rinde, Firâs bin Amr hâricîler tarafını tutdu. Başındaki o kıl düştü ve şiddetli baş ağrısı başladı. Bu işin başına gelmesi hazret-i Alîye “radiyallahü anh” karşı hücum etdiğindendir, dediler. Firâs bin Amr “radiyallahü anh” tevbe etdi. Başında o kıl tekrâr çıktı ve baş ağrısı kesildi.

● Sâlih bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir gece rü’yâmda kıyâmet kopmuş ve bütün insanları hesâba çekmek üzere topladıklarını gördüm. Sırat köprüsüne doğru gidip, sıratı geçtim. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” Kevser havuzunun yanında gördüm. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyin “radiyallahü anhümâ” da insanlara su dağıtıyorlardı. Bana da su vermeleri için yanlarına gitdim. Bana su vermediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sana su vermek istemezler, buyurdu. Niçin yâ Resûlallah dedim. Senin bir komşun var. Alîye “radiyallahü anh” la’net eder ve kötü sözler söyler ve sen ona mâni’ olmazsın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Bende ona mâni’ olacak kuvvet yoktur, beni öldürmesinden korkarım, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana bir bıçak verdi ve git onu öldür, buyurdu. Rü’yâmda gidip o komşuyu öldürdüm. Geri dönüp, yâ Resûlallah, emrini yerine getirdim, dedim. O zemân Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hasene dönerek: Yâ Hasen, buna su ver, buyurdu. Hazret-i Hasen bana su verdi. Su kâsesini elinden aldım. Fekat içip içmediğimi hâtırlamıyorum. Sonra uykudan uyandım. Abdest alıp sabâha kadar nemâz kıldım. Sabâhleyin birkaç kişi aralarında falan kimseyi bu gece yatağında öldürmüşler diye konuşuyorlardı. Hâkimin adamları gelip komşulardan birkaç suçsuz kimseyi yakalayıp götürdüler. Ben kendi kendime, Sübhânallah! Bu nasıl rü’yâ idi ki hakikat oldu diyordum. Sonra hâkime gidip, o adamı ben öldürdüm. Yakaladığınız kimseler suçsuzdur, dedim. Hâkim, sen ne söylüyorsun, diye şaşırdı. Ben rü’yâ gördüm. Allahü teâlâ o rü’yâyı hakikat yaptı. Benim günâhım nedir diyerek, hâkime rü’yâmı anlatdım. Hâkim bana Allahü teâlâ sana hayırlı mükâfatlar versin. Sen de suçsuzsun, yakaladıklarımız da suçsuzdur, dedi.

● Alî bin Zeyd “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmıştır: Sa’îd bin Müseyyib “radiyallahü anh” bana bir şahsı gösterdi. Git o şahsı gör, dedi. Sen hâlini söyle, ben onu görürüm, dedim. O öyle bir şahsıdır ki, Resûlullahın Eshâbından hazret-i Alî ve hazret-i Osmân “radiyallahü anhümâ” hakkında uygun olmayan sözler söylüyor, dedi. Ben Allahü teâlâyâ münâcât edip, yâ Rabbî, eğer hazret-i Osmânın ve hazret-i Alînin “radiyallahü anhümâ” senin yanında kıymetleri ve i’tibârları varsa, bana bir nişân göster, dedim. O şahsın yüzü siyâh oldu.

● Medîfede bir şahs vardı. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” hakkında kötü sözler söylerdi. Sa’d bin Mâlik “radiyallahü anh” ona beddûa etdi. O şahs devesini mescidin dışına bağlayıp, mescide girerek, cemâ’atin arasına oturmuşdu. Devesi yerinden sıçrayıp mescide girdi. O şahsı göğsünün altına alıp, o kadar ezdi ki adam öldü.

● Ebû Abdüllah Muhammed bin Kayyim Cevziyye (**Kitâb-bür-rûh**) adlı eserinde, İbni Ebidünyânın (**Kitâb-ül-menâmât**), kitâbından nakl etmiştir. O da Kureyşli bir ihtiyârdan rivâyet etmiştir: O ihtiyâr şöyle anlatmıştır: Şâmda yüzünün bir tarafı siyâh bir adam gördüm. O tarafını dâimâ bir şeyle örterdi. Yüzünün neden böyle olduğunu sordum. Hâlimi her sorana anlatacağıma dâir Allahü teâlâyâ söz verdim, dedi ve anlatmağa başladı. Ben hazret-i Alî “radiyallahü anh” hakkında çok kötü sözler söylerdim. Bir gece rü’yâmda, bir kişi gelip, sen benim hakkımda kötü sözler mi söylüyorsun diyerek, yüzümün bir tarafına bir şey vurdu. Sabâhleyin yüzümün o tarafının siyâh olduğunu gördüm.

● Hüseyin bin Alî “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmıştır: Medîne vâlfisi İbrâhîm bin Hişâm el-Mahzûmî, her Cum’a bizi minber etrâfında toplar ve hazret-i Alî “radiyallahü anh” hakkında yakışmayan sözler söylerdi. Yine bir Cum’a günü mescid dolu idi. Ben minberin yanında otuyordum. Uyumuşdum. Rü’yâmda Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kabrinin açıldığını gördüm. Bana, ey Ebû Abdüllah! Bu şahsın sözlerine üzülmüyormusun buyurdu.

Evet üzülüyorum, dedim. Gözlerini aç bak, Allahü teâlâ ona ne yapacak buyurdu. Gözlerimi açdım, yine hazret-i Alî “radıyallahü anh” hakkında uygunsuz sözler söylüyordu. Birdenbire minberden düşüp öldü.

İMÂM-I HASEN BİN ALÎ “radıyallahü anhümâ”

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Hasen bin Alî “radıyallahü anhümâ” oniki imâmın ikincisidir. Künyesi Ebû Muhammeddir. Lakabı Takî ve Seyyiddir. Hicretin üçüncü senesinde Ramezân-ı şerîf ayının ortasında Medînede doğdu. İsm-i şerîfini Cebrâîl aleyhisselâm Cennet ipeklerinden bir ipeğe sarılı olarak Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” hediyeye getirmişdir.

Esmâ binti Umeys “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Hazret-i Hasenin ve hazret-i Hüseyin “radıyallahü anhümâ” ebesi ben idim. Hazret-i Hasen doğunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” teşrîf etdi. Oğlumu getir yâ Esmâ buyurdu. Onu Resûlullaha verdim. Sağ kulağına ezân, sol kulağına ikâmet okudu. Hazret-i Alîye “radıyallahü anh” oğlumun adını ne koydun, diye sordular. Hazret-i Alî, yâ Resûlallah, onun ismini koymakda sizin önünüze geçmem, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ben de oğluma ism vermekde Rabbimden öne geçmem, buyurdu. O sırada hemen Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana selâm ediyor ve Senin “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Alînin “radıyallahü anh”, Mûsâ “aleyhisselâm” ile Hârûn “aleyhisselâm” gibi olduğunuzu buyurdu. Oğlunun adını Hârûnun “aleyhisselâm” oğlunun adı gibi koy. Onun adı Şenberdir. Ma'nâsı arabîde Hasen demektir, dedi.

Bir sene sonra hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” doğunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yine teşrîf etdiler. Hazret-i Hüseyini “radıyallahü anh” kendilerine verdim. Onu yere koyup ağlamağa başladılar. Niçin ağlıyorsunuz yâ Resûlallah, dedim. Bu oğlumu zâlim bir kavm şehîd edecek-

lerdir. Fâtımaya söyleme, buyurdu. Hazret-i Alîye “radiyallahü anh” oğlumun adını ne koydun diye sordu. Yine hazret-i Hasenin “radiyallahü anh” isminin konmasında olduğu gibi karşılıklı konuşdular. Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Yâ Muhammed “aleyhisselâm”, oğlunun adını Hârûnun “aleyhisselâm” diğer oğlunun adından koy, onun adı Şenberre idi. Arabîde Hüseyin demektir, dedi.

Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” ayaklarından göğsüne kadar Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Hazret-i Hasen de “radiyallahü anh” göğsünden başına kadar Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Bir gün hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” hazret-i Haseni “radiyallahü anh” omuzuna kadar kaldırdı. Yemîn ederek, Alîye “radiyallahü anh” değil, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benziyor, dedi. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” de tebessüm etdi.

Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” yaya olarak yirmibeş kerre hac yaptı. Gençler onun binek hayvânını yanında çekip götürürlerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün minbere çıkmışdı. Hazret-i Hasen de “radiyallahü anh” kucığında idi. Bir cemâ’ate bakıyor, bir de hazret-i Hasene bakıyordu: **(Bu benim oğlum Seyyiddir. Allahü teâlâ yakında bunun vâsıtasıyla iki müslimân askerinin arasını barışdırır)** buyurdu. Hazret-i Mu’âviye “radiyallahü anh”, hazret-i Hasenin “radiyallahü anh” müslimânlar arasında fitne çıkmasına aslâ râzı olmadığını, fitne çıkmamasını cân-ı gönülden istediğini biliyordu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” şehîd olunca, hazret-i Mu’âviye “radiyallahü anh” hazret-i Hasen “radiyallahü anh” ile gizlice anlaşdı. Eğer başına bir iş gelirse, kendisinden sonra hazret-i Hasenin “radiyallahü anh” halife olması için sözleşdi. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” hutbeye çıkıp: Ey müslimânlar! Ben hiçbir zemân fitneyi sevmem! Bugün Mu’âviye “radiyallahü anh” ile sulh yaptım. Bu işi, ya’nî halîfeliği ona bıraktım. Eğer hakkı ise, hakkı ona ulaştı. Eğer halîfelik benim hakkım ise, ümmet-i Muhammedin “aleyhisselâm” sa-

lâhı, iyiliği için hakkımı ona bağışladım. Ey Mu'âviye “radiyallahü anh”! Allahü teâlâ sende bildiği bir hayr için veyâ gördüğü bir şer için seni vâlî (halîfe) yapmıştır. Allahü teâlâ [Enbiyâ sûresi 111.ci âyetinde meâlen], (... **Belki bu cezâ va'dinin uzaması sizin için bir belâdır ve bir zemâna kadar si-zî fâidelendirmek içindir**) buyurdu, dedi ve minberden indi. Orada bulunanlardan birisi hazret-i Hasene “radiyallahü anh”, ey müslimânların yüz karası, Mu'âviye “radiyallahü anh” ile bî'at mı etdin, malı ona mı bıraktın, dedi. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” şöyle buyurdu: Allahü teâlâ Benî Ümeyye sultânlarının saltanatını Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” gösterdi. Onların birbiri ardınca kendinin minberine çıktığını görünce, bu iş Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” güç geldi. Bunun üzerine Allahü teâlâ [Kevser sûresi 1.ci âyetinde meâlen], (**Biz sana Kevseri verdik**) ve [Kadr sûresi 1, 3.cü âyetlerinde meâlen] (**Biz Kur'ânı sana Kadr gecesinde indirdik. Kadr gecesini bin aydan dahâ hayırlıdır.**) buyurulan âyet-i kerîmeleri gönderdi, dedi. Bin aydan murâd, Benî Ümeyyenin saltanat müddetidir. Benî Ümeyye sultânlarının saltanatı bin ay sürdü. Bu hâdiseyi nakl eden râvî şöyle demiştir: Onların saltanat müddetini hesâb etdim. Seksen üç sene dört ay olmaktadır. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” halîfeliği hazret-i Mu'âviyeye bırakınca, hazret-i Mu'âviye “radiyallahü anh”: Ey Ebâ Muhammed. Halîfeliği bana bırakmakla hiç kimsenin yapamayacağı bir civânmerdlik yaptın, dedi.

● Ebû Hüreyre “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir gece Hasen bin Alî “radiyallahü anhümâ”, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda idi. Resûlullah onu pek ziyâde severdi. Ona haydi annene git, buyurdu. Ben götürüyüm, dedim. Resûlullah, hâyır sen gitme, buyurdu. O sırada gökden ânî bir şimşek parladı. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” o şimşegin ışığında yürüyüp, annesinin evine gitdi.

● Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” bir hac mevsiminde yaya olarak Mekkeye gidiyordu. Mubârek ayakları şişti. Kö-

lesi, efendim ayağınızın şişi ininceye kadar hayvâna binseniz, dedi. Kabûl etmedi ve ilerdeki konak yerinde siyâh bir kimse göreceksin. Yanında bir mikdâr yağ vardır. O yağı ondan münâkaşa etmeden satın al, buyurdu. Kölesi, anam babam sana fedâ olsun. Hiç bir konak yerinde öyle birisini görmedik ki, onda böyle bir şey bulunsun. Burada nasıl olacaktır, dedi. Bir konak yerine vardılar. Orada siyâh bir kimse göründü. İşte söylediğim kimse budur. Git, ondan yağ satın al, parasını da ver, buyurdu. Kölesi o kimsenin yanına gidip yağ istedi. O kimse bu yağı kimin için alıyorsun, diye sordu. Hasen bin Alî “radiyallahü anh” için alıyorum, dedi. Siyâh kimse, beni onun yanına götür, ben onun kölesiyim, dedi. O şahs hazret-i Hasenin “radiyallahü anh” huzûruna gelince, ben senin kölenim, para istemem, yalnız hanımım doğum sancısı çekiyor, sağlam ve sıhhatli bir oğlan doğurması için düâ buyur, dedi. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” ona, evine git, Allahü teâlâ sana istediğin gibi bir oğlan çocuğu verdi, buyurdu. O şahs evine gitti ve kusûrsuz bir oğlunun dünyâya gelmiş olduğunu gördü.

● Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” bir gün Zübeyrin evlâdlarından biri ile “radiyallahü anhüm” yolculuğa çıktılar. Yolculuk sırasında, kurumuş bir hurma bağçesinde konakladılar. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” için bir hurma ağacının altına minder serdiler. Bir ağacın altına da Zübeyr “radiyallahü anh” evlâdı için minder serdiler. Hazret-i Zübeyrin evlâdı, bu ağaçlarda hurma olsaydı da yiseydik, dedi. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh” tâze hurma mı istersin, dedi. Evet diye cevâb verdi. Bunun üzerine hazret-i Hasen “radiyallahü anh” ellerini kaldırıp düâ etdi. Dudakları kıpırdıyordu. Fekat ne söylediği anlaşılıyordu. O sırada bir hurma ağacı birden bire yeşerip, yapraklandı ve tâze hurmalar verdi. Orada onlarla birlikte bulunan bir deveci, bu sihrdir, dedi. Hazret-i Hasen “radiyallahü anh”, bu sihr değıldir. Peygamberin oğlunun [torununun] kabûl olunan düâsıyla vâki’ olmuşdur, buyurdu. Orada bulunanlar o hurmalardan yiyip doydular.

● Hazret-i Hasenin “radiyallahü anh” menkıbeleri, ilmi, ibâdeti, cömerdliği, mürüvveti ve diğer üstün ahlâkı, şefkati çok yazılmış olup, sahîh rivâyetler ile bildirilmiştir. Burada kısaca yazıldı.

Hazret-i Haseni “radiyallahü anh” zehrleyerek şehîd etmişlerdir. Vefât edeceği sırada, hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” başucunda idi. Ey kardeşim, seni zehrleyen kim olduğundan şübheleniyorsun, dedi. Hazret-i Hasen, onu öldürmek için mi soruyorsun, dedi. Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh”, evet, dedi. Hazret-i Hasen, eğer bir kimseden şübheleniyorsam, Allahü teâlâ ona herkesden şiddetli cezâ verir. Eğer şübhelendiğim bir kimse yoksa, günâhsız bir kimsenin benim için öldürölmesini istemem, dedi. Onu hanımı Ca’denin zehrlediği meşhûrdur. Vefâtı hicretin ellinci senesinde Rebî’ül-evvel ayının ilk günlerindedir.

İMÂM-I HÜSEYN BİN ALÎ “radiyallahü anhümâ”

Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” oniki imâmın üçüncüsü ve imâmların atasıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Lakabları, şehîd ve seyyiddir. Hicretin dördüncü senesinde Şa’ban ayının dördünde, salı günü, Medîne’de doğdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun ismini Hüseyin “radiyallahü anh” koydu. Bu husûsdan dahâ önce bahsedilmişti.

Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” mubârek yüzünde öyle bir nûr parlardı ki, karanlık bir gecede bir yere otursa, mubârek alnından ve yüzünden parlayan nûrun aydınlığında, yolu görürlerdi. Mubârek göğsünden ayaklarına kadar olan kısmı, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” tam benzerdi. Nitekim hazret-i Hasenin de “radiyallahü anh” mubârek göğsünden başına kadar olan kısmı Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benzerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Hüseyin benden, ben de Hüseyindenim, Allahü teâlâ Hüseyini seveni sever)** buyurdu.

İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle nakl etmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” her sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek yüzünü Eshâb-ı kirâma “radiyallahü anhüm ecma’în” çevirirdi. Mubârek yüzünü gören herkesin gamı, üzüntüsü gider, mesrûr olurlardı. Bir gün sabâh nemâzından sonra, mubârek yüzünü dönmedi ve hazret-i Alîyi “radiyallahü anh” çağırıldı. İkisi birlikde mescidden çıkıp gittiler. Eshâb-ı kirâm nereye ve niçin gittiklerini anlayamadılar. İkisi birlikde hazret-i Fâtımanın evine gittiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Alî, sen kapıda dur, gelenlerin içeri girmelerine mâni’ ol buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” içeri girdi. O sırada hazret-i Hüseyin doğmuşdu. Melekler tebrîk etmek için geldiler. Hazret-i Ebû Bekr “radiyallahü anh” duramayıp, hazret-i Alînin evine gitdi. Kapıya gelip, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nerededir, dedi. Hazret-i Alî içerdedir deyince, müsâade et, ben de gireyim, dedi. Resûlullah meşgûldür, dedi. Benim için de içeri girmesin diye sana emr etdi mi, diye sorunca, hazret-i Alî hâyır, yalnız dörtyüz yirmi dört bin melek geldi, dedi. Hazret-i Ebû Bekr bu söze hayret edip, beklemeye başladı. Sonra hazret-i Ömer geldi. Hazret-i Alî ona da aynı şeyleri söyledi. Dahâ sonra hazret-i Osmân ve diğer Eshâb-ı kirâm “radiyallahü anhüm ecma’în” geldiler. Hazret-i Alî onlara da aynı şeyleri söyledi. Bir müddet sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıkdı ve hazret-i Alîye bütün Eshâbı içeri almasını emr buyurdu. Önce hazret-i Ebû Bekr ve sonra bütün Eshâb-ı kirâm içeri girdiler. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem”, selâm verdiler. Hazret-i Alînin, meleklerin sayısı hakkında söylediği sözden bahsettiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye meleklerin sayısını nasıl bildin, diye sordu. Hazret-i Alî “radiyallahü anh” melekler gurub gurub geliyorlardı. Her biri bir dil ile konuşuyordu ve sayılarını bildiriyorlardı, dedi. Resûlullah: “Allahü teâlâ aklını ziyâde eyesin yâ Alî” buyurdu.

● İbni Abbâs “radiyallahü anhümâ” şöyle rivâyet etmiş-

dir: Bir gün Eshâb-ı kirâmdan “radıyallahü anhüm ecma’în” bir cemâ’at ile Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda oturuyorduk. Bir kişi gelip, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” bir elma verdi. Resûlullah elmayı mubârek elinde tutuyordu. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyin “radıyallahü anhümâ” orada idiler. Elmaya bakıyorlardı. Resûlullah elmayı birine verip, diğerini mahzûn etmek istemedi. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, yâ Muhammed “aleyhisselâm”, emr et güreşsinler, hangisi gâlib gelirse elmayı ona verirsin, dedi. Resûlullah, güreşmelerini emr etdi ve güreşmeğe başladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tut yâ Hasen diyordu. Ben dedim ki, yâ Resûlallah, Hasene mi tut diyorsunuz? İşte Cebrâîl aleyhisselâm da, Hüseyine tut diyor, buyurdu. Bir rivâyete göre de hazret-i Fâtıma da orada bulunuyordu. Yâ Resûlallah, büyüğüne mi, yoksa küçüğüne mi tut diyorsunuz, dedi. İşte Cebrâîl aleyhisselâm Hüseyine diyor buyurdu. Güreş uzadı ve birbirlerine gâlib gelemediler. Cebrâîl aleyhisselâm Cennetden bir elma dahâ getirdi. İkisine birer elma verip, onları sevindirdiler.

● Rivâyet olundu ki, bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cebrâîl aleyhisselâma, göklerden buraya nasıl geliyorsun diye sordu. Kanadımın altında bir düâ vardır. On da Hasen ve Hüseyin yazılıdır. Bu iki ismden kuvvet alırım, dedi.

● Birgün hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh”, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında idi. Annesine gitmek istedi. Hava yağmurlu idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ etdi. Hazret-i Hüseyin evine varıncaya kadar yağmur kesildi.

● Birgün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nemâz kılıyordu. Kulağına bir çocuk ağlaması geldi. Nemâzını çabuk bitirip dışarı çıktı. Sebebini sordular. Bir çocuk ağlaması duydum. Onu Hüseyin zan etdim, buyurdu. Sonra “Allahım, Hüseyini ağlatanı afv etme” buyurdu.

● Ümmü Hâris “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gittim. Yâ Resûlallah! Bir rü’yâ gördüm, korktum, dedim. Ne gördün, buyurdu. Senin mubârek vücûdundan bir parça kesdiler, benim yanıma eklediler, dedim. İyi görmüşsün. Fâtımanın bir oğlu doğacak ve senin yanında kalacaktır, buyurdu. Bir müddet sonra hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” doğdu.

● Rivâyet edilir ki, bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hüseyini sağ dizine, oğlu hazret-i İbrâhîmi de sol dizine aldı. Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Allahü teâlâ bu ikisini birlikde sana bırakmayacak, birini alacaktır. Sen birini seç, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, eğer Hüseyin vefât ederse, onun ayrılığından benim cânım yandığı gibi, Alînin ve Fâtımanın cânları yanar. Eğer İbrâhîm giderse, en çok ben üzülürüm. Kendi üzüntümü onların üzüntüsüne tercih ediyorum, buyurdu. Üç gün sonra hazret-i İbrâhîm vefât etdi. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına her gelişinde, “Hoş geldin, ey kendisi için oğlum İbrâhîmi fedâ ettiğim kimse”, buyururdu.

● Ümmü Seleme “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece benim evimde idi. Dışarı çıkdı ve uzunca bir müddet sonra geri geldi. Mubârek saçları dağılmış ve tozlara bulanmışdı. Mubârek elinde bir şey tutuyordu. Yâ Resûlullah! Bu ne hâldir ki, sizi böyle görüyorum, dedim. Bu gece beni, Irakda Hüseyinin ve evlâdlarından bir gurubun şehîd edileceği Kerbelâ denilen bir yere götürdüler. Onların kanımı topladım, elimde tutduğum odur, buyurdu. Mubârek elindekini bana verdi ve bunu sakla, buyurdu. Onu aldım, kırmızı renkli bir toprak idi. Bir şişeye doldurup, ağzını sıkıca kapattım. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” Irak seferine çıkınca, her gün o şişeyi çıkarır, bakardım ve ağlardım. Muharrem ayının onuncu günü sabâhleyin bakdım, şişedeki toprak tâze kan olmuşdu. Hazret-i Hüseyini şehîd ettikleri-

ni anladım ve çok ağladım. Fekat düşmânlar karışıklık çıkarmasınlar diye kendimi zabtetdim. Şehâdet haberi geldi. O gün şehîd edilmiş. Hicretin altmışbirinci senesi Muharrem ayının onunda, “aşûre” günü, Cumartesi günü idi. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” elliye sene beş ay yaşadı.

● Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” anlatmıştır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cebrâîl aleyhisselâm ile berâber idiler. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” içeri girdi. Cebrâîl aleyhisselâm, bu kimdir, diye sordu. Resûlullah, oğlumdur deyip onu bağrına basdı. Cebrâîl aleyhisselâm, bunun şehîd olması yakındır, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bunu kim şehîd edecektir, diye sordu. Cebrâîl aleyhisselâm; Senin ümmetin şehîd edecek. İstersen nerede şehîd edileceğini sana haber vereyim, dedi. Kerbelâ tarafına işâret edip, bir mikdâr kıvılcık toprak aldı. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” gösterip, bu toprak şehîd edileceği yerin toprağıdır, dedi.

● İmâm-ı Zeynel’âbidîn “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmıştır: Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” Kûfeye giderken, yolda her konakladığımız yerde, Yahyâ bin Zekeriyâyadan “aleyhisselâm” bahsederdi. Bir gün şöyle buyurdu: Dün-yânın aşağılığından ve kıymetsizliğinden biri de, hazret-i Yahyânın “aleyhisselâm” mubârek başını, Benî İsrâilden değersiz bir kadına hediye götürmeleridir!

● Sa’îd bin Cübeyr “radıyallahü anh” İbni Abbâsdan “radıyallahü anhümâ” şöyle rivâyet etmiştir: Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” Allahü teâlâdan şöyle bir vahy geldi. Yahyâ bin Zekeriyâyânın “aleyhisselâm” katlinden dolayı, yetmişbin kimse helâk eyledim. Senin oğlun [Hazret-i Hüseyin] için, iki kerre yetmiş bin kimse helâk eyleyeceğim.

● Hazret-i Hüseyinin “radıyallahü anh” kâtillerinden ve onların arkadaşlarından bir belâya düşmeden ve rezîl olmadan ölen yoktur. Abdümelik bin Umeyr şöyle anlatmıştır:

Ubeydullah bin Ziyâdı Kûfede bir köşkte otururken gördüm. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" mubârek başı önünde idi! Sonra Ubeydullah bin Ziyâdın kesilmiş başını Muhtârın önünde gördüm. Muhtârın başını, Zübeyrin oğlu Mus'abın önünde, Mus'abın başını da Abdülmelik bin Mervânın önünde gördüm. Bu hâdiselerin hepsi kısa bir zemânda, bir asr içinde vukû' buldu.

● İ'timâd olunan kimselerden biri şöyle anlatmıştır: Ubeydullah bin Ziyâdın ve arkadaşlarının kesilmiş başlarını Kûfe mescidine getirip koydular. Ben de orada idim. Orada bulunanlar, geldi! geldi! diye bağışdılar. Bir de baktım, bir yılan geldi. Başların arasında dolaşdı ve Ubeydullah bin Ziyâdın burnunun deliğinden içeri girdi. Biraz durduktan sonra çıktı ve kayboldu. Sonra insanlar yine, geldi! geldi! diye bağışdılar. O yılan tekrâr geldi. Önceki gibi yaptı. Bu hâl def'alarca tekrârlandı.

● Nakl edilmiştir ki, Şemr bin Zilcûş, hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" yükleri arasında bir mikdâr altın bulup aldı. Bir kısmını kızına zînet yaptırmak için bir kuyumcuya verdi. Kuyumcu altını ateşe koyunca, altın eriyip yok oldu. Şemr bunu duyunca, kuyumcuyu yanına çağırıp geri kalan altını da verip, gözü önünde ateşe koymasını istedi. Kuyumcu o altını da ateşe koyunca, yine eriyip yok oldu. Hiçbir şey kalmadı.

● Nakl edilmiştir ki, hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" bir kaç devesini, o bedbaht kimseler kesip pişirmişlerdi. O kadar acı olmuştu ki, hiçbiri bir lokma yiyemediler. Vâhib "radiyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" mubârek başını taşıyan deveyi de kesdiler. Eti, meşhûr acı sabr otundan dahâ acı olmuştu. Eti ateşe atıp yaktılar.

● İ'timâd edilir kimselerden biri şöyle anlatmıştır: Tay kabîlesinden birine sordum. Cinnîlerin hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" için feryâd ederek ağlaştıklarını duymuşsunuz, öyle mi? Evet bu kabileden herkes duymuştur. Kime

sorsan sana anlatır, dedi. Ben senden duymak istiyorum, dedim. Onlar şöyle diyorlardı diyerek, şu ma'nâda beyt söyledi.

***Resûlullahın okşadığı alınının nûruyla aydınlanır her yer,
Babası Afîdir, dedesi her dededen üstün ve hayırdır.***

Hazret-i Hüseyini “radiyallahü anh” şehîd eden bedbahtlardan biri, Medîne'de hutbeye çıkararak, güyâ müjde veriyordu. O gece Medîne'de bir ses işitildi. Fekat sesin sâhibi görülüyordu ve şu ma'nâdaki şi'ri söylüyordu:

***Ey Hüseyini şehîd eden câhil kâtiler,
İbret olsun size, azâb ile müjdelenenler.***

***Gökdekiler size beddûâ ederler,
Her zümre, bütün Nebîler ve melekler.***

***Ey Dâvûd nebî lisânıyla la'netlenenler,
Îsâ bin Meryem de size beddûâ eder.***

Rûm diyârı gâzîlerinden biri şöyle demiştir. Rûm ehâlisinin kiliselerinden birinde şu ma'nâda beyti yazılı gördüm.

***Nasıl umarlar şehîd edenler Hüseyini,
Yevm-i kıyâmetde dedesinden şefâ'ati.***

O beyti gören gâzî demiştir ki, bunu kim yazdı diye sordum, bilmiyoruz dediler.

Bu fakîr [Lami'î Çelebi] bu beyti şöyle bir nazîre yazarak terceme etmiştir:

***Yevm-i Cezâ şefâ'atciden nice umar,
Onlar yapıldılar âline bu vechle ezâ.
Kevser şerâbını ne yüzle diler şu kim,
Susuz elinde katl ola evlâd-ı Murtazâ.***

● Zeyd bin Erkam “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: İbni Ziyâd, hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” mubârek başını getirtip, Kûfenin bütün mahallelerinde dolaştırılmasını emr etmişti. Ben evimin penceresinden bakıyordum. Benim hizâma gelince mubârek başından işitdim ki, meâl-i şerî-

fi, **(Sen sanırmısın ki Eshâb-ı Kehf ve Eshâb-ı Rakîm bizim alâmetlerimizden ibrete şâyân olanlardır)** olan Kehf sûresinin dokuzuncu âyet-i kerîmesini okuyordu. Bunu işitince, tüylerim ürperdi. Vallahi bu senin başındır ey Resûlullahın oğlu! Senin işin çok acâibdir, diye bağırdım.

● Rivâyet edilmiştir ki, Ma'mer ve Zührî "rahimehü-mallah" Abdûlmelikin meclisinde idiler. Velîd onlara, hazret-i Hüseyin şehîd edildiği gün, Kudüsün taşları ne hâlde idi, hanginiz bilir, diye sordu. Zührî "rahmetullahi aleyh", bana şöyle haber ulaştı diyerek anlattı: Kaldırdıkları her taşın altında tâze kan görmüşler. Biri de şöyle anlatmıştır: Hazret-i Hüseyin şehîd edildiği gün kan yağdı. Her şeyimiz kana bulandı. Gökyüzü bize günlerce kan renginde göründü.

Abdullah bin Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet edilmiştir: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirilmesinden üçyüz sene önce, dört yüzünde yazı olan, bir taş bulundu.

Bir yüzünde şöyle yazılmıştı:

***Nasıl umarlar, şehîd edenler Hüseyni,
Yevm-i kıyâmetde dedesinden şefâ'atı.***

Bir yüzünde ise;

"Hayr ekerse bir kimse, sürûr biçer" yazılı idi.

Bir yüzünde;

"Şer eken, pişmânlık biçer" yazılı idi.

Bir yüzünde de;

"Şübhesiz ki, Cennetde Alî, Hasen ve Hüseyin "radıyallahü anhüm" için sütden bir nehr vardır" yazılı idi.

● Muhammed bin Riyâh şöyle anlatmıştır: Bir a'mâ gördüm. İnsânlar etrâfında toplanmışlar, gözlerinin kör olmasının sebebini anlamak istiyorlardı. O a'mâ kimse şöyle anlattı. Biz on arkadaş hazret-i Hüseyin "radıyallahü anh" şehîd

edildiği gün berâberdik. Fekat ben ona aslâ ok atmadım ve kılıç çekmedim ve şehîd edilmesine râzı değildim. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” şehîd edildikten sonra, eve gelip, yatsı nemâzını kıldım ve yatdım. Rü’yâmda bir adam gördüm. Yanıma gelip kalk, Muhammed aleyhisselâma cevâb ver, dedi. Onunla benim aramda birşey yok dediysem de, beni tutup, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdü. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Bir sahrâda üzüntülü hâlde oturuyordu. Huzûrun-da da elinde ateşden kılıç bulunan bir melek duruyordu. Huzûruna yaklaşip selâm verdim. Selâmıma cevâb vermediler. Uzun müddet durduktan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını kaldırdı ve bana, “Benim hurmetimi düşürdün, izzetimi öldürdün ve hakkıma ri-âyet etmedin” buyurdu. Ben, yâ Resûlallah! Ben ona ok atmadım ve bir şey yapmadım, dedim. Evet, doğru söylüyorsunuz. Fekat kâtillerin arasında idin, buyurdu. Sonra, yaklaş, gel buyurdu. Yaklaşdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önünde bir leğen vardı. İçi kan ile dolu idi. Bu oğlum Hüseyinin kanıdır, buyurdu. O kandan gözlerime sürdü. Uyandığımdaya gözlerimin nûru gitmiş, görmez olmuşdum!

● Yûnus bin Yahyâ babasından, o da dedesinden şöyle rivâyet etmişdir: Mekkede bir kişi gördüm. Uzvları eğri büğrü olmuşdu. Ey insanlar! Beni evlâd-ı Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” götürün, diyordu. Bir kaç kişi yanına gidip, ne istiyorsun, dediler. Ben falan kimseyim, dedi. Hâyır yalan söylüyorsun, bahsettiğin kimsenin azâları sağlam ve güzel yüzlüdür. Senin yüzün siyâh, azâların bozuk dediler. Vallahi ben falan kimseyim, anlatayım, dinleyiniz, dedi ve şöyle anlattı: Ben hazret-i Hüseyinin deve-cisi idim. Bir yerde konaklamışdık. Hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” hâcet için bir yerde oturduğunda, gözüm acem pâdişâhının kızı Şehr-i Bânû ile evlendiklerinde hediyeye gelen bir kemere takıldı. İsteyecektim. Fekat heybetinden çekinip isteyemedim. Kerbelâyaya geldik. O musîbet

meydâna geldi, onu şehîd etdiler. Şehîdlerin cesetlerini bırakıp gitmişlerdi. Kûfeye dönüyorduk. Birden aklıma o kemer geldi. Geri dönüp, şehîdlerin bulunduğu yere gitdim. Hazret-i Hüseyin mubârek başı kesilmiş, kanlar içinde yatıyordu. Kemerini çözüp almak istedim. Sağ elini kaldırıp bana bir darbe vurdu ki, azâlarım birbirinden ayrıldığını zan etdim. Sonra mubârek eliyle tuttu. Ayağımı mubârek göğsüne koyup, kemeri çok çekdim ise de parmakları açılmadı. O zemân bıçağımı çıkarıp, mubârek parmaklarını kesdim. Sonra sol eliyle tuttu. Onu da kesdim. Bu sırada karşıdan birkaç atlının geldiğini gördüm. Burnuma çok hoş kokular geliyordu. Onları gördüm: (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn) dedim. Gelenler şehîdler arasında sağ olan var mı diye araştırıyorlardı. Ben kendimi yere atdım ve korkudan bir hoş oldum. Önden birisi geliyor ve ben Muhammed Resûlullahım “sallallahü aleyhi ve sellem” diyordu. Arkasından birisi ben Hamza bin Abdülmuttalibim diyordu. Biri de ben Ca’fer-i Tayyârım, başka birisi ben Alî bin Ebû Tâlibim, bir diğeri ben Hasen bin Alîyim, bir diğeri de ben Fâtıma-tüz-Zehrâyım diyordu. Hepsi gelip hazret-i Hüseyin için ağlaşdılar. Ey sevgili oğlumuz ve gözümüzün nûru, senin kesilmiş başına mı, ellerine mi, yaralı bedenine mi, yoksa esîr olmuş evlâdına mı ağlayalım. Seni şehîd etdilerse, ellerini niçin kesdiler, diyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, sevgili oğlumun başını getirin, buyurdu. O ânda hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” başını ellerinde gördüm. Mubârek başı bedeninin üzerine koydu. Hazret-i Hüseyin doğrulup, oturduğunu gördüm. Resûlullah onu kucakladı, ağladı ve ey oğlum, seni aç ve susuz şehîd etmişler, sana yemek ve su verselerdi, Allahü teâlâ da onları açlık ve susuzluk gününde doyurur ve su verir, buyurdu. Sonra yâ Hüseyin, seni şehîd edeni biliyorum, fekat ellerini kim kesdi buyurdu. Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” beni göstererek, işte şu öldürülenler arasında gizlenen kişi kesdi, dedi. Bana dedi ki, kalk yâ şakî. Resûlullah’a “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” cevâb ver. Ben de kalkıp huzûruna vardım. Ey Allahın düşmânı, niçin

benim sevgili oğlumun elini kesdin, buyurdu. Yâ Resûlallah, ben onu şehîd etmeğe uğraşmadım, dedim. Parmaklarını kesmek dahâ kötüdür, buyurdu. Sonra bana ey Allahın düşmânı, Allahü teâlâ şeklini değiştirdin, diye düâ etdi. Ondan sonra a'zâlarımı değişmiş buldum, dedi. Bunları dinleyenler o kimseye la'net etdiler.

● Vâkîdî “rahmetullahi aleyh” şöyle bildirmiştir: Mel'ûn Şimir, hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” mubârek başını kesdikden sonra, bir torbaya koyup evine getirdi. Torbayı yere koyup, üzerine bir dağarcık koydu. Hanımı gece dışarı çıktığında, o dağarcıktan bir nûrun göklere yükseldiğini gördü. Yanına yaklaşınca altından bir ses işitti. Hemen kocası Şimirin yanına gidip, durumu anlattı ve onun altında ne vardır diye sordu. Şimir mel'ûnu, bir hâricînin başıdır. Yezîde götürüyorum, bana çok mâl verir, dedi. Hanımı, adı nedir, diye sordu. Hüseyin bin Alîdir deyincede, kadın bir çılgık atdı ve bayılıp düştü. Kendine geldiğinde, kocasına, ey mecûsîden dahâ kötü kimse! Allahdan korkmadın mı? Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” kabrinde incitdin. Âlemlerin seyyidinin göz nûrunun başını kesdin, dedi. Sonra ağlayarak, Şimirin yanından çıktı. Şimir uyuyunca, hazret-i Hüseyin mubârek başını alıp öpdü ve odasına götürdü. Başka kadınları da çağırdı. Kapıları kapatıp ağlaştılar. Gece ilerleyince, kadını uyku basdırıp, uyudu. Rü'yâsında evinin yarıldığını ve her tarafı bir nûrun kapladığını gördü. Bir beyâz bulut içinde iki hâturn geldi. Hazret-i Hüseyin başını alıp ağlaştılar. Bu iki hâturn, hazret-i Hadîce ve hazret-i Fâtımadır “radiyallahü anhümâ” dediler. Sonra yüzü ay gibi parlayan bir kimse geldi. Bu, Muhammed aleyhisselâmdır, dediler. Sağ tarafında hazret-i Hamza, Ca'fer-i Tayyâr ve diğer Eshâb-ı kirâm vardı. Ağlaştılar ve hazret-i Hüseyin başını öpdüler. Hazret-i Hadîce ve hazret-i Fâtıma Şimirin hanımının yanına gelip, senin bizim üzerimizde hakkın çokdur. Ne istersin, dediler. Eğer kabûl ederseniz, Cennetde sizinle birlikde olayım, dedi. Allahü teâlâ işlerini ıslâh etsin, seni

bekliyoruz, dediler. Şimirin hanımı uyanıp, rü'yâsını oradaki kadınlara anlattı. Sabâhleyin kocası Şimir gelip, hazret-i Hüseyin mubârek başını istedi. Hanımı vermedi. Artık seninle yaşayamam, beni boşa dedi. Şimir onu boşadı. Fekat mubârek başı yine vermedi. Ölürüm de yine vermem, dedi. Şimir kadını öldürdü ve hazret-i Hüseyin mubârek başını aldı. Hazret-i Hüseyin, hicretin altmışbirinci senesinde Muharrem ayının onunda ve Cum'a gününde şehid edildi.

Ehl-i Beyt imâmılarından bir kısmı anlatıldı. Diğerleri her ne kadar Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" görmediler ise de, o altın silsilenin kerâmetlerini ve üstün hâllerini, dedelerinden sonra anlatmak lâzımdır. Âlimler, ârifler ve ehl-i yakîn, izzetleri ve şerefleri sebebiyle onlara altın silsile adını vermişlerdir. Oniki imâmın menkıbeleri anlatıldıktan sonra, Eshâb-ı kirâmın ba'zılarının menkıbeleri bildirilecektir.

İMÂM-I ZEYNEL'ÂBİDİN ALÎ BİN HÜSEYN "radiyallahü anh"

● Hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın dördüncüsüdür. İsmi Alî, künyesi Ebû Muhammed ve Ebül Hasendir. Lakabları Seccâd ve Zeynel'âbidîndir. Hicretin otuzüçüncü senesinde Medîne'de doğdu. Annesi Şehr-i Bânû o devrin acem pâdişâhının kızıdır ve Nûş-i Revân-ı âdilin evlâdındandır. [Son Sâsânî hükümdârı Yazdecerdin kızıdır. **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 1126.cı sahîfesine bakınız!] İmâm-ı Zeynel'âbidîn'in vefâtı, hicretin doksandördüncü senesinde Muharrem ayının onsekizindedir. Hicrî doksanbeş senesinde vefât ettiği de söylenmiştir.

Kendisine Zeynel'âbidîn denilmesinin sebebi şudur: Bir gece teheccüd nemâzı kılıyordu. Şeytân ejderhâ şekline girip, kendisini meşgûl etmek istedi. Hiç aldırış etmeyince, ayak parmağını ısırды. Parmağı çok acıdığı hâlde, nemâzını bozmadı. Allahü teâlâ ejderhânın şeytân olduğunu keşf ile

bildirince, ona vurarak, uzak ol ey mel'ün dedi. Şeytân uzaklaşıp gitdi. İbâdetini temâmlamak için kalkınca görmediği birisi üç def'a, sen Zeynel'âbidînsin, ya'nî ibâdet edenlerin süsüsün diye seslendi.

Her abdest aldığıında benzi sararır, vücûdu titremeğe başlardı. Bu hâlin sebebini sorduklarında kimin huzûruna çıkacağıı biliyor musunuz, buyururdu. Bir gün evinde nemâz kılariken, evi yanmağa başladı. Secdede idi. Ey Resûlullahın torunu, yangın çıktı, yangın çıktı, diye bağırdılar. Başını secdeden hiç kaldırmadı. Sonunda ateş söndü. Sizin bu ateşe aldırmanın sebebi ve onu size fark ettirmeyen şey nedir diye sordular. Âhîret ateşini, Cehennem ateşini düşünmektir, buyurdu. Kerâmetleri ve hârikaları çoktur.

● Zührî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Halîfe Abdülmelik bin Mervânın emriyle, Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyin “radıyallahü anh” ayaklarını ağır bendlerle, ellerini ve boynunu da zincirlerle bağlamışlardı. Başına da nöbetçiler koymuşlardı. Onu görmek için izn istedim. Selâm verip vedâlaşayım, dedim. İzn verdiler. Huzûruna girdim. Bir çadır içinde idi. Onu o vaziyette görünce ağladım. Keşke senin yerine ben olsaydım da, sen selâmet üzere olsaydın, dedim. Ey Zührî, sen beni bu bağlarla bağlı ve huzûrsuz mu zan edersin! İstesem bu bağlardan kurtulurum. Fekat sana ve senin gibilere de böyle bir eziyyet yapıldığında, Allahü teâlânın azâbı hâtırlanırsa, bunlar kolay gelir, buyurdu. Sonra ellerini ve ayaklarını zincirlerden kurtardı ve ben bu bağlarla iki konaktan fazla gitmeden kurtulacağım dedi. Aradan dört gün geçdi. Bir de baktım ki, onu gözetlemek için vazîfelendirilen bekçiler, Medînenin dört bir tarafında dolaşarak onu arıyorlardı. O bekçilerden ba'zıları şöyle anlatdılar. Biz bir yerde konakladık ve hepimiz onun etrâfını sarıp, sabâha kadar hiç uyumadan gözetledik. Sabâhleyin onu mahmîlin içinde göremedik. Zührî sözlerine devâmla şöyle anlatmışdır. Sonra Abdülmelik bin Mervânın yanına gitdim. Bana Zeynel'âbidîni “radıyallahü anh”

sordu. Bildiklerimi anlattım. Abdülmelik bin Mervân dedi ki: Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyini buraya yanıma getirdiler. Bana, benimle senin aranda ne olmuştur, dedi. Ben yanımda ikâmet et dedim. Burada ikâmet etmem, dedi ve çıkıp gitti. Onun korkusundan ve heybetinden birşey söyleyemedim.

Zührî “rahmetullahi aleyh” ondan bahsederken ağladı ve o Zeynel'âbidîndir, derdi.

● İ'timâd edilir kimselerden bir zât şöyle anlatmıştır: Bir gün Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyin “radiyallahü anhümâ” evine gitdim. Kapısına varınca, seslenip çağırırım diye durdum. Dışarı çıktı. Selâm verdim, selâmımı aldı. Bir dıvârın dibine gittik. Bana bu dıvârı görüyor musun dedi. Evet görüyorum deyince, şöyle anlattı: Bir gün bu dıvârın dibinde yaslanmış oturuyordum. Karşıma güzel yüzlü ve güzel elbisesi biri geldi. Bana bakdı ve ey Alî bin Hüseyin, seni üzüntülü görüyorum. Eğer üzüntün dünyâ için ise, rızk hâzırdır. İyi kötü herkes rızkını yiyecektir, dedi. Hâyır, dünyâ için üzülüyorum. Dünyâ söylediğin gibidir, dedim. Eğer üzüntün âhret için ise, o da hakîkî bir va'ddir ve Allahü teâlâ orada hükmedecektir, dedi. Üzüntüm âhret için de değildir. Âhret de söylediğin gibidir, dedim. O hâlde ne için üzülüyorsun, dedi. Zübeyrin oğlunun fitnesinden korkuyorum, dedim. Ey Alî, hiçbir kimseyi gördün mü ki, o Allahü teâlâdan korktu da, Allahü teâlâ onun işine kifâyet etmedi, dedi. Hâyır dedim. Sonra o zât gözden kayboldu. Bana o zâtın Hızır aleyhisselâm olduğunu ve doğru söylediğini bildirdiler.

● Yukardaki hâdiseyi bildiren zât, yine şöyle anlatmıştır: Bir gün Zeynel'âbidînin “radiyallahü anh” yanına gitmişdim. Bir gurub serçe kuşu gelip etrâfımıza kondular ve kalktılar. Bana bu serçeciklerin ne söylediklerini biliyor musun, dedi. Hâyır bilmiyorum, dedim. Rızklarını veren Allahü teâlâdan, bugünkü rızklarımı istiyorlar, buyurdu.

● Bir gece Bakî' kabristânı tarafından, “Ey dünyâyâ kıy-

met vermeyip, âhirete râğbet edenler” diye bir ses duyuldu. Fekat söyliyeni kimse görmedi. Bu söz Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” için idi.

● Bir gün Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” evlâdları ve hizmetcilerinden bir gurubla sahrâya çıkmışlardı. Sabâh kahvaltısı hâzırladılar. Bir ceylân gelip yanlarında durdu. Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” ceylâna seslenip, ben Alî bin Hüseyin bin Ali bin Ebî Tâlibim. Annem (ninem) Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kızı hazret-i Fâtımadır “radıyallahü anhâ”. Gel bizimle biraz yemek yi, dedi. Ceylân geldi, onlarla yidi. Sonra ayrılıp gitti. Hizmetcilerinden biri ceylânı yine çağır gelsin, dedi. Ona dokunmayacağınıza söz verirsiniz, çağırayım, dedi. Hepsini dokunmayacağına söz verdiler. Yine önceki gibi söyliyerek ceylânı çağırıldı. Ceylân gelip onlarla yimeğe başladı. Sofrada bulunanlardan biri, elini ceylânın üzerine dokundurdu. Ceylân ürküp gitti. Zeynel’âbidîn “rahmetullahi aleyh” söylediğimi tutmaz ve sözünüzde durmazsanız, sizinle konuşmam, buyurdu.

● Birgün bir deve yolda yürümekte gevşeklik edip, yürümüyordu. Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” onu çökdürdü. Kamçısı ve asâsını göstererek, çabuk yürü, yoksa bunlarla seni döverim, dedi. Ondan sonra deve hızlı yürümeğe başladı ve bir dahâ tenbellik yapmadı.

● Birgün sahrâda oturuyorlardı. Bir ceylân yanlarına gelip, ayaklarını yere vurarak, bir takım sesler çıkardı. İmâm-ı Zeynel’âbidîne ceylân ne söylüyor diye sordular. Dedi ki: Dün bir Kureyşli bu ceylânın yavrusunu tutmuş. Dünden beri yavruma süt vermedim, diyor. O Kureyşliyi çağırıldılar. Bu ceylânın yavrusunu tutmuşsun. Dünden beri süt emzirememiş. O yavruyu getir sütünü versin. Yavru yine senin olsun, dedi. Kureyşli ceylânın yavrusunu getirdi. Ceylân yavrusunu emzirdi. İmâm-ı Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” o kimseden ceylânın yavrusunu bağışlamasını istedi. O da serbest bıraktı. Ceylân yavrusu ile birlikte sesler çıkararak gitti. Oradakiler, ceylân ne söylüyor diye sor-

dular. Allahü teâlâ size iyilikler ve hayrlar versin, diye düâ ediyor, buyurdu.

● İmâm-ı Zeynel'âbidîn “radiyallahü anh” vefât edeceği gece, oğlu Muhammed Bâkîrdan “radiyallahü anh” abdest almak için su istedi. Suyu getirdiler. Bu suyun içinde hayvân ölmüşdür, dedi. Mum ışığında dikkatle baktılar. Suyun içinde bir fâre ölüsü vardı. Tekrâr su getirdiler. Abdest aldı ve artık vefâtım yakındır buyurarak, vasiyyetini yaptı.

● İmâm-ı Zeynel'âbidînin “radiyallahü anh” bir devesi vardı. Ona binip Mekkeye gitti. Vurmağa hiç lüzûm kalmadığı için, kamçısı palanda asılı dururdu. Medîneye döndükden sonra, İmâm-ı Zeynel'âbidîn vefât etdi. O devesi kabrine gelerek göğsünü kabrin üzerine koyup inledi. İmâm-ı Muhammed Bâkîr “radiyallahü anh” deveye, Allahü teâlâ sana bereketler versin, kalk, dedi. Deve kalkmadı. Bunun üzerine, kalkması için uğraşmayın, deve burada ölecek buyurdu. Üç gün sonra deve orada öldü.

● Hazret-i Hüseyin “radiyallahü anh” şehîd edildikten sonra, Muhammed bin Hanefiyye “radiyallahü anh”, İmâm-ı Zeynel'âbidînin “radiyallahü anh” yanına gelip, ben senin amcanım, yaşım senden büyükdür. İmâmete senden dahâ çok lâyıkımdır. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” silâhını bana ver, dedi. İmâm-ı Zeynel'âbidîn “radiyallahü anh”, amcacığım, Allahü teâlâdan kork, hakkın olmayan bir şeyi isteme, dedi. Isrâr edince de, bir hâkime gidelim, dedi. Muhammed bin Hanefiyye “radiyallahü anh” o hâkim kimdir diye sordu. Hacer-ül-esveddir, dedi. Berâberce Hacer-ül-esvedin yanına gitdiler. Ey amca, imâmete kimin lâyıık olduğunu sor, dedi. Muhammed bin Hanefiyye “radiyallahü anh” sordu. Hiç cevâb gelmedi. İmâm-ı Zeynel'âbidîn “radiyallahü anh” ellerini kaldırıp, Hacer-ül-esvede dile getirmesi için Allahü teâlâyâ düâ etdi. Sonra Hacer-ül-esvede hitâb ederek, hazret-i Hüseyinden “radiyallahü anh” sonra imâmete kimin lâyıık olduğunu söyle dedi. Hacer-ül-esved dile gelip, açık bir ifâde ile, haz-

ret-i Hüseynden “radıyallahü anh” sonra imâmet Zeynel’âbidînin hakkıdır, dedi.

● Kâ’beyi tavâf sırasında bir erkekle bir kadının elleri Hacer-ül-esvede yapışdı. Ne kadar uğraşdılarsa da ellerini ayıramadılar. O sırada İmâm-ı Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” oraya geldi. Mubârek elini onlara dokundurdu. Derhâl elleri kurtuldu ve yollarına gitdiler.

● Abdülmelik bin Mervân, Haccâca: Abdülmuttalib oğullarını öldürmekden sakın. Ebû Süfyânın akrabası bu husûsda aşırı gitmişlerdi. Onların saltanatı çabuk bitdi diye bir mektûb yazarak gizlice gönderdi. Bu durum İmâm-ı Zeynel’âbidîne “radıyallahü anh” ma’lûm oldu ve Abdülmelik bin Mervâna: Falan gün falan sâatde Haccâca şöyle bir mektûb yazdın. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana yaptığın bu işin Allahü teâlânın rızâsına sebep olduğunu, mülkünü sende sâbit kıldığını ve senin pâdişâhlık zemânının biraz dahâ uzadığını haber verdi diye bir mektûb yazdı. Mektûbu bir hizmetcisine verip kendi devesiyle gönderdi. Abdülmelik bin Mervân mektubu alıp mektûbdaki târîh ile kendi mektûbunun târîhinin aynı olduğunu görünce, bildirilenin doğru olduğuna inandı. Deveye götürebileceği kadar hediyeler yükleyip, İmâm-ı Zeynel’âbidîne “radıyallahü anh” gönderdi.

● Minhâl bin Amr şöyle anlatmışdır: Hacca gitmişdim. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyne “radıyallahü anh” uğradım. Bana Huzeyme bin Kâhil el-Esedîyi sordu. Ben Kûfede iken hayâtda idi dedim. Ellerini kaldırıp, Allahım! Huzeymeye demirin ve ateşin harâretini taddır diye düâ etdi. Kûfeye döndüm. Muhtâr bin Ebî Ubeyd dahâ önce yola çıkmışdı. Onunla eskiden dostluğum vardı. Ona yetişdim. Berâber yola devâm etdik. Yolda bir yerde durdu. Birini bekliyordu. O sırada Huzeymeyi getirdiler. Muhtâr bin Ebî Ubeyd, Allahü teâlâyâ hamd olsun ki seni elde etdim, dedi. Sonra bir cellât çağırdı. Emr etdi, Huzeymenin ellerini ve ayaklarını kesdiler. Ateş yakmalarını istedi. Bir yük kamış getirerek yakıp, Huzeymeyi ateşin içine atdılar. O habîs

yandı. Bu hâli görünce, Sübhânallah, dedim. Muhtâr bana, neden böyle söyledin, diye sordu. Zeynel'âbidîn'in "radıyalahü anh" düâsını söyledim. Sen bunu kendin duydun mu? diye sordu. Evet duydum, dedim. Muhtâr hemen iki rek'at nemâz kıldı ve uzun secde yaptı. Sonra kalktı. Sonra birlikde yola devâm etdik. Bizim evin önünden geçerken Muhtâr bin Ebî Ubeyde buyur bizde yemek yiyelim, dedim. Bana, ey Minhâl, hem Allahü teâlânın, Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyin'in "radıyallahü anh" düâsını kabûl buyurduğunu söylüyorsun, hem de yemek yiyelim diyorsun. Bu gün onun şükranesi olarak oruc tuttum, dedi.

İMÂM-I MUHAMMED BÂKİR **"radıyallahü anh"**

İmâm-ı Zeynel'âbidîn'in "radıyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın beşincisidir. İsmi Muhammeddir. Künyesi Ebû Ca'ferdir. Lakabı Bâkirdir. Derîn ilmler sâhibi olması sebebiyle bu lakab verilmiştir. Annesi hazret-i Hasenin "radıyalahü anh" kızı Fâtımadır. Hicretin elli yedinci senesinde, hazret-i Hüseyin "radıyallahü anh" şehîd edilmesinden üç sene önce Safer ayının üçünde Cum'a günü Medîne'de doğdu. Hicretin yüzondördünde Medîne'de vefât etdi. Kabr-i şerîfi, Bakî kabristânında ecdâdının kabrleri yanındadır.

● İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" şöyle anlatmıştır: Bir gün Câbir bin Abdüllahın "radıyallahü anh" evine gitdim. İçeri girip selâm verdim. Selâmımı aldı. Gözleri görmez olmuşdu. Bana kimsin diye sordu. Zeynel'âbidîn'in oğlu Muhammedim, dedim. Ey oğlum, yanıma yaklaş, dedi. Yaklaştım, elimi tutup öpdü. Ayağımı da öpmek için eğildi, geri çekdim. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sana selâmı var, dedi. Bu nasıl olur diye sordum. Şöyle dedi: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana, "Ey Câbir, sen benim oğullarımdan Muhammed bin Alî bin Hüseyini görünceye kadar yaşayacaksın. Allahü teâlâ ona nûr ve hikmet vermiştir. Ona benden selâm söyle". Başka bir rivâyetde ise, "Sen Hüseyin oğullarından din

ilmlerinde derin âlim olan Muhammed Bâkır görünceye kadar yaşayacaksın. Ona benden selâm söyle” buyurdu, dedi. Câbir bin Abdülla “radiyallahü anh” onunla görüştüğünden bir kaç gün sonra vefât etdi.

● Güvenilir kimselerden bir zât şöyle anlatmışdır: Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” ile halîfe Hişâm bin Abdülmelikin evine uğradık. Bu ev harâb olacak ve toprağı da buradan nakl edilecek, taşlar açıkda kalacaktır, dedi. O zemân Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” bu sözüne hayret edip, Hişâmın evini kim yıkabilir diye düşünmüşdüm. Hişâm vefât etdikden sonra oğlu Velîd, o evin yıkılması için emr verdi. Toprağını başka yere taşıdılar. Taşların açıkda kaldığını gördüm.

● Yine aynı şahs şöyle anlatmışdır: Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” ile berâberdik. Zeyd bin Alî “radiyallahü anh” yanımıza uğradı ve sonra ayrılıp gitti. Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” onun için şöyle dedi: Bunu şehîd edip başını dolaşırdırlar ve buraya getirip bir kamışın üzerine dikerler. Ben yine hayret etmişdim. Çünkü, Medîfede kamış yokdu. Dahâ sonra Zeydin mubârek başını getirdiklerini ve bir de kamış getirdiklerini gördüm.

● İmâm-ı Muhammed Bâkırın oğlu İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık “radiyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Babam bana, ben vefât ettiğim zemân beni sen yıka. Çünkü, imâmı, imâmdan başkası yıkayamaz diye vasiyyet etdi. Ayrıca kardeşin Abdülla da imâmlık da’vâsında bulunacaktır. Ona karışma. Çünkü, ömrü kısa olacaktır, buyurdu. Babam vefât edince cenâzesini yıkadım. Kardeşim Abdülla imâmlık da’vâsında bulundu. Fekat, babamın bildirdiğı gibi ömrü kısa sürdü.

● Feyz bin Matar şöyle anlatmışdır: Mahmil üzerinde nasıl nemâz kılınacağını sormak için, İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” huzûruna gitdim. Henüz ben birşey söylemeden, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” binek hayvânı ne tarafa giderse gitsin üzerinde nemâz

kıldardı, buyurdu.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” huzûruna girmek için izn istedim. İçerde kardeşlerinden birkaç kişi vardır. Biraz bekle, buyurdu. Biraz sonra huzûrundan oniki kişi çıktı. Dar elbiseler giymişlerdi. Selâm verip geçdiler. Sonra ben içeri girdim. Huzûrundan çıkanları tanımadığımı ve kim olduklarını sordum. Bunlar cinnîlerden olan kardeşlerinizdir. Sizin gelip, harâm ve halâlden sorduğunuz gibi, onlar da gelip soruyorlar, buyurdu.

● Muhammed Bâkır hazretlerinin oğlu Ca’fer-i Sâdık “radiyallahü anhümâ” şöyle demiştir: Bir gün babam, ömrümden beş seneden fazla kalmadı, buyurmuşdu. Vefât edince hesâbladım. Tam beş sene geçmişti.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” ile berâber Mekke ile Medîne arasında yolda idik. O katıra binmişti. Ben de bir merkebe binmişdim. Bir ara dağdan aşağı bir kurd geldi, yaklaştı ve iki ayağını katırın eğerine koyarak birşeyler söyledi. Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” dinledi. Sonra yürü git, dediğini yaptım, buyurdu. Bana dönerek: Kurt ne dedi biliyormusun, diye sordu. Allahü teâlâ ve Resûlü ve Resûlullahın oğlu dahâ iyi bilir, dedim. Kurt dışisinin bir ağrıya tutulduğunu söyledi. Düâ ediniz de kurtulsun ve senin dostlarından hiç kimseye benim neslim musallat olmasın, dedi. Ben de düâ etdiğimi söyledim, buyurdu.

● Selefden bir zât şöyle anlatmıştır: Mekkede idim. Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” görmeği çok arzû etdim. Yola çıkıp, Medîneye gittim. Medîneye vardığım gece şiddetli yağmur ve soğuk vardı. Gece yarısı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” evinin kapısına gittim. Kapıyı çalayım mı, yoksa sabâhı bekleyeyim mi diye düşünüyordum. O sırada Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” sesini duydum. Cârîyesine, falan kimse için kapıyı aç, bu gece yağmura tutulmuş ve soğukdan üşümüş, diyordu. Kapı

açıldı, içeri girdim.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: Bir gün Muhammed Bâkırî “radiyallahü anh” ziyâret için evine gitdim. Başkalarının içeri girmesine izn verdiği hâlde, bana izn vermedi. Çok üzüldüm ve evime döndüm. O gece gözüme uyku girmedi. Düşünceye daldım. Kendi kendime kime gideyim, dedim. Eğer mürcie fırkasına gitsem, onların şöyle bozuk sözleri vardır. Kaderiyye fırkasına gitsem, onlar da şöyle şöyle yanlış düşünüyorlar. Zeydiyye fırkasına gitsem, onlar şöyle derler diye herbirinin bozuk ve sapık fikrlerini düşünüyordum. Ben bu düşüncelerde iken, sabâh ezânı okunmağa başladı. O sırada kapım çalındı. Dışarı çıkıp, gelen kimseye sen kimsin dedim. Ben Muhammed Bâkırî’nin “radiyallahü anh” elçisiyim. Seni çağırıyor, dedi. Hemen elbisemi giyip gitdim. Muhammed Bâkırî’nin “radiyallahü anh” huzûruna girince, bana ey falan kimse, Mürciyyeye, Kaderiyyeye, Zeydiyyeye ve Hârûniyyeye niçin dönüyorsun, bize dön buyurdu.

● Yine bir zât şöyle anlatmıştır: Mekke ile Medîne arasında idim. Birden bire uzakda bir karartı gördüm. Ba’zen görünüyor, ba’zen gözden kayboluyordu. Yaklaşınca bakdım ki, yedi, sekiz yaşlarında bir oğlan çocuğu idi. Bana selâm verdi. Selâmını aldım. Nereden geliyorsun, dedim. Allahü teâlâdan geliyorum, dedi. Nereye gidiyorsun, dedim. Allahü teâlâyâ gidiyorum, dedi. Yiyeceğin nedir, dedim. Takvâdır, dedi. Sen kimsin, dedim. Arablardan bir kimseyim, dedi. Biraz dahâ açıkla, dedim. Kureyşliyim, dedi. Biraz dahâ açıkla, dedim, Hâşimiyim, dedi. Dahâ açıkla, dedim. Hazret-i Alînin neslindenim dedi. Sonra şu ma’nâdaki şi’ri okudu:

***Öyle bir bereket havuzu üzereyiz ki biz,
Ondan ziyâdesiyle rızklanır mes’ûd oluruz.
Enbiyânın kavuştuğuna, kavuşmadı kimse,
Hüsârında kalmaz, bereketlendirdiğimiz kimse.***

Dahâ sonra, ben Muhammed (Bâkır) bin Zeynel’âbidîn

Alî bin Hüseyin bin Alî bin Ebî Tâlibim dedi. Sonra gözden kayboldu. Göğe mi çıktı, yoksa yere mi gizlendi, anlayamadım.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Muhammed Bâkır'dan “radıyallahü anh”, mü'minin Allahü teâlâ üzerindeki hakkı nedir, diye sordum. Benden yüzünü çevirdi. Tekrâr sordum, cevâb vermedi. Üçüncü def'a sorunca, mü'minin Allahü teâlâ üzerindeki hakkı şudur ki, şu hurma ağacına gel deyince, o hurma ağacının gelmesidir, buyurdu. Bir de baktım ki, işâret ettiği hurma ağacı gelmeğe başladı. Hurma ağacına, yerinde dur, bu sözümle senin gelmeni kasetmedim, buyurdu.

● Bir şahs şöyle anlatmıştır: Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” evine gitdim. Kapıyı çaldım. Genç bir câriye kapıyı açdı. Elimi câriyeye dokunarak, efendine, kapıda falan kimse var diye söyle, dedim. O sırada içerden, içeri gir, annesiz kalasın diye bir ses geldi. İçeri girdim ve ben ona bir kötü şey yapmadım, dedim. Doğru söylüyorsun. Fekat bu divârların size perde olduğu gibi, bize de perde olduğunu mu zan ediyorsun. O zemân farkımız ne olacaktır. Sakın bir dahâ böyle bir şey yapma, buyurdular.

● Habbâbe-i Vâlibiyye, Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” ziyâretine gelmişti. Niçin böyle seyrek geliyorsun, buyurdu. Başında bir beyâzlık var, o beni meşgûl ediyor, diye cevâb verdi. Neresi olduğunu bana göster deyince, Habbâbe başındaki beyâzlığı gösterdi. Mubârek elini onun başındaki beyâzlığın üzerine koydu. Beyâzlık kayboldu. Sonra buna bir ayna verin, başına baksın buyurdu. Habbâbe aynayı alıp bakdı. Saçındaki beyâzlık kaybolmuşdu.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ile Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidinde idik. O günlerde İmâm-ı Zeynel'âbidîn “radıyallahü anh” vefât etmişti. O sırada Dâvüd bin Süleymân ile Mensûr Devânîkî mescide geldiler. Dâvüd bin Süleymân, İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” hu-

zûruna geldi. Mensûr Devânîkî ise uzak bir yerde oturdu. İmâm-ı Muhammed Bâkır, Mensûr niçin yanımıza gelmiyor diye sordu. Dâvüd bin Süleymân bir özr beyân etdi. Bunun üzerine İmâm-ı Muhammed Bâkır hazretleri dedi ki: Çok zemân geçmeden Mensûr vâlî olacaktır. Şarka ve garba mâlik olacaktır. Ömrü uzun olacak ve kendisinden önce kimsenin sâhib olmadığı hazînelere ve câriyelere sâhib olacaktır. Dâvüd bin Süleymân, Mensûr Devânîkînin yanına gidip, bunları ona söyledi. Bunun üzerine Mensûr Devânîkî, İmâm-ı Muhammed Bâkırın huzûruna geldi. Büyüklüğünüzen ve heybetinizden dolayı huzûrunuza geledim, dedi. Sonra benim için ba'zı şeyler söylemişsiniz, dedi. Evet söylediklerim doğrudur, buyurdu. Mensûr Devânîkî, bizim mülkümüz sizinkinden çok mu olacak diye sordu. Evet, buyurdu. Benden sonra mülküm oğullarıma kalır mı, dedi. Evet kalır buyurdu. Bizim mülkümüz ve saltanatımız mı çok olacak, yoksa Benî Ümeyyenin ki mi çok olacak diye sordu. Sizin mülkünüz ve saltanatınız çok olacak. Hattâ çocukların top ile oynadıkları gibi, oğulların bu mülk ile oynayacaklar. Bunu babamdan duymuşdum, buyurdu. Mensûr Devânîkî işâret edilen mülke ve saltanata kavuşunca, İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” o sözlerine hayret ederdi.

● Gözleri görmez olan Ebû Basîr şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” dedim ki, siz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zürriyyetindensiniz. Evet buyurdu. Resûlullah bütün Peygamberlerin vârisidir, dedim. Evet onların ilmlerine vâris olmuşdur, buyurdu. Siz de Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ilminden mîrâs alıyorsunuz, dedim. Evet buyurdu. O hâlde, sizde ölüleri dirilten, körlerin gözlerini açan, baras hastalığını iyileşdiren, evlerdeki yiyeceklerden ve eşyâlardan haber veren kuvvet var mıdır, dedim. Evet, Allahü teâlânın izniyle vardır, buyurdu. Sonra bana yanına yaklaş, buyurdu. Yaklaşdım, mubârek elini yüzüme sürdü ve gözlerim açıldı. Dağları, sahrâları, yeryüzünü ve gökyüzünü gör-

düm. Sonra tekrâr mubârek elini yüzüme sürdü, gözlerim yine görmez oldu. Bana dünyâda gözlerinin görmesini ve âhîretde hesâba çekilmeği mi istersin. Yoksa gözlerinin görmeyip, hesâbsız Cennete gitmeği mi istersin, buyurdu. Dünyâda görmeyip, âhîretde hesâbsız Cennete gitmeği ter-cih etdim.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Elli kişi kadar bir cemâ'at ile İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” sohbetinde idik. O sırada Kûfeden hurma satan bir kimse geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkırâ dönerek, Kûfede falan kimse sizin yanınızda bir melek olduğunu ve o meleğin sana mü'mini, kâfiri, dostunu ve düşmânını haber verdiğini söylüyor, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” o kimseye, sen ne iş yaparsın diye sordu. Buğday satarım, dedi. Yalan söylüyorsun, buyurdu. Ara sıra arpa da satarım deyince, yine yalan söyledin. Senin işin hurma satmaktır, buyurdu. O şahs, bunu sana kim haber verdi, diye sordu. Dostumu düşmânımı haber veren melek bildirdi, buyurdu. Sonra o şahsa, sen falan hastalıktan öleceksin, buyurdu. Bir ara Kûfeye gitmişdim. O şahsı sordum. Üç gün önce İmâm-ı Muhammed Bâkırın söylediği hastalıktan öldü, dediler.

● Bir zât İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” kerâmetlerinden birini şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkır ile atlı olarak Medîneye gidiyorduk. Biraz yol gitmişdik ki, karşımıza iki şahs çıktı. O şahsları göstererek, bunlar hırsızdır yakalayın, buyurdu. Hizmetçileri o iki kimseyi yakalayıp, bağladılar. Bir başka kişiye, şu dağa çık, orada bir mağarada ne bulursan getir, dedi. O kimse gidip, iki bavul bulup, getirdi. İçleri elbise dolu idi. Bir bavul da başka bir yerde buldular. İmâm-ı Muhammed Bâkır “radiyallahü anh” iki bavulun sâhibi bekliyor, hâzırdır. Üçüncüsünün sâhibi de sonra gelir, dedi. Medîneye vardık. İki bavulun sâhibi, şübhelendiği birkaç kişiyi suçlamış, hâkim de onları azârlıyordu. İmâm-ı Muhammed Bâkır, bunları suçlayıp, azârlamayın, hırsızlar buradadır, diyerek yol-

da yakalatdığı iki kişiyi gösterdi. Hırsızların elleri kesildi. İki bavul da sâhibine teslim edildi. Eli kesilen hırsızlardan biri Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, elimin kesilmesi ve tevbe, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” torununun elinde oldu, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ona elin senden yirmi sene önce Cennete gitti, buyurdu. O şahs elinin kesilmesinden yirmi sene sonra vefât etti. Üç gün sonra üçüncü bavulun sâhibi de geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkır, o kimseye, senin bavulunda bin dinâr kendinin, bin dinâr da başka birisinin parası vardır. Ayrıca şu elbiseler gibi elbiseler vardır, dedi. O şahs bavulumda bin dinârı bulunan kimsenin ismini de söylerseniz îmân eder, müslimân olurum, dedi. O şahsın ismi Muhammed bin Abdürrahmândır. Çok nemâz kılan ve çok sadaka veren sâlih bir kimsedir. Şu ânda dışarda seni bekliyor, buyurdu. O bavulun sâhibi hıristiyân idi. Bunları duyunca Allahdan başka ilâh olmadığına ve Muhammedin “aleyhisselâm” Onun kulu ve Resûlü olduğuna îmân etdim, diyerek müslimân oldu.

● Ebû Basîr şöyle demiştir: İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” buyurdu ki: Ben öyle bir kimse biliyorum ki, bir deniz kenârına gelse, o denizdeki bütün hayvânları ve nesillerini bilir.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: Bir cemâ’at ile İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” evinin dehlizine (koridoruna) girmişdik. Birisinin güzel sesle süryânice bir şeyler okuduğunu ve ağladığını işitdik. Ehl-i kitâbdan biridir zan ettik. Eve girip baktık ki, İmâm-ı Muhammed Bâkırın başka kimse yoktu. Kendisinden sorduğumuzda, falan Peygamberin münâcâtını okuyordum, beni ağlatdı, buyurdu.

● Şöyle nakl edilmiştir: İbni Ukâşe el-Esedî bir def’asında İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” huzûruna gelmişti. Oğlu Ca’fer-i Sâdık da yanında idi. İbni Ukâşe “radıyallahü anh” Ca’ferin evlenme çağı gelmiştir. Onu evlendirseniz, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkırın önünde bir kese,

ağzı mühürlü olarak duruyordu. Yakında bir yerden esîr satıcısı gelecek, falan yere konaklayacak buyurdu. Bir başka def'a huzûruna gitdiğimizde söylediği satıcının geldiğini haber verdiler. O bir kese dinârı verip, bununla bir câriye satın al, buyurdu. Satıcıya gittik. Bütün câriyeleri satdığını, ancak birbirinden güzel iki câriye kaldığını söyledi. Görelim dedik. Getirdi, birini beğendik. Kaça satarsın, dedik, yetmiş altına dedi. Biraz ikrâm et, dedik. Yetmiş dinârdan bir kuruş aşağı olmaz, dedi. Keseyi verip, bu kesenin içinde ne kadar altın varsa al, biz ne kadar olduğunu bilmiyoruz, dedik. Orada saçlı sakalı ağarmış bir kimse vardı. Altınları sayın, dedi. Satıcı, eksik çıkarsa vermem, dedi. Ak sakallı kimse ısrâr etdi ve keseyi açıp saydık. Tam yetmiş altın çıktı. Câriyeyi alıp, İmâm-ı Muhammed Bâkırın huzûruna getirdik. Oğlu Ca'fer-i Sâdık da orada idi. Satıcı ile aramızda geçenleri anlatdık. Allahü teâlâya şükr etdi. Sonra câriyeye bâkire misin, dul musun diye sordu. Câriye, bâkireyim deyince, hiçbir câriye, câriye satıcısının elinden kurtulamaz. Sen nasıl kurtuldun, dedi. Câriye dedi ki, satıcım ne zemân benim yanıma gelse ve bana kast etmek istese, beyâz sakallı bir ihtiyâr zât gelir, ona bir tokat vurarak benden uzaklaştırırdı. Bu hâl bir kaç def'a böyle oldu. Sonra İmâm-ı Muhammed Bâkır oğlu Ca'fer-i Sâdık, bu câriyeyi al götür, buyurdu. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" o câriye ile nikâhlanıp, evlendi. Ondan oğlu Mûsâ Kâzım doğdu "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în".

● İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" bir gün Medîne'de bir cemâ'at ile birlikte oturuyordu. Âniden mu-bârek başını önüne eğdi. Bir müddet öyle kaldıktan sonra, başını kaldırdı ve şöyle buyurdu: Bir kişi bu Medîneyi görmeğe gelecek. Dört bin kişilik ordusuyla üç gün çok kimseyi öldürecek. Ondan büyük zarar göreceksiniz. Bu hâdiseler gelecek sene olacaktır. Kesinlikle bilirsiniz ki, bu söylediklerim doğrudur. Bundan sakınınız! Medîneliler bu sözlerine inanmadılar. Sâdece az bir gurub kimse ve Hâşimoğulları inandılar. Çünkü, Hâşimoğulları İmâm-ı Muhammed Bâkırın "ra-

dıyallahü anh” her sözünün doğru olduğunu bilirlerdi. Bir sene sonra İmâm-ı Muhammed Bâkır ve onun sözlerine inananlar âileleriyle birlikte Medîneden çıktılar. Sonra Nâfi’ bin Ezrâk, ordusuyla Medîneye geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkırın bildirdiği gibi çok kimseyi katl etdi. Bu hâdiseden sonra, Medîneliler İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radiyallahü anh” her sözü doğrudur, her sözüne inanırız, ne söylerse sözünden çıkmayız. Çünkü o, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ehl-i beytindedir. O aslâ yalan söylemez, dediler.

İMÂM-I CA’FER-İ SÂDİK “radiyallahü anh”

İmâm-ı Ca’fer-i Sâdik “radiyallahü anh” oniki imâmın altıncısıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Künyesine Ebû İsmâ’îl de denilmiştir. Lakablarından en meşhûru Sâdıkdır. İmâm-ı Muhammed Bâkırın oğludur. Annesi Ümmü Fermûdedir. Ümmü Fermûde, hazret-i Ebû Bekrin torunu Kâsım bin Muhammedin kızıdır. Ümmü Fermûdenin annesi ise Esmâ binti Abdürrahmân bin Ebî Bekr-is-Siddîkdir “radiyallahü teâlâ anhüm ecma’în”. Bu sebeble Ca’fer-i Sâdik “radiyallahü anh” “Ebû Bekr-i Siddîk beni iki def’a dünyâya getirdi” buyurmuştur. Bu sözüyle bir neseb yönünden, bir de ma’nevî yönden bağlılığına işâret etmiştir. Çünkü, tesavvuf yolunun silsilesi iki olup, biri babası İmâm-ı Muhammed Bâkır, ondan İmâm-ı Zeynel’âbidîne, ondan hazret-i Hüseyne, ondan hazret-i Alfiye ulaşır. [Bu yol (**Vilâyet yolu**)dur.] İkinci silsilesi annesinin babası Kâsım bin Muhammed bin Ebî Bekre ulaşır. Ondan Selmân-ı Fârisîye, ondan da hazret-i Ebû Bekr-i Siddîka ulaşır. [Bu yol (**Nübüvvet yolu**)dur.] Nitekim, hazret-i İsnânın “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhi”, “Bir kimse iki kerre doğurulmadıkca” [ya’nî, vilâyet mertebesine de ulaşmadıkca, âlem-i melekûta yol bulamaz] buyurduğu söz, bu ma’nâyâ işâretidir.

Ca’fer-i Sâdik “radiyallahü anh”, Medînede hicretin sekсенinci senesinde doğdu. Hicretin seksenüçüncü senesinde, Rebî’ül-evvel ayının yirmi yedisinde pazartesi günü doğduğu

da söylenmiştir. Hicretin yüz kırksekizinci senesinde, Receb ayının ortasında pazartesi günü Medîne'de vefât etdi. Kabri Bakî kabristânında, babası Muhammed Bâkırın, dedesi İmâm-ı Zeynel'âbidîn'in ve amcası Hasen bin Alînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" kabrlerinin yanındadır. Allahü teâlâ ihsânlarda bulunduğ'u ve şerefli kıldığ'ı o kabrde yatan kadri yüksek zâtın ecrini artdırın!

Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" Ehl-i beytin büyüklerinden ve âlimlerindedir. Onun kalbine akıtılan ilmler ve feyzler o kadar çokdur ki, aklların anlamağ'a güç yetiremediğ'i ilmler ve ma'rifetler ondan nakl edilir. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" buyurdu ki: Bizim ilmimiz gâbirdir, mezbûrdur, kalblerde nüketdir. Kulaklarda nakırdır. Bizim yanımızda kırmızı cefr, beyâz cefr ve hazret-i Fâtımanın "radıyallahü anhâ" mushafı vardır. Yine bizim yanımızda insanların muhtâc olduğ'u bütün şeyleri kendisinde toplayan bir kitâb vardır. Bunun üzerine kendisinden bu sözleri açıklamasını istediler. Buyurdu ki: Gâbir; geleceğ'e âid bilgiler, mezbûr; geçmişe âid bilgilerdir. Kalblerdeki nüket ise ilhâmdır. Kulaklarda nakır, meleklerin konuşmalarıdır ki, kendileri görülmez, konuşmaları işitilmez. Kırmızı Cefr, içinde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" silâhının bulunduğu bir kabdır. Ehl-i beyt, bizim başımıza geçinceye kadar bu kab ortaya çıkmaz. Beyâz Cefr, içinde Mûsâ aleyhisselâmın Tevrâtı, İsâ aleyhisselâmın İncîli, Dâvûd aleyhisselâmın Zebûru ve Allahü teâlânın bunlardan önce gönderdiğ'i kitâbların bulunduğu kabdır. Hazret-i Fâtımanın mushafı, onda kıyâmete kadar gelecek meliklerin isimleri ve sözleri vardır. Câmi'aya gelince, o uzunluğ'u yetmiş zra' olup, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizzat söyleyerek, hazret-i Alîye yazdırmıştır. Vallahi hazret-i Alî ona, kıyâmete kadar insanların muhtâc olduğ'u yaralama diyeti, bir ve yarım kamçı vurmaya kadar herşeyi yazmıştır ve şöyle buyurduğ'u nakl edilmiştir: "Beni kaybetmeden önce, benden sonra size kimsenin söylemeyeceğ'i şeyleri benden sorunuz." Hâsılı onun mübârek dilinden dökülen hakîkatler, hikmetler, ince nükteler, em-

sâlsiz sözler, keşf ve yakîn ehli seçilmiş kimseler arasında meşhûrdur. Büyük âlimlerin ve seçilmiş kimselerin kitâblarında yazılıdır. Sayılamayacak ve anlatılamayacak kadar çoktur. Bu kitâbda onun üstün hâlleri, hârikaları, keşf ve kerâmetleri kısaca bildirildi.

● Halife Mensûr, Rebi'e dedi ki, İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık yanına gelsin. Çağırdılar. Yanına gelince, halife Mensûr: Eğer seni öldürmezsem, Allah beni öldürsün! Bir takım hilelerle fitne çıkarıp, müslimânların kanının dökülmesini istiyorsun, dedi. Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" yemîn ederek, ben böyle birşey yapmadım ve yapmak da istemem. Eğer böyle bir şey işitdiyseniz, o bir yalancının sözüdür. Allahü teâlâ korusun, söylediğiniz şeyi ben yapamam. Yûsuf aleyhisselâma zulm etdiler, afv etdi. Eyyûb aleyhisselâm bir derde mübtelâ oldu, sabr etdi. Süleymân aleyhisselâma çok şeyler ihsân olundu, şükr etdi. Bunlar Peygamberdir, senin nesebin de onlara ulaşır, dedi. Mensûr bunları dinleyince, doğru söylüyorsun. Yukarı çıkalım diyerek odasına da'vet etdi. Sonra bu söylediklerimi bana falan kimse söyledi, dedi. O kimseyi çağırdılar. Gelince, sen bu sözleri, Ca'fer-i Sâdıkın kendisinden mi işitdin, diye sordu. O şahs, evet kendisinden işitdim, deyince, yemîn eder misin, dedi. Evet dedi ve şöyle yemîn etdi: "Billahillezî lâ ilâhe illâ hû âlimülgaybi veşşehâdeti: "Kendisinden başka ilâh olmayan, gizli ve açık herşeyi bilen Allaha yemîn ederim", dedi. Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" o şahsa şöyle yemîn et dedi: "Beraytü min havlillahi ve kuvvetihî veltece'tü ilâ havlî ve kuvvetî lakad fe'ale kezâ ve kezâ Ca'fer ve kezâ ve kezâ kâle Ca'fer: (Allahın kuvvet ve kudretinden çıkıp, kendi kuvvet ve kudretime sığınmış olayım ki, Ca'fer şöyle şöyle dedi ve şöyle şöyle yaptı)". O şahs önce böyle yemîn etmek istemedi. Fekat sonra etdi ve o ânda düşüp öldü. Halife Mensûr, bunun ölüsünü ayağından tutup, dışarı atınız, dedi.

● Rebi' şöyle anlatır: Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" halife Mensûrun yanına geldiğinde, dudaklarını kıpırdatıyor, bir şeyler okuyordu. Mensûrun kızgınlığı yavaş yavaş geçdi.

Hattâ onu yanına çağırıp, güler yüzlü ve hoşnûd davrandı. Oradan ayrılınca, Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" halife sana çok kızmışdı, sen gelip dudaklarını oynatdıca, onun kızgınlığı yavaş yavaş söndü. Hangi düâyı okuyordunuz, diye sordum. Dedem hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" düâsını okuyordum. Bu düâ şöyledir buyurdu: "Yâ uddetî inde şiddetî ve yâ gavsî inde kürbetî ührüsñ biaynikelletî lâtenâmü ve ekfinî bi rüknike ellezî lâ yerâmu". [Ey, zorlukda dayanağım ve ey sıkıntıda hakîkî mededkârım! Dâimî görmekliğin ile beni koru ve nihâyetsiz kudret ve kuvvetinle bana kâfî' ol!] Rebi' demiştir ki, bu düâyı ezberledim. Bana ne zemân bir musîbet gelse, bu düâyı okur, kurtulurdum. Sonra o ölen şahsa niçin kendi yemîninden başka bir yemîn etdirdiniz diye sordum. Bir kul Allahü teâlâyı vahdâniyyet ve azamet ile zikr ederse, Allahü teâlâ o kuluna rahmet ve re'fet (koruma) ile nazar eder ve cezâsını gecikdirir. O kimseye işitdiğin gibi yemîn verdim ve gördüğün gibi Allahü teâlâ onun cezâsını çabuk verdi.

● Halife Mensûr, kapıcısına, Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" bana geldiği zemân, benim yanıma girmeden onu öldür, diye emr etdi. Ca'fer-i Sâdık bir gün halife Mensûrun bulunduğu yere geldi ve yanına girip oturdu. Kapıcı içeri girip, onu halife Mensûrun yanında gördü ve şaşırđı. Bir müddet sonra Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" ayrılıp gitdi. Mensûr kapıcısını yanına çağırıp, sana ne emr etmişdim, dedi. Kapıcı yemîn ederek, Ca'fer-i Sâdıkı sâdece senin yanında gördüm. Girerken de, çıkarken de görmedim, dedi.

● Halife Mensûrun yakınlarından biri şöyle anlatmışdır: Bir gün Mensûrun yanına gitmişdim. Onu düşünceli gördüm. Ey mü'minlerin emîri, neden düşüncelisiniz, diye sordum. Ehl-i beytten çok kimseleri öldürdüm. Fekat, onların rehberini bıraktım, dedi. O kimdir, diye sordum. Ca'fer bin Muhammeddir, dedi. O Allahü teâlâyâ ibâdet ile meşğûldür. Dünyâyâ aslâ önem vermez, dedim. Bana, sen onun halife olmasını istiyorsun, ama olmayacaktır. Ben en son bu gece, kalbimi onunla meşğûl etmekden kurtarmak istiyorum, dedi.

Sonra cellâdi çağırıldı. Cellâda Ca'fer-i Sâdık buraya çağıracağım. Gelince elimi başıma koyduğum zemân, onu öldür diye emr etdi. Sonra, Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" çağırıldılar. Mensûrun yanına giderken, ben de onunla birlikte gittim. Dudaklarını oynatıyordu. Ne okuduğunu anlayamadım. Mensûrun serâyına baktım, dalgahı denizdeki gemi gibi sallanıyordu. Mensûru gördüm, yalın ayak, başı kabak, bütün azâları titreyerek, Ca'fer-i Sâdık hazretlerini karşıladı. Kolundan tutup, onu tahtının üzerine oturttu. Sonra, Resûlullahın torunu, niçin geldiniz, diye sordu. Ca'fer-i Sâdık hazretleri, beni çağırmışsınız geldim, buyurdu. Mensûr, ne istiyorsunuz, emr edin, dedi. Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" ben istemeyince beni çağırmayın. Kendi arzûmla gelirim, buyurdu ve ayrılıp gitdi. Sonra Mensûr yatıp gece yarısına kadar uyudu. Nemâzlarını kaçırdı. Uyanınca kazâ etdi. Beni yanına çağırıp şöyle dedi: Ca'fer-i Sâdık yanıma gelince, bir ejderhâ gördüm. Ağzını açmış, bir dudağı yerde, bir dudağı köşkümün tavanında idi. Bana açık bir dil ile, eğer Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" dokunursan, seni ve serâyını yutarım, dedi. Ben bu bir sihrdir deyince, yok öyle söyleme, bu ism-i a'zam düâsının husûsiyyetlerindedir. O düâ Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" gelmiştir. Bu düâ ile ne dilerse olurdu, dedi.

● İbni Cevzi "rahmetullahi aleyh" (**Safve-tüs safve**) adlı kitâbında, kendi isnâdıyla Leys bin Sa'ddan şöyle rivâyet etmiştir: Bir hac mevsiminde Mekke'de idim. İkinci nemâzını kıldıkdan sonra, Ebû Kubeys dağına çıktım. Orada bir kişi düâ ediyordu. Nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbî, yâ Rabbî, dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbâhü, yâ Rabbâhü, dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbî, yâ Rabbî, dedi. Yine nefesi kesilinceye kadar, yâ Allah, yâ Allah, dedi. Sonra yâ Hay, yâ Hay demeğe başladı ve nefesi kesilinceye kadar devâm etdi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rahîm, yâ Rahîm dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Erhamer-râhimîn dedi. Yedi kerre böyle yaptı. Sonra, Allahım ben üzüm arzû ediyorum ve şu iki elbisem de eskidi dedi. Düâsı biter bitmez bir de baktım ki, bir sepet üzüm ve iki elbise ya-

nına konmuşdu. Hâlbuki o zemân üzüm mevsimi değildi. Üzümü yimeğe başlarken, bu üzümde ben de ortağım, dedim. Niçin diye sorunca, sen düâ ederken ben de, âmîn diyordum, dedim. Peki, buraya gel dedi. Yaklaştım, berâber yidik. Üzüm çekirdeksiz idi. Doyuncaya kadar yidim. Öyle üzüm hiç yimemişdim. Yidiğimiz hâlde sepetdeki üzüm hiç eksilmemişti. Sonra bana, bu iki elbiseden hangisini istersen al, dedi. İhtiyâcım yok dedim. O hâlde sen yüzünü dön bunları giyeyim, dedi. Yüzümü döndürdüm. Elbiselerden birini izâr (gömlek), birini de ridâ (cübbe) olarak giydi. Eski elbiselerini de eline alıp yürüdü. Ben de arkasından gitdim. Sa'y mahalline vardık. Orada bir kimse karşısına çıkıp, ey Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" torunu, beni giydir. Allahü teâlâ da seni giydirsin, dedi. Elindeki eski elbiseleri ona verdi. Ben o kimsenin arkasından yetişip, bu elbiseleri sana veren kimdir, diye sordum. Ca'fer bin Muhammeddir "radiyallahü anh", dedi. Sonra Ca'fer-i Sâdık hazretlerini bulup, kendisinden hadîs-i şerîf dinlemek için ne kadar aradıysam da bulamadım.

● Dâvüd bin Alî bin Abdüllah bin Abbâs, İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkın "radiyallahü anh" kölelerinden birini öldürdü ve mâlını aldı. Ca'fer-i Sâdık hazretleri, Dâvüdün yanına gidip, kölemi öldürdün ve mâlımı gasb etdin. Sana beddüâ edersem görürsün, dedi. Dâvüd bin Alî beni beddüâ ile mi korkutuyorsun diyerek, alay etdi. Ca'fer-i Sâdık "radiyallahü anh" evine gidip, bütün geceyi ibâdet ile geçirdi. Seher vakti Dâvüd bin Alîye beddüâ etdiğini işitdiler. Aradan bir sâat geçmeden Dâvüd bin Alî öldürüldü.

● Ebû Basîr şöyle anlatmışdır: Medîneye gitmişdim. Yanımda bir câriyem vardı. Sabâhleyin gusl abdesti almak maksadı ile hamâma gitmek için dışarı çıkdım. Bir gurub kimseyi İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkın "radiyallahü anh" ziyâretine giderken gördüm. Ben de onlara katıldım. Gidip huzûruna girdik. Bana bakarak, ey Ebû Basîr, Peygamberlerin ve oğullarının huzûruna cünüb olarak girilmeyeceğini bilmiyormusun, buyurdu. Sizi ziyâretten mahrûm kalmayayım diye

böyle geldim, dedim. Sonra bir dahâ böyle yapmayacağıma tevbe edip, dışarı çıktım.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: Bir arkadaşım vardı. Halîfe Mensûr onu habs etmişti. Bir hac mevsiminde, Arafâtda ikinci nemâzından sonra, Ca'fer-i Sâdık hazretlerini gördüm. Habsde olan arkadaşımı sordu. Hâlâ habsdedir dedim. O ânda ellerini kaldırıp, arkadaşım için düâ etti. Biraz sonra da yemîn ederek, arkadaşımı arefe günü ikinci nemâzından sonra salıverdiler, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: Mekkede bir elbise satın almıştım. Kendime kefen olsun diye ölünceye kadar saklamağı düşünüyordum. Arafâtdan Müzdelifeye gittiğimizde, o elbiseyi kaybetdim ve çok üzüldüm. Sabâhleyin Minâya gince, Mescid-i Hîfde oturmuşdum. O sırada birisi gelip, seni Ca'fer-i Sâdık hazretleri çağırıyor, dedi. Gidip selâm verdim ve huzûrunda oturdum. Bana, istersen, sana bir elbise vereyim, vefâtından sonra kefenin olur, buyurdu. İyi olur, zâten bir elbisem kayboldu, dedim. Hizmetcisi bir elbise getirdi. Aynen kaybetdiğim elbise gibi idi. Bunu al ve Allahü teâlâya ismarla buyurdu.

● Bir zât şöyle anlatmıştır: bir gün İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık “radiyallahü anh” ile Mekkede giderken, bir kadın yanında çocuklarıyla ağlaşıyorlardı. Önlerinde bir inek ölüsü vardı. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bu nedir diye sordu. Kadın, biz bu ineğin sütüyle geçiniyorduk. Şimdi öldü, ne yapacağımızı şaşırdık, dedi. Ca'fer-i Sâdık “radiyallahü anh” kadına, istermisin Allahü teâlâ bu ineği diriltsin buyurdu. Kadın, bu musîbet yetmiyormuş gibi, bir de benimle alay mı ediyorsun, dedi. Hâyır, alay etmiyorum buyurarak, mubârek ayağı ile ineğin ölüsüne dokundu. Hayvân cânlanıp, ayağa kalktı. O sırada Ca'fer-i Sâdık hazretleri kalabalığın arasına karışıp kayboldu. Kadın, bu işi yapanın kim olduğunu anlayamadı.

● Yine bir zât şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık hazretleriyle hacca gidiyorduk. Bir kuru hurma ağacının altında konakladık. Mubârek dudaklarını kıpırdatdı. Ne okuduğunu

anlayamadım. Sonra yüzünü hurma ağacına çevirerek, Allahü teâlânın, kullarının rızkından sana emânet bıraktığından bize yidir, buyurdu. Ağaç Ca'fer-i Sâdık hazretlerine doğru eğildi. Üzerinde tâze hurma salkımları asılı idi. Bana, gel besmele ile bu hurmalardan yi, buyurdu. O hurmalardan yidim. Ömrümde o kadar tatlı ve güzel hurma yimemişdim. Orada bir köylü kimse vardı. Bu hâli görünce ömrümde böyle bir sihr hiç görmedim, dedi. Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” o köylüye, biz Peygamberin “sallallahü aleyhi ve sellem” vârisleriyiz. Bizim aramızda sihribâz ve kâhin olmaz. Biz düâ ederiz, Allahü teâlâ düâmızı kabûl eder. İstersen düâ edeyim, Allahü teâlâ seni köpek şekline soksun, buyurdu. Köylü kimse câhillik edip, et dedi. Düâ etdi ve köylü o ânda köpek şekline girdi ve evine doğru gitdi. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bana, onun arkasından git, buyurdu. Arkasından ta'kîb etdim, gidip evine girdi. Çocuklarının yanında kuyruğunu salladı. Çocukları onu sopa ile kovaladılar. Ben Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin huzûruna gidip, durumu anlattım. Sonra o köpek de geldi, toprakda yuvarlanıyor ve gözlerinden yaş döküyordu. Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” ona acıyıp, düâ etdi. Tekrâr eski hâline döndü. Ona, söylediklerime inandın mı, buyurdu. Köylü kimse bin kerre, bin kerre, dedi.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: Bir cemâ'at ile Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin sohbetindeydik. Ben şöyle sordum. Allahü teâlâ İbrâhîm aleyhisselâma [Bekara sûresi 260.cı âyetinde meâlen], (... **Dört kuş al, onları kendine alışdır, sonra onları parçalayıp her dağın üzerine bir parça koy, sonra onları çağır, koşarak sana gelirler...**) buyurdu. Bu kuşlar aynı cinsden mi idi yoksa, değişik cinsden mi idiler? Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” bu süâlim üzerine, istermisiniz o kuşları aynen size göstereyim, buyurdu. İsteriz, dedik. Ey tavus diye çağırıldı, bir tavus kuşu geldi. Ey karga dedi, bir karga geldi. Ey güvercin dedi, bir güvercin geldi. Sonra ey doğan dedi, bir doğan kuşu geldi. Bu dört kuşun başlarının kesilmesini emr etdi. Parça parça edip etlerini birbirine karıştırdılar. Başlarını bıraktılar. Tavus kuşunun başını kaldırıp, ey tavus buyurdu. Bir de baktık ki tavus kuşunun eti ve kemiği diğer

kuşların parçaları arasından ayrılıp, kendi başıyla birleşti, cânlanıp önceki hâlini aldı. Diğer üç kuş da aynı şekilde cânlandılar.

● Yine şöyle anlatılmışdır: Bir şahs Ca'fer-i Sâdık hazretlerine on bin akçe getirdi. Ben hacca gidiyorum. Bu parayla bana bir ev alınız. Hacdan dönüşte çoluk çocuğumla o evde oturayım, dedi. O şahs hacdan dönünce Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin huzûruna gitti. Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” ona buyurdu ki: Sana Cennetde bir serây satın aldım. Komşularının birincisi Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, ikincisi hazret-i Alî “radıyallahü anh”, üçüncüsü ve dördüncüsü hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyindir “radıyallahü anhümâ”. Bunun için sana sened yazdım. O şahs bunları duyunca, ben buna râzı oldum, dedi. Evine gidince hastalandı. Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin yazdığı senedi göstererek, ölürsem bu senedi kabrime koyun diye vasiyyet etdi. Vefât edince, o senedi kabrinin içine koydular. Ertesi gün sabâhleyin senedi kabrinin üzerinde buldular. Senedin arkasında Ca'fer bin Muhammed “radıyallahü anh” va'd ettiği şeyde vefâ eyledi, va'dini yerine getirdi, diye yazılı idi.

● Bir şahs Ca'fer-i Sâdık hazretlerinden, Allahü teâlânın kendisine çok mâl verip ve çok hac yapması için düâ etmesini istedi. Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” o şahs için, yâ Rab-bî, buna elli hac yapacak kadar mâl ver diye düâ etdi. O şahs elli hac yaptı. Ellibirinci def'a hacca giderken Cuhfe denilen yerde gusl ederken, sel geldi ve orada vefât etdi.

Hazret-i Zeydi “radıyallahü anh” şehîd edip, bir darağacına asdılar. Hakîm bin Abbâs Kelbî hazret-i Alîyi ve hazret-i Zeydi zemmeden iki beyt söyledi. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bu beytleri işitince, ellerini kaldırıp, Allahım sözlerinde yalancı olan bu kimseye köpeklerinden birini musallat et diye, düâ etdi. Ümeyye oğulları, Hakîm bin Abbâs Kelbîyi Kûfeye gönderdiler. Giderken yolda bir aslan hücum edip, onu parçaladı. Bu hâdise Ca'fer-i Sâdık hazretlerine haber verilince, secdeye kapanıp, Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, bize va'd ettiğini yerine getirdi, dedi.

İMÂM-I MÛSÂ KÂZİM BİN CA'FER “radıyallahü anhümâ”

İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık “radıyallahü anh” hazretlerinin oğludur. Oniki imâmın yedincisidir. Künyesi Ebül-Hasen ve Ebû İbrâhîmdir. Oniki imâmın başka künyeleri de söylenmiştir. Lakabı Kâzımdır. Çok hilm sâhibi, son derece yumuşak huylu olması ve kendisine kötülük yapanlara kızmayıp afv etmesi, gadabına hâkim olması sebebiyle bu lakab verilmiştir. Annesi Humeyde-i Berberiyeye olup, câriye idi. Mekte ile Medîne arasında olan Ebvâ mevki'inde, hicretin yüz yirmisekizinci senesinde, Safer ayının yirmüçünde, pazar günü doğdu. Onları Medîneden Bağdâda ilk götüreren halife Mehdî bin Mensûrdur. Bağdâda götürünce, habs etdi. İmâm-ı Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” habsde iken Mehdî bin Mensûr bir gece rü'yâsında, hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” gördü. Hazret-i Alî ona, meâl-i şerîfi **(Demek sizler iş başına gelecek olursanız, yeryüzünde bozgunculuk yapacak, akrabalık bağlarınızı da koparacaksınız öyle mi?)** olan, Muhammed sûresinin 22.ci âyet-i kerîmesini okudu. Halife Mehdînin vezîri Rebi' şöyle anlatmıştır: Mehdî beni çağırdı. Yanına girince baktım, bu âyet-i kerîmeyi hoş bir sesle okuyordu. Bana hemen git, Mûsâ bin Ca'feri “radıyallahü anh” buraya getir, dedi. Getirince, onunla kucaklaştı ve yanına oturdu. Sonra rü'yâsını anlattı ve bana ve oğullarım üzerine yürümeyeceğinizden beni emîn edebilir misiniz, dedi. Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” vallahi ben böyle bir iş yapmam ve böyle yapmayı şânıma yakışdırmam, dedi. Mehdî doğru söylüyorsun, dedi. Sonra bana dönüp, bunlara bin altın ver ve yol hâzırlıklarını yap, Medîneye gitsinler, dedi. Hemen hâzırlığı yapıp, bir mâni' çıkmasından korkarak, onları geceleyin uğurladım.

● İmâm-ı Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” halife Hârûn Reşîd zemânına kadar Medînede ikâmet etdi. Hârûn Reşîd halife olunca, onları Bağdâda getirtip habs etdi. Hicretin yüzseksen senesinde Receb ayının yirmibeşinci Cum'a günü Bağdâdda habsde iken vefât etdi. Mubârek kabri Bağdâdda-

dır. Yahyâ bin Hâlid Bermekînin Hârûn Reşîdin emriyle onu şehîd etmek için hurma içinde zehr verdiğini söylerler. Zehr verildiği gün Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh”, bu gün bana zehr verdiler. Yarın vücûdum sararır. Sonra vücûdunun yarısı kızaracaktır. Ertesi gün de siyâh olacaktır. O zemân vefât ederim, buyurmuşdu. Söylediği gibi aynen olmuştur.

Fazîletleri, kerâmetleri ve menkıbeleri pek çoktur. O zemânın âbidleri, kerîm ve seçilmiş kimseleri, ondan çok kerâmetler ve hârikül’âde hâller zuhûr etmiştir, demişlerdir.

● Mu’teber kitâblarda, Şakîk-i Belhînin “kuddise sirrûh” şöyle anlatdığı rivâyet edilmiştir: Hacca gidiyordum. Fâri-siyyeye uğradım. Orada güzel yüzlü, buğday benizli, yün kaftân giyinmiş, başı sarıklı ve ayaklarında na’lin bulunan bir genç gördüm. İnsanlardan ayrı bir yerde yalnız oturuyordu. Kendi kendime bunun sofîyyeden olması lâzımdır. Herhâlde bu yolda müslimânlara yük olmak istiyor. Gidip ona biraz serzenişde bulunayım, dedim. Yanına yaklaşıncâ bana, Ey Şakîk diye isimle hitâb ederek, meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! Zandan çok sakınınız. Çünkü, zannın bir kısmı günâhtır...)** olan, [Hucûrât sûresi 12.ci] âyet-i kerîmesini okudu. Sonra kalkıp bir tarafa doğru gitdi. Kendi kendime, bu zât sâlih bir kimse olmalı, ismimi ve kalbimden geçeni bildi, dedim. Halâlleşeyim diye arkasından gitdim. Ne kadar hızlı yürüdüsem de ona yetişemedim. Başka bir konak yerine varınca, onu yine gördüm. Nemâz kılıyordu ve bütün a’zâları titriyordu. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Nemâzını bitirsin de gidip, halâlleşeyim diye bekledim. Nemâzını bitirince yanına yaklaştım. Bana, ey Şakîk diyerek, meâl-i şerîfi **(Doğrusu ben tevbe edeni, inanıp yararlı iş işleyerek doğru yola gireni afv ederim)** olan [Tâhâ sûresi 82.ci] âyet-i kerîmesini okudu. Sonra beni bırakıp oradan uzaklaşdı. Kendi kendime bu genç ebdâllerden olmalı, ikinci def’a ismimi ve kalbimden geçeni bildi, dedim. Dahâ sonra onu başka bir konak yerinde yine gördüm. Bir kuyunun ba-

şında kısa ipli bir kova ile su çıkarmak istiyordu. Kovası kuyuya düştü. Ellerini kaldırıp; Allahım! Sen benim Rabbim-sin. Susadığım ve yiyecek istediğim zemân kuvvet veren sensin. Allahım, senden başka, onları bana ihsân edecek yokdur. Bana su ve yiyecek ihsân et, diye düâ etdi. Kuyunun suyu yükseldi. Elini uzatıp kovasına su doldurdu. Abdest alıp, dört rek’at nemâz kıldı. Sonra bir kum yığınının doğru gidip, eliyle kovasına biraz kum koydu ve çalkalayıp içti. Yanına yaklaşp selâm verdim. Selâmımı aldı. Allahü teâlânın sana ihsân ettiği ni’metlerin fazlasından bana da yidir dedim. Allahü teâlânın ni’metleri bize gizli ve açık olarak her zemân gelir. Allahü teâlâyâ hüsn-ü zanda bulun, dedi ve kovasını bana verdi. İçinde kavrulmuş buğday ve şeker vardı, ondan içdim. Kandım ve doydum. Ondan dahâ lezzetli birşey içmemişdim. Mekkeye varıncaya kadar, onu bir dahâ görmedim. Mekke de bir gece yarısı onu gördüm. Nemâz kılıyordu. Tam bir huşû ile inleyip ağlıyordu. Bütün gece böyle devâm etdi. Sabâh nemâzı vakti girince, sabâh nemâzını kılıp, Kâ’beyi tavâf etdi ve dışarı çıktı. Ben de arkasından gitdim. Bakdım ki, arkasında hizmetçileri vardı. İnsanlar etrâfında toplandılar. Bu zât kimdir diye sordum. Mûsâ Kâzım bin Ca’fer bin Muhammed bin Alî bin Hüseyin bin Alî bin Ebî Tâlibdir “radiyallahü anhüm ecma’in” dediler. Yolda bu zâtdan şöyle şöyle acâib hâller gördüm, dedim. Bu hâller bu seyyid için acâib ve garîb değildir, dediler.

● Hârûn Reşîd, Alî bin Yaktîne güzel elbiseler vermişti. Bu elbiseler arasında, siyâh ibrişim ile dokunmuş altın yaldızlı gâyet güzel bir elbise vardı. Alî bin Yaktîn, Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” çok sevdiği için, elbiselerin yanına bir mikdâr dahâ hediyeler koyarak, hepsini ona gönderdi. Mûsâ Kâzım, o güzel gömlekden başka bütün hediyeleri kabûl etti. O gömleği geri gönderip saklamasını ve bir gün lâzım olacağını söyledi. Alî bin Yaktîn, bir gün kölelerinden birine kızıp kovdu. O köle Hârûn Reşîde gidip, efendim, Alî bin Yaktîn, Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” imâm edinmiştir. Ona çok mâl gönderdi. Hattâ senin gönderdiğin ibrişimli, altın

yaldızlı gömleği bile ona verdi, dedi. Hârûn Reşîd bu habere kızıp, Alî bin Yaktîni yanına çağırtdı. Sana verdiğim gömleği ne yaptın, diye sordu. Alî bin Yaktîn, o gömlek bendedir, dedi. Hârûn Reşîd onu hemen getir, dedi. Alî bin Yaktîn bir kölesini çağırıp, benim serâyımda falan odaya git, anahtârını falan câriyeden iste. O odada bir sandık vardır. Kapağını aç, içinde mührlü bir kutu göreceksin. O kutuyu buraya getir, dedi. Kölesi hemen gidip kutuyu getirdi. Kutuyu açıp, içinde o gömleği gördüler. Güzel kokular sürülmüşdü. Hârûn Reşîd bu durumu görünce öfkesi yatışdı. Alî bin Yaktîne bu gömleği yerine gönder, hâtırını hoş tut. Bundan sonra senin hakkında söylenen sözlere aldırımam, dedi.

● İmâm-ı Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” sevenlerinden biri şöyle anlatmışdır: Halîfe Mehdî, İmâm-ı Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” Bağdâda ilk def’a çağırılmışdı. Mûsâ Kâzım, bana yol hâzırlığı için çarşıdan ba’zı ihtiyâc olan şeyleri satın almamı söyledi. Yüzüme bakıp, seni pek ziyâde gamlı ve üzüntülü görüyorum, ne oldu diye sordu. Ben de nasıl üzül-meyeyim ki, bir zâlimin yanına gidiyorsunuz. Âkıbetinizin ne olacağı belli değildir, dedim. Bana hiç korkma, falan ayda falan gün geri geleceğim. Akşam vaktinde beni beklersin, buyurdu. Ay ve günleri sayıyordum. İşâret buyurduğu gün olmuş ve güneş batmasına az bir zemân kalmışdı. Kimsenin geldiğini göremiyordum. Şeytân aklıma vesvese düşürdü. Kalbimde bir şübhe uyanmasından korkuyordum. Beni büyük bir ızdırâb kapladı. O sırada Irak tarafından yolda bir kararlı gördüm. Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh” önde bir katıra binmiş geliyordu. Bana ey falan diye seslendi. Buyurun ey Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evlâdı, efendim, dedim. Az kalsın kalbine şübhe düşüyordu değil mi, buyurdu. Evet öyle olacaktı, dedim. Elhamdülillah o zâlimden selâmetle kurtulduk. Beni bir def’a dahâ götürecekler. O zemân kurtulamayacağım, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Medîfinede mücâvir olarak kalıyordum ve kirâlık bir evde oturuyordum. Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” sohbetlerine devâm ediyordum. Bir gün

çok şiddetli yağmur yağdı. İhrâm bağlanıp, Mûsâ Kâzım hazretlerinin meclisine gitdim, selâm verdim. Selâmımı aldı ve bana ey falan, evin, eşyâlarının üzerine yıkılmışdır, buyurdu. Hemen eve gitdim. Buyurduğu gibi ev yıkılmışdı. Eşyâlarımı enkaz altından çıkarmak için işçi tuttum. Bütün eşyâmı çıkardılar. Sâdece bir ibriğim çıkmadı. Sabâhleyin Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” huzûruna gitdim. Hiç eşyân kayboldu mu, diye sordu. Sâdece abdest aldığım bir ibrik kayboldu, dedim. Mubârek başını eğip, bir müddet sonra kaldırdı. Öyle zan ediyorum ki, sen onu bir yerde unutmuşundur. Git ev sâhibi câriyeden sor. İbriği sen almışsın, onu bana getir diye söyle, getirecektir, buyurdu. Geri dönüp, câriyenin yanına gitdim. İbriği halâde unutmuşdum. Sen almışdın, onu getir de abdest alayım, dedim. Gidip hemen getirdi.

● Yine bir kimse şöyle anlatmışdır: Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh” Basrâyâ götürdüklerinde, Medâyin yakınlarında berâber gemiye binip oturduk. Bizim arkamızda başka bir gemi dahâ vardı. O gemide gelin götürdükleri için çok gürültü vardı. Bana bu kalabalık nedir, diye sordu. Gelin götürüyorlar, dedim. Bir müddet sonra o gemiden bağırmalar duyduk. Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh” bu feryâd nedir, diye sordular. Gelin denizden bir avuç su almak isterken, altın bileziğini suya düşürmüş. onun için bağırsıyorlarmış, dedim. Mûsâ Kâzım hazretleri gemilerin durdurulmasını istedi. Gemiler durunca, kenâra yaklaşp, bir şeyler okudu. Sonra, onların gemicisine söyleyiniz, suya girsin ve bileziği çıkarsın, buyurdu. Bir de baktık ki, bilezik suyun yüzüne yakın yerde duruyordu. Gemicisi suya girip, bileziği çıkardı.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Dostlardan biri yüz dinâr (altın) vererek, İmâm-ı Mûsâ Kâzıma “radiyallahü anh” götürmemi istedi. Bir mikdâr da benim dinârım vardı. Medîneye varınca, önce gusl etdim. Kendi dinârlarımı ve o şahsın verdiği dinârları yıkadım. Üzerlerine misk saçtım. O şahsın dinârlarını saydım, doksandokuz idi. Bir dahâ saydım yine doksandokuz çıktı. Bir dinâr da kendi dinârlarımdan katarak kesesine koydum. Gece Mûsâ Kâzımın “radiyallahü

anh” evine gitdim. Cânım size fedâ olsun, bir mikdâr hediye vardı. Onunla Allahü teâlâyâ yakın olmak isterim, dedim. Getir, buyurdu. Önce kendi dinârlarımı önlerine koydum. Sonra falan dostunuz da benimle size hediyeye gönderdi, dedim. Getir, buyurdu. Keseyi huzûruna koydum. Kesenin içindekileri yere dök, buyurdu, dökdüm. Mubârek eliyle o dinârları dağıttı ve benim katdığım bir dinârı ayırdı. O kimse bu dinârları sayı olarak değil, ağırlık olarak hesâb etmiştir, buyurdu.

● Bir şahs şöyle anlatmıştır: Alî bin Yaktîn ile bir kimse bana Kûfeye git, falan kimse ile yol arkadaşı ol. İki hayvân satın alın ve şu hediyeleri ve mektûbları Mûsâ Kâzım hazretlerine götürün, dediler. Kûfeye gidip söylenen kimseyi buldum. İki koyun satın alıp, yola çıktık. Medîne yakınlarında bir yerde konakladık. Yemek yiyorduk. O sırada Mûsâ Kâzımı “radıyallahü anh” gördük. Bir katıra binmiş geliyordu. Ayağa kalkıp selâm verdik. Yanınızda olanları getirin, buyurdu. Götürdük ve mektûbları da verdik. Bir kaç mektûb çıkarıp, bunlar getirdiğiniz mektûbların cevâblarıdır. Geri dönüp gidiniz. Allahü teâlâyâ emânet olunuz, buyurdu. Biz, yiyeceğimiz kalmadı, Medîneye az bir mesâfe var. Mûsâade ederseniz Medîneye gidip, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” ziyâret edelim ve yiyecek alıp geri dönelim, dedik. Bize yidiğinizden artan birşey var mıdır, buyurdu. Vardır deyip, artanları getirdik. Mubârek eliyle onlara dokundu ve bu size Kûfeye kadar yeter. Allahü teâlâ sizi muhâfaza etsin, geriye dönün, buyurdu. Geri döndük, o yiyecek bize Kûfeye kadar kâfi geldi.

İMÂM-I ALÎ RIZÂ **“radıyallahü anh”**

İmâm-ı Alî Rızâ, İmâm-ı Mûsâ Kâzımın oğludur. Oniki imâmın sekizincisidir. Künyesi babasının künyesi gibi Ebül Hasendir. Babası kendi künyemi ona bağışladım, buyurmuştur. Lakabı, Rızâdır. Babasına dediler ki, halîfe Me’mûn ondan râzı olduğu için mi oğlun Alîyi Rızâ lakabıyla çağırıyor-

sunuz? Cevâbında, hâyır, Allahü teâlâ ve Resûlü “sallallahü aleyhi ve sellem” ondan râzı oldukları içindir. Böylece bu lakabla dedelerine tahsîs edildi. Çünkü ona uyanlar kendisinden râzı olduğu gibi, muhâlifleri de ondan râzıdır, buyurdu. Babası Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh”, oğlumu Rızâ diye çağırınız, buyururdu. Kendisi ise yâ Ebel-Hasen diye çağırırdı. Dedesi Ca’fer-i Sâdıkın “radiyallahü anh” vefâtından beş sene sonra hicretin yüzelliüçünde, Reb’ül-âhır ayının onbirinci perşembe günü Medîne’de doğdu. Doğum târihi bundan başka da söylenmiştir. İkiyüzüç senesinde Ramezân ayının yirmibirinde Cum’a günü Tûsda vefât etdi. Mubârek kabri Hârûn Reşîdin kabrinin kible tarafındadır.

Annesi câriye idi ve meşhûr olan ismi Nahîmedir. Nahîme, Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anh” annesi Hamîdenin câriyesi idi. Hamîde, rü’yâsında Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördü. Resûlullah ona rü’yâsında, Nahîmeyi oğlun Mûsâya ver. Yakında zemânın insanların en üstünü olan bir oğulları olacaktır, buyurdu. İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” annesi şöyle anlatmıştır: Ona hâmile olduğum zemân, hiç bir ağırlık duymazdım. Uyuyunca, karnımdan tesbîh ve tehlîl sesleri işitirdim. Beni bir korku ve heybet kaplardı. Uyanınca hiç ses duymazdım. Alî Rızâ doğduğu zemân, ellerini yere koyup, başını semâya kaldırdı. Söz söyleyen ve münâcât eden kimse gibi, mubârek dudaklarını kıpırdatıyordu.

● İmâm-ı Alî Rızânın babası Mûsâ Kâzımın “radiyallahü anhümâ” büyük talebelerinden biri şöyle anlatmıştır: Bir gün Mûsâ Kâzım “radiyallahü anh” bana Mağrib tüccârından gelen oldu mu, diye sordu. Bilmiyorum, dedim. Gelmiştir, buyurdu. Birlikde, atlara binip, gittik. Mağribli bir tüccâr bulduk. Bize yedi câriye gösterdi. Hiç birini kabûl etmeyip, bir dâne dahâ göster, buyurdu. Mağribli kimse, bir câriye var, hastadır diyerek onu göstermedi. Ertesi gün Mûsâ Kâzım hazretleri beni gönderdi ve ne kadar isterse, o câriyeyi o kadara satın al, buyurdu. Gitdim, tüccâr şu kadardan aşağı vermem, dedi. Ben de o fiyâta satın aldım, dedim. O da

satdım dedi. Dün gelen arkadaşın kim idi diye sordu. Hâşim oğullarından biri idi, dedim. Hangi kabiledendir diye sorunca, bundan fazlasını bilmiyorum, diyerek cevâb vermedim. Tüccâr bana dedi ki: Sana bir şey söyliyeyim. Bu câriyeyi mağrib şehirlerinin en uzağından satın aldım. Ehl-i kitâbdan bir kadın bana, bu câriyeyi göstererek, bu kimindir diye sordu. Kendim için satın aldım, dedim. Hâyır, bu câriye senin olacak kabîlden değildir. O yer yüzünün en iyi insanının yanında olacaktır, dedi. Tüccârın anlattıklarını dinledikten sonra, o câriyeyi Mûsâ Kâzım hazretlerine götürdüm. O câriyeden İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” dünyâya geldi.

● İmâm-ı Alî Rızânın babası Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Rü’yâmda Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” de huzûrlarında idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, “Yâ Alî, senin bu oğlun Allahü teâlânın nûruyla bakar. Sözleri hikmetli ve her işde isâbetlidir. Hatâ yapmaz, âlimdir. İlm ve hikmetle doludur.” buyurdu.

İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” menkıbeleri ve fazîletleri dillerde meşhûrdur ve kitâblarda yazılmışdır. Sayısız fazîletlerinden ve menkıbelerinden denizden damla misâli burada bir kaçını kısaca bildireceğiz.

● Halîfe Me’mûn, İmâm-ı Alî Rızâyı “radıyallahü anh” velîahd edindi. Me’mûn ile görüşmek istediği zemân, hizmetciler ve kapıcılar onu karşılardı. Me’mûnun bulunduğu makâmın kapısında asılı olan perdeyi kaldırırlardı. İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” içeri girerdi. Hâlbuki bu hizmetciler ona muhâlif idiler. Bir gün aralarında onu karşılamamak ve kapıdaki perdeyi kaldırmamak için karar aldılar. İmâm-ı Alî Rızâ geldi. Hepsi oturuyorlardı. İster istemez yerlerinden sıçrayıp, karşıladılar ve perdeyi kaldırdılar. Sonra biz ne yaptık diyerek, karşılamayacaklarına ve perdeyi kaldırmayacaklarına dâir yeniden sözleşdiler. Bir gün İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” yine geldi. Kapıcılar ve hizmetciler yerlerinden kalkdılar ve selâm verdiler. Fekat

perdeyi kaldırmakda ağır davrandılar. O sırada Allahü teâlâ bir rüzgâr gönderdi. Rüzgâr perdeyi onlardan önce kaldırdı. İmâm-ı Alî Rızâ içeri girdi. Rüzgâr kesildi. Dışarı çıkacağı zemân tekrâr rüzgâr esdi ve perdeyi kaldırdı. Kapıcılar bu hâli görünce, **(Allahü teâlânın azîz ettiği kimseyi, kimse zelîl edemez)** dediler ve ondan sonra her zemânki âdetlerine devâm etdiler.

● Zemânının en meşhûr şâirlerinden ve fasîhlerinden olan Da'bel bin Alî el-Huzâî şöyle anlatmıştır: Medâris-ül âyât kasîdesini yazdım. O sırada İmâm-ı Alî Rızâ “”radiyallahü anh” Horasânda Me'mûnun velîahdı idi. Kasîdeyi huzûrunda okudum. Çok beğendi ve bu kasîdeyi benden iznsiz hiç kimsenin yanında okuma, buyurdu. Kasîde yazdığımı halîfe Me'mûn duymuş, beni çağırđı. Hâlîmi hâtırımı sorduktan sonra, Medâris-ül âyât kasîdesini oku, dedi. Özr beyân ederek, okuyamayacağımı söyledim. Niçin okumuyorsun, diye sebebini sordu. İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” bu kasîdeyi kendisinden iznsiz kimsenin yanında okumamamı tenbîh ettiğini söyledim. Bunun üzerine İmâm-ı Alî Rızâyı “radiyallahü anh” çağırđılar. Me'mûn ona, yâ Ebel Hasen! Da'belden Medâris-ül âyât kasîdesini okumasını istedim, okumadı deyince, İmâm-ı Alî Rızâ bana, kasîdeyi okumamı söyledi. Kasîdeyi okudum. Halîfe Me'mûn çok beğendi ve bana ellibin akçe mükâfat verdi. Bu mikdâra yakın akçe de İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” hediye etti. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine efendim, kendi elbiselerinizden bağışlamanızı arzû ediyorum. O elbise benim kefenim olsun, dedim. Bana giydiği gömleklerden bir gömlek ve çok güzel bir havlu verdi. Bunları sakla, bunlarla belâlardan korunursun, buyurdu.

Iraka gidiyordum. Eşkiyâ yolumuzu kesip, kâfilemizi soydular. Üzerimde sâdece eski bir gömleğim kalmışdı. Bilhâssa İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” hediye ettiği gömleği ve havluyu almalarına çok üzölmüşdüim. Hiçbir şeye bu kadar üzölmemişdim. İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” bunları sakla, bunlarla korunursun buyurduğunu düşünüyör-

dum. O sırada bakdım, eşkiyâdan biri benim atıma binmiş ve benim yağmurluğumu giymiş, benim yanımda durdu. Bütün kâfilenin toplanmasını bekliyordu. Medâris-ül âyât kasîdesini okumağa ve ağlamağa başladı. Bir eşkiyânın Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ehl-i Beytini sevmesine çok hayret etdim. İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” verdiği gömleği ve havluyu geri versin diye düşünerek, bu kasîdeyi kim söylemişdir diye sordum. Sana ne, senin bu kasîdeyle ne işin var, dedi. Şunun için sordum. Benim bir sırrım vardır. Onu sana söyleyeceğim, dedim. Bu kasîdeyi Âl-i Muhammedin (Ehl-i beytin) “sallallahü aleyhi ve sellem” şâirlerinden Da’bel bin Alî söylemişdir, dedi. Vallahi Da’bel benim ve bu kasîdeyi ben yazdım, dedim. İhtimâl vermedi ve kâfiledekileri çağırıp, onlara sordu. Bu kişi Da’beldir diye şâhidlik ettiler. Bunun üzerine eşkiyâ kâfileden aldıkları bütün eşyâları geri verdi. Sonra bize kılavuzluk yapıp, tehlikeli yerleri geçirdi. Ben ve kâfiledekiler İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” hediyeye ettiği gömleğin ve havlunun bereketiyle ve Allahü teâlânın izniyle o belâdan kurtulduk ve korunduk. Da’bel bin Alî el-Huzâînin yazdığı Medâris-ül âyât kasîdesinin tercemesi şöyledir:

***Andıkca Arafâtda kaldığımız mekânları,
Aktırım gözlerimden damla damla yaşları.***

***O günleri çok arzûlar oldum azaldı sabrım,
Sessiz ve ıssız kaldı her tarafı bu diyârım.***

***Tilâvetden mahrûm, âyât okunan medreseler,
Şimdi kimsesiz kaldı, vahyin indiği bu yerler.***

***Ehl-i beyt kimsesizdir, Minâda Hîf mescidi,
Kâ’be, Arafât ıssız kaldı, hem Nebî mescidi.***

***Bu yerler Alînin, Hüseyinin, Ca’ferin diyârı,
Hamzanın, tâ’atden dizi şişen Seccâdın yeri.***

***Zulm yapamazdı bu diyârda aslâ zâlimler,
Şimdi hep zulmle geçiyor günler, hem seneler.***

**Abdüllahın ve Fâzılın yeridir bu beldeler,
Onlar da'vetci Resûlün pâk sülâlesidirler.**

**Bu diyârlar nemâz kılınan takvâ yerleridir,
Oruc, temizlik, ihsân, iyilik beldeleridir.**

**Çok kerre indi Cibrîl-i Emîn bu diyârlara,
Allahdan selâm, medh getirdi Resûlullaha.**

**Vahyin indiği, ilmlerin kaynağı yerlerdir,
Hakkın, hakîkatin öğrenildiği beldelerdir.**

**Bu beldelerde seyrân ederken Ahmed-i Muhtâr,
Kendisine vahyin geldiği yerlerdir bu diyâr.**

**Hani ilk sâkinleri, dağıtdı bizi ayrılık,
Şimdi gurbetlerde hep fânî olmuşlar artık.**

**Resûlullahın yakınları, vârisleri onlar,
Büyüklerin en üstünü, en hayrlıydırlar.**

**Onlardır kıtlıklarda insanları doyuranlar,
Bu sebeble bereketle şereflenendir onlar.**

**Kabûl olunmaz hem nemâzlarımız salevâtsiz,
Olursak nemâzlarımızda onlara düâsız.**

**Onlardır, hem doğru yolun adâlet rehberleri,
Onlardır, hatâdan kusûrdan necât sebepleri.**

**Rabbim, kalbimde hidâyet ve basîreti arttır,
Onlara iyilikde hep iştiyâkımı arttır.**

**Resûlullahın diyârı bu yerler ıssız kalmış,
Ziyâdın yurduna bak, başdan başa ma'mûr olmuş.**

**Resûlullahın diyârının kubbeleri çökmüş,
Ziyâdın âlinin ise köşkleri muhkem olmuş.**

**Evlâd-ı Resûlün harîmi esîr ediliyor,
Ziyâdın âilesi emân içinde yaşıyor.**

**Âl-i Resûlün boyunlarından kanlar akıyor,
Âl-i Ziyâd ayaklarına zînetler takıyor.**

**Resûlullahın âli kuru çöllerde kalıyor,
Ziyâdın âilesi sırça köşlerde yaşıyor.**

**Ey Âl-i Resûl ve ilmin kaynağı olanlar,
Her nefesde olsun sizlere dâimâ selâmlar.**

**Emîn yaşadım, hayâtımı sizin vesîlenizle,
Îmânımı kurtarmağı umarım sevginizle.**

Ba'zı rivâyetlerde bu kasîdenin elli beyt olduğu bildirilmiştir. Ehl-i beytin mübârek kabirlerinden de bahsedilmiştir. Da'bel bin Alî el-Huzâî bu kasîdesini İmâm-ı Alî Rızâyâ “radiyallahü anh” okurken:

**Bağdâdda tertemiz bir zâta âid kabr vardır,
Hak teâlâ onu odalarda korumaktadır.**

beytine gelince, İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh”, Ey Da'bel, bu kısma bir beyt de ben ilâve edeyim. Kasîden bu beytle bitsin, buyurdu ve şu beyti ilâve etdi:

**Tûsda da garîb hâlde kalmış bir kabr olacak,
Gurbetin acısı tâ ciğerlere oturacak.**

Bunun üzerine şâir Da'bel, ey Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” torunu! Bu kabir kimin kabri olur, diye sordu. Buyurdu ki: O gurbetde kalan kabir benim kabrim olur. Bu sebeple Tûs, Ehl-i beyti sevenlerin gidip geldiği yer olur. O gurbetde kim benim kabrimi ziyâret ederse, kıyâmet gününde afv edilmiş olarak benim yanımda bulunur.

● Kûfeli bir kimse şöyle anlatmıştır: Kûfeden Horasâna gidiyordum. Kızım bana bir elbise vererek, bunu sat, bana kıymetli taşlı bir yüzük al, dedi. Merv şehrine varınca, İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” hizmetçileri geldiler. Sendeki elbiseyi bize sat, İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” hizmetçilerinden biri vefât etdi. Ona kefen yapacağız, dediler. Bende elbise yok, dedim. Gidip tekrâr geldiler. Efendimiz sana selâm söylüyor, kızın sana bir elbise vermiş. Onu satıp yüzük alacaktım. İşte parasını getirdik, dediler. Elbiseyi onlara satdım. Sonra kendi kendime gidip

imâmdan birkaç sül sorayım. Bakayım ne cevâb verecektir, dedim. Birkaç mes'eleyi bir kâğıda yazdım. Sabâhleyin İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" kapısına gittim. Kalabalıktan, değil mes'ele sormak, kendisini dahî göremedim. Hayretler içinde kaldım. Süâllerimi sorayım diye beklerken, bir hizmetçi dışarı çıktı. Beni isimle çağırdı. Bir yazılı kâğıd uzatarak, bu kâğıdda senin süâllerinin cevâbları vardır, dedi. Alıp bakdım, süâllerimin cevâbları yazılı idi.

● Benâc halkından bir kimse şöyle anlatmıştır: Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" rü'yâda gördüm. Benâca teşrîf etmiş ve hâcîların konakladığı mescidde oturuyordu. Huzûruna varıp, selâm verdim. Önlerinde hurma yapraklarından yapılmış bir kab içinde seyhanî hurmaları vardı. Bana bir avuç verdiler. Saydım, onyedi hurma idi. Kendi kendime onyedi sene ömrüm kalmıştır, diye ta'bîr etdim. Yirmi gün sonra İmâm-ı Alî Rızânın o mescide geldiğini işitdim. Hemen huzûruna koşdum. Rü'yâda gördüğüm gibi, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" oturduğu yere oturmuşdu. Önünde bir tabak hurma vardı. Selâm verdim. Beni yanına çağırıp ve bir avuç hurma verdi. Saydım, onyedi dâne idi. Ey Resûlullahın torunu. Biraz hurma dahâ isterim, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dahâ fazla verdiyse, ben de vereyim, buyurdu.

● Bir talebesi şöyle anlatmıştır: Ziyâd bin Salt bana dedi ki: İmâm-ı Alî Rızâdan huzûruna girmem için izn talep et. Ümmîd ediyorum ki, kendi elbiselerinden bana bir elbise giydirir. Kendi adına kesilmiş akçelerden de birkaç akçe verir, dedim. Talebesi huzûruna girip, izn istemek için henüz söze başlamadan, Ziyâd bin Salt içeri girmek istiyor. Benden elbise ve kendi adıma kesilmiş akçelerden vermeme ümmîd ediyor, gelsin, buyurdu. Ziyâd bin Salt huzûruna girdi. Bir elbise ve otuz akçe verdi.

● Kirman yolunda, eşkiyâlar bir tüccârın yolunu kesdiler. Ağzını kar ile doldurdular. Bu sebeple tüccâr konuşmakta güçlük çekerek Horasâna gitti. Orada İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" Nişâpûrda olduğunu haber aldı. Kendi ken-

dine, o Ehl-i beyt-i nebevîdendir. Resûlullahın torunudur. Huzûruna gideyim, dilime bir ilâc söyler, diye düşündü. O gece rü'yâsında İmâm-ı Alî Rızâyı “radiyallahü anh” gördü. Huzûruna varıp, şifâ için ilâc talep etdi. Kimyon, sa'ter [kekik] ve tuzu su ile karışdır, ağzını o su ile üç kerre çalkala, şifâ bulursun, buyurdu. Uyanınca gördüğü rü'yâyı kıymet vermedi. Nişâpûra gitdi. İmâm-ı Alî Rızâ şehirden çıkmış, konaklama yerinde konaklamışdı. Tüccâr, huzûruna varıp, hâlini anlattı. Fekat rü'yâsını söylemedi. İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” tüccâra, senin ilâcını rü'yânda söyledim, buyurdu. Tüccâr, ey Resûlullahın torunu, bir kere de sizden duymak istiyorum, dedi. Bunun üzerine, bir mikdâr kimyon, sa'ter ve tuzu su ile karışdır, iki üç kerre ağzında çalkala, şifâ bulursun, buyurdu. Tüccâr bu ilâcı yapıp kullandı ve şifâ buldu.

● İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” bir gün bir şahsa bakdı. Ey Allahü teâlânın kulu! Dilediğin şeyleri vasıyyet et, kimsenin kurtulamadığı şeye hâzırlan, buyurdu. O şahs üç gün sonra vefât etdi.

● Ebû İsmâ'îl Sindî şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûruna gitdim. Arabî lisânından bir kelime dahî bilmediğim için sind lisânına göre selâm verdim. Selâmımı sind lisânı ile aldı. Bir takım sûâller sordum. Hepsine sind lisânı ile cevâb verdi. Sonra ben arabî lisânını bilmiyorum, düâ buyurun da, Allahü teâlâ bana arabî lisânını ilhâm eyesin, dedim. Mubârek elini dudaklarıma sürdü. Derhâl arabî konuşmağa başladım.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Hacca gidiyordum. Câriyem benim için iki sevb-i mülcem [kalın kumaşdan elbise] hâzırlamışdı. İhrâm zemânı gelince, bunlarla ihrâm câiz midir değil midir diye şübheye düşdüm. İhtiyâten başka ihrâm sarındım. Mekkeye varınca, İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine bir mektûb yazdım. Mektûbla birlikde ba'zı hediyeler de gönderdim. Fekat câriyemin ihrâm olarak hâzırladığı o kalın kumaşlarla ihrâmın câiz olup olmadığını yazıp, sormayı unuttum. Bir müddet sonra mektûbun cevâbı geldi. O kalın kumaşlarla ihrâmın câiz olduğu, hiç mahzûru bulunmadığı,

mektûbun sonuna yazılmıştı.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” ile bir evin dıvârının dibinde oturuyorduk. Sohbet ediyorduk. Âniden bir serçe gelip kendini onun önüne atdı. Ötmeğe başladı. Izdırâblı bir hâli vardı. İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh”, bu serçe ne diyor biliyormusun, buyurdu. Ben de, Allahü teâlâ, Onun Resûlü ve Resûlullahın torunu (siz) dahâ iyi bilir, dedim. Serçe, bu evde bir yılân olduğunu ve yavrularını yiyeceğini söylüyor. Kalk eve gir ve yılânı öldür, buyurdu. Eve girdim. İçerde bir yılân dolaşıyordu. Onu öldürdüm.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Hanımım hâmile idi. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûruna gitdim. Düâ buyurun bir oğlum olsun, dedim. Hanımın iki çocuğa hâmile, buyurdu. Ayrılıp giderken, birine Muhammed, diğetine de Alî ismini koyayım, diye düşündüm. İmâm-ı Alî Rızâ hazretleri beni çağırıldı. Birine Alî ismini ver, birine de Ümmü Amr ismini koy buyurdu. Çocuklar doğdu. Biri oğlan, biri de kızdı. Adlarını Alî ve Ümmü Amr koydum. Bir gün anneme Ümmü Amr kimin ismidir, diye sordum. Annemin ismi idi, dedi.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Horasânda, İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” hazretlerinden işitdim. Buyurdu ki, Medîneden beni çağırıyorlar. Bütün çocuklarımı toplayıp, benim üzerime ağlaşmamalarını söyledim. Sonra oniki bin akçeyi aralarında paylaştırdım. Artık bundan sonra size, dönmesem gerekir, dedim.

● Me'mûn, İmâm-ı Alî Rızâyâ “radiyallahül anh” halife olması için teklîfde bulundu. Kabûl etmedi. Bu taleb iki ay sürdü. Sonunda, tehdîd hâlini aldı. Böylece kabûl etdi. İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” bir yazı yazıp, o yazının sonuna şunları yazdı: Cefr ve câmia kitâbları bunun zıddını gösterir. Fekat, bu iş elimde olmadan gerçekleşdi, buyurdu ve meâl-i şerfi, (... **Bana ve size ne yapılacağını bilmem...**) olan Ahkâf sûresi 9.cu âyet-i kerîmesini ve meâl-i şerfi, (... **Hükm ancak Allahındır. O hakkı anlatır. O, hükm verenle-**

rin hayrlıdır) olan En'âm sûresi 57.ci âyet-i kerîmesini okudu. Halîfenin emrine uydum. Allahü teâlâ beni ve sizi korusun, buyurdu.

● Ebüssalt şöyle anlatmışdır: Birgün İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûrunda idim. Bana şu gördüğün kubbe Hârûn Reşîdin türbesidir. Onun dört tarafından bana toprak getir, buyurdu. Gidip getirdim. Toprağı kokladı ve yakında burada benim için bir kabr kazacaklar. Bir taş görünecek, onu çıkarmak için Horasânın bütün külünklerini getirecekler. Fekat yine çıkaramayacaklar. Sonra falan yerden toprak getir, buyurdu. Gidip getirdim. Orayı göstererek, benim kabrimi burada kazınız. Kabrin ortasını yarıp beni içine koymayın. Kabrim derin olsun ve lahd yapın. İki zra' ve bir karış olsun. Allahü teâlâ onu dilediği kadar genişletir, buyurdu. Sonra, kabrimin baş tarafında bir ıslaklık görünecektir. Sana öğrettiğim düâyı oku. Oradan bir su kaynayıp çıkar. Lahd su ile dolar. Suyun içinde küçük balıklar görürsün. Sana şu ekmeği veriyorum. Ufak ufak parçalayıp suya at. O balıklar bu parçaların hepsini yirler. Sonra büyük bir balık çıkar, bütün küçük balıkları yir ve kaybolur. O zemân cenâzemi suyun içine koyunuz. Öğrettiğim şeyleri oku, su azalır ve hiç kalmaz. Halife Me'mûn da bunları görecekdir, buyurdu. Sonra, yârın Me'mûnun yanına gideceğim. Onun yanından dışarı çıktığım zemân, başım örtüldü ise benimle konuşma, başım açık ise konuş, buyurdu. Sabâhleyin elbiselerini giymiş bekliyordu. Me'mûnun hizmetcisi gelip çağırıldı. Me'mûnun yanına gitdi. Me'mûnün önünde tabaklar içinde meyvalar vardı ve elindeki bir üzüm salkımından yiyordu. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerini görünce, yerinden fırlayıp kucaklaştı ve gözlerinin arasını öpüp yanına oturdu. Me'mûn elindeki üzümü İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine verip, bunun gibi güzel üzüm gördün mü, dedi. O ise, nefis üzüm Cennettedir, buyurdu. Me'mûn bu üzümden yiyiniz, dedi. İmâm-ı Alî Rızâ "radiyallahü anh" beni ma'zûr görünüz, dedi. Me'mûn ısrâr ederek, özrünüz nedir, bizi töhmet altında bırakıyorsunuz deyince, üzüm salkımından biraz yidi. Ba'zıla-

rı üzümünden birkaç dâne yidi, demişlerdir. Sonra üzümü bırakıp kalkdı. Me'mûn, nereye gidiyorsunuz diye sorunca, gönderdiğin yere gidiyorum, buyurdu. Mubârek başına bir şey örtmüş olduğu hâlde dışarı çıktı. Kendisiyle konuşmadık. Evine gitti ve emri üzere kapısı kilitlendi. Yatağının üzerine yatdı. Ben evin içinde üzüntülü bir hâlde duruyordum. O sırada İmâm-ı Alî Rızâya “radiyallahü anh” çok benzeyen, güzel yüzlü, misk kokulu bir genç içeri girdi. Yanına koştum. Kapı kilitli idi, nereden girdin, dedim. Beni Medîneden buraya bir sâatde getiren kimse içeri aldı. Ben Hüccetullah Muhammed bin Alînin babasının yanına girerken, bana sen de gir diye söyledi, dedi. İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” onu görünce, yerinden kalkdı. Kucaklayıp bağrına basdı ve iki gözünün arasından öpdü. O da yüzünü babasının yüzüne koyup, gizlice bir şeyler konuşdular, ben anlayamadım. Sonra İmâm-ı Alî Rızânın dudaklarının üstünde kardan beyâz bir köpük gördüm. Sonra elini İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin elbisesi ile göğsü arasına sokdu. Serçe gibi bir şey çıkarıp yutdu. İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” kendinden geçip, vefât etdi.

Muhammed bin Alî “radiyallahü anh” bana: Ey Ebussalt, kalk ambardan su ve tahta getir, dedi. Orada su ve tahta yoktur, dedim. Sana söylediklerimi tut, dedi. Gidip su ve tahta bulup getirdim. Yıkamak için yardım edeyim, dedim. Bana yardım eden vardır, buyurdu. Kendisi cenâzeyi yıkadı. Sonra bana, ambarda bir dolapda kefen ve hanût, güzel koku var, getir buyurdu. Gidip getirdim. Kefenledi. Tabut getir, buyurdu. Marangoza yaptırmak istedim. Ambarda var, buyurdu. Gidip bakdım, hiç benzerini görmediğim bir tabut gördüm. Alıp getirdim. Cenâzeyi tabuta koydu ve iki rek'at nemâz kıldı. O henüz nemâzını bitirmeden tabut yükseldi, evin damı yarılıp, oradan yukarı çıktı. Muhammed bin Alî hazretlerine, şimdi halife Me'mûn gelirse ne yaparız, dedim. Sâkin ol, tabut biraz sonra geri gelir, bir Peygamber şarkda ve vasîsi garbda vefât etse, Allahü teâlâ onların bedenlerini ve rûhlarını bir araya getirir, buyurdu. Henüz sözlerini bitir-

meden evin damı yarıldı, tabut aşağı indi. Tabutdan İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” cenâzesini çıkarıp, yatağına yatırdı. Sanki techîz ve tekfîn gibi şeyler yapılmamışdı. Sonra kapıyı aç buyurdu. Kapıyı açdım. Me’mûn ve hizmetçileri kapıda idiler. İçeri girdiler. Hepsi üzüliyor, ağlaşıyorlardı ve saçlarını başlarını yoluyorlardı. Me’mûn, ey efendimiz sana ne oldu, ey efendim, diyordu.

Sonra techîz ve tekfîn işleriyle meşgûl oldular. Kabrini kazmağa başladılar. Kabr kazılırken ben orada idim. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin söylediklerinin hepsi vukû’ buldu. Me’mûn onun kabrindeki suyu ve balıkları görünce, hayâtında kerâmet gösterdiği gibi, vefâtında da gösteriyor, dedi. Me’mûnun yakınlarından biri, Me’mûna bu neye işâretdir, biliyormusun dedi ve sözlerine şöyle devâm etdi: Şuna işâretdir ki, Abbâs oğulları, sizin mülkünüz her ne kadar çok olsa da ve uzun müddet devâm etse de küçük balıklar gibidir. Ecelleriniz geldiğinde ve eserleriniz bitme zemânı yaklaşıncâ, Allahü teâlâ bizden sizin üzerinize bir kişi musallat eder ve sizi yok eder. Me’mûn doğru söylüyorsun, dedi.

İmâm-ı Alî Rızânın “radiyallahü anh” defninden sonra, halife Me’mûn bana kabrde okuduğun şeyleri bana da öğret, dedi. Onları unuttum, dedim. Gerçekden unutmışdım. Bunun üzerine beni habse atmalarını emr etdi. Bir sene habsde kaldım. Çok sıkıldım ve yâ Rabbî! Muhammed aleyhisselâmın ve Onun temiz Ehl-i beytinin hürmetine beni kurtar, diye düâ etdim. Henüz düâmı temâmlamamışdım ki, İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” içeri girip geldi. Gönlün daraldı mı ey Ebussalt, buyurdu. Evet, vallahi daraldı dedim. Mubârek elini, bağlı olduğum bağlara dokundu. Kalk dışarı çık, buyurdu. Bütün bağlar çözüldü. Elimden tutdu, dışarı çıktık. Habshânenin bekcileri beni gördüler. Fekat bir şey söyleyemediler. Sonra İmâm-ı Alî Rızâ hazretleri bana: Yürü, Allahü teâlânın emânında ol, sen Me’mûna rastlamazsın, o da seni bulamaz, buyurdu. Bu zemâna kadar Me’mûnu görmedim.

İMÂM-I TAKÎ MUHAMMED BİN ALÎ “radıyallahü anh”

İsmi Muhammed bin Alîdir. Oniki imâmın dokuzuncusudur. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” oğludur. Künyesi Ebû Ca’ferdir. Künyesi ve ismi İmâm-ı Muhammed Bâkırâ “radıyallahü anh” benzediği için kendisine Ebû Ca’fer-i Sâîf de denilmiştir. Lakabı Takî ve Cevâddır. Annesi Hayrzâne veyâ Reyhâne adında bir câriye idi. Hicretin yüzdoksanbeşinci senesinde Receb ayının onunda, Cum’a günü Medîne doğdu. Hicretin ikiyüzyirminci senesinde, Zilhicce ayının altısında Salı günü vefât etdi. Kabri Bağdâdda, dedesi Mûsâ Kâzımın “radıyallahü anh” kabrinin arkasındadır.

İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” dahâ küçük yaşta iken, edebi ve ilmi o derece idi ki, halife Me’mûn ona hayrân olup, kızı Ümmü Fadlı ona nikâhlayarak Medîneye göndermiştir. Me’mûn ona her sene bin dirhem gönderirdi.

● İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” babasının vefâtında onbir yaşında idi. Bağdâdın mahâllelerinin birinde arkadaşlarıyla bir yol üzerinde duruyorlardı. Halife Me’mûn ava giderken o yoldan geçdi. Bütün çocuklar yoldan kaçdılar. İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” yerinde durdu. Me’mûn gelip ona biraz bakdı. Allahü teâlâ gönüllerde ona karşı muhabbet vermişdi. Halife ona, arkadaşların yoldan çekildiler, sen niçin durdun diye sordu. Yol dar değil ki, ben kenâra çekilince yol açılsın. Suçum da yoktur ki, senden korkup kaçayım. Sana hüsn-ü zannım vardır ki, sen suçsuz kimseyi incitmezsin, buyurdu. Onun güzel yüzü ve tatlı sözü, halife Me’mûnun çok hoşuna gitdi. Senin ismin nedir diye sordu. Muhammeddir, dedi. Kimin oğlusun diye sordu. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” oğluyum, dedi. Me’mûn babasını rahmetle andı ve ondan râzı olduğunu söyledi. Sonra yoluna devâm etdi. Şehrden uzaklaşınca, yanındaki doğan kuşlarından birini av için bir su gölüne saldı. Doğan kuşu gözden kayboldu ve bir müddet sonra havâdan aşağı indi. Pençesinde küçük bir balık getir-

mişdi. Balık yarı canlı idi. Me'mûn hayret etdi. Balığı kendi eline aldı ve geri döndüler. Yine İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" arkadaşlarıyla birlikde bulunduğu yoldan geçiyorlardı. Bütün çocuklar yoldan kaçdılar. Muhammed Takî "radıyallahü anh" yerinden ayrılmadı. Me'mûn yanına gelip, ey Muhammed, elimdeki nedir diye sordu. Allahü teâlâ denizde küçük bir balık yarattı. Melik ve halîfenin doğan kuşları da onu avladı. Bunu bana Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Ehl-i beytinin sülâlesi haber verdi, buyurdu. Me'mûn hayret etdi ve İmâm-ı Muhammed Takînin yüzüne biraz dahâ bakdı ve sen hakîkaten İmâm-ı Rızânın "radıyallahü anh" oğlusun, dedi. Ona ihsân ve ikrâmalarını artdırdı.

● Halîfe Me'mûnun kızı ve İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" hanımı olan Ümmü Fadl, babası Me'mûna mektûb yazarak, İmâm-ı Muhammed Takînin kendisinin üzerine cârîye ve hanım almak istediğini şikâyet etdi. Me'mûn cevâb yazarak, seni İmâm-ı Muhammed Takîye veririrken, Allahü teâlânın ona halâl ettiğini harâm etmedim. Bundan sonra bana bu konuda şikâyet mektûbu yazma, dedi.

● İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" buyurdu ki: Zâlimin adâletle geçen günü, mazlûmun zulm edilen gününden dahâ ağır gelir. Câhiller çoğalınca, âlimler onlar arasında garîblerdir. Musîbete sabr, kötülük yapan için musîbetdir. Fâcirden yardım ümîd eden, onu seven için en küçük cezâ, mahrûm kalmaktır. İki kimse ebedî hastadır; sıhhatli olduğu hâlde perhîz yapan ve hasta olduğu hâlde perhîz yapmayan.

● Halîfe Me'mûn, kızı Ümmü Fadl İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" ile nikâhlayıp, Medîneye gönderdi. Akşama doğru Kûfeye ulaşıdılar. Orada konaklayıp, bir mes-cide girdiler. Mescidin avlusunda henüz yemiş vermemiş bir sidre, Arabistân kirazı vardı. İmâm-ı Muhammed Takî hazretleri bir ibrik su istedi. O ağacın altında abdest aldı ve nemâz kıldı. Nemâzdan sonra ağacın dibine geldi. Ağaç tâze

mevye vermişdi. Çok tatlı ve çekirdeksizdi. Orada bulunan halk, teberrüken o meyvelerden yidiler.

● Selefden bir zât şöyle anlatmışdır: Irakda idim. Şâmda bir kişiyi peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye, zincirlerle bağlayarak habs etdiklerini duydum. Habshâneye gidip, kapıcılara bir şeyler vererek o şahsın yanına girdim. Akli ve fehmi yerinde idi. Başına gelenleri anlat dedim. Şöyle anlattı: Şâmda hazret-i Hüseyin "radiyallahü anh" mubârek başının medfûn bulunduğu söylenen mescidde ibâdet ediyordum. Karşıma âniden bir zât çıkdı. Bana kalk dedi, kalktım. Biraz yürüdük. Kendimi Kûfe mescidinde buldum. O zât burası neresidir, diye sordu. Kûfe mescididir dedim. Nemâza durdu. Ben de nemâza durdum. Nemâz bitince dışarı çıkdı. Ben de onunla berâber çıkdım. Bir müddet yürüdük. Kendimi Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidinde buldum. Ravda-i Resûle "sallallahü aleyhi ve sellem" selâm verdim. O zât orada da nemâz kılmağa başladı. Ben de nemâza durdum. Nemâz bitince dışarı çıkdı. Ben de onunla çıkdım. Bir müddet yürüdük. Mekkeye varmışdık. Kâ'beyi tavâf edip, dışarı çıkdık. O zât gözden kayboldu. Ben kendimi Şâmda ibâdet ettiğim mescidde buldum. Bu hâle hayret etdim. O zâtın kim olduğunu anlayamadım. Ertesi sene aynı vaktde o zât beni yine yanına alıp, aynı yerleri dolaşırdı. Ayrılacağı zemân, bu gördüklerimi yaratan Allahü teâlâ hakkı için, siz kimsiniz diye sordum. İmâm-ı Muhammed Takî bin Alîyim buyurdu. Sabâhleyin bu hâdiseyi tanıdıklarına anlattım. Şâm vâlisini bunları duymuş. Beni peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye, yakalayıp bu habse atdılar, dedi.

Şâm vâlisine bir mektûb yazarak bu durumu anlattım. Vâlî mektûbun arkasına: O şahsı bir gecede, Şâmdan Kûfeye götürün kimse, onu bizim habshânemizden kurtarsın diye yazmışdı. Bu söz bana çok ağır geldi ve çok üzöldüm. Durumu o şahsa bildirmek üzere habshâneye gitdim. Bir de bakdım ki, vâlînin adamları telâşlı ve sıkıntı içindeler. Ne oldu diye sordum. Peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye habs

edilen kimse kayboldu. Bilemiyoruz ki onu yer mi yutdu, yoksa gök kuşları mı kapdı diyorlardı.

● Halife Me'mûn vefât edince, İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" bizim kurtuluşumuz, otuz ay sonradır buyurdu. Otuz ay geçtikden sonra o da vefât etti.

● Bir şahs şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" huzûruna gidip, falan sâliha hanım size düâ ediyor ve kendisine kefen yapmak için bir elbisenizi istiyor, dedim. O sâliha hanımın elbiseye ihtiyâcı kalmamıştır, buyurdu. Bu sözün ma'nâsını anlayamamışdım. Sonra o sâliha hanımın onüç veyâ ondört gün önce vefât ettiğini haber aldım.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: Bir arkadaşıyla sefere çıkacaktık. Vedâ etmek için İmâm-ı Muhammed Takîye "radıyallahü anh" gittik. Bu gün sefere çıkmayınız. Sabr edin, yârın gidiniz, buyurdu. Huzûrundan ayrılınca, arkadaşım benim yüklerim gitdi. Ben bu gün yola çıkacağım dedi ve yola çıktı. Gece konakladığı dereye sel gelip, selde boğuldu.

İMÂM-I HÂDÎ ALÎ BİN MUHAMMED "radıyallahü anh"

İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın onuncusudur. İsmi Alîdir. Künyesi Ebül Hasendir. Kendisine üçüncü Ebül Hasen de denilmiştir. Lakabı Hâdîdir. Askerî lakabıyla meşhûrdur. Annesi bir câriyedir. Annesi halife Me'mûnun kızı Ümmü Fadldır diyenler de vardır. Hicretin ikiyüzondört senesinde, Receb ayının onüçünde, Medîne'de doğdu. Hicretin ikiyüzellidört senesinde cemâziyelâhir ayının sonunda, pazartesi günü Bağdâdın Sermenray nâhiyesinde vefât etti. Kabri, Sermenrayda kendi serâyındadır. Kum beldesinde olduğunu söyleyenler de vardır. Fekat bu doğru değildir. Kum beldesinde Mûsâ Kâzımın "radıyallahü anh" kızı Fâtımanın "radıyallahü anhâ" meşhedi vardır. Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh" bu kızı için, Fâtımayı kim ziyâret ederse Cennete gider, buyurmuştur. Bu sözü

İmâm-ı Alî Rızâ “radiyallahü anh” nakl etmiştir.

● İmâm-ı Hâdînin “radiyallahü anh” menkıbelerinden biri şöyledir: Bir gün Sermenray civârında bir köye gitmişti. Bir köylü kendisini görmek istedi. Falan köye gitti, dediler. Arayan kimse o köye gitti ve huzûruna vardı. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” o köylü kimseye ne isteğin var diye sordu. Köylü, ben hazret-i Alînin “radiyallahü anh” sevenlerindenim. Çok borcum var. Epey zemân geçmesine rağmen borçlarımı ödeyemedim. Benden bu borç yükünü kaldıracak sizden başka kimse bilmiyorum, dedi. İmâm-ı Hâdî hazretleri o köylüye, hiç üzülmeye buyurdu. O gece onu misâfir etdi. Sabâhleyin İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” köylüye sana bir söz söyleyeceğim. O sözü aynen yerine getireceksin, buyurdu. Köylü, sözünüze aykırı bir iş yapmam, dedi. Köylü için, bir kâğıda, falan kimsenin şu kadar borcu, benim borcumdur diye yazdı. Yazdığı mikdâr köylünün borclu olduğu mikdârdan fazla idi. Kâğıdı köylüye verdi ve şöyle dedi: Ben yakında Sermenraya döneceğim. Bir cemâ’at içinde otururken, bu kâğıdı bana getir. Borcunu iste ve benimle ağır konuş buyurdu. Köylü baş üstüne efendim diyerek kâğıdı alıp gitti. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” Sermenraya döndü. Halîfenin adamlarının ve diğer kimselerin bulunduğu bir topluluk arasında oturduğu bir sırada, o köylü geldi. Kâğıdı çıkarıp, İmâm-ı Hâdîden “radiyallahü anh” borcunu istedi. İmâm-ı Hâdî hazretleri gâyet yumuşak konuşarak özr beyân etdi ve falan gün ödeyeyim diye söz verdi. Bu durumu halîfe Mütevekkil duydu. İmâm-ı Hâdî hazretlerine otuz bin akçe gönderdi. Va’d edilen gün köylü geldi. Otuz bin akçeyi köylü kimseye verip, bununla borcunu öde, kalanımı da evine harcarsın, buyurdu. Köylü, ey Resûlullahın torunu! Ben bu paranın üçde birine râzı idim. Fekat Allahü teâlâ ne kadar göndereceğini dahâ iyi bilir, dedi.

● Halîfe Mütevekkil hastalanıp, vücûdunda bir çıban çıkmıştı. Çok ağrı ve şiddetli ateş yapıyordu. Tabîbler ilâc bulamadılar. Neredeyse ölecekti. Annesi Mütevekkil iyileşirse, kendi mâlından İmâm-ı Hâdî hazretlerine çok mâl göndere-

ceğim diye, nezr etdi. Bir gün halîfe Mütevekkilin yakın adamlarından Feth bin Hâkân, İmâm-ı Hâdîden de “radiyallahü anh” bir ilâc soralım, dedi. Bir kimse göndererek ondan ilâc sordurdular. İmâm-ı Hâdî hazretleri, falan şeyi çıbanın üzerine koyun, Allahü teâlânın izniyle fâideli olur, dedi. Bu haber Mütevekkilin meclisine ulaşınca, orada bulunanlar gü-lüşdüler ve alay etdiler. Feth bin Hâkân tecribe edelim, zararımız olmaz dedi. İmâm-ı Hâdî hazretlerinin söylediği şeyi çıbanın üzerine koydular. Çıban yarılıp, içindeki cerâhat boşaldı. Halîfe Mütevekkilin iyileştiğini annesi duyunca, on bin dinârı bir keseye koydu ve kendi mührüyle kesenin ağzını mührleyerek, İmâm-ı Hâdî hazretlerine gönderdi.

Halîfe Mütevekkil tam sıhhate kavuşduktan bir kaç gün sonra, bir kimse halîfeye İmâm-ı Hâdînin “radiyallahü anh” yanında çok mâl ve sayısız silâh var diye şikâyet etdi. Halîfe, vezîri Sa’îde, gece yarısı İmâm-ı Hâdînin evine girmesini ve orada bulduğu mâl ve silâhları kendisine getirmesini emr etdi. Vezîr Sa’îd şöyle anlatmışdır: Yanıma bir merdiven aldım. Gidip evinin damına çıktım ve bacadan içeri girdim. Karanlık olduğundan ne tarafa gideceğimi şaşırđım. O sırada İmâm-ı Hâdînin “radiyallahü anh” sesini duydum. Ey Sa’îd! Biraz bekle, mum getirsinler, buyurdu. Mum gelince, aşağı indim. İmâm-ı Hâdî hazretleri yünden bir elbise giymiş, başında da yünden bir takke vardı. Hasır bir seccâde üzerinde kıbleye karşı oturuyordu. Ey Sa’îd! İşte odalar, ara buyurdu. Odaları aradım, bana söylendiği gibi mâl ve silâh yokdu. Sâdece halîfe Mütevekkilin annesinin gönderdiği kese, ağzı mührlü olarak duruyordu. Onun yanında mührlü bir kese dahâ vardı. İmâm-ı Hâdî hazretleri seccâdeye de bak buyurunca, seccâdeyi kaldırdım. Altında kınında sokulu bir kılıc vardı. Keseleri ve kılıcı aldım, Mütevekkile götürdüm. Halîfe Mütevekkil annesinin mührüyle mührlü keseyi görünce merâk edip sordu. Hâdiseyi anlattılar. Halîfe Mütevekkil bir kese dinâr da kendisi koyup, getirdiklerimi aynen geri götürmemi emr etdi. İmâm-ı Hâdî hazretlerinin huzûruna varıp, mahcûb bir hâlde, efendim,

iznsiz evinize girmek bana çok zor geldi. Fekat bana böyle emr edildi, dedim. O zemân, meâl-i şerîfi, (... **Haksızlık edenler hangi âkıbete döndürüleceklerini yakında bileceklerdir**) olan Şu'ârâ sûresi 227.ci âyet-i kerîmesini okudu.

● Halîfe Mütevekkil, İmâm-ı Hâdîyi “radiyallahü anh” Medîneden Irak tarafına çağırıldı. Sermenraya varınca, onu Hân-üssâdık denilen kötü bir yerde konaklatdılar. İmâm-ı Hâdî hazretlerini sevenlerden Sâlih bin Sa'îd huzûruna girip, efendim cânım size fedâ olsun, bunlar sizin kıymetinizi gizlemek ve nûrunuzu söndürmek istiyorlar. Çünkü, sizi böyle kötü bir yerde konaklatdılar, dedi. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” ona, ey İbni Sa'îd! Sen henüz bu derecede misin buyurdu. Sonra mubârek eliyle işâret etdi. Sâlih bin Sa'îd şöyle demişdir: O sırada güzel bağçeler içinde serâyler, ırmaklar, hûrîler ve inci gibi dizilmiş vildânlar gördüm. Hayrete düşdüm. Bana, ey İbni Sa'îd! Biz nerede olursak, bunlar bizimle berâberdir. Biz bu kötü konaklama yerinde değiliz, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Hânımım hâmile idi. Bir oğlumun olması için İmâm-ı Hâdî hazretlerinden düâ istedim. Oğlun olacak, adını Muhammed koy buyurdu. Oğlum oldu ve adını Muhammed koydum.

● Yine bir kimse anlatmışdır: Hânımım hâmile idi. Çocuğumun oğlan olması için İmâm-ı Hâdîden “radiyallahü anh” düâ istedim. Çok kız vardır ki erkek evlâddan hayrlıdır buyurdu. Kızım oldu.

● Bir şahs imâm-ı Hâdîye “radiyallahü anh”, Kûfe kâdîsı bana çok eziyyet ediyor diye şikâyet etdi. Ona iki ay dahâ sabr et buyurdu. İki ay sonra o kâdî vazîfesinden atıldı.

● Halîfe Mütevekkil evinde çeşîdli kuşlar bulundururdu. Kuşların sesinden gelenlerin sözlerini anlayamazdı. Gelenler de Mütevekkilin sözlerini anlayamazlardı. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” gelip içeri girince, kuşlar susar, çıkınca, tek-râr ötmeğe başlarlardı.

● Hindistândan gözboyayıcı bir sihrbâz gelmiş. Garîb gösteriler yapıyordu. Mütevekkil onu çağırıp, eğer bir oyun göstererek İmâm-ı Hâdî Alî bin Muhammedi mahcûb edebilirsen, sana bin dinâr vereceğim, dedi. Sihrbâz, olur, yaparım. Fekat bir yemek ve yanına birkaç yufka getirin ve beni onun yanına oturtun, dedi. Söylediği gibi yaptılar. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” bir parça ekmek almak istedi. Sihrbâz birşeyler yaptı. Ekmek önünden ucdu. Bu işi üç def’a yaptı. Orada bulunanlar gülüşdüler. Odadaki bir divân yasdığı üzerinde aslan resmi vardı. İmâm-ı Hâdî hazretleri o aslan resmine işâret ederek bunu tut, dedi. O resm cânlı bir aslan oldu. Sıçrayıp sihrbâzı yutdu. Sonra tekrâr yasdığı gidip, resm hâlini aldı. Mütevekkil sihrbâzı geri çıkarması için İmâm-ı Hâdîden “radiyallahü anh” çok istediysede kabûl etmedi. Vallahi Allahın düşmânlarını dostlarına musallat edeni, aslâ göremezsiniz, buyurdu. Sonra oradan ayrıldı. Bu hâdiseden sonra o sihrbâzı kimse göremedi.

● Bir gün İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” halîfenin evlâdından birinin düğün yemeğinde bulundu. Herkes edeble oturuyordu. Yalnız bir genç çok konuşarak ve gülerek edebisizlik ediyordu. İmâm-ı Hâdî hazretleri ona ey genç, ağız dolusu gülüyorsun ve Allahü teâlânın zikrinden gâfil oluyorsun! Hâlbuki sen üç gün sonra kabrde olacaksın, buyurdu. Genç, bu sözleri duyunca, edebisizlikden vazgeçti. Sonra yemek yiyip dağıldılar. Ertesi gün o genç hastalandı ve üç gün sonra vefât etti.

● Yine bir gün düğün yemeğinde idiler. Samîra ehlinden bir kimse boş sözler söylüyor, imâm-ı Hâdî hazretlerine gereken hürmeti göstermiyordu. İmâm-ı Hâdî “radiyallahü anh” bu kimsenin evinden acı bir haber gelecek, bu yemeklerden yiyemeyecek, buyurdu. Yemekler hâzırlanınca, o kimse ellerini yıkayıp, yemeği yiyeceği sırada, hizmetcisi ağlayarak içeri girdi. O kimseye, annen damdan düşdü, ölmek üzeredir. Hemen yetiş, ölmeden önce onu gör dedi. O şahs yemek yiyemeden kalkıp gitti.

İMÂM-I ASKERÎ HASEN BİN ALÎ “radiyallahü anhüm”

İmâm-ı Hâdî Alî bin Muhammedin “radiyallahü anhüm” oğludur. Oniki imâmın onbirincisidir. İsmi Hasendir. Künye- si Ebû Muhammed, lakabları; Zekî, Hâlis ve Sirâcdır. Aske- rî lakabıyla meşhûrdur. Annesi câriye olup, ismi Sevsen idi. Başka ismi olduğu da söylenmiştir ve İmâm-ı Hâdî ona Ha- dîs ismini koymuştur.

İmâm-ı Askerî “radiyallahü anh” hicretin ikiyüzotuzbi- rinde Medîne’de doğdu. Doğumunun hicrî ikiyüzotuziki ol- duğu da söylenmiştir. Hicretin ikiyüzaltmış senesinde Ser- menrayda vefât etdi. Kabri babasının kabrinin yanındadır. Kerâmetleri ve hârikâları sayısızdır.

Muhammed bin Alî bin İbrâhîm bin Ca’fer şöyle anlat- mıştır: Geçim sıkıntısı çekiyorduk. Babam bana bir gün, oğ- lum, İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin “radiyallahü anh” hu- zûruna gidelim. Zîrâ onun çok cömerd olduğunu söylüyor- lar. Onu hiç gördün mü, dedi. Hâyır hiç görmedim, dedim. Sonra, İmâm-ı Askerî hazretlerinin huzûruna gitmek için yo- la çıktık. Yolda giderken babam İmâm-ı Askerî hazretleri bize beşyüz akçe verse, ikiyüz akçe ile bir elbise, ikiyüz akçe ile un ve yüz akçe ile de diğer ihtiyâclarımızı alırız, dedi. Ben de bana üçyüz akçe verse, yüzü ile elbise, yüzü ile yiyecek ve yüz akçe ile de bir merkeb alıp, Kuhistan tarafına gitsem, de- dim. İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” kapısının önüne vardık. Dahâ kimseyle birşey konuşmadan, içerden bir hiz- metci çıktı. Alî bin İbrâhîm ve oğlu Muhammed içeri girsin diye, bizi isimlerimizi söyleyerek çağırdı. İçeri girip, İmâm-ı Askerî hazretlerine selâm verdik. Babama şimdiye kadar ni- çin gelmedin, buyurdu. Babam bu hâlle huzûrunuza gelme- ğe utandım, dedi. Sonra huzûrundan ayrılıp dışarı çıktığı- mızda, arkamızdan bir hizmetci geldi. Babama bir kese ver- di ve bunun içinde beşyüz akçe vardır, dedi. Sonra bir kese de bana verdi. Bunda da üçyüz akçe vardır. Yüz akçe elbise için, yüz akçe yiyecek için, yüz akçe de merkeb parasıdır. Fe- kat Kuhistana gitme, falan yere git, dedi. Söylediği yere git-

dim. O gün evlendim ve iki bin dinâra sâhib oldum.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: Babam baytâr idi. İmâm-ı Askerî hazretlerinin hayvânlarına bakardı. Halife Müsteînün bir katırı vardı. Değil binmek, bakıcılardan kimse ona eğer vuramıyordu. Halîfenin yakın dostlarından biri, bu katırı İmâm-ı Askerî Hasen bin Alîye “radiyallahü anh” götürsün. Ya bunu terbiye edip, binecek duruma getirir veyâ katır onu helâk eder, dedi. Halîfe, İmâm-ı Askerî hazretlerini çağırdı. Gelip serâyın kapısından içeri girince, katırı avluya çıkardılar. İmâm-ı Askerî “radiyallahü anh” katıra yaklaşp, mubârek elini sağrısına sürdü. Katır terledi. Sonra halife Müsteînün yanına gitti. Halife ona hürmet gösterdi ve yanına oturdu. Sonra bu katıra bir dizgin tak, dedi. İmâm-ı Askerî hazretleri de babama, bu katıra bir dizgin tak, dedi. Halîfe ona dizgini sen tak deyinince, başındaki taylesanı çıkarıp koydu ve katıra dizgin vurdu. Sonra gelip yerine oturdu. Halîfe bu katıra bir de eğer vur, dedi. İmâm-ı Askerî “radiyallahü anh” yine babama, bu katıra eğer vur deyinince, halife, eğeri de sen vur, dedi. Tekrâr yerinden kalkıp katıra eğer bağladı. Halife, bu sefer, ne olur ona bir de bin, dedi. İmâm-ı Askerî hazretleri katıra binip, serâyın avlusunda dolaşdı. Katır hiç serkeşlik yapmadı. Sonra katırdan indi. Halîfe bu katırı nasıl buldu diye sorunca, bundan dahâ iyisini görmedim, dedi. Halîfe o katırı İmâm-ı Askerî hazretlerine hediye etti. O da babama bunu tut götür, buyurdu. Babam katırı alıp götürdü. Katır hiç serkeşlik yapmadı.

● Bir kimse şöyle anlatmıştır: İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” huzûrunda fakîrlikden şikâyet etdim. Elinde bir kırbaç vardı. Onunla yeri kazdı. Beşyüz dinâr kıymetinde bir kalıp külçe altın çıkardı ve bana verdi.

● Yine bir kimse şöyle anlatmıştır: Zindânda habs idim. İmâm-ı Askerî hazretlerine bir mektûb yazıp, zindânın darlığından ve beni bağladıkları zincirlerin ağırlığından şikâyet etdim. Geçim sıkıntısı da çekdiğimi yazacaktım. Fakat bunu yazmağa utandım. Mektûbunun cevâbında, bugün öğle nemâzımı evinde kılacaksın diye, yazmışdı. O gün

öğle vakti beni serbest bıraktılar ve öğle nemâzını evimde kıldım. Sonra bir de bakdım ki, İmâm-ı Askerî hazretlerinin bir hizmetcisi bana, yüz dinâr ve bir de mektûb getirdi. Mektûbda ne zemân bir ihtiyâcın olursa iste, utanma! İstedğin şeye Allahü teâlânın izniyle kavuşursun, diye yazılı idi.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerîye “radiyallahü anh” mektûb yazarak bir mes’ele sordum. Bir çeşid hummâ hastalığının çâresini de soracaktım. Onu yazmayı unuttum. Bana yazdığı cevâbda, ayrıca hummâ hastalığından da soracağımı, fekat unuttuğumu yazarak, meâl-i şerîfi (**Ey ateş, İbrâhîmin üzerine soğuk ve sâlim ol**) olan Enbiyâ sûresi 69.cu âyet-i kerîmesini de yazıp, hummâlî hastanın boynuna asmamı emr buyurmuş. Buyurduğu gibi yaptım. Hasta şifâ buldu.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” huzûrunda oturuyordum. Güzel yüzlü bir genç içeri girdi. Kendi kendime, acabâ bu kimdir diye merak etdim. İmâm-ı Askerî “radiyallahü anh”, bu genç Ümmü Ganîmin oğludur. Bütün dedelerimin yüzükleriyle mührledikleri taşın sâhibidir. O taş benim de mühür basmam için geldi, buyurdu. Sonra o gence taşı ver, dedi. Genç taşı çıkarıp verince, yüzüğünü taşın mührsüz ve düz bir yerine basdı. Mühür meydâna çıkdı. Açık olarak Hasen bin Alî yazılmış olduğunu gördüm. O genç çıkıp gitdikden sonra, siz dâimâ bu kimseyi görürmüsünüz diye sordum. Vallahi uzun zemândan beri onu görmeği arzû ediyordum. Şimdi geldi ve onu gördüm. Dahâ önce görmemişdim. Haydi git dediler, geldim dedi, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerîye “radiyallahü anh” bir mektûb yazdım ve mişkâtın ma’nâsını sordum. Hanımım hâmile idi. Hayr düâ etmesini ve çocuğa bir ism vermesini istedim. Mektûbun cevâbında, Mişkât, Muhammed aleyhisselâmın mubârek kalbidir diye yazmışdı. Hanımımın ve çocuğun hâlinden bir şey yazmamışlar. Yalnız mektûbun sonunda, Allahü teâlâ sana büyük ecr ve sonra bir evlâd versin, diye yazmışlardı. Çocuğum ölü doğdu. Ondan sonra bir oğlum oldu.

İMÂM-I HÜCCET MUHAMMED BİN HASEN “radiyallahü anhüm”

İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin oğludur. Oniki imâmın onikincisidir. İsmi Muhammeddir. Künyesi Ebül Kâsımdır. Lakabları, Hüccet, Kâim, Mehdî, Muntazır ve Sâhibüzze-mândır. Kendisine Hüccet lakabını veren İmâmiyye fırkası, onun oniki imâmın sonuncusu olduğu ve hicrî ikiyüzaltmış-beş veyâ ikiyüzaltmışaltı senesinde Sermenrayda, yer altında kaybolduğu, annesi onu beklediği hâlde çıkmadığı inancın-dadırlar.

Annesi Ümmi veled bir câriye idi. Annesinin isminin Saykal, Sevsen, Nercis veyâ başka olduğu söylenmiştir. Hicretin ikiyüzellisekizinci senesinde Ramezân ayının yirmiüçünde Sermenrayda doğdu. Hicretin ikiyüzellibeşinde Şa'bân ayının ortasında doğduğu da söylenmiştir.

● İmâm-ı Askerî Ebû Muhammed Zekînin “radiyallahü anh” teyzesi şöyle anlatmıştır: Bir gün İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” yanına gitmişdim. Bana, teyzeciğim bu gece bizim evde kal. Allahü teâlâ bize bir halef, yerimize geçecek bir evlâd verecektir, buyurdu. Oğlun kimden olacak, hanımın Nercisde bir hâmilelik hâli yokdur, dedim. Teyzeciğim, Nercis hâmilelik yükünü çekmeyecek, ancak doğum vaktinde belli olacak buyurdu. O gece orada kaldım. Gece yarısı geçince, kalkıp teheccüd nemâzı kıldım. Nercis de teheccüde kalktı. Kendi kendime sabâh yaklaştı, Ebû Muhammedin söylediği doğum alâmetleri görünmüyor, dedim. O sırada Ebû Muhammed İmâm-ı Askerî odasından bana seslenerek, teyzeciğim, acele etme, Nercisin bulunduğu odaya git, dedi. Gitdim. Nercis beni karşıladı. Vücûdu titriyordu. Onu bağırına basdım. İhlâs sûresini, Kadr sûresini ve Âyet-el kürsîyi okudum. Nercisin doğacak olan çocuğu da karnında okuyordu. Sonra oda aydınlandı. Bakdım çocuk doğmuş ve yerde yatıyordu, hemen kaldırdım. O sırada İmâm-ı Askerî odasından seslenerek, teyzeciğim oğlumu getir, dedi. Çocuğu sarıp götürdüm. Çocuğu alıp, mübârek dilini ağzına götürüp, Allahü teâlânın izniyle konuş buyur-

du. Çocuk Bismillâhirrahmânirrahîm dedi ve meâl-i şerîfi, **(Biz ise istiyorduk ki, o yere güçsüz düşürülenlere lütfde bulunalım, onları önderler yapalım, onlara (ötekilerin) yerini aldıralım)** olan Kasas sûresinin 5.ci âyetini okudu. O sırada etrâfımızı yeşil renkli kuşlar sardılar. İmâm-ı Askerî “radiyallahü anh” onlardan birini çağırdı. Bunu tut ve Allahü teâlânın emrinin erişmesine kadar sakla, buyurdu. O kuşun çevresindeki kuşların ne olduğunu sordum. O kuş şeklinde gördüğümüz Cebrâîl aleyhisselâm, diğerlerinin de rahmet melekleri olduğunu söyledi. Sonra çocuğu annesine götür, buyurdu. Meâl-i şerîfi, **(... Böylelikle biz onu gözü aydın olsun, gam çekmesin ve Allahın va’dinin gerçek olduğunu bilsin diye annesine geri verdik. Fekat yine de pek çoğu (bunu) bilmezler)** olan Kasas sûresinin 13.cü âyet-i kerîmesini okudu. Onu alıp götürdüm. Doğduğu zemân göbeği kesilmiş ve sünnet olmuş idi. Sağ kolunda, meâl-i şerîfi, **(... Hak geldi bâtil, yıkılıp gitti. Zâten bâtil yıkılmağa mahkûmdur)** olan İsrâ sûresi 81.ci âyet-i kerîmesi yazılı idi. Doğduğunda iki dizi üzerine oturup, şehâdet parmağını kaldırdı. Sonra aksırdı ve elhamdülillah, dedi.

● Başka birisi şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” huzûrunda idim. Senden sonra halefin, yerine geçecek olan kimdir, diye sordum. Odasına gitti. Kucağında ayın ondördü gibi parlayan üç yaşlarında bir çocuk ile geldi. Eğer sen Allahü teâlâ indinde mükerrem bir kimse olmasaydın, bu oğlumu sana göstermezdim. Bunun ismi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ismi gibi, künyesi de Onun künyesi gibidir. Zulm dolu olan yeryüzü bunun zemânında adâletle dolacaktır, buyurdu.

● Bir diğer şahs şöyle anlatmışdır: Bir gün Ebû Muhammed İmâm-ı Askerînin “radiyallahü anh” huzûrunda idim. Sağ tarafında bir oda gördüm. Kapısında perde çekilmişdi. Sizden sonra sizin vazîfenizi yapacak olan vasîiniz kim olacaktır, dedim. Bana şu odanın kapısındaki perdeyi kaldır, buyurdu. Perdeyi kaldırdım. İçerden nûr yüzlü bir çocuk çıktı. Sağ yanağında bir ben vardı ve saçları uzunca idi. Gelip

İmâm-ı Askerînin dizinin dibine oturdu. İmâm-ı Askerî hazretleri belli bir zemâna kadar şu odaya gir, buyurdu. O odaya girerken, ben de ona bakıyordum. Sonra da bana haydi kalk, o odaya bak, içinde kim vardır. Çocuk odaya girdikten sonra imâm-ı Askerînin emri üzerine gidip, o odaya bakdım. Hiç kimse yoktu.

● Yine bir şahs şöyle anlatmıştır: Halife Mu'tedid beni iki kimseyle birlikte çağırıldı. İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin "radiyallahü anh" vefât ettiğini söyledi. Sermenraya gidip evini yıkmamızı ve evinde kimi bulursak başını getirmemizi emr etdi. Sermenraya gidip, İmâm-ı Askerînin "radiyallahü anh" evine vardık. Sanki yeni yapılmış gibi çok güzel, tertemiz bir evdi. Evde bir perde vardı. Perdeyi kaldırdık. Karşımıza bir mahzen çıktı. Mahzenin ilerisinde bir deniz gördük. Güzel yüzlü bir kimse, suyun üstüne bir hasır sermiş, üzerinde nemâz kılıyordu. Bize hiç alâka göstermedi. Yanımdaki iki arkadaşımın biri biraz ilerlemek istedi. Fekat suya batdı. Elinden tutup kurtardım. Diğer arkadaşımız da ilerlemek istedi. O da suya batdı. Onu da güçlükle kurtarabildik. Ben bu durum karşısında şaşırıp kalmışdım. Ey ev sâhibi, biz nereye geldiğimizi bilemedik. Allahü teâlâdan afv, senden özr dileriz, dedim. Bize hiç iltifât etmedi. Geri dönüp, halife Mu'tedidın yanına geldik. Hâdiseyi aynen anlatdık. Halife bu sırrı gizleyiniz. Kimseye anlatmayınız. Yoksa sizin başınızı vurdururum, dedi.

Şî'îlerin İmâmiyye fırkası, İmâm-ı Hüccete iki çeşid gaybet (kaybolma) isnâd ederler. Birincisi, doğumundan sefâretin, imâmetinin sonuna kadar olan kısa zemânda olan gaybeti. İkincisi; uzun gaybeti olup, sefâretin, imâmetin sona ermesinden, Allahü teâlânın yeniden onu ortaya çıkarmasını takdîr ettiği zemâna kadar olan gaybetdir. İmâm-ı Hüccetin "radiyallahü anh" kısa gaybetinde iki elçisi vardır. Onlar insanların ihtiyâclarını gidermekde ve süâllerine cevâb vermekde İmâm-ı Hüccet ile insanlar arasında vâsîtedir, derler. Elçilik, Alî bin Muhammed adlı bir şahsda son bulmuştur. Bu şahs hicrî üçyüzyirmialtı senesinde vefât etmişti. Rivâyet

olundu ki, Muhammed bin Hasen Askerî “radiyallahü anh” vefâtından altı gün önce, Alî bin Muhammede şöyle yazmış-
dır: Bismillâhirrahmânirrahîm. Ey Alî bin Muhammed! Alla-
hü teâlâ sana çok ecr versin. Sen altı gün içinde öleceksin. İş-
lerini bitir ve makâmını kimseye vasiyyet etme! Zîrâ tam gayb
olma zemânın gelmiştir. İmâmlık bundan sonra ancak Allahü
teâlânın izniyle ortaya çıkar. Bu da tûl-i emele dalma ile kalb-
lerin kararması, yer yüzünün kötülüklerle dolmasından sonra
vukû’ bulur. O zemân bana tâbi’ olanlardan biri gelecektir.
Kim Deccâl çıkmadan ve sayha zuhûr etmeden onu müşâhe-
de etdiğini, gördüğünü söylerse, o yalancı ve iftirâcıdır. Lâ
havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyl azîm, diye yazdı ve Alî
bin Muhammed altı gün sonra kimseye vasiyyet etmeden ve-
fât etmiştir. O zemândan i’tibâren Allahü teâlânın dilediği
zemâna kadar uzun gaybet başladı, derler. Bu fırkanın gay-
bet-i kasri (kısa gaybet) müddetinde İmâm-ı Hüccet ile alâka-
lı pekçok hikâyeleri vardır.

İmâmiyye fırkasının anlattığı bir hâdise de şöyledir: Hal-
le nâhiyesi ehâlisinden İsmâ’îl adında bir kimsede bir yara
çıkıdı. Bağdâdın bütün tabîpleri onu tedâvî etmekden âciz
kaldılar. Bunun çâresi kesmektir, kesmeyince olmaz. Fekat
yarayı kesmekte de büyük tehlike vardır. Çünkü, damarları-
na yakındır. O kesilince ölür, dediler. O şahs demiştir ki, ta-
bîplerden ümmîdimi kesince, Sermenrayda Meşhed-i şerîfe
gittim. İmâmların kabrlerini ziyâret etdikden sonra, mahze-
ne (İmâm-ı Hüccetin kaybolduğu söylenen yere) girdim. Al-
lahü teâlâyâ düâ edip, yalvararak, imâmlar ile tevessül etdim.
Onların hürmetine çâre istedim. Geceleri nemâz kılarak ge-
çirdim. Günlerce orada kaldım. Bir gün Dicle kenârında gusl
abdesti aldım. Temiz elbiseler giydim ve Meşhed-i şerîfe git-
tim. Orada dört atlı kişi gördüm. Kılıç kuşanmışlardı. Biri
elinde mızrak tutuyordu. Birisi de hırka giyinmişti. Onların
Meşhedin ehlerinden olduklarını zan etdim. Yanıma gelince
selâm verdiler. Selâmlarını aldım. Elinde mızrak tutan kim-
se, üzerinde hırka bulunan kimsenin sağ tarafına durdu. Di-
ğer iki kimse de sol tarafında durdu. Üzerinde hırka bulunan

zât bana, sen yarın memleketine, âilenin yanına mı gitmek istiyorsun, dedi. Evet, dedim. Yaklaş, yaranı göreyim, dedi. Yanına yaklaştım. Elini yaranın üzerine koyup sıkdı. Çok zahmet çekdim. Sonra elinde mızrak bulunan zât bana, kurtuldun ey İsmâ'îl, dedi. Adımı nasıl bildi diye hayret etdim. Biz de, siz de inşaallah kurtulduk, dedim. Elinde mızrak bulunan zât, hırka giymiş olan zâtı kasd ederek, bu imâmdir, dedi. Hemen koşup ona sarıldım ve mubârek dizinden öpdüm. Sonra gitdi. Ben de arkasından gitdim. Bana geri dön, dedi. Ben sizden aslâ ayrılmak istemem, dedim. Geri dön, müsâade yok, dedi. Yine sizden ayrılamam, dedim. Elinde mızrak olan kimse, utanmıyor musun, imâm sana geri dön, dedi. Sen muhâlefet ediyorsun, dedi. Çâresiz durdum. Bir müddet gitdi. Sonra mubârek yüzünü bana dönüp buyurdu ki, Bağdâda varınca halîfe Muntasır seni çağıracaktır. Ondan aslâ bir şey kabûl etmeyeceksin. Onlar gözden kayboluncaya kadar orada durdum. Sonra Meşhede gitdim. O dört atlı kimseleri sordum. Bu beldenin seçilmiş şerefli kimseleridirler, dediler. Birisi imâm idi dedim. İmâm elinde mızrak bulunan mı idi, yoksa hırka giymiş olan mı idi diye sordular. Ben hırka giymiş olan imâm idi, dedim. Ona yaranı gösterdin mi, dediler. Evet gösterdim, mubârek eliyle sıkdı, diyerek sağ uyluğumu açıp gösterdim. Yaradan hiç eser yokdu. Birden dehşete düşdüm. Yoksa yara sol uyluğumda mı idi diye onu da açdım. Hiç bir eser yokdu. Halk bu hâli görünce, bana saygı için üzerime üşüşdü. Gömleğimi parçaladılar. Neredeyse kalabalıktan ölecektim. Meşhedin hizmetçileri beni kurtardılar. Sonra Bağdâda gitdim. Bu haber Bağdâda yayıldı. Orada da halk bana saygı göstermek için üzerime üşüşdü. Yine neredeyse helâk olacaktım. Beni halîfe Muntasıra götürdüler. Benden hâdiseyi sordu. Bir bir anlattım. Bana bin dinâr verdi. Almam, zîrâ imâm bana senden bir şey almamamı vasiyyet etdi, dedim. Muntasır ağladı. Sonra yanından çıkıp gitdim. Hiçbir şeyini kabûl etmedim.

(Câmi'ul-üsûl) kitâbında, kıyâmet günü ve kıyâmet alâmetleri hakkında İbni Mes'ûdün “radiyallahü anh” şöyle ri-

vâyet ettiği yazılmışdır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Dünyânın sâdece bir gün ömrü kalsa, Allahü teâlâ o bir günü uzatır ve Ehl-i beytimden ismi ismime babasının ismi babamın ismine uyan birini meydâna çıkarır. Dahâ önce zulm ile dolu olduğu gibi, O dünyâyı adâlet ile doldurur.)** [(Se’âdet-i Ebediyye) kitâbının 62.ci sahîfesine bakınız!]

Yine **(Câmi’ul-üsûl)** kitâbında şöyle bildirilmiştir: Ebû İshak “radiyallahü anh” şöyle rivâyet etdi: Hazret-i Alî “radiyallahü anh” hazret-i Hasene “radiyallahü anh” bakarak: “Bu benim oğlum seyyiddir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurmuştur. Yakında bunun neslinden bir kişi gelecektir. İsmi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ismi gibi olacaktır. Bedeni ve sûreti de benzeyecektir. Ancak, ahlâkı aynı derecede olmayacaktır”, buyurdu. Sonra yeryüzünü adâletle doldurur, kıssasını zikr etdi. Bunu Ebû Dâvûd “rahmetullahi aleyh” bildirdi. Fekat kıssayı bildirmedi.

(Fütûhât-ül-Mekkiyye) kitâbının sâhibi Muhyiddîn-i Arabî “rahmetullahi aleyh” Mehdîden “aleyhirrahme” bahs ederken şöyle bildirmiştir: Mehdînin “aleyhirrahme” yanında ricâlullahdan kâmil ve çok ilm sâhibi üçyüz altmış kişi bulunacaktır “eyyedekellahu ve iyyânâ”. Allahü teâlâ yeryüzünde bir halîfe yaratır. Yeryüzü zulmle dolmuş iken, o yer yüzünü adâletle doldurur. Şâyet dünyânın bir gün ömrü kalsa bile, Resûlullahın nesebinden olan o zât ortaya çıkıncaya kadar Allahü teâlâ o günü uzatır. O zât hazret-i Fâtıma “radiyallahü anhâ” evlâdındandır. İsmi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ismine, künyesi de künyesine uyar. Onun ceddi Hasen bin Alîdir “radiyallahü anhümâ”. Kâ’bede Hacer-ül Esved rüknü ile makâm-ı İbrâhîm arasında Ona bî’at edilir. Yaratılışı, bedeni, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” benzer. Ancak ahlâkı aynı derecede olmaz. Hiç kimse huluk, huy bakımından Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” derecesine ulaşamaz. Çünkü, Allahü teâlâ [Kalem sûresi 4.cü âyetinde meâlen] **(Şüb-**

hesiz ki sen huluk-ı azîm üzeresin) buyurdu. Hakîkat ehli, keşf ve şühûd sâhibi ârifler ona bî'at ederler. Allah adamları onun da'vetine icâbet ederler ve ona yardımcı olurlar. Memleketin yükünü çekmekte ve Allahü teâlânın ona yüklediği sorumlulukda ona yardımcı olurlar. Allahü teâlâ, başkalarından gizlediği, keşf ve şühûd yoluyla, hakîkatlere mutali' kıldığı kullarını, ona vezîrler, yardımcıları yapar. O da onlarla istişâre ederek isâbetli kararlar verir. Çünkü Onlar, hakîkatı bilen âriflerdir. Mehdî de "aleyhirrahme", lâzım olduğu kadar herşeye Allahü teâlâ tarafından muttali' kınılır. Çünkü, o kendisine hak bildirilmiş olan bir halifedir. Hayvânların konuşmalarını anlar. Adâleti insanlar ve cinler arasında yayılır.

Şeyh Alâüddevle Ahmed bin Muhammed Semnânî "kudise sirruh", Ebdâl ve kutblardan bahs ederken şöyle buyurmaktadır: Muhammed bin Hasen el-Askerî "radiyallahü anhü ve an âbâihilkirâm" temiz ehl-i beyt imâmıdır. Kutbiyyet mertebesine ulaştı. Gizlendiği zemân ebdâl dâiresine girdi. Derece derece ilerleyerek efrâdın en üstünü oluncaya kadar yükseldi. O sırada kutb Alî bin Hüseyin el-Bağdâdî idi. O vefât edince, Şunizeyh denilen yere defn edildi. Cenâze nemâzını Muhammed bin Hasen Askerî kıldırdı "radiyallahü anhümâ". Onun makâmına oturdu, ya'nî yerine geçti. Ondokuz sene kutbluk makâmında kaldıktan, sonra vefât etti. Cenâze nemâzını Osmân bin Ya'kûb ve talebeleri kıldılar. Medîneye defn edildi. Onun yerine Osmân bin Ya'kûb el-Cüveynî el-Horasânî geçti.

Osmân bin Ya'kûb el-Cüveynî acem diyârında vefât edince, cenâze nemâzını Abdürrahmân bin Avfın "radiyallahü anh" torunlarından Ahmed Küçük kıldırdı ve onun yerine geçti. Kabri üzerinde türbe yoktu. Onlardan başkası kabri ni bilmezdi. Her sene ziyâret ederlerdi.

Nakl edilen hadîs-i şerifde ve hazret-i Alînin "radiyallahü anh" sözünde, Mehdînin "aleyhirrahme" âhır zemânda geleceği, zulm ile dolu olan yeryüzünü adâletle dolduracağı bildirildi. Mehdînin ismi Muhammed, babasının ismi Abdüllah

olacaktır. Hazret-i Alînin “radıyallahü anh” neslinden olacak, künyesi de hazret-i Hüseyin “radıyallahü anh” künyesi gibi Ebû Muhammed olacaktır.

Allahü teâlâya hamd olsun ki, oniki imâmın “radıyallahü anhüm ecma’în” ba’zı sözlerini, hâllerini, hârikalarını ve kerâmetlerini anlatmayı, beyân etmeği nasîb eyledi. Tekrâr Es-hâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” ba’zılarının hâllerini bildireceğiz. Oniki imâm “radıyallahü anhüm ecma’în” evliyâlıkta, kemâl ve fazîletde çok yüksektirler. Bunlar hakikat rehberleri olmuşlardır. Ancak bütün kerâmetlerin, yüksekliklerin oniki imâma münhasır olduğu akla gelmesin. Ehl-i beyt içinde çok büyükler gelmişlerdir. Meselâ onlardan biri, İmâm-ı Muhammed İdrîs Şâfi’îdir. Bunlardan bir kısmı meşhûr olmuş, bir kısmı ise meşhûr olmamıştır. Bunlardan sonra gelen meşhûr zâtlardan bir kısmını, Molla Abdürrahmân Câmî hazretleri (**Nefehât-ül-üns**) kitâbında tabakât-ı sofiyede anlatmıştır. İbrâhîm Sa’d Alevî, Seyyid Abdülkâdir Geylânî “kuddise sirruh” gibi sonra gelen büyükler bunlardır.

(**Şevâhid-ün-nübüvve**) kitâbını Fârisiden terceme eden Lâmi’î Çelebi şöyle yazmıştır: Nübüvvet bağçesinin meyvesi, fütüvvet çırâğının ışığı, din ve dünyânın sultânı, Enbiyânın vârisi, Seyyid Muhammed Mehdi Misbâh-ül-Harem Alî bin Seyyid-ül-Harem Abdüllah bin Seyyid Celâleddîn Buhârî “kaddesallahü rûhahü” hicrî yediyüz senesinin sonlarında Anadoluya gelip, Bursada yerleşmiştir. Osmânlı sultânlarından Sultân Bâyezid hânın kızı Hundî hâtun ile evlendi. Sekizyüzotuziki senesinde vefât etdi. Mubârek kabri Bursadadır. Uzakdan, yakından gelen pekçok kimse tarafından ziyâret edilip, feyz alınır. Bu fakîr Lâmi’î Çelebi onun zikri-şerîfini kısaca yazdığım akşam her nasılsa nezle olmuşdum. Gece yarısı uyandım. Boğazımda bâdemciklerim şişmiş, tükürüğümü yutmağa mecâlîm kalmamışdı. Ba’zı ilâclar kullandım, fâideli olmadı. Uzun müddet o hâlde oturduktan sonra, uykuya dalmışım. Rü’yâmda bir kimse boğazımı sıvâzlıyordu. Kendisini göremiyordum. Birisi ba-

na boğazını sıvâzlayan kimdir biliyormusun dedi. Bilmiyorum kimdir, dedim. Seyyid Muhammed Buhârî “kuddise sirruh” dedi. O şahsı da göremedim. Bu hâlde iken uyandım. Boğazımda hiçbir ağrı yokdu, iyileşmişti. Hayretimden acaba boğazımın ağrısı da rü’yâmda mı idi, öyle mi gördüm diye düşündüm. Yanımdaki hizmetçi uyandığımı anlamış olacak ki, boğazınız nasıl oldu efendim, dedi. Anladım ki hazret-i Emîrin kerâmeti vukû’ bulmuş. Velhâsil o hazretin kerâmetleri ve hârikaları meşhûr ve dillerde mezkûrdur ki, be-yâna sığmaz.

(Şevâhid-ün-nübüvve) mütercimi Lâmi’î Çelebi, bu kitâbın tercemesini yapmayı kendisine emr eden hocası Seyyid Ahmed Buhârîden “kuddise sirruh” şöyle bahs etmektedir:

Sonra gelen evliyânın büyüklerinden biri de Seyyid Ahmed Buhârî hazretleridir. Zemânımız onun irşâdıyla şereflendi. Diyârımız onun ayak basmasıyla mes’ûd oldu. İstanbul halkına büyük bir ni’met olmuştur. Avâm ve havâs herkes, onun sohbet meclisine koşmuştur. Tam bir ihlâs ile onun huzûruna gelenler, murâdına erer, Allahü teâlânın râzı olduğu bir kul olurdu. Çünkü o tesavvuf yollarının rehberi, hakikat diyârının kumândânı idi. Allahü teâlânın lütfu ile güzel ahlâk ve fazîletlerle mücehhez idi. Kutb-ul irşâd, Gavsul-evtâd idi. Onun yolu sünnet-i seniyyeye uymak üzere kurulmuşdu. Zâhire kıymet vermeği terk, azîmetle amel, devâmlı zikir ve halkdan uzlet, halvet der encümen, sefer der vatan, hoş der dem, nazar ber kadem üzere yetişmişlerdir. Bu sebeble onun yüksek dergâhında bulunan erbâb-ı safâ, erbâb-ı vefâ olan talebelerinin gönülleri muhabbet-i ilâhiyeye kavuşarak nûrlanıp, dünyâ maksadlarından temâmen yüz çevirmişlerdir. Her biri benliklerini yok edip, ellerinde bulunanı vermek hâline kavuşmuşlardır. Allahü teâlânın [Feth sûresi 29.cu âyetinde meâlen], (... **Onların yüzlerinde secdelerin izinden nişânları vardır...**) buyurduğu âyet-i kerîme iktizâsınca, kim onun meclisinde bulunsa, yüksek edeb ve güzel ahlâkını, huşû’ ve vakârını görüp, Allahü teâlânın

sevdiklerinden biri olduğunu anlardı.

Bu fakîr (Lâmi'î Çelebi) Seyyid Ahmed Buhârî hazretlerinin eşiğine yüz sürdüğüm günden beri, bizzat şâhid olduğum ve onu seven güvenilir kimselerden işitdiğim kerâmetlerini ve hârikalarını yazsam büyük bir kitâb olurdu. Fekat kendi zemânında bunların yazılmasına râzı olmaz diye, hâllerini kısaca yazdım. Çünkü maksad onun rızâsını gözetmektir. Bu (**Şevâhid-ün-nübüvve**) kitâbının tercemesine teşebbüsde bulunmam ve diğer mu'teber kitâblardan ilâveler yapmağa ihtimâm göstermem de sırf hocamın işâretleri ve himmetleri ve emrlere itâ'at netîcesinde olmuştur. Bu eseri hâzırlamam hocamın ma'nevî yardımlarıyla olmuştur. Yoksa bu işi bu fakîrin yapıdığı zan edilmesin.

NAZM

***Bu gün taht-ı vilâyetde şehin şehinşeh efendidir,
Tarîk-ı Hâcegân içre reîs-i Nakşibendîdir.***

***Dînin emrin icrâda, tarîkat resmin ihyâda,
Hakikat sırrın ifşâda, sanasın hâce kendidir.***

***Eden sultânları bende, ânın ihsân-u lutfidir,
Çeken serkeşleri bende, ânın aşk-ı kemendîdir.***

***Söz açub aşk-ı cânândan, tarîk-ı râz-ı irfândan,
Bir od urmuştur âfâka ki, hep cânlar sipendîdir.***

***Şuna kim bir nazar bakdı, dil-ü cânın oda yakdı,
Cihân küllî âna akdı, eğer kul ger efendîdir.***

***Değil sahn-ı felek ancak, kamû mülk-i melik-ül Hak,
Fezay-ı Lâ mekân mutlak, güzergâh-ı semendîdir.***

***Cihân cân hazzını alsa, aceb mi sohbetinden kim,
Beyân-ı hikmet âmizi hakikat şehdü kandîdir.***

***Bana devlet yeter, bu kim diyeler Lâmiî cândan,
Tarîk-i Nakşibendîde gulâm-ı mîr efendîdir.***

***Demidir menzile ânı irersen eyleyüb irşâd,
Ki yıllardır o sergerdân bu yolun dertmendîdir.***

ESHÂB-I KİRÂMDAN “aleyhimürrıdvân” BA’ZILARININ BAHSİ

SA’İD BİN ZEYD “radıyallahü anh”

Sa’îd bin Zeyd ibni Amr bin Fudayl, âşere-i mübeşşere-
dendir. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Cennet ile
müjdelediği on sahâbîden biridir. [Hazret-i Ömerin “radıyal-
lahü anh” kızkardeşi Fâtımanın “radıyallahü anhâ” zevci idi.
51. yılında vefât etdi.] Nakl edilir ki: Bir kadın Eshâb-ı ki-
râmdan ba’zılarının bulunduğu bir yere gelip, Sa’îd bin Zeyd
“radıyallahü anh” benim arsamı alıp, oraya binâ yaptı. Ken-
disine söyleyiniz yerimi versin. Yoksa Resûlullahın “sallalla-
hü aleyhi ve sellem” mescidine gidip, onu şikâyet edeceğim,
dedi. Eshâb-ı kirâm, kadının bu sözünü Sa’îd bin Zeyde “ra-
dıyallahü anh” söylediler. Sa’îd buyurdu ki, hazret-i Resûlul-
lahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu ki: **(Bir
kişi, hakkı olmadan bir karış yer alsın, Allahü teâlâ onu yedi
kat yerden tard eder.)** Ammâ hakîr bu hadîs-i şerîfi (Kitâb-ı
Meşârik)da Sa’îd bin Zeydden şöyle de rivâyet edildiğini
gördüm: **(Bir kimse zulm ile bir karış yer alsın, kıyâmet gü-
nünde o kimse yedi kat yerin dibine batıncaya kadar o yer
boynuna takılır.)**

Sa’îd bin Zeyd “radıyallahü anh” kadının söylediklerini
kendisine ileten sahâbiye, o kadına söyle, hakkım dediği ye-
ri alsın, dedi. Sonra o kadına şöyle beddûâ etdi: Allahım!
Eğer o kadın yalan söylüyor, bana iftirâ ediyorsa, onun gö-
zünü görmez et! Gözleri görmez hâlde ölsün! Bu sözleri o
kadına iletdiler. Kadın, Sa’îd bin Zeydin evini yıkıp, kendisi
için ev yapmağa başladı. Aradan çok geçmeden gözleri gör-
mez oldu. Geceleri câriyesini uyandırır, onun elinden tuta-
rak, istediği yere onunla giderdi. Bir gece hizmetcisini uyan-
dıramadı. Yalnız başına dışarı çıkdı. Bir kuyuya düşdü. Sa-
bâhleyin onu kuyuda ölü buldular.

ABBÂD BİN BEŞİR VE ÜSEYD BİN HUDAYR **“radıyallahü anhümâ”**

Enes “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Abbâd bin Beşîr ensârî ve Üseyd bin Hudayr ensârî, çok karanlık bir gecede, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda idiler. Dışarı çıktıklarında onlardan birinin elindeki bastonundan ışık yayıldı. Onun aydınlığında gittiler. Birbirlerinden ayrılınca, ikisinin de bastonundan ışık yayıldı. Herbiri kendi bastonundan yayılan ışığın aydınlığında gitdi.

AMMÂR BİN YÂSER “radıyallahü anhümâ”

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir seferde idik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ammârı “radıyallahü anh” su getirmeğe gönderdi. Şeytân siyâh bir köle şekline girerek, onun su almasına mâni' oldu. Ammâr “radıyallahü anh” şeytânı tutup yere vurdu. Şeytân, beni bırak sana mâni' olmayacağım, dedi. Bırakınca yine mâni' oldu. Ammâr “radıyallahü anh” onu tutup, tekrâr yere vurdu. Beni bırak sana mâni' olmayacağım, dedi. Bu sefer sözünde durdu. Ammâr “radıyallahü anh” suyu aldı. Henüz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelmeden, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Şeytân siyâh bir köle sûretine girip, Ammârın su almasına mâni' oldu ise de, Allahü teâlâ Ammâra zafer verdi” buyurdu. Bunu Ammâra bildirdik. O siyâh kölenin şeytân olduğunu bilseydim, onu öldürürdüm. Fekat burnunu ısırarak istemişdim. Fenâ bir koku hissettim ve onu bıraktım, dedi.

ALÂ' BİN HADREMÎ “radıyallahü teâlâ anh”

Muhâcirlerdendir. Bahreynde Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vâfisi idi. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Hiç kimsede görmediğim üç acâib hâli Alâ' bin Hadremîde “radıyallahü anh” gördüm: Birincisi: Deniz sâhiline gitmişdik. Bize Allahü teâlânın ismini söyliyerek denize girin, dedi. Biz de Allahü teâlânın ismini söyliyerek denize girdik. Develerimizin tabanları hâriç hiç bir yerimiz ıslanmadı. İkincisi: Denizden geçip, sahrâya ulaşıncâ çok susadık.

Suyumuz da yoktu. Alâ' bin Hadremîye “radiyallahü anh” söyledik. İki rek'at nemâz kıldı ve düâ etdi. Hemen başımızın üzerinde kalkan büyüklüğünde bir bulut ortaya çıktı. O bulutdan o kadar yağmur yağdı ki, herkes suya kandı ve kablarnı doldurdu. Üçüncüsü ise, Alâ' bin Hadremî “radiyallahü anh” vefât edince, nemâzını kılıp defn etdik. Kabrinin üzerine kerpiçler koymuşduk. Sonra kefeninin bağlarını çözmeyi unuttuğumuz aklıma geldi. Çözmek için kerpiçleri kaldırıp kabrini açdık. Onu kabrin içinde bulamadık.

Nakl edilir ki, Basrada bir kimsenin kulağına ufak bir çakıl-taşı girmişdi. Gündüz râhatsız olur, gece de uyuyamazdı. Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân” birine bunun çâresini sordular. O da Alâ' bin Hadremînin “radiyallahü anh” düâsını okumalarını tavsiye etdi. O bu düâyı deryâda ve çöllerde okurdu, dedi. Soran kimse, Allahü teâlâ sana rahmet versin, o düâ nedir, dedi. O düâ şöyledir buyurdu: “Yâ Âlî, yâ Azîm, yâ Halîm, yâ Alîm.” O kimse bu düâyı okuyunca kulağındaki taş parçası fırlayıp, ses çıkararak karşı divâra çarpdı.

EBÛ EMÂME BÂHİLÎ “radiyallahü teâlâ anh”

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Şâmda vefât eden son eshâbıdır. [(Eshâb-ı Kirâm) kitâbının 252.ci sahifesine bakınız!] Kendisinden şöyle nakl edilmiştir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni, bir kavmi islâma da'vet etmek için gönderdi. O kavim da'vetimi kabûl etmedi. Susamışdım. Onlardan su istedim. Vermediler ve susuzluktan ölünceye kadar sana su vermeyeceğiz, dediler. Bir abam vardı. Onu başıma çekip, güneşin sıcağında yatıp uyudum. Rü'yâmda bir kimse elinde sırça bir kadehle içecek getirdi. Kimse öyle güzel bir kadeh görmemiştir ve öyle güzel bir içecek içmemiştir. Onu bana verdi, alıp içdim. Bitince uyan-dım. Vallahi o şerbeti içtikden sonra, bir dahâ hiç acıkmadım ve susamadım.

Câriyesinden şöyle nakl edilmiştir: Ebû Emâme “radiyallahü anh” sadaka vermeği çok severdi. Eline geçen altın, gümüş ve yiyecekleri sadaka vermek için toplar, bir fakîr geldiğinde ona verirdi. Bir gün bir fakîr geldi. Evde üç dinâr var-

dı. Birini o fakîre verdi. Bir fakîr dahâ geldi, birini de ona verdi. Sonra bir fakîr dahâ geldi. Kalan bir dinârı da ona verdi. Ben, evde bizim için hiç bir şey kalmadı, dedim. Sonra minder üzerine yatıp uyudu. Öğle vakti ezân okununca, onu uyandırdım. Mescide gitdi. Oruc tuttuğu için, akşama ona yemek hâzırlamak maksadı ile biraz borç buldum. Akşam yemeğini hâzırladım, çırayı yakdım. Öğle vakti yatdığı yerde dinârlar gördüm. Saydım, üç yüz dinâr idi. Kendi kendime, her hâlde bu dinârlar vardır diye güvenerek sadaka vermişdir, dedim. Yatsı nemâzından sonra eve geldi. Hâzırladığım yemeği görünce, Allahü teâlâyâ hamd etdi ve bana bakarak tebessüm etdi. Yemeği yidikden sonra dinârları getirdim. Bunları burada bırakmışsınız, dedim. Feryâd ederek, yazıklar olsun bu nedir, dedi. Bilmiyorum, burada buldum, dedim. Feryâdı dahâ da ziyâde oldu.

HÂLİD BİN VELİD “radiyallahü teâlâ anh”

Ebû Bekr “radiyallahü anh” şöyle bildirmişdir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda, Hâlid bin Velîd-den “radiyallahü anh” bahs edildi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(O, Allahü teâlânın kılıçlarından bir kılıçtır. Kâfirlerin karşısına çıkarmıştır.)** buyurdu.

Ebû Bekr “radiyallahü anh” halîfeliği sırasında, Hâlid bin Velîdi “radiyallahü anh” Hîre tarafına gönderdi. Hîre halkı, Abdülmesîh isminde bir kimseyi, ona elçi olarak gönderdi. Hediye olarak da te’sîrini bir sâatde gösteren bir mikdâr zehr gönderdiler. Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh” elçiye bu nedir diye sorunca, te’sîrini bir sâat içinde gösteren bir zehrdi, dedi. Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh” o zehri avcuna koydu ve “Bismillâhi ve billahi Rabbissemâi velardı. Bismillâhillezî Lâ yedurru ma’asmihî dâün” düâsını okudu ve o zehri içti. Hiçbir zararı dokunmadı. Elçi Abdülmesih kavmine döndü ve onunla sulh yapınız. Çünkü te’sîrini bir sâat içinde gösteren zehri içti, hiçbir zarar görmedi. Bu işi onlardan başkası yapamaz, dedi.

Nakl olunur ki, Hâlid bin Velîd “radiyallahü anh” askerlerinin arasında dolaşırken, bir kişinin bir şerâb tulumu gö-

türdüğünü gördü. Bu nedir diye sordu. O kimse bu sirkedir, dedi. Hâlid bin Velîd “radıyallahü anh”, Yâ Rabbî! Bunu sirke yap diye düâ etdi. O şahs şerâb tulumunu arkadaşlarının yanına götürdü. İçince sirke olduğunu anladılar. Yazıklar olsun sana, bu getirdiğin nedir, dediler. O şahs dedi ki: Ben şerâb getiriyordum. Yolda emîrinizi gördüm. Bu nedir dedi, sirkedir, dedim. Üç def’a Allahım, bunu sirke eyle diye düâ etdi. Allahü teâlâ onun düâsını kabûl eyledi.

ABDÜLLAH BİN ÖMER BİN HATTÂB “radıyallahü teâlâ anhümâ”

Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” en büyük oğludur. Bâlig olmadan önce Mekke de îmân edip, babası ile Medîneye hicret etmiştir. Eshâb-ı kirâmın âlim ve zâhidlerinden idi. Bin köle azâd etmiştir.

Mekke de hac sırasında, Cemre taşı atılırken halkın izdihâmı sırasında ayağının iki parmağı arasına bir şey batdı. Yara olup şişdi ve bu sebeble Mekke de hicretin yetmişüç veyâ yetmişdördüncü senesinde seksendört yaşında vefât etdi.

Şöyle nakl edilmiştir: Bir seferde, halkın toplandığını görüp, sebebini sordu. Burada bir aslan vardır, halkın yoldan geçmesine mâni’ oluyor, dediler. Abdülla h bin Ömer “radıyallahü anh” bineğinden inip, aslana doğru yürüdü. Aslanı eliyle itdi. Bir rivâyete göre ise, aslana bir sille vurarak yoldan uzaklaştırdı. Sonra şöyle buyurdu: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim: **(Eğer insanlar, kendilerine musallat olan hiçbir şeyden korkmayıp da, yalnız Allahü teâlâdan korksaydı, kendilerine hiçbir şey musallat olmazdı)** buyurdu.

ABDÜLLAH İBNİ ABBÂS “radıyallahü anhümâ”

Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” imâmlarından, büyük âlimlerindedir. Hâşimoğullarının hicretten üç sene önce muhâsara altına alındıkları Şa’b vâdîsinde doğdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât ettiğinde, Abdülla h ibni Abbâs “radıyallahü anh” onüç yaşında idi. İki kerre Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kerre de Cebrâ-

îl aleyhisselâmı gördüğünü ve Resûlullahın kendisine, Allâhü teâlânın hikmet vermesi için düâ buyurduğunu söylemiştir. Hicretin altmışsekizinci senesinde yetmişbir yaşında Tâifde vefât etdi.

Meymûn Mihrân şöyle anlatmıştır: Tâifde, Abdûllah bin Abbâsın “radiyallahü anhümâ” cenâzesinde bulundum. Cenâze nemâzının kılınması için onu musallâyâ koydular. Bir beyâz kuş gelip, kefeninin içine girdi ve kayboldu. O kuşu her ne kadar aradılarsa da bulamadılar. Defn edip, kabrini örtükden sonra bir ses işitdim. Söyliyenî görmüyordum. Meâl-i şerîfi, **(Ey itâatkâr nefis, sen Ondan, O da senden râzı olarak haydi gir sâlih kulların arasına, gir Cennetime)** olan [Fecr sûresinin 27-30] âyet-i kerîmelerini okuyordu.

Nakl ederler ki, Abdûllah ibni Abbâs “radiyallahü anhümâ” bir gün mescide giderken, yolda bir kadın gördü. Nefsinde o kadına bir meyl hissetti. Bunun üzerine, yâ Rabbî, bana gözümü bir ni’met olarak verdin. Fekat bunun bir belâ olmasından korkuyorum. Gözlerimi görmez et diye düâ etdi. Mu bârek gözleri kapandı, görmez oldu. Kardeşinin oğlu onu mescide götürür, bir direğin dibine kibleye karşı oturturdu. Sonra o çocuk oynamağa giderdi. Bir ihtiyâcı olunca çocuğa haber gönderip çağırırdı. Bir gün çocuk oyuna dalmışdı, gelmedi. Et-râfını kirleteceğinden korkarak, yâ Rabbî gözümü ni’met olarak verdin. Belâ olacağından korkduğum için kapatmanı istedim, kapatdın. Şimdi ise elbisemin ve mescidin kirlenmesinden korkuyorum, dedi. Gözleri açıldı ve görmeğe başladı. Evine gitti. Bunları anlatan kimse, ben onu hem görür ve hem de görmez hâlde iken gördüm, demiştir.

İMRÂN BİN HASÎN “radiyallahü anh”

Hicretin elliüçüncü senesinde Basrada vefât etdi. İbni Sîrîn “rahmetullahi aleyh” Basrada Eshâb-ı kirâmdan İmrân bin Hasînden “radiyallahü anh” dahâ yaşlı kimse yokdu demiştir. Otuz sene karn ağrısı çekti. Ateşle dağlayalım dediler, kabûl etmedi. Vefâtından iki sene önce kabûl etdi, dağladılar ve iyi oldu. Sonra buyurdu ki, önce nûr görüyordum. Sesler duyuyordum. Melekler bana selâm verirlerdi. Dağ-

landıktan sonra bunlar olmadı. Çok tevbe istigfâr etdi. Allâhü teâlânın bunları tekrâr ihsân etdiğini Mutrif bin Abdüllaha söylemişdir.

HAMZÂ BİN AMR ESLEMÎ “radiyallahü anh”

Nakl edilir ki, Hamza bin Amr Eslemî “radiyallahü anh” seferlerden birinde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile birlikde idi. Çok karanlık bir gecede develer ürküp, bütün eşyâlar yere düştü. Hamza bin Amr Eslemînin “radiyallahü anh” parmakları lamba gibi ışık verdi. Düşen eşyâları bulup develere yüklediler.

SELMÂN-I FÂRİSÎ “radiyallahü anh”

İsfehânlıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Emîr-ül mü'minîn Ömer “radiyallahü anh” onu Medayna vâlî ta'yîn etdi. Emîr-ül mü'minîn Osmânın “radiyallahü anh” halîfeliği zemânında vefât etdi. Siyer âlimleri Selmân-ı Fârisînin “radiyallahü anh” uzun ömür sürdüğünü ve hazret-i Îsânın “aleyhisselâm” vâsîsine ulaştığını, ikiyüzelli sene veyâ dahâ fazla yaşadığını söylemişlerdir. Enes “radiyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir hadîs-i şerîfde: **“Sâbıklar (öncekiler) dört kişidir. Arabın sâbıkı, önderi Benim. Rûmun sâbıkı Suheybdir. Acemin sâbıkı Selmândır. Habeşin sâbıkı Bilâldir”** buyurdu. Diğer bir hadîs-i şerîfde: “Selmân bizdendir, Ehl-i beytdendir” buyurdu.

Şöyle nakl edilir: Selmân-ı Fârisînin “radiyallahü anh” vefâtı yaklaşınca hanımına, bir mikdâr misk verdi. Onu suya koy ve başımın etrâfına saç, insan ve cin olmayan kimseler yanıma geleceklerdir, dedi. Hanımı dedi ki, söylediği gibi yaptım, sonra dışarı çıkdım. İçerden esselâmü aleyküm yâ Resûlullahın sâhibi, arkadaşı, diye bir ses duydum. İçeri girdim vefât etmişdi. Yatağında uyuyor gibiydi.

Sa'îd bin Müseyyib “rahmetullahi teâlâ aleyh”, Abdüllah bin Selmândan “radiyallahü anh” naklen şöyle anlatmışdır: Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” bana dedi ki, ey kardeşim, hangimiz önce vefât ederse, önce vefât eden kendini hayâtda olana göstersiz, dedi. Ben bu mümkün olur mu, diye sordum.

Evet mümkün olur. Çünkü, mü'minin rûhu bedenden ayrılınca, istediği yere gidebilir. Kâfirin rûhu siccinde habs edilmiştir, dedi. Selmân-ı Fârisî “radiyallahü anh” vefât etdi. Bir gün kaylûle için uyurken rü'yâmda Selmân-ı Fârisînin “radiyallahü anh” geldiğini gördüm. Selâm verdi. Selâmını aldım ve yerini nasıl buldun, dedim. İyidir, tevekkül et, tevekkül ne iyi şeydir, dedi ve bu sözü üç kerre tekrârladı.

TUFEYL BİN AMR DÛSÎ “radiyallahü anh”

Kendisi şöyle anlatmıştır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğini bildirdikten sonra, Mekkeye gittim. Kureyş müşriklerinden ba'zısı yanıma gelip, ey Tufeyl, bizim şehrimize geldin. Bizim aramızda Muhammed “aleyhisselâm” çıkıp, kavmimiz arasına ayrılık sokdu. Sözlerinde sihr te'sîri vardır. Kardeşi kardeşden, karıyı kocadan ayırıyor. Bu sözleri senin kavminin duymasından korkuyoruz. Onunla sakın konuşma, yanına gidip sözlerini dinleme, dediler. O kadar mübâlağa etdiler ki, onunla aslâ konuşmayayım, sözlerini dinlemeyeyim diye, azm etdim. Mescid-i harâma girince, Onun sözlerini duymamak için kulaklarıma pamuk tıkardım. Bir sabâh Mescid-i harâma girdim. Bakdım ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ'beye yakın bir yerde nemâz kılıyordu. Ona yakın bir yerde durdum. Allahü teâlâ irâde etmiş olacak ki, Resûlullahın sözlerini duydum. Son derece güzel sözlerdi. Kendi kendime, ben şâirim ve zekî bir kimseyim. Sözlerin iyisini kötüsünü iyi bilirim. Onun yanına varayım. Eğer iyi söylerse kabûl edeyim, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evine doğru dönüp, gitti. Ben de, arkasından gittim. Eve girince, ben de peşlerinden girdim. Ey Muhammed “aleyhisselâm”! Kavmin senin sözlerini işitmekden, beni o kadar korkutdular ki, işitmek için kulaklarıma pamuk tıkaşmışdım. Allahü teâlâ irâde buyurmuş ki, senin güzel sözlerini işitdim. Onları bana bildir, dedim. Bana islâmı arz etdi ve Kur'ân-ı kerîm okudu. Vallahi ondan dahâ güzel kelâm işitmemişdim. Kelime-i şehâdet söyliyerek müslimân oldum. Sonra, yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Kavmime benim sözüm geçer. İstiyorum ki gidip,

kavmimi islâma da'vet edeyim. Dûâ buyurunuz da, Allahü teâlâ bana bir hârîka versin ki, bu alâmet kavmimi islâma da'vetde bana yardımcı olsun, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Yâ Rabbî, buna bir delîl, hârîka ver” diye düâ buyurdu. Sonra kavmimin yanına gitmek üzere yola çıktım. Onlara yaklaştığım zemân iki gözümün arasında kandil gibi bir nûr parlamaya başladı. Etrâfa ışık saçıyordu. Allahım, bu alâmeti yüzümden başka bir yerime nakl eyle. Korkarım ki kavmim bu hâli görerek, bu değişiklik onun yüzünde, bizim dînimizden ayrıldığı için olmuştur derler, diye düâ etdim. O nûr kamçımın ucuna geçti. Asılmış bir kandil gibi ışık yayılıyordu. Kavmim arasında o kadar kalıp, onları islâma da'vet etdim ki, îmân etmedik az kimse kalmıştı. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına döndüm. Yâ Resûlallah! Kavmime beddûâ ediniz. Çünkü çok zinâ yapıyorlar, dedim. “Allahım, Dûs kavmine hidâyet ver” diye düâ buyurdu. Bana, yine kavminin arasına dön, onları islâma da'vet et, buyurdu. Gidip kavmimi islâma da'vete devâm etdim.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince, Bedr, Uhud ve Hendek gazâları yapıldı. Müslimân olanlardan bir cemâ'at ile birlikte, Hayber gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına gitdik. Mekke feth edilinceye kadar Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında bulundum. Mekkenin fethinden sonra, beni Zilkefeyn adında bir putu yıkmak için gönderdi. Gidip o putu yıkdım, geldim. Ondan sonra, vefâtına kadar Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile berâber oldum.

Şöyle nakl edilmiştir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, arablardan dinden dönenler oldu. Tufeyl bin Amr “radıyallahü anh” bir gurub müslimânla Yemâme tarafına cihâda gitti. Yolda bir rü'yâ gördü. Rü'yâsını arkadaşlarına şöyle anlattı. Başımı traş etdiler, ağzımdan bir kuş çıkıp uçtu. Bir kadın beni gördü, alıp karnının içine koydu. Oğlum beni çok aradı, bulamadı. Arkadaşları bu rü'yâsına hayırdır inşâallah dediler. Kendisi, ben bu rü'yâmı şöyle ta'bîr etdim, dedi: Başımı traş etmeleri, bu gazâda başımı vereceğimi, şehîd olacağımı gösterir. Ağzımdan çıkan kuş rû-

humdur. Beni karnına koyan kadın yeryüzüdür. Oğlumun beni çok arayıp bulamaması ise, onun bu gazâda şehîd olmayı çok isteyip, şehîd olamamasını gösterir.

Tufeyl bin Amr “radiyallahü anh” Yemâme gazâsında şehîd oldu. Oğlu Amr ise çok yara aldı. Fekat sonra sıhhte kavuştu. Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliği zemânında Yermükde o da şehîd oldu.

SEFÎNE “radiyallahü teâlâ anh”

Zevcât-ı mutahharadan Ümmü Selemenin “radiyallahü anhâ” kölesi idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hayâtında olduğu müddetce, Resûlullah’a hizmet etmek şartı ile onu azâd etdi. Sefîne “radiyallahü anh” Ümmü Selemeye “radiyallahü anhâ” şöyle demiştir: Eğer sen bu şartı koymasaydın, hayâtında olduğum müddetce, Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” yine hizmet ederdim. On sene hizmet ettiği söylenmiştir. İsmi nedir diye soranlara, adımı söylemem. Bana Resûlullah Sefîne ismini koymuştur, derdi. Kendisine Sefîne isminin hangi sebeble verildiği sorulduğunda, şöyle demiştir: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâm ile sefere çıkmışdık. Yanlarındaki eşyâ ağırlık vermiş olmalı ki, bana kilimini yere ser, buyurdu. Bütün eşyâları o kilimin üzerine koydu. Sonra bana bunları götür, sen Sefînesin buyurdu. O gün benim üzerime bir deve yükü yüklediler. Yedi yük saymışlardı. Bana aslâ ağır gelmedi.

Kendisi şöyle anlatmıştır: Bir gün gemiye binmişdim. Denizin dalgasından gemi parçalanıp dağıldı. Bir tahta parçasına tutunabildim. Dalgalar beni bir ormana atdı. Orada bir aslan vardı. Ey Ebel Hâris (aslan)! Ben Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kölesi Sefîneyim dedim. Aslan başını yere eğdi ve gelip yanını bana sürdü. Sonra bana yolu gösterdi. Yola çıktığımızda yumuşak sesler çıkarıyordu. Anladım ki bana vedâ ediyordu.

HASSÂN BİN SÂBÎT “radiyallahü teâlâ anh”

Nakl edilir ki, Âl-i Cefneden olan Cebele-i Gassânî dinden dönüp, Rûm kayserinin yanına gitmişti. Hazret-i Ömerin “ra-

dıyallahü anh” elçisi ile, Hassân bin Sâbite “radıyallahü anh” hediyeler göndermişti. Hassân bin Sâbit, hazret-i Ömerin kapısına gelip, içeri girerek selâm verdi. Ey mü’minlerin emîri! Ben Âl-i Cefnenin hediyelerinin kokusunu duyuyorum, dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, evet Cebele-i Gassânî sana hediyeye göndermiş, dedi. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle demiştir: Hassân bin Sâbitin hâdiseden hiç haberi olmadığı hâlde, yalnız kokusuyla Âl-i Cefnenin hediyeleri olduğunu anlamasına hayret eder, hiç unutmam.

AMR BİN MÜRRETİL-CÜHENİ “radıyallahü teâlâ anh”

Müslimân olduktan sonra, kavmine gidip, onları islâma da’vet etmek için, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” izn istedi. Kavmine gidip onları islâma da’vet etdi. Kavminden bir kişi hâric hepsi müslimân oldular. İmân etmeyen o kimse: Ey Amr! Allah senin hayâtını sana zehr etsin. Bizim putlarımızı terk etmemizi ve atalarımızın dîninden dönmemizi istiyorsun, dedi. Amr “radıyallahü anh” ona, ikimizden hangimiz yalan söylüyorsa, Allah onun hayâtını zehr etsin, dedi. O şahsın dudakları ve ağzı parçalanıp döküldü. Yidiği yemeğin tadını alamazdı. Sonra gözleri kör oldu, dili tutuldu ve bu hâl üzere öldü.

İHBÂN “radıyallahü teâlâ anh”

Vefât edeceği sırada, beni iki parça elbise ile kefenleyin diye vasiyyet etdi. Vefât edince iki elbise ve bir de gömlek ile kefenleyip defn etdiler. Sabâhleyin, o gömleği elbiselerin üzerine bırakıldığı bir ağaç üzerinde gördüler. Bu gömlek onun mu, yoksa başkasının mı diye tereddüt etdiler. O gömleği diken terziyi buldular ve sordular. Terzi yemîn ederek, bu gömlek, İhbân “radıyallahü anh” defn edildiği zemân üzerinde olan gömlektir, dedi.

EBÛ KURSÂFE “radıyallahü teâlâ anh”

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ebû Kursâfeye “radıyallahü anh” bir elbise giydirmişti. Halk ona düâ için

gelir, o da onlara düâ edip, Allahü teâlâdan bereket dilerdi. Gelenler o düânın te'sîrini kendilerinde görürlerdi.

Ebû Kursâfe “radiyallahü anh” Askalanlıdır. Oğlu Kur-sâfe rûm diyârına gazâyâ gitmişdi. Her sabâh nemâzı vaktin-de, Askalandan, ey Kursâfe, nemâz, nemâz diye oğluna ses-lenirdi. Oğlu Kursâfe de rûm diyârından, buyur babacığım, diye cevâb verirdi. Arkadaşları sen böyle kime cevâb veri-yorsun diye sorduklarında, babam beni nemâza uyandırıyor, derdi.

Ebû Kursâfe “radiyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim: Bir kim-se yatmadan önce yatağına gelip, Tebâreke sûresini okuyup, sonra dört def'a Allahümme Rabbül Hilli vel-Harâm ve Rabbül-Beledil-harâm ve Rabbül-meş'aril harâm bi külli âyetin enzeltenâ fî şehri ramezâne bellig rûhi Muhammedin minnî tahiyyeten ve selâmâ” diye düâ ederse, Allahü teâlâ iki melek gönderir, o selâmı Resûlullaha ulaştırırlar. Resû-lullah da “sallallahü aleyhi ve sellem”, benden de, falan oğlu falana selâm söyleyin, Allahın rahmeti ve bereketi üzerine olsun, buyurur.

ENES BİN MÂLİK ENSÂRÎ “radiyallahü teâlâ anh”

Künyesi Ebû Hamzadır. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” on sene hizmet etdi. Resûlullah Medîneye hicret et-diğinde, Enes bin Mâlik on yaşında idi. Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürridvân” Basrada vefât edenlerin sonuncusudur. Cenâzesini Muhammed bin Sîrîn “rahimehullah” yıkadı.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Enes bin Mâlikin mâlının ve evlâdının çok olması, ömrünün uzun olması ve mağfiret edilmesi için düâ etdi. Kendisi demişdir ki: Hurma ağaçlarım senede iki kerre hurma verirdi. Doksansekiz veyâ yüz çocuğum oldu. [(Se'âdet-i Ebediyye) kitâbının 1035.ci sa-hîfesinde, 2.ci cild, 17.ci mektûbda diyor ki: Abdüllah ibni Zü-beyr “radiyallahü anhümâ” halîfe iken, tâ'ûn hastalığı oldu. Enes bin Mâlikin “radiyallahü anh” seksenüç çocuğu öldü.] O kadar uzun ömrlü oldum ki, bana hayât lakabını verdiler. Dü-ânın dördüncü kısmında buyrulan mağfirete de kavuşacağım-

dan ümmîdim çokdur. Doksandokuz, yüz veyâ yüzüç veyâ yüzyedi yaşlarında vefât ettiği rivâyet edilmiştir.

Nakl ederler ki, Enes bin Mâlikin “radiyallahü anh” tarlalarını ekip biçen kimse, kendisine arâzînin kurak kaldığını, suya ihtiyâcı olduğunu söyledi. Abdest alıp iki rek’at nemâz kıldı ve düâ etdi. Bir parça bulut gelip, tarlalarının üzerini kapladı. Yaz günlerinde idi. Tarlalarının üzerine o kadar yağmur yağdı ki suya doyurdu. Sonra hizmetcisini gönderip, yağmur nerelere yağmış git bak bakalım, dedi. Hizmetçi gidip bakdı ve yağmur sizin arâzinizin dışına çıkmamış diye haber getirdi.

SÂBİT BİN KAYS “radiyallahü teâlâ anh”

Sâbit bin Kays “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Bir seriyyeye çıkmışdık. Düşmânın câsûslarını gördük ve kaçmağa başladık. Arkadaşlarımızdan birisinin atı tökezledi. Atından uyluğunun üzerine düştü. Uyluğu kırılmışdı ve kemikleri sanki hurma çekirdekleri gibi parçalanmışdı. Onu bir ata bindirmek istedik, mümkün olmadı. Beni katl edin dedi. Câresiz onu orada bırakıp gittik. Bir gün ve bir gece yol aldık. Bir de bakdık, o arkadaşımız arkamızdan yetişdi. Ayağı temâmen iyileşmişdi. Sanki aradan bir sene geçmiş gibi iyileşmişdi. O kimse bize şöyle anlattı: Beyâz ata binmiş bir kimse yanıma geldi. Elini uyluğuma sürdü ve bana, meâl-i şerîfi, **(Eğer yüz çevirirlerse, de ki, Allah bana yeter, Ondan başka ilâh yoktur, yalnız Ona güveniyorum, O arş-ı azîmin Rabbidir)** olan, Tevbe sûresi 129.cu âyet-i kerîmesini oku, dedi. Okudum, uyluğum iyileşdi.

TEMİM-İ DÂRÎ “radiyallahü teâlâ anh”

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazâsından dönünce, Temîm-i Dârî, Dâriyînden bir cemâ’at ile birlikte gelip müslimân olmuşdu.

Nakl edilir ki, hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halifeliği sırasında Medînede Hurrede bir yangın çıktı. Hazret-i Ömer, Temîm-i Dârînin yanına gidip, haydi kalk, bu ateşin yanına gidelim, dedi. Yâ Emîr-el mü’minîn! Ben kimim ki,

dediyse de, hazret-i Ömer “radıyallahü anh” çok ısrâr etdi. Bunun üzerine kalkıp, onunla birlikte yangının çıktığı yere gitti. Bu hâdiseyi anlatan kimse şöyle demiştir: Ben de onların arkasından gittim. Bakdım ki, Temîm-i Dârî “radıyallahü anh” eliyle ateşe işâret etdi. Ateşi dar bir boğaza sokuncaya kadar sürüp ta’kîb etdi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” şöyle diyordu: **“Gören, görmeyen gibi değildir.”** [Bir rek’at nemâzda Kur’ân-ı kerîmi hatm eden dört kişiden biridir.]

ZEYD BİN HÂRİCE “radıyallahü teâlâ anh”

Nu’mân bin Beşîr “radıyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Zeyd bin Hârîce “radıyallahü anh” Medînenin sıhhatli kimyelerinden idi. Boğazında bir hastalık ortaya çıkıp, öğle ile ikinci vakti arasında vefât etdi. Onu yatırıp üzerine bir örtü örttüm. Sonra mescide gidip, ikinci ve akşam nemâzlarını kıldım. Bir kimse gelip, bana haydi kalk, Zeyd bin Hârîce vefât etdikden sonra konuşuyor, dedi. Acele yanına gittim. Ensârdan bir cemâ’at etrâfında toplanmışdı. Ben de yanına oturdum. Konuşuyordu veyâ onun ağzından konuşuluyordu. Şunları söylediğini duydum. Ömer “radıyallahü anh” kavmin celâletlisi idi. Allah yolunda çalışırken kendisine gelen elem ve sıkıntılardan korkmadı ve yılmadı. Kuvvetlilerin za’fleri ezmesine mâni’ oldu, dedi. Sonra hazret-i Osmândan “radıyallahü anh” bahsedip, halîfeliğinin son zemânlarında çıkacak fitne ve karışıklıklardan söz etdi. Sonra Cennet ve Cehennemden ve içinde bulunanların hâllerinden ba’zı şeyler söyledi ve susdu. Orada bulunanlara ben gelmeden önce neler söyledi diye sordum. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ve hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” hâllerinden haber verdi, dediler.

CÂRİYE ZÂİDE “radıyallahü teâlâ anhâ”

Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” câriyesidir. Şöyle anlatılmışdır: Bir gün Zâide “radıyallahü anhâ”, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi ve selâm verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Ey Zâide, niçin ya-

nıma seyrek geliyorsun. Senin hâlin iyidir, ben seni severim, buyurdu. Yâ Resûlallah! Bu gün başıma acâib bir iş geldi. O sebebden huzûrunuza geldim, dedi. O hâdise nedir diye sorunca, şöyle anlattı: Sabâhleyin odun toplamağa gitmişdim. Bir kucak odun toplayıp bağladım ve bir taşın üzerine koydum. O sırada yer ile gök arasında bir süvârî gördüm. Bana selâm verdi ve seyyidine, peygamberine selâm söyle ve de ki, Cennetin bekcisi Rıdvân şöyle dedi: Müjdeler olsun ki, ümmeti üç gurub hâlinde Cennete gireceklerdir. Bir gurub hesâbsız girer. Bir gurubun hesâbı kolay geçer. Bir gurubu da Onun şefâ'ati ile girer. Bunları söyledikten sonra göke yükseldi. Yer ile gök arasında bana iltifâtlarda bulundu.

Topladığım odunları zor taşıdığımı görünce, ey Zâide, odunları taşın üzerine koy, taş, o odunları Zâide ile birlikde Ömerin “radiyallahü anh” evine götür, dedi. Taş hareket etdi ve odunu hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” evinin kapısına kadar getirdi, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kalkıp, Onun ile hazret-i Ömerin kapısına gitdi. Taşın gelip-gittiği izleri gördü ve “Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, ben dünyâda iken Rıdvân, ümmetimin afv edileceğini müjdeledi ve ümmetimden bir kadını Meryem “radiyallahü anhâ” derecesine ulaşırdı” buyurdu.

ENSÂRDAN BİR KADIN SAHÂBÎ **“radiyallahü teâlâ anhâ”**

Enes bin Mâlik “radiyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Ensârdan bir genç hastalanmışdı. Ziyâretine gitdik. Çok yaşlı ve gözleri görmeyen bir annesi vardı. Biz orada iken o genç vefât etdi. Yüzünü örttüğ ve annesine Allahü teâlâ bu musîbet sebebiyle sana ecr ve sabr versin, dedik. Oğlum vefât etdi mi, diye sordu. Evet vefât etdi, dedik. Yâ Rabbî! Senin ve Peygamberinin yolunda gitdiğimi biliyorsun. Sıkıntılı zemânlarımda imdâdına sen yetişirsin. Bu günkü musîbeti üzerimden kaldır diye düâ etdi. Biz henüz dışarı çıkmamışdık. Bir de baktık ki ölen genç dirilip, yüzüne örttüğümüz örtüyü kaldırdı ve ayağa kalktı. Berâber yemek yidik.

YEDİNCİ BÖLÜM

TÂBÎ'İN, TEBE-İ TÂBÎ'İN VE SOFİYYE TABAKASINA KADAR VUKÛ' BULAN HÂLLER

REBÎ' VE REB'İ BİN HARRÂŞ “radıyallahü teâlâ anh”

Reb'i bin Harrâş şöyle demiştir: Biz dört kardeş idik. Rebî' hepimizden çok nemâz kılar ve sıcak günlerde oruc tutardı. O vefât etdi. Yüzünü örttüğ. Bir kişiyi pazardan ona kefen satın alması için gönderdik. Biz yanında duruyorduk. Bir de baktık ki, yüzünü açdı ve esselâmü aleyküm, dedi. Oradakiler ve aleykesselâm, öldükden sonra konuşuyor musun, dedik. Evet sizden sonra Rabbime kavuştum. Rabbimi gadablı bulmadım. Beni yumuşak reyhân ve istebrakla karşıladı. Dikkat ediniz! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” cenâze nemâzını bekliyor! Acele edin, beni geciktirmeyin, dedi. Bu haberi hazret-i Âişeye “radıyallahü anhâ” bildirdiler. Buyurdu ki: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim: “Benim ümmetimden öldükden sonra konuşan kimse tâbî'inin hayrlısıdır” buyurdu.

Rebî' yerinin Cennet mi, Cehennem mi olduğunu bilmeden gülmeyeceğine yemîn etmişti. Vefât etdikden sonra, cenâzesini yıkayan kimse, onun devâmlı tebessüm ettiğini söylemiştir.

Selefden bir zât şöyle anlatmıştır: Benim hıristiyân bir komşum vardı. Vefât etdi. Hıristiyânlar onun cenâzesini yıkarken, doğrulup, müslimânları yanıma çağırın demiş. Bu haberi işitince, onun yanına gitdik. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh, dedi. Sonra tekrâr vefât etdi. Biz cenâzesini yıkadık, nemâzını kıldık ve müslimân mezârlığına defn etdik.

EBÛ MÜSLİM HAVLÂNÎ “rahmetullahi aleyh”

Ebû Müslim Havlânî hazretleri hiç dünyâ sözü söylemezdi. Dünyâ ile alâkalı konuşanların yanından ayrılırdı. Bir gün bir mescidde bir gurub insanın toplandığını görerek, âhîret ile alâkalı konuşuyorlardır diye yanlarına gidip oturdu. Biri benim kölem ticâretten döndü, çok kâr getirdi, dedi. Bir diğeri, dört köle hâzırladım, falan yere sefere göndereceğim, dedi. Ebû Müslim Havlânî onlara bakıp dedi ki: Sizin hâliniz şu kimseye benzer. Bir kimse şiddetli yağmur altında yolda kalmıştır ve sığınacak bir yer arar. O sırada büyük bir dergâh ve büyük bir kapı görür. Şu kapıdan içeri gireyim de, yağmur kesilinceye kadar orada durayım, der. Kapıdan içeri girince, binânın damının olmadığını görür! Ben de sizden birşeyler istifâde edeyim diye yanınıza oturdum. Meğer siz dünyâ ehli imişsiniz, dedi.

Şöyle nakl edilmiştir: Esved-i Anesî Yemende peygamberlik da'vâsında bulundu. Ebû Müslim Havlânîyi “rahmetullahi aleyh” yanına çağırıp, benim Allahın peygamberi olduğuma şehâdet eder misin dedi. Hâyır, dedi. Muhammedin “aleyhisselâm” Allahın Resûlü olduğuna şehâdet edermisin, dedi. Evet ederim, dedi. Birkaç def'a aynı şekilde sordu ve aynı cevâbları aldı. Esved-i Anesî onu, büyük bir ateşin içine atmalarını emr etdi. Ateşi yakıp onu içine atdılar. Ateş onu aslâ yakmadı. Esved-i Anesîye dediler ki, onu buradan başka bir yere gönder. O sana inanmaz ve inananların sana karşı inançlarını bozar. Esved-i Anesî ona Yemenden gitmesini söyledi. O da Medîneye gitti. O sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etmiş ve Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” halîfe olmuşdu. Ebû Müslim Havlânî “rahmetullahi aleyh” mescide girip, nemâz kıldı. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu gördü. Yanına gidip, hangi kavmdensin, dedi. Yemen ehlindenim deyince, yalancı peygamberin ateşe atıldığı kimse ne yaptı, diye sordu. O Abdülla bin Sevb idi, dedi. Hazret-i Ömer yemîn vererek, o sensin deyince, evet benim dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu bağrına basdı ve ağladı. Onu hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü

anh” yanına götürdü. Hazret-i Ebû Bekr ile kendi arasında yer açıp onu oturtdu ve “Allahü teâlâyâ hamd olsun ki, hayât-da iken İbrâhîm Halîlürrahmâna “aleyhisselâm” yapılan işin, ümmet-i Muhammeden “aleyhisselâm” birine yapıldığını görmek nasîb oldu” dedi.

Nakl olunur ki, Ebû Müslim Havlânînin “rahmetullahi aleyh” bir câriyesi vardı. O câriye, bir gün efendim, çokdan beri yemeklerine zehr katıyorum, hiçbir zarar görmüyorsun, dedi. Niçin katıyorsun diye sorunca, ben gencim, ne yatağına yaklaşıdırıyorsun, ne de satıyorsun, dedi. Ebû Müslim Havlânî “rahmetullahi aleyh” ben her yemekde: “Bismillâhi hayrulesmâi Bismillâhi lâ yedurru ma’asmihî dâün fil ardi vessemâi” düâsını okurum, buyurdu.

Ebû Müslim Havlânî her ne zemân rûm diyârına gazâyâ gitse, önlerine büyük bir nehr çıktığı zemân, berâber bulunduğu kimselerin önüne geçer, Allahü teâlânın ismiyle o sudan geçer ve onu ta’kîb edenler de geçerlerdi. Herhangi bir eşyânızı su götürürse bana haber verin, derdi. Bir kimse bilerek suya bir torba atdı. Ona gidip, torbamı su götürdü, dedi. Ebû Müslim Havlânî “rahmetullahi aleyh” o kimseye, arkamdan gel dedi. Biraz gittiler, torbanın bir ağaca takılmış olduğunu gördüler. O kimseye haydi torbanı al, dedi.

Şöyle nakl edilmiştir: Ebû Müslim Havlânî, bir mikdâr parayla un almak için pazara gitti. Bir dilenci ondan bir şey istedi ve çok isrâr etdi. O dilenciden kurtulmak için başka bir tarafa gitti. Dilenci yine karşısına çıktı. Sonunda un almak için götürdüğü parayı dilenciye verdi. Yanındaki un torbasını bir marangoz dükkanına gidip, odun talaşı ile doldurdu. Torbanın ağzını bağlayıp evine götürdü. Hanımından habersiz bir yere koydu. Hanımı torbayı açıp un olduğunu görerek hamur yapıp ekmek pişirdi. Ebû Müslim Havlânî bir müddet sonra, çekinerek eve geldi. Hanımı pişirdiği ekmeği ve yemeği getirdi. Yidikden sonra, bu ekmeği nereden yaptın diye sordu. Hanımı, getirdiğin undan yaptım, dedi. Ebû Müslim Havlânî, hanımına hiçbir şey söylemedi, durumu anlatmadı.

Ebû Müslim Havlânî evine girince, Allahü ekber diyerek tekbîr getirirdi. Hanımı da tekbîr getirerek karşılar ve hizmetini görürdü. Bir gün bir kadın hanımına gelerek, eğer kocan Mu'âviye “radıyallahü anh” aleyhinde söz söylerse, ona bir hizmetci veririm ve çok yardımda bulunurum, râhat geçinirsiniz, dedi. Ebû Müslîm Havlânî hazretleri akşam eve gelince tekbîr getirdi. Hanımı her zemânki âdetini terkedip, tekbîrle karşılaşmadı ve hizmetini görmedi. Bir kimsenin, hanımına fesâdcılık yaptığını anladı. Allahım, hanımına fesâdcılık yapan kimsenin gözlerini kör eyle diye düâ etdi. Fitneci kadın evinde oturuyordu ve önünde bir çıra vardı. Birden bire yanındakilere çıra söndü, dedi. Yanındakiler hâyır sönmedi, yanıyor dediler. Kadın öyleyse benim gözlerim kör oldu, dedi. Sonra gözlerinin Ebû Müslim Havlânînin düâsıyla kör olduğunu anladı. Huzûruna gidip, yaptığı işe pişmân olduğunu söyleyerek, düâ etmesini istedi. Ebû Müslim Havlânî “rahmetullahi aleyh” Allahım, eğer bu kadın doğru söylüyorsa, gözlerini aç diye düâ etdi. Kadının gözleri açıldı.

Ceylânlar, Ebû Müslim Havlânînin “rahmetullahi aleyh” yanına uğrarlardı. Çocuklar ceylânların durması ve ellerini onlara dokunmaları için düâ etmesini isterlerdi. Ebû Müslim Havlânî düâ ederdi ve Allahü teâlâ ceylânları durdururdu. Çocuklar onlara elleriyle dokunurlardı.

ÂMİR BİN ABD-İ KAYS “rahmetullahi aleyh”

Fakîrlere dağıtacağı parayı ridâsının ucuna bağlayarak yanına alırdı. Kendisinden birşey isteyen her fakîre mutlaka verirdi. Evine dönünce para kesesini âilesinin önüne bırakırdı. İçindeki parayı sayarlardı, o kadar dağıtdığı hâlde para aynı çıkardı. Hiç eksik ve fazla çıkmazdı.

Âmir bin Abd-i Kays “rahmetullahi aleyh” bir gün bir kavme misâfir oldu. Ayrılıp giderken, su kabına süt doldurup, verdiler. Yolda giderken kendi kendine bu süt içmek içindir. Abdest almak îcâb ederse ne yaparım diyerek geri döndü. Misâfir olduğu kimselerin yanına gidip, sütünüzü alı-

nız, kabıma su doldurunuz, dedi. Kabına su doldurup verdiler. Her ne zemân abdest almak istese, o kabda su bulur, içmek istediği zemân da aynı kabdan süt çıkardı.

Nemâz kılmağa başladığı zemân, şeytân yılan şekline girer, gömleğinin içine girip, yeninden çıkıp giderdi. Âmir bin Abd-i Kays hazretlerinde hiçbir değişiklik olmazdı. Bu yılanı niçin kendinden uzaklaşdırmıyorsun dediklerinde, Allahü teâlâdan başkasından korkmaktan, Allahü teâlâdan utanırım. Yılanın gömleğime girip çıktığından haberim olmuyor, buyurdu.

ZÂDÂN-I KİNDÎ “rahmetullahi aleyh”

Kûfeli olup tâbi’ındendir. Bir gün, yâ Rabbî ben açım, dedi. Evinin penceresinden kocaman bir ekmek yanına indi.

ZERÂRE BİN ÜFÎ “rahmetullahi aleyh”

Tâbi’inden ve Basralı idi. Bir gün mescidde imâmlık yapıp nemâz kıldırırken; meâl-i şerfi, **(O sûra üfürüldüğü zemân var ya, işte o gün zorlu bir gündür.)** olan, [Müddessir sûresi 9-10.cu] âyet-i kerîmeleri okuyunca, hemen düşüp vefât etdi.

SA’ÎD BİN MÜSEYYİB “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Medîneye bir vâlî ta’yîn olmuşdu. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyin, Kâsım bin Muhammed, Sâlim bin Abdüllah “radiyallahü anhüm” ve Kureyşden bir gurub kimse vâlfıy görmeye gittiler. Vâlî onlara, Sa’îd bin Müseyyib içinizde hanginizdir, diye sordu. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyin “radiyallahü anh”, o mescidden ayrılmaz, âmirlerin yanına gitmez, diye cevâb verdi. Vâlî, sen, hazret-i Alînin “radiyallahü anh” torunusun, Kâsım hazret-i Ebû Bekrin “radiyallahü anh”, Sâlim hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” torunudurlar. Siz geliyorsunuz da, Sa’îd bin Müseyyib niçin gelmiyor, dedi. Yemin ederek onun boynunu vuracağım, dedi. Bu sözünü üç kerre tekrârladı.

Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyin “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Bu sebebden o meclis bize dar geldi. Dışarı çıkınca, Sa'îd bin Müseyyibin “radiyallahü anh” yanına gidip, durumu bildirdim. Umre niyetiyle Mekkeye git, dedim. Umre için hâlis niyyetim yok dedi. Kardeşlerinden birinin evine git, dedim. Beni bu mescidden günde beş def'a çağırıyorlar, onu ne yapayım. Şimdiye kadar bu da'vete icâbet etmediğim vâki' değildir, dedi. O zemân başka bir mescidde otur. Çünkü seni ararlarsa önce bu mescide gelirler, dedim. Bu mescidde ibâdet etmeğe alıştım, burayı terk etmem, dedi. Ey kardeşim, sen hiç korkmuyor musun, diye sordum. Allahü teâlâ bilir ki, ben Ondan gayri hiç bir şeyden korkmam. Lâkin önce şuna düâ ederim ki, bu düâmın ortası ve sonu Allahü teâlâyâ hamd ve senâ ve Muhammed aleyhisselâma salât ve selâmdır. Allahü teâlâ o vâlîye beni unuttursun, dedi. Bir müddet sonra o vâlîyi vazîfeden uzaklaştırdılar ve Şâma gitti. Yolda hizmetcisi abdest alması için hâzırlık yaparken, biraz dur, dedi. Sonra ben Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyin, Kâsım bin Muhammedin ve Sâlim bin Abdüllahın yanında, Sa'îd bin Müseyyibin boynunu vuracağım diye and içmişdim. O günden bu güne kadar hiç hâtırma gelmedi. Bana yazıklar olsun, rezîl oldum, dedi. Hizmetcisi, Allahü teâlânın senin hakkında dilediği, senin kendi hakkında dilediğinden dahâ hayırlıdır, dedi.

Sa'îd bin Müseyyib “radiyallahü anh” şöyle anlatmıştır: Eyyâm-ı harrede yezîdîler Medîneye saldırıp, muhâcirîn ve ensârdan “radiyallahü anhüm” çoğunu şehîd etmişlerdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidinde benden başka kimse yoktu. Nemâz vakti olunca, Ravda-i şerîfden müezzin sesi gelirdi. Nemâza dururdum. Şâm halkı mescide girip, beni göstererek şu deli ihtiyâra bakınız derlerdi. [Sa'îd bin Müseyyib, tâbi'înin büyüklerinden ve (Fukahâ-i seb'a)dan, ya'nî Medînenin yedi büyük âliminden biridir.]

SA'İD BİN CÜBEYR “radiyallahü teâlâ anh”

Tâbi'înden ve Kûfelidir. Fakîh, âbid ve fâdil idi. Hicretin doksanbeşinci senesinde kırkdokuz yaşında iken Haccâc ta-

rafından şehîd edildi. [Bir rek'at nemâzda Kur'ân-ı kerîmi hatm eden dört kişiden biridir.]

Şöyle nakl edilmiştir: Haccâc yakın adamlarından birini on kişi ile birlikde Sa'îd bin Cübeyri "radıyallahü anh" çağırmağa gönderdi. Onu çağırmaya giderlerken, bir râhibin kilisesine vardılar. O râhibden Sa'îd bin Cübeyri sordular. Râhib onlara yol gösterdi. Gidip, Sa'îd bin Cübeyri "radıyallahü anh" secdede buldular. Selâm verdiler. Başını secdeden kaldırdı ve nemâzını bitirip, selâmlarını aldı. Haccâc seni çağırıyor, dediler. Allahü teâlâyâ hamd ve senâda bulundu, Resûlullah'a "sallallahü aleyhi ve sellem" tehiyyât okudu. Sonra onlarla birlikde, Haccâcın yanına gitmek üzere yola çıktı. Dahâ önce görüştükları râhibin kilisesinin bulunduğu yere vardılar. Râhib onlara, kilisenin çevresinde aslanlar, vahşî keçiler ve yırtıcı hayvanlar bulunduğunu, yukarı çıkmalarını söyledi. Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü anh" kiliseye çıkmadı. Râhib ona, gâliba kaçmak istiyorsun, dedi. Hâyır, kaçmak istemiyorum. Ben müşriklerin bulunduğu yere aslâ girmek istemem, dedi. Râhib, vahşî hayvanlar seni parçalar deyince, Allahü teâlâ beni onların şerinden korumağa kâdirdir, dedi. Râhib o on kişiye, ondan bir söz ve ahd alınız deyince de, ben Rabbime söz verdim, sabâha kadar buradan gitmem, dedi. Râhib diğerlerine, siz yukarı çıkınız ve yaylarınızı hâzırlayınız. Bu gece bu sâlih kulu yırtıcı hayvânlardan koruyunuz, dedi. Geceleyin bakdılar ki, Sa'îd bin Cübeyrin yanına bir vahşî hayvân yaklaştı. Kendini ona sürdü ve sonra ayrılıp gitti. Geride bir yerde durdu. Sonra ona bir aslan yaklaştı. Ona sürtündü ve birşey yapmadan o da ayrılıp gitti. Bu hâli gören râhib sabâhleyin aşağıya inip, Sa'îd bin Cübeyrin "radıyallahü anh" yanına giderek, islam dîni hakkında bilgi aldı ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sünnetlerini sordu ve müsîmân oldu.

Nakl edilir ki, Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü anh" Haccâc tarafından şehîd edilmeden önce: Yâ Rabbî! Benden sonra Haccâcı başka bir kimsenin katline musallat eyleme, diye

düâ etdi. Bu düâdan sonra Haccâc onbeş gün kadar yaşadı. Haccâc bu son onbeş gün içinde, her gün, benim Sa'îd bin Cübeyr ile ne işim vardı. Yatağıma her yatdığımda, ayağımdan tutup çekiyor, derdi.

Sa'îd bin Cübeyrin “radiyallahü anh” bir horozu vardı. Her gece öter, onu teheccüd nemâzına kaldırırdı. Bir gece her nasılsa ötmedi ve Sa'îd bin Cübeyr hazretleri teheccüde kalkamadı. Sabâhleyin bu iş ona çok ağır geldi ve horoza, Allahü teâlâ sesini kessin dedi. Ondan sonra o horoz hiç ötmedi. Annesi bu hâli görerek, oğlu Sa'îd bin Cübeyre, sakın kimseye beddüâ etme, diye tenbîhde bulundu.

Sa'îd bin Cübeyrin “radiyallahü teâlâ anh” boynunu vurup, şehîd etdiklerinde, başı yere düştü. İki kerre yüksek ses ile, bir kerre de haff ses ile, “Lâ ilâhe illallah” dedi.

ÜVEYS-İ KARNÎ “radiyallahü teâlâ anh”

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer “radiyallahü anh”, halîfelîği zemânında, bir hac mevsiminde, insanlara ayağa kalkınız, dedi. Sonra, Murâdîler hâric Kûfeliler otursun, dedi. Dahâ sonra Karnli kimse hâric Murâdîler de otursun, dedi. Karnli Üveys adında bir kimse ayakda kaldı. Bu şahs, Üveys-î Karnînin amcası idi. Hazret-i Ömer ona, Üveysi tanırmısın diye sordu. Üveys, aramızda ondan câhil, ondan divâne ve ondan muhtâc kimse yokdur, dedi. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” ağladı ve Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim: “Üveysin şefâ'atiyle, Rebi'a ve Mudar kabîleleri sayısınca kimse Cennete girer” buyurdu, dedi. Herem bin Hayyân “radiyallahü anh” şöyle demiştir: Bu haber bana ulaşınca, sâdece Üveys-i Karnîyi görmek maksadı ile Kûfeye gittim. Birgün Fırat nehrinin kenârına vardım. Bakdım ki, Üveys-i Karnî orada abdest alıyordu. Onu tanıdım. Çünkü önceden onu bana ta'rîf etmişlerdi. Selâm verdim, selâmımı aldı. Müsâfehâ yapmak istedim, yapmadı. Allahü teâlâ sana merhamet etsin ve seni magfîret etsin, ey Üveys, nasılsın dedim. Ona olan aşırı muhabbetimden bana ağlamak geldi. O da ağladı. Ağlamamız bitince,

bana Allahü teâlâ ömrünü uzun etsin ey Herem bin Hayyân! Sen nasılsın, beni sana kim gösterdi, dedi. Allahü teâlâ beni sana kavuşdurdu, dedim. Lâ ilâhe illallahü sübhâne Rabbinâ in kâne va'dü Rabbinâ le mef'ûlâ: (Allahdan başka ilâh yoktur. Rabbimizi noksan sıfatlardan tenzîh ederiz. Rabbimiz bir şeyi dileyince o olur), dedi. Sonra ona benim ve babamın ismini nasıl bildin. Bundan önce seni hiç görmedim diye sordum. Herşeyi bilen, her şeyden haberdâr olan Allahü teâlâ bana bildirdi, dedi. Biraz dahâ nasîhatde bulunduktan sonra, Muhammed aleyhisselâm vefât etdi. Resûlullahın halîfesi Ebû Bekr-i Sıddîk “radiyallahü teâlâ anh” vefât etdi. Ebû Bekr-i Sıddîkın arkadaşı hazret-i Ömer “radiyallahü teâlâ anh” vefât etdi, dedi. Ben, Allahü teâlâ sana merhamet buyursun. Hazret-i Ömer henüz hayâtdadır, vefât etmedi, dedim. Evet o da vefât etdi. Allahü teâlâ, onun vefât ettiğiinden beni haberdâr etdi, dedi. Sonra biraz dahâ nasîhat ve hayr düâ etdi. Esselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berekâtühü. Bundan sonra görüşemeyiz diyerek ayrıldı. Onunla bir kaç adım gitdim, müsâade etmedi. Kûfe mahallelerinin arasına girinceye kadar, ağlayarak arkasından bakdım. Sonra onu çok görmek istedim. Ancak haberini dahî alamadım. Fekat her hafta bir iki kerre onu rü'yâm da görürdüm.

Nakl ederler ki: Üveys-i Karnî “rahmetullahi aleyh” Âzerbaycâna gazâyâ gitmişti. Orada vefât etdi. Arkadaşları onun için bir kabr kazmak istediler. Bir taşın yanında lahdi yapılmış, hâzır bir kabr buldular. Sonra kefen sarmak istediler. Elbiselikde insan eli değmemiş bir kefen buldular. O kefenle kefenleyip, hâzır buldukları kabre onu defn etdiler. [(Se'âdet-i Ebediyye) 1189.cu sahîfede buyuruluyor ki: (Sıfîn muhârebesinde, hazret-i Alînin “radiyallahü anh” yanında bulundu. 37 [m. 657]de şehîd oldu.)]

MEYMÛN BİN ŞEYB “rahîmehullahü teâlâ”

Kendisi şöyle anlatmıştır: Haccâc zemânında, Cum'a nemâzına gidiyordum. Kendi kendime, bu zâlimin arkasında ni-

çin Cum'a nemâzi kılayım diye düşündüm. Tereddüde düş-
düm. Sonunda devâmlı gitmeğe karar verdim. Evin bir tara-
fından bir ses işitdim. Meâl-i şerifi (**Ey îmân edenler! Cum'a
günü nemâz için ezân okunduğu zemân Allahı anmaya ko-
sun...**) [olan, Cum'a sûresi 9.cu] âyet-i kerîmeyi okuyordu.

Bir gün bir mektûb yazdım. Aklıma birşey geldi. Onu ya-
zarsam mektûbum güzel olacaktı, fekat yalandı. Yazmasam
doğru olacaktı, fekat mektûbum çirkin olacaktı. Bir yaza-
yım, bir yazmayayım diye tereddüde düşdüm. Sonunda yaz-
mayayım diye karar verdim. Evin köşesinden bir ses geldi.
Meâl-i şerifi (**Allah, îmân edenleri dünyâ hayâtında da âhi-
rette de sağlam bir söz üzerinde tutar...**) olan [İbrâhîm sûre-
sinin 27.ci] âyet-i kerîmesini okuyordu.

SILATÜBN-Ü ÜŞEYM “rahmetullahi aleyh”

Sözüne güvenilir bir kimse şöyle anlatmıştır: Gazâ için
Kâbile gitmişdik. Gece bir yerde konakladık. Kendi kendi-
me, bu gece Silatübn-i Üşeymin ne yaptığını bir ta'kîb ede-
yim. Herkes onun ibâdetinden bahsediyor, bakalım nasıl, de-
dim. Yatsı nemâzını kılınca, uyudu. Sonra herkes uykuya dal-
dı. O, gece kalkıp, orada bulunan bir meşeliğe girdi. Ben de
arkasından girdim. Abdest alıp, nemâz kılmağa başladı. Bir
de bakdım ki onun yanına bir aslan geldi. Ben korkumdan bir
ağaca çıktım. Silatübn-ü Üşeym aslana hiç aldırmadı ve onu
bir fâre kadar bile hesâba almadı. Secdeye kapanınca ben, as-
lan şimdi onu parçalar dedim. Nemâzını bitirip selâm verdi.
Yüzünü aslana dönüp, haydi git ey yırtıcı hayvân, rızkını baş-
ka yerde ara, dedi. Aslan dönüp gitdi ve giderken öyle bir
kükredi ki, ben dağlar birbirinden ayrılıyor zan etdim. O sa-
bâha kadar nemâz kılmağa devâm etdi.

Aynı şahs yine şöyle anlatmıştır: Düşmâna yaklaşmışdik.
Kumandan askerlere, hiç kimse bir yere ayrılmasın diye emr
etdi. Silatübn-ü Üşeymin katırı yüküyle birlikde kayboldu.
Kalkıp nemâza durdu. Sonra, yâ Rabbî, katırı yüküyle birlik-
de geri göndermen için yemîn ediyorum, dedi. Biraz sonra
katırı yüküyle birlikde geldi ve onun yanında durdu.

Kendisi şöyle anlatmıştır: Bir gün Ehvâz civârında geziyordum. Çok acıkdım. Satın almak için çok yiyecek aradım. Fekat bulamadım. Allahü teâlâyâ düâ edip, yiyecek istedim. Merkebin üzerinde uyumuşdum. Kulağıma bir ses geldi. Uyanıp bakdım ki, bir sarık düşmüş, içinde bir şey vardı. Açıp bakdım, içinde hurma ağacından örülmüş bir kab vardı. İçi tâze hurma dolu idi. Doyuncaya kadar yidim. O mevsimde hiçbir yerde hurma yokdu. Sonra hurmaların artanını yanıma alıp, yola devâm etdim. Yolda bir râhibe rastladım. Durumu ona anlattım. Râhib benden hurma istedi, biraz verdim. Aradan epey zemân geçdikden sonra, bir gün o râhibe uğradım. Bulunduğu yerde, çok güzel hurma ağaçları yetişmişti. Râhib, bana bu hurma ağaçları senin bana verdiğin hurmalardan oldu, dedi.

HEREM BİN HAYYÂN “rahmetullahi aleyh”

Havânın çok sıcak olduğu bir yaz gününde vefât etdi. Onu kabre koydukları sırada, bir parça bulut gelip, sâdece kabrinin üzerine yağmur yağdı. Dışarı hiç taşmadı. O gün onun kabrinde yeşil otların bittiğini de söylemişlerdir.

ÖMER BİN ABDÛL’AZÎZ “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Künyesi Ebû Hafsdır. Annesi hazret-i Ömer bin Hattâbın “radiyallahü anh” oğlu Âsımın kızıdır. İki sene beş ay onbeş gün halîfelik yaptı. Hicrî yüzbir senesinde Receb ayının onunda otuzdokuz yaşında iken vefât etdi.

Emîr-ül mü’minîn Ömer bin Hattâb “radiyallahü anh”, bir gece Medînede gezerken, seher vakti bir evin yanına vardı. Evde annesi kızına kalk süte su kat diyordu. Kız ise, bu doğru bir iş değildir. Halife Ömer “radiyallahü anh” bunu yasakladı. Onun habercisi bunu bildirdi, dedi. Annesi kalk, burada ne Ömer “radiyallahü anh”, ne de onun habercisi yok, bizi görmüyor, dedi. Kızı, vallahi ben bu işi yapmam. Ben insanlar arasında hazret-i Ömerin emrine uyuyorum. Kimse görmezken de onun emrine muhâlefet etmem, dedi. Hazret-i Ömer “radiyallahü anh” bu konuşmaları duyduğu gecenin sabâhında, oğ-

lu Âsıma falan eve git. Orada bir kızcağız var. Eğer birine sözlü değilse, onu kendine nikâhla. Allahü teâlâ ondan sana mu bârek bir evlâd verir, dedi. Âsım gidip o kızı kendine nikâhlandı. Ondan Ömer bin Abdül'azîzin annesi Ümmü Âsım doğdu. Abdül'azîz bin Mervân, Âsımın kızı Ümmü Âsımı kendine nikâhlamak istedi. Vekîline kendi halâl mâlımdan dört yüz dinâr götür. Temiz hânedâna mensûb Âsımın kızıyla nikâhlanmak istiyorum, dedi. Sonra Âsımın kızıyla evlendi ve bu hanımından Ömer bin Abdül'azîz doğdu.

Süfyân-ı Sevri şöyle demiştir: Halîfe beşdir: Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân, hazret-i Alî ve Ömer bin Abdül'azîz “radıyallahü anhüm ecma'în”.

Ribâh bin Ubeyde “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmıştır: Ömer bin Abdül'azîz Medîne vâlisini iken, bir ihtiyâr kimse onun koluna girmişti. Kendi kendime, vâlinin koluna giren bu ihtiyâr adam acabâ kimdir, diye yadırgadım. Vâlî Ömer bin Abdül'azîz nemâz kıldı ve evine gitdi. Ben de arkasından evine girdim ve Allahü teâlâ emîrimize iyilikler versin, koluna giren ihtiyâr kimdi diye sordum. Bana, ey Ribâh, sen onu gördün mü, dedi. Evet gördüm deyince, o gördüğün kardeşim Hızır “aleyhisselâm” idi. Yakında halîfe olacağımı ve adâletle hareket edeceğimi haber verdi, dedi.

Nakl edilir ki, Ömer bin Abdül'azîz halîfe olunca, dağdaki çobanlar hangi sâlih kişi halîfe oldu, dediler. Çobanlara sâlih bir kimsenin halîfe olduğunu nereden biliyorsunuz diye, sordular. Kurtlar ve aslanlar artık koyunlarımıza dokunmuyor, uzak duruyorlar ve hiç zarar vermiyorlar, dediler. Nitekim bir kimse şöyle demiştir: Ömer bin Abdül'azîzin halîfeliği zemânında, sahrâya gitmişdim. Bakdım ki kurtlar koyunların arasında dolaşıyorlar ve koyunlara hiç zarar vermiyorlardı.

Ömer bin Abdül'azîzin, vâlîlerinden birisi bir mektûb yazıp, şehrinin vîrân olduğunu, halîfe birşey tahsîs ederse, îmar edeceğini bildirdi. Ömer bin Abdül'azîz cevâbında, şehrinin etrâfına adâletten bir sur yap, yollarını da zulmden temizle,

şehrinin îâmârî budur diye yazdı.

Ömer bin Abdül'azîz, vefâtı yaklaştığı sırada, beni kaldırım oturayım, dedi. Kaldırdılar ve şöyle dedi: Allahım! Ben o kimseyim ki bana emr etdin, ben kusûr etdim. Nehy etdin, âsî oldum. Lâkin, Lâ ilâhe illallah diyorum, dedi. Sonra başını yuvarı kaldırdı. Dikkatlice bakmağa başladı. Çok dikkatli bakıyorsunuz, diye sordular. Bir cemâ'at toplandı ki, onlar ne insandır, ne de cinnîdirler dedi ve sonra vefât etdi.

Nakl edilmişdir ki, Ömer bin Abdül'azîz “rahmetullahi aleyh” defn edilince, gökden üzerine bir kâğıd indi. Kâğıdda Besmele ve bu Allahü teâlâdan Ömer bin Abdül'azîze emândır, yazılı idi.

Muhyiddîn-i Arabî “kuddise sirruh” (**Fütûhât-ı Mekkiyye**) kitâbında şöyle yazmışdır: Ba'zılarının sûrî, görünen halîfelîğine ma'nevî halîfelik de ilâve edilmişdir. Ömer bin Abdül'azîz bunlardandır.

AMR BİN UTBE “rahmetullahi aleyh”

Tâbî'înin büyüklerindedir. Kûfelidir. Eshâbıyla bir anlaşma yaptı. Berâber bulunduğu kimselerin bütün hizmetlerini kendisi yapacak idi. Bir gün hava çok sıcaktı. Koyunları otlatmaya gitmişdi. Sevenlerinden birisi, onun arkasından gitdi. Amr bin Utbe “rahmetullahi aleyh” uyumuşdu ve bir parça bulut onu gölgeliyordu. Uyandığı zemân o dostu, sana müjdelers olsun deyince, bu hâli kimseye söyleme, dedi.

Gazâya gitdiği zemân, arkadaşlarının koyunlarını korurdu. Bir bulut onun başı üzerinde onu gölgelerdi. O nemâz kılardı ve hayvanlar etrâfında dolaşarak onu muhâfaza ederlerdi.

Kendisi şöyle demişdir: Allahü teâlâdan üç şey istedim. İkisini ihsân etdi, üçüncüsünü de ihsân edeceğimi ümmîd ediyorum. Birincisi, Allahü teâlâdan diledim ki, beni dünyâyâ rağbet ettirmesin. Dünyâlığın elime geçmesi ve geçmemesi benim için aynı oldu, beni değışdirmedi. İkincisi, nemâz kıl-

mak için bana güç, kuvvet vermesini diledim, ihsân etdi. Üçüncü olarak da, diledim ki bana şehîd olmak nasîb etsin. Bunu da ihsân edeceğini ümmîd ediyorum.

MUTRAF BİN ABDÜLLAH ŞEBHİZ **“rahmetullahi aleyh”**

Arkadaşlarından bir cemâ’at ile, karanlık bir gecede, yolda giderken, birinin kamçısının ucundan bir ışık yayıldı. Böylece yollarını gördüler.

Bir şahs yalan söyleyerek ona iftirâ etmişti. Yâ Rabbî! Bu kimse yalan söylüyorsa, onu helâk eyle diye düâ etdi. O şahs hemen öldü. Ölen kimsenin hanımı zemânın vâlisî Ziyâddan yardım istedi. Vâlf o ona herhangi bir şeyle vurdu mu, diye sordu. Hâyır dediler. Hâkim, ne yapalım sâlih kulun düâsı takdîre uygun gelmiş, dedi.

MUHAMMED BİN MÜNKEDİR “rahmetullahi aleyh”

Nakl edilir ki, Muhammed bin Münkedir gâzîlerden bir gurub ile yolculuk yapıyordu. Onlardan biri, cânım tâze peynir istiyor, dedi. Muhammed bin Münkedir “rahmetullahi aleyh”, Allahü teâlâyâ düâ ediniz. O bu yolda size tâze peynir vermeğe kâdirdir, dedi. Hepsi düâ etdiler. Biraz gittikten sonra, ağzı kapalı bir zenbil gördüler. İçi tâze peynir doluydu. İçlerinden birisi bu peynirin yanında bal olmalı ki, peynirle yiyelim, dedi. Muhammed bin Münkedir peyniri veren balı da vermeğe kâdirdir, buyurdu. Sonra hep birlikde düâ etdiler. Biraz yürüdüler. Yolun kavşağında bir kab gördüler. İçi bal ile dolu idi. Bineklerinden indiler, peynirle balı birlikde yidiler. [(Se’âdet-i Ebediyye) kitâbının 845.ci sahîfesine bakınız!]

ABDÜLLAH BİN EBÎ CA’FER “rahmetullahi aleyh”

Gazâ yapmak için, Kostantiniyyeye (İstanbul) gidiyorduk. Gemimiz parçalandı ve dalgalar bizi bir kaya üzerine sürükleyip, bıraktı. Beş kişi idik. Allahü teâlâ her sabâh her

birimiz için o taşdan bir yaprak bitirirdi. Onu yirdik, yemek ve su yerini tutardı. Gemi gelip, bizi oradan alıncaya kadar böyle devâm etdi.

EYYÛB SAHTİYÂNÎ “rahmetullahi aleyh”

Basrada yaşayan tâbi’ının büyüklerinden idi. [131 [m. 748]de vefât etdi.] Hasen-i Basrî “rahmetullahi aleyh”, Basra ehlinin gençlerinin seyyidi, Eyyûb Sahtiyânîdir, demiştir.

Abdülvâhid bin Zeyd şöyle anlatmıştır: Eyyûb Sahtiyânî “rahmetullahi aleyh” ile Hira dağında idik. Ben çok susadım. O kadar ki, hâlîmi yüzümden anlayıp, sana ne oldu, dedi. Susuzluktan öleceğim diye korkuyorum, dedim. Her ne yaparsam gizli tutabilir misin, dedi. Gizlerim dedim. Sonra kendisi hayâtda olduğu müddetçe, kimseye söylemeyeceğime dâir yemîn etdirdi. Ayağını Hira dağına vurdu. Su çıktı. Kanıncaya kadar içdim ve biraz da götürdüm. Bunu o hayâtda iken kimseye anlatmadım.

SÂLİM BENÂNÎ “rahmetullahi aleyh”

Basralıdır. Kırk sene Enes bin Mâlikin “radiyallahü anh” sohbetinde bulunmuşdur. Devâmlı oruc tutardı. Her gece ve gündüzde bir hatm okurdu. Bir seher vaktinde, onun kabrini ziyâret eden bir gurub kimse, kabrinden Kur’ân-ı kerîm okunduğunu işitdik, demişlerdir.

Sâlim Benânî “rahmetullahi aleyh”, bir gün Hamîd-i Tavîlden Peygamberlerden başka bir kimsenin kabrinde nemâz kıldığını duydun mu, diye sordu. Hâyır duymadım deyince, şöyle düâ etdi: Yâ Rabbî, eğer bir kimseye kabrinde nemâz kılmağı ihsân edersen, Sâlim kuluna bunu ihsân eyle.

Sözüne güvenilir bir zât şöyle anlatmıştır: Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, Sâlim Benânîyi kabrine koydum. Hamîd-i Tavîl de yanımda idi. Lahd üzerine kerpiçleri yerleştirdik. Kerpiçlerden biri kabrin içine düştü. Sâlim Benânînin kabrde nemâz kılmakda olduğunu gördük. Hamîd-i Tavîle, görüyor musun dedim. Bana sus dedi. Defnini temâmlayınca kızının yanına gidip,

onun ameli ne idi, neler gördün, diye sorduk. Dedi ki, elli sene geceleri nemâz kılarak ihyâ ederdi. Seher vakti olunca: Allahım! Eğer kullarından bir kimseye kabrinde nemâz kılmağı ihsân etdiysen, bana da nasîb et diye düâ ederdi. Allahü teâlânın onun düâsını kabûl buyurmaması keremine lâıyk değildir, dedi.

EBÛ HALÎM HABÎB BİN SÂLİM RÂÎ **“rahmetullahi aleyh”**

Selmân-ı Fârisînin “radiyallahü anh” sohbetine kavuşmuşdur. Koyunları vardı. Onları Fırat nehri kenârında otlatırdı. Uzlet üzere, insanlardan uzak yaşardı.

Meşâyıhdan bir zât şöyle anlatmışdır: Bir gün onun yanına uğramışdım. Nemâz kılıyordu ve koyunlarını kurtlar otlatıyordu. Kendi kendime, bu ihtiyâr zâtı ziyâret edeyim, büyüklüğünü görürüm, diyerek bekledim. Nemâzını bitirince selâm verdim. Ey oğul niçin geldin, dedi. Ziyâret için geldim, dedim. Allahü teâlâ sana hayrlar versin, dedi. Efendim, kurtlarla koyunları bir arada görüyorum deyince, koyunları güden Allahü teâlâ ile berâberdir de, onun için böyledir, buyurdu. Ağaçdan bir kabı vardı. O çanağı bir taşın altına tuttu. Taşdan biri süt, biri bal olmak üzere iki çeşme akmağa başladı. Efendim, bu dereceye ne ile kavuşdunuz, dedim. Muhammed Mustafâya “sallallahü aleyhi ve sellem” tâbi’ olmakla kavuşdum, dedi. Sonra ey oğul, Mûsâ aleyhisselâmın kavmi ona muhâlefet ettiği hâlde, hâre taşı onlara su verdi. Derecesi Mûsâ aleyhisselâmdan yüksek olan Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” tâbi’ olduktan sonra, taş bana süt ve bal vermez mi, dedi. Bana nasîhat et, dedim. **Kalbini hırs kutusu ve mi’deni harâm kabı yapma!** İnsânoglu bu ikisinden helâk olur. Bu ikisine dikkat eden kurtulur, buyurdu.

HASEN-İ BASRÎ “rahmetullahi aleyh”

Tâbi’înin büyüklerindedir. Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliğinin bitmesine iki sene kala doğdu. Eshâb-ı

kirâmdan “aleyhimürüdvân” yüzirmi veyâ yüzotuz kişi görmüştür. Hicretin yuzonuncu senesinde Receb ayında sek-sendokuz yaşında vefât etdi.

(Kût-ül-Kulûb) kitâbında şöyle yazılıdır: Hasen-i Basrî “rahmetullahi aleyh” tâbi’înin en büyüklerindendir. Bedr es-hâbından yetmiş kişiyi gördü. Eshâb-ı kirâmdan ise üçyüz kişiyi görmüştür. Hazret-i Ömerin “radiyallahü anh” halîfeliğinin sona ermesinden iki sene önce, hicretin yirminci senesinde Medîne doğdu. Annesi, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımı Ümmü Selemenin “radiyallahü anhâ” câriyesi idi. Ağladığı zemân Ümmü Seleme “radiyallahü anhâ” onu kucağına alır, ağzına memesini verirdi. Konuşması, hilmi, vekârı ve sekînesi Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Tesavvuf ilminde öyle sözler söylerdi ki, benzeri ondan başkasından işitilmezdi. Bu ilmi kimden aldın diye sorduklarında, Huzeyfet-ebni Yemânîden “radiyallahü anh” aldım, derdi. Huzeyfet-ül-Yemânîye, sen bu ilmi kimden aldın diye sordular. Bu bana Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” husûsî bir ihsânı ve ikrâmıdır. Çünkü herkes Resûlullah’a “sallallahü aleyhi ve sellem” hayrdan sorardı. Ben ise şerden sorardım. Şerri öğrenip, ona düşmeye-yim diye, korkumdan böyle sorardım. Kötü şeyleri öğrenip, onlardan sakınca, hayrları kaçırmayacağımı anladım, buyurdu.

Hasen-i Basrî hazretlerinin güzel sözlerinden ba’zıları şöyledir. Buyurdu ki: Bir kul bütün arzûlarını bırakıp, yalnız Allahü teâlâyâ kavuşmayı istiyorsa, az yisin, örtünecek kadar giyinsin, başını secdeye koyup ibâdetle meşgûl olsun. Konuşduklarına ağlasın, rahmet-i ilâhîyi istesin ve azâb-ı ilâhîden kaçınsın.

Gülme, çünkü Allahü teâlânın amellerimizi görüp, hiçbir amelinizi kabûl etmiyorum, buyurmayacağını bilmiyorsun.

İnsanoğlu dünyâdan üç şeye hasretle gider: Topladığına doymaz. Umduğuna kavuşamaz. Önündeki âhîret yolculuğuna iyi azık te’min etmez.

Ömer bin Abdül'azîz "rahmetullahi aleyh" halife olunca, Hasen-i Basrîye "rahmetullahi aleyh" bir mektûb yazıp, bana din işlerinde yardımcı olacak bir kimse gönder, dedi. Ce-vâbında şöyle yazdı. Sana göndereceğim kimse iki dürlü olabilir. Yâ dünyâyı sever, sana nasihat etmez. Veyâ Allah adamıdır, Onu talep eder, seninle sohbet etmez. Fekat sen, asıl kimseleri seç. Bunlar dînin emrlerine tam uyumasalar bile, halkın hakkını gözetirler. Aslında asıl ve temiz kimseler hatâ yapmazlar.

Hâricîlerden biri, Hasen-i Basrî hazretlerinin sohbet meclisine gelir, sohbetde bulunanlara eziyyet verirdi. Nihâyet birgün, bu hâricî bize eziyyet ediyor, halifeye de bildirmiyorsunuz, dediler. Hasen-i Basrî hazretleri hiç bir şey söylemedi. Bir gün Eshâbî ile otururken, o şahsın yine geldiğini gördü. Allahım, onun bize yaptığı eziyyeti biliyorsun. Dilediğin şeyle onu bizden men' eyle diye düâ etdi. O şahs hemen yüzüstü yere düştü. Evine götürmek üzere onu kaldırdılar, âilesine ulaşmadan öldü.

TÂVUS BİN KEYSÂN "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Abdürrahmândır. Yemenlidir. Oğluna şöyle vasiyyet etdi. Vefât edince, beni kabre koyduğunuzda, kabrime bak. Eğer beni kabrimde göremezsen, Allahü teâlâyâ şükr et. Şâyet beni kabrimde görürsen, "İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn" de. Bunu nakl eden kimse şöyle demiştir. Tâvus bin Keysânın evlâdından işitdim. Onu kabre koyunca bakmış ve kabrinde görememiş, buna çok sevinmiş.

ABDÜLLAH BİN MUTİR "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Reyhânedir. Tâbi'îndendir. Gemiye binmişti ve bir şey dikiyordu. İğnesi denize düştü. Yâ Rabb! Sana yemîn ederim ki, iğnemi bana geri veresin, dedi. İğnesi denizde gözükdü ve uzanıp aldı. Derler ki, deniz dalgalanmağa başlayınca, ey deniz, sen âciz bir mahlûksun, sâkin ol, dedi. Deniz sanki yağ gibi berrâklaşdı ve sâkinleşdi.

GÜRZ BİN VEBRE EL-ÂBİD-İ KÛFÎ **“rahmetullahi teâlâ aleyh”**

Cürcân ve Behamâtda yaşadı. Kabri meşhûrdur ve ziyâret edilir. Mâlik bin Enesden “radıyallahü anh” ilm öğrendi. Câriyesinden, o nafakasını nereden te’min eder diye sordular. Ondan her ne zemân birşey istesem, falan pencerededir, dedi. Gider o pencereden istediğim şeyi alırdım, demişdi.

Cürcân ehlinden bir kimsenin şöyle anlatdığını bildirmişlerdir: Rû’yâmda Cürcân kabristânını geziyordum. Kabrlerde bulunanların hepsi beyâz elbise giymişler, oturuyorlardı. Onlara, size ne oldu ki, beyâz elbiseler giydiniz, diye sordum. Gürz bin Vebrenin buraya gelmesinden dolayı bize beyâz elbise giydirdiler, dediler.

MÛRIK EL-ACLÎ “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Tâbi’inden ve Basralıdır. Nafakasını, ihtiyâcı olan yiyecek ve içecekleri dâimâ başı ucunda bulurdu.

HABÎB BİN İSÂ ACEMÎ “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Künyesi Ebû Muhammeddir. Fâris ehlindedir. Basrada yaşadı. Âbid, müttekî ve düâsi müstecâb idi.

Bir terviye günü onu Basrada, arefe günü ise Arafatda gördüler.

Kendisi şöyle anlatmıştır: Her gün bir kuru hurma ile iftâr ederdim. Ehlim her gün benim için o hurmayı hâzırlardı. Bir gün iftâr vakti o hurmayı aradım bulamadım. Buna çok üzüldüm. Bir de baktım ki bir kimse geldi. Elime bir hurma verdi, o hurmayı yidim.

Para kesesini boş bırakırdı. Eline aldığıında içi para dolu olurdu. [120 [m. 739]de vefât etdi.]

SÛFYÂN BİN SA’ÎD ES-SEVRÎ **“rahmetullahi teâlâ aleyh”**

Kûfelidir. [95 [m. 713]de Kûfede tevellüd etdi.] Künyesi Ebû Abdüllah olan ve sözüne güvenilir bir zât şöyle an-

latmışdır: Bir seher vakti zemzem kuyusunun yanında otuyordum. Bir ihtiyâr zât geldi. Zemzem kuyusunun kapısından içeri girdi. Yüzünü bir örtü ile örtmüşdü. Zemzem kuyusundan bir kova ile zemzem çıkarıp içti. Kalanını da ben içdim. Bâdem ezmesi idi. O zemâna kadar ondan dahâ lezzetli bir şey içmemişdim. Sonra geriye dönüp bakdım. O ihtiyâr gitmişti. Bir başka seher vakti gidip, yine oraya oturdum. Aynı zât tekrâr geldi. Bir kova ile zemzem çekip içti. Kalanını da ben içdim. Bal şerbeti idi. Geri dönüp bakdığım da o ihtiyâr zât gitmişti. Bir başka seher vaktinde yine aynı yere oturmuşdum. O zât aynı şekilde yine geldi. Bir kova ile zemzem çekip içti. Kalanını da ben içdim, şeker karıştırılmış süt idi. Bu sefer o zâtın elbisesinden sıkıcı tutdum ve Kâ’benin hakkı için sen kimsin, diyerek, yemîn verip sordum. Ben hayâtda olduğum müddetce kimseye anlatmazsan, sana kim olduğumu söylerim, dedi. Kimseye söylemem, dedim. Ben Süfyân bin Sa’îd Sevrîyim, dedi.

Süfyân bin Sa’îd, Basrada bir dostunun evinde vefât etti. O evin sâhibi şöyle anlatmışdır: Oğlumun bir bülbülü vardı. Süfyân-ı Sevrî “rahmetullahi aleyh” bu kuşu niçin böyle habs ediyorsunuz. Keşke serbest bıraksanız dedi. Ben bu kuş oğlumundur, o size bağışlasın, siz de serbest bırakınız dedim. Bağışlamasını kabûl etmeyip, kuşu oğlumdan bir dinâra sattın aldı ve serbest bıraktı. Kuş gündüz dışarda dolaşır, geceleri ise Süfyân-ı Sevrînin bulunduğu eve gelirdi. O vefât edince, kuş cenâzesini ta’kîb edip, kabrine geldi ve acı acı ötdü. Sonra, devâmlı onun kabrinin başına giderdi. Ba’zı gecelerde orada kalırdı. Ba’zen de eve gelirdi. Sonunda o bülbülü Süfyân-ı Sevrînin kabrinin başında ölü buldular. Kabrinin kenârına gömdüler.

Süfyân-ı Sevrînin “rahmetullahi aleyh” cenâzesini yikarken, cesedi üzerinde “Allah onlara kâfî gelecektir” diye yazılı gördüler. Hicrî yüzaltmışbir senesinde Basrada vefât vetdi. **[(Câmi’ul-kebîr), (Câmi’us-sagîr) ve (Ferâiz) kitâbları vardır.]**

ŞEYBÂN-I RÂÎ “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Çobanlık yapardı. Cum’a günleri, koyunların bulunduğu yerin etrafına bir çizgi çekerdi ve nemâza giderdi. Koyunlar o gelinceye kadar çizdiği çizginin dışına çıkmazlardı.

Bir def’asında gusl abdesti alması icâb etdi. Gusl abdesti almak için su bulamadı. Bir parça bulut gelip, yağmur yağdı ve o su ile gusl abdesti aldı. Sonra bulut gitti. Onu bir odaya habs edip kapısını sıkıca kapatmışlardı. Sonra kapıyı açtiklerinde onu içerde göremediler.

Süfyân-ı Sevrî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Şeybân-ı Râî ile hacca gidiyorduk. Yolda giderken karşıda bir aslan göründü. Şeybâna karşıdan geleni görüyorsunuz, yolumuzu kesdi dedim. Bana, korkma dedi ve aslanı yanına çağırdı. Aslan, köpek gibi kuyruğunu sallayarak geldi. Aslanın kulağını tutup бүkdü. Bu ne şöhetdir, dedim. Şeybân, ey Sevrî, eğer meşhûr olmağı kötü bilmeseydim, eşyâmı kendim taşımazdım. Bu aslana yükleyip, tâ Mekkeye kadar ona taşıtırdım, dedi.

ABDÜLLAH BİN MUBÂREK “rahmetullahi aleyh”

Merv ehliendir. 118 de Horâsânda doğdu. Fırat kenârında Hey’et denilen bir beldede 181 [m. 797]de vefât etdi. Kabri oradadır. Zemânında, ilm ehlienden hiç kimsede bulunmayan üstün hasletler, bir arada olarak, onda toplanmışdı. Fakîh, âlim, vera’ sâhibi, sünnet-i seniyyenin ma’rifetine sâhib ve hâfız idi. Bütün ilmlerde âlim idi. Kahramânları imrendirecek derecede şecâ’at sâhibi ve cesûr idi. Şi’r söyleyen bir edîb idi. Eline geçen şeyleri vermekte çok cömerd idi. Süfyân-ı Sevrî “rahmetullahi aleyh”, senede üç gün Abdüllah bin Mubârek “rahmetullahi aleyh” gibi olabileyim diye çok gayret sarf etdim. Buna güç yetiremedim, demiştir.

Fudayl bin İyâd “rahmetullahi aleyh”, Kâ’benin sâhibi olan Allahü teâlâyâ yemîn ederim ki, şu iki gözüm, Abdüllah bin Mubârek “rahmetullahi aleyh” gibi, bir başka kimse

görmemiştir, demiştir.

Gözleri görmeyen bir kimse, Abdüllaah bin Mubârek hazretlerinin huzûruna gidip, benim için düâ ediniz de, Allahü teâlâ gözlerimi açsın, görür hâle getirsin, dedi. Ayağa kalkıp düâ etdi. O şahsın gözleri açılıp, görmeğe başladı. Selefden bir zât, ben o şahsı gözleri görmez iken de, gözleri görmeğe başlayınca da gördüm, demiştir.

Abdüllaah bin Mubârek “rahmetullahi aleyh”, ölüm hastalığında hizmetcisine, şübhesiz ki bu gece vefât edeceğim. Şu kitâblarımı götür nehre at gel, buyurdu. Hizmetci kitâbları alıp gitdi. Fekat atmağa kıyamadı, geri geldi. Hizmetcisine, kitâbları nehre atdın mı, dedi. O da atdım, dedi. Ne alâmet gördün, dedi. Hiçbir alâmet görmedim deyince, sen onları atmamışsın! Haydi onları at gel, buyurdu. Hizmetci şöyle demiştir: Kitâbları götürüp nehre atınca, Hane ırmağın dan göğe doğru bir nûr yükseldiğini gördüm. Huzûruna dönünce, ne yaptın diye sorunca, emrinizi yerine getirdim, dedim. Ne gördün, dedi. Irmaktan gökyüzüne doğru yükselen bir nûr gördüm deyince, evet şimdi söylediğimi yerine getirmişsin, buyurdu. Sonra buyurdu ki: Bu gece vefât edeceğim. Cenâzemi yıka, ihrâm olarak bağladığım bezleri bana kefen yap, insanlar toplanmadan önce beni defn ediniz. Vasıyyetini aynen yerine getirdik. Cenâzesini dışarı çıkarınca, bakdım ki ırmağın üzerinde uzakdan bir kayık gözükdü. O kayıktan bir gurub insân inip, yanımıza geldiler ve Elhamdülillah cenâzeye yetişdik, dediler. Cenâze nemâzını kılıp defn etdik. Kayıkla gelen kimselere bu vefât haberini duydunuz mu diye sordum. Onların rehberi durumunda olan bir ihtiyâr zat dedi ki: Rü’yâm da bu civârda bir zâtın vefât ettiğini, her kim onun cenâze nemâzında bulunursa, Allahü teâlânın ona Cenneti nasîb edeceğini söylediler. Hemen bu kayığı kirâladık ve cenâze nemâzına yetiştik. [Buyururdu ki, (Edeb nedir? Âlimler, çeşidli ta’rîf etmiş. Bence edeb, kişinin nefsinin tanınmasıdır.) (Birinin bir lira hakkını ödemek, bin lira sadaka vermekten dahâ iyidir. Çalışıp kazanmak, tevekkülü boz maz)]

EBÛ MU'ÂVIYE EL-ESVED “rahmetullahi aleyh”

Sözüne güvenilir bir kimse şöyle anlatmıştır: Tarsûsda Ebû Mu'âviyenin “rahmetullahi aleyh” ziyâretine gitmişdim. Gözleri kapanmışdı, göremiyordu. Dıvârda asılı bir Kur'ân-ı kerîm gördüm. Allahü teâlâ sana rahmet etsin. Gözlerin görmediği hâlde, bu Kur'ân-ı kerîm orada niçin duruyor, dedim. Ben hayâtda olduğum müddetçe, kimseye anlatmaman şartıyla, bir şey söyleyeyim dedi ve şöyle söyledi: Ne zemân Kur'ân-ı kerîm okumak istesem gözlerim açılır, okurum. Okumam bitince gözlerim yine kapanır. Bunun böyle olduğunu görenler, o Kur'ân-ı kerîmi açınca gözleri açılır. Kapatınca da gözleri görmez olurdu, demişlerdir.

Büyüklerden bir zât şöyle anlatmıştır: Bir yolculukta idik. Bir yerde konakladık. Orada beyâz bir yılan ölüsü gördük. (Onun cinnîlerden olduğunu düşünerek) bu müslimân biri (bir cinnî) olabilir diyerek, üzerine biraz su döküp toprağa gömdük. O gece bir ses duyduk. Fekat seslenenleri görmedik. Bize şöyle diyorlardı: Allahü teâlâ size rahmet etsin. O müslimân için yaptığımızı gördük. İsterseniz size ilâc öğretelim, kendinizin ve başkalarının tedâvisinde kullanırsınız. İsterseniz su ihtiyâcınızı karşılayalım ve develerinizi otlatalım, dediler. Biz su ihtiyâcımızın karşılanmasını ve develerimize bakılmasını istedik. Konakladığımız her yerde, su kablalarını develerinizin boynuna takın, develeriniz otlamaktan döndüğünde, boyunlarında kablarnızı su ile dolu bulursunuz, dediler. Bir menzîle konduk. Su kablarnızı develerin boynuna asıp, develeri serbest bıraktık. Akşam develer karnırları doymuş hâlde geldiler. Boyunlarına asdığımız kablarnız da su ile dolu idi. O yolculuğumuzda konakladığımız her yerde böyle oldu.

Allahü teâlâ, bu büyük âlimlerin ve yakîn derecesine kavuşmuş olan yüce zâtların “rıdvânullahi aleyhim ecma'in ilâ yevmiddîn” yüksek menkıbelerini ve üstün hâllerini kısaca yazmağı nasb etdi. Şübhesiz ki o büyüklerin kerâmetleri, hârikul'âde hâlleri o kadar çok ve meşhûrdur ki, bu anlatı-

lanlar onların faziletlerinden ve üstün hâllerinden bir nümûnedir. Bu anlatılanlarla onların kadrini beyân etmek imkânsızdır. Üstün aklılıların akl kuşu yüz sene uça, bu kol ve kanatla o yüksek mevki'ye yetişmez. İnsanların anlayışı ve zekâsı bin sene uğraşa, bu anlayışıyla o büyüklerin derecesini anlayamaz, o meydâna giremez. Kaldı ki, onlardan meydâna gelen hârikalar kitâblara sığmaz. Onların hâlleriyile hâllenen onları anlar.

(Şevâhid-ün-nübüvve) mütercîmi Lâmi'î Çelebi, bu bölüme yaptığı ilâvede Moranın fethi seferine çıkan Osmânlı ordusunun gösterdiği büyük kahramânlıkları anlatmıştır. Kendisinin de bulunduğu bu feth seferinde şöyle bir hâdiseyi nakl etmiştir: Mora feth edilince, düşmândan pekçok esîr alınmışdı. Esîrlere kendi aralarında, muhârebe sırasında Türklerin denizden atlarla devâmlı geçdiklerini, kal'anın üzerine çıkıp, uçduklarını ve burçlar üzerine konduklarını hayret, dehşet ve heyecânla anlatırlardı. Bu hâdiseler onlar arasında çok meşhûr idi. Böyle hârikul'âde hâller kerâmet olup, Allahü teâlânın sevdiği kullarına bir ihsânıdır. Bu ümmetden görülen bu hâller, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerinden ve peygamberliğinin delîllerindedir.

TEVHÎD DÜÂSÎ

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü an-nî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffenî müslimen ve el-hıknî bissâlihîn. Allahümmagfîrî ve li-âbâi ve ümmehâtî ve li-âbâ-i ve ümmehât-i zevceti ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâi ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve lil mü'minîne vel mü'minât yevme yekûmülhisâb. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în."

HÂTİME (SON BÖLÜM)

Ehlullahın, evlîyanın kerâmetleri, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mu’cizeleri kabîlindedir. Yine Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” muhâlefet edenlerin, islâmîyyete karşı edepsizlik ve gevşeklik gösterenlerin uğradıkları felâketler ve cezâlar da, Onun mu’cizelerindedir. Bu hâdiselerden ba’zıları:

Nasrânî bir kimse müslimân olmuşdu. Bekara ve Âl-i İmrân sûrelerini okudu ve vahy kâtibliği yaptı. Sonra mürted oldu. Müslimânlıktan çıkıp, eski dînine döndü. Muhammed “aleyhisselâm” benim yazdığım şeylerden başka birşey bilmez, derdi. Ölünce onu defn etdiler. Sabâhleyin cesedini dışarıda buldular. Yer onu kabûl etmeyip, dışarı atmışdı. Bu işi Muhammedin “aleyhisselâm” Eshâbı yapmışdır, dediler. Onun için derin bir kabr kazdılar ve tekrâr gömdüler. Ertesi sabâh, onu yer yine dışarı atdı. Üçüncü def’a güçleri yetebildiği kadar derin bir mezâr kazıp, onu defn etdiler. Sabâhleyin baktılar ki, toprak onu kabûl etmeyip, yine dışarı atmışdı. Artık bu işin insanlar tarafından yapılmadığını anlayıp, onu öylece bıraktılar.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Melekler ilm öğrenenlerin bu işinden râzı olduklarından, kanatlarını yere sererler)** buyurmuşdu. Zındıklardan biri bunu işitince, ben o meleklerin kanatlarını kıracağım diyerek, na’ınlarının altına demir çiviler çakdı. Mâlik bin Enesin “radıyallahü anh” ilm meclisine doğru gitdi. Giderken, ayağına giydiği çivili na’ınlarını yere vurarak, meleklerin kanatlarını kırıyorum diyordu. O sırada birdenbire ayağı takılıp yere düşdü ve ayağa kalkamadı. Onu evine götürdüler. İki ayağında ağırlı bir hastalık meydâna geldi ve ayaklarını kездiler. Ölünceye kadar kötürüm kaldı. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle demişdir: Ben o kimseyi önceden görmüşdüm. Ceylân gibi hızlı gider-

di. Sonra ömrünün sonuna kadar kötürüm kaldığımı da, gördüm.

(Esmâ-i Sahâbî) kitâbının müellîfi olan ve dahâ birçok eseri bulunan ve hadîs ilminde imâm olan İbni Mende-i İsfahânî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmıştır: Şâmda bulunan hadîs âlimlerinden birinin yanına hadîs-i şerîf dinlemek için gitmişdim. Önünde bir perde vardı. Yüzü görünmüyordu. Oturdum. Perde arkasından hadîs-i şerîf okumağa başladı. Kendi kendime, acaba niçin önüne perde tutuyor diye hayret etdim. Hadîs-i şerîf okumayı bitirdi. Benim İbni Mende olduğumu bilip, bana ey Ebâ Abdüllah, benim perde arkasında oturmamın sebebini biliyormusun, dedi. Hâyır bilmiyorum, dedim. Sen ilm ehliyorsun ve hadîs ilmiyle meşgûl olanlardansın. Sana anlatayım diyerek şöyle anlattı: Bir gün, hadîs ilminde imâm olan hocalarımın birinin huzûrunda idim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Başımı imâmdan önce kaldıran kimse, başımı Allahü teâlânın merkeb başına çevirmesinden korkmaz mı?)** buyurduğu hadîs-i şerîfi okudu. Bu hadîs-i şerîfi çeşitli râvî silsilesinden rivâyet etdi. Şahsımda bulunan şekâvetden olacak ki, kalbimde bu nasıl olur, diye bir şübhe uyandı. O gece uyudum. Sabâhleyin kalktığımda, başım merkeb başı şekline girmişti. Bu sebepten ilm meclislerinden mahrûm kaldım. İlm talebesi yanıma geldiğinde, onlarla böyle perde arkasından konuşurum. Senin ilmdeki ve dindeki derecenı bildiğim için bu sırrı sana söyledim. Yalnız ben hayâtda olduğum müddetce bunu kimseye söyleme. Ben vefât etdikden sonra anlat ki, insanlar ibret alsınlar da, hadîs-i şerîf dinlerken edebli olsunlar ve kalblerine şübhe getirmesınler, dedi. Bunu kimseye anlatmayacağıma dâir Allahü teâlâyâ söz verdim, ahd etdim. Sonra o zât perdeyi kaldırdı ve kendisini bana gösterdi. Bedeni insan bedeni, başı ise merkeb başı idi. Bu hâli o hayâtda iken kimseye söylemedim. Herşeyin doğrusunu en iyi bilen Allahü teâlâdır.

İmâm-ı Müstafîrî “rahmetullahi aleyh” Selefden bir zâttın şöyle anlattığını nakl etmiştir: Bir yolculukda idim. Bir

yerde cenâze vardı. Onun için kabr kazıyorlardı. Onlara yardım ederim diye, yanlarına gittim. O sırada saç sakalı ağarmış, hoş kokulu bir ihtiyâr, beyâz bir merkebe binmiş olduğu hâlde oraya geldi. Bu cenâze kimindir, diye sordu. Bir müslimânın cenâzesidir, dediler. Bunun yakını var mı, diye sordu. Bir kişiyi göstererek, bu onun kölesidir, dediler. Köleye, senin efendin hiç bir kavme reîs oldu mu veyâ sultânların yaptığı bir iş yaptı mı, diye sordu. Köle onu bilmem, yalnız bu kimse ganîmetlere hıyânet ederdi, dedi. Ak saçlı ihtiyâr, bunun nemâzını kılmayınız, dedi. Biz nemâzını kılmak için kalktık. O ihtiyâr zât, bizden yüz çevirip gitti. Onu bir dahâ göremedik. Meyyiti kabre koyduk. Kabrde bir kazma unutmuşuz. Köle, ben bu kazmayı emânet almışdım. Defnden sonra geri verecektim, dedi. Kazmayı almak için kabri açtık ve defn etdiğimiz şahsı kabrde oturmuş, kazmanın halkası boynuna geçmiş ve kazmanın sapını eline almış vaziyette gördük. Onu o hâliyle bıraktık. Kazmanın sâhibine durumu haber verdik. O da bizim gördüğümüz hâli gördü.

Yine İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” bir kimse-den şöyle rivâyet etmişdir: Hac günlerinden bir gün, Mekke mahâllelerinden birinde dolaşıyordum. Mekke halkının bir yere toplandığını gördüm. Ben de oraya gittim. Yer, siyâh bir kimseyi içine çekip yutuyordu. Halk, kazma ve kürekle, onun yere batmasını önlemeğe çalışıyordu. Ancak mâni’ olamıyorlardı. Ondan ümmîdi keddiler. Halk, sen ne kötü amel işledin de, bu cezâyâ müstehak oldun, söyle de biz onu yapmayalım, dediler. Siyâh kimse hiç cevâb vermedi. Yer onu kalçasına kadar yutdu. Ağlıyordu. Halk ona isrârla, sen ne kötü amel işledin de, bu cezâyâ müstehak oldun? Söyle de başkalarına nasîhat ve ibret olsun, dediler. O kimse yine hiç cevâb vermedi. Göğsüne kadar yere batınca şöyle dedi: Ben Hârem-i şerîfin güvercinlerini yakalayıp, keserek yimeği âdet hâline getirmişdim.

İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” şöyle nakl etmişdir: Bir gurub insan hacca gidiyordu. Hâreme ulaşıp,

orada bir yerde konakladılar. Yanlarına bir ceylân geldi. İçlerinden biri ceylânı ayağından yakaladı. Arkadaşları her ne kadar salıver dedilerse de, güldü ve bırakmadı. Ceylân korkusundan küçük ve büyük abdestini bozdu. Sonra onu bıraktı. O şahs öğle vakti uyudu. Bir yılan gelip, karnının üzerine çörelendi. Arkadaşları ona, sakın hareket etme, karnının üzerinde yılan var diye, bağıldılar. O şahs korkusundan altına büyük ve küçük abdestini yapıncaya kadar, yılan üzerinden ayrılmadı. Böylece ceylâna yaptığının cezâsını gördü.

Yine İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmıştır: Bir gurub insan, Hârem-i şerîfde bir ağacın gölgesinde konaklamışlardı. Ekmekleri ve yemekleri yoktu. İçlerinden birisi okunu alıp, bir ceylân avladı. Ateş yakıp ceylânın etini pişirdiler. Et pişirdikleri her tencerenin altından büyük bir ateş çıkıp onları yakdı. Ateş, elbiselerine, mâllarına ve gölgesinde oturdukları ağaca zarar vermedi.

Mu'tezile fırkasının uğradıkları cezâlar:

İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh”, Selefden birinden şöyle nakl etmiştir: Benim bir komşum vardı. Kur'ân-ı kerîmi ezberlemişdi. Bir gün bir şahsla münâkaşa ederken, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ onun âyetlerini kalbimden silsin, dedi. Gece uyuyunca, Allahü teâlâ onun kalbinden Kur'ân-ı kerîmin âyetlerini sildi. Sabâhleyin kalktığında, Kur'ân-ı kerîmin ne olduğunu bile unutmuşdu. Ona Kur'ân-ı kerîm oku, derlerdi. Dilini oynatırdı, ağzından sesler çıkardı. Fekat ne söylediğini kimse anlamazdı. Âilesi ve yakınları onun bu hâlinden utanırlardı. Sonunda onu boğdular ve öldü.

İmâm-ı Müstagirî “rahmetullahi aleyh”, Selefden birinin şöyle anlattığını nakl etmiştir: Annemin babası kabr azâbına inanmazdı. Her ne kadar münâzara edildiyse de, bu düşünceden vazgeçmedi. Bir gece onunla aynı odada uyumuşum. Gece ızdırâbla âniden beni çağırarak uyandırdı. Kalk çırayı yak, dedi. Kalkıp çırayı yakıp, getirdim. Ayağımın ta-

banına bak, dedi. Bakdım ki, ayağı yanmış ve kabarcıklar meydâna gelmişti. Bana, rü'yâmda kabristâna girdim, ayağım bir kabrin içine girdi ve yandı. Bu gördüğün yanık ve kabarcıklar o yanmanın eseridir, dedi. Bu hâdiseden sonra kabr azâbına inandı ve hiç inkâr etmedi.

Halîfe Mütevekkil, birgün sırçadan, camdan yapılmış olan, alt ve üst tarafından su akan serâyaya girmişdi. Yakın adamları ve nedîmleri, sohbet dostları da yanında idi. Oturup sohbet ederlerken, halife Mütevekkil güldü. Sonra neden güldüğümü sormuyorsunuz, dedi. Yanında bulunanlar, Allahü teâlâ seni güldürsün, ey mü'minlerin emîri, gülmenizin sebebi nedir, dediler. Halîfe, yakın adamlarına hitâben: Vâsıkın da yakın dostlarıyla oturduğu, bir sohbet meclisinde, Kur'ân-ı kerîmin mahlûk olup olmaması husûsunda çok düşündüm. Bu husûsda çok titiz davrandım. Halkı bu fikre da'vet etdim. Bir kısmı benim sâhib olduğum mâl ve mevkî'ye tama' edip kabûl etdiler. Ba'zıları da dövülüp, habs edildikten ve çok zorlandıktan sonra kabûl etdiler. Bir kısmı ise dinde ve vera'daki kuvvetleri sebebiyle kabûl etmediler. Bu hususda kalbime bir şübhe geldi. Bu i'tikâdı terk etmeği ve bu mes'ele ile uğraşmamayı istiyorum, dedim.

Kur'ân-ı kerîm mahlûkdur diye inanan ve bu mes'ele üzerinde çok duran İbni Ebî Dâvûd da orada idi. O, bu mes'elelerde çok ileri gitmişti. Allah, Allah, ey mü'minlerin emîri, ihyâ etdiğin mes'eleyi söndürmek mi istiyorsun, dedi. Senden evvelkilerin yapmadığını sen yaptın. Bu mes'ele üzerinde durduğun için, Allahü teâlâ sana hayırlı karşılıklar versin, dedi ve bu mes'ele hakkında çok mübâlâga etdi. Vâsıkın bu mu'tezile i'tikâdından dönmesinden korktu. Sonra Vâsık, haydi bu husûsda Allahü teâlâyâ ahd edelim, dedi. Bunun üzerine İbni Ebû Dâvûd, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ beni ölmeden önce dünyâda felç etsin, dedi. Orada bulunanlardan biri de, Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, benim vücûduma demir çiviler batsın dedi. Bir başkası, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ benim bedenime fenâ koku versin. Tanıyan tanıma-

yan benden bu kötü koku sebebiyle kaçsın, dedi. Bir diğeri, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allah beni karanlık bir yerde helâk etsin, dedi. Bir başkası, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ beni denizde boğsun, dedi. Vâsık ise, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ benim vücûdumu dünyâda da âhîretde de yaksın, dedi.

Hâlîfe Mütevekkil bunları anlattıktan sonra, bunları hâtırladım ve işte gülmemin sebebi budur, dedi.

Kur'ân-ı kerîm mahlûkdur diyerek, sapık inançlarında ısrâr eden ve Allahü teâlâ ile ahd edenlerin herbiri söyledikleri gibi oldu. Ahd ettikleri şey başlarına geldi. İbni Ebî Dâvûd felç oldu. Diğer kimsenin vücûdunu demir çiviler ile çivilediler. Biri ölüm hastalığında terledi. Bu ter öyle fenâ kokdu ki, hiç kimse yanına yaklaşmadı. Her ne kadar güzel koku ve buhûr yaptılar ise de, fâide vermedi. Birisine ise bir arşın yüksekliğinde bir yer yaptılar, onun içinde öldü. Bir diğeri Dicle nehrinde boğuldu. Vâsık ise hastalandı. Tabîbler onun hakkında şu karara vardılar. Vâsık için, zeytin ağaçlarıyla içi temâmen kor oluncaya kadar bir tandır yakmalı, sonra tandırı boşaltıp içini kepek ile doldurmalı ve Vâsık bu tandırda üç sâat yatmalıdır. Tandırdan çıkınca hava kendisine te'sîr edip ağrıları fazlalaşacağından, yine tandıra girmeyi isteyecektir. Tandıra koymazlarsa ölebilir, dediler. Tabîblerin söylediği gibi, bir tandır hâzırlayıp, Vâsıkı içine yatırdılar. Onu tandırdan çıkardıkları zemân, sığır gibi fer-yâd ederek beni tandıra bırakın, dedi. Âilesi ve hizmetçileri ona acıyıp yine tandıra koydular. Sesi kesildi. Vücûdunda meydâna gelen kabarcıklar çatladı. Vücûdu kömür gibi oldu. Onu tandırdan bir dahâ dışarı çıkardıklarında derhâl öldü.

Biliniz ki islâmîyyete muhâlif olanların düşdüğü kötü akîbetler ve uğradıkları cezâlar o kadar çoktur ki, yazmakla ve anlatmakla bitmez. Her devrde, her diyârda nice kuvvetli fisk ve fücûr erbâbı, zâlim ve zorba olan ve sünnet-i nebevîyyeden, Muhammed aleyhisselâmın dîninden uzaklaşan

(dinde reform yapmak isteyen) kimselerin uğradıkları şiddetli cezâlara ve felâketlere, avâm ve havâs şâhid olmuşlardır.

Kalbi îmân nûruyla nûrlanmış olan kimse, kendi hâlini biraz düşünse, tâat ve ibâdet yapmak ile, günâh işlemek ve isyân etmek arasındaki farkı görüp anlar. Çünkü, ibâdetin netîcesi zevk, huzûr, güzel ahlâk ve iyi işlerdir. İsyânın ve ma'siyetin netîcesi ise üzüntü, huzûrsuzluk, kötü ahlâk ve çirkin işlerdir. Şübhesiz ki ibâdetin ve iyi işlerin karşılığı sevâb kazanmaktır. Kötü işlerin ve günâhların karşılığı ise azâb ve ikâbdır.

Allahü teâlâ bize ve bütün müslimânlara, netîcesi sevâblara kavuşmak olan ibâdetleri yapmak nasîb eylesin. Netîcesi ikâb ve azâb olan kötülüklerden korusun!

NAZM

*Sana şükr ve minnet ey zelcelâl,
Ki hatm oldu lutfunla bu hoş makâl.
Şevval içre buldu temâmı bu kim,
Li temmetihî adı târîh-i sâl.
Cû asâr-ı hatm-i nübüvvet dürür,
Hitâmi kerâmat-ı eshâb-ü âl.
Hudâyâ vücûdu şeref bahşin it,
Cihân içre gün gibi rûşen cemâl.
İden pertevinden bunun iktibâs,
Dola gönlü envâr-ı fadlî kemâl.
Ânm hurmetiçün mihr rûhî,
Defîl olmasa âlem olurdu dâl.
Dahî âl ü eshâbiçünki olur,
Hidâyet nücûmî durur lâ mehâl.
Alup pertevinden buların fûruğ,
Dil-i Lâmiû ola ferhunde fâl.
Dolup içem envârı sıdku safâ,
İde cânda aşkın odu iştiâl.*

*İdüb raks o şem' üzre pervâne-veş,
Urub ten hicâbın yıkam bî mecâl.*

*Olup kabrim içre çerâğ ol şuâğ,
Yana subh-ı mîâdadedek lâ yezâl.*

*Defîl-i dem-i hayret olup o nûr,
Sıratın geçem berk-veş bî melâl.*

*Görem ol safâ içre dîdârını,
Çû arz-ı cemâl ola yevm-ül-visâl.*

*Zehî hoş huzûr ve zehî hoş sürûr,
Zehî hoş meâb ve zehî hoş me'âl.*

Velhamdülillahillezi hedânâ lihâzâ ve mâ künnâ linehte-
diye levlâ en hedânâllahu. Vessalâtü alâ Resûlihillezî ürsile
ilel âlemîn. Lilintibah ve alâ âlihilizâm ve eshâbihilkirâm
küllemâ zekerehüzzâkirûn ve gafele an zikrihil gâfilûn.

[Bu işte bizi muvaffak eden ve hidâyete kavuşduran Alla-
hü teâlâyâ dâimâ hamd olsun. O bize muvaffakıyyet ve hidâ-
yet vermeseydi, biz hidâyete kavuşamazdık. Âlemlere hidâ-
yet rehberi ve uyarıcı olarak gönderilen Resûlullaha “sallalla-
hü teâlâ aleyhi ve sellem”, Âline ve Eshâbına “rıdvânullahi
teâlâ aleyhim ecma'in” dâimâ salât ve selâm olsun!]

İmâm-ı Rabbânî hazretleri (**Mektûbât**) kitâbının 1.ci cild,
275.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Sizin bu ni'mete kavuşmanız, islâmiyyet bilgilerinizi öğret-
mekle ve fikh hükmlerini yaymakla olmuştur. Oralara cehâ-
let yerleşmişti ve bid'atler yayılmıştı. Allahü teâlâ, sevdi-
lerinin sevgisini size ihsân etdi. İslâmiyyeti yaymağa sizi vesîle
eyledi. Öyle ise, din bilgilerinizi öğretmeğe ve fikh ahkâmını
yaymağa elinizden geldiği kadar çalışınız. Bu ikisi bütün se'â-
detlerin başı, yükselmenin vâsıtası ve kurtuluşun sebebidir.
Çok uğraşınız! Din adamı olarak ortaya çıkınız! Oradakilere
emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak, doğru yolu gösteri-
niz! Müzzemmil sûresinin ondokuzuncu âyetinde meâlen,
**(Rabbinin rızâsına kavuşmak isteyen için, bu elbette bir nasî-
hatdır)** buyuruldu.